ÖZET

Yılmaz, Ömer, PKK Terör Örgütünün Siyasal Alan ve Legalleşme Faaliyetleri (1975–2006), Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç. Dr. İhsan Bal, 300 s.

PKK terör örgütü, 1984 yılında gerçekleştirmiş olduğu Eruh ve Şemdinli baskınları ile birlikte Türkiye'nin ulusal güvenliğine yönelik en ciddi tehdit kaynağı haline gelmiştir. 1984 yılından önceki dönem de göz önünde bulundurulduğunda 30 yılı aşkın bir süredir faaliyetlerini devam ettiren örgüt, 2006 yılı sonuna kadar yaklaşık 6.000 güvenlik görevlisinin şehit olmasına, bir o kadar sivilin katledilmesine ve 24.000'den fazla teröristin hayatını kaybetmesine sebep olmuştur. Sadece sebep olunan can kaybı ile bile Türkiye'nin iç siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik dinamiklerini sarsıntıya uğratan bu terör hareketi, ayrıca doğrudan veya dolaylı olarak Türkiye'nin dış politikasının şekillenmesine etki etmiştir.

Türkiye ise PKK terörü ile mücadelesinde, diğer sebeple birlikte, hem böyle bir tehdide hazırlıksız yakalanması hem de yaşanan bölgesel gelişmeler sebebi ile 1994 yılına kadar göreceli olarak başarısız olmuş ve terör örgütünün önemli kazanımlar elde etmesine mani olamamıştır. 1994 yılından itibaren ise güvenlik güçlerinin strateji değişikliği ile silahlı mücadele alanında önemli başarılar sağlanmış ve bu başarılar 1999 yılında terör örgütü liderinin yakalanması ile zirveye çıkmıştır. Ancak bu gelişmeler, Türkiye'nin PKK terör örgütü ile mücadeleyi salt güvenlik merkezli olarak ele alması ve siyasal alanda faaliyette bulunma inisiyatifini terör örgütüne terk etmesi sonucunu doğurmuştur.

Türkiye'nin PKK terör örgütü ile mücadelesinde kesin sonuç alabilmesi ise silahlı mücadele alanında elde edinilen kazanımların diğer alanlarda geliştirilecek sağlıklı politikalarla desteklenmesine bağlıdır. Özellikle liderinin yakalanmasından sonra terör örgütünün söylem değiştirdiğini iddia ettiği ve legalleşme faaliyetlerini arttırdığı bir dönemde PKK terör örgütü ile siyasal alanda yürütülecek mücadelenin ilk adımını, PKK'nın bu alanda hangi faaliyetleri, nasıl ve hangi amaçlarla yürüttüğünün ve kendisini, özelde müzahir hedef kitlesine ve genelde uluslararası kamuoyuna nasıl lanse ettiğinin tespit edilmesi oluşturmaktadır.

ABSTRACT

Yılmaz, Ömer, The Legalization and Political Field Activities of PKK (1975-2006), Master's Thesis, Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İhsan Bal, 300 p.

The terrorist group, PKK, emerged as the most serious threat against the national security of Turkey after the Eruh and Semdinli raids in 1984. The terrorist group, which has been waging a terror campaign for thirty years – when the period preceding 1984 was also taken into consideration – claimed lives of nearly 6.000 members of security forces, as many civilians and more than 24.000 terrorists until the end of 2006. Just with those casualties sustained, this terrorist campaign traumatized the domestic political, social, cultural and economic dynamics of Turkey and also affected her foreign policy, directly or indirectly.

Until 1994, Turkey remained relatively failed in the fight against PKK terrorism, inter alia, due to having caught unprepared for such a threat and the regional developments and could not avoid the PKK earn substantial advantages. Together with the strategy changes of the security forces, significant achievements were gained in the field of armed struggle and these achievements reached their climax in 1999 with the capture of the terrorist group's leader. However, these developments caused Turkey to undertake the fight against PKK with a military-only strategy and to leave the superiority of initiative to the terrorist group in the political field.

The absolute victory of Turkey in the fight against PKK terror mainly depends on supporting the achievements in the field of armed struggle with proper corroborative policies in the other fields. The determination of by which means, how and why PKK acts in the political field and how it presents itself, particularly to its core target group and generally to the international community would be the first step of the fight against PKK in the political field, especially in a period in which the group has claimed to change its arguments after the capture of its leader and has sped up the its legalization efforts.

ÖNSÖZ

Otuz yılı aşkın bir süredir yürütülen ancak ihtiva ettiği eksiklikler sebebi ile bugün dâhi devam eden PKK terörü ile mücadeleye ufak da olsa bir katkı sağlama amacına yönelik olarak hazırlanan bu tez, bu yolda canlarını veren tüm şehitlerimize ve yaralanan tüm gazilerimize ithaf olunur.

Tez çalışmaları sırasında desteklerini sürekli yanımda hissettiğim başta tez danışmanım Doç. Dr. İhsan Bal olmak üzere Polis Akademisi'nin kıymetli öğretim üyelerine, Polis Akademisi ve Genel Kurmay Başkanlığı Terörle Mücadele Mükemmeliyet Merkezindeki mesai arkadaşlarıma ve aileme teşekkürlerimi sunarım.

Ne var ki, en sıkıntılı anlarımda varlıkları ve duruşları ile beni tekrar tekrar motive eden sevgili babam Ali Yılmaz, muhterem hocam Prof. Dr. Halil İbrahim Bahar, değerli büyüğüm Binbaşı Ergün Erün ve bu gerçeği gülerek reddedip teveccüh gösteren bir-iki can yoldaşım olmasa bu tez hazırlanamazdı.

Ömer Yılmaz

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER iv
TABLOLAR vi
GRAFİK VE ŞEMALAR vii
KISALTMALAR viii

GİRİŞ 1

BÖLÜM I
PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU 8
1.1. Örgütün Kurulduğu Ortam, Fikrî Temellerinin Atılması ve Altyapı Çalışmaları (1972–1978) 8
1.1.1. Dönemin Özellikleri 8
1.1.2. Abdullah Öcalan'ın Dönem İçindeki Faaliyetleri ve Örgütün Temellerinin Atılması 10
1.2. PKK'nın Kurulması ve Yurt Dışına Çıkış (1978–1980) 18
1.3. Kurucu Belgeler Işığında PKK Tanımlaması 26

BÖLÜM II
KURULUŞUNDAN 1999'A PKK İDEOLOJİSİ VE SİYASAL ALAN FAALİYETLERİ 32
2.1. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi 35
2.2. Siyasallaşma Çalışmalarının İlk Durağı - Silahlı Mücadele Stratejisi 43
2.2.1 Hazırlık Safhası (1980–1984) 43
2.2.2. Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi (1984–1998) 52
2.3. PKK Terör Örgütünün Siyasallaşma Çabalarının Temeli Olarak Cephe Faaliyetleri 66
2.3.1. Basın-yayın faaliyetleri 69

2.3.2. Yurt dışı faaliyetleri - Avrupa'ya Açılım ve Uluslararası Destek Bulma..... 72
2.3.3. Legal alan faaliyetleri 96
2.3.3.1. Siyasi parti faaliyetleri ve Halkın Emek Partisi..... 97
2.3.3.2. Demokrasi Partisi..... 101
2.3.3.3. Halkın Demokrasi Partisi..... 103

BÖLÜM III
ÖCALAN'IN YAKALANMASINDAN 2007 YILINA PKK'DA İDEOLOJİK VE STRATEJİK DEĞİŞİKLİKLER VE SİYASAL ALAN FAALİYETLERİ 110
3.1. Abdullah Öcalan'ın Yakalanması ve Mahkeme Süreci (1998–1999) 110
3.2. Öcalan'ın AİHM Savunmaları Çerçevesinde İdeolojik Stratejik Değişiklikleri (1999–2007)..... 113
3.2.1.Demokratik Cumhuriyet Tezi 114
3.2.2. Demokratik Cumhuriyet Tezinin Güncellenmesi, "Devlet"in Reddi" ve Demokratik Ekolojik Toplum Paradigması 120
3.3. Öcalan'ın Strateji Değişikliklerinin PKK Terör Örgütüne Yansımaları 133
3.3.1. Altı ve Yedinci Kongrelerdeki Gelişim 133
3.3.2. Sekizinci Kongre ve KADEK'in kurulması 139
3.3.3. Dokuzuncu Kongre ve Kongra-Gel'in kurulması 146
3.3.4. Yeni PKK'nın İlanı..... 159
3.3.5. KONGRA-GEL III. Genel Kurul Toplantısı ve Kürdistan Demokratik Konfederalizm Sözleşmesi 166
3.4. Yakalanma Sonrası Süreçte PKK Cephe Faaliyetleri..... 174
3.4.1. Kitlesel faaliyetler..... 177
3.4.2. Basın-yayın faaliyetleri..... 194
3.4.3. Yurt dışı faaliyetleri 200
3.4.4. Siyasi parti faaliyetleri 214

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ..... 237

KAYNAKÇA..... 252

TABLOLAR

Tablo 1 1995 Seçimlerinde HADEP'in Batı illerinden aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo.....106

Tablo 2 1995 Seçimlerinde HADEP'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo……..106

Tablo 3 AİHM'de PKK propagandası içeren kararların Sözleşme maddelerine ve ileri sürülen iddialara göre değerlendirilmesi……206

Tablo 4 1999 Seçimlerinde HADEP'in Batı illerinden aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo……..……217

Tablo 5 1999 Seçimlerinde HADEP'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo…….....217

Tablo 6 2002 Seçimlerinde DEHAP'ın en çok oy aldığı illerde oy oranlarının önceki seçimlerle karşılaştırmasını gösterir tablo……...224

GRAFİK VE ŞEMALAR

Grafik 1 PKK terör örgütünün yıllara göre eylem sayıları (1984-1999)……66

Grafik 2 2002 Seçimlerinde DEHAP'ın bazı illerde aldığı oy sayılarının önceki seçimlerle karşılaştırılması…….225

Şema 1 KONGRA-GEL Kuruluş Kongresi Neticesinde Örgüt Yönetim Şeması……..……158

Şema 2 Kürdistan Demokratik Konfederalizmi Sistemini oluşturan kurumlar……..……172

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekterliği
ADYÖD	Ankara Yüksek Öğrenim Kültür Derneği
a.g.a.	adı geçen adres
a.g.e.	adı geçen eser
a.g.k.	adı geçen karar
a.g.m.	adı geçen makale
AİHK	Avrupa İnsan Hakları Komisyonu
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKPM	Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi
ANF	Fırat Haber Ajansı
ASALA	Ermenistan'ın Özgürlüğü için Gizli Ermeni Ordusu
ASF	Avrupa Sosyal Forumu
BEL-KOM	Belçika Kürt Dernekleri Federasyonları
BSP	Birleşik Sol Parti
CIA	Merkezi Haberalma Teşkilatı (ABD)
CIK	Kürdistan İslam Toplumu
CPT	Avrupa İşkenceyi İzleme Komitesi
CVRIA	Avrupa Adalet Divanı ve Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesi
DDKO	Doğu Devrimci Kültür Ocakları
DDP	Demokratik Değişim Partisi
DEHAP	Demokratik Halk Partisi
DEMOS	Demokratik Uzlaşma ve Kürt Sorununda Çözüm Girişimi
DEP	Demokrasi Partisi
DGM	Devlet Güvenlik Mahkemesi
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DTH	Demokratik Toplum Hareketi
DTP	Demokratik Toplum Partisi

ECHR	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
EMEP	Emeğin Partisi
ERNK	Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi
FED-BIR	Britanya Kürt Dernekleri Federasyonları
FED-KOM	Hollanda Kürt Dernekleri Federasyonları
FEKAR-KURDISTAN	İsviçre Kürt Dernekleri Federasyonları
FEYKA-KURDISTAN	Fransa Kürt Dernekleri Federasyonları
FEY-KOM	Avusturya Kürt Dernekleri Federasyonları
FEY-KURD	Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonları
FHDC	Filistin Halk Demokratik Cephesi
FHKC	Filistin Halk Kurtuluş Cephesi
FKÖ	Filistin Kurtuluş Örgütü
HADEP	Halkın Demokrasi Partisi
HEP	Halkın Emek Partisi
HPG	Halk Savunma Güçleri
HRK	Kürdistan Kurtuluş Birliği
ITC	Irak Türkmen Cephesi
İDB	İstihbarat Daire Başkanlığı
İEM	İstanbul Emniyet Müdürlüğü
İHD	İnsan Hakları Derneği
İ-KDP	İran-Kürdistan Demokrat Partisi
KADEK	Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KARSAZ	Kürt İşverenler Birliği
KAWA	Kürdistan Proleterya Birliği
KDP	Kürdistan Demokrat Partisi (Irak)
KHRP	Kürt İnsan Hakları Projesi
KJB	Yüksek Kadınlar Birliği
KKK	Kürdistan Demokratik Konfederalizmi
KNK	Kürdistan Ulusal Kongresi
KONGRA-GEL	Kürdistan Halk Kongresi
KON-KURD	Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu

KUK	Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları
KYB	Kürdistan Yurtseverler Birliği
MHA	Mezopotamya Haber Ajansı
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
MKM	Mezopotamya Kültür Merkezi
NATO	Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü
OJ	Resmi Gazete (AB)
ÖDP	Özgürlük ve Dayanışma Partisi
ÖTP	Özgür Toplum Partisi
PÇDK	Demokratik Çözüm Partisi (Irak)
PJA	Özgür Kadın Partisi
PJAK	Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (İran)
PKK	Kürdistan İşçi Partisi
PRD	Demokratik Kurtuluş Partisi
PWD	Yurtsever Demokratik Parti
PYD	Demokratik Birlik Partisi (Suriye)
RMMK	Doğu Kürdistan İnsan Hakları Örgütü
s.	sayfa
SBKP (B)	Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik)
SDP	Sosyalist Demokrasi Partisi
SHP	Sosyal Demokrat Halkçı Parti (2. Bölüm)
SHP	Sosyal Demokrat Halk Partisi (3. Bölüm)
SİP	Sosyalist İktidar Partisi
SP	Sosyalist Parti
TAKSAV	Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat için Vakıf
TDK	Türk Dil Kurumu
TEMÜH	Terörle Mücadele ve Harekât Daire Başkanlığı
THKP/C	Türkiye Halk Kurtuluş Partisi/Cephe
TİKKO	Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TİP	Türkiye İşçi Partisi
TKP/ML (B)	Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (Bolşevik)
TÖİP	Kürdistan Öncü İşçi Partisi

T-KDP	Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi
TKSP	Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vd.	ve diğerleri
YCK	Kürdistan Gençler Birliği
YDG	Kürt Demokratik Halk Birliği
YEK-KOM	Almanya Kürt Dernekleri Federasyonları
YRD	Demokratik Aydın Birliği (*Yekitiya Roşengeriya Demokratik*)
YRD	Demokratik Basın Birliği (*Yekitiya Ragihandina Demokratik*)

GİRİŞ

Terör ve terörizm, 19. yüzyıl ile birlikte ülke ve dünya gündemlerinde farklı seviyelerde yer almaya başlamıştır. Her ne kadar bu kavramlar, tanımlama noktasında bir uzlaşma sağlanamaması sebebiyle, kimi zaman binlerce yıllık bir geçmişle ele alınmışlarsa da esasında, modern anlamda ortaya çıktıkları 19. yüzyıl ve sonrasında yaşanan gelişmelere bağlı olarak güvenlik ve siyaset alanlarının en önemli ilgi alanlarından birisi haline gelmişlerdir.[1]

Bu dönemden itibaren dünyada yaşanan gelişmeler paralelinde değişim gösteren terör ve terörizme çözüm getirilmesi amacıyla da çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda terör hareketleri farklı değişkenlere bağlı olarak sınıflandırmalara tabi tutulmuştur.[2] Bugüne kadar; müteharrik etkenlere, yöneldiği hedeflere, kullanmış olduğu söylem ve araçlara dayanarak çeşitli sınıflandırmalarla ele alınmış olan bu hareketler, ayrıca tarihi gelişimleri çerçevesinde de incelenmişlerdir. 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletlerinde gerçekleştirilen saldırılar ise terör hareketlerinin tarihsel incelemesini, bu çalışmalardaki baskın sınıflandırma kıstası haline getirmiştir.[3] Ancak devam eden soruna etkin bir çözüm getirebilme arayışının ürünü olarak ortaya çıkan bu sınıflandırmalar net, birbirinden keskin çizgilerle ayrılan ve biri diğerini çürüten veya geçersiz kılan değerlendirmeler değildir. Ayrıca yapılan bir sınıflandırmanın bir diğerine muhakkak bir üstünlüğü bulunmadığı gibi böyle bir iddianın da çok farklı etkenlere göre şekillenen alanda kabul görme imkânı bulunmamaktadır.[4]

Bununla beraber gerek 11 Eylül saldırılarının şekillendirdiği güncel ve popüler terör ve terörizm anlayışı ve çalışmalarında gerekse 11 Eylül öncesinde yapılan ve sürdürülen çalışmalarda, terör ve terörizmin kabul edilen bazı ortak özellikler bulunmaktadır. Kaynağı, aktörleri, araçları, dönemi ve yöneldiği hedefler ne olursa olsun, terörün; hedef aldığı gücün – ulusal veya uluslararası siyasal ve/veya ekonomik iktidar –

---

[1] David C. Rapoport, **Modern Terror: History and Special Features,** içinde; Andrew H. T. Tan (Ed.), **The Politics of Terrorism: A Survey**, Londra – 2006, Routledge, ss. 3-25.
[2] Cindy C. Combs, **Terrorism in the Twenty-First Century**, New Jersey – 2006, Pearson Prentice Hall, (4. Baskı), s. 46-50.
[3] Thomas Mockaitis, **Counter-Terrorism**, içinde; Tan, a.g.e., ss. 103-112.
[4] İhsan Bal, **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri**, Ankara–2006, USAK Yayınları, s. 36.

meşruiyetini sorguladığı ve her şeyden önce bu güç odaklarına karşı kullanılan politik bir araç olduğu[5] gerçekleri doğrudan veya zımni olarak kabul edilen bu ortak özellikler arasındaki tek değilseler de önde gelen konu başlıklarıdır.

Dolayısıyla terör ve terörizm ile mücadele alanında arzu edilen somut başarının yakalanması, bu iki hususun, yapılan çalışmalarda temel hareket noktaları olarak ele alınıp alınmaması ile yakından ilgilidir. Ne var ki hâkim güç ve iktidar genellikle, sistem karşıtı diğer hareketlerden temel olarak kullanıdığı araçlar anlamında ayrılan terör ve terörizmin, kendi meşruiyetini sorguladığını iradî veya gayri iradî bir şekilde görmezden gelerek, bu hareketleri, meşruiyetine karşı yapılmış bir meydan okuma hatta açık bir saldırı olarak algılamıştır. Bu tip bir algılama ve yaklaşım ise "sorgulama" ile "meydan okuma/saldırma" fiillerine verilecek uygun karşılıklar bahsinde çeşitli sapmalara sebep olmaktadır. Zira "sorgulama"ya verilecek cevabın, diğerleri ile birlikte, güncel terörizm tehditlerinin ileri sürdüğü siyasi mülahazalar çerçevesinde yapılacak içe dönük bir değerlendirme ile çok yönlü ve kapsayıcı unsurlar taşıması beklenirken; "meydan okuma ve saldırma"ya verilecek cevap, terör ve terörizmin temelde politik araçlar oldukları gerçeğinin görmezden gelinip reddedilmesi ile çoğunlukla salt güvenlik seviyesinde sürdürülme riski ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum ise teknik seviyeye indirgenen bu politikaların bir noktadan sonra yetersiz kalmalarına ve soruna net bir çözüm getirememelerine sebep olmaktadır. Ancak, terörle mücadelede somut ve kalıcı bir başarı yakalanmak isteniyorsa terörün her şeyden önce politik bir araç olduğu gerçeğinin kabul edilmesi bir gerekliliktir.

Nitekim bir terör örgütü kamuoyunda genel olarak iki şekilde yer almaktadır. Bunların ilkinin gerçekleştirilen silahlı eylemler olduğu kabul edildiğinde, terör örgütlerini gündeme taşıyan ikinci husus da ileri sürmüş oldukları siyasal söylem, talep ve bu doğrultuda gerçekleştirdikleri faaliyetler olmaktadır. Terör örgütlerinin bu iki faaliyeti birbirinden bağımsız iki ayrı alan değildir. Silahlı eylemler, siyasal söylem ve talepleri besleyip bunların kazanılmasında bir araç olarak kullanılırken; özelde, kendisine karşı mücadele edilen gücün – genellikle Devlet'in – bu siyasal taleplere verdiği cevap ve

[5] Paul Wilkinson, **Terrorism versus Democracy The Liberal State Response**, New York-2006, Routledge, 2. Baskı, s. 15.

genelde ise ulusal ve uluslararası siyasal ortam, terör örgütlerinin silahlı eylemlerinin şiddet ve yoğunluklarını etkilemektedir.

Bununla birlikte bir terör örgütünün siyasal söyleminin ve Devlet'in, terör örgütünün siyasal taleplerine vermiş olduğu cevabın incelenmesinde dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta bulunmaktadır. Terör felsefesinin anlaşılması ile yakından ilgili olan bu hususun tespit edilememesi, zamanla terör örgütüne, siyasal söyleminde istismar edeceği ve rahatça faaliyette bulunabileceği önemli bir alan sağlamaktadır. Dikkatlerden kaçmaması gereken bu husus, yukarıda da bahsedildiği üzere, terör örgütlerinin, kendilerine yasal olarak siyaset yapma imkânı verilmiş olup olmamasına bağlı kalmaksızın, terörün doğası gereği bir siyasal karaktere sahip oldukları gerçeğidir.[6] Bu kabul, terör örgütünün siyasal söyleminin haklılığı anlamına gelmeyip "ne" ile mücadele edileceğinin teşhisine yönelik önemli bir adımdır. Terör örgütlerinin, salt terörün doğasından kaynaklanan sebeplerle siyasal bir karaktere sahip oldukları gerçeğinin, terör ve terörizm ile mücadelede bir ön kabul olarak algılanmaması ise; kamuoyunu işgal ettikleri en önemli iki alandan birisinde tasarrufta bulunma inisiyatifinin tamamen terör örgütlerine terk edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Dolayısıyla terör örgütlerinin sahip oldukları ideoloji ve bu ideolojinin öngördüğü amaçlar doğrultusunda terör eylemleri kaçınılmaz olarak siyasal özellikler taşımakta ve yapılan her türlü eylem siyasal nihai veya ara amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Arkasında hangi ideoloji, düşünce veya inanç sistemi olursa olsun terör örgütlerinin temel faaliyet alanı olan silahlı eylemler, örgütler için öncelikle adına mücadele edildiği iddia edilen hedef kitlenin öngörülen amaç doğrultusunda harekete geçirilebilmesi veya en azından bu mücadelede desteklerinin alınması amacıyla siyasal hazırlık aracı işlevi görürler. Bu bağlamda terör örgütlerinin silahlı mücadelelerinin ilk dönemi genel olarak siyasal hazırlık, eğitim, ajitasyon veya "bilinçlendirme" dönemi olarak görülebilir. Devam eden süreçte ise bu eylemler, mücadelede yer alan aktörlerin strateji ve taktiklerine göre şekillenen, yoğunluğu ve şiddeti farklılık gösteren çıkarcı bir araç halini alırlar. Bu dönemlerde atılan adımlara bağlı olarak ise bir cezalandırma, şartlara bağlı olarak zaman kazanma, ikaz etme,

[6] Sedat Laçiner, **Hangi PKK, Hangi DTP?**, http://www.turkishweekly.net/turkce/yazarlar.php?type=3&id=305, (25 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

örgütün varlığını hatırlatma, varlığına yönelebilecek siyasal tehditlere karşı kendini koruma aracı olarak kullanılırlar.

Bu değerlendirmelerden sonra Türkiye somutuna gelindiğinde Türkiye'nin, kırk yılı aşkın bir süredir farklı motivasyonlara dayalı çeşitli terör tecrübelerini yaşamış ve yaşamakta olan bir ülke olduğu ilk göze çarpan hakikattir.[7] Bu tecrübeler arasında 1980'li yılların ortasında ülke gündemine oturan ve bugüne kadar etkisini sürdüren terör dalgasının kaynağının, 1970'li yılların başlarında öne çıkan terör örgütlerinin değil fakat bu yıllar için nispeten küçük ve önemsiz bir örgüt olarak kabul edilebilecek PKK (*Partiya Karkaren Kürdistan* – Kürdistan İşçi Partisi) terör örgütü olduğu görülmektedir. PKK tarafından 1984 yılından itibaren kesintisiz olarak sürdürülen terör eylemleri, Türkiye'nin maddi ve manevi kaynaklarını PKK ile mücadeleye yönlendirmesine sebep olmuş ve terörle mücadelenin doğasından kaynaklanan zorluklar ve olağanüstü şartlar ile de Türkiye'nin demokratikleşme sürecini ve ekonomik istikrarını sağlama çabalarını büyük ölçüde geciktirmiştir. Bununla birlikte PKK'nın Türkiye için olumsuz etkileri sadece ulusal boyutla sınırlı kalmamış aynı zamanda Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde de kendini hissettirmiştir.[8]

Örgütün ortaya çıkışındaki istihbarat eksikliği veya zaafı ile birlikte örgütün bu yıllarda eylem alanı olarak kırsal bölgeleri seçmesi, bu bölgelerde görev yapan jandarmanın, 1970'li yıllarda şehir merkezlerinde yoğunlaşan terörle mücadele eden polis birimleri kadar tecrübe sahibi olmaması, bölgedeki maddi imkânsızlıklar ve fiziki zorluklar, güvenlik güçlerinin teknik ve taktik donanım eksiklikleri PKK'nın sayı ve şiddetini arttırdığı eylemlerini sürekli gündemde tuttuğu gibi örgütün kendisine güvenini arttırmış ve örgüte eylem inisiyatifi kazandırmıştır.

İlerleyen yıllarla beraber güvenlik güçlerinin teknik ve taktik donanımlarını arttırması ve Devlet'in PKK terörü ile mücadeleyi en önemli gündem maddesi haline getirmesi ile örgüte büyük darbeler vurulmuş ve PKK terörü ile mücadeledeki başarı, Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında uluslararası bir işbirliğiyle yakalanması ile zirveye ulaşmıştır.

---

[7] Andrew Mango, **Turkey and the War on Terror For Forty Years We Fought Alone**, New York-2005, Routledge, s. 8.
[8] William Hale, **Turkish Foreign Policy 1774–2000**, Londra–2002, Frank Cass, s. 199.

Ulusal ve uluslararası kamuoyunda, Öcalan'ın yakalanması ve mahkûm edilmesi ile birlikte lider güdümlü bir örgüt olan PKK'nın büyük bir çöküş yaşayacağı ve hatta dağılacağı konuşulurken PKK, nasıl hareket edeceğine karar vermek ve yeniden güç kazanmak için çok önemli stratejik bir hamle yaparak silah bıraktığını açıklamış ve silahlı kadrolarını Türkiye sınırları dışına çıkartarak bir eylemsizlik sürecine girmiştir.

Bununla birlikte Öcalan'ın yakalanması ile yakın zamanlı olarak Türkiye ve dünyada yaşanan bazı önemli gelişmeler, örgüte propagandasını yapma ve ayakta kalma imkânı sağlamıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci ile 11 Eylül terör saldırılarından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin başlattığı "terörle savaş" politikası ve bu politika ile birlikte hayata geçirilme süreci hızlanan Genişletilmiş Ortadoğu Projesi (*Greater Middle East Project*) perspektifinde yaşanan gelişmeleri örgüt, çöküş ve dağılışını geciktirmek için birer fırsat olarak kullanmıştır. Bu fırsatları değerlendirmesi sebebi ile de örgüt, Soğuk Savaş döneminin konvansiyonel tehditlerinin yerini asimetrik bir şekilde bireylerin ve küçük grupların alması olarak ifade edilebilecek, 11 Eylül saldırıları sonrasında gelişen yeni tehdit algılamaları ile dünya kamuoyunda terör örgütlerine karşı gelişen tepkilere sadece taktik değişiklikler yapmak sureti ile cevap vermiştir.

Örgütün, bu süreci büyük ölçüde kendi menfaatlerine uygun bir şekilde kullanabilmesi ise kendi başarısından ziyade Türkiye'nin uygulamış olduğu politikalardaki yanlışlık ve eksikliklere dayanmaktadır. PKK terörü ile mücadelenin yıllardır salt güvenlik konsepti temelinde ele alınması[9], Öcalan'ın yakalanmasından sonra örgütün istismar ettiği, sorunun ekonomik, sosyal ve kültürel boyutların ele alınmaması ve taktik güvenlik uygulamaları haricinde bu konuda kapsamlı ve devamlı bir Devlet politikasının bulunmaması sebepleri ile Türkiye, ulusal ve uluslararası alanda yaşanan diğer gelişmelerin rüzgârına kapılarak güvenlik konseptli mücadelenin tamamlayıcı politikalarını ihmal etmiştir.[10]

---

[9] Mehmet Ali Kışlalı, **Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma,** Ankara, Ümit Yayıncılık, 1996, s.10.
[10] Hürriyet, **Acı Gerçek**, 6 Ekim 2007, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=7431921 (8 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Yukarıda belirtilen gerçekler temelinde bu tezin amacı; PKK ile yürütülen mücadeleye farklı bir bakış açısı kazandırabilmek amacıyla, terör örgütünün temellerinin atılmasından 2006 yılı sonuna kadarki süreçte PKK terör örgütünün tüm faaliyetlerini, olması gerektiği gibi, örgütün siyasallaşma ve legalleşme gayretleri içerisinde ele almaktır. Bu bakış açısından hareketle ve bugüne kadar PKK terör örgütü ile ilgili olarak yapılmış birçok çalışmadan ayrılarak, mevcut çalışmada, PKK terör örgütüne, salt bir cinayet ve suç şebekesi olarak yaklaşılmayacak olup; öngördüğü amaçlarına ulaşmak için gerçekleştirdiği her türlü faaliyet, örgütün siyasallaşma/legalleşme gayretleri çerçevesinde incelenecektir.

Bu çerçevede tezin birinci bölümde, PKK terör örgütünün eksiksiz bir değerlendirmesini yapabilmek ve faraziyelerle hareket etmeye mahal bırakmamak amacıyla; PKK terör örgütünün kurulduğu dönemin özellikleri, Abdullah Öcalan'ın bu dönemdeki faaliyetleri ve PKK'nın 1984 yılına kadar çok da bilinmeyen kuruluş safhası ve 1980 darbesi öncesinde dönemin diğer terör örgütlerinden farklı olarak Suriye'ye çıkışı incelenecek ve kurucu belgeler temelinde bir örgüt tanımlaması yapılacaktır.

İkinci bölüm ise kuruluşundan 1999 yılına kadarki süreçte PKK ideolojisi ve siyasal alan faaliyetlerine ayrılmıştır. Bu bölümde yukarıda daha geniş bir şekilde ele alınan ve "terör örgütlerinin, kendilerine yasal olarak siyaset yapma imkânı verilmiş olup olmamasına bağlı kalmaksızın, terörün doğası gereği bir siyasal karaktere sahip oldukları gerçeği"nden hareketle ilk olarak; silahlı eylemlerin, PKK terör örgütü için temel siyasal hazırlık aracı olarak görüldüğü dönem, PKK'nın siyasallaşma/legalleşme faaliyetlerinin temel basamağı olarak ele alınacaktır. Örgütün kuruluş ve varlığını devam ettirme dinamiklerinin tespit edilmesi için de bahse konu incelemenin çerçevesini, PKK'nın sözde mücadelesinin temellerinin atıldığı kuruluş dönemi ile silahlı mücadele stratejisi olan ve iyimser bir tespit ile 1998 yılına kadar devam eden uzun süreli halk savaşı dönemi oluşturacaktır.

PKK terör örgütünün silahlı mücadelesinin siyasal amaçları çerçevesinde ele alınmasını ise örgütün, parti-cephe-ordu yapılanması ile ayrı bir önem atfettiği cephe faaliyetlerinin incelenmesi takip edecektir. Bu inceleme ise basın-yayın faaliyetleri, propaganda ve

uluslararası destek bulmaya matuf yurt dışı faaliyetleri ve legal alan faaliyetleri olarak özellikle siyasi partiler aracılığıyla yürütülen faaliyetlerden oluşacaktır.

Üçüncü bölüm Öcalan'ın yakalanmasından 2007 yılına kadar sürdürülen faaliyetleri inceleyecektir. Öcalan'ın yakalanması ve mahkeme süreci ile ilgili olarak yapılacak kısa anlatımı Öcalan'ın, yakalanmasının akabinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi savunmaları çerçevesinde geliştirmiş olduğu söylem değişikliklerinin incelemesi takip edecektir. Bu inceleme "Demokratik Cumhuriyet Tezi" ve bu tezin güncellenip Devlet'in reddedildiği "Demokratik Ekolojik Toplum Paradigması" başlıkları altında belgesel değerlendirmeye dayanacaktır. Bu değişikliklerin PKK terör örgütü üzerindeki etkileri ve örgüt içerisinde yaşanan gelişmeler ise gerçekleştirilen sözde kongreler ve örgüt yayınları çerçevesinde konu edilecektir. Son olarak bu bölümde yakalanma sonrasındaki cephe faaliyetleri bir önceki bölüme benzer bir şekilde kitlesel faaliyetler, basın-yayın faaliyetleri, yurt dışı faaliyetleri ve siyasi parti faaliyetleri alt başlıkları altında incelenecektir. Sonuç bölümünde ise PKK terör örgütünün gerçekleştirmiş olduğu tüm faaliyetler örgütün siyasal söylem ve amaçları muvacehesinde kronolojik ve niteliksel bir değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu değerlendirmeler ile örgütün nihai amaçlarına ulaşmada siyasal alan faaliyetlerine hangi anlamları yüklediğine, bu faaliyetlerle hangi ara kazanımlara ulaşmayı umduğuna dikkat çekilmeye çalışılacaktır.

Tezin hazırlanmasında, kaynakların tanımlayıcı ve analitik incelemesine dayalı bir metodoloji kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan birincil kaynaklar arasında; parti programı, tüzüğü, sözde kongre belgeleri ve parti açıklamaları gibi örgüt belgeleri; güvenlik birimlerinin hazırladığı hizmete özel yayınlar, istatistikler, ifade ve mahkeme tutanakları ile raporlar gibi resmi belgeler; Öcalan ve diğer üst düzey örgüt yöneticilerinin kitap ve açıklamaları, örgüt mensuplarının anıları ve itirafçıların ifadelerini içeren yayınlar ve son olarak da özelde PKK terörü ve genelde ise terör ve terörizm konularında yayınlanmış eserler bulunmaktadır. Tezin hazırlanmasında ayrıca PKK'nın yayın organları olan özellikle *Serxwebun* dergisi, örgüte müzahir internet siteleri ile Mezopotamya ve Fırat Haber Ajansı ve diğer süreli ve süresiz, yazılı ve görsel yayınlardan oluşan ikincil kaynaklardan da faydalanılmıştır.

BÖLÜM I
PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU

1.1. Örgütün Kurulduğu Ortam, Fikrî Temellerinin Atılması ve Altyapı Çalışmaları (1972–1978)

1.1.1. Dönemin Özellikleri

1961 Anayasası ile birlikte gelişen süreç, Türkiye'nin yakın tarihinde geçirdiği en sıkıntılı dönemlerden birisini oluşturmaktadır. Geniş özgürlükler içeren 61 Anayasası, Soğuk Savaş döneminde dünyanın birçok bölgesinde cereyan eden ideolojik mücadele ve çatışmanın, Türkiye'de şiddet ve terör düzeyinde yaşanmasına imkân sağlamış ve bu doğrultuda ülke içerisinde legal veya illegal birçok örgüt kurulmuştur. Bu örgütlerden bazıları, ideolojilerini gerçekleştirebilmek için terörü bir araç olarak kullanmışlardır.

1961 Anayasasının, ideolojik çatışmalar haricinde Türkiye'de doğurduğu bir başka sonuç ise; Cumhuriyetin ilanından önce, 1898 yılında Erzincan Bayburt yöresindeki isyan teşebbüsünü takiben tutuklanan Mikdat Mithat Bey'in, affedilmesinin ardından kaçtığı Kahire'de çıkardığı gazeteyle başlayan[11] ve İkinci Dünya Savaşı ile birlikte durulan "Kürtçülük" çalışmalarının tekrar başlaması için uygun bir ortam oluşturmasıdır. Bu bağlamda Molla Mustafa Barzani'nin, 1958 yılında Irak rejiminin askeri bir darbe ile değişmesi sonrasında İran'daki kısa süreli "Mahabad Kürt Cumhuriyeti[12]" teşebbüsünün ardından tekrar Irak'a dönmesi Türkiye'deki "Kürtçülük" taraftarlarını cesaretlendirmiş[13] ve 61 Anayasasının yürürlüğe girmesinden sonra konu basın-yayın organlarınca Türkiye gündemine taşınmış olup "Kürt meselesi" yavaş yavaş ülke gündeminde yer almaya başlamıştır[14]. Kürtçülük meselesinin 1961 Anayasasının

---

[11] Abdulhaluk Çay, **Her Yönüyle Kürt Dosyası,** İstanbul, Turan Kültür Vakfı Yayınları, 2. Baskı, 1994, s. 361.

[12] 22 Ocak 1946 tarihinde siyasi ve dini bir lider olan Gazi Muhammed tarafından İran'da Urumiye Gölü'nün 30 kilometre güneyinde kurulmuş olan tarihteki ilk ve tek Kürt devletidir. İkinci Dünya Savaşı sonlarında Müttefikler tarafından işgal edilen İran'da Sovyet Rusya desteğiyle kurulan bu devlet, SSCB'nin İran'ı terk etmesinden sonra bir yılını dolduramadan yıkılmıştır. Daha detaylı bilgi için bakınız: Turan Yavuz, **İkinci Dünya Savaşından Körfez Savaşına ABD'nin Kürt Kartı**, İstanbul, Milliyet Yayınları, 3. Baskı, 1998, s. 30 vd. Molla Mustafa Barzani, bu devletin yıkılmasından sonra Gazi Muhammed'in kurmuş olduğu Kürdistan Demokrat Partisi'nin ve Kürt hareketin başına geçmiştir.

[13] Sami Denker, **Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK**, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1997, s. 46.

[14] Nihat Ali Özcan, **PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi,** Ankara, ASAM Yayınları, 1999, s. 17.

getirmiş olduğu özgürlükler çerçevesinde, Soğuk Savaşın beslediği ideolojik mücadelelerde taraftar bulma kaygısı ile kullanılması ise bu tartışmaları daha da hızlandırmıştır.

Ayrıca 21 Ağustos 1968 tarihinde Sovyetler Birliğinin Çekoslovakya'yı işgal etmesinin ardından Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan anlaşmazlığın ortaya çıkardığı ayrışma[15], kısa zamanda Türkiye'deki sosyalistler arasında da etkisini göstererek 1970'li yılların başında Türkiye'deki sosyalist hareketler içerisinde "Kürtçülük" düşüncesinin gelişmesine sebep olmuştur[16]. Nitekim Türkiye'de Marksist/Leninist ideolojiye dayalı salt Kürtçülük faaliyetleri, ülkede gelişen diğer sosyalist akımlardan ayrı ve farklı olarak, bu bölünmelerden sonra 1 Mayıs 1969 tarihinde kurulan Doğu Devrimci Kültür Ocakları (DDKO) çatısı altında başlamıştır[17].

Legal bir yapılanma olan DDKO'nın çalışmaları, politik amaçlarına erişebilmek için, geniş halk yığınları üzerinde etki yaratmak, onları "Kürtçülük" şuuru ile bilinçlendirmek için çeşitli bültenler, broşürler ve renkli afişler hazırlayıp alenen dağıtmak suretiyle daha ziyade kamuoyu oluşturmak ve seminerler düzenlemektir[18]. Bununla birlikte Marksist Kürtçülük hareketinin siyasi alana taşınmasında en önemli rol DDKO için bir nevi kuluçka vazifesi gören Türkiye İşçi Partisine (TİP) aittir[19]. Türkiye'de ilk defa legal bir siyasi partinin Kürt kimliğinden bahsetmesi olarak nitelendirilebilecek[20]; TİP'nin Dördüncü Kongresinin sonuç bildirgesinde "*Kürt Halkının demokratik özlemi ve istekleri doğrultusunda verdiği mücadelenin desteklendiği*"nin belirtilmesi sebebi ile Anayasa Mahkemesince kapatılması[21], öğrenci hareketleri ve bölücü Kürtçülük faaliyetleri ile artan şiddet neticesinde Türkiye'de 12 Mart Muhtırasının yaşanması[22], Kürtçülük hareketlerinin tekrar bir duraklama içerisine

---

[15] Orhan Miroğlu, **Çapraz Ateşte İki Halk Türkler ve Kürtler Yeni Jeopolitika ve Nasyonalizm**, Beybun Yayıncılık, Ankara-2005, s. 35; Cumhuriyet Gazetesi, **Cumhuriyet Gazetesi Fotoğraflarıyla Cumhuriyetin 80 Yılı**, 2003, 15. Fasikül, s. 248.
[16] Özcan, a.g.e., s. 22.
[17] Çay, a.g.e., s. 443.
[18] Denker, a.g.e., s. 52.
[19] Atilla Şehirli, **Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri**, İstanbul–2000, Burak Yayınevi, s. 161.
[20] Chris Kutschera, **Kürt Ulusal Hareketi**, İstanbul–2001, Avesta Yayınları, s. 399.
[21] A. Güven Şahin, **Terörle Mücadele ve Polis,** İDB Yayınları, Ankara-Yayın Tarihi Belirtilmemiş, s. 162.
[22] Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), **PKK, 1. Cilt 1973–1979 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın Tarihi Belirtilmemiş, s. 22.

girmesine sebep olmuştur. Ancak bu duraklama fazla sürmemiş; 1974 yılında ilan edilen genel af ile birlikte[23] cezaevinden çıkan veya yurt dışından dönen örgüt lider ve kadroları, yoğun bir biçimde sürdürdükleri faaliyetlerle birçok Kürtçü-bölücü örgüt kurmuşlardır[24]. Kürdistan Öncü İşçi Partisi, Türkiye Kürdistan Kurtuluş Partisi, *Rızgari*-Kürdistan Kurtuluş Partisi, *Ala Rızgari*, KAWA-Kürdistan Proleterya Birliği, Halkın Kurtuluşu, Özgürlük Yolu ve Kürdistan Ulusal Kurtuluşçular, Kürdistan İslam Partisi bu dönemde kurulan önemli örgütlerdendir[25].

Soğuk Savaş döneminin ideolojik mücadeleleri, sosyalist düşünce içerisinde meydana gelen ayrışmalar, 1961 Anayasasının getirmiş olduğu geniş özgürlük ortamı ile bu gelişmelerin Türkiye içerisinde sebep olduğu siyasal öğrenci hareketleri, ideolojik çatışmalar ve Marksist/Leninist bölücü Kürtçülük faaliyetleri, PKK terör örgütünün fikirsel temellerinin atıldığı dönemin dikkat çeken özellikleridir.

1.1.2. Abdullah Öcalan'ın Dönem İçindeki Faaliyetleri ve Örgütün Temellerinin Atılması

1947 yılında Şanlıurfa ili Halfeti ilçesi Ömerli köyünde doğan ve oldukça karmaşık ve sorunlu bir çocukluk geçiren[26] Abdullah Öcalan, dönem içerisinde lise öğrenimi için Ankara'ya gelmiş ve yukarıda belirtilen şartlardan etkilenmiştir. Esasında Öcalan'ın asıl etkilendiği olgu Marksist-Leninist ideoloji veya bölücü Kürtçülük akımlarından çok; siyasal öğrenci hareketleri kapsamında uç sınırlarda yaşanan aidiyet duygusu ile bu gruplar içerisindeki hükmetme araçlarıdır. Bu bağlamda Öcalan'ın dönemin siyasal hareketlerine dâhil olma süreci oldukça ilgi çekicidir. PKK terör örgütünün 1990'lı yıllarının ikinci yarısındaki önde gelen sorumlularından olan ve örgütün ikinci adamı

---

[23] Kutschera, a.g.e., s. 400.
[24] Emin Demirel, **Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar,** İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005, s. 75.
[25] Seyfi Cengiz, **Kürt Hareketinin Geçmişine Kısa Bir Bakış (Politikaları, Program ve Stratejisi),** http://home.arcor.de/mazlumkaya/s-cengiz/kurthareketi.htm. (11 Aralık 2005 tarihli çevrimiçi erişim); Şehirli, a.g.e., s. 162-178.
[26] Oktay Pirim ve Süha Örtülü, **PKK'nın Yirmi Yıllık Öyküsü**, İstanbul–2000, Boyut Kitapları, 4. Baskı, s. 16; Şemdin Sakık, **APO,** Ankara, Şark Yayınları, 2005, s. 26 vd; Yalçın Küçük-Abdullah Öcalan, **Dirilişin Öyküsü,** s. 13'ten aktaran EGM, **PKK Cilt 1,** s. 53.

olarak gösterilen Şemdin Sakık, Öcalan'ın bu arayışını ironik bir şekilde dile getirmektedir:

> Gençlik döneminde çaldığı ilk kapı, Ülkü Ocakları Derneğinin kapısıdır. O süreçte geçer akçe Türkçülüktür. Güç olmayı burada dener. (…) Türkçülük yapması mümkün değildir. Çünkü henüz Türkçeyi iyi konuşmakta zorlanmaktadır. (…) Kısa sürede dışlanır.
> Bu kapıyı açamayacağını veya aradığını burada bulamayacağını anladıktan sonra, siyasi İslam'ın Milli Türk Talebe Birliğinin kapısına dayanır. Bu sefer dinciliğe soyunmuştur. Aradığı köşeyi burada da bulamaz. Güçlü olan bu güçlülere yaranamaz. Kah TÜRKEŞ'i, kah DEMİREL'i dinlemeye gider. Ancak onlara da yaranamaz.[27]

Öcalan, bu durumu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine sunmuş olduğu ve daha sonra kitaplaştırılan savunmasında daha açık bir şekilde kendi cümleleri ile dile getirmektedir:

> (…) Ortaokuldan sonra öğretmen okulunu değil, liseyi tercih ediyordum. Paralı olmasına güç yetirmek zordu. Parasız lise veya meslek okulu önümde duran seçeneklerdi. Fakat asıl tutkum askeri liseydi. Yaşımın tutmaması belki de en büyük hayal kırıklığına uğramama yol açtı.
> (…) Lise ikinci sınıfa kadar dinsel ideoloji ağır basıyordu. Namaz gruplarını lisede oluşturmaya devam ettim. Ülkü Ocakları ve Komünizmle Mücadele Derneklerine gittim. Süleyman Demirel'in de geldiği bazı konferansları burada dinledim.
> (…) Solla ilgim son sınıfta gelişti. (…) Bir gün yatağımın ucunda bulduğum Sosyalizmin Alfabesi kitabını bitirince, adeta şöyle mırıldandığımı hatırlıyorum: Muhammed kaybetti, Marks kazandı.[28]

Öcalan'ın ifadeleri arasında en çok dikkat çeken nokta yıllarca yıpratmak, yıkmak ve bölmek için mücadele ettiği Devlet'in, şahsında en üst düzeyde temsil edildiği kurumlarından birisi olan Türkiye Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetlerinin bir mensubu olamayacağını öğrendiği zaman gösterdiği tepkidir. Aynı zamanda birkaç yıl öncesinde hükümranlığın temsilcilerinden olan ordunun, bir mensubu olmak için çok arzulu olan bir insanın, aradan belli bir zaman geçtikten sonra aynı hükümranlığın bütüncül kurumu olan Devlet'e karşı bu kadar kindarca ve sistemli bir hareket geliştirmeye başlaması, bu

---

[27] Sakık, a.g.e., s. 51-52; Özcan, a.g.e., s. 27 vd.
[28] Abdullah Öcalan, **Devrimin Dili ve Eylemi,** (Ayrı El Basımı), Köln, Yayın Evi Belirtilmemiş, 1998, s.31.

faaliyetlerin dayandırıldığı söylemlerin samimi bir şekilde ortaya koyulmadığı fakat sadece güce ulaşmak için bir araç olarak kullanıldıkları izlenimini vermektedir. Öyle ki Öcalan'ın en çok eksikliğini hissettiği iki duygu olan ve yaşadığı dönemin öğrenci hareketlerinin en önemli iki özelliği konumundaki; aidiyet duygusu ve hükmetme araçları en net bir şekilde ordu içerisinde bulunabilmektedir.

Askeri liseye girememesi, milliyetçi ve dini gruplar arasında yer bulamamasının da etkisiyle Öcalan, Marksist-Leninist ideolojiye kaymış ve DDKO'nın faaliyetlerinden etkilenerek 1970 yılında İstanbul DDKO'na üye olmuştur[29]. Üniversite sınavını kazanmasından sonra yatay geçiş ile İstanbul Üniversitesinden Ankara Üniversitesine gelen Öcalan, 1972 yılında Mahir Çayan ve arkadaşlarının öldürülmesi olayını protesto etmek amacıyla bildiri dağıtırken yakalanarak gözaltına alınmış ve daha sonra tutuklanarak Mamak Askeri Cezaevine konulmuştur[30]. Öcalan, cezaevinde iken TİP ve THKP/C mensupları ile tanışmış, tartışmış ve düşüncelerini geliştirmiştir[31]. Faaliyetlerinde son derece pasif olması nedeni ile dernek içerisinde ön plana çıkmamış ve kimse tarafından ciddiye alınmamış olan[32] Öcalan, cezaevinden çıkışından sonra aktif faaliyetlerden bir müddet uzak durmuş ve sadece fikirlerini yakın arkadaş çevresi ile paylaşmıştır. Emniyet birimlerine göre PKK terör örgütünün kurulması yolunda atılmış ilk adım, bu dönemde, 21 Mart 1973 tarihli Nevruz Bayramında Ankara yakınlarındaki Çubuk Barajında Abdullah Öcalan'ın, etrafına topladığı birkaç kişi ile birlikte yaptığı bir toplantı olup; bu toplantıda Öcalan, daha çok Kürtçülük ile ilgili düşüncelerini dile getirmiştir[33]. Burada dikkat çeken husus PKK terör örgütünün kurucusu olan Öcalan'ı, dönemin şartları içerisinde bölücülük temelinde bir yaklaşıma sevk eden süreçtir. Sakık, bu durumu da oldukça çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir:

---

[29] Abdullah Öcalan, **Bir Halkı Savunmak,** İstanbul, Çetin Yayınları, 2004, s. 255.
[30] Uğur Mumcu, **Kürt Dosyası,** Ankara, um:ag Vakfı Yayınları, 21. Baskı, 1999, s. 4.
[31] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 37.
[32] Demirel, a.g.e., s. 114. Öcalan da bizatihi bu durumunu şu sözleri ile ifade etmektedir: "*Zaten 1971 sonu ve 1972 başlangıcıyla birlikte 12 Mart olmuş, kalburüstü gençlik sorumluları içeri alınmış, Ankara'da sıra bizim gibi ikinci düzeyde kalan kişilere gelmiştir.*" Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 35.
[33] İstanbul Emniyet Müdürlüğü (İEM), **PKK/KONGRA-GEL (Hizmete Özel Yayın)**, İstanbul, 2004, s. 68.

> Dolaştığı kapılardan kovulduktan sonra Kürtlüğü hatırladı. Ortada kaldığı anda Kürtçülüğe başladı. Kürtlerde yetişkin adam çıkmayınca "lider benim" dedi. Şu bir gerçektir ki, dayandığı kapıların bir tanesi bile yüzüne açılsaydı, Kürtçü takınmayacaktı. Zira ulusal bilinci değil, aşiret alışkanlıklarının egemen olduğu bir ortamda doğup büyümüştü. Çaresiz kaldığı için başvurduğu Kürtçülüğü, yine çaresiz kaldığında bıraktı. "Benin de Annem Türk'tür. Devletimize olursa bir hizmetimiz yapmaya hazırım" sözü durup dururken dudaklarından dökülmedi.[34]

Öcalan'ın, benzer yoksul kökenli bir düzine kişi olarak nitelendirdiği grubu içerisinde *Kürdistan adına anti-sömürgecilik* temelinde bir söyleme sahip olduğu görülmektedir[35]. Bununla birlite 71 Muhtırası ve devamında yaşanan tutuklamalar neticesinde sol örgütlerin önde gelen simalarının cezaevlerinde olması sebebi ile Öcalan, üyesi olduğu ADYÖD'in başkanlığına seçilmiş ve faaliyetlerini yasal bir kuruluşa üye olmak suretiyle gizlemeye çalışmıştır[36]. ADYÖD'ndeki faaliyetleri sırasında kendi grubunun söylemini "*Kürdistan'ın bir sömürge olduğu ve bağımsız bir Kürdistan'ın neden düşünülemeyeceği*"[37] temeline oturtan Öcalan, diğer sol grupların "Kendisi zaten bir sömürge olan Türkiye'nin sömürgesi olur mu?" itirazları ile karşılaşmış ve görüşleri sadece kendi yakın arkadaş çevresinde kabul görmüştür[38]. 1975 yılında ADYÖD'ün kapatılmasından sonra bir müddet göz hapsinde tutulan Öcalan, bu tecrübeden sonra kendisini tehlikeye sokacak her türlü faaliyetten kaçınmaya çalışmıştır[39].

Gelişen süreçte yüz yüze ilişkiler ve çeşitli dernek etkinliklerinde grubunu oluşturmaya ve üye sayısını arttırmaya çalışan Öcalan[40] ve sayıları yirmiye ulaşan arkadaşları, 1973 Nevruz'unda Çubuk'ta yapılan toplantıdan başka Ankara'nın Dikmen semtinde 1975 ve 76 yıllarında PKK tarihinde önemli yere sahip olan iki toplantı daha düzenlemişlerdir. 1975'de Dikmen'de yapılan toplantıların en önemli sonucu, o güne kadar Türkiye'de

---

[34] Sakık, a.g.e., s. 52-53.
[35] Abdullah Öcalan, **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa Cilt II**, Köln, Mezopotamya Yayınları, 2001, s.246.
[36] Fikret Bila, **Satranç Tahtasındaki Yeni Hamleler Hangi PKK?** Ankara, Ümit Yayıncılık, 2004, s. 22.
[37] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 37.
[38] Bila, a.g.e., s. 23; EGM, **PKK Cilt 1**, s. 81; Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 40.
[39] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 76–77.
[40] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 40.

faaliyet gösteren Türk ve Kürt sol örgütlerinin geleneksel yapılarından kopulması, yeni örgütlenmeyi değişik ve pratik bir zemine oturtma kararının alınmasıdır[41].

1975 yılının Ekim ayında yapılan toplantıdan sonra Öcalan ve grubun önde gelenlerinden Mehmet Hayri Durmuş, örgütün 68 sayfadan oluşan ve program taslağı niteliğindeki "Kürdistan Devriminin Yolu" adlı manifestoyu hazırlamışlardır[42]. Bu dönemde kendilerini *Kürdistan Devrimcileri* olarak adlandıran ve kamuoyunca Apocular olarak bilinen Öcalan liderliğindeki grubun içerisinde; Cemil Bayık, Baki Karer, Haki Karer, Kesire Yıldırım, Kamer Özkan, Ali Haydar Kaytan, Şahin Dönmez, Mehmet Hayri Durmuş ve Resul Altınok gibi şahıslar öne çıkmaktadır[43]. Bu şahıslarla birlikte toplam yirmi örgüt üyesinin katılımında 1976 yılında yapılan toplantıda ise Öcalan'ın grubu artık örgütleşmeye başlamıştır. Bu durum toplantı sonrasında alınan kararlarda ve bu toplantıya iştirak etmiş örgüt mensuplarının ifadelerinde açıkça görülmektedir. Öcalan, bu yıla "*belki de genelde Kürdistan ulusal kurtuluş tarihinde ve özelde PKK tarihinde en kritik bir yıl oldu*" diyerek farklı bir önem atfetmektedir[44]. Bu toplantıyla ilgili olarak PKK'nın kurucularından Merkez Komite üyesi Şahin Dönmez ise güvenlik birimlerince alınan ifadesinde özetle aşağıdaki hususları beyan etmiştir:

> Eskiden duyulan APO grubu burada tam bir grup oluşturdu ve üst düzeyde burada oluşturularak belli kişilere grup içinde yetki verildi. Bu toplantıda yetki verilen kişiler şunlardı: Abdullah Öcalan, Kesire Yıldırım, Haki Karer, Hayri Durmuş, Kamer Özkan böylece ideolojik grup ortaya çıkmış oldu… Toplantıdan önce de ismi duyulan APO'cular ideolojik mücadeleye başladı.[45]

Toplantıda alınan karar gereğince, Abdullah Öcalan'ın koordinatör olarak Ankara'da kalması ve grubun diğer önde gelenlerin de "ülkeye dönüş" adı altında propaganda yapmak ve eleman kazanmak amacıyla sözde Kürdistan'ın belirlenen illerine (Gaziantep, Şanlıurfa, Tunceli, Mardin, Kars, Ağrı, Kahramanmaraş ve Elazığ)

---

[41] Türkmen Töreli, **PKK Terör Örgütü Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi 1978–1998,** Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2002, s. 54.
[42] İEM, a.g.e., s. 71.
[43] Güven, a.g.e., s. 249 ve 256.
[44] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 52.
[45] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 119–120.

dağılmaları kararlaştırılmıştır[46]. Gruba elaman kazandırma, grup ideolojisinin tanıtımı ve bir kitle tabanı oluşturulması amaçlarıyla yapılan bu açılım neticesinde örgüte önemli sayıda eleman kazandırılmıştır[47].

PKK terör örgütü için Doğu ve Güneydoğu'da faaliyetlerin başlamasından sonra Ocak-1977'de Ankara Mimar ve Mühendisler Odasında yapılan toplantı da önemli kilometre taşlarından biri sayılır. Abdullah Öcalan'ın başkanlık ettiği ve doğu ve güneydoğu illerine giden örgüt mensuplarının bölge çalışmalarının ve raporlarının değerlendirildiği bu toplantıda, örgütün amacı ilk kez ilan edilmiş ve bu toplantıyla birlikte Abdullah Öcalan da yeraltına çekilmiştir[48]. Bu toplantıdan sonra Mayıs 1977'de Öcalan, "Kürdistan Seferi" olarak nitelediği ve Ağrı, Kars, Tunceli, Elazığ, Diyarbakır, Urfa ve Antep'i kapsayan bir gezi gerçekleştirmiş[49] ve bu illerde tertip edilen çeşitli toplantılara iştirak etmiştir. Bu gezi sürecinde gerçekleştirilen en önemli faaliyet Gaziantep'te yapılan *Gençlik Örgütü* oluşturma toplantısıdır[50]. Bu toplantı ve sonunda yapılan iş bölümü ve dağılımı da Öcalan grubunun artık örgütleşme yolunda önemli merhaleleri geride bıraktığı anlamına gelmektedir. Öcalan'ın Ankara'ya dönüşünün ardından 18 Mayıs 1977 tarihinde "*grubun kurucularının başında gelen; kişiliği, kültürü, düşünsel derinliği ve daha birçok meziyeti ile Öcalan'ı gölgede bırakan Haki Karer*"[51], Kızıl Yıldız (Beş Parçacılar) olarak bilinen bir örgüt tarafından şaibeli bir şekilde öldürülmüş olup; Öcalan, kendisinin de öldürülebileceğini ileri sürerek belli bir süre Ankara'da gizlenmiştir[52].

Haki Karer'in öldürülmesi olayı hem Öcalan hem de PKK için çok önemli bir gelişmedir. Nitekim örgüt mensuplarını sürekli olarak komplo-ajan-hain üçgeninde[53] kendisine bağlamaya çalışan ve kendisinin bu oyunları gören ve bozabilen tek kişi olduğunu defalarca dile getiren ve Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisiyken slogan atma suçundan mahkûm edilip yedi ay cezaevinde kaldıktan sonra dışarı çıktığında "*Mamak*

---

[46] Pirim ve Örtülü, a.g.e. s. 28.
[47] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 124.
[48] Bila, a.g.e., s. 25.
[49] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 60.
[50] İEM, a.g.e., s. 72.
[51] Tuncer Günay, **Şemdin Sakık'tan Mektuplar**, Yayın Yeri Belirtilmemiş–2005, Marduk, s. 289 ve Can Sancak, **Doğu Yakasının Hikayesi Körfez Kürtler ve Sonrası**, Ankara-1991, Nüans Yayınları, s.45.
[52] İEM, a.g.e., s. 72.
[53] EGM, **PKK Cilt 1,** s.143.

zindanından çıkardığım şiddetli ders, bir daha içeri girmemek ve kesintisiz bir örgütlenmeye gitmekti[54]" diyebilecek kadar zor ve tehlikeden kaçan Öcalan için bu, çok önemli bir tehdit ve örgütün diğer mensuplarını kendisine bağlamak için yeni bir fırsattır:

> Evet, bunun (Beş Parçacıların lideri Alaaddin) gerçekleştirdiği Haki olayı gerçekten üzmüştü bizi. Fakat yolumuz biraz aydınlatılmıştı. Haki'nin başarılı bir grup pratiği vardı. Hızla sonuca doğru gidiliyordu.
> Partileşeceğiz. Önemli bir aşamanın tam sonuna gelmiştik. Aynı zamanda yeni bir aşamanın başlangıcındaydık. Kendimize güvenimiz oldukça gelişmişti. Bu tarihi atılımı yapıyorduk.[55]

Bununla beraber Öcalan, "*Haki Karer Antep'te şehit düştü, biz bunun üzerine idam kararımız verildi dedik*" demek suretiyle 1972'de hapishaneden çıktıktan sonraki söylemine benzer bir yaklaşım da geliştirmiştir[56]. Aynı zamanda bu ölüme verilen yanıtın, partileşme biçiminde adım atılması olduğunu belirten ve bunun sebebini de "*Haki Karer'i öldüren örgütün KDP'yle de bazı Türk grup artıklarıyla ve devlet adına bazı gruplarla da bağı olma ihtimaline*[57]*"* dayandıran Öcalan, bu suretle örgüt mensuplarına sürekli olarak Devlet'in takibinde oldukları ve bunun kendilerine karşı yapılmış bir komplo olduğu mesajını vermektedir.

Oysaki emniyet birimlerinin yapmış oldukları araştırmalara göre Haki Karer'in ölümünün basit bir tartışmadan kaynaklandığı; Karer'in Gaziantep'te diğer bölücü veya Marksist-Leninist örgütlerin kendi aralarında yapmış olduğu toplantılarda diğer konuşmacıları tehdit edici şekilde konuştuğu ve akşam Beş Parçacılar örgüt mensuplarıyla kenar bir mahallede, önceden kararlaştırılan bir kahvehanede bir tartışma planladıkları, tartışma esnasında yine karşı tarafa hakaretler yağdırdığı ve bu esnada Beş Parçacılar örgütü lideri Alaaddin Kapan veya yandaşlarınca silahla vurularak öldürüldüğü anlaşılmıştır[58]. Bu ölüm aynı zamanda örgütün daha sonraki mücadelesinde her zaman tetikleyici bir rol oynamış; anıya bağlılık, geri dönülmezliğin, sonuna kadar

---

[54] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 40.
[55] a.g.e., s. 62.
[56] **Sterke Ciwan**, Sayı: 4, s. 6'dan aktaran EGM, **PKK Cilt 1**, s.177.
[57] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak,** s. 261.
[58] EGM, **PKK Cilt 1**, s.178.

kararlı bir şekilde sözde devrimci mücadeleyi sürdürmenin temel gerekçelerinden biri olmuştur[59].

Haki Karer'in öldürülmesinden sonra Kızıl Yıldız (*Sterka Sor*) örgütünün lideri Alaattin Kapan'ı İskenderun'da öldürten ve artık tek lider olan Öcalan, partileşme çalışmalarına hız vermiş ve Ekim 1977 tarihinde Gaziantep'e giderek parti programını yazmaya başlamıştır[60]. Buna ek olarak 1961 yılında Silopi'de Abdullah Ökten tarafından Irak'taki Barzani yanlısı olarak kurulan[61] ve hedefleri; Kürtlere siyasi, iktisadi ve kültürel hakların tanınması, Türk Anayasası'na Türk Devleti'nin, Türk ve Kürtlerden müteşekkil olduğu ve her iki milletin her hususta eşit olduklarının yazılması olan[62] Türkiye Kürdistan Demokrat Partisindeki (T-KDP) anlaşmazlığın bölünmeye yol açması[63], T-KDP'den ayrılan çok sayıda militanın Öcalan'ın örgütüne katılmasına sebep olmuştur[64]. Militan sayısında yaşanan bu önemli artışla birlikte Kürdistan Devrimcileri-Apocular bölgede silahlı eylemlere de başlamıştır.

Kürdistan Devrimcileri-Apocular; bu dönem içerisinde farklı gayelerle birbirinden oldukça farklı gruplarla silahlı mücadeleye girmiştir. Bu gruplar arasında; özellikle istihbarat birimlerinde görevli güvenlik güçleri, ülkücüler, sosyal şoven[65] ve ilkel milliyetçiler[66] olarak adlandırdıkları diğer Marksist-Leninist ve bölücü örgütler bulunmaktadır. Örgüt, Ülkücülere karşı girişilen silahlı mücadele ile diğer Marksist-Leninist ve bölücü örgütler nezdinde "meşru" bir güç olduğunu kanıtlamaya[67] ve sol eğilimli öğrenciler arasında kendisine taraftar kazanmaya çalışırken; Kürdistan Devrimcileri isimli örgütü şaibeli olarak nitelendiren diğer Marksist-Leninist ve bölücü örgütlerin kendisine karşı yapmış olduğu ittifaklara karşı girmiş olduğu mücadele ve

---

[59] İEM, a.g.e., s. 72.
[60] İEM, a.g.e., s. 72.
[61] Çay, a.g.e., s. 440.
[62] Denker, a.g.e., s. 51.
[63] T-KDP'nin dağılmasından sonra Irak'taki Barzani'ye sığınan bir takım "Kürtçü" gruplar, Kürdistan Ulusal Kurtuluşu (KUK) adıyla yeniden bir örgütlenmeye gitmişlerdir. Bakınız: Çay, a.g.e., s. 447.
[64] Özcan, a.g.e., s. 38
[65] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 43.
[66] a.g.e., s. 63.
[67] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 173.

yapmış olduğu eylemlerle de bu örgütleri "aktif devrimci mücadeleyi" engellemekle suçlayarak bu örgüt ve grupların tabanlarını saflarına çekmeyi hedeflemiştir[68].

Bununla birlikte feodal işbirlikçiler[69] olarak adlandırdıkları aşiretlere karşı, aşiretler arasındaki çekişmeleri ve sorunları kullanmak suretiyle de silahlı eylemlere girişilmiştir. Bu doğrultuda Mayıs 1978'te Şanlıurfa Hilvan bölgesinde faaliyette bulunan Halil Çavgun'un sağ görüşlü Süleymanlar aşireti ile girmiş olduğu silahlı çatışma neticesinde hayatını kaybetmesi üzerine, Paydaşlar aşiretinin de desteğini alarak örgüt, Cemil Bayık idaresi altındaki militanları ile Süleymanlar aşiretine karşı büyük bir baskı oluşturmuş, aşiretin birçok adamını öldürmüş ve Belediye Başkanı olan aşiret reisinin istifa etmesini sağlamıştır[70]. Öcalan, "*Hilvan'dan sonra Siverek'i de silahlı mücadeleye açma ve giderek mümkünse gerillaya sıçramayı düşünüyorduk*"[71] diyerek Hilvan bölgesinde yaşanan gelişmelerin kırsala açılmada ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Ayrıca örgütten ilk ayrılmalar da bu dönem de gerçekleşmiştir. Örgütün kuruluş yıllarından itibaren Öcalan ile birlikte olan Kamer Özkan'ın örgütten ayrılarak *Kurtuluş* adlı örgütten ayrılan Seyfi Cengiz ile birlikte *Tekoşin* (Mücadele) adlı yeni bir bölücü örgüt kurması ve Tunceli asıllı örgüt üyelerini kendi saflarına çekmesi Apocular'a büyük bir sıkıntı yaşatmıştır[72]. Öcalan'ın bu kopuşları önlemek ve örgütten ayrılan militanları vazgeçirmek için 1978 Mayıs ve Haziran aylarında Gaziantep'te yaptığı toplantılar da sonuç vermemiş; Öcalan da çareyi örgütten ayrılan bu kişileri ajan ilan etmekte bulmuştur[73].

1.2. PKK'nın Kurulması ve Yurt Dışına Çıkış (1978–1980)

Hilvan'da gerçekleştirilen eylemler gibi Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ses getiren büyük çaplı eylemlere imza atarak adını daha geniş kitlelere duyuran örgüt, yaşanan *Tekoşin* hizipleşmesi ile girmiş olduğu sarsıntı sürecini partileşme çabalarını arttırarak

---

[68] a.g.e. s. 175.
[69] Abdullah Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, 4. Baskı, Köln–1992, s. 53.
[70] Özcan, a.g.e, s. 40–41.
[71] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 96.
[72] a.g.e., s. 64-66; İEM, a.g.e., s. 73.
[73] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 180–182; Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 64.

durdurma yoluna gitmiştir. Bununla birlikte bölgede diğer terör örgütleri ile bölgeye hâkim olmak amacıyla yaşanan çatışmalar da devam etmektedir[74]. Esasında partileşme çalışmaları, örgüt mensuplarının ortak bir ideoloji, strateji, hedef ve tanımlama altında bir arada tutulması için bir gerekliliktir. Bu sürecin uzaması örgüt aleyhine ve diğer Marksist ve bölücü örgütler lehine, *Tekoşin* örmeğinde olduğu gibi, çeşitli gelişmelere neden olmaktadır. Bununla beraber bağlayıcı kuralların belirlendiği bir parti tüzüğü, örgüt içerisinde kendisine karşı yönelebilecek herhangi bir hareketin de önünün kesilmesi için Öcalan için ayrıca gerek duyulan bir araçtır.

Bu kapsamda Aralık 1977 sonu ile Ocak 1978 başında Diyarbakır ve Elazığ'da parti tüzüğünün hazırlanması ve gençlik grubunun yeniden oluşturulması için çeşitli toplantılar yapılmıştır[75]. Haki Karer'in öldürülmesinden sonra onun anısına başlatılan parti programı hazırlıklarını tamamlayan Öcalan, 1978 yılının başında örgütün önde gelen yirmi kadar militanın katılımı ile Diyarbakır'da yapılan toplantıda hazırlamış olduğu taslağı diğer militanlara sunmuş ve program kabul edilmiştir. Bu toplantıda ayrıca tüzük çalışmaları için Öcalan'a tam yetki verilmiştir[76]. Bu toplantıların yapılması ile örgüt içerisindeki çalışmaların fert fert değil ancak örgütlü ve düzenli bir şekilde yerine getirilmesi sağlanmaya çalışılmış, bu doğrultuda örgüt genel merkezi ve gençlik örgütlenmesi üyeleri tespit edilmiştir.

Partileşme yolunda bu dönem içerisinde atılan bir diğer önemli adım ise 1978 yılının Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan "*Serxwebun*" adlı dergidir[77]. 1978 sonlarına kadar geciktirilen, grubun görüşlerini içeren bir dergi yayınlanması, Öcalan'ın, "*ideolojinin belli bir strateji ve taktik temelinde örgütlü bir biçimde kitlelere ulaştırılmaya çalışıldığı dönem*[78]*"* olarak nitelediği bu dönemin şartları içerisinde bir zorunluluk haline gelmiştir. 1978–80 yılları arasında düzensiz aralıklarla yayınlanan bu derginin ilk sayısında; *Serxwebun*'un yayın ilkelerini içeren, "Çıkarken" başlıklı yazıyla birlikte Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto) adlı broşür yer almıştır[79].

---

[74] Bila, a.g.e., s. 26.
[75] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 197–201.
[76] İEM, a.g.e., s. 73.
[77] Bila, a.g.e., s. 26.
[78] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 57.
[79] Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, s. iii.

Türkiye'nin her yerinde ancak özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde devam etmekte olan terör olaylarının sebep olduğu karmaşa, Apocuların diğer terör örgütleri ile girmiş oldukları mücadelelerle isimlerini iyice duyurmaları, T-KDP'nin bölünmesi ile bu örgüt mensuplarının birçoğunun Apocuların saflarına katılmaları ve daha sistemli bir şekilde yürütülen eleman kazanma çalışmaları gibi birçok sebep Kürdistan Devrimcileri-Apocuların sempatizan ve eleman sayısında büyük bir artışa sebep olmuştur. Gittikçe büyüyen bu grubun kontrol altında tutulması, aynı strateji çerçevesinde ortak hedefleri gerçekleştirmek için bir eşgüdümün sağlanabilmesi ve en önemlisi örgütün temel belgeleri olan Manifesto ve Parti Programında yer alan stratejinin gerçekleştirilebilmesi ve Tüzüğe uygun örgütlenme modelinin hayata geçirilebilmesi için ilk adım olan partileşme kararı, 1978 yılının Kasım ayında alınmıştır.

27–28 Kasım 1978 tarihleri arasında Diyarbakır ili Lice ilçesi Ziyaret[80] (*Fis*) köyünde örgüt elemanlarından Seyfettin Zoğurlu'nun evinde yapılan toplantıda daha önce hazırlanmış olan program taslağı ve tüzük kabul edilmiş ve kurulan partinin ismi PKK (*Partiya Karkaren Kürdistan*-Kürdistan İşçi Partisi) olarak belirlenmiştir[81]. Bu toplantı daha sonra Birinci Kongre ve PKK'nın Kuruluş Kongresi olarak adlandırılacaktır. Bunun sebebi ise örgüt lideri Öcalan'ın, toplantıdan sonra kuruluş bildirgesi ve gerekli alt yapı hazırlıkları tamamlanana kadar parti isminin gizli tutulmasını ve hiçbir yerde partiden bahsedilmemesini istemesi[82] ve gerçekte örgütün partileşmeyi gerçekleştirebilecek ve gereklerini yerine getirebilecek yetişmiş ve yetkin kadrolara sahip olmaması[83] sebebi ile bu toplantıdan, çekirdek kadro haricinde hiçbir eleman ve

---

[80] Bahse konu köyün ismi Yetkin tarafından her ne kadar "Akziyaret" olarak verilmiş ise de değiştirilmeden önceki adı *Fis* olan bu köyün ismi Ziyaret'tir. Bakınız: Murat Yetkin, **Kürt Kapanı Şam'dan İmralı'ya Öcalan**, İstanbul–2004, Remzi Kitabevi, s. 27.
[81] İEM, a.g.e., s. 74.
[82] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 258.
[83] Öcalan kadro yetersizliğini şu şekilde dile getirmiştir: "*Bizim açımızdan oldukça düşündürücü ve kararlaştırıcı bir yıl (1978) olması gerekiyordu. "Parti olarak ilan edecek miyiz, etmeyecek miyiz?" diye kendimize soruyoruz. Ve en önemlisi de hazır adam yoktu. Ulusal kurtuluşa, parti gerçeğine kimse kendini öyle fazla katacak durumda değildi. Öğrenci gençlik sorumsuz, öngörüsüz ve fazla umutlu da değildi haklı olarak.*" Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 94.

sempatizanın haberdar edilmemesidir[84]. Toplantıda ayrıca merkez yürütme, merkez komite ve bölge hazırlık komite üyeleri de tespit edilmiştir[85].

Kuruluş Kongresi ile birlikte tamamlanan merkezi organların tespitinden sonra faaliyette bulunulacak bölge komitelerinin oluşturulması çalışmalarına hız verilmiştir. Ocak 1979'da başlatılan bu çalışmalar neticesinde Nisan ayı itibariyle bölge temsilcilikleri oluşturulmuştur[86]. Bölge komitelerindeki görevlendirmeleri ise alt komite ve yan örgütlerin oluşturulması süreci takip etmiş, aynı zamanda eylemler sürdürülmüş, eleman kazanma ve propaganda faaliyetleri devam ettirilmiştir[87].

Bununla birlikte tüm bu faaliyetlere ve 1978 Mayıs ayında PKK'lı Halil Çavgun'un Hilvanlılar tarafından öldürülmesinden sonra bölgede ismi sıkça geçmesine, Çavgun'un cenazesini büyük bir gösteriye dönüştürmesine ve bölgedeki diğer Marksist ve bölücü örgütlerle çatışmalara girmesine rağmen PKK terör örgütünün güvenlik birimlerince deşifre edilememiş olması bazı araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Bu şüpheleri derin bir şekilde inceleyen Mumcu'nun Öcalan-MİT ilişkileri ile ilgili olarak ileri sürdüğü ve bu iddiaların özünü oluşturan[88] "Devlet'in resmi kurumlarının bir terör örgütünün kurulması ve faaliyette bulunmasına yardımcı olması" durumunun mümkün olmamasından hareketle; örgütün, gerçekleştirilen eylemlerin bölge gündemine oturduğu 1978 Mayısından, 1979 Mayısına kadar geçen bir senelik sürede deşifre edilememiş olması ancak güvenlik kuvvetlerinin ihmalleri ve örgütü küçümsemeleri ile açıklanabilir[89].

---

[84] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 251.
[85] Buna göre Merkez Yürütme üyeleri: Genel Sekreter Abdullah ÖCALAN, Genel Sekreter Yardımcısı Cemil BAYIK ve Üye Şahin DÖNMEZ; Merkez Komite üyeleri: Genel Sekreter Abdullah ÖCALAN, Genel Sekreter Yardımcısı Cemil BAYIK, Askeri Sorumlu Mehmet KARASUNGUR, Yayın Sorumlusu Mazlum DOĞAN, Örgütlenme Komitesi Üyeleri Şahin DÖNMEZ, Hayri DURMUŞ ve Baki KARER; Bölge Hazırlık Komitesi üyeleri: Sekreter Ali ÇETİNER, Örgütleyici Abdullah KUMRAL, Askeri Sorumlu Faruk ÖZDEMİR, Propaganda, Yayın ve Kadın Sorumlusu Saime AŞKIN, İşçi Sorumlusu Ali ÖMÜRCAN ve Gençlik Sorumlusu Ali EREK olarak belirlenmiştir. Bakınız: EGM, **PKK Cilt 1**, s. 255.
[86] a.g.e., s. 260.
[87] a.g.e., s. 265.
[88] Mumcu, a.g.e., s. 1-18.
[89] Şehirli, a.g.e., s. 400-403. Güvenlik kuvvetlerinin özellikle PKK terör örgütü ile ilgili olarak göstermiş oldukları ihmalkar yaklaşıma örnek olarak bakınız: Özcan, a.g.e., s. 42-43.

Ancak 1979 Mayıs ayında Elazığ'da örgüte karşı gerçekleştirilen kapsamlı bir operasyonda PKK'nın ikinci adamı konumundaki, Merkez Komite üyesi Şahin Dönmez ve Elazığ bölge komitesinden birçok militan yakalanmış[90], Dönmez'in vermiş olduğu ifadelerle PKK kadroları ilk defa geniş bir şekilde deşifre edilmiş ve bu durum partileşme süreci içerisine girmiş olan PKK'da büyük sıkıntılara yol açmıştır. Ulusal gazetelerin de bölgede PKK'nın yapmış olduğu eylemlere yer vermeye başlaması, dikkatlerin PKK üzerine yoğunlaşmasına sebep olmuş ve örgüt içerisinde, tasfiye edilecekleri izlenimi ile birlikte huzursuzluklar baş göstermiştir[91]. Şahin Dönmez ve Elazığ'daki diğer militanların yakalanması ve tutuklanmaları, PKK için yeni bir dönem olan, cezaevi sürecinin de başlamasına sebep olmuştur[92]. Elazığ tutuklamaları üzerine, örgüt lideri Abdullah Öcalan, diğer örgütlere göre daha katı bir şekilde tutuklanma durumunda kalanların kesinlikle polise bilgi vermemesi ve verenlerin hain ilan edilmesi yönünde bir tavır sergilemiştir[93].

Dönmez'in yakalanmasının ardından Haziran ve Temmuz 1979'da gerçekleştirilen Merkez Komite toplantılarında yakalanma olayı ele alınmış ve Dönmez'in yerine üyeliğe Duran Kalkan getirilmiştir[94]. Haziran ayındaki toplantıda alınan en önemli karar, faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan bölge sisteminden eyalet sistemine geçiştir[95]. Merkez komitenin Temmuz ayında gerçekleştirdiği toplantıda ise örgütün bazı taktiksel değişikliklere gittiği görülmektedir. Nitekim bu toplantıda bölgedeki diğer "Kürtçü" gruplarla çatışmaya girilmemesi, buna karşılık istihbarat birimlerinde görevli polisler ile Aydınlık gazetesinin bölgedeki muhabirlerine karşı suikastlar gerçekleştirilmesi ve soygunlar yapılması kararlaştırılmıştır[96]. Bununla birlikte Dönmez'in yakalanmasından sonraki durumu "*Belli ki üzerimize geliyorlar ve her an tasfiye olma durumumuz olabilir. Elazığ tutuklanması başlamış, Şahin Dönmez itirafa başlamış ve hatta valiye mi, emniyet müdürüne mi "gidelim, o Apo'yu olduğu yerde*

---

[90] İEM, a.g.e., s. 75.
[91] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 95.
[92] EGM, **PKK Cilt 1,** s. 269; Öcalan, **Sümer Rahip Devletinden…** s. 251.
[93] Pirim ve Örtülü, a.g.e., s. 35. Nitekim Şahin Dönmez, ihanet gerekçesiyle PKK tarafından İstanbul'da öldürülmüştür. Bakınız: Özcan, a.g.e., s. 44.
[94] Özcan, a.g.e., s. 44.
[95] a.g.e., s. 44.
[96] a.g.e., s. 44.

yakalayalım. Elimle koyduğum gibi bulup çıkarabilirim, yeter ki emret" demişti" [97] şeklinde ifade eden ve yakalanma korkusunu üst seviyelerde yaşayan Öcalan, Haziran 1979'da örgüt mensubu Ethem Akçan ile birlikte yurt dışına çıkarak Suriye'ye gitmiştir[98]. Öcalan Suriye'ye giderken içerisinde bulunduğu ruh haletini şu şekilde ifade etmiştir:

> Kesinlikle ben olduğumu bilmiyorlardı. Büyük bir ihtiyatlılığım, tedbirim vardı. İşte karakol gibi bir yangından geçtik. Yüreğimde fırtınalar kopuyor, yüreğim ağzıma geliyor, ama hiç renk vermiyorum. Hatta geçiş anında planın üzerindeyken Cani, "tamam, asker geldi, ayarladık" dedi. Hala hatırlıyorum, askerin kendisi teli kaldırıp "haydi hemşehrim, çabuk geç, komutan görmesin" demişti. Öyle bir soğukkanlılıkla geçişi başardık. Önümdeki Mehmet Sait "Sen benim ayak izlerime bas" diyordu. Mayınlı sahadan geçiyoruz, her gün insanlar kurban gidiyor. Benim o anki davranışım şu: Mehmet Sait nereye bastıysa, ben de onun izine basıyorum. ***Yani ben önderim, adım sanım duyulmuş, ama mayın tarlasının önderi odur*** ve kesin milimi milimine bağlı kalacağım. **Askeri tarz!** Evet, böyle söylenebilir. Bir de isyan etmişiz devlete, zamanında çıkışı da bileceksin. Büyük bir isyana cesaret etmişiz, kimsenin aklına, hayaline gelmeyecek bir isyandır bu. Fakat hiç kimsenin aklına böyle bir çıkış gelmiyor. PKK topluluğundan, devlet topluluğundan çok habersizdir. Bu da bir isyandır ve **çok ciddi bir taktiktir**. Aniden düşündüm, sanırım iki günde. Eğer uzatsaydım, yani bizimkilerle böyle tartışılmasına bıraksaydım, tehlike büyüyecekti.[99]

Öcalan'ın panik halinde[100] Suriye'ye geçişi ve barınması için gerekli bağlantıları Ethem Akçan sağlamıştır[101]. Ancak Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşanmakta olan terör eylemlerini takip ve sınırların denetlenmesinin zorluğundan istifade eden Suriye

---

[97] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 96.

[98] İEM, a.g.e., s. 75; Öcalan, **Sümer Rahip Devletinden…** s. 354; Ünal İnanç ve Can Polat (Yay. Haz.), **İmralı'da Neler Oluyor? APO, PKK ve Saklanan Gerçekler,** Ankara, Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları, 1999, s. 28.
Kaynaklar Öcalan'ın Suriye'ye geçişi ile ilgili olarak farklı tarihler vermektedirler. Emniyet birimlerinin gün belirtmeksizin Haziran 1979 olarak verdikleri tarihi Özcan, Temmuz 1979 (bknz. Özcan, a.g.e., s. 44); Selvi, 7 Haziran 1979 (bknz: İsmail Selvi, **Countering State Supported Terrorism: The PKK and Turkish Foreign Policy Towards the Middle East**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Bilkent Üniversitesi, 2003, s. 87.); Töreli ise 4 Temmuz 1979 (bknz: Töreli, a.g.t., s. 61) olarak belirtmekte; Öcalan ise bu tarihi net bir şekilde 2 Temmuz 1979 olarak vermektedir. Bakınız: Öcalan, **Sümer Rahip Devletinden…** s. 354. Özcan ayrıca Sait kod Ethem Akçan'ı Suriye gizli servis elemanı olarak nitelemişse de (bknz: Özcan, a.g.e., s. 243) bu konuda hem güvenlik güçlerinin kaynaklarında hem de parti belgelerinde net bir bilgi bulunmamaktadır.

[99] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 99. (Vurgular eklenmiştir).

[100] Abdullah Manaz, **Türkiye'ye Yönelik Terör Odakları**, İstanbul–2006, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2. Baskı, s. 100.

[101] a.g.e., s. 96.

istihbarat teşkilatı Muhaberat ve Bulgaristan bağlantılı silah kaçakçılarının, daha Öcalan yurt dışına çıkmadan önce, PKK'nın yerel elemanlarıyla irtibat kurdukları[102] ve kaçakçıların yardımıyla Suriye'ye geçmesinin akabinde Öcalan'ın, uzun bir süre Halep'te Ethem Akçan'ın akrabalarının evinde kaldığı emniyet birimlerince ifade edilmiştir[103].

Bölücü faaliyetlerine başladığı tarihten itibaren tehlikeden kaçarak kendisine güvenli bir konum ve yer sağlama kaygısı ile hareket etmiş olan Öcalan[104], Suriye'ye geçtikten sonra örgüte yoğun eylem talimatları vermeye başlamıştır[105]. Öcalan, özellikle örgütün kuruluşunun ilanının büyük bir olayla duyurulmasını istemiştir[106]. Ses getirecek bu eylemin hedefi olarak ise Adalet Partisi Şanlıurfa milletvekili ve Bucak aşireti lideri olan Mehmet Celal Bucak seçilmiştir. 29 Temmuz 1979 günü Mehmet Celal Bucak'ın iftar yemeği için kayınpederinin Hilvan ilçesi Kırbaşı köyündeki evine gideceği istihbaratını alan PKK teröristleri evi taramışlar ve Bucak'ın oğlu ve kayınpederinin ölümüne sebep olmuşlardır[107]. Teröristler olay yerinden kaçarken bıraktıkları PKK imzalı bildiri ile de PKK'nın kuruluşunu resmen ilan etmişlerdir. Aynı gün Siverek'te çeşitli eylemler gerçekleştirilmiş ve bildiriler dağıtılmıştır[108].

Resmen ilan edilmesi ile 12 Eylül 1980 askeri darbesi arasında PKK terör örgütü, çok çeşitli eylemlere imza atarak darbe sürecine katkıda bulunmuştur. Nitekim yurt dışına çıkış süreci ile birlikte kırsal kesimdeki faaliyetlere önem verilmesi sebebi ile bu alanda daha etkin olan Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları (KUK) ile girilen silahlı çatışmalarda yüze yakın insan hayatını kaybetmiştir[109]. Sonuç olarak kuruluşundan 1980 darbesine kadar geçen süreçte PKK'nın 354 kişiyi öldürdüğü ve 366 kişiyi de yaraladığı tespit

---

[102] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 279.
[103] a.g.e., s. 280.
[104] Selim Çürükkaya, **Aponun Ayetleri Beyrut Günlüğü,** İstanbul, Doz Yayınları, 2. Baskı, 2005, s. 70; Sakık, a.g.e., s. 142; Özcan, a.g.e., s. 46; Töreli, a.g.t., s. 60.
[105] Özcan, a.g.e., s. 44.
[106] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 282.
[107] a.g.e., s. 282.
[108] a.g.e., s. 285.
[109] İEM, a.g.e., s. 76.

edilmiştir[110]. Bu dönem içerisinde yaşanan diğer önemli gelişmeler ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Kasım 1979 tarihinde aralarında Kemal Pir, Mahsum Korkmaz, Halil Ataç ve Baki Karer gibi üst düzey örgüt mensuplarının da bulunduğu altmış (60) civarında örgüt mensubunun Suriye'ye geçiş yaparak buradan da Lübnan'da bulunan ve Yaser Arafat'ın liderliğini yaptığı Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) içerisindeki en büyük ve en etkin gurup olan el-Fetih örgütünün 2 kampına gönderilerek Filistinlilerce eğitilmeleri;[111]
- İran'da yaşanan 1979 İslam Devrimi nedeniyle ortaya çıkan otorite boşluğundan yaralanmak suretiyle İran-Kürdistan Demokrat Partisi ile siyasi bağlantıların kurulması amacıyla Mehmet Karasungur'un İran'a geçmesi;[112]
- Propaganda amaçlı olarak güncel olaylara yer verilen PKK Bülteni adlı derginin yayınlanmaya başlaması;[113]
- Ocak-Nisan 1980 tarihleri içerisinde PKK Merkez Komite üyesi Cemil Bayık ile Ermeni terör örgütü ASALA mensupları arasında iki kez güç ve eylem birliğine ilişkin olarak ortak karar alınması ve bu doğrultuda PKK teröristlerinin ASALA'dan patlayıcı maddeler konusunda eğitim almaları;[114]
- Aynı doğrultuda Nisan 1980'de Lübnan'da ASALA ile ortak bir basın toplantısı yapılması ve 21–28 Nisanın PKK tarafından "Kızıl Hafta" olarak nitelendirilmesi;[115]
- Bu kapsamda 25 Nisan 1980'de Siverek'te esnafların kepenk kapatarak bir günlük iş bırakmaları ve 21 Nisan 1980 tarihi itibari ile ilk ve orta dereceli

---

[110] **7nci Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi Diyarbakır Esas No: 1981/134, Karar No: 1983/34 Gerekçeli Karar (Apocular)**, s. 549'dan aktaran Özcan, a.g.e., s. 47.
[111] İEM, a.g.e., s. 75.
[112] Özcan, a.g.e., s. 46; İEM, a.g.e., s. 79.
[113] İEM, a.g.e., s. 76.
[114] Burcu Sarı, **Transnational Terrorism under Structural Realism,** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Bilkent Üniversitesi, 2002, s. 36-37; İEM, a.g.e., s. 76 ve Şehirli, a.g.e., s. 240-243.
[115] Çay, a.g.e., s. 511, 516–517**; PKK Bülteni–3,** s. 33-35'den aktaran; EGM, **PKK, Cilt 2 1979–1984 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş, s. 33.
Bazı kaynaklar PKK'nın 21-28 Nisan tarihlerinin Kızıl Hafta ilan edilmesinin tarihi olarak 1979'u vermekte ve bunu Nisan 1979'da yapılan Merkez Komite toplantısında bölgede etkinliği arttırmak ve taraftarlarına moral vermek amacıyla seri eylem gerçekleştirme kararına dayandırmaktadır (Bknz: Özcan, a.g.e., s. 43). Ancak gerek Çay'ın ortaya koymuş olduğu belgeler (bknz: Çay, a.g.e., s. 516) gerekse güvenlik birimlerinin istihbarı bilgi ve belgeleri bu ilanın 1980 yılında ASALA ile ortak bir şekilde Lübnan'da gerçekleştirilen basın toplantısından sonra yapıldığını göstermektedir.

okullarda bir haftalık boykot ilan edilmesi gibi PKK'nın propaganda, faaliyet ve çabalarıyla ilk sivil itaatsizlik örneği eylemlerini gerçekleştirmesi;[116]

- Lübnan'da aldığı eğitimden sonra Türkiye'ye dönen Kemal Pir'in güvenlik görevlilerince yakalanması[117] ve
- 12 Eylül 1980 askeri darbesinden Ocak 1981 tarihine kadar geçen süre zarfında büyük çoğunluğu sempatizanlar ve alt düzey kadrolar olmak üzere, yüz elli kadar teröristin Türkiye'den ve elli kadar ilticacı sempatizanın da Avrupa'dan Suriye aktarmalı Lübnan'a getirilmesi ve burada Filistinli terör örgütlerinin kamplarında eğitime tabi tutulmaları[118].

1.3. Kurucu Belgeler Işığında PKK Tanımlaması

Abdullah Öcalan'ın 1975 yılı Ekim ayında Mehmet Hayri Durmuş ile birlikte hazırlamış olduğu Kürdistan Devriminin Yolu-Manifesto adlı çalışması; 1978 yılında hazırlanan Parti Programı ve yine aynı yıl hazırlanan Parti Tüzüğü, PKK'nın kurucu belgeleridir. Bu belgelerin incelenmesi ile elde edilecek tanımlama; PKK terör örgütünün kurulmasına sebep olan düşünce tarzının, terör örgütünün ideolojisinin ve bu ideolojiyi gerçekleştirmek üzere benimsediği stratejisinin tespiti için bir gerekliliktir.

1970'li yılların ideolojik mücadelesi ve bu mücadelenin hayata geçirilmesi araçlarının Türkiye'nin gerçeklerini ele almada yetersiz kaldığı düşüncesinden hareketle[119] Öcalan, 1972 yılında Mamak Cezaevinden çıkması ile birlikte yeni arayışlara girmiştir. Tamamen orijinal olduğunu ve ilk defa kendisinin düşünerek telaffuz ettiğini ileri sürdüğü ve kurmuş olduğu terör örgütünün temel argümanlarından birisi olan "*Kürdistan'ın sömürge olduğu ve bağımsız bir Kürdistan'ın neden düşünülemeyeceği*[120]" sorusu, Öcalan'ın bu arayışındaki çıkış noktası olmuştur. Nitekim

[116] İEM, a.g.e., s. 77.
[117] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 56.
[118] İEM, a.g.e., s. 78.
[119] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 70.
[120] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 37.

bu kapsamda hazırlamış olduğu Kürdistan Devriminin Yolu-Manifesto adlı çalışmasını, kendisi de tek sermayesi olarak nitelendirmektedir[121].

1978 yılına kadar "*fikirlerimizi çalarlar*" gerekçesiyle[122] yayınlanmayan Kürdistan Devriminin Yolu, Öcalan tarafından "Kürdistan proleter devrimcileri için bir Manifesto" olarak tanımlanmış olup Program'la birlikte PKK kuruluşunu hazırlayan temel belgelerden birisidir[123]. "*PKK Manifestosu, bin yıllık tarihe son veren ve yeniden doğuşu yaratan ilk ve en temel belgedir, Kürdistan'ın başka bir benzeri olmayan bir temel kitabı durumundadır*"[124] denilmek suretiyle bu belgeye ne kadar önem verildiği belirtilmiştir. Yaşanan gelişmelerin geçmişe dönük bir şekilde ele alınmasının sonucu olarak ortaya çıkan bu yaklaşımlarla birlikte bu belge; yazıldığı zaman dilimi içerisinde, ADYÖD'deki faaliyetler sebebi ile sayıları artan grup üyelerinin ortak bir hedef ve anlayış üzerinde hareket etmeleri, esasında ise mevcut üyelerin ve gruba yeni katılacakların ne biliyorlarsa ve ne öğreniyorlarsa bunları, Öcalan'ın çizdiği kalıba uygun hale getirmelerini[125] sağlamak amacıyla teorik ve siyasal görüşlerin sistemli bir biçimde yazıya dökülmesidir:

> Sınıflı toplum ve sömürgecilik tarihine ilişkin özlü ve sistemli formülasyonlarıyla, devrim ve sosyalizm olgusuna ilişkin bağımsız, yaratıcı, sorumlu ve seviyeli yaklaşımıyla, Kürdistan tarihinin temel dönemeçlerine ilişkin ortaya koyduğu doğru tespitler ve çizdiği tarihsel çerçeveyle, 1970'ler Kürdistan'ının ekonomik, sosyal, siyasal, askeri ve kültürel durumuna ilişkin yaptığı sistemli ve gerçekçi analizlerle, Kürdistan devriminin özellikleri, hedefleri, görevleri, stratejisi, taktiği, Ortadoğu ve dünya devrimi içindeki rolü üzerine yaptığı doğru ve açık belirlemelerle Kürdistan ve Kürdistan toplumu için yepyeni bir gelecek çizen Kürdistan Devriminin Yolu, sistemli bir ilkeler bütünlüğünden oluşan geniş bir program niteliğindedir.[126]

Abdullah Öcalan'ın kendi liderliğinde kurulan örgütün, o dönemde kendi hükümranlığında devam etmesini sağlamada kullandığı en önemli aracı olan bu belge, incelendiğinde; yukarıdaki önsözde iddia edildiği gibi herhangi bir tarihsel, sosyolojik

---

[121] a.g.e., s. 39.
[122] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 105.
[123] Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, s. ii.
[124] a.g.e., s. vi.
[125] EGM, **PKK Cilt 1**, s. 106.
[126] Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, s. iii.

veya siyasal gerçeğe dayanmamaktadır. Hiçbir kaynağa atıfta bulunmadan, sadece farklı ve orijinal olmak kaygısıyla gerçeklerin Öcalan'ın kendi düşünceleri çerçevesinde çarpıtıldığı belgede çok kez hamasi Marksist söylem ve sloganlara yer verilmiştir[127].

Bu belgenin birinci bölümünde, "Sınıflı Toplum ve Sömürgecilik Tarihi" başlığı altında ilkel komünal topluluklardan II. emperyalist savaş olarak bahsedilen II. Dünya Savaşından 1975 yılına kadarki süreçte dünyanın durumu; "Kürdistan Toplumu" başlığı adlı ikinci bölümünde ise bu süreç içerisinde "Kürdistan" toplumunun durumu Marksist-Leninist bir ideoloji içerisinde ele alınmıştır. "Kürdistan Devrimi" başlığını taşıyan üçüncü ve son bölümde ise Kürdistan Devriminin dayandığı tarihi miras, devrimin objektif ve sübjektif şartları, özellikleri, hedefleri ve görevleri, yöntemi ve taktiği, temel gücü ve ittifakları ile Ortadoğu ve dünya devrimi içindeki yerinin çerçevesi çizilmiştir.

Sözde "Kürdistan'ın" askeri işgal rejimi altında tutulduğunun iddia edildiği belgede, ekonomik sömürgeciliğin de geliştirilmiş olması sebebi ile devrimin objektif şartlarının gerçekleştiği ve devrimde çıkarı olan sınıf ve tabakaların bilinçlilik ve örgütlülük durumunun da gerçekleşmesi ile sübjektif şartların da yerine getirildiği ifade edilmekte ve bu kapsamda; Çin Hindi'ndeki Vietnam Devrimini kendisine örnek alan[128] sözde "Kürdistan Devrimi"; *bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda*[129], *Bağımsız, Birleşik ve Demokratik Kürdistan'ı kurmak amacıyla*, *bir politik örgüt, bu politik örgütün önderliğinde bir ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaşan güçlü bir halk ordusunun örgütlendirilmesini*[130] ve nüfusunun azlığına veya çokluğuna bakılmadan, eğer savaşılacaksa, *uzun süreli bir halk savaşını*[131] öngörmektedir. Ajan şebekeleri ve istihbarat örgütlerinin ağ gibi örüldüğü iddia edilen ülkede, amaçların gerçekleştirilmesinde kullanılacak devrimci taktik, ilk etapta ajanlaşmış yapı ve istihbarat örgütleriyle kıyasıya bir mücadele olarak belirlenmiştir[132].

---

[127] "Sovyetler Birliği ve Çin dâhil olmak üzere bütün sosyalist ülkelerle, proleter enternasyonalizminin ilkelerine göre ilişkiler geliştirmeyi devrimci bir görev biliriz" ve benzeri söylemler ile ilgili örnekler için bakınız: a.g.e., s. 72.
[128] a.g.e., s. 73.
[129] a.g.e., s. 65.
[130] a.g.e., s. 68.
[131] a.g.e., s. 69.
[132] a.g.e., s. 70.

Ön planda sözde Türk sömürgeciliğini hedef alan bu sözde devrim, ülkedeki baş çelişkinin milli nitelikte olduğunu belirtmekte ve milli çelişkiyi baş çelişki olarak koymayan Kürdistan'a ilişkin diğer tüm görüşlerin, sömürgeciliğe ve gericiliğe hizmet edeceğini ileri sürmektedir. Bu doğrultuda "*gerek ezen ulus "devrimcilerinden" gerekse onlarla farklı nüanslardan ama aynı telden çalan ezilen ulus "devrimcilerinden" gelen, ulusal mesele konusundaki "bölgesel özerklik", "federal birlik", "dil ve kültür özerkliği" biçimindeki çözüm yollarının gerici ve "bağımsız devlet" tezine aykırı olduğu*" ihtar edilmektedir[133]. Özelde ülkede, genelde Ortadoğu'daki sorunların kaynağı ise Siyonizm, Kemalizm, monarşizm ve "*kokuşmuş mezhepçilik*" olarak görülmektedir[134].

Yukarıdaki belgesel incelemeden de anlaşılacağı üzere PKK terör örgütü; kuruluşundan itibaren bölgede yaşanmakta olan soruların ilk sebebinin milli karaktere haiz olduğunu ve bunun sömürgecilik marifetiyle geliştirildiğini ve bu sorunun çözümlenmeden diğer sorunların çözüme kavuşturulamayacağı iddiasını taşımaktadır. Bu durum ise terör örgütünün, kendi söyleminde de yer alan sözde sömürgecilik uygulamalarının bölgede sebep olduğu ekonomik, sosyal ve yapısal sorunlarına çözüm getirerek bölge halkını refaha ulaştırma kaygısından çok, etnik ayrılıkçılık temelinde kaygılara sahip olduğunun göstergesidir.

PKK terör örgütünün parti programı ise, Manifesto ile birlikte benimsenen örgütlenme biçiminin bir gereği olan partileşmenin sağlanmasında önemli bir aşama teşkil etmektedir. Bu program ile birlikte kendilerine Kürdistan Devrimcileri diyen ve kamuoyu tarafından Apocular olarak adlandırılan Öcalan grubu, "Kürdistan İşçi Partisi" (PKK) adını alarak, sürdüreceği mücadelenin ilk adımı olan partileşme sürecini gerçekleştirmiştir.

1978 yılı Kasım ayında Ziyaret köyünde yapılan toplantı ile kabul edilen Parti Programı; Manifesto ile benzer özellikler ve sistematiğe sahiptir. Marksist ideolojinin hâkim olduğu programın ilk bölümünde "Büyük Ekim Devrimi" baz alınmak suretiyle dünyadaki durumun değerlendirilmesi yapılmıştır. Aynı bakış açısıyla sözde "Kürdistan"ın irdelenmesi ikinci bölümde tarihsel, sosyal ve siyasal açılardan

[133] a.g.e., s. 72.
[134] a.g.e., s. 73.

yapılmıştır. Üçüncü bölüm, yine aynı şekilde, "Kürdistan Devrimine" ayrılmıştır. Bu devrimin; işçi ve köylü ittifakının önderliğini yapacağı, mücadele yöntemi daha çok şiddete dayalı olan uzun vadeli bir mücadele ile gerçekleştirilebilecek milli bir devrim olması öngörülmektedir.

"Kürdistan Devriminin Görevleri" başlıklı son bölümde ise ilk görev; "*Türk sömürgeciliğine son vermek*" olarak belirlenmiştir. Bu bölümde bölge sorunlarının çözülmesi için tam bağımsızlıktan başka herhangi bir çözüm yolu ve/veya reform ve iyileştirmeler net bir şekilde reddedilmiştir. "*Sömürgeciliğin halk üzerindeki her türlü tahribatına karşı mücadele etmek için ekonomik, kültürel, eğitim ve sağlık hizmetlerinin bizzat üstlenileceğinin* belirtildiği bu bölümde ayrıca bölge halkına yönelik olarak çeşitli vaatlerde bulunulmuştur: Toprak ağalarının topraklarına el konulacağı, yoksul köylülerin tefeciye ve bankalara olan borçlarının iptal edileceği, işçilere yeni iş alanları sağlanacağı, yeni demokratik bir adli sistem kurulacağı, kadın üzerindeki her türlü feodal baskının kaldırılacağı, Kürtçe lehçelerinden birisinin ulusal dil haline gelmesinin teşvik edileceği ve dünya barışını korumak için mücadele edileceği bu vaatler arasında yer almaktadır.

Parti işleyişinin belli bir kurallar sistemine dayandırılması gereği ile hazırlanan tüzük; partiye üye olma, üyenin hakları, üyelere verilecek cezaların tespit edilmesi ile birlikte parti teşkilatının kuruluşu ile ilgili olarak çeşitli düzenlemeler içermektedir. Tüzüğe göre parti, en alt birim olan ve üçer kişiden oluşan hücreden başlamak üzere; köy komitesi, yerel komite, bölge komitesi, merkez komite ve kongreden oluşmaktadır. Bu birimler haricinde partide ayrıca genel sekreter, polit büro ve denetleme ve istihbarat komitesi görev almaktadır. En yüksek organ olarak tespit edilen ve parti ideoloji ve stratejisini saptamak, parti program ve tüzüğünü hazırlamak ve değiştirmek gibi görev ve yetkilere sahip olan kongrenin iki senede bir toplanması öngörülmüştür. Orijinal bir niteliği bulunmayan parti tüzüğünde, örgütsel işleyiş bölümü itibariyle komünist parti işleyişlerinin esas alındığı görülmektedir[135]. Bu düzenlemede dikkat çeken en önemli husus ise üçüncü maddede düzenlenen ve ilerleyen yıllarda PKK'lı teröristler için en önemli sıkıntı kaynaklarından birisi olacak; örgütten ayrılmalara, intiharlara ve intihar

[135] EGM, **PKK Cilt 1,** s. 225.

saldırılarına sebebiyet veren *özeleştiri yapma* uygulamasının daha terör örgütünün kuruluş yıllarında tespit edilmiş olmasıdır.

Yapılan belgesel incelemeden de anlaşılacağı üzere Öcalan'ın; Marksist yaklaşımlı, etnik ayrılıkçılığı ön plana çıkaran, şiddet kullanımını en önemli araç olarak gören ve bağımsız devlet anlayışında başka diğer her türlü çözüm önerisini kesin olarak reddeden düşünce sistemi, Manifestodan sonra parti programında da sürdürülmüştür. Bu iki temel belgede belirtilen ve günümüzde de silahlı mücadele stratejisi haricinde büyük ölçüde benimsenmeye devam eden hususlar doğrultusunda PKK; parti, cephe, ordu örgüt yapılanması içerisinde Marksist-Leninist ideolojiye sahip, nihai hedefi olan "Bağımsız Birleşik Kürdistan'ı" kurmak için uzun süreli halk savaşı stratejisini benimsemiş, etnik ayrılıkçı bir terör örgütü olarak kurulmuştur.

BÖLÜM II
KURULUŞUNDAN 1999'A PKK İDEOLOJİSİ VE SİYASAL ALAN FAALİYETLERİ

PKK terör örgütü üzerinde çalışan birçok araştırmacı ve yazar, terör örgütünün "stratejisini" uzun süreli halk savaşı konsepti ile genellemektedir[136]. PKK'nın hedeflerini gerçekleştirme adına uyguladığı diğer stratejiler ise bu konsept içerisinde alt başlıklar altında ele alınmaktadır. Bu yaklaşım yanlış bir bakış açısı değildir. Ancak unutulmaması gereken çok önemli bir husus, uzun süreli halk savaşının, terör örgütlerinin benimsemiş oldukları silahlı mücadele stratejilerinden birisi olduğudur. Bu doğrultuda bu yaklaşım, çoğu zaman; PKK terör örgütünün amaçlarını gerçekleştirmede kullandığı temel araçların tespit edilmesi ve bunlara uygun olarak da etkin terörle mücadele politikalarının geliştirilmesi suretiyle terör örgütüne propaganda yapma ve hareket alanı bırakılmaması adına karar alıcıların ve ayrılıkçı PKK terör örgütü üzerinde çalışanların gayretlerini yetersiz kılabilmektedir. Sonuçta bu durum PKK terör örgütü ile 30 yılı aşkın bir süredir mücadele içerisinde bulunan Türkiye'de, bu mücadeleyi sürdüren siyasiler, ordu, kolluk birimleri, bürokrasi, adliye, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve aydınlar arasında sorunu tanımlamada işbirliğine ve devamında sorunu çözme adına işbölümüne dayalı ortak bir mücadele politikası geliştirilmesinin önündeki en önemli engellerden birisini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, PKK terör örgütünün silahlı mücadele stratejisi olarak benimsediği uzun süreli halk savaşının safhalarını, öngörülen süreler ve gelişmeler ışığında hayata geçirememesi, bu strateji içerisinde yürütülen diğer "alt politikaların", PKK terör örgütü ile mücadelenin ilk yıllarından itibaren olması gerektiği gibi, artık silahlı mücadele stratejisinden ayrı bir şekilde, ancak, aynı ciddiyetle ele alınması gerekliliğini doğurmaktadır. Nitekim silahlı mücadele stratejisinin başarılamamış olması, uygulanan diğer bütün stratejilerin de başarısız olması anlamına gelmemektir.

---

[136] Hasan Emre Şenocak, **Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları,** Ankara, Platin Yayınları, 2006, s. 150; Ahmet Çeşme, **Kansız Mücadelenin Kanlı Yüzü: Psikolojik Harekat ve PKK,** İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005, s. 144, Özcan, a.g.e., s. 69 vd; Demirel, a.g.e., s. 125 vd; EGM, **PKK Cilt 1,** s. 216 vd; İEM, a.g.e., s. 75 vd; Ümit Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak ve PKK,** Ankara, ASAM Yayınları, 1999, s. 11 ve Denker, a.g.e., s. 63.

Bununla birlikte Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasından sonra Türk kamuoyunda PKK'nın siyasallaşma sürecine girdiği ve bunun önceki döneme göre daha tehlikeli sonuçlara sebebiyet vereceği ısrarla dile getirilmiştir. Ancak bu söylemler PKK terör örgütünün 1999 yılından önce bu tip faaliyetlerde bulunmadığı ve tamamen yeni bir sürece girdiği anlamına gelmemektedir. Zira PKK terör örgütünün, siyasal söylemini yaymak ve destek bulmak amacıyla gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri, sadece eyleme dayalı propaganda faaliyetleri ile sınırlı değildir. Propagandanın bir terör örgütünün varlığını devam ettirebilmesinde sahip olduğu hayatî önem ışığında PKK terör örgütü, şiddet içermeyen propaganda faaliyetlerine özel bir önem atfetmiş ve bunları cephe faaliyetleri adı altında, silahlı faaliyetlerinden ayrı bir şekilde yürütmüş ve yürütmektedir. Siyasal söylemini geniş halk kitlelerine yaymak ve destek bulmak amacıyla gerçekleştirilen cephe faaliyetlerine verilen bu önem, PKK'nın parti-cephe-ordu yapılanması içerisindeki siyasi haritasında da görülmektedir[137].

Ancak kamuoyunda böyle bir hava oluşması da PKK özeli incelendiğinde belli bir seviyeye kadar anlayışla karşılanabilir. Zira benimsemiş olduğu uzun süreli halk savaşı stratejisinin temel dayanağının halkın desteğinin kazanılması ve sürdürülmesi olmasına rağmen, bütün kazanımlarını silahlı gücüne dayandıran PKK terör örgütü için Abdullah Öcalan'ın Kenya'da yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi önemli bir dönüm noktası olmuştur. Nitekim Abdullah Öcalan, 1994 yılından beri sürekli bir gerileme içerisinde olan silahlı gücü ile amaçlarına ulaşmayacağını anlayarak Türkiye'ye getirilmesi ile birlikte demokratik çözümlerden yana olduğunu açıklamış, örgütün 1998 yılında ilan edilen ateşkese uyması ve bir müddet sonra da silahlı unsurların Türkiye sınırları dışına çıkartılması talimatını vermiştir. Bu durum da kamuoyunda PKK terör örgütünün sözde bir "siyasallaşma" sürecine girdiği şeklinde yorumlanmıştır.

1999 yılından sonra örgütün temel dayanağı haline gelen siyasallaşma çalışmalarının incelemesine geçilmeden önce PKK'nın bu tarihe kadarki siyasal söylemini şekillendiren ideolojisinin ve siyasal alan faaliyetlerinin değerlendirilmesi bir zorunluluktur. Ancak gelinen bu aşamayı önceleyen faaliyetlerin incelemesine geçmeden önce de belirtilmesi gereken önemli bir konu; çoğu zaman örgütün ideoloji

[137] Henri J. Barkey ve Graham Fuller, **Turkey's Kurdish Question**, Maryland, Rowman & Littlefield Publishers Inc, 1998, s. 22.

ile stratejisinin ve stratejileri ile taktiklerinin net bir şekilde birbirinden ayrılmaması ve bu değerlendirmelerin iç içe geçmesidir. Bunun doğurduğu önemli bir sonuç ise; özelde PKK terör örgütü, genelde de ayrılıkçı terör konusunda araştırma yapan, çalışan ve mücadele eden birim ve kişilerin, örgütlerin söylem ve faaliyetlerini tanımlamada bazı karışıklıklarla karşı karşıya kalmalarıdır. Gelinen bu son durum ise özellikle ayrılıkçı terörle mücadele eden tüm birimlerin kısa, orta ve uzun vadeli politikalarında bazı eksiklik ve yanlışlıkların yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple 1999 yılından sonra PKK terör örgütünün, varlığını devam ettirmesinde temel dayanağı haline gelen siyasallaşma çalışmalarını önceleyen faaliyetlerini ele almadan önce ideoloji, strateji ve taktik terimlerinin kısa ve öz tanımlamalarının yapılmasının ve sınırlarının çizilerek, bu kavramlardan ne anlaşıldığının öncelikli olarak tespit edilmesinin bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. [138]

---

[138] İdeoloji kelimesi, Yunanca yöntem anlamına gelen *idea* ile derleme anlamına gelen *logos* kelimelerinden türetilmiş bir kelimedir. (**Ask Oxford**, http://www.askoxford.com/concise_oed/ideology?view=uk. (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Ekonomik ve siyasal bir teorinin temellerini oluşturan fikirler ve idealler sistemi olarak tanımlandığı gibi özellikle siyasal bir sistem, parti veya örgütün teorisi, inançlar veya prensipler bütünü olarak da açıklanmaktadır. (**Cambridge Dictionaries Online,** http://dictionary.cambridge.org/define.asp?key=38923&dict=CALD (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Türk Dil Kurumu ise ideolojiyi "*Siyasi veya toplumsal bir öğreti oluşturan, bir hükümetin, bir partinin davranışlarına yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dini, moral, estetik düşünceler bütünü*" olarak tanımlamaktadır. (Türk Dil Kurumu (TDK), **Türkçe Sözlük Cilt 1,** Ankara, TDK Yayınları, 1988, s. 682.) Yukarıdaki tanımlamalar doğrultusunda ideolojinin; bir sistem, kişi, hükümet, siyasi parti, örgüt ve/veya toplumun dünyayı anlamlandırdığı aynı zamanda hareketlerini şekillendiren ve gidişatına yön veren kaidelerden oluşan bir araç olduğu söylenebilirse de; her ideolojinin esasında bir amacı da kodladığı göz ardı edilmemelidir. Bu durum ise ideolojilerin hedeflerden ayrı düşünülmemesi gereğini ortaya çıkartmaktadır. ("İdeolojilerin bir amacı kodlaması" tanımlaması yapılan tartışmalar sırasında Ahmet Şükrü Özdemir tarafından kullanılmıştır.)
Uzun süreli bir hedefi gerçekleştirmek için hazırlanmış bir plan şeklinde kısa bir tanımlama getirilen strateji kelimesi, özellikle savaş, politika, iş hayatı, endüstri veya spor alanlarında kullanılmaktadır. (**Ask Oxford**, http://www.askoxford.com/concise_oed/strategy?view=uk. (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim ve **Cambridge Dictionaries Online,** http://dictionary.cambridge.org/define.asp?key=78677 &dict=CALD (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Taktik kelimesi ise genellikle strateji kelimesi ile karıştırıldığı ikazı ile birlikte belli bir amaca ulaşmak için planlanan eylem olarak tanımlanmaktadır. (**Ask Oxford**, http://www.askoxford.com/concise_oed/tactic?view=uk. (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Savaş alanında birliklerin konuşlandırılması tanımlaması ile özelleştirilen taktik kelimesi, tam karşıt bir anlam ifade etmeksizin, bir işi yapmanın planlanmış yolu tanımlaması ile de genelleştirilmektedir. (**Cambridge Dictionaries Online,** http://dictionary.cambridge.org/define.asp? key=81000&dict=CALD (10 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
Çalışma konusunun sınırları sebebi ile kısa ve net bir şekilde yapılan tanımlamalar doğrultusunda bu çalışmada PKK terör örgütünün ideolojisi; ideolojinin temel yönlendirici bir araç olması ile birlikte aynı zamanda bir veya birden çok amacı da öngördüğü düşüncesinden hareketle, hem siyasal düşünce sistemi hem de belirlediği nihai amaçları içerecek şekilde kullanılacaktır. Stratejinin tanımlanmasında vurgu yapılan "plan"; ve taktik kelimesinde vurgu yapılan "eylem" ve "yol" kelimeleri ışığında ise örgütün stratejileri, uzun vadeli bir amacı gerçekleştirmeyi öngören plan ve politikaları; taktikleri ise nispeten kısa süreli, amaca giden planın gerçekleştirilmesini sağlayan ve daha ziyade henüz (*immediate*) gerçekleşmiş olaylara cevaben geliştirilen eylem ve politikaları ifade edecektir.

2.1. PKK Terör Örgütünün İdeolojisi

PKK terör örgütünün, faaliyetlerinin temelini oluşturduğu ve amaçlarını şekillendirdiği ideolojisi, gelişen şartlara bağlı olarak zaman içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bununla beraber örgütün ideolojik gelişimini, bu evreler içerisinde birbirinden net ve kesin bir şekilde ayırabilmek söz konusu değildir. Dolayısıyla yapılacak olan ideolojik inceleme boyunca, bu ideolojilerin farklı evreler içerisinde eş zamanlı olarak uygulanmış oldukları da unutulmamalıdır.

1970'lerin ilk yarısında temelleri atılan PKK terör örgütünün ideolojisinin, dönemin özelliklerinden tamamen ayrı gelişmesi mümkün değildir. Nitekim örgütün kuruluşunda, 1960'ların sonunda tırmanmaya başlayan ve 1970'lere damgasını vuran devrimci Marksist-Leninist ideoloji önemli bir rol oynamıştır[139]. Üzerinde en açık bir şekilde bu etkiyi taşıyan Öcalan, Ankara Üniversitesine geldiği ilk dönemden itibaren kendisini Mahir Çayan'ın taraftarları arasında bulmuş[140] ve devrimin gerçekleşmesi için silahlı mücadele ve bunun için de bir parti kurulması gerekliliğine inanmıştır[141]. Deniz Gezmiş'in de fikirlerinden etkilenen[142] Öcalan, özellikle Mamak Cezaevindeki mahkûmiyeti ve sonrasında Çayan ve Gezmiş'in silahlı mücadele tarzlarının yetersizliğini ileri sürerek[143] bu mücadele tarzının geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir:

> Ve işte TİKKO kuruldu, aynı şey. En değme ihtilalci örgütün bile ömrü birkaç ay. Benim de Kürt ordusu adına yapabileceğim, belki bir haftalık da yaşayamaz. Gizli partiler kuruluyor, hepsi iki ay sonra gerçekten açığa çıkıyor. Mustafa Suphi parti kurdu, geldi, karga tulumba yarı yolda denize gömüldü. Çayan'ların partisi on kişiyle Kızıldere'de gitti. Deniz'ler daha ordu olmadan darağacına gittiler. Kaypakkaya zaten Dersim'de ilk eyleme geldi, öylece gitti. Yine TC'ye karşı tek bir başarılı örnek yok.[144]

Mevcut devrimci mücadelenin Türkiye şartlarında istenilen devrimi gerçekleştirmek için yeterli olamayacağını belirten Öcalan, *"bu dönemin en çok tartışılan konularından biri olan Türk solundan bağımsızlaşma ve kendi öz-örgütlenmelerini yaratma eğilimi*

---

[139] İhsan Bal, **Prevention of Terrorism in Liberal Democracies: A Case Study of Turkey,** Leicester, Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Leicester, Scarman Centre for the Study of Public Order, 1999, s. 233.
[140] Mumcu, a.g.e., s. 15.
[141] Öcalan, **Devrimin Dili ve…**, s. 34.
[142] Bal, a.g.e., s. 233.
[143] Öcalan, **Devrimin Dili ve…**, s. 46.
[144] a.g.e., s. 46.

ile"[145] dönemin diğer önde gelen terör örgütlerinin devrimci ideolojisinden ayrılarak, silahlı faaliyetlerini arttırdığı 1978 yılı itibariyle; Marksist-Leninist, din ve muhafazakârlık karşıtı bölücü bir söylem geliştirmiştir[146].

Bu noktada Öcalan'ın PKK terör örgütünün temellerinin atıldığı 1970'li yıllarda ileri sürdüğü en önemli argümanı, "*Kürdistan'ın sömürge olduğu ve bağımsız bir Kürdistan'ın neden düşünülemeyeceği*"[147] sorusudur. Dönemin ideolojik mücadele şartları içerisinde emsallerine göre farklılık arz eden bu söylem, en kapsamlı şekilde Öcalan'ın 1975 yılında hazırlamış olduğu Kürdistan Devriminin Yolu-Manifesto adlı çalışmasında ele alınmış ve 1978 yılında kabul edilen Parti Programında da devam ettirilmiştir.

PKK terör örgütünün en önemli belgelerinden ikisi olarak kabul edilebilecek bu belgelerde sözde "Kürdistan'ın" askeri işgal rejimi altında tutulduğu ve bölgenin ekonomik sömürüye tabi kılındığı belirtilmiştir. Bu duruma son verecek "Kürdistan Devriminin" ise *bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda*, *Bağımsız, Birleşik ve Demokratik Kürdistan'ı kurmak amacıyla*, *bir politik örgüt, bu politik örgütün önderliğinde bir ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaşan güçlü bir halk ordusunun örgütlendirilmesi* ve nüfusunun azlığına veya çokluğuna bakılmadan, eğer savaşılacaksa, *uzun süreli bir halk savaşı* ile gerçekleştirileceği öngörülmektedir. Temel olarak Türk sömürgeciliğini hedef alan bu sözde devrim, ülkedeki baş çelişkinin milli nitelikte olduğunu belirtmekte ve milli çelişkiyi baş çelişki olarak koymayan Kürdistan'a ilişkin diğer tüm görüşlerin, sömürgeciliğe ve gericiliğe hizmet edeceğini ileri sürmektedir. Nitekim örgüt programının, yerine getirilmesi gereken görevlere yer verilen "Kürdistan Devriminin Görevleri" başlıklı dördüncü ve son bölümde de ilk görev; "*Türk sömürgeciliğine son vermek*" olarak belirlenmiştir.

Türkiye içerisindeki faaliyetlerinin amacını net bir şekilde belirleyen PKK, bölge ülkelerindeki durumu o ülkenin kendi halkının bir meselesi olarak gördüğünü ancak her ülkede yaşanacak devrimden sonra bir "Bağımsız, Birleşik ve Demokratik Kürdistan"

---

[145] Cengiz, a.g.m.
[146] Bal, a.g.e., s. 235.
[147] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 37.

kurulabileceğini belirtmiştir. Kendi bölgesinde otorite olarak kabul edilme sonucunu doğuracak bu bakış açısı, bölgedeki dört ülkede mukim Kürtlerin en zayıf yönlerinden birisidir. Güç arzusu, dini ve sosyal yapılar ile jeopolitik konumlar göz önünde bulundurularak Türkiye, Irak, İran ve Suriye'deki Kürtlerin bir birlik oluşturabilme kapasitelerine ışık tutabilecek nitelikte olan PKK'nın bölge hakkındaki düşünceleri aşağıda verilmiştir:

> Kürdistan Kurtuluş Hareketi, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki devrim meselesini, esas olarak o parçada yaşayan halkın meselesi olarak görür. Bununla birlikte Kürdistan halkının ve ülkesinin bir bütün olduğunu, Kürt halkının iradesine aykırı olarak, emperyalist-sömürgeci güçlerce zorla parçalanan birliklerinin, her parçadaki halkın iradesine uygun olarak devrimci yöntemlerle yeniden kurulacağını bir ilke olarak kabul eder. Uzun bir mücadele sonunda gerçekleşeceğine inandığımız bu ilke, somutta ifadesini Bağımsız, Birleşik ve Demokratik Kürdistan sloganında bulur.[148]

Bununla birlikte Kürt kökenli Türk vatandaşlarını sürekli aşağılayan ve hakaretlerde bulunan[149] Öcalan'ın benimsemiş olduğu bu ideolojinin, çok güçlü bir aşiret yapısı içerisinde kendisini tanımlamada din unsurunun ağır bastığı[150] bu insanlar arasında kabul görmeyeceği aşikârdır. Bu gerçeğe rağmen PKK'nın ideoloji ve stratejisi, Öcalan'ın *kendi öz-örgütlenmesini yaratma* kaygısı ve tezat bir şekilde, özellikle halka ve onun desteğine vurgu yapan Maocu konsept ile şekillenmiş ve PKK, nihai siyasi amacı sosyalist Bağımsız Birleşik Kürdistan'ı kurmak olan Marksist-Leninist ve etnik ayrılıkçı bir terör örgütü olarak ortaya çıkmıştır.

Bu durum ise bölgede faaliyet göstermiş diğer terör örgütlerine göre "daha demokratik" olması veya "Marksist-Leninist" bir söyleme sahip olması ile değil fakat; acımasız şiddet kullanma eğilimi[151] ile farklılık gösteren örgütün, bu ideolojinin tespitinde, adına

---

[148] Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, s. 71.
[149] Bal, a.g.e., s. 226. Örnek olarak: "Kürt, kadın-erkek ilişkisinde ölmüştür. Kürt, bu ilişkide çirkinleşmiştir, alçaktır, rezildir, köledir, tutsaktır, anti-siyasidir, anti-askeridir, bir kocakarıdır". Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 155.
[150] Hüseyin Koca, **Yakın Tarihten Günümüze Hükümetlerin Doğu-Güneydoğu Anadolu Politikaları,** Konya, Mikro Yayınları, 1998, s. 527.
[151] Chris Kutschera, **Mad Dreams of Independece: The Kurds of Turkey and the PKK,** http://www.xs4all.nl/~tank/kurdish/htdocs/lib/dream.html. (01.05.2006 tarihli çevrimiçi erişim) ve Samuel M. Katz, **At Any Cost: National Liberation Terrorism**, Minneapolis-Minnesota, Lerner Publications Company, 2004, s.44.

mücadele edildiği iddia edilen bölge halkının özelliklerini çok da göz önünde bulundurma kaygısı taşımadığını göstermektedir. Zira taraftar kitlesini, alt sınıf tabakalarından[152], hareket ve eylem isteyen eğitimsiz gençlerin[153], işsizlerin, çoban, amele veya rençperlerin[154] ve zamanla da şehirlerdeki gecekondularda yaşayan işsiz ve yoksulların[155] oluşturduğu PKK'nın, savunduğu ve sözcülüğünü yaptığı değerler, geniş halk kitlelerine hitap etmemekte ve dahası PKK, ne söylem ne de eylemleri ile bu kesimin sorunlarına bir çözüm getirememektedir.

Nitekim bu söylemin, adına hareket edildiği iddia edilen bölge halkının siyasal görüş, talep ve şikâyetleri ile genel hissiyat ve değerlerini göz önünde bulundurarak geliştirilmediğini ortaya koyan çok bariz bazı temel göstergeler mevcuttur. Bu bağlamda ilk olarak, PKK terör örgütü; oluşumundan kuruluşunun ilanına kadar, kısmen diğer yapılanmaların görüşlerini çalması ve kısmen de güvenlik güçlerince deşifre edilme korkusu ile ilanını geciktirmiş ve saklamıştır. Apocular ve Kürdistan Devrimcileri gibi farklı isimlerle kamuoyunda yer alan ve kitlelere yönelik herhangi bir siyasal ajitasyon çalışmasında bulunmayan PKK'nın, 1980 ihtilali öncesinde asıl mücadele ettiği grupların, bölgede aktif olan diğer sol örgütler ve taleplerini yerine getirmeyen aşiretler olduğu göz önünde bulundurulduğunda; o dönem için elemanları haricinde bir tabanı olmayan PKK'nın, ülke ve/veya bölge genelinde azımsanamayacak tabanı olan farklı siyasal söylemlere sahip yapılanmalarla mücadeleye girmesi, halkın siyasal görüş ve taleplerinin silah zoruyla değiştirilerek halka kendini dayatma anlayışının bir sonucudur.

İkinci olarak dönemin diğer örgütlerinin siyasi görüşlerini yayma çalışmalarında en önemli araç olarak kullandıkları basın-yayın faaliyetlerini PKK ancak 1988 yılında "Toplumsal Diriliş" dergisi ile kullanmaya başlamıştır. Üçüncü olarak, 1984 yılında gerçekleştirilen Eruh ve Şemdinli baskınları sonrasında bölge halkının, "bu saldırıları

---

[152] Stephen Pelletiere, **Turkey and the United States in the Middle East: The Kurdish Connection,** içinde; Marianne P. Cowling, **Turkey's Strategic Position at the Crossroads of World Affairs,** Pennsylvania, Strategic Studies Institute, 1993, ss. 39-69.
[153] Martin van Bruniessen, **Kürdistan Üzerine Yazılar,** İstanbul, İletişim Yayınları, 2005 (5. Baskı), s. 358.
[154] François Haut, **N°22 des "Notes & Etudes",** Terrorisme & Violence Politique, Sayı 5, Centre de Recherche sur les Menaces Criminelles Contemporaines Yayınları, 1992, s. 12.
[155] Rex A. Hudson vd, **Who Becomes a Terrorist and Why**, Connecticut–2000, The Lyons Press, s. 129.

kim gerçekleştirmiş olabilir" sorusuna verdikleri cevaplar içerisinde PKK yer almamaktadır[156].

Dördüncü olarak Pelletiere ile Bal'ın da sırasıyla işaret ettikleri gibi; bölge insanının Devlet'e karşı az bir direniş gösterme hissiyatında olması[157] ve ülkedeki demokratik hayata katılımı tercih etmesi[158] ve birçok köyün Geçici Köy Koruculuğu sistemi içerisinde karşı cephede olmayı tercih etmeleri sebebi ile özellikle 1987–1989 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan katliam niteliğindeki köy baskınlarıdır[159].

Abdullah Öcalan her ne kadar PKK'nın siyasal söylemin *halkın devrimci şiddeti*[160] ile kitlelere mal edileceğini belirtmişse de, bu söylemin öngördüğü amacın gerçekleştirilmesinde PKK'nın karşısına en büyük engel olarak bölge halkı çıkmıştır. Bu engelin aşılması ve silahlı mücadelenin başarıya ulaşması için mutlaka kazanılması gereken halk desteğini temin yolu ise Öcalan tarafından, halkın PKK'nın amaçlarını anlamasını ve rıza göstermesini beklemektense; şiddet korkusu ile zor kullanımı olarak gösterilmiştir[161].

PKK terör örgütünün siyasal söyleminin geliştirilmesindeki keyfiliğin zamanla bölge halkına yönelik terör eylemleri aracılığıyla dayatmacılığa dönüşmesinin bir diğer önemli sebebi; Öcalan'ın, "*askeri çizgimiz, partimizin siyasi çizgisinden kaynaklanır ve ona bağlıdır*[162]" açıklaması ile silahlı mücadele stratejisi olarak benimsenen uzun süreli halk savaşının gereklilikleri arasındaki tezattır. Nitekim uzun süreli halk savaşının en

---

[156] Saygı Öztürk, **Devletin Derinliklerinde,** Ankara, Ümit Yayıncılık, 2002, 5. Baskı, s. 31.
[157] Pelletiere, a.g.m.
[158] Bal, a.g.e., s. 227.
[159] 26–31 Aralık 1991 tarihleri arasında gerçekleştirilen IV. Kongrede sunulan faaliyet raporunun cephe faaliyetleri bölümünde örgütün kitlelere yaklaşımı, "*gerillanın halkı siyasal bir kuvvet olarak değil fakat ekonomist bir yaklaşımla beslenme ve barınmanın zemini olarak tali bir yaklaşıma tabi tuttu*" denilmek suretiyle eleştirilmiştir. Ayrıca "Halkın Eğitimi" alt başlıklı bölümde, "*Basın-yayın, propaganda ve ajitasyon, halkın devrime çekilmesi, siyasal örgüt olayına ulaşması her şeyden önce, halkın eğitimini, bilinçlendirilmesini zorunlu kılar. Bu da bir bütün olarak, siyasal propaganda çalışmaları içinde değerlendirilir. Hele bizim ülkemizin koşullarında, propagandanın can alıcı önemi vardır… Nitekim, mücadelemizin silahlı atılımı dahi, bu espriyi içererek, silahlı propaganda çalışması olarak gerçekleşmiştir…*" değerlendirmesi yapılarak PKK'nın halka siyasal söylemini dikte etme çalışmaları itiraf edilmiştir (Serxwebun, Şubat 1991, Sayı 110'dan aktaran EGM, **PKK, 5. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş, s. 47).
[160] Abdullah Öcalan, **Kürdistan'da Zorun Rolü-Ulusal Kurtuluş Savaşı, Ulusal Kurtuluş Siyaseti,** Köln, Weşanen Serxwebun, 1993, 2. Baskı, s. 278.
[161] Bal, a.g.e., s. 226.
[162] Öcalan, **Kürdistan'da Zorun Rolü…**, s. 289.

önemli dayanak noktası, halk desteğinin kazanılması iken; askeri çizginin dayandığı iddia edilen siyasi çizginin halk desteğinden yoksunluğu ve halka uzaklığı, "*halkın devrimci şiddetinin*" halka yönelik dayatmacı teröre dönüşmesine sebep olmuştur. Örgütün ilk yıllarında gerçekleştirdiği terör eylemlerinin hedefinin, Devlet'in güvenlik güçleri ve diğer kurumları değil; daha ziyade Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki sivillerin olması da bunun açık bir göstergesidir.
Öcalan tarafından *"gerilla savaşının Kürdistan'da sadece askeri dengesizliği giderme özelliğine değil, bununla birlikte halkın siyasal gelişimini hızlandırma, sağlamlaştırma ve koruma özelliğine de sahip olacağının ve hatta siyasal çalışmaların ağırlıklı olarak gerilla mücadelesi temelinde geliştirilebileceğinin*[163]*"* belirtmesi de PKK'nın siyasal söylemini insanlara dikte ettirmek suretiyle kabul ettirilmeye çalıştığının diğer bir örneğidir.

Bu noktada gerillanın başlangıç aşaması olarak gösterilen silahlı propagandaya, diğerleri ile birlikte, kitlelere yönelik siyasal ajitasyon çalışmasıyla kitlelerin siyasal olarak bilinçlendirilmesi[164] payesinin biçilmesi ve silahlı propagandayı gelişmiş gerilladan ayıran temel farkın; gerillanın düşman güçlerini adım adım imhayı amaçlarken silahlı propagandanın temel olarak siyasal mücadeleyi geliştirmeyi hedeflemesi ve düşmanın askeri güçlerini imha etmeyi tali planda bırakması olarak gösterilmesi de PKK'nın bu dönemdeki siyasal söyleminin geniş halk kitleleri tarafından kabul edilmesinin zorluğunun ve öncelikle bu sorunu çözmek zorunda kalacağının bilincinde olduğu anlamına gelmektedir.

Beşinci ve son olarak PKK terör örgütünün, siyasal söyleminin halkın değerlerine yabancı[165] olduğunu tespit etmesi ile birlikte örgütün faydacı bir yaklaşım sergileyerek siyasal söylemine yeni argümanlar katma kaygısıyla[166] hareket etmesi gelmektedir.

---

[163] a.g.e., s. 298
[164] a.g.e., s. 302.
[165] Hudson vd., a.g.e., s. 128.
[166] 26–30 Ekim 1986 tarihleri arasında gerçekleştirilen III. Kongre Kararlarının "Kitle Çalışması ve ERNK'nin Örgütlenmesi Üzerine" isimli bölümünde PKK'nın siyasal söylemi üzerinde yapılan faydacı eklemeler şu şekilde belirlenmiştir: *Toplumumuz içinde çeşitli alanlarda aşiretsel, kabilesel vb. yapıların bulunması bu güçlere yönelik devrimci kitle çalışmasında özel dikkatin gösterilmesi, bu tip yapıların özelliklerini ve geleneklerini dikkate alan bir yaklaşımla devrimci faaliyetin yürütülmesini gerekli kılar. Benzer özgün yaklaşımı dinsel, mezhepsel vb. etnik grupların örgütlendirilmesi çalışmalarında da*

Kendini tanımlamasında dini unsurların ağır bastığı halkın değerlerine daha çok saygı gösterildiği izlenimi verilmesini içeren bu söylem değişikliği, 4–12 Mayıs 1990 tarihinde gerçekleştirilen II. Konferans sonucunda alınan karar doğrultusunda[167] 1990'ların ilk yılları ile birlikte hayata geçirilmeye başlanmış ve bu kapsamda dini liderlerle PKK arasında yakın bağlar oluşturmak amacıyla çeşitli yapılanmalara gidilmiştir[168]. Kürtleri dini inanç bakımından Sünni, Alevi Müslüman ve Yezidi olarak sınıflandıran PKK, bu kapsamda Kürdistan Aleviler Birliği, Kürdistan İslam Hareketi ve Kürdistan Yezidiler Birliği oluşumlarını gerçekleştirmiş ve bu yapılanmalardan üyelerin katılımı ile "Kürdistan İnananlar Dayanışma Konseyini" oluşturmuştur[169]. Bu bağlamda Bal'ın ulaştığı, partinin gizli bir belgesinin, PKK terör örgütünün ortaya çıkışı sırasında; bölge halkının değer, durum ve hissiyatını göz ardı edişindeki keyfiliği ve kendini dayatması ile ideolojik tutarsızlık ve faydacılığının örgütün kurulma ve mücadele samimiyetinin derecesini göstermesi açısından oldukça kayda değer olduğu düşünülmektedir:

> Ortadoğu halklarının gerçekleri içerisinde, halkın dininin önemini göz önünde bulundurmadan başarılı bir devrim gerçekleştirmenin yolu bulunmamaktadır. Dinin ihmal edilmesi, bizim sonumuzu hazırlayacak bir karşı devrimi doğurur… Bu bağlamda bir İmamlar Birliğinin kurulması, dini kurumlar içerisinde çalışmak ve bunları ulusal bağımsızlığın kurumları haline getirmek için etkilemek… Bunun için de her cami bir propaganda ve toplumsal ayaklanma merkezi haline gelmelidir.[170]

Türkiye içerisinde gerçekleştirdiği bu oluşumlarla birlikte Avrupa'daki Kürt kökenli Türk vatandaşlarını da etkilemek amacıyla bu oluşumların Avrupa teşkilatları da 1993 yılında oluşturulmuştur[171]. PKK'nın bu çabalarına rağmen halkın dini hassasiyetlerini kullanmada başarılı olup olamadığı ise tartışmalıdır. Nitekim, özellikle aşırı dinci bir söylem ile ortaya çıkan Hizbullah terör örgütünün, 1990'lı yıllardan itibaren vahşet ve

---

göstermek gerekir (EGM, **PKK, 3. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş, s. 250).

[167] EGM, **PKK, 4. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş**,** s. 361.

[168] **Olağanüstü Hal Bölge Valiliği Arşivleri Güvenlik ve PKK Örgüt Yayınları (OHBV/GÖY)**, **Arc/D/Ter.Dok.Rap. 950674**'ten aktaran Bal, a.g.e., s. 238.

[169] **PKK 5'nci Kongre Kararları,** Şam-1995, s. 599'dan aktaran Özcan, a.g.e., s. 218.

[170] **OHBV/GÖY Arş./D/PKK Pr./1990,** s. 11-12'den aktaran Bal, a.g.e., s. 238.

[171] EGM, **PKK, 6. Cilt 1994–1996 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş, s. 135 ve 139.

buna bağlı olarak toplumda, özellikle örgüte yakın çevrelerde korku, panik ve sinme yaratma yönünde saldırılarını arttırması[172] ve eylem gücündeki artışın, eleman sayısındaki artış ve yapılan propagandanın başarısından ayrı tutulamayacağı gerçeği, PKK'ya göre "daha samimi" bir şekilde din sömürüsünü kullanan Hizbullah terör örgütünün bu propaganda alanını PKK'ya kaptırmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak PKK terör örgütünün, temellerinin atılmasından lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasına kadar geçen süreçte ideolojik şekillenişini üç aşamada ele almak mümkündür[173]: İlk aşama, Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan örneklerinde somutlaşan dönemin sosyalist akımlarının etkisi ile örgütün temellerinin atıldığı 1972 ve Kürdistan Devrimin Yolu-Manifesto eserinin hazırlandığı 1978 yılına kadarki zaman zarfında Devrimci Marksist-Leninist ideoloji sürecidir. İkinci aşamayı Gezmiş ve Çayan örneklerinin ülkede devrimi gerçekleştirmede yetersiz kaldıkları düşüncesi ve Maocu mücadele tarzının kabulü ile şekillenen 1978–1989 yılları arasında din ve muhafazakârlık karşıtı, ayrılıkçı Marksist-Leninist ideoloji süreci oluşturmaktadır. Son aşama ise Marksist-Leninist söylemin, uzun süreli halk savaşı stratejisi içerisinde harekete geçirilmesi öngörülen halk üzerindeki olumsuz etkilerinin aşılması maksadıyla geliştirilen, muhafazakârlık karşıtı söylemlerin yumuşatıldığı ve dini hassasiyetlerin suiistimalini içeren faydacı ve ayrılıkçı Marksist-Leninist ideoloji ile şekillenmiştir.

Bu üç ideolojik dönem içerisinde öngörülen nihai örgüt amacı ise "Bağımsız ve Demokratik Kürdistan"ı kurmak olmuştur. PKK terör örgütü, lideri Abdullah Öcalan'ın 1998 yılında Suriye'den çıkışına kadarki süreçte, silahlı mücadelesini en üst seviyeye çıkarıp zaman zaman eylem ve inisiyatif üstünlüğü elinde tuttuğu 1990–1994 yılları arasında olduğu kadar; silahlı mücadele bakımından zayıflamaya başladığı 1994 sonrası dönemde de bazı araştırmacıların aksini belirtmelerine rağmen,[174] "Bağımsız ve Demokratik Kürdistan" söylem ve amacından vazgeçmemiş, en azından bunu resmi

---

[172] İhsan Bal, **Terörle Pro-aktif Mücadele ve Hizbullah Örneği,** Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 2 Sayı 5–6, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2000, ss. 53–69.
[173] Bal, **Prevention of Terrorism…,** s. 233.
[174] "*PKK, 1990'lı yılların sonlarına kadar, "Bağımsız Kürdistan'ı hedeflediğini ve bu hedefe ulaşıncaya kadar geçecek süreci ve bu süreçteki faaliyetlerini de "Ulusal Kurtuluş" havası ve yaklaşımı içinde sürdürmeye çalıştı. Ancak, silahlı gücü ve silahlı propaganda olanakları zayıflayınca bu hedef yerine "Demokratik Cumhuriyet" tezini öne alarak strateji değişikliğine yöneldi. Bu yöneliş Öcalan'ın yakalanmasından sonra daha da belirgin hale getirildi.*" Bila, a.g.e., s. 92.

olarak parti belgelerine yansıtmamıştır. Bu hususun vurgulanması, PKK'nın kuruluşundaki hareket noktalarının ve mücadelesinin ardında yatan değerler ve öncelikler ile bu mücadelenin zaman içerisinde nasıl değiştiğinin net bir şekilde tespit edilebilmesi ve bu tespitlerin terör örgütü ile yapılacak mücadelede doğru bir şekilde kullanılabilmesi için önem taşımaktadır.

2.2. Siyasallaşma Çalışmalarının İlk Durağı - Silahlı Mücadele Stratejisi

2.2.1. Hazırlık Safhası (1980–1984)

1979 Mayıs ayında Elazığ'da yapılan operasyonda yakalanan teröristlerin – *o zaman dilimi için*- sahip oldukları, bölgenin ve zamanın; sosyal, kültürel ve dini gerçeklerini göz önünde bulundurmayan, hamasi ve hayali ideolojilerini kendilerinin bile daha tam olarak benimsememiş olmaları sebebi ile kapsamlı itiraflarda bulunmaları sayesinde PKK terör örgütünün kadroları, ilk defa güvenlik güçleri tarafından geniş ölçüde deşifre edilmiştir. Bu durum bölgede devam etmekte olan sıkıyönetim uygulaması ve geçmişte yaşanan Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan örnekleri ile birleştiğinde örgütte bir panik ve korku ortamı doğurmuş ve bu durumdan çıkış için alternatif yollar aranmaya başlanmıştır. Bu arayışta, Soğuk Savaşın kendine has özellikleri sebebi ile Sovyetler Birliği'nden aldığı desteğe güvenerek NATO üyesi Türkiye aleyhine gelişebilecek her türlü olayı desteklemeye hazır Suriye[175] ile komşu olunması, bölgede gerçekleştirilen eylemlerde kullanılan silahların temin edilmesi sırasında Suriyeli silah kaçakçıları ile kurulan ilişkiler[176], sınırdaki yerleşim birimlerinde yaşayan insanlar arasındaki akrabalık bağları[177] ve terör örgütünün stratejisi olarak kabul edilmiş sözde gerilla savaşı için dış desteğin önemi[178] gibi şartlar Abdullah Öcalan'ın Suriye'ye gitmesinin makul ve objektif nedenlerini oluşturmaktadır. Özcan da Öcalan ve örgütünün Suriye'ye

[175] Denker, a.g.e., s. 89.
[176] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 19.
[177] **Aşiretler Raporu,** İstanbul, Kaynak Yayınları, 1998, s. 9.
[178] Kışlalı, a.g.e., s.150; Osman Doğan, **Shadow Wars: An Analysis of Counterinsurgency Warfare**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, California, Naval Postgraduate Institute, Monterey, 2005, s. 33.

geçişine sebep olan sübjektif nedenlerin başında PKK'nın bir istihbarat örgütü tarafından oluşturulmuş olmasını saymaktadır[179].

Öcalan, Haziran 1979 tarihinde Suriye'ye geçmesinden sonra Kürdistan Yurtseverler Birliğinin (KYB) desteği ile Suriye istihbaratı *Muhaberat* ve Filistinli Marksist örgütler ile ilişkilerini geliştirmiştir[180]. Bu ilişkiler neticesinde Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) içerisindeki gruplardan olan Sovyetler Birliği yanlısı Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin (FHKC) Lübnan'daki kamplarında eğitim imkânı sağlanmıştır.[181] Öcalan, Ekim 1979'da eğitime alınmak için Türkiye'den 250 kişinin gönderilmesini talep etmesine rağmen[182] gelen 60–70 kişilik ilk gruba Filistinli subaylar tarafından eğitim verilmiştir[183]. Eğitilen bu ilk grup, Nisan 1980'de Türkiye'ye gönderilerek Adıyaman, Tunceli ve Sason bölgesinde ilk "gerilla" teşebbüsünde bulunmuşlardır. Ancak bu grupların bir kısmı güvenlik güçleri ile girişilen çatışmalarda ölü olarak ele geçirilirken bir kısmı da yakalanmıştır[184].

Ağustos 1980'de Abdullah Öcalan, Türkiye'de bir askeri darbe olacağı söylentileri üzerine, elemanlarına silahlı faaliyetlerine ara vererek derhal ve topyekûn bir geri çekilme talimatı vermiştir[185]. 12 Eylül 1980'de meydana gelen askeri müdahale ile birlikte tüm terör örgütleri dağıtılmış, sindirilmiş veya son çare olarak yurt dışına çıkmaya karar vererek çalışmalarına ara vermişlerdir[186]. PKK, bu talimat ile 12 Eylül'den çok az bir tahribat alarak kurtulmuş[187] ve Lübnan'da FDHC'ne ait bazı

---

[179] Özcan, a.g.e., s. 48.
[180] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 19.
[181] Özdağ, a.g.e., s. 34. Emniyet birimleri PKK'nın Lübnan'da ilişkiye girdiği üç Filistinli örgüte atıf yapmaktadır: Filistin Halk Kurtuluş Cephesi ile Filistin Halk Demokratik Cephesi ve el-Fetih örgütü (İEM, a.g.e., s. 78 ve 75). Öcalan da yazılarında Filistin Halk Demokratik Cephesi'nden bahsetmektedir (Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 99).
[182] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 99. Öcalan, sözünün dinlenmeyip 250 kişi yerine 60 kişinin gönderilmesinden şikayet etmekte ve sözünün dinlenmiş olması durumunda esasında PKK için önemli bir kilometre taşı olan Diyarbakır tutuklamalarının meydana gelmeyeceğini belirtmektedir.
[183] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 22.
[184] İEM, a.g.e., s. 77. Yakalananlar arasında PKK sözde yurt içi sorumlusu Kemal Pir ve önde gelen militanlardan Mehmet Can Yüce de bulunmaktadır.
[185] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 59.
[186] Nevzat Bölügiray, **Özal Döneminde Bölücü Terör Kürtçülük (1983–1991),** Ankara, Tekin Yayınevi, 1992, s. 16.
[187] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 99.

kampların zamanla tamamen kendisine tahsis edilmesi ile birlikte[188] öngördüğü uzun süreli halk savaşı için gerekli hazırlıkları yapma imkânı bulmuştur.

Örgütün, Kürdistan Devrimin Yolu-Manifesto adlı belgesinde belirtilen hedeflerini gerçekleştirilmesi için seçmiş olduğu strateji olan ve Mao tarafından geliştirilen uzun süreli halk savaşının hayata geçirilmesi için gerekli olan altyapı faaliyetlerini tam olarak gerçekleştirebilmek için fırsat bulduğu bu dönem, PKK için *kuluçka dönemi* olarak adlandırılabilir. Bu bağlamda Kışlalı, terör örgütlerinin bu dönem içerisinde gerçekleştirdikleri faaliyetleri şu şekilde sıralamıştır:

- Militanlara eğitim verilmesi,
- Örgütlenme üzerine çalışılması ve partiye şekil verilmesi,
- Memnuniyetsizliklerin istismar edilmesi,
- Beklentilerin yükseltilmesi,
- Halkın etkilenmeye çalışılması,
- Ayaklanma üyelerinin sadakatlerinin arttırılması[189].

Bu döneme ulaşıncaya kadar, diğer bir tabir ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinde terör faaliyetlerine başladığı 1978 yılından "gerilla savaşının" en önemli destek unsurlarından olan dış desteğin sağlanmasına kadar PKK'nın bu stratejisini uygulama adına yapmış olduğu eylem ve faaliyetler değerlendirildiğinde;

- Partinin kurularak kabul edilen tüzük ile örgütlenme yolunda önemli adımlar atıldığı,
- Halkın yürütülecek mücadelede birliğini sağlamak, bunu zorlamak ve en azından altyapısını oluşturmak amacıyla, sözde Kürt bağımsızlık mücadelesinin önündeki en önemli engel olarak görülen[190] diğer Kürtçü örgütlere karşı silahlı mücadeleye girişildiği ve diğer düşünce ve sistemlerinin şiddet yolu bastırılmaya çalışıldığı,

---

[188] İEM, a.g.e., s. 79.
[189] Kışlalı,a.g.e., s.151.
[190] Ümit Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK,** Ankara, Üç Ok Yayınları, 2005, s. 23.

- Halkın desteğinin kazanılabilmesi için bölgenin ekonomik olumsuzluklarının sürekli dile getirildiği, köylülere toprak, borçlulara af vaat edildiği, sorunların kaynaklarından birisi olarak gösterilen aşiret yapısının yıpratılmaya çalışıldığı,
- Halkı etkilemek için öldürülen militanlara büyük kapsamlı cenaze törenlerinin düzenlendiği ve aynı amaca yönelik olarak büyük çaplı eylemler gerçekleştirildiği görülmektedir.

Öngörülen uzun süreli halk savaşının gerektirdiği; militanların siyasi olarak çok iyi motive edilmeleri, gerilla eğitimi almaları ve örgüt ile öndere sadakatin sınanması ve sağlanması şartlarının gerçekleştirilmesi ise 1980–84 yılları arasında temin edilmiştir. Mao'nun, silahlı gücün politik yansımalarını kabul etmekle birlikte, mücadelenin başlangıç aşamalarında asi güçlerin sayısal ve teknolojik zayıflıklarını göz önünde bulundurarak siyasi güce askeri güçten daha fazla önem vermesi ve bu gücün de militanların siyasi olarak çok iyi motive edilmelerine ve halkın desteğinin kazanılmasına bağlı olduğu[191] tespiti gereğince siyasi doktrinasyon çalışmalarına ayrı bir önem verilen bu dönemde ayrıca Türkiye ve Avrupa'dan gelen militanlar, Lübnan'daki kamplarda Filistinlilerden silah ve gerilla taktikleri, ASALA elemanlarından ise bomba eğitimi almışlardır[192]. Nitekim Öcalan "*1981'in eğitim tarihimizde önemli bir yeri vardır. 300'e yakın bir sayıyla eğitimi geliştirmeye çalışıyoruz*[193]" demek suretiyle bu dönemde alınan eğitimin önemini vurgulamaktadır. PKK militanlarının bu dönem içerisindeki eğitimsizliği ve Filistinli örgütlerinden alınan eğitim parti belgelerinde çok daha açık bir şekilde ifade edilmektedir:

> Eğitimsizlik de vardı. Bomba nasıl kullanılır, nasıl patlatılır bilinmiyordu. Bütün arkadaşlar içinde tek askerlik yapmış arkadaş Karasungur arkadaştı. O da öğretmen olarak üç ay subay öğretmen eğitimiydi. Öyle iki yıl orduda kalmış da değildi. Sadece dışardan öğrenilmiş bir silah kullanma bilgisi var. Onun dışındaki cephaneyi, tanıma yoktu. Bomba atılıyor, patlamıyor. Islanmış denildi; nasıl atıldığı bile yeterince bilinemiyor.[194]

---

[191] Grand Wardlaw, **Political Terrorism: Theory, Tactics and Counter-Measures,** Cambridge, Cambridge University Press, 1989, s. 43.
[192] İEM, a.g.e., s. 76.
[193] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 105.
[194] HPG, **Silahlı Mücadele Tarihimiz ve Komuta Sorunları,** http://www.hpg-online.com/tr/kitap/silahli_ mucadele_tarihi.pdf, s. 9. (12.12.2005 tarihli çevrimiçi erişim).

> Onların eğitim imkânlarından yararlandık. Biraz daha çatışmasız bir ortamdı. Kendini sadece askeri bakımdan eğitip örgütlemekle kalmadık, süreci anlamada ideolojik, siyasi eğitimi de geliştirdik. Örgüt tecrübemizi artırdık. Dağa çıkmak, gerilla adımını atmak için partinin kadro gücü gerekli ideolojik, örgütsel donanım ile askeri donanımı asgari düzeyde yurtdışı çalışmalarında, Lübnan, Filistin sahasındaki eğitim çalışmaları ile elde etti. Bu anlamda tabi Filistin direnişinden destek görüldü. Bir; tarihsel olarak büyük bir katkısı var. Onu hep bilmeli ve anmalıyız. Kürt gerillasının, Kürdistan gerillasının gelişiminde Filistin'deki gerilla hareketinin güçlü bir desteği var. Temellerinin atılması orda olmuştur.[195]

15–26 Temmuz 1981 tarihinde toplanan I. Konferans ile de Kışlalı'nın belirtmiş olduğu faaliyetlerden bir diğeri olan, liderliğe karşı sadakatin geliştirilmesinde önemli bir adım atılmıştır. Lübnan topraklarındaki Helvi kampında 60 kişinin katılımı ile toplanan Konferansta, Politik Rapor bütün elemanların başlıca eğitim konusu olmuştur[196]. İdeolojik ve örgütsel eğitimin ön planda olduğu Konferansta ayrıca parti merkezi ve alt örgütlerin yeniden inşası, ideolojik önderlik, propaganda ve ajitasyon, kitlelerle bağ ve kadroların eğitimi konularındaki örgütlenme yapılanmalarında düzenlemelere gidilmiştir[197]. Silahlı faaliyetler ile ilgili olarak ise küçük silahlı gruplardan başlayarak halk ordusu seviyesine çıkarılacak bir askeri örgütlenme yapısı öngörülmüş; bununla birlikte Maoist bir yaklaşımla silahlı mücadelenin mutlak surette siyasi bir temele dayanması gerektiği belirtilmiştir:

> Partinin yeniden inşasıyla birlikte Kürdistan'daki politik gelişme temelinde silahlı mücadele anlayışına öncelik vermek, silahlı mücadeleyi hemen bir gerilla savaşı olarak düşünmemek gereklidir. Elbette bu silahlı mücadele, mutlaka bir siyasi temele dayanmalıdır. [Ancak] Gerilla geliştirilmeden Kürdistan koşullarında siyasi sonuçlar alınabileceğini, siyasi amaçlara ulaşılabileceğini sanmak gülünç olur... Kürdistan'da sabırla ve özenle hazırlanmış bir gerilla mücadelesinin gelişmesi içinde ve onunla birlikte geniş kitlelerin ayaklanması beklenmektedir.[198]

Konferansın icrası sırasında Öcalan'ın sergilemiş olduğu tavır ve uyguladığı yöntem ise PKK'nın bundan sonra nasıl yönetileceğini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

---

[195] a.g.e., s. 12.
[196] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 89.
[197] a.g.e., s. 97-98.
[198] **PKK I. Konferansına Sunulan Politik Rapor**'dan aktaran, EGM, **PKK Cilt 2,** s. 102.

Nitekim diğer sol örgüt konferanslarından farklı bir şekilde herhangi bir tartışma imkânı sunulmayan bu Konferansa katılanlar on bir gün boyunca Öcalan'ın hazırlamış olduğu Politik Rapor ile eğitime tabi tutulmuş, ilk oturumda şeklen de olsa bir divan seçimi yapılmadan Öcalan divan başkanı olarak yerini almış ve "*geçmişte görev alanların tümünün örgüt çizgisine ihanet ettiğini, örgütçe yapılacak bir yargılamada herkesin idam cezasına çarptırılabileceği; ancak bir defaya mahsus olarak bu yargılamanın yapılmayacağını*" söyleyerek örgüt üzerindeki tahakkümü arttırmıştır[199]. Bu uygulama ile Öcalan, kendisinin liderliğini pekiştirmeye çalışmış ve PKK militanlarının kendisine korkudan kaynaklanan sadakatlerinin temelini atmıştır.

PKK terör örgütü, hedeflerine ulaşmak için seçmiş olduğu uzun süreli halk savaşı stratejisini tam olarak uygulayabilmesi, militanlarını eğitebilmesi, lojistik ve teknik destek sağlayabilmesi için gerekli olan dış desteği Suriye ile bulmuştur. Ancak bu durum örgütün Türkiye sınırları içerisinde eylem ve faaliyetlerde bulunabilmesi için istenilen coğrafi avantajı sağlamakta yetersiz kalmıştır. Sahip olduğu topoğrafik özellikleri sebebi ile Irak'ın kuzeyi Türkiye içerisinde eylem yapmak, gerektiğinde tekrar geri dönüp gizlenebilmek için ideal bir bölgedir. Suriye'nin Türkiye ile çok daha uzun bir sınırı olmasına rağmen, bu sınırın düz arazi yapısına sahip olması, teröristlerin gerektiğinde gizlenebilmesi için yeterli olanakları sunmakta yetersiz kalmaktadır. Buna karşılık Irak'ın kuzeyinde başlayan sarp Cudi Dağlarının Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinden Tunceli'ye kadar uzanması teröristler için önemli bir avantaj oluşturmaktadır[200]. Bu coğrafi gerçekliğin farkında olan Öcalan, Irak kuzeyinde faaliyette bulunabilmek için çeşitli arayışlara girmiştir. Ancak Irak'ın kuzeyinde yerleşik bulunan Iraklı Kürtlerin siyasi yapıları, söz konusu zaman dilimi için, bu tip faaliyetler için PKK'nın önünde bir engel teşkil etmektedir.

PKK terör örgütünün Türkiye içerisinde eylemlerde bulunmak için Irak'ın kuzeyini kullanmasını sağlamak için bölgede etkin olan Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ve/veya Celal Talabani liderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliğinin (KYB) onayının alınması gerekmektedir. Bu kapsamda Kasım 1981'de KDP lideri Mesut Barzani Şam'a çağrılmıştır. 1974–75 yıllarında Sovyetler Birliği yanlısı

[199] a.g.e., s. 86-88.
[200] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s, 36.

Irak'a karşı, İran Şahlığı ve Amerika ile işbirliği yapmış olması nedeniyle sarsılan ilişkilerin düzeltilmesi teklifi[201], Hafız Esad'ın baskıları ve PKK'nın da pek fazla önemsenmemesi sebepleri ile KDP, PKK'nın Irak'ın kuzeyinde faaliyet göstermesini onaylamıştır[202]. PKK ile KDP arasında 1982 yılında başlayan işbirliği 1983 yılı ortalarında imzalanan ittifak ve işbirliği protokolü ile resmileştirilmiştir[203].

Militanlarının eğitimi, örgüte ve lidere sadakatin sağlanması, eylem sahasına geçiş konusunda bu dönem içerisinde atılan önemli adımlarla birlikte örgütlenme ve strateji geliştirme konularında da çalışmalarını sürdüren PKK terör örgütü, bu kapsamda 20 – 25 Ağustos 1982 tarihleri arasında Şam'da örgütün II. Kongresini toplamıştır[204]. Bu kongrede yurda dönüş için gerekli faaliyetlerin başlatılması, parti içerisindeki birlik ve disiplinin korunup reformist ve benzeri tutumlara karşı kesin parti içi mücadele prensibinin kabul edilmesi ve yurt dışında çalışan Türk işçilerin desteğinin sağlanması için Avrupa'daki faaliyetlerin arttırılması gibi önemli kararlar alınmıştır[205]. Irak'ın kuzeyine yerleşme kararının kesinlik kazandığı[206] bu kongrede yapılan planlamaya göre eylemlerin başlatılması için hazırlıkların en geç Eylül 1983'de bitirilmesi öngörülmüştür[207].

PKK'nın 1982 Ağustos ayı itibariyle Irak'ın kuzeyinde faaliyetlere başlaması ile kısa sürede buradaki militan sayısı 400'e ulaşmıştır. 1983 yılından itibaren PKK'nın sınırı geçip Türkiye içerisinde halkla ilişki kurması, silah ve erzak depoları hazırlaması, Suriye'nin Bekaa vadisinde PKK'ya özel kamplar tahsis etmesi[208] ve Irak'ın kuzeyine yerleşmesi Türkiye'yi rahatsız etmiş, Irak'la yapılan görüşmelerin sonucunda Kerkük-Yumurtalık petrol boru hattından daha fazla petrol akıtılmasına ilişkin bir anlaşma imzalandıktan hemen sonra Şubat 1983'te iki ülke arasında "Sınır Güvenliği ve İşbirliği Anlaşması" imzalanmıştır[209]. Söz konusu anlaşma iki devlete de, birbirlerine önceden haber vermek koşuluyla ancak her seferinde izin almaksızın, birbirlerinin topraklarında

---

[201] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 121.
[202] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s, 35.
[203] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 121.
[204] İEM, a.g.e., s. 81.
[205] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 107; EGM, **PKK Cilt 2,** s. 200.
[206] Demirel, a.g.e., s. 133.
[207] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 244.
[208] Yetkin, a.g.e., s. 29.
[209] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s. 36.

"sıcak takip" yapma hakkı tanımaktadır.[210] Bu kapsamda Türkiye ilk sınır ötesi harekâtını 25 Mayıs 1983 tarihinde gerçekleştirmiştir[211].

Örgüt için yurtdışında yaşanan bu gelişmelerin yanında yurt içinde de, özellikle eleman kazanma ile parti içi ve dışı propaganda alanlarında, önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutuklu bulunan PKK'lıların koşulları protesto etmek amacıyla kendilerini yakmaları veya açlık grevlerinden hayatlarını kaybetmeleri[212] ve tutuklu militanların işkence ithamları[213]; PKK'nın bu ölüm ve uygulamaları istismar ederek taraftar kazanmasına, mevcut militanlarını motive etmesine sebep olmuştur. Bu durumun ciddiyetini Akyol şu şekilde anlatmaktadır:

> 12 Eylül askeri rejimi, vaat ettiği gibi terörü sona erdirdi. Ancak aynı dönemde Suriye'de ve Bekaa Vadisinde gelişip güçlenen PKK, Türkiye'ye saldırmak için gün sayıyordu. Askeri rejimin Türkiye çapında ve özellikle Güneydoğu'da yürüttüğü şiddet, aşağılama ve işkence politikasının doğurduğu tepki ve yabancılaşma ise, PKK için ideal bir "adam devşirme" zemini hazırladı. Bir Kürt aydının belirttiği gibi, Diyarbakır Askeri Cezaevinin korkunç işkencesinden geçip dışarı çıkanın çoğu, kalbi "Türkiye nefreti"yle dolup taşarak, koşup PKK'ya katılıyordu.[214]

Sonuç olarak 1980–84 dönemi, hem yurt dışında hem de yurt içinde, PKK için Türkiye içerisinde faaliyetlerini geliştirmek için tam bir hazırlık dönemi olmuştur. Bununla beraber terör faaliyetlerine başlamak için her ne kadar Eylül 1983 tarihi belirlenmiş olsa da; bu hedefin gerçekleştirilmesi örgütlenme ve taktik sebeplerle gecikmiştir. Bu gecikmenin önüne geçebilmek için ise 1984 yılının Haziran ayında "parti-cephe-ordu" örgütlenmesinin aparatlarından olan askeri örgütlenme, Kürdistan Kurtuluş Birliği (*Hezen Rızgarıya Kürdistan-HRK)* adı altında gerçekleştirilmiş[215] ve silahlı propaganda yöntemiyle sansasyonel eylemler yapmak amacıyla kurulan örgüt içerisinde, silahlı

---

[210] Hale, a.g.e., s. 172.
[211] Ümit Özdağ, **Türk Ordusunun PKK Operasyonları**, Ankara–2007, Pegasus Yayınları, s. 47 ve HPG, a.g.e., s. 13.
[212] Nevzat Bölügiray, **Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir**, Ankara–1996, Tekin Yayınevi, s. 85.
[213] Mehdi Zana, **Diyarbakır 5 No'lu,** Diyarbakır, Avesta Yayınları, 2004, s. 57–66; Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 105 ve Hasan Cemal, **Kürtler**, İstanbul–2006, Doğan Kitap, 17. Baskı, s. 15–34.
[214] Mustafa Akyol, **Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek, Yanlış Neydi? Bundan Sonra Nereye?** İstanbul, Doğan Kitap, 2006, s. 138.
[215] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 294.

propaganda birlikleri oluşturulmuştur[216]. HRK'nin kurulmasıyla birlikte PKK'nın Türkiye içerisindeki terörist mücadelesine başlamak için her türlü hazırlık tamamlanmış olup; hem HRK'nin kuruluşunun ilanı hem de eylemlerin başlaması için büyük çaplı bir eylem yapılmasına karar verilmiştir. Bu eylemden beklenenler parti belgelerinde şu şekilde yer almaktadır:

> 15 Ağustos eylemlerinin askeri niteliği var. Fakat askeri propagandayı birlikte içeren bir planlamaydı. Öyle askeri saldırıyı değil, birçok işi birlikte yapmayı ifade ediyordu. Hem propaganda yönü olan, hem de askeri yönü olan bir planlamaydı. Bildiriler, HRK ilanı vardı. Yani askeri örgüt ilan ediyorduk. Çünkü silah kullanan örgüte herkes terör örgütü diyecekti. O belliydi. Öyle yaparsak PKK'yi terör örgütü yapmaktan kurtarabilirdik. Terör örgütü sorumluluğunu HRK üstlenmiş olacaktı. O anlamda eylemle, örgüt ilanı birlikte ele alındı.[217]

Yukarıdaki hedeflerle birlikte Hafız Esad'ın baskıları neticesinde[218] planlanan Eruh, Şemdinli ve Çatak ilçe merkezlerine yapılacak baskınlar için üç ayrı silahlı propaganda birliği görevlendirilmiştir[219]. 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli ilçe merkezlerinin PKK'lı teröristler tarafından basılmasıyla 1 er şehit olmuş, 9 asker ve 3 sivil de yaralanmıştır.[220] Çatak ilçesine yapılacak baskın ise, eylemi gerçekleştirecek grubun tarihi karıştırması ile gerçekleştirilememiştir[221]. Bu eylemler ile HRK'nin kuruluşu ilan edilmiş[222] ve PKK için yeni bir dönem başlamıştır.

Baskınlar PKK tarafından 15 Ağustos atılımı[223] olarak nitelendirilip; terörist mücadelenin önemli dönüm noktalarından birisi olarak kabul edilirken; PKK terörüne karşı "*Olaylarla ilgili olarak herhalde büyütülecek bir durum yok, bir basit eşkıyalık, terör olayıdır, bastırılmıştır*" değerlendirmesi ile dönemin Başbakanı Turgut Özal'ın göstermiş olduğu yaklaşım birçok eleştiriye maruz kalmıştır[224]. Bununla birlikte güvenlik birimleri, özellikle de Genelkurmay baskınları hafife almamış ve "ardı ardına

---

[216] Bila, a.g.e., s. 39.
[217] HPG, a.g.e., s. 15.
[218] Öztürk, a.g.e., s. 18.
[219] Bila, a.g.e., s. 39.
[220] Milliyet, **"Ayrılıkçılar Saldırdı: 1 Şehit 12 Yaralı",** 16 Ağustos 1984.
[221] Öztürk, a.g.e., s. 19.
[222] İEM, a.g.e., s. 82.
[223] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 110.
[224] Bölügiray, a.g.e., s. 49 vd.

düzenlenen operasyonlar sonucunda birçok PKK'lı öldürülmüş, örgütte *bahse konu zaman dilimi için geçerli olmak üzere* çözülmeler başlamıştır"[225].

2.2.2. Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi (1984–1998)

Terör örgütleri; yapıları, lojistik imkânları, mücadele alan ve amaçları doğrultusunda kendilerine belirli bir silahlı mücadele stratejisi belirlerler. Komplo stratejisi, askeri ağırlıklı strateji, kent stratejisi ve uzun süreli halk savaşı bu stratejilerin başında gelir[226]. PKK terör örgütü ise bu stratejiler arasında kendisine en uzun, çok çeşitli ve farklı alanlarda, değişik unsurların birleştirilmesini gerektirmesi sebebi ile en zor mücadele stratejisi olan, uzun süreli halk savaşı stratejisini seçmiştir.

1978 yılında Öcalan tarafından hazırlanan Kürdistan Devriminin Yolu-Manifesto adlı çalışmada benimsenen ve 1980 askeri darbesinden sonra, ülkeye dönüş için Suriye ve Lübnan'da hazırlık yapılan dönem içerisinde geliştirilen, uzun süreli halk savaşı stratejisi, PKK'nın devrimci Marksist-Leninist bir terör örgütü olarak ortaya çıktığı ilk dönem süresince uygulanmış bir strateji değildir. 1980 askeri darbesine kadar PKK terör örgütü, devrimin gerçekleştirilmesinde en önemli engel olarak; "Kürt sorununu" ele almaları bağlamında bölgedeki diğer terör örgütlerini ve feodal-komprador sınıf olarak nitelediği aşiretleri görmüş ve eylemlerini bunlara karşı gerçekleştirmiştir. PKK'nın bu dönem içerisinde gerçekleştirmiş olduğu eylemlere, bu eylemlerin Birinci Bölümde ele alınmış olmaları sebebi ile burada ayrıca değinilmeyecektir. Bununla birlikte bu eylemlerin hangi amaç ve strateji doğrultusunda gerçekleştirildikleri önem arz etmektedir.

Günümüzde silahlı propaganda olarak tabir edilen ve silahlı eylemler gerçekleştirilmesi ile mevcut otoritenin sarsılmasını, örgüt militanlarının moralinin yükseltilmesini, örgüte itaatin sağlanmasını, güvenlik kuvvetlerinin ve halkın moralinin bozulmasını, otoriteyi

---

[225] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s. 42

[226] Terör örgütlerinin mücadele stratejileri çalışmanın sınırları sebebi ile burada ayrı ayrı ele alınmayacaktır. Kısaca komplo stratejisi suikastlara; askeri ağırlıklı strateji, siyasal amacı arka plana itmeye ve kent savaşı stratejisi, terörü daha çok kentlerde gerçekleştirmeye dayanır. Bu konuda daha geniş bilgi için bakınız: Kışlalı, a.g.e, s.39–45 ve Doğan, a.g.t., s. 39-65.

ve güvenlik kuvvetlerini şiddete yöneltmeyi[227] ve bazı durumlarda rakip örgütlerle mücadele edilmesini, örgüte yeni eleman kazandırılmasını, örgütün geniş kitlelerce tanınmasının sağlanmasını öngören bu aracın kökenleri, 19. yüzyılın ikinci yarısındaki anarşist düşünürlerin eylem ile propaganda (*propaganda by deed*) anlayışına[228] dayanmaktadır. Özellikle bir eylemin, birkaç gün içerisinde binlerce broşürün oluşturacağı propagandadan daha fazla propaganda oluşturma[229] kapasitesi, silahlı propagandanın, bu tarihten sonra bütün anarşist ve terörist örgütlerin hedeflerini gerçekleştirmede kullandıkları en temel araçlardan birisi haline gelmesine sebep olmuştur. Bu bağlamda silahlı propagandanın kullanılmasında bir diğer önemli sebep ise; öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesinde silahlı propagandanın demokratik veya mevcut olanakları kullanmaya göre daha kestirme bir yol olmasıdır[230].

Silahlı eylemin, propaganda kapasitesinin önemi ve devrimi gerçekleştirmenin en kısa yolu olarak görülmesi ışığında PKK, ilk döneminde militan sayısının artması ile birlikte silahlı eylemlerini yoğunlaştırmıştır. Bu eylemlerin yöneldiği hedefler ise eylemlerin propaganda gücünü daha da etkin kılmıştır. Örgütün ne kadar pervasız olduğu izlenimi vermekle birlikte bu eylemler ayrıca, genelde ülke ve özelde bölge halkına yönelik siyasi propaganda aracı olarak da kullanılmıştır. Nitekim bu eylemler sözde Kürt sorununun örgüt tarafından nasıl ele alınacağı hakkında önemli ipuçları içermektedir. PKK ve Abdullah Öcalan'ın silahlı propagandaya verdiği önem; PKK'nın ve HRK askeri aparatının kuruluşlarının ilan edilmesinin büyük ve ses getirici eylemler ile yapılmasının istenmesinden de açıkça anlaşılmaktadır:

> [PKK'nın ilan edilmesinden sonra] Kürdistan öyle bir alan ki, bırak başarılı olmayı, silah sıkmaya cesaret etmek bile büyük bir olay. Herkesi derinden etkiledi. Önemli bir siyasi etki yaptı. Kürdistan'ın içinde bulunduğu koşullar o çerçevede daha iyi anlaşıldı. Askeri olarak başarılı olsa kuşkusuz daha farklı gelişmeler doğuracak, örgütü büyütecek, askeri düzeni geliştirecekti. Bu ayrı bir mesele, ama öyle olmasa bile düşmana silah sıkmaya, Kürdistan için silah sıkmaya cesaret etmek, onun istediği

---

[227] Denker, a.g.e., s. 10.
[228] Walter Laquer, **Terrorism,** Londra, Weidenfeld and Nicolson, 1976, s. 49.
[229] a.g.e., s. 43.
[230] İhsan Bal, **Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?** içinde İhsan Bal (ed), **Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler,** Ankara, USAK Yayınları, 2006, ss. 7–25.

> fedakârlıkta bulunmak bile insanları örgütlemede, **bir bilinç yaratmada büyük bir değer ifade ediyor.** Aslında bütün bu olaylar silahlı propagandaydı. PKK silahlı propagandayı en yaygın bir şekilde 1978-'79-'80 yıllarında uyguladı. O ajanlaşmış yapılara, kurumlara, kişilere karşı eylem tümüyle bir silahlı propaganda eylemiydi. **Karşı tarafa darbe vurup zayıflatmaktan çok, gençlere umut, bilinç vermek ve onları örgüte katma rolü oynuyordu. Bir yandan silahlı, bir yandan sözlü propagandaydı**. Hiç yazılı basını olmayan bir hareketi geliştirdi. PKK'yi PKK yaptı. PKK görüşlerinin halka taşırılmasına ve 1979'dan itibaren halkın büyük bir kesiminin PKK'yi tanıyıp, ona umut bağlar hale gelmesine yol açtı. [231]

Bu doğrultuda ve silahlı mücadele yöntemleri açısından; PKK'nın ilk dönemi, silahlı propaganda dönemi olarak adlandırılabilir.

PKK'nın ilk dönemde gerçekleştirmiş olduğu eylemler neticesinde yavaş yavaş ülke gündemine taşınması ve Elazığ'da gerçekleştirilen yakalamalar ile örgütün güvenlik güçleri nezdinde deşifre olmasına bağlı olarak güvenlik güçlerinin örgüte karşı operasyonlarını hızlandırması ve örgütün şehirlerde tutunamaması ile birlikte örgüt elemanlarının eğitimsizlikleri, PKK'nın yukarıdaki alıntıda iddia etmiş olduğu "başarıyı" tam olarak gerçekleştirememesinin en önemli sebeplerini oluşturmaktadır. Örgüt, bu zor anlarında ayakta kalmasını ise örgüte karşı operasyonların arttığı bir dönemde Suriye'ye kaçan lideri Öcalan'ın burada sağladığı sığınma ve eğitim imkânlarına borçludur. Bu sebeple PKK terör örgütünün Türkiye'yi yıllarca maddi ve manevi birçok kayba uğratmasında Suriye'ye çekilme ile başlayan yurtdışına açılım önemli bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Bu süreçle birlikte PKK için yeni bir dönem başlamış ve örgüt Suriye vasıtasıyla, Türkiye içerisinde yok olma aşamasına gelmesine sebep olan eksikliklerini giderme imkânına kavuşmuştur. Bu imkânlar ise PKK'ya, Türkiye'de kalması durumunda "hayal bile edemeyeceği" yeni bir silahlı mücadele stratejisi geliştirme ve uygulamaya sokma kapasitesi kazandırmıştır. Bu yeni silahlı mücadele stratejisi ise silahlı propagandaya göre çok daha kapsamlı olan uzun süreli halk mücadelesidir.

[231] HPG, a.g.e., s. 18. (Vurgular eklenmiştir).

PKK'nın yurtdışına çıkış ve eğitim imkânlarına ulaşmak sureti ile gerçekleştirmeye çalıştığı bu stratejinin teorik temelleri yukarıda incelenmiştir. Bununla birlikte uzun süreli halk stratejisi teorisinin PKK örneğinde nasıl somutlaştığını veya somutlaşması gerektiğini görmek açısından bu stratejinin temel gerekliliklerini tekrar sıralamakta fayda mülahaza edilmektedir. Bu kapsamda uzun süreli halk savaşının başlayabilmesi ve başarıya ulaşabilmesi için aşağıdaki hususların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Merkezi politika üretecek ve uygulamaları izleyecek doğru bir yönetim[232],
- Halk kitlelerinin lider kadrosuyla bağlantısını kuracak olan sivil kitle örgütleri[233],
- Silahlı mücadele unsuru olarak gerillanın geliştirilmesi[234],
- Halkın destek ve ayaklanmasının sağlanması ve mücadele süresince muhafaza edilmesi[235],
- Siyasi yapılanmanın gerçekleştirilmesi[236],
- Eğitim, lojistik ve teknik konularda destek bulmak amacıyla bir korunma ve sığınma alanı olarak, eylem sahasına geçişe müsait ve eylem sonrasında sığınılabilecek geri üs alanların sağlanması[237],
- İç ve dış kamuoyunun etki altına alınması[238] ve
- Uluslararası desteğin kazanılması[239].

Uzun süreli halk savaşının geliştirilmesinde Mao'nun kilit önem atfettiği nokta, halkın kazanılması ve özellikle siyasal olarak, ancak, her alanda seferber edilebilmesidir. Bu stratejinin, temel olarak bir silahlı mücadele stratejisi olması ile birlikte başarıya ulaşabilmesi tamamen halkın seferber edilebilmesine bağlıdır. Halkın seferber edilebilmesi için ise mutlaka bir siyasal hedef belirlenmelidir. Bu hedefin belirlenmemiş olması veya halkın hissiyatı ile uyumlu olmaması durumunda; halkın sempati, işbirliği

---

[232] Mao Tse-tung, **On Guerrilla Warfare,** Yayın yeri belirtilmemiş, Maoist Documentation Project, 2000, s. 41.
[233] Mao Tse-tung, **On Protracted War,** Maoist Documentation Project, 2004, s. 2.
[234] a.g.e., s. 7.
[235] a.g.e., s. 29.
[236] Bard E O'Neill, **Insurgency & Terrorism: Inside Modern Revolutionary Warfare,** Virginia, Brassey's Inc., Dulles, 1990, 2. Baskı, s. 35.
[237] Tse-tung, **On Protracted War,** s. 35; Doğan, a.g.t., s. 46.
[238] Tse-tung, **On Protracted War,** s. 28.
[239] a.g.e., s. 11.

ve desteği sağlanamayacağından mücadele başarısız olacaktır[240]. Bununla birlikte düşmanla, sonuç alıcı büyük ölçekli çarpışmalara girmemek, bu suretle düşmana alan bırakıp zaman kazanmak ve bu zamanı da halk üzerinde yapılacak propaganda ile istek ve azme dönüştürmek bu stratejinin teorik temellerinden bir diğeridir[241].

Uzun süreli halk savaşı üç aşamalı bir silahlı mücadeleyi içermektedir: Stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı[242]. Hazırlık ve gerektiğinde stratejik geri çekilmeyi içeren ilk dönem içerisinde; asiler sonuç alıcı büyük çatışmalardan kaçınarak, örgütlenmeye, geri üs alanları oluşturmaya veya kazanmaya ve siyasal hareketliliğe önem vermelidirler. Bu dönemde temel amaç örgütü korumak ve mevcut otoriteye cüzi kayıplar verdirerek asi güçleri kuvvetlendirmektir[243].

PKK terör örgütü, bu mücadele stratejisini geliştirebilmek için 1980 yılına kadar Türkiye'de yeterli imkâna sahip olamamıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere, Suriye'ye geçiş ile birlikte bu mücadelenin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynayan silahlı militanların eğitimi sağlanmış, örgüt elemanlarının liderliğe sadakatleri pekiştirilmiş, örgüt içi siyasal doktrin güçlendirilmiş ve halkla irtibata geçebilmek için gerekli silahlı propaganda birlikleri gibi siyasal ve silahlı örgütlenmeler gerçekleştirilebilmiştir[244]. Özellikle Irak'ın kuzeyinin de geri üs olarak kullanılmaya başlanması PKK'ya bu stratejiyi hayata geçirebilmek adına cesaret vermiştir.

PKK militanları Temmuz 1984'de kurulan silahlı propaganda birlikleri ile ve daha öncesinde herhangi bir örgütsel yapıya dayanmaksızın, zaman zaman Türkiye'ye giriş yaparak istihbarat toplamış ve bölge halkı üzerinde propaganda faaliyetlerinde bulunmuştur[245]. Bununla birlikte bu propagandanın arzu edilen seviyede gerçekleştirilemediği ve sadece akrabalık, arkadaşlık gibi ilişkiler neticesinde irtibat kurulan kişilerle sınırlı kaldığı; eylem için halkın en müsait olduğu yerler arasında gösterilen Eruh ve Şemdinli'de gerçekleştirilen baskınlar sonrasında HRK'nın kuruluşu

---

[240] Tse-tung, **On Guerrilla Warfare,** s. 2.
[241] Doğan, a.g.t., s. 43.
[242] Tse-tung, **On Protracted War,** s. 25.
[243] Doğan, a.g.t., s. 47.
[244] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 98.
[245] EGM, **PKK Cilt 3,** s. 23; Özcan, a.g.e., s. 91.

ilan edilirken, bölge halkının baskını, Barzani'nin veya Talabani'nin adamlarının gerçekleştirmiş olabileceğini düşünmesi ve PKK'nın hiç akla gelmemesinden görülebilmektedir[246]. Bu durumun bir sonucu olarak, acemice gerçekleştirilen propagandanın halk üzerindeki bu etkisi, PKK'nın halk desteğini kazanmak için kullanacağı aracı tespit etmesinde oldukça belirleyici olmuştur.

1984 Eruh ve Şemdinli baskınları ile birlikte gerillanın başlangıç aşaması olan silahlı propaganda dönemi[247] sona ermiş ve sözde gerilla aşamasına geçmiş olan[248] PKK terör örgütü, bu tarihten sonra ağırlıklı olarak silahlı mücadeleye ve silahlı mücadelede başarısız olduğu dönemlerde de örgüt içi siyasal ve silahlı eğitime ağırlık vermiştir. Silahlı propaganda ile gerilla faaliyeti arasında temel fark, gerilla savaşının siyasal etkiyi geliştirme yanında askeri olarak da düşman güçlerini adım adım imhayı amaçlaması ve faaliyetini bu ikili görevi birlikte yürütmeye göre ayarlarken, silahlı propagandanın temel olarak siyasal mücadeleyi gerçekleştirmeyi hedeflemesi ve düşmanın askeri güçlerini imha etmeyi ikinci planda ele almasıdır[249].

Gerilla aşamasında halkın destek vermeye zorlanması ve yeni elemanların temini için PKK terör örgütü, halk üzerinde yoğun terör saldırıları uygulamayı benimsemiştir[250]. Bu doğrultuda katliam düzeyinde köy baskınları düzenlenmiş ve halk, Devlet ile PKK arasında kalmıştır.[251] Devlet'in çok çeşitli sebeplerle sahip çıkamadığı halk, 1986–1987 yılından itibaren, bir nevi, kendisine sürekli yakın ve zarar verme kapasitesine sahip olan PKK'nın yanında yer almak zorunda kalmıştır. Bölge halkının töre ve örfünde çok önemli bir yere sahip olan soyunu devam ettirme duygu ve düşüncesini kökten hedef alan yoğun terör saldırıları[252] ile birlikte Devlet'in, sadece bölgeye has olmayan, çeşitli imkânsızlıklardan ötürü bu saldırıları önlemede yetersiz kalması ve bazı yanlış

---

[246] Öztürk, a.g.e., s. 30.
[247] EGM, **PKK Cilt 2,** s. 183.
[248] Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu…** s. 7.
[249] Öcalan, **Kürdistan'da Zorun Rolü…** s. 287-309.
[250] Bal, **The Prevention of…** s. 251.
[251] İdris Bal, Terrorism, **Liberal State and International Co-operation**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 1-2, Ocak-Haziran 2002, ss. 47-64.
[252] Akyol, a.g.e., s. 139. Nitekim Bila'nın vermiş olduğu rakamlar bu konuyu aydınlatmaktadır: "PKK, köy korucularıyla birlikte koruculuk sistemine giren köylerin kadın, yaşlı ve çocuklarını da birlikte öldürmüştür. Haziran 1990 tarihine kadar öldürülen köy korucusu sayısı 78 iken mensup oldukları köylülerden öldürülen yaşlı, kadın, çocuk sayısı 640'dır. Bu baskınlar sırasında öldürülen PKK'lı sayısı 692 ve şehit olan güvenlik görevlisi sayısı 330'dur." Bila, a.g.e., s. 47.

politikaları, PKK terör örgütünün bir daha eksikliğini hiç hissetmeyecek şekilde eleman ihtiyacını karşılamasına ve eleman sayısını sürekli arttırmasına sebep olmuştur.

Halk üzerinde kullanılan yoğun şiddet, gençlerin kaçırılması ve rehin alınması[253], örgüte "asker" vermeyenlerin öldürülmesi ve Irak-İran Savaşı sonrasında gerçekleştirilen *Enfal* Operasyonu sonucunda 60.000[254] ila 80.000[255] Iraklı Kürdün Türkiye sınırına akın etmesi ve bu insanlara sınırların açılması[256] ile Körfez Savaşı sonrasında Saddam Hüseyin'in Kürt ayaklanmasını bastırmak amacıyla tekrar Iraklı Kürtlerin üzerine yürümesinden kaçan 250.000[257] ila 500.000[258] mülteciye sınırların açılması sebepleri ile PKK terör örgütü, 1988 yılında 1.500[259] olan silahlı eleman sayısını 1991 yılında 12.000'e[260] ve 1992 yılında 16.000'e[261] yükseltmiştir.

Eleman sayısının artışına, 1988 Enfal ve Nisan 1991'de Kürtlere karşı gerçekleştirilen Irak operasyonlarından sonra, Irak ordusunun bıraktığı, roketatarların da içinde bulunduğu ağır silahlar ve uçaksavarların da ele geçirilmesi sonucunda silah gücünün de artışının eklenmesi ile PKK, artık uzun süreli halk savaşının ikinci aşamasını oluşturan stratejik denge aşamasına geçme noktasına gelmiştir. 13 Mart 1990 tarihinde güvenlik güçleri ile girilen çatışmada öldürülen teröristlerin cenazeleri sırasında Cizre, Nusaybin ve Silopi'de düzenlenen gösteriler[262] ile de halk desteğinin - önceden organize edilebilmesi durumunda - halkın seferber edilebilecek seviyede sağlanması, stratejik denge aşamasına geçilebilmesi için PKK adına umut verici bir gösterge oluşturmuştur.

14, 19 ve 20 Mart 1990 tarihlerinde gerçekleşen ve PKK yanlısı ilk halk hareketi olan[263] bu gösterilerin ardında yatan sebepler oldukça önemlidir. Örgütten bağımsız olarak ve salt halk bağlamında, bu sebeplerin başında, bölge halkının, kendisine karşı silahlı şiddetin tırmandırıldığı 1986 senesinden sonra çeşitli sebeplerle, PKK tarafında yer

---

[253] Özcan, a.g.e., s. 122.
[254] Hale, a.g.e., s. 173.
[255] Özdağ, **Türk Ordusunun PKK…,** s. 74.
[256] Tuncay Özkan, **CIA Kürtleri Kürt Devleti'nin Gizli Tarihi**, İstanbul, Alfa Yayınları, 2004, s. 73.
[257] Özdağ, **Türk Ordusunun PKK…,** s. 86.
[258] Hale, a.g.e., s. 199.
[259] Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu…** s. 50.
[260] a.g.e., s. 59.
[261] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s. 85.
[262] EGM, **PKK Cilt 4,** s. 307.
[263] Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu…** s. 55.

almak zorunda kaldığı tespitinden hareketle; artık Devlet veya örgütü düşünmekten geçip can, huzur ve emniyet derdine düşmesi gelmektedir. Nitekim 1990 yılına kadar 898 terörist ölü, 61 terörist yaralı ve 7.949 terörist ise sağ olmak üzere toplam 8.908 terörist güvenlik güçlerince ele geçirilmiştir. Ayrıca PKK eylemleri sebebi ile 825 vatandaş ve 99 Geçici Köy Korucusu, toplam 924 kişi hayatını kaybetmiş ve 490'ı vatandaş ve 762'si Geçici Köy Korucusu olmak üzere 566 kişi yaralanmıştır. Bu dönem içerisinde PKK terör örgütü tarafından kaçırılanların sayısı ise 1.349'dur[264].

Ölen ve yaralanan teröristlerin, terörist olmalarının, bölgedeki vatandaşların kardeşi, oğlu, kızı, kısaca akrabaları olmaları gerçeğini değiştirmemesi sebebi ile daha 1990 yılında toplam 11.747 kişinin doğrudan ve bölgedeki hane başına düşen nüfus ortalaması iyimser bir hesapla 7 olarak tespit edildiğinde[265], 80.000'den fazla kişinin, örgütün militanları içerisinde Türk olmayıp diğer ülkelerin vatandaşları olanların oranın da Özdağ'ın verdiği oran olarak 1/7[266] olarak kabul edilmesi durumunda da 70.000'den az olmayan kişinin dolaylı olarak PKK teröründen etkilendiği görülecektir. Eylemlerin bölge halkı üzerinde oluşturduğu korku ve kendilerine ne zaman sıra geleceği düşüncesi bu etkinin seviyesini arttırmaktadır. Bu durumun bir diğer etkisi ise zamanında zorla PKK yanında yer almak zorunda kalan vatandaşların, çektikleri acılar sebebi ile artık zorla değil fakat gönüllü[267] olarak PKK yanında yer almaya başlamalarıdır. Devlet'in kendilerini korumada yetersiz kalması ve bölgenin Türkiye'nin diğer bölgelerinde de aynı seviyelerde yaşanan işsizlik gibi daha önceden var olan sorunlarının, PKK propagandasının bölgede daha güçlü olması ile birleşmesi sonucunda; bu ölüm, ayrılık ve acıların sebebinin zamanla Devlet olduğu düşüncesine inancın artması doğaldır. Bu durumun doğuracağı sonuçların başında ise tıpkı Öcalan'ın "*her ölü düşmanlığa, her düşmanlık savaşa ve savaşın gelişimi bizim güçlenmemize sebep olacak ... yirmi militan öldüğünde yirmi Kürt ailesi kazanılmış; yirmi asker öldürüldüğünde yirmi Türk ailesi düşman edilmiş olacaktır*"[268] ifadelerinde de istendiği gibi her şeyini örgüte feda

---

[264] Veriler, İEM, a.g.e., s. 491'den derlenmiştir.
[265] Rakam Türkiye İstatistik Kurumunun "**İlçelere Göre Şehir ve Köy Nüfusu, Yıllık Nüfus Artışı, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu**" verilerinden tespit edilmiştir. http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=220 ulaşılabilir. (1 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[266] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s. 241.
[267] Hudson vd, a.g.e., s. 108.
[268] Günay, a.g.e., s. 28.

edebilecek yeni militanların ortaya çıkması ve Mart 1990'da olduğu gibi gösteriler ve protestolar gelmektedir.

Yakalanan teröristlerin ailelerinin örgüt tarafından suiistimal edilmesi, bu teröristlerin cezaevlerinde eğitilmeleri ve bu kişilere karşı Devlet'in koruması altında bulundukları süre içerisinde bazı görevlilerin, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkesi ile bağdaşmayacak şekilde bireysel nitelikte de olsa suimuamelelerde bulunması[269] ve bu durumun örgüt tarafından propaganda malzemesi olarak kullanılması da yukarıda belirtilen sürecin gelişmesine hizmet etmiştir.

PKK adına tüm bu gelişmelerin yaşanması ve örgütün 1990–1994 yılları arasında silahlı mücadele bakımından en iyi dönemini geçirmesine rağmen uzun süreli halk savaşı stratejisinin stratejik denge aşamasını oluşturan ve özellikle halkın yoğun desteği ile ülke içerisinde kurtarılmış bölgeler kurulmasını gerektiren ikinci dönemine geçebildiğini söylemek mümkün olmamaktadır[270]. PKK'nın bu aşamaya geçememesinin diğer önemli sebeplerini Türk Silahlı Kuvvetlerinin 1995 yılından itibaren PKK ile mücadele stratejisini değiştirerek "alan hâkimiyeti" konseptini uygulamaya sokması[271] ve PKK ile mücadele eden kolluk birimleri, polis ve jandarmanın teknolojik ve taktik gelişmeler kaydetmeleri ile tecrübe kazanmaları[272] oluşturmuştur.

Bununla birlikte geri üs alanı olarak kullanılan Irak'ın kuzeyinde yaşanan gelişmeler de PKK'nın stratejik denge aşamasına geçememesinde önemli bir rol oynamıştır. Nitekim ABD, Körfez Savaşından sonra Irak'ın kuzeyinde seçimlerle meşrulaştırılmış bir federe Kürt devleti kurma politikasına uygulamaya başlamış ve Türkiye'den, "yerel" denerek onay alınan seçimden Ekim 1992'de bir Federe Kürt Devleti ortaya çıkmıştır[273]. Bu gelişmeler yaşanırken 2 Ekim'de KDP ve KYB'ye bağlı peşmergeler PKK'ya karşı

---

[269] Paris Kriminoloji Enstitüsü, **Yozlaşmış İki Gerilla Tiplemesi Kürdistan İşçi Partisi & Tamil Eelam Özgürlük Kaplanları,** çeviren Yaşar Gözel, TEMÜH Yayınları, Ankara–1998, s. 10–11. Ayrıca örnekler için bakınız: M. Bedri Eryılmaz ve Bülent Çiçekli (Ed.ler), **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi,** Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2002/2006, Cilt 1–4.
[270] Bal, **The Prevention of…** s. 253.
[271] Özdağ, **Türkiye, Kuzey Irak…** s. 106.
[272] İhsan Bal, **Devlet Güvenliği ve Haberalma Ders Notları**, Ankara, Polis Akademisi, 2001.
[273] Ümit Özdağ, **Türk-Amerikan Politikaları Çatışıyor,** http://www.milliyet.com.tr/1998/10/06/entel /ent.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

operasyona başlamışlar ve bu suretle kurulan federe devlete Türkiye'nin tepki vermesini engellemişlerdir[274]. 1993 yılının sonlarından itibaren KDP ve KYB arasında çeşitli sebeplerle gerginlik artmış ve bu gerginlikler 1994 yılında iki aşiretin sıcak çatışmasına dönüşmüştür[275]. Irak'ın kuzeyindeki politikalarına ters bir durum oluşturan ve kurulan federe devletin sonu anlamına gelen bu çatışmaları önlemek amacıyla ABD, tarafları 9–11 Ağustos 1995 tarihinde Dublin'de bir araya getirmiş ve Türkiye'nin de gözlemci statüsü ile katıldığı bu süreçte ateşkes sağlanmıştır[276].

Bu toplantıda alınan kararlardan biri de "PKK'yı güneyden çıkarmak" olarak formüle edilen yeni tasfiye kararıdır[277]. PKK, özellikle Dublin sürecinden sonra Irak'ın kuzeyinde üçüncü güç olma çalışmalarına ağırlık vermiş ve bu bölgede kurtarılmış alanlar oluşturulmaya çalışmıştır[278]. Bu doğrultuda, 26 Ağustos 1995'te KDP ve KYB'ye saldırarak[279] Dublin sürecini sekteye uğratmaya çalışmış, kendisine karşı oluşabilecek bir ittifakı ertelemiş, dağlık alanda silahlı güçlerinin üslenmesini geliştirmiş ancak Türkiye'ye karşı siyasi bir üstünlük sağlayacak düzeye ulaşamadığı için siyasal amacını gerçekleştirememiştir[280]. Dublin Sürecinden rahatsız olan PKK'nın faaliyetleri ile birlikte KYB'nin varılan anlaşmanın özüne aykırı uygulamaları sebebi ile anlaşma süreci kısa bir süre sonra yerini tekrar anlaşmazlıklara ve grupların karşılıklı bir şekilde birbirlerini suçlamasına dönüşmüştür[281]. Bu dönemde PKK, Irak'ın kuzeyinde nispeten daha iyi bir konuma gelmiştir.

Kuzey Iraklı Kürt gruplar arasındaki güç çekişmesinin 1996 yılı ortalarında yeniden artması, KDP'nin KYB'ye karşı Irak ordusu ile ortak hareket etmesi Dublin Süreci ile

---

[274] Özdağ, **Türkiye Kuzey Irak…**, s. 91.
[275] M. Sıraç Bilgin, **Kalbin Beyni Seçimini Yaptı ya Siz?** http://www.ozgurpolitika.org/2000/09/28/hab38.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[276] Özdağ, **Türkiye Kuzey Irak…**, s. 136.
[277] Bilgin, a.g.m.
[278] EGM, **PKK, 7. Cilt 1997–1999 (Hizmete Özel Yayın)**, Ankara, İDB Yayınları, Yayın tarihi belirtilmemiş, s. 34.
[279] Koray Düzgören, **Türkiye Kürtleri ve Kuzey Irak**, Avrasya Dosyası, Cilt 3 Sayı 1, İlkbahar 1996, ss. 289–302.
[280] HPG, a.g.e., s. 77.
[281] Kürdistan Demokrasi Partisi (KDP), **Kurdish Peace Talks in Dublin Made Little Progress due to PUK Obstruction and Regression From the Initial Agreement of Principles**, 16 Eylül 1995 tarihli KDP Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/press/pres19.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

başlayan ateşkesi kesin olarak sona erdirmiştir[282]. Çatışmaların devamından ve Suriye ile İran'ın da bölgedeki Kürt grupları kullanmak suretiyle etkin olmasından rahatsız olan ABD'nin de desteği ile bir anlaşma zemini bulunması amacıyla Ankara Süreci olarak adlandırılan süreç başlamıştır. Türkiye, ABD ve İngiltere'nin girişimleri ile başlatılan ve KDP, KYB ve Irak Türkmen Cephesinin (ITC) katıldığı süreçte ateşkes sağlanmış ve ateşkesin uygulanmasını denetlemek amacıyla Türkmenler, Süryaniler ve çatışmaya girmeyen Kürtlerden oluşan bir Barışı Denetleme Gücü kurulmuştur[283]. 15 Ocak 1997 tarihinde gerçekleştirilen üçüncü tur görüşmelerde taraflar tam olarak bir anlaşmaya varamamışlardır[284]. Iraklı Türkmenlerin ilk defa Irak'ın kuzeyinin siyasi yapılanmasında rol aldığı bu süreç bölgede Türkiye'nin ağırlığının daha fazla hissedildiği bir dönemi doğurmuştur[285]. Bu durum ise bölgede kendi hesapları olan İran ve Suriye'yi rahatsız etmiştir[286]. Türkiye, 1997 yılı Mayıs içerisinde gerçekleştirdiği sınır ötesi harekâtta PKK'ya önemli darbeler vurmuş, PKK'nın özelde Habur Sınır Kapısı gelirlerinden pay talep etmesinden ve genelde Kuzey Irak'taki varlığından rahatsız olan KDP, Türkiye'nin yanında yer almış ve KYB operasyonu eleştirerek PKK ile dayanışma içerisinde girmiştir. Devam eden süreçte KYB, Türkiye'nin tarafsızlığını yitirdiği, ağırlığını KDP'den yana koyduğu ve KDP'yi güçlendirmeye çalıştığı gerekçeleri ile Ankara Sürecinden ayrıldığını açıklamıştır[287].

PKK'nın "Güney Savaşı" olarak nitelediği 1997 yılındaki sınır ötesi harekâtların ve operasyonlar bittikten sonra KDP ile girilen çatışmaların bedelini PKK, çok ağır ödemiştir[288]. PKK her ne kadar KYB ile birlikte[289] KDP mevzilerine saldırsa da bu

---

[282] Özdağ, **Türkiye Kuzey Irak…**, s. 152.

[283] KDP, **Internal Kurdish Conflict in Iraqi Kurdistan the Latest Military Conflict and Future Prospects,** http://www.kdp.pp.se/old/press/pres45.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[284] KDP, **Third Round of Peace Talks Ends on Positive Note,** http://www.kdp.pp.se/old/press /pres4.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[285] Özdağ, **Türk-Amerikan Politikaları…,** a.g.m.

[286] Özdağ, **Türkiye Kuzey Irak…**, s. 167.

[287] M. Can Yüce, **Ankara Sürecinin Fiyaskosu**, http://www.ozgurpolitika.com/1997/mayis/0518dc.htm (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[288] 12 Mayıs 1997'de başlayan Balyoz Harekâtı ve yıl içinde devam eden operasyonları PKK şu şekilde anlatmaktadır: "*KDP ile ittifak yaparak, daha erken bu duruma fırsat vermeyecek bir saldırı olarak 14 Mayıs 1997'de ana karargâha yönelik saldırıyı başlattılar… Bunun karşısında bizim savunma gücümüz zayıf kaldı. Her ne kadar hazırlıklı olsak da böyle bir saldırıya karşı savunmamız yetmedi… Birkaç gün kısmı bir direniş olsa da, ana karargâh alanı düştü. Ordu vadiye girdi… Bu durumu düşman değerlendirdi. Ekim başından itibaren geliştirdiği parça parça operasyonlarla bütün alanlardaki birikimi ezdi.*" HPG, a.g.e., s. 81-83.

saldırılardan net bir sonuç alamamış, hem önemli sayıda eleman ve mühimmat kaybına hem de edindiği bir takım üs ve mevzilerin elden çıkmasına engel olamamıştır[290].

ABD, Dublin ve Ankara süreçlerinin yani Türkiye ile Irak'ın kuzeyi konusunda yakın işbirliği geliştirme politikalarının yanlış olduğunu düşünerek, Irak'ın kuzeyinde Ankara'yı dışlayarak Ankara'dan bağımsız arayışlar içine girmiş[291] ve bu çalışmalar 17 Eylül 1998'de açıklanan Nihai Bildiri ile sonuç vermiştir[292].Washington Süreci olarak adlandırılan[293] ve Irak'ın kuzeyindeki inisiyatifin Türkiye'nin elinden ABD'nin eline geçmesi şeklinde yorumlanan[294] bu süreç ile ABD'nin bölgede bağımsız bir Kürt devleti kurma projesi olmasa dahi (o dönemin şartları içerisinde) izlediği politikalar bölgede fiili bir devletin varlığı için bölgesel şartları hazırlamıştır[295].

Sonuç olarak PKK'nın silahlı gücünü en üst seviyeye çıkarttığı 1993–94 yılları sonrasında, bu göreceli gücünü siyasal amaçları doğrultusunda kullanması için gerekli kurumsal çalışmaları yaptığı bir dönemde Türkiye'nin alan hâkimiyetine dayalı silahlı mücadele stratejisi ile ülke içerisinde örgüte darbeler vurması ve PKK'nın, bu eksikliklerini gidereceği Irak'ın kuzeyindeki imkânlarını, özellikle 1995 Dublin Süreci ile artan Kürt gruplar arasındaki çatışmalarda kullanması ve Türkiye'nin sınır ötesi harekâtları sebebi ile eritmesi, örgütün silahlı mücadele stratejisi olan uzun süreli halk savaşının stratejik denge aşamasına geçememesinde önemli bir etken olmuştur.

Bununla birlikte PKK, Irak'ın kuzeyindeki yerel güçlerle girmiş olduğu mücadelelerle bir nevi kendi sonunu da hazırlamıştır. Dublin, Ankara ve son olarak Washington süreçlerinde sağlanan anlaşmaların bozulmasında veya sekteye uğramasında, bölgede

---

[289] KDP, **PUK/PKK Joint Wide Offensive Action Against KDP Positions,** http://www.kdp.pp.se/old/press/pres24.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[290] KDP, **PKK Setback in Iraqi Kurdistan,** http://www.kdp.pp.se/old/press/pres22.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[291] Ümit Özdağ, **Leadership and Strategic Analysis: Scenarios For The Iraqi Crisis Konferansı Bildirisi,** Bahçeşehir Üniversitesi, 2003, http://www.bahcesehir.edu.tr/hlo/ bulletin2003aw/ news005.php (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[292] KDP, **KDP Leader Massoud Barzani and PUK Leader Jalal Talabani Agree on Reconcilıation in Washington**, http://www.kdp.pp.se/old/press/pres18_9.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[293] Manaz, a.g.e, s. 104.
[294] Doğan Heper, **Irakla ABD Arasında Sıkışan Türkiye**, http://www.milliyet.com.tr/1998/12/23/yazar/heper.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[295] Özdağ, **Leadership and Strategic…,** a.g.e.

çıkarları bulunan Suriye, İran ve zaman zaman da Irak'ın PKK'yı yönlendirmeleri ve Kuzey Iraklı Kürt grupları arasındaki çatışmaları körüklemede kullanmaları sebebi ile ABD, bölge ülkelerinin elinden bu imkânı almaya karar vermiş ve PKK'yı pasifize edecek şekilde Abdullah Öcalan'ın yakalanmasında Türkiye'ye yardımcı olmuştur. Kendi politikalarının uygulanması yolunda Türkiye haricindeki bölge ülkelerinin elinden bu imkân alınırken; tıpkı 1992'de Federe Kürt Devletinin temellerinin atıldığında Türkiye'nin tepki vermesini engellemek amacıyla Kuzey Iraklı iki grubun PKK'ya karşı giriştiği silahlı mücadele örneğinde olduğu gibi, Öcalan'ın yakalanması ile de Türkiye'nin bölgede bağımsız devlet çalışmalarının temellerinin atılmasına tepki vermesi engellenmiştir.

Özdağ, bir internet yayına dayanarak, Abdullah Öcalan'ın, uzun süreli halk savaşı stratejisinin stratejik savunma aşamasının 1995 yılına, stratejik denge aşamasının ise 2000 yılına kadar sürmesini beklediğini, bu yıldan sonra da Türkiye'nin güneydoğusundan Türk Ordusunu çıkaracak konvansiyonel ordu kurmaya yetecek güce ulaşmaya beklediğini belirtmektedir[296]. Ancak bu öngörü, Öcalan'ın gerillanın bir türlü istenilen seviyede geliştirilememesinden sürekli şikâyet etmesi ile çeliştiği gibi[297] bizzat Özdağ tarafından da kabul edilmemiştir[298].

Uzun süreli halk savaşı stratejisinin aşamalarının gerçekleştirilmesi bakımından Öcalan'ın yukarıda belirtmiş olduğu iddia edilen tarihler, esasında, bu stratejinin başarıya ulaşacak şekilde uygulanmasında makul gözükmektedir. Türkiye'nin PKK terör örgütünün ortaya çıkardığı sorunları çözmek için sadece güvenlik endeksli terörle mücadele politikaları geliştirdiği ve bu politikalara sivil inisiyatife bağlı ekonomik, kültürel, sosyal ve politik açılımlar getiremediği[299] ve sadece silahlı mücadele konseptinde yaptığı değişiklikler ve kolluk güçlerinin göstermiş olduğu gelişimler ile sonuç aldığı bir ortamda, PKK terör örgütünün uzun süreli halk savaşı stratejisinin aşamalarını gerçekleştirememesi, bu stratejinin, Öcalan ve örgüt tarafından tam olarak

---

[296] Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu…** s. 27–28.
[297] Abdullah Öcalan, **Parti Önderliğinin Ocak Çözümlemeleri,** Şam, Yayınevi Belirtilmemiş, 1989, s. 170'den aktaran Töreli, a.g.t., s. 80; Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 121; Özcan, a.g.e., s. 90.
[298] Özdağ, **Türkiye'de Düşük Yoğunluklu…** s. 63–68.
[299] İhsan Bal, **Küresel Terörle Mücadelede Türkiye-AB Eksenli Güvenlik Politikaları: Yeni Bir Alternatif Olabilir mi?** içinde Sedat Laçiner vd. **Türkiyeli Avrupa: Türkiye'nin Üyeliğinin AB'ye Olası Etkileri,** İstanbul, Hayat Yayınları, 2004, ss. 203–255.

anlaşılamamasına ve gerektiği gibi uygulanamamasına dayanmaktadır. Bu tespitin gerekçelerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Uzun süreli halk savaşının başarıya ulaşması ve aşamalarının gerçekleştirilmesi öncelikle halkın desteğinin kazanılmasına bağlıdır. Doğan'ın Griffith'den aktardığı ve Griffith'in de Mao'ya atfettiği "*Gerilla liderleri, en önemli görevleri halkı kazanmak olduğu için, savaştan çok organizasyon, bilgilendirme, ajitasyon ve propaganda ile zaman harcamıştır… Sabırla anlatmalıyız. Açıkla, inandır, tartış ve ikna et"*[300] ilkesi PKK tarafından yerine getirilmemiştir. Siyasal mücadeleyi ve halkın bilinçlendirilerek örgütlenmesini öngören silahlı propaganda aşamasının bile tam olarak gerçekleştirilmeden, silahlı mücadelenin ön planda tutulduğu gerilla aşamasına geçilmiştir.
2. Halkın siyasal olarak örgütlenmesinde "alan bırak-zaman kazan-azim artır" ilkesi tamamen görmezden gelinmiştir.
3. İlerleyen zaman diliminde artan silah gücü ve militan sayısına rağmen, siyasal hedefin halkın hissiyatı ile uyumlu olmaması halkın sempati, işbirliği ve desteğinin sağlanmasının önüne geçmiştir.
4. Halka karşı yöneltilen yoğun terör saldırıları ve halka doğru dürüst yaklaşılmayarak zarar verilmesi[301] bu desteğin sağlanamamasında başka bir unsurdur. Nitekim, sağlanan izafi destek silahlı baskı devam ettiği sürece muhafaza edilebilmiş, şiddetin kısmi olarak azaldığı ve insanların normal hayatlarına döndüğü zamanlarda bu destek azalmıştır.
5. PKK, özellikle 1988 ve 1991 yıllarında yaşanan eleman sayısının hızlı artışını kaldırabilecek örgütsel yapılanmayı gerçekleştirememiştir. Oysaki örgütsel yapılanma, uzun süreli halk savaşının ilk safhalarında tamamlanması gereken bir husustur.

Silahlı güç olma ve eylem yapabilme kapasitesi bakımından 90'lı yılların başlarında zirveye ulaşan PKK terör örgütü, 1995 yılından itibaren güvenlik güçleri karşısında

---

[300] S.B. Griffith, **Mao Tse-tung: On Guerilla Warfare,** Champain, IL, University of Illinois Press, 2000, s. 8'den aktaran Doğan, a.g.t., s. 42.
[301] Abdullah Öcalan, **IV. Kongre'ye Sunulan Politik Rapor**, İstanbul, Yayınevi Belirtilmemiş, 1993'den aktaran Özcan, a.g.e., s. 202.

gerilemeye başlamıştır. Bu süreç intihar[302] ve sözde fedai saldırıları gibi yeni eylem tarzlarının geliştirildiği 1996 ve 1997 yıllarında da devam etmiş ve 1998 yılı sonlarında Türkiye'nin Öcalan'ın Suriye'den çıkartılması yönündeki baskıları ile daha da artmıştır. Böylelikle 1999 yılında Öcalan'ın yakalanması sonrasında büyük ölçüde Türkiye sınırları dışına çıkarılan PKK için uzun süreli halk savaşı stratejisi sona ermiştir.

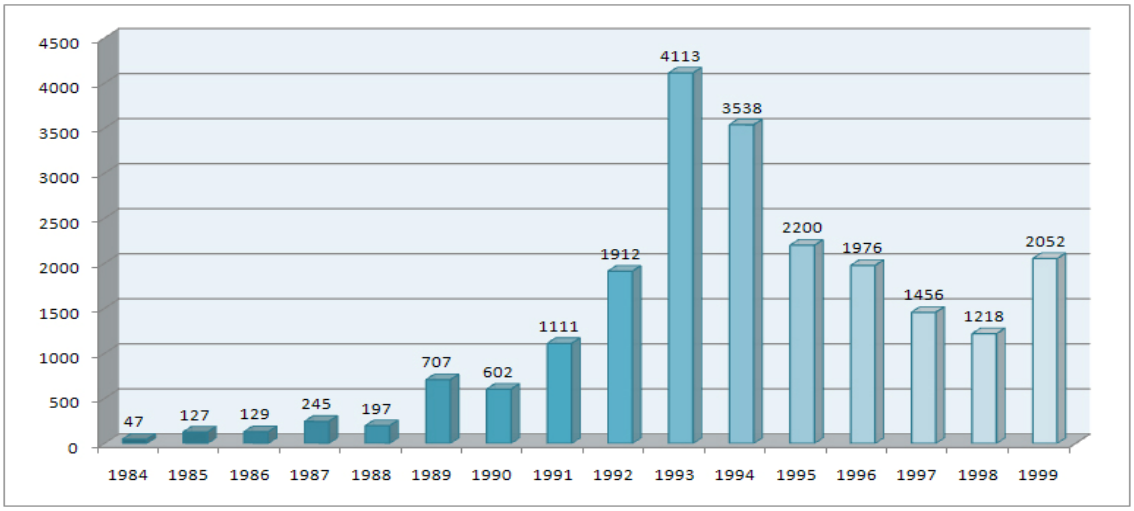

Grafik 1. PKK terör örgütünün yıllara göre eylem sayıları (1984-1999) (Veriler İEM, a.g.e., s. 491'den derlenmiştir).

2.3. PKK Terör Örgütünün Siyasallaşma Çabalarının Temeli Olarak Cephe Faaliyetleri

Bununla birlikte PKK'nın, özellikle, bölge halkının töre ve örfünde çok önemli bir yere sahip olan soyunu devam ettirme duygu ve düşüncesini kökten hedef alan yoğun terör saldırılarının[303] sebep olduğu korku ve dehşet ve bir önceki alt bölümde belirtilen diğer sebeplerle 1990 yılı ile birlikte halkın desteğini kısmen de olsa kazanmaya başladığı görülmektedir. Nitekim 20 Mart 1990 tarihinde, Mardin'de güvenlik güçleri ile çatışmaya giren PKK'lı teröristlerin cenaze törenleri sırasında Nusaybin ve Cizre'de

[302] James M. Poland, **Understanding Terrorism Groups, Strategies and Responses**, New Jersey-2005, Pearson-Prentice Hall, 2. Baskı, s. 219-220 ve Hudson vd, a.g.e., s. 96.
[303] Akyol, a.g.e., s. 139. Nitekim Bila'nın vermiş olduğu rakamlar bu konuyu aydınlatmaktadır: "*PKK, köy korucularıyla birlikte koruculuk sistemine giren köylerin kadın, yaşlı ve çocuklarını da birlikte öldürmüştür. Haziran 1990 tarihine kadar öldürülen köy korucusu sayısı 78 iken mensup oldukları köylülerden öldürülen yaşlı, kadın, çocuk sayısı 640'dır. Bu baskınlar sırasında öldürülen PKK'lı sayısı 692 ve şehit olan güvenlik görevlisi sayısı 330'dur.*" Bila, a.g.e., s. 47.

meydana gelen gösteriler[304], PKK'nın gerçekleşmesine sebep olduğu ve 1999 sonrasındaki siyasallaşma çalışmalarında önemli bir yer tutacak olan sivil itaatsizlik benzeri eylemlerinin (*serhildan*) ilki niteliğindedir.

Bu doğrultuda; büyük oranda, gerçekleştirmiş olduğu terör saldırıları ile siyasi söylemini dayattığı bölge halkını, kısmen de olsa, 1990 yılından itibaren geliştirdiği siyasal söylem doğrultusunda harekete geçirmeyi başaran terör örgütü PKK, Ocak 2000 tarihinde kadar, Mart 1985'te kurduğu siyasi aparatı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi (*Eniya Rızgariya Netawa Kürdistan*) –ERNK– aracılığıyla cephe faaliyetlerini yurt içi ve yurt dışına yönelik olarak yürütmüştür.

Halkın topyekûn eğitilip örgütlendirildiği ve eyleme kaldırıldığı bir organ olarak nitelendirilen[305] ERNK'nın yurt içine yönelik cephe faaliyetleri; siyasal söylemin yayılması ve güçlendirilmesi ile legalleşme faaliyetleri olmak üzere iki temel başlık altında sınıflandırılabilir. Bu iki temel faaliyetin hangi araçlar ile gerçekleştirileceği ise 1989 tarihinde düzenlenen I. Yurtiçi Konferansta cepheye yönelik çalışma tarzı ile ilgili alınan "[Cephe faaliyetleri] *illegal, yarı-legal ve legal olmak üzere üç ana örgüt modelinde geliştirilmeli, uygun legal araç ve olanaklardan yararlanılmalıdır*[306]" kararı ile belirlenmiştir.

PKK terör örgütünün, geniş halk kitlelerinin yaşanan her türlü olayın kullanılması suretiyle sürdürülmekte olan mücadeleye dikkatlerinin çekilmesi, desteklerinin sağlanması, ilerleyen aşamalarda bir araya getirilmesi ve harekete geçirilmesi amacıyla yürütmekte olduğu cephe faaliyetlerine bakış açısı ve anlayışı aşağıdaki alıntıda açık bir şekilde görülmektedir:

> Biz okullara el atmadık, köylere fazla el atamadık. Hep gerillayı bekledik. Çok çeşitli birimlere ulaşmak gerekir, sadece gizli ayaklanma komitesi değil; hiç şüphesiz bir ayaklanma komitesine ihtiyaç olur. Buna cephe komitesi de "**Koma Gel**" de diyebiliriz, bu işin sadece yönlendirme merkezidir. En önemlisi çok gevşek **örgütler legal-yarı legal sadece siyasi değil, çok karmaşık doğal örgütlere uzanmayı bilmektir. Arkadaş**

[304] EGM, **PKK Cilt 4**, s. 308.
[305] **PKK Kuruluş Bildirgesi**'nden aktaran EGM, **PKK Cilt 3**, s. 133.
[306] EGM, **PKK Cilt 4**, s. 343.

> **grupları, mahalle grupları, ahbap çavuş grupları, okul grupları, hatta spor kulüpleri, lümpen grupları devreye geçirilmelidir**. Rahatsız olan, bir şeyler yapmak isteyen herkese bir çengel atılmalıdır, adeta çekilmelidir. (…) Ayaklanma denetimlidir, örgütlüdür, planlıdır. Kendiliğinden oldu mu, eski Kürt isyanlarına benzer. Yani büyük bir kırım, büyük bir çekilme ile sonuçlanır. Bizim ayaklanma modelimiz bu değil. **Bizim ayaklanma modelimiz örgütlüdür, planlıdır, dağla bağlantılıdır. Tamamen parti öncülüğünü esas alıyor.** İstediğimiz zaman yaygınlaştırır, istediğimiz zaman geri çekeriz. Kısmiden genele küçük ve basit biçimlerden en zorlu biçimlere doğru gelişir. Böyle olunca da bu ayaklanmaları yapar ve oldukça tarihi sonuçlar alırız.[307]

Yukarıdaki alıntıda bahsedilen en küçük sosyal gruplar düzeyinde bile sürdürülen cephe faaliyetlerinin örgütlü ve planlı bir şekilde yürütülmesi düşüncesinden hareketle PKK terör örgütü, kurmuş olduğu köy ve köy üst komiteleri, halk komiteleri (*koma-gel*), mahalle ve semt komiteleri, işçi ve esnaf komiteleri, legal-illegal okul dernekleri gibi isim ve alanları yaşanan gelişmelere göre sürekli değiştirilen ve geliştirilen yapılanmalar ile her türlü halk kitlesine ulaşarak taraftar kitlesini arttırmaya ve bu kesimleri mücadelesinde kullanmaya çalışmıştır[308].

Örgütün daha geniş halk kitlelerine ulaşabilmek ve siyasal söylemini güçlendirmek amacıyla kullandığı en önemli propaganda araçları ise; yaşanan her türlü olayı; protestolar, açlık grevleri, toplantılar, gösteriler ve benzeri faaliyetlerle kamuoyuna taşıyarak kullanma; kepenk indirme, kontak kapatma, okula gitmeme/göndermeme gibi sivil itaatsizlik benzeri eylemler; bildiri dağıtma, bülten, dergi, gazete yayını gibi basın-yayın faaliyetleri olarak sınıflandırılabilir.

Bölge illerinde gerçekleştirilen sivil itaatsizlik benzeri eylemler ile bölge halkının Devlet otoritesini kabul etmediği ve Devlet'in kendisine baskıda bulunduğu izlenimi verilmeye çalışılırken; batı illerinde bulunan Kürt kökenli Türk vatandaşlarını da harekete geçirmek suretiyle yapılacak eylemlerle Devlet düzeninin zafiyete uğratılması amaçlanmaktadır[309]. Örgüt bu tip eylemlerle ayrıca uluslararası kamuoyunda terörist örgüt imajını ortadan kaldırarak "savaşan taraf" statüsüne sahip olabilmeyi ve kendisini

---

[307] İEM, a.g.e., s. 86.
[308] EGM, **PKK Cilt 4**, s. 232, 233 ve 282; EGM, **PKK Cilt 5**, s. 151.
[309] İEM, a.g.e., s. 94.

Kürt halkının gerçek temsilcisi olduğu imajını verebilmeyi amaçlamaktadır[310]. Bu amaca hizmet edecek şekilde sivil itaatsizlik eylemleri özellikle uluslararası kamuoyuna *intifada* örneklemesi[311] ile yansıtılmaya çalışılmaktadır. Böylelikle yürütülmekte olan mücadelenin, terörist faaliyetler olarak değil, fakat Filistin-İsrail mücadelesi bağlamında haklı ve meşru bir mücadele olarak hayal edilmesi ve zamanla bu doğrultuda ele alınması umulmaktadır. Bu politikanın hedef kitlelerinden birisi de Batılı ülkelerin vatandaşları olup, bu kişilerin soruna dikkatlerinin çekilmesi ve diğer cephe faaliyetleri ile zamanla kalplerinin ve desteklerinin kazanılması amaçlanmaktadır. Örgüt bu söylemle ayrıca kendi kadro ve sempatizanlarına da, yürüttükleri mücadelede yalnız kalmayacaklarını, tüm dünya kamuoyunun, Filistin sorununda olduğu gibi, bir şekilde kendi mücadelelerinde yer alacağı mesajını vermekte ve onları motive etmektedir.[312]

2.3.1. Basın-yayın faaliyetleri

Basın-yayın faaliyetleri ise cephe alanında gerçekleştirilen en önemli çalışmalardan birisidir. Nitekim bu çalışmalar, bir ulus yaratılması gayretlerinin temelini oluşturmaktadır. Bu yayınlarda kullanılan kelimeler ile sıradan milliyetçilik[313] (*banal nationalism*) kapsamında propaganda faaliyetleri sürdürülmekte ve Kürt kökenli Türk vatandaşlarında milliyetçilik bilinci oluşturulmaya ve yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu faaliyetlerin temeli PKK'nın partileşme sürecinde attığı önemli adımlardan birisi olan ve 1978 yılının Ekim ayından itibaren yayınlanmaya başlayan "*Serxwebun*" adlı dergidir. Öcalan'ın *"1975'lerde herkes dergi çıkarıyordu. Çok iddialı ve büyük dergiler çıkarıyorlardı. Renk vermek için her şeyi yapıyorlardı. Bizim ise ne maddi olarak, ne de niyet olarak fazla dergi çıkaracak halimiz de yoktu. Fakat olsa bile, renk vermemek gerekiyordu[314]"* diyerek 1978 sonlarına kadar geciktirmiş olduğu, grubun görüşlerini

---

[310] a.g.e., s. 96.
[311] Hale, a.g.e., s. 200 ve Gözel, a.g.e., s. 36.
[312] PKK'nın mücadelesini "Filistinleştirme" çabalarının arkasındaki gerekçeler için bakınız: Alan M. Dershowitz, **Why Terrorism Works Understanding the Threat, Responding to the Challange**, New Haven-2002, Yale University Press, s. 88-94 ve 236-237.
[313] "Sıradan Milliyetçilik" ile ilgili olarak bakınız: Michael Billig, **Banal Nationalism**, Londra, SAGE Publications, 1995; Arus Yumul ve Umut Özkırımlı, **Reproducing the Nation: "Banal Nationalism in the Turkish Press"**, Londra, Media, Culture and Society, SAGE Publications, 2000, Cilt 22, ss. 787-804; Pilvi Torsti, **History, Culture and Banal Nationalism in post-War Bosnia,** South Eastern European Politics, 2004, Cilt 5, No. 2-3, ss. 142-157.
[314] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 54.

içeren bir dergi yayınlanması PKK'nın kendi ilan etme durumuna geldiği şartlar içerisinde bir zorunluluk haline gelmiştir. Nitekim Öcalan, bu dönemi; "*ideolojinin belli bir strateji ve taktik temelinde örgütlü bir biçimde kitlelere ulaştırılmaya çalışıldığı dönem"*[315] olarak adlandırmakta olup; örgüt görüşlerinin ve gelişmelerin örgüt perspektifinden anlatımlarının bulunduğu bir dergi hedef kitlelere ulaşmada yaygın bir şekilde kullanılan önemli bir araç olarak görülmüştür. 1978–80 yılları arasında düzensiz aralıklarla yayınlanan bu derginin ilk sayısında; *Serxwebun'un* yayın ilkelerini içeren, "Çıkarken" başlıklı yazıyla birlikte Kürdistan Devriminin Yolu (Manifesto) adlı broşür yer almıştır[316].

Öcalan'ın yayınlanan bu ilk dergi hakkında yaptığı "*Kürdistan'ın ve Kürt halkının içinde bulunduğu olumsuz durumdan duyduğumuz utanç görevlerimizi başarmada temel güç kaynağımız olacaktır*"[317] yorumu daha sonra çıkartılacak legal veya illegal diğer yayın faaliyetlerinin tümüne PKK tarafından atfedilen değeri gösterecek niteliktedir.

"Bağımsız Kürdistan" kurulması amacına yönelik ideolojik ve siyasi mücadele kapsamında 1988 yılından itibaren[318], Toplumsal Diriliş, Halk Gerçeği, Yeni Ülke, Özgür Gündem, Yeni Politika, Demokrasi Gazetesi, *Welat* Gazetesi, Özgür Halk Dergisi, Melsa Yayınevi, Zağros Yayınları, Diz Basın gibi gazete, dergi ve basım evleri kurulmuştur. Öte yandan örgüt Avrupa'da; Danimarka'da "Radyo *Denge Kurda*", İsviçre'de Alternatif Lokal Radyo, Hollanda'da Kürt İşçilerinin Sesi, Fransa'da Erih'in Sesi, Irak'ın kuzeyinde Irak Kürt Devriminin Sesi adlı radyo istasyonlarından yararlanmak suretiyle sözde "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine" taraftar sağlamak üzere propaganda yürütmüştür.[319]

Bu başlık altında MED-TV'nin bir Kürt ulusu yaratılmasındaki yeri ve önemi çok büyüktür. Nitekim yazılı veya görsel medya sözde Kürt sorununun yayılmasında önemli

---

[315] a.g.e., s. 57.
[316] Öcalan, **Kürdistan Devriminin Yolu**, s. iii.
[317] Duran Kalkan, **PKK Sadece Bir Eylem Hareketi Değil, Tersine Daha Çok Bir Düşünce Hareketidir**, http://www.pekeke.net/Komunar/SAYI-1/roportaj_ozel.html. (20 şubat 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[318] İEM, a.g.e., s. 85.
[319] Anayasa Mahkemesi, **Halkın Emek Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı**, http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1993/K1993-01.htm (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

bir yere sahipken; uydu üzerinden yayın yapan MED-TV'de Türkiye ve diğer komşu ülkelerdeki Kürtlerin durumunu çarpıtarak gösteren belgeseller, röportajlar ve Öcalan'ın telefon aracılığıyla katıldığı tartışma programları yayınlanması ile PKK'nın siyasi propaganda yapma kapasitesi daha da güçlenmiştir[320]. MED-TV'nin PKK'ya sağlamış olduğu faydaları Laçiner; uluslararası alandaki etkileri, Türkiye üzerindeki etkileri ve işlevsel etkileri olmak üzere üç kategoride sınıflandırmıştır[321]. Bu sınıflandırmaya göre MED-TV'nin uluslararası alanda PKK'ya etkileri aşağıda belirtilmiştir:

- PKK, Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) açılış, oturum ve faaliyetleri ile Avrupa'da düzenlenen diğer uluslararası toplantılar gibi her fırsatta Türkiye düşmanlığı yapmış ve Türkiye'yi dünya kamuoyunda zor durumda bırakmıştır,
- Uzun süre Kürtçe yayın yapan tek televizyon kanalı olduğundan, "tüm dünyadaki Kürtlerin tek temsilcisi" olduğunu iddia etmiş ve PKK'nın uluslararası alanda meşrulaşma çabalarına katkı sağlamıştır,
- Avrupa'daki Kürt kökenli Türk vatandaşları arasında propaganda yapma kapasitesini arttırmıştır.[322]

Kanalın, PKK terör örgütüne, Türkiye içerisindeki en önemli etkisi siyasi propagandanın daha kolay, etkin, tehlikesiz ve masrafsız yapılması imkânı vermesi olmuştur. Bu doğrultuda örgüt, 1990'ların sonunda köylere giderek propaganda yapmayı kesin bir şekilde yasaklamıştır. Nitekim bu görev artık MED-TV tarafından yerine getirilmektedir.[323] MED-TV'nin işlevsel etkileri ise demokratik ortamlarda barışçıl amaçlarla kullanılan birçok imkânın, kötü niyetlerle ne kadar tehlikeli bir hal alabileceğini çok bariz şekilde göstermektedir. Şöyle ki;

- MED-TV'nin en önemli işlevi, ayrı bir Kürt milletinin ve peşinden ayrı bir devletin yaratılmasıdır. Bu kapsamda sanal ortamda yaratılan gerçeklikler

---

[320] Laura Fernandez, **La Trayectoria del Terrorismo Separatista en Turquía**, UNISCI Discussion Papers, No. 11, Madrid–2006, ss. 121–137.
[321] Sedat Laçiner, **MED-TV'nin Etki ve İşlevleri**, Ankara, Stratejik Analiz, Cilt: 3, Sayı: 27, ASAM Yayınları, 2002, ss. 119–132.
[322] a.g.m.
[323] a.g.m.

aracılığıyla insanların olmayan bir ülke ve olmayan bir ulusa inandırılması PKK için büyük bir adım, Türkiye'nin geleceği için ise önemli bir tehdittir. PKK, böylelikle bir ulus yaratma adına çok önemli bir araca kavuşmuştur.

- Siyasi propaganda ve karşı propaganda faaliyetleri güçlendirilmiştir.
- PKK'ya, yapılan programlarda verilmiş olan mesajlar aracılığıyla örgüt içi haberleşmenin gerçekleştirilmesinde ve kitlesel eylem talimatları verilmesinde yardımcı olunmuştur.
- Terör örgütünün edinmiş olduğu kara paranın aklanmasında paravan kurum görevini yerini getirmiştir.
- PKK'nın her türlü faaliyeti için fon oluşturulmasına imkân sağlamıştır.
- Yapılan programlarla örgüt elemanı ve sempatizanlara eğitim verilmiştir.
- Bir birliğe sahip olmayan Kürtçede standartlaşma başlamıştır.
- Üst düzey yöneticilere televizyon binalarında saklanma imkânı doğmuştur[324].

Dünyada hiçbir terör örgütünün sahip olmadığı televizyon yayıncılığı imkanını PKK'nın nasıl olup da bu kadar etkin bir şekilde kullanabildiği ise ancak örgütün, özellikle MED-TV'nin yayınını sürdürdüğü Avrupa ülkeleri nezdinde gerçekleştirdiği faaliyetlerinin incelenmesi ile anlaşılabilir.

2.3.2. Yurt dışı faaliyetleri - Avrupa'ya Açılım ve Uluslararası Destek Bulma

Uzun süreli halk savaşı stratejisi, başarıya giden yolda mutlaka gerçekleştirilmesi gereken bir faaliyet olarak; mücadele edilen tarafın uluslararası alanda yalnız bırakılarak baskı altına alınmasını ve uzun mücadele süresince mutlaka uluslararası desteğin sağlanması gerekliliğini içermektedir[325]. PKK terör örgütünün bu gerekliliği kendi açısından oldukça tatmin edici bir seviyede yerine getirdiği söylenebilir. Nitekim bölücü amaçlarla hareket edip de PKK kadar yabancı desteğe sahip olan başka bir terör örgütünden bahsedilmek oldukça zordur[326]. Bu durum hem herhangi bir şekilde destek

---

[324] a.g.m.
[325] Tse-tung, **On Protracted War,** s. 11.
[326] PKK terör örgütü faaliyetlerine destek olan veya göz yuman bazı ülkeler arasında yer alan Sırbistan, Ermenistan, Fransa, İsveç, Almanya, Hollanda, Danimarka, İspanya, Güney Afrika Cumhuriyeti, İsviçre, Belçika, İtalya ve Rusya temas ve destekleri için bakınız: Saygı Öztürk, **Kırmızı Klasör**, İstanbul, Bir

sağlayan ülkelerin sayısı, hem verilen desteğin mahiyeti, hem de bu devletlerin siyaset ve dünya görüşü birbirinden çok uzak devletler olması sebebi ile daha da önem kazanmaktadır. Nitekim NATO ve Avrupa Birliği (AB) üyesi Yunanistan'dan Rusya Federasyonuna; bir İslam Cumhuriyeti olan İran'dan İskandinav ülkelerine kadar birçok ülkenin, zaman zaman veya sürekli bir şekilde PKK terör örgütüne küçük veya büyük desteklerde bulundukları iddia edilmiştir.

Bu bağlamda PKK terör örgütünün Avrupa çalışmaları, 1978 yılında amatör bir düzeyde başlamış, 1980 yılından itibaren gönderilen üst düzey elemanlar tarafından profesyonel düzeye çıkmış ve 1981 yılı sonlarından itibaren de temel bir faaliyet alanı olarak ele alınmaya başlanmış ve sürekli geliştirilmiştir[327]. PKK terör örgütünün bu faaliyetlerinin üst düzey elemanlar vasıtasıyla gerçekleştirilmeye başlamasının arkasında, diğer terör örgütlerinde olduğu gibi[328] 1980 askeri darbesinin etkilerinden kaçma motivasyonu yer almaktadır. Bu noktada PKK ile diğer terör örgütleri arasındaki en önemli fark; diğer terör örgütlerinin tamamen Avrupa'ya taşınmasına karşılık, PKK'nın, mücadeleyi kısa sürede ülkeye taşımak maksadıyla daha ziyade Ortadoğu'da konuşlanmaya ağırlık vererek Avrupa açılımını silahlı mücadelenin etkin bir şekilde başlatılmasına kadar geciktirmesi olmuştur. Öncelikle bir zorunluluk, daha sonra silahlı mücadele stratejisinin bir parçası olarak hayata geçirilen yurt dışına açılma politikaları zamanla, silahlı mücadelede yaşanan başarısızlıklarla beraber, silahlı mücadele stratejisinden bağımsızlaşarak, genel mücadele çerçevesinde terör örgütünün en temel faaliyet alanını oluşturmuştur.

Harf Yayınları, 2005, 2. Baskı, ss.62–64; Polonya için: Sedat Laçiner, "**Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı" ve Uluslararası Bağlantıları: MED-TV Örnek Olayı,** Ankara, Avrasya Dosyası, Cilt: 8, No: 2, ASAM Yayınları, Yaz 2002, ss. 329–371; Romanya ve Bulgaristan için bakınız: İlhan Uzgel, **The Balkans: Turkey's Stabilizing Role**, içinde: Barry Rubin ve Kemal Kirişçi (Ed.), **Turkey in World Politics: An Emerging Multiregional Power**, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2001, ss. 49–71; Yunanistan için bakınız: Daniel Byman, **Deadly Connections: States that Sponsor Terrorism,** New York, Cambridge University Press, 2005, s. 238 ve Heinz Kramer, **A Changing Turkey: the Challange to Europe and the United States**, Washington, Brookings Institution Press, 2000, s. 173 vd.; Kıbrıs Rum Kesimi için: İnanç ve Polat, **İmralı'da Neler Oluyor…**, s. 31.

[327] EGM, **PKK Cilt 3,** s. 113

[328] Bölügiray, a.g.e., s. 16.

Bu kapsamda Sovyetler Birliği'nin komünist ideolojisini dünyaya yaymak ve Batı'yı yenilgiye uğratmak adına devrimci hareketlere yardımcı olduğu[329] ve Libya, Suriye, Irak ve Küba gibi ülkelerin Sovyetler Birliğinin bu desteğine dayanarak terör örgütlerine destek verdikleri[330] ve terörün bir dış politika aracı olarak[331] yoğun bir şekilde kullanıldığı ve ulusal özgürlük mücadelelerinin uluslararası anlaşmazlıklar içine girmesi ile birlikte, yabancı güçlere, asilere destek olarak mevcut hükümetleri zayıflatma veya düşürme kapılarının açıldığı[332] Soğuk Savaş döneminde[333] PKK, otuz yıldır bölücü terör faaliyetlerini sürdürebilen bir terör örgütü olarak ortaya çıkmasını sağlayan ilk dış desteğini Suriye'den almıştır. Suriye'nin, PKK'ya 1980 askeri darbesi sonrasında verdiği desteğin boyutları yukarıdaki ilgili bölümde ele alındığı için burada tekrar incelenmeyecektir. Bununla beraber, Soğuk Savaş döneminde teröristlerin, çok az bir güçle gerçekleştirdikleri eylemlerinin etkinliğinin sağlanması için güçlü olan devletlerin mali ve somut desteklerini almaları gerekliliği[334] nedeni ile Suriye'nin sağlamış olduğu sığınma imkânı ve bu destek sonucunda Filistinli terör örgütlerinin verdikleri eğitim olmadan PKK'nın, silahlı gücünü oluşturamayacağı[335] ve Türkiye'yi bu kadar uzun süre ve yoğun bir şekilde meşgul edemeyeceğinin altının tekrar çizilmesi gerekmektedir.

Silahlı elemanlarının eğitimlerini Suriye'den aldığı dış destek ile gerçekleştiren ve bu eğitim faaliyetlerinin sürekliliğini sağlayan PKK, silahlı mücadelesini etkin bir şekilde Türkiye'ye taşıyabilmek için ihtiyaç duyduğu geri üs alanlarının teminini de, esasında yine Suriye'nin desteği ile Irak'ın kuzeyinden sağlamıştır. Bu kapsamda Hafız Esad'ın

---

[329] Michael Stohl, **Responding to Terrorist Threat: Fashions and the Fundamentals**, içinde Michael Stohl (Ed), **The Politics of Terrorism,** New York, Marcel Dekker Inc, 1988, s. 579–600.
[330] Nur Çağrı Konur, **Conceptualizing Transnational Terrorism and the Emergence of Non-State Security Actor: al-Qaeda,** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Bilkent Üniversitesi, 2002, s. 94.
[331] Wardlaw, a.g.e., s. 175.
[332] Allan Gerson, **Legitimizing International Terrorism,** içinde: Barry Rubin (Ed.), **Terrorism and Politics,** New York, St. Martin's Press, 1991, ss. 51–65.
[333] Soğuk Savaş döneminde süper güçlerin, eserde "Üçüncü Dünya Ülkeleri" olarak adlandırılan "uydu" devletlere "barışçıl" amaçlarla verdikleri destekler ve bunların terör ilişkilerinde nasıl kullanıldığının güzel bir göstergesi için bakınız: Raymond D. Dunvall ve Michael Stohl, **Governance by Terror,** içinde Stohl (Ed), a.g.e., s. 231-272. Bu dönemde terör örgütlerine desteğin sadece Sovyetler Birliği tarafından verilmediği, hatta bu destekten daha fazla bir şekilde Batı'nın teröre verdiği desteği ve politikalarını gerçekleştirmek için terörü nasıl kullandığı ile ilgili olarak bakınız: Alexander George (Ed), **Western State Terrorism,** Oxford, Polity Press, 1991.
[334] Konur, a.g.t., s. 94-95.
[335] HPG, a.g.e., s.12.

girişimleri ile 1982 yılında başlayan PKK-KDP işbirliği 1983 yılı ortalarında imzalanan ittifak ve işbirliği protokolü ile resmileştirilmiştir[336].

1980 darbesinden sonra bir kısım elemanları Batı Avrupa ülkelerine kaçan PKK'nın planlı bir şekilde Avrupa'ya açılımının ilk dönemi, II. Kongre'de alınan *yurtdışında çalışan Türk işçilerin desteğinin sağlanması için daha aktif çalışılmaların yapılması*[337] kararı ile 1982 tarihinde başlamıştır. Bu dönemin özelliği, dış tanıtım, basın-yayın ve örgütlenme faaliyetlerine nazaran eleman temin etme ve bunları Suriye-Lübnan kamplarına göndermenin acil ve en önemli görev olarak belirlenmesidir[338].

1980'lerin başında yurt dışındaki eleman sayısındaki artış ile birlikte PKK, farklı alanlarda uzman olan kişiler tarafından, kendi amaçlarının gerçekleştirilmesini destekleyecek birçok sivil toplum örgütü kurulmasını da teşvik etmiştir[339]. Nitekim Ekim 1984'te toplanan PKK Avrupa Komitesi Merkez Yürütme organının ele geçirilen bir toplantı tutanağında[340] PKK'nın, eleman temini ile birlikte, Avrupa'da federasyonlar, bölge örgütlenmeleri, özel birim örgütlenmeleri kurulması ve propaganda, ajitasyon, istihbarı ve kültürel faaliyetler geliştirilmesi üzerinde durduğu görülmektedir.

Haut, bu dönem içerisinde, PKK'nın Avrupa'ya açılmasında iki stratejik amaca sahip olduğunu belirtmektedir: Türkiye'deki silahlı mücadeleyi güçlendirmek ve Türkiye'den gelen göçmen ve mültecilerin kontrolünü sağlamak[341]. Yine aynı kaynakta Alman İçişleri Bakanı, 1987 yılında PKK'nın Federal Almanya'da 1.000 aktif militanı, ERNK büroları, Kürdistan Yurtsever İşçiler Ticaret Derneği, gençlik ve kadın dernekleri ve ayrıca Mainz, Offenbourg, Russelheim, Olderburg ve Dortmund'da da büroları bulunduğunu bildirmektedir[342].

---

[336] EGM, **PKK Cilt 2**, s. 121.
[337] a.g.e., s. 200.
[338] a.g.e., s. 229.
[339] Fernandez, a.g.m.
[340] EGM, **PKK Cilt 3,** s. 114.
[341] Haut, a.g.e., s. 22.
[342] a.g.e., s. 22. Bağımsız bir kaynak olması itibariyle Avrupa'daki PKK varlığı ile ilgili olarak Haut'un vermiş olduğu bilgi ve rakamlara burada yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir: Haut'a göre, PKK, Avrupa'nın kuzeyinde 60.000'den fazla Kürdün bulunduğu Fransa'da, 10000'den fazla Kürdün bulunduğu İsveç'te, Hollanda, Belçika, Danimarka, İngiltere ve İsviçre'de ve güneyde İtalya, Yunanistan

PKK, Avrupa stratejisinin bir ayağını oluşturan Avrupa'daki Kürt toplumunu kontrol etmek ve yönlendirerek siyasal faaliyetlerini geliştirmek amacını, mafya metotları kullanarak ve liberal demokrasilerin özünde var olan avantajlardan faydalanmak suretiyle gerçekleştirmeye çalışmıştır[343]. Kendisini güçlü göstermeye dayanan propagandalarla taraftar kitlesini, mali ve lojistik desteklerini arttıran[344] PKK, Avrupa içerisinde kurmuş veya kurdurmuş olduğu dernekler ve kurumlar içerisinden yeni elemanlar kazanmaya devam ederken bu kişileri, içinde bulundukları kurumlar aracılığıyla sözde Kürt sorununun uluslararasılaştırılmasında kullanmış veya silahlı militan olarak Türkiye'ye göndermiştir[345].

PKK, Batı Avrupa ülkelerinin haricinde Türkiye ile bir şekilde ihtilafı olan ülkelerle de ilişkiler geliştirmiştir. Nitekim Bulgaristan'daki Müslüman Türk azınlığın yaşadığı ciddi sıkıntılar üzerine Bulgaristan, Halep Başkonsolosu aracılığıyla, PKK ile ilişkilerini geliştirmeye başlamış ve bunu 1989 sonbaharında gerçekleştirilecek olan müzakerelerde Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullanmayı amaçlamıştır[346]. 1988 yılında İran-Irak savaşının sona ermesinden sonra ise İran, Türkiye aleyhtarı faaliyetlere ilgi göstermeye başlamış[347] ve bu bağlamda, özellikle, Azerbaycan'ın bağımsızlığını kazanması ile birlikte ülkesi içerisinde barındırdığı Azeri nüfusu Türkiye'nin kışkırttığı iddiaları ile PKK'ya verdiği desteği arttırmıştır[348]. PKK da kuruluşundan beri dış desteğe muhtaç bir terör örgütü olarak, bu desteklerin karşısında kendisine verilen görevleri gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu durumun somut bir göstergesi, PKK'nın 1991 yılı sonlarında Muş ilinin kuzeyi ile Erzurum ilinin güneyi ve Ağrı ilinin batı kesimlerini kapsayan bölgeyi "Orta Eyalet" olarak düzenlemesi ve bu bölgede kazanılan İran

---

ve Kıbrıs Rum Kesiminde faaliyette bulunmaktadır. Fransa'da 1983 yılında kurulan Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği'nin özellikle Strazburg'taki bürosunun PKK ile yakın ilişkileri vardır. Avrupa'nın neredeyse her yerinde PKK, "Kürdistan Komitesi" arkasına gizlenmiş durumdadır ki; bu örgütün Belçika Brüksel, İsviçre Basel, İngiltere Londra, Almanya Köln, Avusturya Viyana, Danimarka Kopenhag, Yunanistan Atina, Hollanda Lahey, İspanya Madrid ve Kıbrıs Rum Kesimi Lefkoşa'da büroları bulunmaktadır. Daha fazla bilgi için bakınız: a.g.e., s. 3-23.

[343] Fernandez, a.g.m.

[344] EGM, **PKK Cilt 3,** s. 186.

[345] Fernandez, a.g.m.

[346] Haut, a.g.e., s. 21.

[347] Hale, a.g.e., s. 312.

[348] Selvi, a.g.t., s. 80.

desteğinin karşılığı olarak 1992 yılı içerisinde yoğun bir eylemlilik çabasına girmesidir[349].

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra da yıllardır terörü desteklemenin işe yarar bir dış politika aracı olduğunu gören süper güçlerin eski uyduları olan bazı ülkeler, Soğuk Savaş sonrasında, artık kendilerine karşı bir misilleme yapılmasının daha kolay olması tehlikesine rağmen[350], ulusal veya uluslararası siyasi amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla teröre destek vermeyi sürdürmüşlerdir[351]. Nitekim bu ülkelerin önde gelenlerinden birisi olan Suriye, Soğuk Savaş döneminden sonra da PKK'ya olan desteğini devam ettirmiştir.

1988 Enfal operasyonu ve 1991 Körfez Savaşı sonrasında Kürtlere karşı Irak ordusunun gerçekleştirmiş olduğu operasyonlardan sonra eleman sayısını ve operasyondan sonra Irak ordusundan edindiği silahlarla silah gücünü önemli derecede arttıran PKK, Türkiye içerisindeki terör eylemlerini önemli bir oranda arttırmış ve yavaş yavaş bölge halkının da gösteriler düzenlemesini sağlayarak bölge halkını hareketlendirmeye başlamıştır. 1980'lerin sonlarında PKK ile mücadele Türkiye'nin iç sorunu olarak algılanırken, Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte Türkiye'nin ayrılıkçı teröristlerle mücadele ederek ulusal ve coğrafi bütünlüğünü koruma çabaları, ülkenin iç gelişmelerini etkileyecek şekilde uluslararasılaşmıştır[352]. Bu şartlar altında Avrupa'daki faaliyetlerini devam ettiren PKK, Irak'ta devam ede gelen gelişmelerden ayrı kalmamak isteyen İngiltere, Fransa ve Almanya gibi Avrupa ülkelerinin "Kürt sorunu" konusunda geliştirmiş oldukları politikalar ve 1991 yılında gerçekleştirdikleri uluslararası faaliyetlerle soruna getirdikleri çözüm önerilerini emperyalist güçlerin oyunu olarak değerlendirmiş[353] ve bu politikalardan uzak kalmıştır. Bu dönemde Türkiye içerisinde

---

[349] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 310.
[350] Konur, a.g.t., s. 100.
[351] Gerson, a.g.m.
[352] Kramer, a.g.e., s. 37.
[353] EGM, **PKK Cilt 5,** s. 142. 15–17 Mart 1991 tarihinde Stockholm'de "Kürt Halklarının Tanınması-Eylem Stratejileri" isimli bir konferans Kürt Halkları için İsveç Komitesi tarafından tertip edilmiş ve İsveç bu konferansa bakan düzeyinde katılmıştır. Nihai bildirgede Bağımsız Birleşik Kürdistan kurulması gibi hedefler belirlenmiş ve Kürdistan'ın Suriye, Irak, İran ve Türkiye'nin sömürgesi durumunda olduğu belirtilmiştir. Ayrıca 27–28 Eylül 1991 tarihlerinde Bonn'da "Kürt Halkı: İnsan Hakları Olmadan Gelecek Olmadan Gelecek Olamaz" isimli bir konferans düzenlenmiş ve zamanın Aşağı Saksonya Eyalet Başbakanı **Gerhard Schröder**, "*Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı reddedilemez*" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. a.g.e., s. 134-141.

artan eylem sayısı, Irak'ta yaşanan gelişmeler ve Avrupa ülkelerinin düzenlemiş olduğu faaliyetler sebebi ile "Kürt sorununun" uluslararası gündemde daha fazla yer alması sebebi ile PKK, Avrupa'daki taraftar sayısını ve buna bağlı olarak eylemliliğini ve mali gücünü de arttırmıştır.

Bununla birlikte geçmişte KDP ve KYB'nin ABD ile ilişkilerini sert bir şekilde eleştiren PKK, bu grupların 1991 Körfez Savaşı sonrasında elde ettikleri kazanımları görerek, 21 Mart 1992 tarihli Nevruz olaylarından sonra yaptığı açıklamalarda verdiği mesajlarla ABD ve Avrupa'nın desteğini aramaya başlamıştır[354]. Silahlı mücadelesinde başarılı olduğunu düşündüğü bir dönemde Türkiye içerisindeki siyasallaşma çalışmaları ile eş zamanlı olarak, uluslararası kuruluşların ve ülkelerin desteğini alabilmek için 1992 başlarında bir ulusal meclis kurulmasını çabası içerisine giren[355] PKK terör örgütü, Ekim 1992'de Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine yönelik olarak gerçekleştirdiği sınır ötesi harekât ile büyük darbe almış[356] ve örgütün içerisinde girdiği sıkıntılı durumu atlatabilmesi için 1993 Mart ayında ilan edilen sözde ateşkes[357] ile birlikte kuruluş çalışmaları devam eden "Kürdistan Ulusal Meclisi" seçimlerini tamamlamış ve kuruluşunu gerçekleştirmiştir[358].

Dönem itibariyle silahlı mücadele alanında göreceli bir başarı yakaladığı söylenebilecek terör örgütünün bu başarılarını kitlesel faaliyetler aracılığıyla halkın kazanılmasına dönük siyasal alanda da kalıcılaştırmak isteğine matuf sözde bir ulusal meclis kurulması ile ilgili olarak Türkiye içerisinde sürdürdüğü çabalar, bu faaliyetlerin sonucunu, 21 Mart 1992 tarihli genel ayaklanma provasında olduğu büyük atılımlara bağlaması[359] sebebi ile büyük oranda başarısızlıkla sonuçlanmış ve bu alandaki faaliyetler daha ziyade Avrupa alanında yürütülmeye çalışılmıştır. 1992 yılı sonlarında Avrupa genelinde Almanya, Fransa, Avusturya, Hollanda, Belçika, İngiltere, Danimarka, İsveç, İsviçre, Norveç ve Finlandiya merkezli olmak üzere 11 ülkede sözde genel halk oylaması şeklinde iki aşamalı olarak gerçekleştirilen seçimlerle bu sözde meclisin

---

[354] Fernandez, a.g.m.
[355] EGM, **PKK Cilt 5,** s. 252.
[356] Öcalan, **Devrimin Dili ve…,** s. 164.
[357] Bila, a.g.e., s. 52-53.
[358] EGM, **PKK Cilt 5,** s. 290.
[359] a.g.e., s. 254.

delegeleri tespit edilmiş ve bu delegeler 1993 yılı Mart ayında Irak'ın kuzeyinde Zeli kampında siyasal eğitime alınmışlardır[360]. Din, sağlık, ekonomi, legal örgütlenme, kadın hakları, kültür ve bilim, basın-yayın iletişim, dış ilişkiler gibi çeşitli komisyonlar vasıtasıyla faaliyette bulunması planlanan bu sözde ulusal meclise, her ne kadar PKK terör örgütünün siyasal alana dönük faaliyetlerini bir çatı altında organize etme payesi yüklenmişse de 1993 yılında örgütü ateşkes ilan etmeye sevk eden Ekim 1992 sınır ötesi harekâtının örgüt üzerinde sebep olduğu olumsuz şartlar bu planların istenilen boyutlarda gerçekleştirmesini engellemiştir.[361]

1993 yılı içerisinde Avrupa'da gerçekleştirilen önemli bir diğer adım da Avrupa ülkelerinde kurulmuş olan çeşitli Kürtçü dernek ve federasyonların kıta genelinde bir çatı altında toplanması olmuştur. 1981 yılından itibaren terör örgütünün temel faaliyet alanlarından birisi olan yurtdışı faaliyetlerin Avrupa ayağının şekillendirilmesinde kurulan çeşitli kültürel ve sportif derneklerin rolü büyüktür. Öncelikle çeşitli Avrupa ülkelerinde ayrı birer dernek olarak kurulan bu yapılanmalar, İngiltere'de 1984 yılında kurulan Halkevi (*Malagel*), 1988 yılında kurulan Kürt Toplum Merkezi[362] gibi, ilerleyen zaman dilimlerinde ülke koordinasyonları şeklinde hareket eden federasyonlar altında faaliyetlerini organize şekilde yürütmeye başlamışlardır. Bu federasyonların kurulmasının ardından daha üst bir organa ihtiyaç duyulması sebebi ile 1 Ekim 1993 tarihinde yapılan kuruluş kongresi ile Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu (KON-KURD) kurulmuştur.[363] Aşağıda isimleri verilen Avrupa merkezli dokuz ve ayrıca Avustralya (FED-KA) ve Kanada'daki Kürt Dernekleri Federasyonları ile birlikte toplam 11 federasyon ve Norveç'teki iki derneğin üye olduğu[364] bu konfederasyon 1999 yılı öncesinde yaklaşık 180[365] dernek ile faaliyetlerini sürdürmüştür.

---

[360] a.g.e., s. 256 ve 290.
[361] a.g.e., s. 292-294.
[362] FED-BIR, **The Kurdish Assosiations that are Affiliated to FED-BIR**, http://www.fedbir.co.uk /index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=29 (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[363] İEM, a.g.e., s. 318.
[364] KON-KURD, **Üye Federasyonlar**, http://www.kon-kurd.org/turkce/federasyon.php. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[365] İEM, a.g.e., s. 318.

- Almanya Kürt Dernekleri Federasyonları (YEK-KOM)[366]
- Britanya Kürt Dernekleri Federasyonları (FED-BIR)[367]
- İsveç Kürt Dernekleri Federasyonları (*Kurdiska Rådet i Sverige*)[368]
- Avusturya Kürt Dernekleri Federasyonları (FEY-KOM)[369]
- Belçika Kürt Dernekleri Federasyonları (BEL-KOM)
- Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonları (FEY-KURD)[370]
- İsviçre Kürt Dernekleri Federasyonları (FEKAR-KURDISTAN)[371]
- Hollanda Kürt Dernekleri Federasyonları (FED-KOM)[372]
- Fransa Kürt Dernekleri Federasyonları (FEYKA-KURDISTAN)

Belçika Brüksel merkezli kurulan KON-KURD'un amaçları ise tüzüğünde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

> 2.1 Avrupa'da yaşayan Kürt toplumunun sosyal, ekonomik, politik, kültürel haklarının kazanılması, korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak ulusal ve uluslararası yasalar ve insan hakları evrensel bildirgeleri hükümleri çerçevesinde demokratik-yasal çalışmalar yapmak;
> 2.2 Avrupa'daki toplumsal yapılar içerisinde ve bunlara uygun olarak Kürt toplumunun sosyal, ekonomik, kültürel ve yasal alanda çıkarlarını savunmak ve bu çıkarları gözeten kurumların oluşturulmasına, varolanların geliştirilmesine yardımcı olmak; Avrupa'da yaşayan bütün Kürtlerin kültürel, sosyal ekonomik birlik ve bütünselliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak;

---

[366] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.yekkom.com/dernekler.php. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[367] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.fedbir.co.uk/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=26. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[368] İsveç'teki legal ve illegal Kürt kuruluşlarından bazıları şunlardır: İsveç Kürt Dernekleri Federasyonu (1982), İsveç Kürt Kültür Derneği, İsveç Kürt İşçileri Derneği, Kürdistan İşçi Kültür Derneği, İsveç Dayanışma Komitesi, İsveç Kürt Kültür ve Dayanışma Derneği, Kürt Demokrat Kültür Derneği, Uppsala Kürt İnsan Hakları Derneği (1991) ve İsveç Kürdistan Devrimci İşçi Derneği. Bakınız: Tolga Barış Kılıçkap, **Vikinglerden Teröre ve Teröristlere İsveç**, İstanbul, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2005, s. 334.
[369] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.feykom.at/vereine.html. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[370] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.kurder.dk/. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[371] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.fekar.ch/dernekler.html. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[372] Bu federasyona bağlı olan dernekler hakkında bilgi için bakınız: http://www.fedkom.nl/index.php?page=7. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

> 2.3 Kürt diline, tarihine ve kültürüne ilişkin araştırmalar yapmak bu konuda Kürt halkını ve genel kamuoyunu aydınlatıcı, eğitici seminer, konferans, panel, kurs vb. etkinlikler düzenlemek.
> 2.4 Avrupa'da, çok kültürlü toplum esprisi çerçevesinde, bir yandan Kürt halkının, kendi kültürü ve kimliğinin korunması ve tanınmasını sağlamaya çalışırken, diğer yandan Avrupa'nın ortak toplumsal yapısı içerisinde yer alan göçmen toplulukları ve Avrupalı kurumlar ile Kürt toplumu arasında dostluk ilişkilerini kurmak, korumak ve geliştirmek;
> 2.5 Avrupa'da yaşayan Kürt toplumunun sorunlarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkarmak için bilimsel araştırmalar yapmak; bu araştırmaların sonuçları doğrultusunda yetkili kurumlar düzeyinde çözümleyici girişimlerde bulunmak.[373]

Bir üst kurum olarak ele alındığında genel işlevinin, bağlı birimleri arasında koordinasyon sağlamak olduğu düşünülebilecek KON-KURD, tüzüğünde belirtilen amaçları ve bu doğrultuda gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri itibariyle pasif bir yapılanma olmaktan çıkmıştır. Emniyet birimlerinin de KON-KURD hakkında yaptıkları değerlendirme bu tespiti destekler mahiyettedir:

> KON-KURD, baştan beri tarihsel kökleri ve sosyal-politik karakteriyle tanımlamaya çalıştığı görevlerini yerine getirirken kendi misyonunu, sadece federasyonların üst örgütü olarak, koordinatör bir çatı örgütü olmakla sınırlamaz. Federasyonların üst örgütü olmakla birlikte ve daha ötesi KON-KURD, bizatihi bir kurum olarak, kendi adına etkinlikler yapma görev ve sorumluluğunu üstlenmiş, etkin bir kurumdur. Federasyonlara yönelik koordinatörlük görevinin hemen yanında ve en az onun kadar önemli olan asli görevi, sözde Kürt halkının, Avrupa'daki en güçlü ve etkili politik baskı grubu olmasını başarmıştır.[374]

PKK terör örgütünün paravan kurumlar olarak kullandığı KON-KURD ile bu konfederasyona bağlı olan federasyon ve derneklerin faaliyetleri incelenecek olduğunda bu faaliyetlerin; işçi birlikleri ve diğer mesleki birlikler, kültür merkezleri, dostluk dernekleri, kadın, gençlik birlikleri ve dini birlikler, dernekler ve halk evleri organizasyonunda ve kuruldukları ülkelerin ilişki geliştirilen sivil toplum örgütleri ile işbirliği içerisinde, faaliyet gösterilen alanlarda Avrupa'daki Kürtlerin taleplerini ve sorunlarını, bulundukları şehirlerdeki parti, sendika, kilise ve demokratik kitle

---

[373] KON-KURD, **Tüzük**, http://www.kon-kurd.org/turkce/tuzuk.php. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[374] İEM, a.g.e., s. 319.

örgütlerine aktarmak, çözmek ve bulunulan ülkede terör örgütüne destek sağlamak[375] odaklı yürütüldüğü görülmektedir.

Bu gelişmeler ışığında 1993 yılında Avrupa ülkelerindeki PKK faaliyetlerinde büyük bir artış olmuş ve Türkiye içerisinde yaşanan gelişmelere bağlı olarak zaman zaman eylemlerde şiddet unsuru ön plana çıkarılmıştır[376]. Bununla birlikte Türkiye'nin Avrupalı ülkelerle geliştirdiği ilişkiler neticesinde özellikle İngiltere, Almanya ve Fransa'da PKK'nın terörist ilan edilmesi ve yasaklanması[377] terör örgütünün Avrupa'daki faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Bununla birlikte bu yasaklama mutlak bir yasaklama olmamış ve yetkililer PKK'nın faaliyetlerine kendi menfaatlerine zarar vermedikçe göz yummuştur.[378]

PKK'nın topraklarında faaliyette bulunmasını yasaklayan Avrupa ülkeleri, bu doğrultuda PKK'nın dernek ve kuruluşlarını kapatsa da; bu kuruluşlar değişik adlar altında yeniden açılmış ve PKK kendisine bağlı kitleleri kullanarak sokak gösterileri gerçekleştirerek ilgili ülkeleri adeta tehdit etmiştir[379]. Özellikle 1994 Nevruz'u bahanesi ile gerçekleştirilen gösterilerde çıkan olaylardan sonra Almanya'daki bazı PKK'lı teröristler Alman Hükümetini protesto etmek amacıyla kendilerini yakmışlardır[380].

1994 yılında güvenlik güçlerince silahlı mücadele alanında baskı altına alınan PKK, bu yılı diplomatik atak yılı olarak belirleyerek silahlı mücadelesine destek sağlamak amacıyla cephe faaliyetlerine daha fazla ağırlık vermeye başlamıştır[381]. 5–15 Mart 1994 tarihinde gerçekleştirilen III. Konferansta, *diplomatik siyasi alanda daha etkili olma*[382] gerekliliğinin üzerinde durulmuş, Öcalan da Konferans devam ederken 12–13 Mart

---

[375] Ali Külebi, **PKK'nin Batılı Ortakları**, http://www.tusam.net/makaleler.asp?id=933&sayfa=4. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[376] EGM, **PKK Cilt 5,** s. 335.
[377] Fernandez, a.g.m ve Dershowitz, a.g.e., s. 92.
[378] Hale, a.g.e., s. 244.
[379] a.g.e., s. 132-133.
[380] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 177–180. Öcalan, Almanya'daki 1994 Nevruz olaylarından sonra Zekiye Alkan, Nilgün Yıldırım, Rahşan Demirel ve Bedriye Taş isimli teröristlerin olayları protesto etmek için kendilerini yakmalarından övgü ile söz etmekte ve "Yani biraz da tam PKK'nın istediği militan tipi olmak, ancak böyle olabilir diye düşünüyorum" demek suretiyle bu kişileri örnek göstermektedir.
[381] EGM, **PKK Cilt 6**, s. 150.
[382] a.g.e., s. 46.

1994'te Brüksel'de gerçekleştirilen "Uluslararası Kuzey Kürdistan Konferansına" göndermiş olduğu açıklamada, "Kürt sorununun" çözümüne ilişkin olarak batılı devletlerin geliştirebileceği her türlü çözüm önerilerine açık olduğunu ancak batılı ülkelerin de sorunun çözümü sürecinde PKK'yı taraf olarak kabul etmeleri gerektiğini belirtmiştir[383].

Ayrıca III. Ulusal Konferansta alınan kararlar paralelinde PKK'nın, uluslararası destek bulma ve mücadelesini dünya gündemine taşımak suretiyle nihai amaçlarını gerçekleştirme stratejisinin PKK adına en etkin ve verimli faaliyeti olarak nitelendirilebilecek bir televizyon kanalı kurma planı 1994 yılında İngiltere'de kurulan MED-TV adlı televizyon kanalı ile gerçekleştirilmiştir[384]. MED-TV, sözde Kürt sorunun yayılmasında büyük bir role sahiptir[385] ve özellikle de yapılan programların örgüt kadrolarını motive edici ve örgütün uluslararası alanda terörist kimliğinden kurtularak yasallaşma amacına dönük niteliğe sahip oldukları da bilinmektedir[386].

Kanalın kameramanlarından Feyzullah Timur'un verdiği ve PKK'nın yayın organlarından Özgür Gündem gazetesinde yer alan bilgilere göre kanalın kuruluş yıllarında teknik işleri gerçekleştiren kadronun yüzde 90'ı yabancı kökenlidir ve başta Almanya olmak üzere PKK'yı siyasi bir hareket haline getirmek isteyen ülkeler bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile PKK'nın dönüştürülmesi sürecinde önemli bir rol oynamışlardır[387].

Türkiye ise, Kürt kökenli vatandaşları üzerinde kötü etkiler doğurmasından çekinerek bu kanalın kapatılması konusunda; PKK'nın, bu kanal aracılığıyla propagandasını yaptığını ve program içeriklerinin terörü kışkırttığını ileri sürerek Avrupa Birliğini ve ilgili ülkeleri ikna etmeye çalışmıştır[388]. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, dört yılı aşkın bir süre sonra ve esasında Öcalan'ın yakalanması üzerine MED-TV'den yapılan yayınlar sebebi ile Avrupa ülkelerinde PKK'nın terörist faaliyetlerini arttırması ve

---

[383] a.g.e., s. 47.
[384] Laçiner, **Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı…**
[385] Fernandez, a.g.m.
[386] EGM, **PKK Cilt 6,** s. 244.
[387] Laçiner, **Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı…**
[388] Fernandez, a.g.m.

Avrupa ülkelerinin de bu durumdan zarar görmesi sonucunda 9 Nisan 1999 tarihinde nihayete ermiş ve İngiltere bu tarihte MED-TV'nin lisansını iptal etmiştir[389]. Bu kararın alınmasında, PKK'nın MED-TV'nin yayının durdurulması ihtimaline karşı 29 Mart 1999 tarihinde finansmanının Vatikan tarafından karşılandığı iddia edilen Almanya merkezli ve Birleşik Krallık lisanslı[390] CTV isimli televizyon kanalını kurmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Bu kanal ile birlikte 1 Ağustos 1999 tarihinde Fransa merkezli MEDYA TV'de yayın hayatına başlamıştır.[391]

MED-TV'nin kuruluşu ile birlikte propaganda amaçları için önemli bir araç elde eden PKK terör örgütü, 8–27 Ocak 1995 tarihlerinde toplanan ve "Yargılama Kongresi" olarak adlandırılan PKK V. Kongresi'nden sonra 1995 yılından itibaren, stratejisini Türkiye'nin Kürtlerin kültürel ve siyasal haklarını tanımasını sağlamak üzere, Avrupa ülkeleri ile ilişkilerini arttırarak taraf kabul edilme üzerinde geliştirmeye başlamıştır[392]. 1994 yılında hız verilen sözde diplomatik faaliyetlerin yoğun bir şekilde devam ettirildiği, yasal görünümlü paravan kuruluşlarla daha organize bir faaliyet geliştirilmeye çalışıldığı 1995 yılında PKK, terörist kimliğinden kurtulmak, bütün Kürtlerin hakkını savunduğu imajını uyandırabilmek ve sözde Kürt sorunu ile PKK'nın özdeşleştirilmesini sağlamak amacıyla eski DEP üyeleri ile Kürtçülük adına isim yapmış kişileri birer araç olarak kullanmaya başlamıştır[393]. Terör örgütünün televizyon kanalının kurulmasının da bu çalışmalarda büyük bir etkisi olmuştur.

Bununla birlikte bu alanda gerçekleştirilen en önemli gelişme, 5. Kongrenin devam ettiği sırada 12 Ocak 1995 günü bir türlü istenilen seviyede faaliyet gösteremeyen Kürdistan Ulusal Meclisinin yerine Sürgünde Kürt Parlamentosunun kurulması kararının alınması olmuştur[394]. 12 Nisan 1995 tarihinde Lahey'de kuruluşu ilan edilen sözde Sürgünde Kürt Parlamentosu ile birlikte PKK, "Kürt halkının" hakkını savunmak, Avrupa alanından destek sağlamak, bu alandaki nihai hedefi olan Ulusal Kongre ve bunun içerisinden oluşturulacak Ulusal Meclis'e bir temel oluşturmak amaçları ile farklı

---

[389] Laçiner, **Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı…**
[390] Manaz, a.g.e., s. 105.
[391] a.g.e., s. 105.
[392] Fernandez, a.g.m.
[393] EGM, **PKK Cilt 6,** s. 223.
[394] Bila, a.g.e., s. 63.

ülkelerin bölge üzerinde değişik politikalar üretmesi sonucu ortaya çıkan belirsizlik ve çelişkilerden yararlanmak istemiş ve sürdürülen faaliyetlerle uluslararası kamuoyunda soruna barışçıl çözüm yolları arandığı imajı vererek ve Birleşmiş Miletler nezdinde gözlemci statüsü kazanma ve zamanla Türkiye'nin uluslararası alanda yalnızlığa itilmesini öngören[395] bu hamlesi ile de sözde Kürt sorunun biraz daha uluslararasılaştırılmasını temin etmiştir. Sözde Sürgünde Kürt Parlamentosu, faaliyetlerini özellikle 1997 yılında gerçekleştirilen sınır ötesi harekâtların ardından arttırmış ve bu kapsamda Uluslararası Af Örgütü, Kızılhaç ve Avrupa Parlamentosu başta olmak üzere uluslararası kuruluşlar ve ülkeler nezdinde yoğun girişimlerde bulunmuştur[396].

PKK'nın uluslararası kuruluşlar nezdinde gerçekleştirdiği faaliyetler arasında, Türkiye'yi uluslararası arenada zor duruma sokma ve baskı altına alma anlamında[397] Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) nezdinde gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler ayrı bir önem arz etmektedir. Nitekim Türkiye'nin 28 Ocak 1987 tarihinden itibaren Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna (AİHK) bireysel başvuruyu kabul etmesi ile birlikte[398] AİHK'na Türkiye aleyhine ve PKK terör örgütü propagandası niteliğinde birçok başvuru yapılmıştır. Mehdi Zana'nın 30 Eylül 1991 tarihinde yapmış olduğu 18954/91 sayılı başvuru ile başlayan bu faaliyetler her geçen yıl artarak devam etmiş ve AİHM'nin verdiği bu kararlar çeşitli uluslararası kuruluşlar ve ülkelerin hazırlamış oldukları yıllık insan hakları raporlarında Türkiye'nin terörle mücadeledeki insan hakları sicilini olumsuz etkilemiştir.[399] Bu durum ise ülke kamuoyunda zaman zaman terörle mücadele etmekle görevli birimlerin imkân ve kabiliyetlerini kısıtlayan bir etken olarak nitelendirilmiştir.

---

[395] EGM, **PKK Cilt 6,** s. 231.
[396] Özgür Politika, **PKDW'den Diplomasiye Hız,** http://www.ozgurpolitika.com/1997/mayis/0518dc.htm (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[397] Hale, a.g.e., s. 192.
[398] Durmuş Tezcan, vd, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2002, s. 35.
[399] AİHM nezdindeki başvurulara kadar insan hakları alanında Türkiye ile ilgili hazırlanmış bazı dar kapsamlı raporlar için bakınız: Uluslararası Af Örgütü, **Türkiye Raporları**, İstanbul, Alan Yayıncılık, 1989, ss. 81–90.

PKK propagandası içeren ilk başvuru niteliğinde olan ve 25 Kasım 1997 tarihinde karara bağlanan *Zana v. Türkiye*[400] kararında ihtilaf konusunu, Diyarbakır Cezaevinde tutuklu bulunan Mehdi Zana'nın Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan bir röportajı oluşturmaktadır. Zana'nın *"... PKK'nın ulusal kurtuluş hareketini destekliyorum. Katliamlardan yana değiliz, yanlış şeyler her yerde olur. Kadın ve çocukları yanlışlıkla öldürüyorlar ..."* şeklinde bir beyanatta bulunduğu röportajın 30 Ağustos 1987 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde yayınlanması üzerine aynı tarihte bir adli kovuşturma başlatılmış ve Zana, 18 Temmuz 1991 günü on iki ay hapis cezasına çarptırılmıştır.[401] Bu kararın Yargıtay tarafından onanmasından sonra, mahkûmiyet kararının verildiği duruşmada mahkeme salonunda hazır bulunmayan Zana, savunma hakkını yapmaktan mahrum bırakılma ve yargılamanın makul sürede bitirilmediği iddiaları ile adil yargılanma hakkının korunduğu Sözleşmenin 6. maddesinin ve sarf etmiş olduğu cümlelerin ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği iddiasıyla 10. maddesinin ihlal edildiği iddiaları ile AİHK'na başvurmuştur. AİHM de Zana'nın adil yargılanma hakkı başlığı altındaki iddialarını haklı bularak oy çokluğuyla Sözleşmenin 6. maddesinin ihlal edildiğine, 10. maddenin ise herhangi bir ihlalinin bulunmadığına ve başvuru sahibine manevi tazminat kalemi altında 40.000 ve Mahkeme masraf ve harcamaları için de 30.000 olmak üzere toplam 70.000 Fransız Frangı ödenmesine karar vermiştir.

Zana kararı AİHK'na yapılan ilk başvuru olmakla birlikte PKK propagandası niteliğine sahip başvurular arasında AİHM tarafından karara bağlanan ilk başvuru, 16 Eylül 1996 tarih ve 21893/93 numaralı *Akdıvar ve Diğerleri v. Türkiye* başvurusudur. Söz konusu başvuruda sekiz Türk vatandaşı evlerinin güvenlik güçlerince yakıldığı ve köylerini terk etmeye zorlandıkları iddiası ve Sözleşmenin kötü muamelenin yasaklandığı 3. maddesinin; kişi güvenliği ve özgürlüğünün korunduğu 5. maddesinin, adil yargılanma hakkının korunduğu 6. maddesinin, özel hayatın korunduğu 8. maddesinin, etkili başvuru hakkının düzenlendiği 13. maddesinin, ayrımcılığın yasaklandığı 14. maddesinin ve mülkiyet hakkının koruma altına alındığı 1 No.lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiği şikâyetleri ile AİHK'na başvuruda bulunmuşlardır. AİHM, yapmış olduğu incelemelerden sonra Sözleşmenin 8 ve 25. maddeleri ile 1 No.lu

[400] Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), ***Zana v. Türkiye***, 18954/91, 25 Kasım 1997.
[401] a.g.k., par. 12 ve 26.

Protokolün 1. maddesinin ihlal edildiğine; Sözleşmenin 3, 5 ve 6. maddelerinin, dava şartları içerisinde, ihlal edilip edilmediğini incelemeye gerek olmadığına, Sözleşmenin 14 ve 18. maddelerinin ihlal edilmediğine ve başvuru sahiplerine toplam 20.810 İngiliz Poundu tazminat ödenmesine karar vermiştir.[402]

Devam eden süreçte 1999 yılına kadar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından PKK propagandası içeren toplam 16 başvuru karara bağlanmıştır. Toplumsal gösteri ve güvenlik harekâtları esnasında gereksiz ve orantısız güç kullanımı ve kayıp kişi şikâyetleri ile yaşama hakkı; gözaltında iken kötü muamele şikâyeti ile işkence yasağı; gözaltı süresinin uzunluğu sebebi ile kişi güvenliği ve özgürlüğü; Devlet Güvenlik Mahkemelerinin bünyesinde barındırdığı askeri hâkim sebebi ile bağımsız ve adil bir yargılama sunamaması, tutukluluk ve yargılama sürelerinin uzunlukları sebebi ile adil yargılanma hakkı ve köy boşaltılması şikâyetli yukarıda sayılan çeşitli maddelerin ihlali iddialarına dayanan bu başvurulardan *Gündem v. Türkiye*[403] kararında herhangi bir ihlal bulunmadığı, *Aytekin v. Türkiye*[404] kararında da iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebi ile kabul edilemezlik kararı verilmiştir. Diğer 14 kararda ise AİHM, çeşitli maddelerin ihlal edildiği tespitinde bulunmuş ve Türkiye'nin başvuru sahiplerine 248.265,44 İngiliz Poundu, 512.000 Fransız Frangı ve 4.283.450 Türk Lirası tazminat ödemesine hükmetmiştir.

Her ne kadar AİHM tarafından söz konusu zaman diliminden önce başta İngiltere olmak üzere diğer bazı Avrupa Konseyi ülkeleri ile ilgili olarak da bu ülkelerin terörle mücadele alanındaki bazı uygulamaları hakkında ihlal kararları verilmiş olsa da[405] AİHM'nin Türkiye hakkında vermiş olduğu ihlal kararları diğer ülkelere nazaran Türkiye'yi uluslararası alanda daha çok sıkıntıya sokmuştur. İlk olarak, PKK terör örgütünün, 2007 yılına kadar verilen hiçbir kararda kendisine "terör örgütü"[406],

---

[402] AİHM, ***Akdıvar ve Diğerleri v. Türkiye***, 21893/93, 16 Eylül 1996.
[403] AİHM, ***Gündem v. Türkiye***, 22275/93, 25 Mayıs 1998.
[404] AİHM, ***Aytekin v. Türkiye***, 22880/93, 23 Eylül 1998.
[405] AİHM, ***McCann ve Diğerleri v. Birleşik Krallık***, 18984/91, 27 Eylül 1995 ve AİHM, ***McKerr v. Birleşik Krallık***, 28883/95, 4 Nisan 2001.
[406] Bu tespit AİHM'in kendi değerlendirmelerini yaptığını bölümler için geçerli olup mahkeme kararlarının, olayların anlatımının ve esasa ilişkin değerlendirmelerin yapıldığı bölümlerinde sorumlu hükümetlerin ihtilaf konusu olaylarla ilgili olarak kendi mütalaalarına yer verildiği bölümler kast edilmemektedir. Bu bölümlerde AİHK ve AİHM başvuru sahibi ve hükümetlerin anlatımlarını aynen tekrar etmektedir. Dolayısıyla PKK propagandası yapılan tüm davalarda "PKK" Türk Hükümetinin

mensuplarına da "terörist"[407] tanımlaması yapılmadan, faaliyetlerine uluslararası bir mahkemenin zabıtlarında yer verilmesi, dahası başvuru sahiplerinin hiçbir sorumluluk taşımadan yapmış oldukları, çoğu zaman isnatsız, ithamların da bu belgelerde ve daha sonra mahkeme kararlarının kullanıldığı birçok resmi ve akademik çalışmada yer alması PKK'nın propagandasına hizmet etmiş ve Türkiye'de devam etmekte olan bu sorunun uluslararasılaşması süreci hızlanmıştır. PKK'nın verilen bu kararları özel bir biçimde kullanarak propaganda malzemesi yapması ve verilen bu kararlarla devletler, uluslararası resmi kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri nezdinde faaliyetlerde bulunması da AİHM'ne taşınan olaylara sebep olan uygulamaların PKK terör örgütüne maddi bir kaynak sağlamanın[408] yanında sunmuş olduğu imkânları daha da arttırmıştır.

AİHM kararlarının propaganda malzemesine dönüştürülmesi noktasında, bir yardım derneği olarak 1992 yılında İngiltere'de kurulan Kürt İnsan Hakları Projesi (KİHP) önemli bir paya sahiptir. Derneğin kurucu başkanı olan Kerim Yıldız, AİHM nezdinde yapılan bahse konu başvurularda başvuru sahiplerinin avukatlıklarını yapmakla başlattığı çalışmalarını İngiltere'de yakın ilişki kurduğu bazı önde gelen hukukçu, akademisyen, kilise temsilcileri, doktorlar ve diğer alanlarda çalışan kişilerle birlikte 1992 yılında kurduğu KİHP ile bir adım ileri taşımış ve daha sonra Türkiye aleyhine yapılan benzer başvurularda devamlı bir şekilde başvuru sahiplerine avukatlık hizmeti sunmuştur. "İran, Irak, Suriye, Türkiye ve eski Sovyetler Birliğindeki Kürt bölgelerinde yaşayan herkesin insan haklarını korumaya ve daha iyi bir düzeye getirmeye çalışma"[409] söylemi ile faaliyetlerini yürüten KİHP'in İngiliz kanunlarına göre hukuken kamu yararına çalıştığı tescil edilmiştir. Onursal başkanlığını İngiliz Lordlar Kamarasından Lord Avebury'nin yapmakta olduğu[410] KİHP, amaçlarını da söz konusu ülkelerdeki şartlar hakkında duyarlılığı arttırmak, bu ülkelerdeki Kürtlere yönelik hak ihlallerine

---

yapmış olduğu mütalaa ve savunmalarda terörist olarak nitelendirilirken başvuru sahiplerinin mütalaa ve savunmalarında da Türkiye çoğu zaman birçok asılsız isnat ile karşı karşıya kalmıştır.

[407] Kararlarda kullanılan terim "PKK mensupları" (*members of PKK*) olmuştur. Örnek olarak bakınız: AİHM, ***Matyar v. Türkiye***, 23423/94, 21 Şubat 2002 ve AİHM, ***Sabuktekin v. Türkiye***, 27243/95, 19 Mart 2002.

[408] Nitekim AİHM tarafından hükmedilen tazminat miktarlarının önemli bir bölümünün PKK tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Hasan Ünal, **AİHM'in Kıbrıs Kararı**, http://arsiv.zaman.com.tr/2001/05/17/yazarlar/HasanUNAL.htm. (19 Nisan 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

[409] Kurdish Human Rights Project (KHRP), http://www.khrp.org/Turkish/hometurkish.htm. (14 Şubat 2003 tarihli çevrimiçi erişim).

[410] KHRP, http://www.khrp.org/AnnualReports/annual01/struktur.htm (14 Şubat 2003 tarihli çevrimiçi erişim).

son vermek ve her yerde Kürtlerin haklarının korunmasını ilerletmek olarak belirtmektedir.[411] Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetler ise aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Olağanüstü hal düzenlemeleri de içinde olmak üzere hukuki düzenlemeleri ve uygulanma şekillerini izlemek
- Vaka bulgulama heyetlerine katılım ve davalara gözlemci yollamak suretiyle Kürtlerin insan hakları konusunda incelemelerde bulunup raporlar hazırlamak
- Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ve Birleşmiş Milletler de dâhil olmak üzere hükümetler arası kuruluşları bu bölgelerdeki olumsuz koşullarla ilgili duyarlı kılmak
- Aynı alanda faaliyet gösteren diğer bağımsız insan hakları kuruluşları ile birlikte çalışmak; hukukçular, gazeteciler ve insan haklarının diğer ilgililer ile işbirliği yapmak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapmak isteyenlere yardımcı olmak, yerel insan hakları mekanizmaları konusunda eğitim seminerleri ve danışmanlık vermek
- Hükümetlerin anlaşmalara uymalarını denetlemek amacıyla kurulan komitelere sunulan raporlar aracılığıyla Kürtlerin içinde bulunduğu olumsuz koşulları ortaya koymak.[412]

Finlandiya ve Hollanda dışişleri bakanlıkları ile birlikte ABD, Almanya, İngiltere ve İsviçre merkezli toplam on altı kuruluşun resmi maddi desteğini almış olan[413] KİHP, her ne kadar Türkiye ile birlikte Irak, İran, Suriye ve diğer ülkelerdeki Kürtlerin sorunları ile de ilgileneceğini belirtmişse de yapmış olduğu çalışmalar ziyadesiyle Türkiye üzerinde yoğunlaşmıştır. 1994 yılından itibaren Türkiye aleyhine AİHK nezdinde yapılan ve karara bağlanan başvuruları basın açıklamaları şeklinde internet sitesinden duyuran[414] KİHP ayrıca bu açıklamalarını siteye üye olan kullanıcılarına, basın yayın kuruluşlarına, planlanan faaliyetlerin belirtildiği bölümde sayılan uluslararası kuruluşlar olmak üzere birçok uluslararası resmi ve özel kuruluşa e-posta yoluyla da ulaştırmıştır. Bu çalışmalar, kurumun diğer faaliyetleri ile birlikte, ayrıca 1996 yılından itibaren yıllık

---

[411] a.g.a.
[412] a.g.a.
[413] KHRP, http://www.khrp.org/AnnualReports/annual05/ourfunders.htm (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[414] KHRP, **Basın Açıklamaları**, http://www.khrp.org/news/pr1994/pr94.htm. (14 Şubat 2003 tarihli çevrimiçi erişim)

olarak raporlar[415] halinde düzenlenmiş ve yukarıda bahsedildiği üzere duyuru ve dağıtımı yapılmıştır.

PKK terör örgütünün, Türkiye'yi uluslararası alanda baskı altına almak amacıyla gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler, AİHM nezdinde yapılmasına aracı olduğu başvurulardan ibaret değildir. Bu başvurular haricinde özellik Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) nezdinde yapılan girişimler de önemli bir konu başlığı oluşturmaktadır. Nitekim terör örgütü, gerçekleştirilen iç veya sınır ötesi askeri harekâtlar, çeşitli toplumsal gösteriler, ateşkes ilanları, siyasi parti kapatılması gibi önemli bazı ulusal mahkeme kararları, insan hakları ihlalleri ve bunlara benzer her türlü gelişmeyi bahane kılınarak AKPM'de irtibatlı olduğu parlamenterler aracılığıyla Türkiye'yi baskı altına almaya çalışmıştır. Karar, tavsiye kararı, ilke kararı, öneri ve yazılı bildiri gibi prosedürler aracılığıyla yapılan bu girişimlere verilecek bazı örneklerin gerçekleştirilen bu faaliyetlerin boyutlarını ortaya koymaya yeterli olacağı düşünülmektedir:

1- 1992 yılında Kürtlerin Durumu Hakkında 28 Nisan 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi (*motion for a resolution*) Belge. 6604

   Bu önergede Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olduğu sınır ötesi harekâtlar neticesinde Irak'ın kuzeyindeki köylerin sakinleri ve insan hakları kuruluşları ile yapılan görüşmelerde bu şahısların köylerinin Türk askerleri tarafından bombalandığı ve 60 kadar zayiata sebep olduğunun öğrenildiği, Kürtlerin "Yıl Başı" olarak nitelendirilen Nevruz kutlamalarının akabinde zayiata sebep olacak şekilde şiddet olaylarının yaşandığı belirtilmiş ve Kürtler için barışçıl ve demokratik bir çözümün ancak sorunun tüm taraflarının gerçekleştirecekleri diyalog ile mümkün olduğu vurgulanmış ve bu sebeple Birleşmiş Milletler himayesi altında ilgili tüm ülkelerin katılımında uluslararası bir konferans toplanması teklif edilmiştir.[416]

---

[415] KHRP, **Reports**, http://www.khrp.org/AnnualReports/annual96/annual96.htm. (14 Şubat 2003 tarihli çevrimiçi erişim).

[416] Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM), **28 Nisan 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6604.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

2- Türkiye'deki Kürtlerin Durumu Hakkında 16 Ekim 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi Belge No. 6712

Parlamenterler Meclisi, bu önergede, 21–22 Mart 1992 tarihinde Cizre, Şırnak ve Nusaybin ve civarındaki Kürtlere yönelik olarak Türk ordusu tarafından başlatılan *acımasız saldırının*[417] hala devam ettiğini; Şırnak'ta yaşayan nüfus üzerindeki saldırıların Ağustos 1992 tarihinde başladığını ve şehrin *25.000 kişilik nüfusunun 20.000'nin şehri terk etmek zorunda kaldığını*, çevre köy sakinlerinin de evlerini terk etmeye zorlandığını ve devasa maddi zarara sebebiyet verildiğini, Kürtlere yöneltilen toplu ve yoğun ateşin bölgede daha fazla insan hakkı ihlaline sebep olduğunu belirtmiş ve Bakanlar Komitesine Türk güvenlik güçlerinin Kürt azınlık üzerindeki yoğun insan hakları ihlallerinden vazgeçmesi için gerekli adımları atmasını önermiş ve Türkiye'yi de *Kürt azınlık* sorununun kapsamlı siyasi çözümünü sağlamak için harekete geçmeye davet etmiştir.[418]

3- Kürdistan hakkında 230 sayılı Yazılı Bildiri (*written declaration*), Belge. 6946

30 Eylül 1993 tarihli bu bildiride; uygulamakta olduğu *sistematik* bombardıman, köy yakma, yerinden etme ve her türlü insan hakkı ihlalinden vazgeçirmek için bir NATO ve Avrupa Konseyi üyesi olan Türk Hükümeti üzerinde, gerekli her baskının uygulanması ve taraflar arasında ilk aşamada bir ateşkesi öngören siyasal bir çözüme ulaşmak adına faaliyette bulunulması kararı alınmıştır.[419]

4- Türkiye Büyük Millet Meclisinin altı üyesinin 2 ve 3 Mart 1994 tarihlerinde yakalanmaları ve gözaltına alınmaları ile ilgili 1030 (1994) sayılı Tavsiye Kararı (*recommendation*)

Demokrasi Partisi'nin Meclisteki altı milletvekilinin dokunulmazlıklarının kaldırılarak polis tarafından yakalanmaları ve Türk Ceza Kanunun 125. maddesine göre yargılanmaları üzerine alınan bu tavsiye kararında, yaşanan

---

[417] Kullanılan ifadenin orijinali şu şekildedir: "*A violent assault, launched by the Turkish army…*"

[418] AKPM, **16 Ekim 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6712.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[419] AKPM, **Kürdistan hakkında 230 sayılı Yazılı Bildiri, Belge. 6946**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc93/edoc6946.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

olaylar hakkında bazı değerlendirmelerde bulunduktan sonra AKPM, diğerleri ile birlikte, Türk yetkililere, Meclisin söz konusu altı mensubu hakkında Devlet Güvenlik Mahkemeleri nezdinde, vatana ihanet olarak addedilen siyasi görüşlerine dayanarak yapılan suçlamaların, meclis araçları kullanılarak anayasal değişiklikleri savunmanın makul şartlarda vatana ihanet olarak algılanamayacağından, geri çekilmesini talep etmiş ve AKPM'nin Türk delegasyonuna TBMM içerisinde "*Kürt sorununun*" varlığını tanıyan ve bu soruna barışçıl bir siyasi çözüm arayan siyasi bir orta yol yaratılması için çalışmasını önermiştir.[420]

5- Karar No. 545 (1998) Türkiye'nin güneydoğusu ve Irak'ın kuzeyindeki Kürt mülteci ve yerinden edilmiş kişilerin insani şartları
25 Haziran 1998 tarihli bu kararda; Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin Avrupa Konseyi Üye Ülkelerince Yükümlülük ve Taahhütlere Saygı Komitesi'nin Türkiye'deki *Kürt azınlık* konusunda çalışmalar yapması kararlaştırılmıştır.[421]

PKK terör örgütü, paravan kuruluşları ve/veya irtibatlı olduğu uluslararası kuruluş ve şahıslar Avrupa Konseyi nezdinde, yukarıda örnek olarak ele alınan prosedürler haricinde, ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturacak kadar, onlarca benzer girişim gerçekleştirmiştir. AKPM'de görüşülen bu tip girişimlere Mecliste ele alınmayan çalışmaların[422] da eklenmesi terör örgütü yandaşlarının Avrupa'da ne kadar yoğun bir çalışma içerisinde olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan AKPM'nin bu prosedürlerinde kullanmış olduğu üslup; hukukun üstünlüğü, çoğulcu demokrasi ve insan hakları söylemine sahip uluslararası bir kurumun sahip olması gereken üslup ve hassasiyetten uzak bir duruş sergilemektedir. Zira AKPM, kabul ettiği bazı kararlarında

---

[420] AKPM, **13 Nisan 1994 tarihli Tavsiye Kararı**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta94/eres1030.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[421] AKPM, **25 Haziran 1998 tarihli oturum kararı,** http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta98/edir545.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[422] AKPM'de görüşülmeyen çalışmalara örnek olarak bakınız: AKPM, **6 Nisan 1995 tarihli Türk Ordusunun Kuzey Irak'ı işgali ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi Statüsü yükümlülüklerine uyması ile ilgili Tavsiye Kararı Önergesi**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc95/edoc7276.htm ve AKPM, **9 Şubat 1996 tarihli Kürt Sorununa Çözüm başlıklı İlke Kararı Önergesi**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc96/edoc7487.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

göstermiş olduğu itham edici, uluslararası anlaşmaları göz ardı eden, ele aldığı konuları gerekli ihtimam ile incelemeyen ve soruşturmayan bir organ konumuna düşmüş ve uluslararası bir kurumdan ziyade terör örgütünün sözcüsü gibi davranmıştır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olduğu harekâtların en ılımlı tercüme ile "acımasız"[423] olarak nitelendirilmesi; herhangi bir araştırmaya dayanmayan ve yanlı bir bakış açısını yansıttığı aşikâr olacak şekilde Nevruz'un Kürt yılbaşı olarak adlandırılması, Kürtlerin sistematik bir şekilde bombalandığının beyan edilmesi, Şırnak'ın 1990 yılında 25.059[424] olan şehir merkezi nüfusunun 1997 yılında 51.129'a[425] çıkmasına rağmen 1992 yılındaki güvenlik harekâtları sebebi ile şehir merkezinde ikamet eden 20.000 kişinin şehir merkezinden göç etmek zorunda kaldığının ifade edilmesi[426] ve son olarak 1923 yılında imzalanan Lozan Anlaşmasında Türkiye içerisinde hangi grupların azınlık olarak kabul edildiğinin belirtilmiş olmasına[427] rağmen Kürtlerin ısrarla bir azınlık gibi gösterilmeye çalışılması böyle bir tespitin yapılmasını zorunlu kılmıştır.

Bununla birlikte PKK'nın bu faaliyetlerine Türkiye'nin terörle mücadele politikalarındaki bazı eksiklik ve yanlışlıkları da propaganda malzemesi sağlamıştır. Türkiye'nin bu hatalarına ve daha sonra bu hatalarını fark edip terör örgütüne propaganda yapma imkânı vermeme çalışmalarına Kramer, Türkiye'nin sözde Kürt sorunu üzerindeki politikalarındaki, 1991 yılında Başbakan Süleyman Demirel'in "Kürt gerçeği"ni ilk defa kabul etmesi ile başlayan ve 1995 yılında Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesini değiştirmesi ile devam eden yumuşamanın sebeplerini sadece "*Körfez Savaşı sonrasındaki gelişmelerle sınırlamak mümkün değildir, bu yumuşama biraz da, PKK'nın yıllardır süren acımasız terörünün ve güvenlik güçlerinin bundan az olmayan şiddette reaksiyonunun sonucudur*"[428] demek suretiyle dikkat çekmiştir.

---

[423] Orijinal metinde "*vioelent*" olarak kullanılmıştır.
[424] Devlet İstatistik Enstitüsü, **1990 Yılı Nüfus Sayımı**, http://www.die.gov.tr/nufus/02012002T4.jpg. (25 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[425] Devlet İstatistik Enstitüsü, **1997 Genel Nüfus Tespitine Göre İl ve İlçelerin Şehir ve Köy Nüfusları Şırnak**, http://www.die.gov.tr/nufus_sayimi/sirnak.gif. (25 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[426] AKPM, **28 Nisan 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi**, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6712.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[427] 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Andlaşması, madde 38-48.
[428] Kramer, a.g.e., s. 38.

Türkiye'nin zaman içerisinde atmış olduğu olumlu adımlar terör örgütü PKK'nın 1996 yılında bazı Avrupa ülkelerinde yasaklanmasına sebep olmuştur ve bundan sonra örgüt, faaliyetlerini daha çok Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Ermenistan ve Rusya[429] gibi ülkelere kaydırmaya başlamıştır.[430] Ancak bu yasaklamalar da PKK'nın Avrupa'daki faaliyetlerini sona erdirmeye veya azaltmaya yetmemiştir. Nitekim örgüt, Avrupa ülkelerinde legal düzeyde faaliyet gösteren kişi ve kuruluşlar ile birçok batılı ülkenin resmi ve hükümet dışı kuruluşları nezdinde girişimlerini ve kendi kuruluş ve elemanları ile Avrupa'daki faaliyetlerini, Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıktığı 1998 Ekim ayına kadar sürdürmüştür[431]. Bu süreçte PKK'nın sözde Kürt sorununu dünya gündemine taşımak adına gerçekleştirdiği faaliyetler arasında en önemlisi, propaganda mahiyetli olduğu kadar provakatif olma özelliğine de sahip olması itibari ile ilk etapta İtalya-Türkiye arasında tertiplenmesi planlanan ve daha sonra Brüksel-Diyarbakır hattı esas alınan sözde Barış Treni Projesidir. 1997 yılında Dünya Barış günü olarak kabul edilen 1 Eylül tarihinde Diyarbakır'da olması planlanan trenin faaliyetleri alınan önlemler ve diplomatik girişimlerle önlenmiş[432]; ancak özünde provokatif olan bu eylemin gerçekleştirilmesine izin verilmemesi ile PKK, Avrupa'da Türkiye'yi karalayıcı çeşitli faaliyetlerde bulunarak, bu durumu da propaganda malzemesi olarak kullanmıştır.

Yukarıdaki incelemelerden de görüleceği üzere ayrılıkçı terör örgütü PKK, Suriye, Irak, İran, Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Ermenistan, Rusya, Bulgaristan, Sırbistan, Romanya, Polonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya, İsviçre, Belçika, Hollanda, İspanya, İsveç, Danimarka, Avustralya ve Güney Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelerden sürekli veya zaman zaman destek almış veya bu ülkelerde PKK'nın faaliyetlerine bir şekilde göz yumulmuştur. PKK'nın 1978 yılından itibaren amatörce başlattığı, 1980 askeri darbesinden sonra gönderilen üst düzey görevlilerce profesyonel seviyeye ulaştırdığı ve sürekli geliştirdiği, MED-TV ve sözde Sürgünde Kürt Parlamentosunun kurulması ile belirli bir ivme kazanan ve bu durumunu muhafaza eden Avrupa'ya açılım

---

[429] Nasuh Uslu, **The Russian, Caucasian and Central Asian Aspects of Turkish Foreign Policy in the Post Cold War Period,** Ankara, Alternatives: Turkish Journal of International Relations, Cilt 2, No.3&4, Sonbahar-Kış, 2003, ss. 164–187.
[430] EGM, **PKK Cilt 6,** s. 368.
[431] EGM, **PKK Cilt 7,** s. 7.
[432] a.g.e., s. 28.

ve uluslararası destek bulma stratejisi; daha ziyade Avrupa'da yürütülen ve örgüte eleman kazandırmak, maddi kaynak sağlamak[433], propaganda faaliyetleri ile uluslararası alanda Türkiye'yi zor duruma sokarak baskı altına almak ve yalnızlaştırmak ve en önemlisi Türkiye içerisinde bağımsızlık amaçlarını paylaşan bir halk kitlesi bulamaması ve Kürt kökenli Türk vatandaşlarını bu amaç altında birleştirememesi sebebi ile modern çağın bir ürünü olan ayrılıkçı milliyetçilik aracılığıyla bir "ulus yaratabilmek" için gelişmiş ülkelerde bir "Kürt diasporası" oluşturma[434] faaliyetlerini içermekte olup ulaştığı seviye ve gerçekleştirdiği göreceli başarılar sayesinde silahlı mücadele stratejisine göre Türkiye için daha büyük bir tehlike oluşturmuştur.

Bununla birlikte herhangi bir yurt dışı desteği olmadan Türkiye sınırları içerisinde varlığını devam ettirme imkânı bulunmayan PKK, mevcudiyetini tamamen bu ülkelerin desteğine bağlamış ve ülkelerin ulusal çıkar dengelerinin PKK'ya destek verilmesini gerektirdiği sürece de bu durum devam etmiştir. Bunun en açık göstergesi Suriye ve İran'ın özellikle 2003 yılında Irak'ın Amerika tarafından işgal edilmesinden sonraki dönemde içerisinde bulundukları konumdur. PKK'ya bir şekilde destek sağlayan, gerek bölge ülkelerinin gerekse Avrupalı ülkelerin motivasyonları ilk bakışta farklılık gösterse de esasında hep aynı noktaya dayanmaktadır: Ulusal çıkarları doğrultusunda bölge ile ilgili politikalarının gerçekleştirilmesi sürecinde Türkiye'nin pasifize edilmesi. Dolayısıyla Türkiye içerisinde ve bölgede gerçekleşecek olayların PKK'ya verilecek destekte önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu bağlamda, PKK terör örgütüne destek vermekle itham edilen ülkelerin ellerine kullanabilecekleri imkânlar verilmemesi ve bu ülkelerin daha önce bir şekilde sağlamış oldukları destekleri tekrarlamalarını engelleyecek[435] politika ve stratejilerin geliştirilmesi, PKK terör örgütü ile yapılacak mücadelenin önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

---

[433] Hale, a.g.e., s. 244.
[434] Laçiner, **MED-TV'nin Etki…**
[435] Wilkinson, a.g.e., s. 163. Ayrıca, İspanya'nın ETA terörü ile mücadelesinde ETA'ya destek sağladığı belge ve raporlarla ortaya koyulan Fransa, Nikaragua, Libya, Almanya, Belçika, Meksika, Venezüella ve Uruguay nezdinde bu doğrultuda gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler için bakınız: Ömer Yılmaz, **İspanya'nın Terörle Mücadele Tecrübesi: Medeniyetler İttifakı Olabilir mi**, içinde Bal, Terörizm, ss. 119-158.

2.3.3. Legal alan faaliyetleri

Düzenin açıklarını azami düzeyde kullanma faaliyetlerinin tümü[436] olarak tabir edilen legal faaliyetlerin geliştirilmesi ise örgütsel düzeyde III. Kongre'de alınan kararla başlatılmıştır. Bu kapsamda, büyük yerleşim birimlerinde legal faaliyetlere başlanması kararlaştırılmış ve taraftarların siyasi partiler ile dernek, sendika ve benzeri kitle kuruluşlarına sızdırılması hedeflenmiştir[437]. Bu faaliyetler özellikle 1988 yılından itibaren artarak devam etmiştir. Bununla birlikte gerçekleştirilen faaliyetler yasal boşlukları kullanma yerine mevcut yasaların ihlali temelinde geliştirilmiş ve yasal düzenin zorlanması tüm elemanlara telkin edilmiştir. Bu doğrultuda PKK'nın "legal kurumlarımız" diye adlandırdığı, basın yayın araçları ve MKM (Mezopotamya Kültür Merkezi), Kürt Enstitüsü ve Yurtsever Kadınlar Derneği gibi kuruluşların yasaların suç saydığı birçok fiili işledikleri güvenlik birimleri ve adli makamlarca tespit edilmiştir[438].

Örgüt, ilk etapta yandaşları vasıtasıyla faaliyete geçirdiği legal yayın organlarıyla ideolojik görüşlerini dile getirmiş bunun yanı sıra bazı taraftarlarını dönemin Sosyalist Parti (SP, şimdiki İşçi Partisi), İnsan Hakları Derneği (İHD) gibi kuruluşların içerisinde görevlendirerek propaganda faaliyetlerini sürdürmeye çalışmıştır.[439] PKK; parti, dernek, sendika gibi demokratik kuruluşların içerisine sızmak suretiyle bir yandan bu gibi kuruluşların imkânlarından faydalanmayı önemli bir taktik mücadele biçimi olarak görürken;[440] bir yandan da insan hakları dernek ve vakıflarına sızılması, ele geçirilmesi veya yakın ilişkiler kurulması ile insan temel hak ve özgürlüklerini, özellikle, uluslararası alanda kullanarak Türkiye'nin uluslararası alandaki prestijini zedelemeye ve baskı altına almaya, Devlet'in güvenlik güçlerinin terörle mücadele etme kapasitelerini zayıflatılmaya çalışmış[441] ve bu alanda arzu edilen gelişmelere de büyük ölçüde ulaşmıştır.

---

[436] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 160.
[437] EGM, **PKK Cilt 3**, s. 300.
[438] İEM, a.g.e., s. 94.
[439] a.g.e., s. 84.
[440] a.g.e., s. 95.
[441] İnsan temel hak ve özgürlüklerinin PKK ve içerisine sızdığı insan hakları örgütleri tarafından istismar edilmesi ile ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Halkın Demokrasi Partisi üyesi Mehmet Salih Sabuktekin'in evinin önünde arabasına bindiği sırada öldürülmesi üzerine eşi Sultan Sabuktekin'in yaşama, adil yargılanma, etkili başvuru hakkı ile kötü muamele ve ayrımcılık yasağı ihlalleri iddiasıyla yapmış olduğu 27243/95 başvuru numaralı *Sabuktekin v. Türkiye* davasında 19 Mart 2002 tarihinde vermiş olduğu herhangi bir ihlal bulunmadığı kararı önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bakınız, Fikret

Bununla birlikte sendika, dernek, vakıf gibi kuruluşlar siyasi propaganda yapmak, yeni eleman ve gelir kaynağı temin etmek amacıyla kullanılmış ve bu kurumlar vasıtasıyla toplantı, grev, gösteri ve benzeri faaliyetler tertip ettirilerek örgütün ihtiyaç duyduğu anlarda gündem değiştirilmeye, güvenlik güçlerinin belli bölgeler ve konular üzerindeki yoğunlaşması engellenmeye ve ulusal ve uluslararası alanda destek bulunmaya çalışılmıştır.

2.3.3.1. Siyasi parti faaliyetleri ve Halkın Emek Partisi

PKK terör örgütü; siyasal söylemini yayma ve legalleşme çalışmaları kapsamında gerçekleştirdiği basın-yayın faaliyetleri, yasal kuruluşlara sızma ve sivil itaatsizlik eylemleri haricinde 1990 yılından itibaren siyasi partilerle de ilişkiler geliştirmeye başlamıştır. Bu alandaki ilk faaliyetler; 1987 yılında yapılan milletvekili genel seçimlerinde, çoğunluğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi şehirlerinden Sosyal Demokrat Halkçı Partinin (SHP) listelerinden Türkiye Büyük Millet Meclisine (Meclis) giren milletvekillerinden yedisinin, Paris'te düzenlenen "Kürtlerin Kültürel Kimlikleri" konferansına katılmaları neticesinde 7 Haziran 1990 tarihinde SHP ihraç edilmeleri[442] ve akabinde Fehmi Işıklar başkanlığında kurdukları Halkın Emek Partisi (HEP) ile başlamıştır[443].

HEP'in kuruluş aşamasında Öcalan'ın, bu tip bir yapılanmaya karşı olduğu değişik şekillerde kamuoyuna yansımıştır.[444] Geçmişte, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP) ve Kürdistan Öncü İşçi Partisi (TÖİP) gibi PKK'nın çatışma halinde olduğu

---

Tiren, ***Sabuktekin v. Türkiye* kararı çevirisi,** içinde M. Bedri Eryılmaz ve Bülent Çiçekli, **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi,** Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2002, Cilt 1, Sayı 2, ss. 141–178. Bu karar Türkiye'de faaliyet gösteren insan hakları dernekleri için kötü bir sınav olarak nitelendirilirken, olayın akışı, bazı realiteler üzerinde oynanması, başvuru sahibinin iddia etmediği hususların başvuru dilekçesinde yer alması gibi sebeplerle davayı AİHM'e taşıyan derneğin adaletin gerçekleşmesinden çok Türkiye'yi mahkûm ettirme kaygısı ile hareket ettiği izlenimi gözlenmiştir. a.g.e., s. 177.

[442] Pirim ve Örtülü, a.g.e., s. 39-40. Söz konusu konferansa katılan yedi milletvekili Ahmet Türk, Adnan Ekmen, Salih Sümer, Kenan Sönmez, İsmail Hakkı Önal, İbrahim Aksoy ve Mahmut Alınak'tır.

[443] Barkey ve Fuller, a.g.e., s. 84. SHP'den ayrılarak HEP'i kuran milletvekilleri, yukarıdaki dipnotta verilen isimlerle birlikte, Aydın Güven Gürkan, Kemal Anadol, Cüneyt Canver, Arif Sağ, Abdullah Baştürk, Tevfik Koçak, Mehmet Kahraman, Mehmet Ali Eren, Hüsnü Okçuoğlu ve Orhan Veli Yıldırım'dır. Pirim ve Örtülü, a.g.e., s. 40.

[444] Ruşen Aslan, **Kürt Legal Hareketinin Tarihsel Gelişimi**, http://www.gelawej.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=26 (14 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

örgütlerin sempatizanı veya taraftarı olmaları sebebiyle PKK tarafından daha önceki yıllarda hain ilan edilen bu kişilerin bu tip bir yapılanmaya gitmelerinin arkasında, -o dönemin şartları içerisinde değerlendirildiğinde- PKK'nın silahlı eylemler neticesinde elde etmiş olduğu göreceli kazanımlara ortak olmak ve legal platformlarda PKK'nın temsilciliğini yapmak kaygıları bulunmaktadır[445]. Öcalan'ın bu şekilde bir yaklaşım sergilemesinin arkasında ise; kurulacak bu partinin, PKK'nın siyasal söylemini kısmen veya tamamen içine alacak şekilde faaliyette bulunacağını düşünerek, siyasal söylem alanındaki tekelini bir başka unsura bırakmama düşüncesi ve bu alanda yaşanacak gelişmeleri tamamen kendi denetimi altında tutabilmek kaygısı yatmaktadır. Bununla birlikte ve benzer şekilde Öcalan da bu kişileri kullanmak istemektedir:

> Bu Kürt partileşmesi legal bir platform olarak kullanılamaz mı veya böyle bir tartışma açılmışken yararlanılamaz mı sorusu ayrı bir meseledir. Nasıl yararlanılmasını, biz HEP deneyimiyle göstermeye çalıştık, kesinlikle düşman da HEP'ten yararlanmak istiyor, biz de çünkü HEP'in içinde açığa çıkan bazı işbirlikçiler olduğu gibi biraz halka bağlı olmayı halen sürdürenlerde var mücadele bitmiş değil yeni parti de gelişirse böyle olur. Kürt parti içinde kitlemizin etkisinde işbirlikçilerin etkisi olacaktır…
>
> Taktik olarak böyle yaklaşmak gerekiyor. Fakat kim halktan destek bulduysa, örgütlüyse o başarılı olacaktır. TC bu taktikle kitlemizi elimizden almaya çalışırken biz bu taktikle legal platformu da iyi kullanarak kendi etkimizi daha iyi yayacağız, yasal platformlarını da iyi kullanarak özellikle Türkiye kitlesini çekmeye çalışacağız kalan halk yığınları da bu politikayla daha çok tutacağız bir çekişmedir ve bu çekişmede taraflar ne kadar takdiği iyi kullanırlarsa o kadar etkili olurlar.[446]

HEP'e karşı kuruluş aşamasında ihtiyatlı bir tavır sergileyen PKK, 1991 Milletvekili Genel Seçimlerinden itibaren HEP'e olan desteğini arttırmış ve bu aşamadan sonra HEP ve devamında kurulan partiler sürekli olarak PKK'nın güdümünde hareket eder hale gelmiştir. Bu doğrultuda 91 seçimlerinde SHP ile yapılan seçim işbirliği neticesinde HEP, bir kısmı PKK'ya yakınlığı ile bilinen, bazıları sosyal demokrat veya muhafazakâr kimliğe sahip 22 milletvekili ile parlamentoya girmiştir[447].

---

[445] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 186.
[446] Abdullah Öcalan, **1992-Nisan Çözümlemeleri**, s. 200'den aktaran EGM, **PKK Cilt 5**, s. 187.
[447] Kutschera, **Mad Dreams of…**

Meclise girmesi ile birlikte HEP, 1988 yılından itibaren legal alanda faaliyetlerini arttırma çabası içerisinde girmiş olan PKK terör örgütünün, en geniş halk kitlelerine ulaşabilmek adına kullandığı başlıca araç haline gelmiştir[448]. Ayrıca, PKK, tabanını sömürgeci burjuva partilerinden uzaklaştırıp, daha iyi kontrol edebildiği HEP altında birleştirmek amacını güderken[449] Mecliste temsilcisi bulunan bir siyasi parti kimliği ile de ulusal ve uluslararası arenada daha önce hiç ulaşamadığı seviye ve platformlarda propaganda yapma ve söylemini dile getirme imkânına kavuşmuştur. Legal bir siyasi parti olarak HEP'in kuruluşu bile tek başına PKK'nın hedef kitlesi üzerinde bir moral-motivasyon etkisine sahipken, bu partinin bir de Meclise milletvekili göndermesi, kitlelerin heyecanlanmasına sebep olmuş ve HEP'in faaliyetlerinin yardımıyla; PKK'nın şehir eylemlerinde önemli derecede bir artış sağlanmıştır[450]. HEP mensupları özellikle;

- Toplantı, gösteri, protesto, grev, eğlence gecesi, cenaze töreni gibi her türlü faaliyet ile PKK'nın siyasal söyleminin yayılmasını sağlamışlar,
- Güvenlik kuvvetleriyle girdikleri çatışmalarda ölen örgüt mensuplarının cenaze törenlerine katılarak cenaze merasimlerini birer gösteriye dönüştürmüşler,
- Ölen teröristlerin ailelerine ziyaretlerde bulunarak örgüt taraftarlarına moral vererek sahip çıkmışlar,
- Kepenk-kontak kapatma, boykot, yürüyüş gibi kitlesel eylemlerde kışkırtıcılık, öncülük ve organizatörlük yapmışlar[451],
- PKK'nın siyasal söylem ve taleplerini farklı platformlara gündeme getirmişler,
- Ayrıca yabancı kuruluşlar ile ilişkiler geliştirerek PKK'nın uluslararası destek bulma ve izolasyondan kurtulma çalışmalarına destek olmuşlardır.

Diğerleri ile birlikte, uluslararası alanda gerçekleştirilen çalışmalar haricinde HEP; PKK'nın mücadele stratejilerinin birbirinden bağımsız ve ayrı olmadığı ancak birbiriyle iç içe geçmiş ve birbirini destekler nitelikte olduğunu gösterircesine PKK'nın silahlı mücadelesine de önemli derecede, dolaylı ve somut katkılarda bulunmuştur. Bu

[448] İEM, a.g.e., s. 95.
[449] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 194-195.
[450] a.g.e., s. 184 ve 190.
[451] a.g.e., s. 239.

kapsamda kimliği belirsiz kişilerce öldürülen HEP Diyarbakır İl Başkanı Vedat Aydın'ın 10 Temmuz 1991 tarihinde gerçekleştirilen cenaze töreninde HEP'in kışkırtıcı propagandaları neticesinde gerçekleştirilen gösteriler ve yaşanan olaylardan sonra çok sayıda kişinin PKK'nın silahlı kadrosuna katıldığı güvenlik güçleri tarafından tespit edilmiştir[452]. Bu tespit, PKK'nın, kişileri aranır duruma sokarak "dağa çıkmaktan başka çaren yok" propagandası ile birlikte okunduğunda; HEP'in geniş halk katılımını sağladığı kitlesel gösteriler vasıtasıyla sadece siyasal alanda faaliyette bulunmakla kalmadığı, bu gösterilerde sergilediği provokatif yaklaşım ile de halkı –ve özellikle de PKK'ya herhangi bir sebeple sempati duymakla yetinen ve provokatif söylemlerle arttırılan tansiyonun etkisi ile gösterilere katılan veya bir şekilde kendisini kalabalığın içinde bularak, kalabalık psikolojisi ile hareket etmeye başlayan ilgisiz kişileri– güvenlik güçleri ile karşı karşıya getirip, bu kişilerin, cezaları hafif de olsa yasaların suç saydığı eylemleri yapmalarını temin ederek PKK'nın ağlarına itmiştir.

PKK adına cephe faaliyetleri açısından olumlu gelişmelerin yaşandığı bir dönem olarak kabul edilebilecek bu dönemde, amaçlarının bir takım kültürel hakların kazanılması ile sınırlı olduğu söylemine sahip HEP'in listelerinden seçilen Diyarbakır milletvekili Leyla Zana'nın Meclis kürsüsünden Kürtçe yemin etme girişiminde bulunması[453] ve HEP kökenli diğer milletvekillerinin PKK flamasının renklerini içeren bandaj ve mendillerle kürsüye gelmeleri[454] Meclis ve ülke gündeminde önemli tepkilere sebep olmuştur. Bu tepkilere HEP'li milletvekili ve parti yetkililerinin çeşitli toplantı, konferans ve faaliyetlerde yapmış oldukları bölücü ve kışkırtıcı konuşmalar da eklenince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Temmuz 1992'de HEP'in kapatılması istemi ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Bu durum ise siyasal faaliyetlerin sürdürülmesinde HEP'in alanının daralmasına sebep olmuştur.

Ayrıca Ekim 1992'de Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kuzey Irak'a yönelik olarak gerçekleştirdiği sınır ötesi harekât sonrasında PKK, silahlı mücadele alanında aldığı darbe neticesinde bir tıkanma sürecine girmiş ve yaralarını sarmak için 20 Mart 1993

[452] a.g.e., s. 185.
[453] Bila, a.g.e., s. 52.
[454] Töreli, a.g.t., s. 132.

tarihinden itibaren bir aylık süre ile tek taraflı bir şekilde sözde ateşkes ilan etmiştir.[455] Bu sözde ateşkes Lübnan'a giden bir HEP heyetinin 10 Nisan 1994'te Öcalan ile görüşmesi ile bir ay daha uzatılmıştır[456]. Silahlı mücadele alanında yaşanan bu sıkıntıların üstesinden gelinmesinde kullanılan en önemli araçlar ise HEP ve üzerinde etkinlik sağlanmış olan sivil toplum örgütleri olmuştur. Nitekim bu dönemde Leyla Zana ve Ahmet Türk'ün de içerisinde bulunduğu bir HEP heyeti Mayıs 1993'te ABD yetkilileri ile görüşmek üzere bu ülkeye gitmişlerse de; resmi görevlilerle yapılan temaslarda başarıya ulaşamamışlar ancak bir takım hükümet dışı örgütler düzeyinde çeşitli ilişkiler geliştirmişlerdir[457]. Ayrıca sürdürülen uluslararası faaliyetler neticesinde 23 Mayıs 1993 tarihinde Avrupa Parlamentosu ilk kez resmi olarak bir "Kürt Zirvesi" düzenlemiştir[458].

ABD'de gerçekleştirilen görüşmelerden beklenilen sonucun alınamaması üzerine Anayasa Mahkemesi nezdinde devam eden parti kapatma davasının da aleyhlerine sonuçlanacağını gören HEP milletvekilleri kendilerini HEP'ten ihraç ettirerek 7 Mayıs 1993 tarihinde Demokrasi Partisini (DEP) kurarak bu partiye geçmişlerdir. PKK ise 24 Mayıs 1993 tarihinde terhis edilmiş silahsız 33 erin şehit edilmesi eylemi ile sözde ateşkesini sona erdirmiştir. Anayasa Mahkemesi de 14 Temmuz 1993 tarihinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 3.7.1992 günlü, SP.31.Hz.1992/59 sayılı iddianamesi'nde Halkın Emek Partisi'nin, Anayasa'nın Başlangıcına ve 2., 3., 14., 68. maddeleriyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 78., 80. ve 81. maddelerine aykırı olarak, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçladığı ve Yasa'ya aykırı siyasi faaliyetlerin mihrakı olduğu savıyla Siyasi Partiler Yasası'nın l0l/b ve 103. maddeleri gereğince kapatılmasına oy çokluğuyla karar vermiştir[459].

2.3.3.2. Demokrasi Partisi

HEP'in yerine kurulan DEP ile sözde ateşkes sonrası eylemlerini yoğunlaştırılan PKK arasında, diğerleri ile birlikte, PKK'nın terörist eylemlerinin siyasal alanda

---

[455] İnanç ve Polat, a.g.e., s. 17.
[456] Koray Düzgören, **Kürt Çıkmazı**, Ankara, V Yayınları, 1994, s. 371.
[457] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 302.
[458] Düzgören, **Kürt Çıkmazı**, s. 379.
[459] Anayasa Mahkemesi, **Halkın Emek Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı,** http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR /SPK/K1993/K1993-01.htm. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

gerçekleştirilmeye çalışılan faaliyetleri olumsuz etkilediği düşüncesi ve DEP milletvekili Mehmet Sincar'ın öldürülmesinden sonra PKK'nın DEP milletvekillerine Meclis'ten ayrılın talimatına rağmen DEP'lilerce bu talimata uyulmaması sebepleri ile bazı anlaşmazlıklar yaşanmışsa[460] da DEP de zamanla tamamen PKK'nın güdümüne girmiştir. 12 Aralık 1993 tarihinde gerçekleştirilen kongrede DEP genel başkanı seçilen Hatip Dicle'nin, "*Kürt sorununa PKK'sız bir çözüm düşünülemez*" [461] açıklaması ve 12 Şubat 1994 tarihinde Tuzla tren istasyonuna koyulan bombanın patlaması ile beş yedek subay öğrencisinin şehit olması olayını[462]; "Tuzla'daki bombalama eylemi savaş ortamının bir gereğidir. Öldürülen yedek subay öğrencileri ise askeri hedeftir[463]" şeklinde değerlendirebilmesi DEP'in PKK'nın güdümünden ayrılamadığının en açık delillerinden ikisidir.

25 Şubat 1994 tarihinde DEP'in, Öcalan'ın telkinleri doğrultusunda, 27 Mart'ta yapılacak yerel seçimlerden çekildiğini açıklaması[464] ve 3 Mart 1994 tarihinde Meclis'in, yedi DEP milletvekilinin dokunulmazlıklarını kaldırılması[465] ve Meclis çıkışında gözaltına alınmaları[466] ile haklarında Türk Ceza Kanunun 125. maddesi uyarınca bir iddianame hazırlanması DEP'in de HEP gibi kapatılması sürecini hızlandırmış ve DEP de 16 Haziran 1994 tarihinde Siyasi Partiler Yasasının 101. maddesinin (b) bendi uyarınca ve Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 3., 14., 69. maddelerine ve Siyasi Partiler Yasasının 78. maddesinin (a) ve (b), 81. maddesinin (a) ve (b) bentlerine aykırı faaliyette bulunduğu gerekçesi ile kapatılmıştır[467].

---

[460] EGM, **PKK Cilt 5**, s. 304-307.
[461] Düzgören, **Kürt Çıkmazı**, s. 520.
[462] Mango, a.g.e., s. 42.
[463] **Almanak Türkiye 1994**, http://www.geocities.com/almanakturkiye/1994.htm (12 Aralık 2005 tarihli çevrim içi erişim).
[464] Gözel, a.g.e., s. 11.
[465] Kutschera, **Mad Dreams of…** Dokunulmazlıkları kaldırılan DEP milletvekillerinden altısı yurt dışına kaçarak PKK'nın Avrupa faaliyetlerinde ilerleyen dönemlerde başta sözde Sürgünde Kürt Parlamentosu çalışmaları olmak üzere önemli görevler almışlardır. Hale, a.g.e, s. 201.
[466] Yetkin, a.g.e., s. 24.
[467] Anayasa Mahkemesi, **Demokrasi Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı** http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1994/K1994-02.htm. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

2.3.3.3. Halkın Demokrasi Partisi

DEP'in kuruluş sürecine benzer bir şekilde, Anayasa Mahkemesinin DEP'i kapatacağını öngören partililer, 11 Mayıs 1994 tarihinde Halkın Demokrasi Partisini (HADEP) kurmuşlardır[468]. HADEP, devamı niteliğinde olduğu partilerin aksine, ısrarla salt bir Kürt partisi olmadığını, bir Türkiye partisi olduğunu iddia etse de ilerleyen dönemlerdeki faaliyetleri ile değil bir Kürt partisi, PKK'nın sözcülüğünü yapan bir parti olma durumundan dâhi kurtulamamıştır. Öyle ki, HADEP, 1995 tarihli parti programında kendisini "*işçilerin, işsizlerin, emeklilerin, dul ve yetimlerin, köylülerin, memurların, öğretmenlerin, demokratların, sosyal demokratların, sosyalistlerin, aydınların, esnafların, zanaatkârların ve demokrasiden yana olan herkesin partisi*" olarak tanımlamakta ve amacını da "*Türkiye'de demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla kurup geliştirmek, bir bilgi ve refahı toplumu yaratmak, hangi etnik kökene sahip olursa olsun Türkiye'de yaşayan geniş kitlelerin haklarını savunmak, onların istemlerini somut kazanca dönüştürmek, kazançları genişletmek ve kalıcılaştırmaktır*" şeklinde ifade etmektedir[469]. Ancak amaca götürecek yol olarak nitelendirilebilecek "Özgürlük Demokrasi ve Değişim İçin" isimli bölümde, Türkiye'de atılması gereken ilk adımın "*Kürt sorununa" barışçıl adil çözüm getirilmesi* olduğu belirtilmiş ve bu kapsamda; *olağanüstü hal yasasının, bölge valiliğinin, köy koruculuğu gibi kurumların tüm yasal dayanakları ile birlikte ortadan kaldırılması, bölgedeki aşiretlerin silahlandırılması uygulamasına son verilmesi*[470] gibi PKK'nın talepleri ile tam bir paralellik arz eden tedbirler öngörülmüştür. HADEP'in yasal alanda tüzel kişiliğini bağlayıcı niteliği bulunan belgelerinde bile bu tip bir çözümleme ve üslup kullanması ilerleyen zaman dilimi içerisinde nasıl hareket edeceğinin de bir işareti olmuştur.

HADEP'in yukarıda ifadesini bulunan "Türkiyelileşme" söylemi esasında yeni bir söylem olmayıp; PKK'nın nihai amacına ulaşmasında kullandığı araçlardan birisi olan siyasi partiler düzeyinde geliştirdiği bir taktiktir. Nitekim Öcalan, henüz 1992 senesinde

---

[468] Observatoire Franco-Kurde (OFK), **The People's Party of Work**, http://www.ofkparis.org/english/hadep-historique.htm, (15 Aralık 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[469] Kurdish Library, **HADEP Parti Programı**, http://www.kurdishlibrary.org/Kurdish_Library/SvenskaKB/Organisations_SWE/HADEP_Program_ Tur.html. (30 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[470] a.g.a.

siyasi partiler ile ilgili olarak yaptığı değerlendirmelerde "*Türkiye kitlesini* [taraflarına] *çekme*" konusunu bir taktik olarak belirlemiştir[471].

Önceki iki tecrübeden sonra, siyasal alandaki faaliyetlere ve örgüte yeni bir soluk getirmesi beklenen HADEP'in kuruluşu aynı zamanda PKK'nın önemli değişimler gösterdiği bir döneme rastlamaktadır. Nitekim örgütün silahlı mücadele alanında 1990'lı yılların başında sağlamış olduğu göreceli başarının yerini, Türk Silahlı Kuvvetlerinin konsept değişikliği doğrultusunda 1994 yılından itibaren başarısızlıklar ve gerilemeler almaya başlamıştır. Bu gelişmeyle birlikte örgüt, terörist amaçlarını gerçekleştirmede sadece silahlı mücadeleye dayanmasının sonuç getiremeyeceğini, buna karşılık yurt içi siyasal faaliyetler ile yurtdışında, özellikle de Avrupa'da gerçekleştirilen faaliyetlerin daha etkin olabildiğini görmüştür. Siyasal söylem ve bu bağlamda gerçekleştirilmesi gereken faaliyetlere daha fazla önem verilmesi kararının alındığı bir dönemin[472] hemen öncesinde kurulan HADEP, 1994 yılından itibaren gelişen ve devamlılık gösteren gerileme döneminde örgütün varlığını devam ettirebilmesinde büyük bir rol oynamıştır.

1995 milletvekili genel seçimlerine giden süreçte, PKK, bir önceki yılda içerisinde girilen çıkmaza çözüm getirebilmek amacıyla 1995 yılı içerisinde düzenlenmesi planlanan V. Kongresine özel önem vermiş ve program ve tüzük değişikliğine varan boyutlarda toparlayıcı adımlar atmaya çalışmıştır. Silahlı mücadele alanında girilen çıkmazı aşmak, Türkiye'yi diğer alanlarda zor duruma sokmak suretiyle güvenlik güçlerinin baskılarını hafifletmek amaçlarıyla kongrenin hemen sonrasında Avrupa çapında bir dizi faaliyete başlanmıştır. Bu faaliyetler arasında sözde Sürgünde Kürt Parlamentosunun kurulması ve MED-TV'nin yayın hayatına başlaması önde gelen örneklerdir. Bununla birlikte aynı amaca matuf olmak üzere silahlı mücadele ülke çapına yayılmak istenmiş ve Adana, Mersin, Hatay ve İskenderun'u içeren sözde Toros-

---

[471] Öcalan, **1992-Nisan Çözümlemeleri**, s. 200'den aktaran EGM, **PKK Cilt 5**, s. 187.

[472] PKK'nın silahlı eylemler alanında girmiş olduğu çıkmazdan kurtulmak amacıyla gerçekleştirdiği ve "yargılanma kongresi" olarak adlandırılan, 08-27 Ocak 1995 tarihleri arasında toplanan V. Kongresinde aldığı en önemli kararlardan bir tanesi hedeflenen kitlesel güç ve desteğe ulaşmak amacıyla ülkedeki legal parti, sendika ve dernekleri gerek ele geçirmek, gerekse yönlendirmek suretiyle faaliyetlere angaje etmek olup bir diğeri de ülkedeki legal parti bir tanesi de "diplomatik sahanın aktif hale getirilmesi" kararıdır. Bakınız: sırasıyla EGM, **PKK Cilt 6**, s. 221 ve 226.

Akdeniz bölgesinde faaliyetler yoğunlaştırılmaya çalışılmıştır[473]. Ancak 19 Mart 1995 tarihinde başlayan sınır ötesi Çelik Harekâtı ve Ağustos ayında KDP-KYB arasında yaşanan çatışmaları fırsat bilerek Kuzey Irak'ta daha fazla söz sahibi olma amacıyla Dublin süreci sırasında Kuzey Irak'ta KDP ile girilen çatışmalar örgüte önemli darbeler vurmuştur. Yukarıda bahsolunan gelişmeler çerçevesinde PKK terör örgütü, 15 Aralık 1995 tarihinde üçüncü kez sözde bir ateşkes ilan etmiştir[474].

Bu sırada PKK'nın, sözde Kürt kültürel kimliğinin tanınması amacına yönelik başlattığı süreçte kendisine PKK'yı aklama ve PKK'ya yasal zemin oluşturma görevi verilen HADEP[475], Kürt kültürel kimliğin tanınması koşuluyla sözde barışın sağlanabileceğini beyan etmek suretiyle bir Türkiye partisi imajı uyandırma çalışmış ve kısmen de olsa medya ve toplumda bir hoşgörü ortamı sağlamıştır[476]. 1995 seçimlerine olabildiğince geniş bir ittifak ile katılmak isteyen HADEP seçimlere; Marksist-Leninist eğilimli SİP (Sosyalist İktidar Partisi), BSP (Birleşik Sol Parti) ve bölücü PSK yanlısı DDP (Demokratik Değişim Partisi) gibi legal partiler ile kurduğu Emek-Barış-Özgürlük Bloku[477] ile girmiştir.

"Kürt sorununun" barışçıl yöntemlerle, eşitlik ve özgürlük temelinde, demokratik çözümünü ve birlikteliğini savunduğu belirterek, "Kürt sorununun" artık tüm Türkiye'nin sorunu olduğu mesajı ile girdiği 24 Aralık 1995 genel seçimlerinde HADEP, medyanın aktif desteğine[478] rağmen batı[479] illerinden beklediği desteği alamamış ve toplamda 1.171.623 oy ve %4,2 oy oranı ile seçim barajının altında kalarak Meclise girememiştir. Hakkâri, HADEP'in yüzde ellinin üzerinde oy aldığı tek il olurken; Diyarbakır (%46,3), Batman (%37,2), Van (%28), Siirt (%26,6), ve Iğdır (%21,6) illerinde birinci parti olmuştur. En çok oy alınan iller ise Diyarbakır (152803),

---

[473] EGM, **PKK Cilt 6**, s. 265.
[474] Komalenciwan, **PKK Ateşkesi Tartışıyor**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=Sections&op=viewarticle&artid=65 (25 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[475] EGM, **PKK Cilt 6**, s. 331.
[476] a.g.e., s. 335.
[477] a.g.e., s. 334.
[478] a.g.e., s. 337.
[479] Dönemin HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak seçimlerden önce ısrarla, HADEP'in bütün Türkiye'nin partisi olduğunu, batı illerinden daha fazla oy olacaklarını beyan etmiştir. (Bakınız: Bila, a.g.e, s. 64.

İstanbul (151737), Adana (63277), Van (61006), İzmir (58863), Mersin (48329), Şanlıurfa (48265) ve Ankara (46682) olmuştur.

İL	OY SAYISI	ORAN	İL	OY SAYISI	ORAN
İstanbul	151737	3,60%	Hatay	16513	3,20%
Adana	63277	6,70%	Manisa	15603	2,30%
İzmir	58863	3,70%	Kocaeli	14526	2,60%
Mersin	48329	7,90%	Bursa	13667	1,40%
Ankara	46682	2,50%	Antalya	11701	1,90%
Konya	20329	2,50%	**Toplam**	461227	

Tablo 1– 1995 Seçimlerinde HADEP'in Batı illerinden aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo.

İL	OY SAYISI	ORAN	İL	OY SAYISI	ORAN
Diyarbakır	152803	46,30%	Muş	18434	16,70%
Van	61006	28,00%	Şırnak	17130	25,90%
Şanlıurfa	48265	13,70%	Iğdır	10863	21,60%
Batman	43987	37,20%	Kahramanmaraş	9813	2,70%
Mardin	37233	22,00%	Elazığ	8970	3,90%
Gaziantep	28115	6,70%	Malatya	8283	2,90%
Hakkâri	27951	54,20%	Bitlis	8054	10,00%
Ağrı	23037	17,90%	Kars	7772	6,80%
Erzurum	19134	5,90%	Tunceli	6109	16,90%
Siirt	18745	26,60%	Bingöl	5526	7,10%
Adıyaman	18672	9,50%	Ardahan	3761	6,50%
Toplam	478948		**Genel Toplam**	583663	

Tablo 2– 1995 Seçimlerinde HADEP'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo. (HADEP'in Tablo 1 ve 2'deki 34 il dışında aldığı toplam oy sayısı: 126.733'tür.)

1995 seçimlerine giderken HADEP'in barışçıl söylemlerine medyadan önemli destek gelmesi ve seçimlerden bir hafta önce PKK tarafından ilan edilen ateşkes, özellikle, yıllardır terörden zarar görmüş olan bölge halkı üzerinde etkili olmuş ve HADEP, PKK terörünün bitmesi için bir alternatif olarak algılanmıştır. Buna rağmen HADEP seçim sonuçları itibariyle beklediği oy oranını yakalayamamış ve bazılarınca başarısız olarak nitelendirilmişse de, ilerleyen yıllar için kendisine bir daha kolay kolay kaybetmeyeceği bir taban kazanmış ve siyasal bir coğrafya[480] ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

[480] Bila, a.g.e., s. 65.

Bu durum, Bila tarafından HADEP'e oy verenlerin, "Kürt ulusal bilinci" yaratmaya dönük faaliyetlerin bölge halkı tarafından destek görmesi[481] biçiminde yorumlanmışsa da; bölge halkının siyasal tercihinin şekillenmesinde ekonomik, sosyal, kültürel, etnik ve dini birçok etkenin belirleyici olduğu muhakkaktır. Dolayısıyla yukarıdaki yorum, gerçeklik payı olmakla birlikte, diğer etkenleri değerlendirme dışında bırakmaktadır. Siyaset bilimciler için bir laboratuar[482] olarak nitelendirilen bölgenin siyasal karakteri ile 1995 ve daha sonraki seçimlerin siyasal analizinin çok kapsamlı bir çalışmanın konusunu oluşturmaları ve tezin temel çıkış noktasını kaybetmemek kaygısıyla; 1995 seçimlerinde HADEP'in aldığı oyların istatistikî ve genel bir değerlendirmesi yapılmış olup takip eden seçim dönemleri için de aynı incelemeye devam edilecektir.

Bununla birlikte yüklendiği misyon seçim faaliyetlerinden ibaret olmayan HADEP, dönem itibarıyla yasal olmamasına rağmen oluşturduğu kadın, gençlik, işçi, sağlık ve benzeri komisyonlar vasıtasıyla bir nevi ERNK rolünü üstlenmiş[483] ve PKK'nın bölgede gizli bir şekilde dar hedef kitlelerine yönelik sürdürdüğü propagandasını, kendisini önceleyen partilere göre, ülke çapında ve yurtdışında daha fazla ve daha yüksek sesle dile getirmeye başlamıştır. Bu kapsamda seçim sonuçlarının bir başarı olarak lanse edilmesi, PKK'nın ilan etmiş olduğu sözde ateşkesin destek bulmasını teminen çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. 28 Ocak 1996 tarihinde İnsan Hakları Derneği (İHD) ve diğer legal kuruluşların organizasyonunda toplanan ve HADEP'in destek verdiği "Barış Konferansı[484]", 21–23 Nisan 1996 tarihleri arasında düzenlenen İstanbul-Diyarbakır Barış Treni yolculuğu[485], 8 Ekim 1996 tarihinde 3 ay süre ile düzenlenen "Barış için Bir Milyon İmza Kampanyası[486]", aynı şekilde halkın diğer kesimlerini kendi misyonları çerçevesinde birleştirmeye ve dini istismara yönelik olarak HADEP genel merkezinde düzenlenen 3 Kasım 1996 tarihli Dindarlar Toplantısı ve devamında HADEP'i destekleyen bir grup din adamı imzalı "Barış ve Kardeşlik için Açık Mektup" adı

---

[481] a.g.e., s. 65.
[482] Yavuz Donat, **Güneydoğu'da "Siyaset Zor Zanaat"**, http://www.sabah.com.tr/2007/01/06/yaz27-50-116.html. (06 Ocak 2007 tarihli çevrim içi erişim).
[483] EGM, **PKK Cilt 6**, s. 110.
[484] a.g.e., s. 395.
[485] İnsan Hakları Derneği (İHD), **1986-2001 İHD Etkinlikleri**, http://www.ihd.org.tr/ihd/15yil2.html. (19 Aralık 2006 tarihli çevrim içi erişim).
[486] Nilgün Cerrahoğlu, **Benim için Ölüm Yok**, http://www.milliyet.com.tr/1997/05/18/yazar/cerrah.html. (19 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

altında bir propaganda metni yayınlanması[487] ve cezaevinde başlatılan ve çeşitli legal örgütler ve bazı aydınların girişimleri ile sürekli gündeme taşınan açlık grevleri[488] bu faaliyetler arasında öne çıkmaktadır.

Ancak 23 Haziran 1996 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen HADEP 2. Kongresinde Türk bayrağının indirilmesi ve salona Öcalan posterinin açılması Türkiye'de büyük bir infiale sebep olmuş ve ilki 30 Haziran 1996 tarihinde Tunceli'de gerçekleştirilen PKK'nın yeni silahlı mücadele taktiği olan intihar eylemleri[489] ile birlikte HADEP'in yukarıda bahsolunan barış ve kardeşlik söylemleri sözde kalmıştır. Bu durum, PKK ve HADEP arasındaki mevcut ilişki düzeyine rağmen bazı akademisyenler tarafından PKK'nın sistem içerisinde faaliyet gösteren legal bir siyasi partiye olan tahammülsüzlüğü şeklinde yorumlanmış ve sonuç olarak bu gelişmenin HADEP'in ilerleyen seçim dönemlerindeki ittifak arayışlarının önünde bir engel olacağı tespitinde bulunulmuştur[490].

1997 yılını barış, kardeşlik ve PKK'nın "PKK Türkiyelileşiyor"[491] söylemi doğrultusunda geçiren HADEP, özellikle şehirlerde, Gençlik Kolları Merkezi aracılığıyla PKK'ya yeni kadro temini sağlama[492] ve partiye yeni üyeler temin ederek aidat toplamak[493] suretiyle maddi destekte bulunma faaliyetlerine ve diğer kitle çalışmalarına devam etmiştir. 1996 yılında düzenlenen HADEP ikinci kongresinde

---

[487] EGM, **PKK Cilt 6,** s. 401.
[488] Can Dündar, **Ölüm Koridoru**, http://www.candundar.com.tr/index.php?Did=2319. (19 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[489] Poland, a.g.e., s. 219.
[490] Nur Bilge Crisis, **Development in Managing Terrorism in Turkey**, http://www.sam.gov.tr/perceptions/Volume1/Dec1996-Feb1997/DEVELOPMENTINMANAGING TERRORISM INTURKEY.pdf (20 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[491] Halit Esendir, **Terör Kıskacında Türkiye Oligarşi mi? Demokrasi mi?**, İstanbul-2006, Timaş Yayınları, s. 134.
[492] Bu yönde PKK mensubu olmak suçundan yakalanan Fersande GÖKTIMAR'ın vermiş olduğu ifade şu şekildedir: "*...Sorejkot adlı örgüt mensubu bana Çukurova Üniversitesi içerisinde çalışma yapabileceğini, ayrıca HADEP içerisinde bulunan gençlik komitelerinden örgüte eleman temin edebileceğini söyledi, bu konularla ilgili Sami isimli örgüt mensubunun bana her türlü yardımı gösterebileceğini... Çukurova Üniversitesi içerisinde ve HADEP bünyesinde bulunan Gençlik komitelerinde çalışmalara başladım. HADEP Yüreğir ilçe Gençlik Başkanlığını yapan Mehmet Murat TEKTAŞ isimli şahısla örgütün kırsal alanına eleman temin etmek amacıyla ve HADEP gençliği üzerinde daha etkili propaganda yapmak amacıyla tanıştım... Mehmet Murat TEKTAŞ bana gelerek kendisinin denetiminde üç örgüt mensubu bulunduğunu ancak üç kişiyi örgütleyebildiğini söyledi...*" Anayasa Mahkemesi, **Halkın Demokrasi Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı** http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K2003/K2003-01.HTM. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[493] a.g.k.

yaşanan olaylardan sonra gözaltına alınan partililerin Ankara 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesince çeşitli hapis cezalarına çarptırılmaları, partinin kapatılması ihtimali doğurmuş ve bu doğrultuda 24 Eylül 1997 tarihinde Demokratik Halk Partisi (DEHAP) kurulmuştur[494]. DEHAP ile bu noktadan sonra ortak çalışmalar başlatılmışsa da Ankara 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin verdiği kararın Yargıtay tarafından bozulması ile faaliyetlerin tekrar HADEP bünyesinde sürdürülmesine karar verilmiştir[495].

Her alanda final yılı nitelemesi[496] ile girilen 1997 yılında, özellikle silahlı mücadele alanında beklenen gelişmelerin sağlanamaması ve legal alan faaliyetleri ile uluslararası alanda gerçekleştirilen faaliyetlerin daha etkili olduğunun görülmesi üzerine PKK, 1998 yılına, bir yandan kurulmasında etkin olduğu barış ve diyalog yanlısı bir takım sivil oluşumlar[497] vasıtasıyla Türkiye içerisinde gündem oluşturmaya ve etkinlik kurmaya diğer yandan da HADEP'i faaliyetlerinde yasal bir zemin olarak kullanmak sureti ile Türk siyasetinde etkinlik elde etmeye çalışarak[498] girmiştir.

Yurt içinde gerçekleştirilen bu faaliyetler ile birlikte HADEP, yurt dışında da önemli çalışmalara katkı sağlamıştır. Temel olarak uluslararası alanda taraf statüsü elde edebilme çabasına matuf bu faaliyetler arasında; sözde Sürgünde Kürt Parlamentosunun kuruluşu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde gerçekleştirilen faaliyetler, Birleşmiş Milletler nezdinde gözlemci statüsü kazanma çalışmaları ve bazı uluslararası sivil toplum kuruluşları ile birlikte gerçekleştirilen konferans, sempozyum ve toplantı gibi faaliyetler önem arz eden konu başlıklarını oluşturmaktadır.

---

[494] Baki Gül, **Artık Çözüm Üretilmeli**, http://www.yeniozgurpolitika.org/?bolum=haber&hid=14062. (25 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[495] İnanç ve Polat, a.g.e., s. 132.
[496] Bila, a.g.e., s. 70.
[497] Bu kapsamda kurulan bazı yapılanmalar şunlardır: 20 Ocak 1998 tarihinde ilan edilen "Demokratik Uzlaşma ve Kürt Sorununda Çözüm Girişimi – DEMOS. Bu grubun kurucuları arasında HADEP'in kapatılma davasında avukatlığını yapan Yusuf ALATAŞ, Diyarbakır HADEP eski il başkanı Fırat ANLI, HADEP Merkez Kadın Komisyonu Üyesi Şükran AYDIN, dönemin İnsan Hakları Derneği Genel Başkan Yardımcısı Osman BAYDEMİR, eski DEP milletvekilleri Sedat YURTTAŞ ve Ahmet TÜRK, MKM Başkanı Nuray ŞEN, HADEP PM üyesi Selim OKÇUOĞLU gibi kişiler yer almaktadır. Bu kapsamda bahsedilmesi gereken diğer önemli bir oluşum ise Şanar YURDATAPAN, Fikret BAŞKAYA ve Haluk GERGER'in önderliğinde kurulan Barış ve "Demokrasi için Bir Araya Vakfı"dır. İnsan hakları alanında çalışmalar yürüten vakıf, özellikle köy boşaltma vakaları ile ilgili olayları abartmak sureti ile bu olayları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne taşımıştır. (EGM, **PKK Cilt 7**, s. 140, 183 ve 184).
[498] Özdağ, **Türk Ordusunun PKK…**, s. 21.

BÖLÜM III
ÖCALAN'IN YAKALANMASINDAN 2007 YILINA PKK'DA İDEOLOJİK VE STRATEJİK DEĞİŞİKLİKLER VE SİYASAL ALAN FAALİYETLERİ

3.1. Abdullah Öcalan'ın Yakalanması ve Mahkeme Süreci (1998–1999)

Türkiye, 1998 yılının ikinci yarısı ile birlikte lider güdümlü PKK terör örgütü ile mücadelesinde yeni bir strateji geliştirerek PKK'ya en önemli desteği sağlayan Suriye'ye karşı olan politika ve söylemlerini sertleştirmiştir. Öyle ki zamanın Başbakanı Mesut Yılmaz; *"Bölücü eşkıyadan elini çekmezse, aklını başına toplamazsa bu dünyayı Suriye'nin başına yıkmak boynumuzun borcudur"* Suriye'nin Hatay iddiası için ise *"Bizim toprağımızda gözü olanların gözünü çıkarmak boynumuzun borcudur*[499]*"* demek suretiyle Türkiye Cumhuriyeti tarihi süresince yapılmış olan en sert açıklamalardan birine imza atmıştır. PKK lideri Abdullah Öcalan'ın, yıllarca sığınağı ve yönetim merkezi olan Suriye'den çıkartılması süreci, yoğunlaşan siyasi baskılara Kara Kuvvetleri Komutanı Atilla Ateş'in 16 Eylül 1998 tarihinde yapmış olduğu açıklama ve askeri müdahale tehdidi[500] ile artık geri dönülmez bir aşamaya gelmiştir. Nihayet 9 Ekim 1998 tarihinde Suriyeli yetkililer, Abdullah Öcalan'ı ülkelerinden çıkartmışlardır[501]. Bu tarih itibariyle sonra Mısır ve İran'ın arabuluculukları vasıtasıyla Ortadoğu'da ciddi savaş rüzgârları estiren Türkiye ile Suriye arasında gerginlik, Suriye'nin PKK'yı desteklemekten vazgeçeceğine dair bir anlaşma imzalamayı kabul etmesi ile son bulmuştur. Bu anlaşmaya göre PKK artık Suriye topraklarını eğitim ve Türkiye'ye saldırı düzenlemek için kullanamayacak olup Suriye, terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ı da topraklarında daha fazla barındırmayacaktır[502].

Abdullah Öcalan'ın Suriye'den ayrılması ile başlayacak ve İmralı Cezaevi'nde sona erecek dört aylık kaçış macerasında ilk durağı Yunanistan olacaktır. Ancak Öcalan, artık eski konumuna sahip olmadığını da ilk olarak burada anlayacaktır. Atina

---

[499] Sabah, **Gözünüzü Çıkarırız**, 12 Ekim 1998.
[500] Amikam Nachmani, **Turkey: Facing a New Millenium: Coping with Intertwined Conflicts**, Manchester, Manchester University Press, 2003, s. 49.
[501] Tuncay Özkan, **Abdullah Öcalan Neden Verildi? Nasıl Yakalandı? Ne Olacak?** İstanbul–2005, Alfa Yayınları, s. 64.
[502] BBC, **Turkey and Syria Sign Agreement**, http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/197798. stm. (10 Temmuz 2005 tarihli erişim).

Havaalanı'na vardığında burada kendisine karşı sergilenen tavrın, ileride, Öcalan'ın, yakalanması ile birlikte sergilemiş olduğu davranış ve takip ettiği siyaseti oldukça derinden etkileyeceği görülecektir. Nitekim en güvendiği ülkelerin başında gelen Yunanistan'a ilk vardığında kendisine ülkede en fazla beş saat kalabileceği bildirilmiş ve bu sürenin bitiminde Öcalan, Rusya'ya doğru yola çıkartılmıştır[503]. Rusya'da 30 gün kalabilen Öcalan, 11 Kasım 1998 tarihinde İtalya'ya hareket etmiş ve burada sahte pasaport kullanmak suçundan yakalanmıştır[504].

Öcalan'ın İtalya'da kaldığı iki ay, Türkiye'de önce Öcalan'ın iade edileceği ümitlerinin oluşmasına sebep olmuş hatta gazetelerde; "*Türkiye'nin bastırması ve kararlı tutumu sonucu, Suriye'den Rusya'ya kaçmak zorunda kalan, Türkiye'nin aynı kararlılığını sürdürmesi sonucu burada da barınamayan PKK'nın başı Apo'nun kaçışı Roma'da noktalanmış oldu*[505]" şeklinde haberler çıkmış ancak İtalyan makamlarının takınmış oldukları tavırla bu ümit yerini öfkeye, gösterilere ve daha da ileri giderek İtalya'ya karşı her alanda resmi olmayan bir boykota bırakmıştır[506].

Hayatındaki en büyük kaygısı kendi can güvenliği olan Öcalan[507], kendisini güvende hissedebilecek bir yer arayışlarına devam etse de Avrupa'nın bütün havaalanları artık kendisine kapatılmıştır[508]. Suriye'den sonra Yunanistan, Rusya, İtalya, yeniden Rusya, tekrar Yunanistan, Beyaz Rusya[509] ve son kez Yunanistan'a gittikten sonra Öcalan, 2 Şubat 1999 tarihinde Yunanistan'dan ancak Kenya'ya gidebilmiş ve 15 Şubat 1999'da Kenya, ABD ve İsrail ile birlikte yapılan ortak bir operasyon[510] sonucunda Türk görevlilerce yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir[511].

---

[503] Tuncay Özkan, **Operasyon**, İstanbul, Doğan Kitap, 2000, s. 185.
[504] BBC, **"PKK Chief Held in Rome"**, http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/213679.stm. (10 Temmuz 2005 tarihli erişim).
[505] Saygı Öztürk ve İbrahim Gündüz, **"Bastırdık Başardık"**, Sabah Gazetesi, 13 Kasım 1998.
[506] William Hale ve Gamze Avcı, **Turkey and European Union: The Long Road to Membership**, içinde Rubin ve Kirişci, a.g.e., ss. 31–49.
[507] Mango, a.g.e., s. 51.
[508] Özkan, **Operasyon**, s. 191.
[509] a.g.e., s. 84.
[510] Öztürk, **Kırmızı Klasör**, s. 23–24.
[511] Hürriyet, **Apo Türkiye'ye Getirildi**, http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/99/02/16/html/sondakika1.htm. (10 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

Öcalan'ın yargılanması sürecinin ve ifadelerinin incelenmesi, örgüt hakkında sahip olunan veya ileri sürülen her türlü bilgi ve savın sağlamasının yapılabilmesi imkânı vermesi bakımından oldukça önem taşımaktadır. Bununla birlikte bu yargılama birçok sebeple diğer genel yargılama süreçlerinden farklı özellikler taşımaktadır. Ulusal ve uluslararası kamuoyunun bütün dikkatlerinin bu yargılamaya çevrilmiş olması, birçok yabancı ülke ve uluslararası kuruluşun davayı yakından izlemesi ve dava hakkında görüşler belirtmeleri, sanığın, konumu sebebi ile terör örgütü üzerindeki etkisi ve yargılamanın seyrine etki edebilecek gelişmelere sebep olma veya bunları önleme kapasitesine sahip olması, terör örgütü mensuplarının bu süreç içerisinde sergilemiş oldukları tavır ve içinde bulunmuş oldukları psikolojik durum, yine sanığın sebep olduğu binlerce olay sebebi ile zarar görmüş, sevdiklerini kaybetmiş binlerce şehit ailesinin ve arkadaşlarını kaybetmiş on binlerce güvenlik görevlisinin içinde bulundukları psikolojik durum bu davayı diğer yargılama süreçlerinden ayırmaktadır.

Ayrıca mahkeme sürecinde dikkat çeken bir başka husus, yirmi yılı aşkın bir süreden beri devam eden ve Türkiye'nin yıllık ortalama 6 ila 8 milyar Amerikan Dolarını terörle mücadeleye harcamasına[512] ve 22 Şubat 1999 tarihi itibari ile 4472 sivil vatandaşın hayatını kaybetmesine ve 3874 asker, 1225 geçici köy korucusu ile 247 polisin şehit olmasına[513] ve toplam "30.000 küsur" [514] sivil ve güvenlik görevlisinin ölmesine sebep olan terör örgütü PKK'nın elebaşı Abdullah Öcalan'ın 16 Şubat 1999 tarihinde Türkiye'ye getirilmesi ülke çapında büyük bir heyecan ve sevinç uyandırırken, güvenlik güçlerinin hem bu operasyonun gururunu hem de yaşanması muhtemel yoğun ve şiddetli saldırıların endişesini taşımakta olduklarıdır. Bu bağlamda Öcalan, kaçmasını engellemekten ziyade muhtemel bir suikasttan korunabilmesi amacıyla İmralı Adasında gözaltına alınmış[515] ve yapılan yargılama neticesinde 29 Haziran 1999 günü vatana ihanet ve diğer suçlardan idam cezasına çarptırılmıştır.

---

[512] Kramer, a.g.e., s. 46.
[513] **Ankara DGM Cumhuriyet Başsavcılığının Abdullah Öcalan Hakkında Hazırladığı İddianame**, III. Bölüm, par. 1 için bakınız İnanç ve Polat (Yay. Haz.), a.g.e., s. 146.
[514] **Abdullah Öcalan'ın İmralı Cezaevi'nde DGM Cumhuriyet Savcıları Tarafından Alınan İlk İfadeleri** için bakınız: a.g.e., s. 7.
[515] Öcalan'ın ilk sorgusuna katılan ve iddianamesini hazırlayan Ankara DGM Cumhuriyet Savcısı Talat Şalk'ın bu konuda vermiş olduğu bir röportajı için bakınız: Öztürk, **Devlet'in Derinliklerinde**, s. 117 vd.

3.2. Öcalan'ın AİHM Savunmaları Çerçevesinde İdeolojik Stratejik Değişiklikleri (1999–2007)

Abdullah Öcalan'ın, Kenya'da yakalanıp Türkiye'ye getirildiği uçakta, görevlilere "*Ben ülkemi severim. Annem de Türk'tü. Eğer bir hizmet imkânım olursa yaparım. Türkiye'ye dönünce fırsat verirseniz hizmet ederim. Daha üst düzeydekilere de bildirirsek, ben hizmeti seve seve ederim*" dediğinde kendisine kayıtta olduklarını ikaz eden görevliye "*Yayınlayın. İşkence etmediniz, benim içimden geliyor. Gerçekten söylüyorum. Türkiye'yi seviyorum. Ve Türk halkını da seviyorum. Onlar için iyi hizmet edeceğime inanıyorum*[516]." şeklinde cevap vermesi kamuoyunda geniş yankı bulmuş ve lider-güdümlü bir örgüt olan PKK'nın büyük bir gerileme içine gireceği ve hatta tasfiye olabileceği söylenmiştir[517]. Terör örgütü yandaşları arasında hayal kırıklığı ile karşılanan bu açıklamalar[518], politik psikoloji uzmanları tarafından Öcalan'ın "*endişeli ve korku içinde*" olması ile açıklanmış ise de[519]; bu açıklamalar, Öcalan ve PKK'nın orta vadede geliştireceği yeni stratejik değişikliklerin temelini oluşturmuştur.

Nitekim, Öcalan, Türkiye'deki yargılanmasının ardından başvurduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) sunmuş olduğu 2001 tarihli ilk ve 2004 tarihli ek savunmalarında PKK terör örgütünün amaç ve stratejilerinde bazı önemli söylem değişikliklerine gitmiştir. Bu söylemler, her ne kadar samimi ve inandırıcı bulunmamış[520] ve ilerleyen zaman dilimindeki gelişmeler de bu tespitleri haklı çıkarmışsa da, özellikle Öcalan'ın yakalanmasından sonra, PKK terör örgütünün amaçlarına ulaşmada kullandığı en önemli aracı olan siyasal faaliyetlerinin boyutlarını ve çerçevesini değerlendirebilmek için belgesel bir incelemeye tabi tutulacaktır.

Bu kapsamda Öcalan'ın "Bağımsız Birleşik Sosyalist Kürdistan" amacından "Demokratik Ortadoğu, Birleşik Anayurt" tezine geçiş yaptığı ilk değerlendirmeleri,

---

[516] Hürriyet, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/02/18/hurriyet.asp. (16 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).
[517] Hürriyet, **Apo PKK'lılara teslim ol diyecek**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/02/20/97658.asp. (16 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).
[518] Hürriyet, **Apo Liste Verdi**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/02/24/98508.asp. (16 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).
[519] Hürriyet, **Hizmetinize hazırım**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/02/18/97244.asp. (16 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).
[520] Bila, a.g.e., s. 123.

AİHM'e sunmuş olduğu ve "Sümer Rahip Devletlerinden Demokratik Uygarlığa" ismi ile iki cilt halinde kitaplaştırılan AİHM savunmaları çerçevesinde incelenecektir. Yapmış olduğu bu değerlendirmeler neticesinde örgüt dışı ve içinden önemli eleştiriler alan[521] Öcalan'ın, temel olarak, örgütün denetiminden çıkmasına mani olmak amacıyla geliştirdiği ve örgüt mensuplarınca fazla anlaşılamayan; özünde "Devlet"in reddedildiği, "Devlet"in yerine genel kamu otoritesi olarak tanımlanabilecek siyasi bir kurumun oturtulduğu, gözden geçirilmiş "demokratik ekolojik toplum paradigması" söylemi ise 2004 yılında AİHM'e sunduğu ve "Bir Halkı Savunmak" adı ile kitaplaştırılan ek savunması doğrultusunda incelenecektir.

3.2.1.Demokratik Cumhuriyet Tezi

Öcalan'ın ilk defa 6 Nisan 1999 tarihinde avukatlarıyla yaptığı görüşmede, savunmanın nasıl olacağına ilişkin soruya vermiş olduğu cevapla kayda geçirilen bu yeni tez, Öcalan tarafından Demokratik Cumhuriyet tanımlaması ile ifade edilmiş ve içeriği özet olarak aşağıdaki şekilde verilmiştir:

> "Sanırım ana çerçeve olarak hazırdır. Tek tek olaylara fazla girmeyeceğim. İsyandır, İsyanı değerlendireceğim. Demokratik Cumhuriyet itibariyle geliştiriyorum. Bu temelde Türkiye'nin tarihini, Cumhuriyet tarihini değerlendireceğim. 90'dan itibaren Demokratik Cumhuriyet yönünde gelişme vardır. Örneğin dil kullanılması vb.
> - Sonuç bölümünde de sorunun demokratik çözüm olduğunu ortaya koyacağım. Demokratik istem süreci Türkiye'de başlamıştır. Engelleyenler de var. Demokratik sistem Türkiye'de yürürlüktedir. Buna kültür de girmektedir. Kurumlar, enstitü vb. Küçük görmemek gerekir. İşletilmiyor. Benim davam cumhuriyetin demokratikleştirilip demokratikleştirilemeyeceği davasıdır. Demokratikleşip demokratikleşmeyeceği davası olursa dava rolünü oynayacak. Eski Kürt savunmalarının benzeri olmayacak, klasik sol anlamında da savunma olmayacaktır.
> - Demokratik çözümü, otonomi ve federasyondan daha anlamlı buluyorum. Süreç, herkesi sistem içinde daha tutarlı olmaya zorluyor. Uzlaşma olmazsa 21. yüzyıla kavga hâkim olur."[522]

---

[521] Michael Gunter, **The Continuing Kurdish Problem in Turkey after Ocalan's Capture**, Third World Quarterly, Carfax Publishing, Vol. 21, No.5, 2000, ss. 849-869.
[522] Erdal Şimşek, **Abdullah Öcalan'ın Avukatlarına Verdiği Talimatlar, İmralı PKK'nın Yeni Karargahı mı?** İstanbul, Neden Kitap, 2006, s. 25-26.

1984'ten 1999 yılına kadar gerçekleştirdiği binlerce terör saldırısı ile otuz bini aşkın insanın ölümüne sebebiyet veren bir terör örgütünün lideri olan Öcalan'ın, terörden demokrasi taraftarlığına olan evrimi birçok kişi tarafından Öcalan'ın kendi canını kurtarmak amacıyla uyguladığı bir taktik ve korkaklık olarak adlandırılırken[523] Gunter, bu evrimin esasında çok keskin olmadığını, nitekim Öcalan'ın daha 1993 yılında ilan ettiği sözde tek taraflı ateşkesten beri Türk-Kürt kardeşliğini savunduğunu ve getirdiği bu çözümleme ile Türkiye şartları içerisinde Türk liderlerden daha Türk olduğunun söylenebileceğini[524] belirtmek suretiyle Öcalan'ın sözde Kürt sorununun çözümü için önerdiği stratejinin samimiyetine inandığını ifade etmiştir.

Öcalan'ın belirlediği yeni stratejinin, hakkında yapılan samimi veya tam tersine taktik manevra nitelendirmeleri bir kenara bırakılıp içerik incelemesi yapıldığında; tezin temeline, demokratik sistemler haricinde büyük ulusal sorunların çözümünün mümkün olmadığı tespitinin yerleştirildiği görülmektedir. Öcalan da sözde Kürt sorununun bizatihi kendisinin Türkiye, İran, Irak ve Suriye'yi demokratikleştirme doğrultusunda zorlayacağını beyan etmektedir[525].

Savunmasında öncelikle Türkiye'nin sözde Kürt sorununa ve demokratik çözümüne değinen Öcalan, Türklerin Anadolu'ya girişleri ile birlikte tarihsel perspektifte Türk-Kürt ilişkilerini incelemiş ve bu süreçlerdeki yönetim şekillerini değerlendirmiştir. Öcalan, bu bölümde son olarak Osmanlı Devleti'ndeki milliyetçilik akımlarını demokratiklikten yoksunlukla nitelemiş ve 19. yüzyılın başından itibaren Batı karşısında sıkışan Osmanlıların, artan vergi ve asker ihtiyaçları sebebi ile Kürtlere aşırı yönelmeleri sonucunda Kürt isyanlarının ortaya çıktığını ve Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundaki "gerici milliyetçilik" vurgusu ile de bu sürecin devam ettiğini ve bu Kürt isyanları ile Türkiye'nin demokratikleşemediğini ve ilerleyen zamanlarda çağdaşlaşma sürecinin en önemli aşamasında demokratikleşmeyle sistemini tamamlaması gerekirken, yine duyduğu korku ve bölünme telaşıyla Kürtleri ezerek sorunu halledebileceği yanılgısına kapıldığını iddia etmiştir[526].

---

[523] Gunter, a.g.m.
[524] a.g.m.
[525] Öcalan, **Sümer Rahip Devleti**, Cilt 2, s. 160.
[526] a.g.e., s. 167.

Türkiye'nin siyasal tarihini aşağıda belirtildiği üzere tahlil eden Öcalan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş aşaması ve devamındaki eksiklik ve yanlışlıkların tespitinden sonra "Türkiye'de yaşanan 2000'li yıllar bunalımının devlet, toplum ve siyasi yapıların demokratikleşmesiyle aşılabileceğine ilişkin genel bir konsensüs oluştuğunu belirtmiştir[527]:

> Türkiye'nin devlet ve toplum olarak önündeki süreci **Demokratik Türkiye** olarak kavramlaştırmak gerçekçidir. Cumhuriyetin birinci dönemi kuruluş, reformlar, korunma nedeniyle otoriter cumhuriyet dönemi (1920-1950); ikinci dönem, üst tabakaların dar bir kesiminin ortak ve keyfi yönetimi olarak oligarşik cumhuriyet dönemi (1950-2000); yeni dönem olarak, halkın iradesinin demokratik işleyiş temelinde yansıması anlamına gelen demokratik cumhuriyet dönemi, içine girdiğimiz dönemdir.[528]

Bu bağlamda Öcalan, halkın beklentilerini aşağıdaki şekilde değerlendirmiştir:

> - Ne yeniden bir gerginlik ne de milliyetçi söylemlerle birlik ve beraberlik, dönemin beklentisini yansıtmıyor. **Halk milliyetçi sloganlar kadar demagojik çatışmacı yaklaşımları da benimsemiyor**.[529]
>
> - Kürt sorunun demokratik çözümü hem bu sürecin temel nedeni, hem de tamamlayanıdır. Cumhuriyetin ilk iki dönemi, **kuruluşta stratejik müttefik olduğu halde**, milliyetçilik ve isyanlar nedeniyle Kürtlerin dışlanması ve inkârıyla geçmiştir. Hâlbuki ulusal kurtuluşun önderi Mustafa Kemal, hareketi organize ederken Kürtler ve Türkleri etle tırnak gibi birbirine muhtaç iki stratejik müttefik ilan etmişti[530].

Yukarıdaki bu açımlamalardan sonra Öcalan, Türkiye içerisinde Kürt olgusundan duyulan korkunun geçersizliğine ilişkin bazı kavramlara açıklık getirmenin yerinde olacağını belirterek yeni stratejisinin temel unsurlarını sıralamaktadır:

> Birincisi, ülke bütünlüğü ve devletin birliği konusunda duyulan hassasiyettir. Bu hassasiyet daha çok Kürt meselesinden duyulan korkudan ileri gelmektedir. Korku inkârı, inkar dengesiz isyan ve sürekli bunalımları getirmiştir. Sonuç ise, kendini kandırmak ve muazzam maddi ve manevi kayıplardır. Halbuki **ülkenin bütünlüğünün Kürtlerin de**

[527] a.g.e., s. 169.
[528] a.g.e., s. 170. (Vurgular eklenmiştir).
[529] a.g.e., s. 169. (Vurgular eklenmiştir).
[530] a.g.e., s. 170. (Vurgular eklenmiştir).

kendi anayurdunda kardeşçe dil ve kültürel varlığını yaşayarak daha sağlam tesis edileceği açıktır. Kürtlere tanınacak özgürlüğün ayrılıkla ve ayrı ulus olmayla sonuçlanacağından korkulmaktadır. **Ayrılığın yararsızlığı ve anlamsızlığı özgür tartışmayla rahatlıkla kanıtlanabilir**. Birlikte özgürlük içinde yaşamanın her bakımdan zenginleştirici etkisi gösterilebilir. Aslında ayrılık, milliyetçiliğin karşılıklı körüklediği bir akımdır. Bundan sadece bir taraf değil, iki taraf da sorumludur.

Ayrılıkçılığın panzehiri, özgürlük ve demokratik birlik seçeneğidir. Ayrı ulus olup olmama ve tek ulus sorunu da bilimsel olarak tartışmayla aşılabilecek bir sorundur. **Kürtlerin ulus aşamasına gelip gelmediği**, gelse bile bunun Türk ulusu için bir tehlike teşkil edeceği, yine milliyetçi fanatizmin bir iddiasıdır. Kürtleri zorla Türk saymanın Türk ulusunu güçlendirmeyeceği açıktır. Kaldı ki, Türkler sayıyla değil, gelişmiş bir ekonomi ve demokrasiyle daha çok güçlenirler. Kürtlerin sosyolojik bir olgu olarak değerlendirilesi Türk ulusunun daha çok yararınadır. Varlıklarını kabul etmiş bir Türk ulusu, Kürtlerden daha çok saygı ve birlik istediği doğurur; tersine inkar edilme, dil yasağı ve eğitim hakkının esirgenmesi devamlı eziklik ve hor görülmeye yol açar. Her iki kesim için de bundan daha zararlı bir tutum gösterilemez.

Benim bu konuda ortak bir konsensüs olarak belirtmek ve önermek istediğim bir husus, birçok ülkede görüldüğü gibi, **tek ulusu ülke adıyla anmak** biçimindedir. Örneğin İsviçre, Belçika, İspanya, Rusya, ABD ve daha birçok ülkede olduğu gibi, ne kadar dil ve kültür varlığı olursa olsun, tek bir İsviçre, Belçika, İspanya ve ABD ulusu nasıl mümkünse, Türkiye ulusu olarak tek ulus da mümkündür. **Türk yerine Türkiye ulusu daha gerçekçi, tarihi ve sosyal realiteye daha uygundur**. Dünyanın bir zenginlik kaynağı olarak gördüğü kültürel varlıkları ve sosyal olguları zorla yok saymak, gerçekten ne mümkündür ne de herhangi bir yarar getirir. Kürtlerin aynı ülkenin ulusal varlığı içinde bir zenginlik olarak tutulması, Türk ulusuna da gerçek katkıyı yapabilecektir. Aksi halde sürekli kuşku, çatışma ve askeri seferlerle en büyük zararların kaynağını teşkil edebileceği yeterince kanıtlanmıştır. Sosyal olguları doğal asimilasyona bırakmak, bunun yanında isteyen kültürel değerlerin gelişip yaşamalarına olanak tanımak, insanlığın tarih boyunca temel trendi olmuştur. Ancak en katı bağnazlar kültürel varlıkları tasfiyeye yönelmişlerdir.

Eğer bu kavram kargaşaları ve şoven yaklaşımlar terk edilirse, **Kürtlerin cumhuriyetin sağlam ve bilinçli yurttaşları haline gelmemeleri için ciddi bir engel kalmaz** ve asıl Kürt sorunun çözümü de bu noktada özgür ve kendi kültürel kimliğiyle katıldığı cumhuriyet yurttaşlığıyla başlar.[531]

[531] a.g.e., s. 171-172. (Vurgular eklenmiştir).

> Bu yaklaşımda Kürtçe resmi dil olsun, arkasından federasyon gelsin tehlikesi de yoktur. Bazı şoven milliyetçi yaklaşımlar hep bu demagojiyi dile getirirler. **Gerçek bir demokrasinin ayrı bir devletten de, federasyondan da daha değerli ve haklar getiren bir rejim olduğunu anlamadıklarından, bu safsatalarını ileri sürmektedirler**[532].
>
> Bu yaklaşım tarih boyunca Türk-Kürt ilişkilerinin ruhuna uygun olduğu gibi, çağımızın demokratik ve insan hakları özellikleriyle de tam uyum halindedir. Dikkat edilirse, **bu çözümde ne sınırların değiştirilmesinden, ne otonomiden, ne ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal hakların ayrı bir listesinden bahsedilmektedir**. Tek gerekli görülen, gerçekten demokratik sisteme bağlılık ve şoven faşist iddialardan vazgeçmek, her grubun kendi kültürel kimliğini ve eğitimini resmi sistemi inkar etmeksizin yaşamasıdır. Kürt sorunun demokratik çözümünün özü de budur[533].

Yukarıda özetlendiği gibi iyimser bir tablo çizen Öcalan, bu yeni stratejinin anlaşılmaması durumunda ise Türkiye'nin daha önce yaşamış olduğu sıkıntıları yaşamaya devam edeceği tehdidinde bulunmaktan da geri kalmamıştır:

> Çözümsüzlüğün mirasının ne olduğu ortadadır: Kan, acı, her yönden kayıp ve aynı başlangıç noktalarına gelme. Eğer Türkiye Cumhuriyeti Kürtleri yadsıyarak önümüzdeki dönemde demokratikleşip krizini aşacağını, içte birlik ve dışta güçlü ittifaklarla yoluna devam edeceğini düşünüyorsa, bunun kendini aldatma olduğu günümüzde yoğun bir biçimde yaşananlardan açıkça bellidir. Halen ateşkes konumunda olan **PKK'nin yeni bir gerilla hamlesi bile, 21. yüzyılın ilk çeyreğini kaybettirmeye yeterlidir**. Bundan da kimse kazanmayacak, belki Kürtler varlıklarının daha derinliğine farkına varıp, sorunu daha da ağırlaştıracaklardır. Gün gelecek yine aynı çözüm yolu kendini dayatacaktır.[534]

Türkiye için yukarıda yapılan değerlendirmelerin birer benzerinin de İran, Irak ve Suriye için yapılmasından sonra bu ülkelerdeki Kürt sorunlarının nasıl çözülmesi gerektiğini tespit eden Öcalan, son olarak Kürtlerin birlik sorununa değinmiştir:

> Eskiden bağımsız, birleşik ve sosyalist bir Kürdistan sloganı sıkça atılırdı. Milliyetçilikten kaynaklanan bu slogan, hem ideolojik hem de politik-pratik açıdan gerçekçi olmamaktadır. Ütopik olarak kulağa hoş gelse de, daha doğru olan yurtseverlik ve enternasyonalizme [karşı] sloganı şu temelde olsa daha gerçekçi olacaktır: Çatısı altında bulunan her ülke ve

---

[532] a.g.e., s. 172. (Vurgular eklenmiştir).
[533] a.g.e., s. 173. (Vurgular eklenmiştir).
[534] a.g.e., s. 174. (Vurgular eklenmiştir).

> devlet için geçerli olmak üzere, "**Demokratik Ülke, Özgür Anayurt**", tüm Ortadoğu açısından "**Demokratik Ortadoğu, Birleşik Anayurt**". Bu iki temel slogan tüm Ortadoğu halkları açısından geçerlidir.[535]

Bu doğrultuda *"Kürdistan"ın sömürge olduğu ve bağımsız bir Kürdistan'ın neden düşünülemeyeceği*[536] sorusu ile başlayan, *Birleşik ve Demokratik Kürdistan'ı kurmak amacıyla*, *bir politik örgüt, bu politik örgütün önderliğinde bir ulusal kurtuluş cephesi ve bu cepheye bağlı savaşan güçlü bir halk ordusunun örgütlendirilmesi*[537] ile gelişen ve *gerek ezen ulus devrimcilerinden gerekse onlarla farklı nüanslardan ama aynı telden çalan ezilen ulus devrimcilerinden gelen, ulusal mesele konusundaki "bölgesel özerklik", "federal birlik", "dil ve kültür özerkliği" biçimindeki çözüm yollarını gerici ve "bağımsız devlet" tezine aykırı olduğu*[538] iddialarını reddederek radikalleşen PKK terörünün amaç, araç ve program bakımından reddi anlamına gelen yukarıdaki çerçeve, Öcalan tarafından PKK terör örgütünün yeni konsepti olarak ileri sürmüştür.

Bu yeni çerçevede özetle; yıllarca Türkiye'nin iddia ettiği gibi Türk-Kürt kardeşliğine vurgu yapılmış, Osmanlı Devletinin son dönemleri ile Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş yıllarındaki milliyetçilik anlayışının bazı olumsuzluklarının sözde Kürt sorununa sebebiyet verdiği belirtilmiştir. Bu sorunların çözülebilmesi için ise; Türkiye'nin etnik milliyetçilik anlayışından vazgeçmesi – bu durum Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğinin de terk edilmesi sonucunu doğuracaktır – ve İspanya, İsviçre ve ABD'nde olduğu gibi ülke milliyetçiliğini kabul ederek Kürtlerin de bir nevi kurucu unsur olarak Türkiye içerisinde yer almalarının temin edilmesi önerilmiştir.

Sonuç olarak bu şartların, ancak gerçek bir demokratik cumhuriyet ile mümkün olabileceği, bu sistemin bir kere tesis edilmesi ile sosyal ve kültürel haklarını kazanacak Kürtlerin, Türkiye Cumhuriyetinin sağlam ve bilinçli yurttaşları haline geleceği, bu sonucun ise federasyon veya otonomi gibi *safsatalara* tercih edileceği ve sözde Kürt sorununun değil sadece Türkiye'ye bütün Ortadoğu'ya fayda getirecek şekilde sona

---

[535] a.g.e., s. 188. (Vurgular eklenmiştir).
[536] Öcalan, **Devrimin Dili ve…** s. 37.
[537] Öcalan, **Kürdistan Devrimin Yolu**, s. 68.
[538] a.g.e., s. 72.

ereceği; çizilen bu yolda gerekli adımların atılmaması durumunda ise 20. yüzyılın son çeyreğine damgasını vuran sorunların devam edeceği değerlendirilmiştir.

3.2.2. Demokratik Cumhuriyet Tezinin Güncellenmesi, "Devlet"in Reddi" ve Demokratik Ekolojik Toplum Paradigması

Abdullah Öcalan'ın, yakalanmasının hemen ardından 1999 yılında geliştirmeye başladığı ve 2001 yılında AİHM'ne sunduğu savunma niteliğindeki yeni söylemi, hem örgüt içerisinde hem de dışında farklı tepkilerle karşılanmıştır. Bu tepkilerin en önde geleni, Öcalan'ın "İmralı konsepti" olarak adlandırılan bu söylem ile bir teslimiyet içerisine girdiğidir[539]. Öcalan'ın yakalandığı andan itibaren Türk Devletinin hizmetine girdiği iddiası ile başlayan ve PKK'nın daha kuruluş aşamasında sözde Kürt sorununu gerçek, doğal, demokratik çözümden uzaklaştırdığı, 12 Eylül sonrasındaki silahlı çatışmalarla tam bir tasfiyeye ve Öcalan'ın İmralı'ya getirilmesi ile de tam bir teslimiyete dönüştürüldüğü savı ile geliştirilen bu yaklaşımın PKK içerisinde de "Kemalist çizgiye kayıldığı" görüşü ile taraftar bulması[540], Gunter gibi bazı araştırmacıların olumlu görüşlerine[541] rağmen Öcalan'ı endişelendirmiş ve örgütü kendi denetiminde tutabilmek için yeni bir çıkış noktası aramasına sebep olmuştur. Bu kapsamda 2001 yılında nihai halini verdiği söylemini gelen tepkiler muvacehesinde geliştiren Öcalan, değerlendirmelerini tutarlı hale getirmek adına yeni stratejisini daha teorik bir düzeye çıkartarak PKK için de yeni bir örgütlenme şeması belirlemiştir. Sözde Kürt sorunun çözümündeki yeni strateji ve örgütlenme modeli ilk defa, özet bir şekilde, yine AİHM'ne sunulan 20 Mayıs 2003 tarihli "Özgür İnsan Savunması"nda gündeme getirilmiştir[542].

Öcalan, 2004 yılında hazırladığı, toplam yedi bölümden oluşan ve ilk dört bölümü; toplumsal gerçeklik ve birey, demokratik ekolojik toplum, Ortadoğu uygarlığında kaos

---

[539] İbrahim Güçlü ve Necdet Gündem, **Yeniden Özgür Gündem'in İtirafları ve Tarihi/Siyasal Körlük Üzerine Bazı Düşünceler**, http://www.kurdistan.nu/dk-yazilar/guclu_gundem.htm. (24 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim) ve Hussein Tahiri, **The PKK/KONGRA-GEL: A Political and Ideological Confusion**" http://www.kurdmedia.com/reports.asp?id=2540. (11 Nisan 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[540] Bila, a.g.e., s. 227 ve İEM, a.g.e., s. 166.
[541] Gunter, a.g.m.
[542] Abdullah Öcalan, **Özgür İnsan Savunması**, http://www.abdullah-ocalan.com/savunmalar/2/turkce1.htm. (13 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim).

ve olası çözümler ile Ortadoğu kaosunda Kürt olgusu ve Kürt sorunu başlıklarına ayrılan, ayrıca PKK'nın günlük sorunlarına, kardeşi Osman Öcalan'ın konumuna, evliliği dâhil örgütteki son faaliyetlerine kadar somut konulara el attığı, örgütüne, önde gelenlerine hesap sorduğu, yanıtlanmak üzere sorular yönelttiği, PKK'nın bölünmesine, gruplaşmalarına her türlü soruna yer vererek AİHM üzerinden çok genel ve çok özel mesajlar verdiği[543] savunmasında yeni stratejisini, PKK terör örgütünün kuruluş ve gelişimi somut örneğinden hareketle ve yaşanan sürecin bir özeleştirisini yapmak suretiyle geliştirmiştir.

PKK terör örgütü, Öcalan'ın bu özeleştirisinde; parti kavramı, iktidar anlayışı, amaca yönelik demokratik bir program oluşturma gereği, parti kadrolarının niteliği ve ulus algılaması noktalarında toplam beş başlık altında incelenmiş ve yeni strateji de paralel olarak beş basamak ile çizilmiştir. *PKK'nın politik çizgisinde aydınlatılması gereken en önemli konunun ayrı bir devlet içerip içermediği* sorusu[544] ile başlayan parti kavramının incelemesi aşağıdaki açıklama ile cevaplanmıştır:

> **PKK'nin de kuruluş amacında devletleşmek eğilimi olduğu söylenebilir**. Çok açık olmasa da, tüm umudunu ya mevcut devlete erişerek ya da kendilerine göre yenisini oluşturarak amaçlarını devlet yoluyla gerçekleştirmek temel bir varsayımdır. Tüm faaliyetler, ideolojik, politik, askeri, örgütsel, propagandasal boyutların hepsi son tahlilde devlet amaçlıdır ve ona erişmeyi hedeflemektedir. Her ne kadar teorik olarak sınıfsız, sömürüsüz bir komünist toplum amacından bahsedilse de, bu amaca ulaşmada bile uzun süre 'proletarya diktatörlüğü' denen devlet olmadan ulaşılmayacağı peşin bir varsayım olarak kabul edilmektedir. O halde devlet amacı tüm yüzyıl partilerini olduğu kadar PKK'yi de bağlayan ana unsurların başında gelmektedir. Tüm partilerin olduğu kadar PKK'nin de devlet ilgisi devlete ulaşma, devleti temsil etme iradesi taşıdığı inkarı zor bir husustur. Bu amaç için ne kadar bilinçli, ustalıklı mücadele ettiği tartışılabilir. Ulaşıp ulaşmayacağı değerlendirilebilir. Yine burjuva proleter devlet ikileminde hangisine daha yakın olduğu da değerlendirilebilir. Ama PKK'nin devlet odaklı olmaya hiç niyeti yoktu demek gerçekçi olmaz. Ayrıca devletleşmeden kastettiğinin Kürt veya başka bir ulus, ülke etiketli olması da işin özünü değiştirmemektedir. **Önemli olan, devlet odaklı olmayı esas alıp almadığıdır**. Alması en güçlü olasılık olduğuna göre, tüm pratiğine ve alt amaçlarına damgasını vuranın devletleşme tarzı kişilik, örgüt, çalışma tarzı olması da doğaldır. Teorinin temel ilgi odağı

[543] Bila, a.g.e., s. 232-233.
[544] Abdullah Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, İstanbul, Çetin Yayınları, 2004, s. 256. (Vurgular eklenmiştir).

siyaset ve devlet olacağı gibi, strateji ve taktik yaklaşımın esas konusu da devleti ele geçirmenin, ona ulaşmanın uzun veya kısa vadeli sınıf mevzilenmesi, dost müttefik seçmesi, örgüt ve eylem biçimini belirlemesi olacaktır[545].

O halde devlet odaklı bir irade olarak partileşmenin kendisi sosyalizm olarak niteleyebileceğimiz eşitlik ve özgürlük idealine terstir; onunla çelişki halindedir. Devlet olmayı amaçlayan partilerin eşitlik ve özgürlük idealine ulaşması beklenemez. Aksine onunla arayı daha da açması yaşanan pratiklerin kanıtladığı bir husustur. **Bu çelişkiyi çözmenin aracı, devlet odaklı bir irade taşımaktan vazgeçmektir**. Yani devlet=özgürlüksüzlük, devlet=eşitsizlik tanımında buluşarak devlet odaklı parti olmayı ilkesel olarak aşmaktır. **Devlet adına parti olmak veya devlet sahibi olmak için parti kurmak bir temel yanlışlık olarak görülüp samimi bir özeleştiri ile bu tür partileşmeden vazgeçmek en doğru tutum olmaktadır.** Hem devletleşme hem özgürlük ve eşitlik ideali birlikte taşınamaz. Biri diğerini aşmayı gerektirir. Dikkat edelim: Yıkmaktan, altüst etmekten bahsetmiyorum. Aşmak kavramı Engels'in daha 19. yüzyıl sonlarında dikkat çektiği 'devletin sönmesi' kavramıyla bağlantılıdır.[546]

Sosyalizm ve her türlü eşitlik ve özgürlük idealinin gerçekleştirilmesi için devletleşme tercihinin en büyük hata olduğunu savunan ve bunu Roma İmparatorluğuna karşı üç yüz yıl savaşan Hıristiyanlığın bile devletleştikten sonra yoksulların eşitlik ve özgürlük ideali olmaktan çıkması, büyük Cermen, Arap ve Türk toplumlarının, üst tabakalarının devletleştikten sonra eski komünal demokratik ve eşitlikçi yapılarını yavaş yavaş yitirmeleri[547] ile örneklendiren Öcalan, buradan devlet tercihinin neden üstün çıktığı sorusu ile bir iktidar çözümlemesine girmektedir:

O halde iktidarı çözmeliyiz. İktidar nedir? İktidar devlet kurumunun icraya geçmiş halidir. Dönemsel devlettir. **Devletin dönem sınıf ve tabakalarıyla, etnisite, din, kavim üst tabakalarıyla içinin doldurulmasıdır**. Kurumlarına yeni sınıf, etnisite, hanedan, mezhep, ulus gibi kategorilerden örgütlü grupların hakim olmasıdır. Bu kategorilerin ilişki, örgüt ve eylemlerinin tahakküm ve sömürücü güç olarak belirmesi devlet anlamına gelir. Öyle devletçi ideolojilerin iddia ettiği gibi devlet ne tanrının kendisi ne de gölgesidir, ne kutsal ana ne kutsal babadır, ne tanrı kral, ne de aklın en yüce somutluğudur. Artıdeğer ve ürünler başta olmak üzere, toplumların bin bir emekle biriktirdiklerine zorba ve yalancı bazı grupların tarihin ilk hiyerarşik ve sınıflı toplumundan beri el koyma faaliyetleridir. Bu

[545] a.g.e., s. 269. (Vurgular eklenmiştir).
[546] a.g.e., s. 269-270. (Vurgular eklenmiştir).
[547] a.g.e., s. 270.

faaliyetlerin gerçekleştiği kurum ve kurallardır. İktidar işte bu kurum ve kuralları istedikleri gibi dolduran, işleten grupların eylemi olarak işlev kazanmaktır.[548]

(…) İktidarla bağlantılı sorulması gereken soru şudur: İktidar gücünü nereden alır; bu kadar nimete konma, değerlere hükmetme nasıl gerçekleşmektedir? Bu sorular bizi iktidarın kaynağının güç olduğu, gücün de savaşta belirlendiği hususuna götürür. **Devletin, dolayısıyla iktidarın kaynağında toplumsal aklın değil gücün, savaşın yattığını iyi görmek gerekir**; devlet değil gücün, savaşın yattığını iyi görmek gerekir. Devlet ve iktidar toplumsal sorunların çözüm araçları olarak oluşmazlar. Sorun çözme kaynağı olarak kamusallıkla, tahakküm ve istismar gücü olarak devlet ve iktidarını ayırt etmeden her tür karışıklığa düşeriz. Günümüzde iktidarın karışmadığı hiçbir toplumsal etkinlik yok gibidir. Aileye dek devlet sızmıştır. Küresel kapitalizmin geldiği aşama, devleti hem en yoğun uygulanan hem en gereksiz duruma düşen araç konumuna düşürmüştür. Devletin en gereksiz konuma düşmesi zayıfladığı anlamına gelmez. Tersine dişini tırnağına takarak ve gerektiğinde en tavizkar politikaları kullanarak etkinliğini sürdürmeye çalışır. Devlet iktidarının bu durumu totalitarizm olarak adlandırılır. Belki eskisi gibi bir faşist totalitarizm veya reel sosyalist versiyonu aşılmıştır. Fakat yine de devlet totaliterdir. Günümüzde totaliter olmayan devlet yoktur.[549]

Devletin kurulduğundan beri dayandığı güç ve savaş olgularını eleştiren Öcalan, bu durumun hâlâ devam ettiğini ve savaşın iktidarın temeli ve iktidarın da devletleşmenin en önemli aracı olduğunu belirtmiş, dolayısıyla da devleti hedefleyen partilerin, özgürlük ve eşitlik ideallerinin devlete ulaşıldığında boşa çıkacağı[550] sonucuna ulaşarak özgürlük ve eşitlik hedefine sahip olan yapılanmaların, odağında devlet olmayan bir programı geliştirmelerini öngören üçüncü basamağa ulaşmıştır. Bu noktada Öcalan, devlete alternatif olarak; devlet dışı toplumun kendini yönetme hali; devlet olmayan yönetim olarak tanımladığı demokrasiyi getirmiş ve devlet odaklı parti olmanın baştan itibaren temel bir yanlışlık içerdiğini belirterek; bu yoldan dönülmedikçe, yeni, özgürlükçü ve eşitlikçi parti olunamayacağına vurgu yaparak devlet odaklı olmayan bir demokratik sosyalist teoriye, program, strateji ve taktiklere olan ihtiyacı dile getirmiştir[551].

---

[548] a.g.e., s. 270. (Vurgular eklenmiştir).
[549] a.g.e., s. 271.
[550] a.g.e., s. 272.
[551] a.g.e., s. 273.

Odağında devlet olmayan, eşitlik ve özgürlük arayışı ile yola çıkan bir yapılanmanın iktidar algılayışını doğru belirleyerek kendisine demokratik bir program belirlemesinden sonra bu programın hayata geçirilebilmesi için dördüncü basamak olarak kadrolarının niteliğine gelen Öcalan, bu noktada tekrar PKK'nın değerlendirmesine dönmüş; ancak yaptığı değerlendirmeler, PKK terör örgütünün gerçekleştirdiği onlarca insanlık dışı eylemin suçunu diğer örgüt elemanları üzerine atmaktan öteye geçememiştir:

> **PKK gibi kimliği adeta katliamın eşiğinde bulunan bir toplumda kadroyu** güç, silah ve siyaset ilişkisine soktun mu kendisini yitirebileceğini, **çingene paşalığına dönebileceğini "Şemdin Sakık pratiğini bu yönlü ve bu terimle çok eleştirdim**" bilmek, tahmin etmek gerekir. Hangi kurumu oluşturuyorsak ya hiç farkında olmuyor ya da küçük bir 'despotçuk' olup çıkıyorlardı. Bunun altında da yatan temel etken, **siyasi eğitim yetersizliği** ve en önemlisi demokrasiyi hiç tanımamasıdır. Demokrasinin kurumsal, kuralsal ve işleyiş üslubunu bilmeye bile yanaşmamasıdır. Geleneksel kültür nedeniyle demokratikleşmeden kaçınma bir alışkanlık ve kolay yaşam yolu oluyordu. Demokratik tarz bilimselliği, toplum bilincini, siyaset bilimini, toplumsal yönetim deneyimini gerektirir. Bu erdemler de kolay elde edilemez. Çok sıkı eğitim ve tecrübe gerektirir[552].
>
> **Devletleşme, iktidarlaşma hastalığı özellikle geri toplumsal zeminden kaynaklı, ciddi bir bilimsel insani eğitimden geçmemiş bireylerde** çok tehlikeli bir 'despotik' tip yaratır. İktidarını tatmin için en basit sorunu silahla halletmeyi esas alır. Geri unsurlarda bu çok açıktı. Özellikle çeteleşme sürecinde çok vahşi tipler türedi. Adeta gözlerine konmuş sinek misali, rahatsız oldukları en değerli yoldaşları kalleşçe vurmayı önderlikte ve komutanlıkta bir tarz haline getirmişlerdi. En büyük dehşet buydu. Hatta en basit ihtiyaçları için, kurtulmak istedikleri arkadaşları bertaraf etmek için onları imhalık eyleme gönderme sık uygulanan yöntem olmuştu. Tabii yozlaşmanın bu biçimi çok sonraları fark edilecekti. İktidar olmak, komutanlık almak en çekici konu haline gelmişti. Tam bir gözü karalık oluşmuştu. Çünkü amaç belledikleri her şeye bu tür iktidarlardan gidiliyordu. Ezeli iktidar hastalığı fena bulaşmıştı. İktidarcılık oyunu en hoşlandıkları ve birbirlerine karşı darbelerle oynadıkları en iyi oyun olmuştu. **PKK'nin en tehlikeli yozlaşması bu yönüydü.** Bunun halka yansıması daha olumsuzdu. (…) Eylemlerde asla yapılmaması gerekenler yapıldı. **Kadın, çocuk ayrımı unutuldu**. Hayvanlar bile telef edildi.[553]

---

[552] a.g.e., s. 273. (Vurgular eklenmiştir).
[553] a.g.e., s. 275. (Vurgular eklenmiştir).

Özgürlük ve eşitlik söylemine sahip bir partinin, amaca giden yolda zarar görmemesi için kadrolarının "*bilimsel insani*" ve siyasi eğitim seviyelerinin önemine dikkat çeken Öcalan, bu durumun PKK örneğinde nasıl kötü sonuçlar doğurduğunu ikrar etmiş ve PKK örneğinden hareketle, özgürlük ve eşitlik söylemine sahip bir partinin "ulus" kavramı konusunda da dikkatli olması gerektiğini belirterek yeni stratejisinin son basamağını bu kavram üzerine kurmuştur:

> **PKK'nin ikinci önemli bir yanlışı, ulus ve ulusal kurtuluş savaşı tanımından kaynaklanmıştır**. Ulus olmayı ve bunu da ulusal kurtuluş savaşıyla sağlamayı sanki bir Kuran emri gibi bellemiştik. Çünkü sosyalizmin bütün klasik eserleri ve çağdaş savaş örnekleri bunu emrediyordu. Ulus olunmadan ne özgürlük, ne eşitlik sağlanabilir, hatta ne de çağdaş insan olunabilirdi. Bunun yolu ise, tüm gücünü üç stratejili "savunma, denge ve taarruz" bir ulusal kurtuluş savaşına vermekten geçiyordu. Yollara, yurtdışına, dağlara, zindanlara, köylere, kentlere, her yere bunun için çıkılmıştı, girilmişti. Ortadoğu insanında neredeyse gensel bir özellik haline gelen dogmatizmle yaklaşınca, artık bir ulusal kurtuluş savaşı verecektik. Onurlu bir ulus olmanın bunun dışında başka bir yolu yoktu. Savaş artık kutsal bir kavram olmuştu. Bu yolda savaşmak islamın cihadından bile daha önemliydi. Açık ki yaklaşımda bir dogmatizm hastalığı nüksetmişti: Diğer olgulara yaklaşımda olduğu gibi.
>
> (…) Halbuki ulus tanımını fetişleştirmemek, gevşek bir toplum biçimi, olgusu olarak tanımlamak, **asıl olanın demokratik, eşit ve özgür bir ulusal topluluk olmayı bilmek olduğunu esas alsaydık, gerçeğe daha duyarlı sonuçlara ulaşılabilirdi**. Birleşmiş bir ulus, tam bir devlete sahip olma bir ulus için ideallerin en iyisi, güzeli ve doğrusu olamazdı. **Yine önemli olan devlet çatısı altında olup olmamak değil, demokratik olup olmamaktı**. Buna giden her yol ve yöntemle savaş değil, olsa olsa anlamlı bir savunma savaşı, demokratik toplum çalışmaları, buna hizmet eden her tür örgütlenme ve dayanışma biçimi olabilirdi.[554]

PKK terör örgütünün nerede yanlış yaptığının tespiti ve yeniden yapılandırılmasına dayanak olması amacıyla[555] belirlenen bu basamaklar özetlenecek olursa:

---

[554] a.g.e., s. 275-277. (Vurgular eklenmiştir).
[555] a.g.e., s. 281.

1- PKK, ilk hatasını daha kuruluş aşamasında devlet odaklı bir partileşmeye giderek yapmıştır ki; bu durum bile başlı başına eşitlik ve özgürlük söylemi ile çelişmektedir;
2- Devlet odaklı bir yapılanma olmanın getirdiği doğal sonuç, PKK'yı "güç" ve "iktidar"la tanıştırmış ve PKK savaş kültürüne dayanan bu iktidar ile toplumu her düzeyde biçimlendirmeye ve eylemselliğe kaymıştır;
3- PKK terör örgütünün programı da devlet odaklı olduğundan özgürlük ve eşitlik amaçlarını gerçekleştirebilecek demokratik unsurlardan yoksun kalmıştır;
4- Dahası PKK terör örgütünün kadroları, *bilimsel insani eğitimden geçmemiş*[556] olduklarından iktidar olmayı ve güce sahip olmayı içselleştirememişler, bunun sonucu olarak da çok tehlikeli birer "despotik" tip olarak insanlık dışı eylemlere girişmişler ve Öcalan da bu çeteleşmelerle mücadele edememiştir; ve son olarak
5- PKK, ulus tanımını fetişleştirerek asıl olanın özgür ve eşit olmayı temin edecek demokratiklik olduğunu göz ardı etmiştir.

Sonuç olarak partileşme-iktidarlaşma-devletleşme-uluslaşma[557] ve bunun için de savaşma hatasına düşen PKK terör örgütünün yeni stratejisi de bu hataları göz önünde bulundurmak suretiyle geliştirilecektir. Ancak bu stratejiyi hayata geçirebilmek yeni bir yapılanma ihtiyacını ortaya çıkartmıştır. Bu yapılanmaya giden yolda dünya, bölge ve ülke gerçeklerinin tespiti ilk aşamayı oluşturmaktadır. Mevcut durumu küresel dayatmacı bir sistem olarak değerlendiren Öcalan, ayrıca "*bölge halklarının kendilerine dayatılan sistemi kabullenmek zorunda olmadığı; artık eskisi gibi ulus-devletin yedeğinde değil, kendi öz demokratik, özgürlük ve eşitlik amaçları doğrultusunda çözüm aramasının gündemleştiği; sistemin sınırlı demokratikleşme çabalarına karşı halkların devlet odaklı olmayan insan hakları, sivil toplumla bağları olan ekolojik, feminist, kültürel hareketleri içinde taşıyan demokratikleşme çabalarının da en az sistem küreselciliği kadar uluslar üstü bir anlam taşıdığı*[558]" sonuçlarına ulaşmıştır.

---

[556] a.g.e., s. 275.
[557] Bu sıralama Öcalan'a aittir (Öcalan, **Bir Halkı Savunmak,** s. 277) ve devletleşme-uluslaşma sıralaması dikkat çekicidir. Üzerinde ayrı ve kapsamlı bir çalışma yapılması gereken bu konuya tezin sınırları sebebi ile girilemeyecektir.
[558] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 282–283.

Bu tespitlerden sonra Türkiye somutunda sözde Kürt sorununun çözümünde ise Türk-Kürt ilişkilerinin kilit bir role sahip olduğu belirtilmiştir. Bu noktada Öcalan, 2001 yılında AİHM'ne sunduğu savunmasında ısrarla vurguladığı Türk-Kürt kardeşliği ve etle tırnak benzetmelerinden ısrarla kaçınarak daha siyasal ve soğuk bir Türk tarih sentezi yaparak Türkiye'deki sözde Kürt sorununun çözümü için "*şoven milliyetçilikten uzaklaştırılmış, farklılıklara birer zenginlik olarak bakan Türkiye anlayışıyla, devleti anlamsız şişkinliklerden kurtaran "genel güvenlik ve kamusal alanla" sınırlandıran bir "cumhuriyet reformu" ve toplumsal cinsiyet özgürlüğü, ekolojik toplumu da kapsayan bir demokratik toplum ve siyaset anlayışına dayalı – toplumsal dönüşüm – temel argümanlarının kabul edilmesini*" salık vermiştir[559].

Ancak sözde Kürt sorununun çözümü konusunda "*tarafların*" gelecekte üç şekilde hareket edebileceğini, bunlardan ilk ikisinin yakın dönemde uygulanan *statükocu, içe kapanık, ayrılıkçı ve şiddet doğuran milliyetçi paradigma ve pratikler ile dışa açılma ve liberal ve farklılıklara müsamahayla bakan cılız liberal burjuva yol*[560] olduğunu ancak bunların sorunu çözmede yetersiz kalacağını belirtmiştir. Bu iki seçeneği de kabul etmeyen Öcalan, demokratik çözüm seçeneği olarak adlandırdığı üçüncü seçenekten yana tavır koymuştur:

> Üçüncü yol ve eğilim toplum odaklı, halkların ortak demokrasiler altında özgürlük ve eşitlik arayışlarına dayanmaktadır. **Üst kimlik olarak Türkiye ulusu kavramı**, şoven ırkçı ulus anlayışını kırarak, tüm kültürlerin ortak bir paydası olabilir. **Soy esaslı ulus kavramı yerine, ülke esaslı ulus kavramı** dünyanın birçok ülkesinde geçerlidir. ABD, İsviçre, İngiltere başta olmak üzere, ulusların ezici çoğunluğu çok dilli ve kültürlü oldukları halde, tek ulus devlet çatısı altında bütünleşebilmektedir. En çok kullanılan bir dilin resmi bir dil olması sorun teşkil etmez. Ama diğer dillerin her tür öğrenim ve kullanımı, haklarına kısıtlama getirilmemesi de tüm dünyada çağdaş ve yaygın bir uygulamadır.[561]

Öcalan, "Devlet"in ideolojik olmaktan çıkartılıp *bir teknik servis aracı* haline getirilmesini öngören bu seçeneğe eşitlikçi ve özgürlükçü, toplumsal cinsiyetçi ve ekolojik toplumcu unsurların da eklenmesi ile sağlanacak demokratikleşmenin sözde

---

[559] a.g.e., s. 298.
[560] a.g.e., s. 298-300.
[561] a.g.e., s. 301. (Vurgular eklenmiştir).

Kürt sorununa uygulanması ve gerekli demokratik uygulamaların da hayata geçirilmesi ile sorunun çözüleceğine kanaat getirmektedir.

Demokratikleşme seçeneğinin Türkiye'nin kendi inisiyatifinde gerçekleşmemesi durumunda Öcalan, çözüm için umutların tükenmemesi gerektiğini kaydederek demokratik çözümün ikinci yolunun Kürtlerin kendi demokrasilerini bizzat kurmaları olduğunu belirtmiştir[562]. PKK terör örgütü için hazırlanan yeni yapılanma da bu noktada devreye girmektedir. KOMA-GEL (Halk Kongresi) olarak adlandırılan bu yeni yapılanmanın genel hatları ve bölge ülkeler ile ilişkileri Öcalan tarafından aşağıdaki şekilde çizilmiştir:

> KOMA GEL'le başlayan süreç giderek ete kemiğe bürünecektir. Kendi yerel yönetimlerini ve üst koordinasyon aracı olarak KOMA GEL'i düzenli olarak oluşturmak Kürt demokratikleşmesinin özünü teşkil edecektir. Bu demokratik hareketin Kürt Federe Parlamentosu ile benzerliği yoktur. Federalizm feodal burjuva devlet anlayışını esas almaktadır. KOMA GEL devletçiliğe ilkesel anlamda karşıdır. Demokratikleşme ile devletleşme diyalektik bir zıtlık içindedir. KOMA GEL inisiyatifinde demokratik kuram ve kurumlaşmalar federatif değil, demokratik Kürdistan'ı oluşturacaktır. Demokratik Kürdistan Türkiye, İran, Irak ve Suriye'nin devlet ve ülke bütünlüğüne karşı değildir. Onlardan sadece demokratik uzlaşmaya dayalı bir bütünlüğe imkan verilmesini istemektedir. Dolayısıyla Demokratik Kürdistan, Demokratik Türkiye, İran, Irak ve Suriye'dir.[563]

Bu genel çerçeveden sonra Öcalan, parti-program-örgütlenme ve parti ve kongreden ayrı bir örgütlenme olarak silahlı birliklerinin konumuna ilişkin açıklamalar getirerek geliştirmiş olduğu yeni yapılanmayı somutlaştırmıştır. Bu kapsamda parti; devlet odaklı olmayan, iktidar ve savaşı yeni toplumsal dönüşümün merkezine koymayan, demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere – çevreci, feminist, kültürel – geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan

[562] a.g.e., s. 302.
[563] a.g.e., s. 302.

toplumsal hareketin kurmay örgütü olarak kurulacaktır ve kendisine demokratik sosyalizm olarak da nitelendirilebilecek bilimsel sosyalizmi rehber edinecektir[564].

Program ise siyasal, sosyal, ekonomik ve bireysel haklar adları altında dört başlık halinde geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu noktaya kadar yapılan değerlendirmeler çerçevesinde "devlet" odaklı bir yapılanmadan uzak durmaya çalışan Öcalan, programın siyasi alanındaki temel isteminin, devletin gerçek demokrasiye laftan öte duyarlı olmasını sağlayacak reform düzenlemeleri olduğunun altını çizerek; "*Türk Devleti kalksın, yerine Kürt devleti gelsin gibi kaba bir yaklaşımın*" doğru olmadığını ifade etmiş ve eski anarşist söylemler gibi "*devlet hiç olmasın*" görüşünü de gerçekçi bulmayıp siyasi programın; "*genel güvenlik ihtiyacına ve kamusal alan hizmetine cevap veren, sınırlandırılmış, küçültülmüş, eski anlamıyla devlet sayılmayan, genel kamu otoritesi*" olarak tanımlanabilecek ve cumhuriyet olarak ifade edilebilecek siyasi bir kurum üzerinde yoğunlaşması gerektiğini belirtmiştir.[565] Bu bakış açısı, özetle, Türkiye için "*Kürdistan'da halkın kendi öz demokratik yönetimi + genel kamu otoritesi olarak devlet*" şeklinde formüle edilmiş ve bölge için "*demokrasi + genel kamu otoritesi olarak Türkiye, İran, Irak ve Suriye devleti*" şeklinde programın temel maddesi olarak belirlenmiştir[566].

Programın sosyal alana ilişkin temel argümanlarını aile, kadın, sağlık, eğitim, ahlak, din ve sanatsal etkinliklerin önündeki sorunlar ve çözüm görevleri oluştururken; ekonomik alanın, metalaşma ve kâra dayalı ekonomiden, kullanım değerine ve paylaşmaya dayalı ekonomiye geçişi hedeflemesi gerektiği belirtilmiş olup son olarak bireysel hakların da ulus üstü bir nitelikte insan hakları başlığı altında programda yer alması önerilmiştir.[567]

Yukarıda belirlenen kıstaslar çerçevesinde şekillenecek programı hayata geçirmek için büyük öneme sahip olan örgütlenmenin nasıl gerçekleşeceği ise Öcalan'ın yeni stratejisinde kapsamlı bir şekilde belirlenmeye çalışılmıştır. PKK'nın yeniden inşası sürecinde örgütlenme temel olarak kadro ve kitle örgütlenmesi şeklinde iki ana bölüm

---

[564] a.g.e., s. 304-305.
[565] a.g.e., s. 308.
[566] a.g.e., s. 309.
[567] a.g.e., s. 311-315.

halinde planlanmıştır. Bu doğrultuda üzerinde durulan ilk husus; parti zihniyetini ve programını en iyi özümseyen ve teori ile pratik bağı kurabilen, kitlesel örgütlenmeyle etkinliği buluşturup yönetebilen militanları ifade eden ve kurmay sınıf olarak gösterilen kadro örgütlenmesi olmuştur. Sınırlı sayıda geçmişi telafi edebilecek, geleceği kazanacak, yaşanılan anın gerekli kıldığı yetkinliği gösterecek, hiçbir yetersizliği bahane göstermeyecek dirayetli kişilerden oluşacak bu kadro KONGRA-GEL çatısı altında faaliyet gösterecektir[568].

Halkın devlet odaklı olmayan en yüce organı olarak nitelendirilen ve örgütlenmede partiden daha fazla öneme sahip kurum olarak gösterilen, halkın temel örgütlenme çatısı olarak ise halk kongresi (KOMA-GEL) adı altında kitle örgütlenmesinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır[569]. Çok yaygın bir sivil toplum örgütlenmesine gidilmesi suretiyle başlayacak bu örgütlenme ile ilgili olarak Öcalan aşağıdaki açıklamaları getirmektedir:

> Partilerin ideolojik yanı ağır basarken, kongrenin siyasi yanı öncelik taşır. Uyanmış, hak talebinde bulunan ve özgürlük yürüyüşünde olan halkın kimlik ifadesidir. İdeolojisi, sınıfı, cinsiyeti, milliyeti, düşünce ve inancı ne olursa olsun, ülkeye özgürlük, halka demokrasi isteyen herkesin ortak karar ve denetim organıdır. Parlamento değildir. Klasik yasalar çıkaran bir organ olmamakla birlikte, halkın özgürlük ve eşitlik içinde bir yalama sahip olabilmesi için her kararın ve denetimin gücüdür. Hem yasal hem siyasal bir organdır. Halkın devlet odaklı olmayan en yüce organıdır. Devlet organı olmamakla birlikte, devlet alternatifi bir organ da değildir. Çağımızın tüm toplumsal sorunlarının çözümünde demokratik ölçütleri temel alan kurumların başında gelmektedir. Devletin çözüm gücü olmak yerine daha da ağırlaştırdığı ekonomik, sosyal, siyasal, hukuksal, ekolojik, medyatik, öz savunma alanlarında gerekli kararları almak ve uygulamasını denetlemekle görevli olup, içte ve dışta halk adına en yüksek muhatap gücüdür.[570]

Öcalan'ın sözde Kürt sorunun çözümünde örgütlenmesini gerekli gördüğü son yapı silahlı birliklerdir. Parti ve kongre örgütünden ayrı bir örgütlenme olarak demokratik yeri, parti ve kongre ile ilişkisi ve savaş tarzı ile ilgili bazı açıklamaların yapıldığı Halk Savunma Güçleri (*Hezen Parastine Gel* – HPG) ile ilgili olarak yapılan tespit, hâlâ bu

---

[568] a.g.e., s. 361–362.
[569] a.g.e., s. 322-326.
[570] a.g.e., s. 323.

tip bir yapılanmanın sözde Kürt sorunun çözümünde önemli role sahip olduğudur[571]. Bütün bir savunması boyunca devlet odaklılık ve bunun için savaşmanın temel yanlışlıklar olduğunu savunan Öcalan, HPG için "savaşı" aşağıdaki şekilde meşrulaştırmaktadır:

> Nereden bakılırsa bakılsın, halkın savunma sorunları ağırdır ve sahip çıkmayı gerektirir. **Dil gibi en önemli toplumsal iletişim aracını bile çağdaş ölçüler içinde kullanamaması, savunma sorunlarının derinliğine ilişkin bir kanıttır**. Diğer yandan genel bir direniş savaşı için gerekli olan birçok koşul ve olanaktan yoksunluk, savaşın sınırlı ve dar tutulmasını gerektirmektedir. Hükümran devletlerin siyasi ve askeri güçlerine karşı yapılacak direnmede silahlı savaşım düşük ve orta yoğunluklu, bazen her ikisinden de dar hücre tipi savaşlara kadar daraltılabilir. Hiç direnmemek boyun eğmeyi sonsuz hale getirir. Direnmeyle devletlerin hükümranlıklarını yok etmek değil, demokratik uzlaşıya uygun hale getirmek çağımız koşullarında en uygun yol gibi görünmektedir. HPG'nin rolü bu biçimde tanımlanabilir. **Demokratik uzlaşıya götürünceye kadar halkın demokratikleştirilmesini geliştirmek ve korumaktır**. Demokratikleşmenin önünü açmak, antidemokratik devlet zoruyla işbirliği ettiği güçlerin dolaylı engellemelerini kaldırmaktan geçer.
>
> Savaşın kabul edilebilecek koşullarının bir diğeri, HPG'nin bizzat varlığına yönelik saldırılara karşı **savunma savaşı**dır. Bunun için gerilla savaş türünü sonuna kadar kullanmak durumundadır. Üslenmeden halkla ilişkilere, lojistikten eğitime, komutadan siyasi bağlantılara kadar gerekli her sorunu çözmek görevlerindendir. Öyle dönemler olur ki halkın ve tüm örgütlü güçlerin dayandığı en temel biçim olur. Tüm demokratik çabaların koruyucusu ve geliştiricisi olmak ona düşer.[572]

Esas dayanağı dağ ve halk olan, yaşamak için insan ve lojistiğe ihtiyaç duyan sözde gerillanın savaşının dağ, şehir ve köylerde gelişebileceğinin belirtildiği ve *askerliğe almak* ve *vergiye bağlamak* gibi her zaman yapıla gelen uygulamalara yeşil ışık yakılan bu değerlendirmelerde iki tür eylem tarzının söz konusu olduğu da ayrıca vurgulanmıştır. Bu kapsamda, demokratik eylem ve çözüm olanakları şeklinde tanımlanan ve her türlü sivil toplum ve demokratik örgütlenme ve milyonların hak talepleri ile ortaya çıkacak demokratik eylemsellik ilk tercih olarak belirlenmiş olup; tüm çağrı ve uyarılara rağmen beklenen cevapların verilmemesi ve halkların tüm

[571] a.g.e., s. 332.
[572] a.g.e., s. 334. (Vurgular eklenmiştir).

özgürlük, eşitlik ve demokratik umutlarının, adımlarının bastırılması ve devrimci cumhuriyet ilkelerine, ülkelerin bütünlüğüne, devletin ve ulusun çağdaş ifade tarzlarına da uymayan tavırların ısrarla dayatılması durumunda ise öz savunma savaşının uygulanacağı kaydedilmiştir.[573]

Öcalan, yukarıdaki değerlendirmeleri ile PKK terör örgütünü; bilimsel sosyalizmin rehberliğinde, özelde Türkiye'nin genelde bölge ülkelerinin demokratikleşmesi sürecine katkıda bulunarak hem Kürtlerin hem de ülke halklarının demokratik bir hayata kavuşmasını sağlamak amacıyla; devlet odaklı olmayan, iktidar ve savaşı toplumsal dönüşümün merkezine koymayan, demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, parti, kadro-kitle ve ordu yapılanması çerçevesinde, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere – çevreci, feminist, kültürel – geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan bununla birlikte meşru savunmayı da ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal bir hareket olarak tanımlamaktadır.

PKK terör örgütü, geliştirilen yeni strateji çerçevesinde Öcalan tarafından her ne kadar yukarıdaki gibi bir toplumsal hareket olarak lanse edilmeye çalışılsa da; PKK'nın bağımsız Kürt devleti amacından demokratik cumhuriyet tezine ve buradan da demokratik – ekolojik toplum savunmasına geçmesi Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından, koşulların değişmesinden kaynaklanan zorunlu bir söylem değişikliği olarak algılanmış ve PKK'nın "Bağımsız Büyük Kürdistan Devleti" hedefinden vazgeçmediği kanaati muhafaza edilmiştir[574].

Ancak, Öcalan'ın uzun uzun devlet, güç ve iktidar kavramlarını sorgulaması, bu incelemenin bir sonucu ve yaşananların bir alternatifi olarak demokrasi kavramına gelmesi ve gerçek demokrasiyi "devletsizlik hali" olarak tanımlaması Türkiye tarafından yukarıdaki gibi algılansa ve "demokratik ekolojik toplum paradigması" olarak adlandırılan bu çözümlemenin bir önceki "Demokratik Cumhuriyet" tezini savunabilir kılma amacına matuf olduğu söylenebilse de PKK'nın artık kendisini bu şekilde lanse ettiği de bir gerçektir. Bununla birlikte PKK terör örgütü ile özellikle

[573] a.g.e., s. 337-338.
[574] Bila, a.g.e., s. 249.

uluslararası kamuoyu nezdinde yapılacak mücadelenin, örgüte bağlı olarak yürütülecek kısmında herhangi bir eksikliğe meydan verilmemesi kaygısıyla bu söylemin ve bu söylem doğrultusunda gerçekleştirilen yapısal değişikliklerin kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve göz önünde bulundurulması da bir gerekliliktir.

3.3. Öcalan'ın Strateji Değişikliklerinin PKK Terör Örgütüne Yansımaları

3.3.1. Altı ve Yedinci Kongrelerdeki Gelişim

PKK terör örgütünün, liderleri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasına verdiği tepki ve devamında uyguladığı taktikler, örgütün, mevcut durumunu değerlendirme ve geleceğe dönük politikalarını belirleme platformu olan ve normal olarak dört yılda bir gerçekleştirilen kongreleri doğrultusunda ele alınacaktır. Bu kapsamda ilk olarak 1998 yılında gerçekleştirilmesi gereken ancak 1999 yılına sarkan ve "Yeniden Yapılanma" ve "Zafer Kongresi" olarak takdim edilen PKK VI. Kongresi incelenecektir.

Hazırlık çalışmaları, henüz Öcalan'ın Suriye'de bulunduğu dönemde başlatılmış olan, Öcalan'ın Suriye'den çıkartılması ile kesintiye uğrayan VI. Kongre nihai olarak Ocak 1999'da toplanmıştır[575]. Öcalan'ın yakalanmasının örgüt içerisinde oluşturduğu büyük şok, bu ortamda alınan kararların da daha ziyade silahlı faaliyetler ve özellikle Avrupa ülkelerinde olmak üzere dünya çapında Öcalan'ın yakalanmasını protesto etmek amacıyla gerçekleştirilecek cephe faaliyetleri çerçevesinde gelişmesine sebep olmuştur. Nitekim 3 Mart 1999 tarihinde sona eren VI. Kongre'de örgüt, tehditkâr bir üslup ile Öcalan'ın yakalanmasını uluslararası bir komplo olarak nitelemiş[576], Öcalan'ı tekrar genel başkanlığa seçmiş, Türk Devletine ağır tehditlerde bulunmuş, militanlarına Öcalan'a layık fedailer olma çağrısında bulunmuş ve Öcalan'ın yakalanması ile birlikte çoğalan sivil itaatsizlik eylemlerine vurgu yapmıştır[577].

---

[575] EGM, **PKK Cilt 7**, s. 250 ve İEM, a.g.e., s. 135.
[576] Mahsum Şafak, **Kürdistan'da Önderliksel Gelişme ve Uluslararası Komplo**, İstanbul–1999, Mem Yayınları, s. 42 vd.
[577] PKK, **VI. Kongre Gerçeğimiz Önderliğimize, Partimize ve Halkımıza Yönelen Uluslararası Komploya Karşı Bir Zafer Yanıtıdır** (PKK VI. Kongre sonuç Bildirisi), http://www.serxwebun.com/1999/03/h16.html. (20 Mayıs 2000 tarihli çevrimiçi erişim).

Bu kapsamda silahlı mücadele alanında vur-kaç taktiğini esas alan sızma, pusu gibi eylemler ile birlikte intihar saldırılarının ve fedai tarzı eylemlerinin yaygınlaştırılması, şehir merkezlerinde kundaklama, molotoflama, sabotaj ve benzeri eylemler ve fırsat bulunduğu takdirde birkaç grubun bir araya gelerek büyük çaplı eylemler geliştirilmesi kararı alınmıştır[578]. Uluslararası toplum ve kamuoyunun dikkatini çekmeye ve devam etmekte olan süreci etkilemeye yönelik olarak her türlü fırsatın kullanılması ile protesto, gösteri yürüyüşü, basın açıklaması, işgal, açlık grevleri, kendini yakma eylemleri ve her ölçekteki uluslararası kuruluşlarla beraber hareket etmek ise cephe faaliyetleri için belirlenen hedefler olmuştur.

Ancak bu bölümde yapılan incelemenin gereği olarak 3 Mart 1999'da sona eren PKK VI. Kongresinin önemi, faaliyetlere ilişkin olarak alınan kararlardan ziyade sözde başkanlık konseyinin, Öcalan'ın yakalanması ve yapmış olduğu ilk açıklamalara göstermiş olduğu tepkisindeki değişimdir. Nitekim PKK Başkanlık Konseyi, Öcalan'ın bağımsızlık isteğinden ayrılıp Kürt kimliğinin tanınması ve yasal güvenceye dayandırılması amacına dönük ilk mesajlarını "*psikolojik ve tıbbi açıdan iradesine müdahale edilmiştir*" diyerek, onaylamadığını, tutukluluğu süresince yapacağı açıklamaların geçersiz olduğunu ifade etmiş; ancak daha sonra Öcalan'ın avukatları aracılığıyla yaptığı uyarılarla tavır değiştirerek Öcalan'ın açıklamalarına bağlı olduklarını beyan etmiştir[579]. Avrupa Birliği'nin Öcalan'ın idam edilmemesi, adil yargılanması ve sözde soruna kalıcı bir çözüm bulunması konularındaki ısrarlı

---

[578] EGM, **PKK Cilt 7**, s. 253–254.

[579] Bu kapsamda ilk uyarı Öcalan'ın 17 Mart 1999 tarihinde avukatlarıyla yaptığı görüşmede gelmiştir. Öcalan'ın bu görüşmede söyledikleri, ilgili olduğu kadar şöyledir: "*Ayrıyetten benim cezaevinden yaptığım açıklamaların geçersizliğine ilişkin parti adına yapılan açıklamayı da sorumsuzluk olarak değerlendiriyorum*." PWD, **17.03.1999 tarihli Görüşme Notları**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=1 (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Bu açıklamaya rağmen terör örgütü mensuplarının kendi fikirlerinde ısrar etmeleri ve MED-TV'de Öcalan'ın baskı yapıldığı yönündeki haberlere devam edilmesi üzerine ise bir sonraki görüşme olan 19 Mart 1999 tarihinde Öcalan, eleştiri seviyesini arttırarak aşağıdaki değerlendirmelerde bulunmuştur: "*Med TV açıklamalarında benim koşullarım bilinmedik veya değiştirilmedikçe, benim açıklamalarımdan kuşku duyulacağı veya güvenilmeyeceği anlamına gelen bir sonuç çıkardım. Benimle ilgili ve öneminden ötürü şunu belirtiyorum: A-Benim içinde bulunduğum koşullar irademi ve bilincimi kıracak veya çarpıtacak durumda değildir. Şimdiye kadar tek bir dayak, küfür bile yemedim. Zorla ifade vermedim. On günlük, müdürün katıldığı soruşturmada hava sorunu vardı. Şimdiki odam tek kişilik orta sınıf bir otel odası gibidir.* (…)" PWD, **19.03.1999 tarihli Görüşme Notları**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=2. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

baskıları[580] ve uluslararası kamuoyunda oluşan havanın PKK'lıları Türkiye'yi istedikleri noktaya getirebileceklerini düşünmeye sevk etmesi de Öcalan'ın ilk aşamada reddedilen yeni görüşlerinin kabul görmesinde etken olmuştur. Bu gelişme ile birlikte PKK terör örgütü, kuruluşundan itibaren olduğu gibi Öcalan'ın yakalanmasından sonra da örgütün yönetimini Öcalan'a vermiş ve ilerleyen zamanlarda bazı hizipleşmeler yaşansa da örgüt, Öcalan'ın belirlediği söylem, strateji ve talimatlar çerçevesinde yönetilmeye devam etmiştir.

PKK terör örgütü, Öcalan'ın 2 Ağustos 1999 tarihinde avukatları aracılığıyla "Tüm Türkiye ve Dünya Kamuoyuna" başlığı ile duyurduğu; "*Türkiye'de çatışma ve şiddet ortamı, insan hakları ve demokratik gelişmenin önünde engel teşkil etmektedir. Ağırlıklı olarak Kürt sorunundan kaynaklanan şiddet, bunda temel rol oynamaktadır. Çıkmazı aşmak ve sorunların çözüm yolu, şiddete son vermeyi gerektirmektedir. Bu nedenle, PKK'yı, 1 Eylül 1998'den beri tek taraflı yürütmeye çalıştığı ateşkes sürecinden, 1 Eylül 1999'dan itibaren, silahlı mücadeleye son vermeye ve güçlerini, barış için, sınırların dışına çekmeye çağırıyorum. (...)*[581]" şeklindeki silah bırakma çağrısına harfiyen uyacağını belirtmiş[582] ve Öcalan'ın, örgütün şiddet içermeyen politikalara olan bağlılığını göstermesi için özel bir kongre toplama talimatına[583] uygun bir şekilde de 02–23 Ocak 2000 tarihleri arasında olağanüstü VII. Kongresini toplamıştır.

Siyasallaşma temelinde demokratik mücadelenin esas alınması için çeşitli adımların atıldığı bu Kongre'de Abdullah Öcalan'ın "Demokratik Cumhuriyet" tezi tamamen benimsenmiş ve Kongre kararları haricinde Barış Projesi olarak adlandırılan bir belge hazırlanmıştır. Bu belgede, Öcalan'ın tezinde olduğu gibi, sözde Kürt sorununun tartışılabilmesi için her şeyden önce Türk-Kürt ilişkilerinin tarihi gelişiminin ve

---

[580] Örnek için bakınız; BBC, **A Fair Trial for Ocalan?**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/280798.stm; BBC, **EU Urges Fair Ocalan Trial**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/283810.stm; BBC, **Turkish PM Criticises EU for Interference in Ocalan Case**, 21.02.1999, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/283622.stm; BBC, **European Anti-Torture Delegation Visits Ocalan**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/288878.stm. (Tüm adreslere 24 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[581] Hürriyet, **Silahları Bırakın**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1999/08/04/134453.asp. (24 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[582] BBC, **Ocalan's Promise to Lay Down Arms**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/416658.stm. (24 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim). Hürriyet, **PKK, Apo'nun Çağrısına Uyacak**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/ 1999/08/06/134870.asp. (24 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim).

[583] BBC, **Ocalan Proposes Weapons Handover**, http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/419653.stm. (24 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim).

aralarındaki ilişkinin doğru anlaşılması gereğine dikkat çekilmiştir. Beraber verilen Kurtuluş Savaşının sonunda ve özellikle 1924 yılından itibaren Kürtlerin görmezden gelindiği ve doğal haklarının verilmediği belirtilerek meydana gelen "Kürt isyanlarının" da yaşanan gelişmeleri olumsuz etkilediği vurgulanmış ve PKK terör örgütünün ortaya çıkışına gelinmiştir. Yaşanan terör sürecinin Türkiye'yi ekonomik, sosyal ve siyasal olarak olumsuz etkilediği ancak PKK terörünün, soruna kalıcı bir çözüm bulmadaki tüm eksiklik, yetersizlik ve başarısızlıklarına rağmen, soruna dikkat çekilmesinde çok önemli bir yere sahip olduğu beyan edilmiştir. Bununla birlikte değişen şartlar muvacehesinde, Öcalan'ın yakalanmasından sonra yapmış olduğu silahları bırakma çağrısına uyulduğu ve bunun Türk halkı tarafından olumlu karşılandığı ifade edilmiştir. Öcalan'a verilen idam cezasının ertelenmesini de silah bırakmaya verilen olumlu bir karşılık olarak değerlendiren Kongre, soruna demokratik bir çözüm getirilebilmesi için çalışmalarını başlatarak Barış Projesini yürürlüğe sokmuştur[584]. Devam eden terörü ve sözde Türk-Kürt halkları arasındaki ayrılığı sona erdirmek için hazırlanan, yerine getirilmesi gereken görevlerin başında Öcalan ile ilgili olarak "*Özgürlüğü Kürt Halkının özgürlüğü olarak görülen Başkan Abdullah Öcalan'ın hayatı ve özgürlüğü sunulan projenin kabulü ve kalıcılığı olarak algılanacaktır*" denilmesi sureti ile Öcalan üzerinden gelişen bu proje, zamanın mevcut şartları içerisinde taktik bir manevra olarak algılanmış olup belirlenen diğer görevler ise aşağıda özetlenmiştir:

> Anayasal ve kanuni yapı ile ilgili olarak;
> Yeni Türkiye'nin en temel belgesi olarak görülen Amasya Tamimi'nde olduğu gibi Kürtlerin, Cumhuriyetin kurucu unsurlarından birisi olduğunun kabul edilmesi, Kürt halkının kimliğinin tanınması, anayasal vatandaşlık haklarının garanti altına alınması,
> Düşünce, inanç, ifade ve dernek kurma özgürlüklerinin garanti altına alındığı demokratik ve sosyal yasal reformların yapılması,
> Uluslararası normların ve hukukun üstünlüğü ilkeleri ile temel insan hak ve özgürlükleri, kültürel kimlik, dil ve Paris Şartı, Kopenhag kriterleri ve Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde ifadesini bulan diğer temel hakların anayasal ve yasal teminat altına alınması,
> Olağanüstü hal uygulamasının, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması ve yetki devri esasına göre merkezi yönetimden yerel yönetime geçilmesi,

[584] PKK, **Peace Project**, http://www.ofkparis.org/english/pkk-peace.htm. (23 Nisan 2002 çevrim içi erişim).

Siyasal açıdan;
Yüzyıllardır Türk ve Kürt halklarının aynı kaderi paylaştıkları Türkiye'nin mevcut sınırlarının ülkenin birlik ve bütünlüğü içerisinde muhafaza edilmesi,
İdam cezasının herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin kaldırılması, genel af ilan edilmesi,

Ekonomik ve sosyal alan ile ilgili olarak,
Köye dönüş projesinin hayata geçirilmesi ve buna bağlı olarak devletin göç etmek zorunda kalanların zararlarını tazmin etmesi,
Ilısu ve Mercan barajlarının yapımının bir an önce durdurulması.[585]

Bununla birlikte şiddetin terk edilmesi ile ilgili olarak; silahların bırakıldığı, ancak şartlar olgunlaşıncaya kadar silahlı güçlerinin savunma pozisyonunda tutulmaya devam edileceği belirtilmiş olup Türk Ordusunun operasyonlarını sona erdirmesi, köy koruculuğu sisteminin kaldırılması, faili meçhul cinayetlerin aydınlatılması ve mayınların temizlenmesi talep edilmiştir. Bölge genelinde yaşanan sözde Kürt sorunun çözümü için ise mevcut projenin sadece Türkiye'yi kapsamadığı; aynı zamanda İran, Irak ve Suriye'yi de içine aldığı belirtilerek yedi başlıktan oluşan projenin hayata geçirilebilmesi bölümünde bu ülkelere de çağrıda bulunulmuştur[586].

Ayrıca Kongre sonunda, cephe yapılanması olarak 21 Mart 1985 tarihinde kurulan "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi"nin (*Eniya Rızgariya Netawiya Kurdistan* – ERNK) isminin Kürt Demokratik Halk Birliği[587] (*Yekitiya Demokratik a Gele Kurd* – YDG) olarak; 15 Ağustos 1984 tarihinde Kürdistan Kurtuluş Birliği (*Hezen Rızgariye Kurdistan* – HRK) olarak kurulan ve 3. Kongre sonrasında adı Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu (*Arteşe Rızgari Gele Kurdistan* – ARGK) olarak değiştirilen askeri aparatının adının da Halk Savunma Birlikleri[588] (*Hezen Parastina Gel* – HPG) olarak değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu aparatlar içerisinde kullanılan "Kürdistan"

---

[585] a.g.e.
[586] a.g.e.
[587] Serxwebun, **Yekitiya Demokratik a Gele Kurd (YDK) Kuruluş Bildirgesi**, http://www.serxwebun.com/2000/05/hab07.html (6 Haziran 2000 tarihli çevrimiçi erişim). İEM, a.g.e., s. 274.
[588] Nihat Kaya, Şevin Bingöl, Nalin Penaber vd., **PKK'den KKK'ye Yeni Bir Sistem**, http://www.ozgurgundem.net/haber.asp?haberid=21142. (20 Ekim 2006 tarihli çevrimiçi erişim) ve İEM, a.g.e., s. 279.

kelimesinin çıkartılması[589] ile örgütte bir isim değişikliğinin ilk defa gündeme geldiği[590] olağanüstü VII. Kongrede, PKK, Öcalan'ın geliştirmekte olduğu "Demokratik Cumhuriyet" tezini de kabul etmiştir. Bu doğrultuda "*Hem dünyada yaşanan değişim, hem de Türk ve Kürt toplumlarının yaşadığı büyük gelişmeler açısından Türkiye'de demokratik değişim ve dönüşümün vazgeçilmez ve ertelenemez bir zorunluluk haline geldiğini değişik yönlerden değerlendirip ortaya koyan 7. Olağanüstü Kongremiz, bunun önünde cumhuriyetin oligarşik yapısının engel oluşturduğunu, Türkiye'nin içte ve dışta gelişip ilerleyebilmesi için aşırı merkezileşmiş ve halktan kopmuş olan bu oligarşik yapının aşılıp demokratik cumhuriyete ulaşması gerektiğini göstermiştir*[591]" tespiti ile Öcalan'ın AİHM'ne hazırladığı savunmasındaki tespit ve çözüm yolunu aynen benimsemiştir.

Bununla birlikte örgüt, kendisini de; Kürt toplumuna etkin bir rol oynatma temelinde Türkiye'de demokratik dönüşümü ve Kürt sorununun çözümünü geliştirmeyi hedefleyen ve bunu da bölge halklarının demokratik ilişki ve işbirliği içinde yapmak isteyen bir parti olarak tanıtmak ve Demokratik Ortadoğu Birliği şiarı temelindeki çözümü bölge genelinde sorunun çözümü için gerekli görmek[592] suretiyle tıpkı Öcalan'ın yeni stratejisinde olduğu gibi, teklif edilen projenin bölge genelinde nasıl uygulanacağına da açıklık getirmiştir. Bu kapsamda, egemen ülkeler olarak adlandırılan Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de yeni strateji doğrultusunda faaliyette bulunması öngörülen ülke koordinasyonlarının kurulması çalışmalarına da başlanmıştır.[593]

Sonuç olarak, PKK terör örgütü, Abdullah Öcalan'ın, yakalanmasının ardından dile getirdiği yeni stratejisini, kurumsal olarak, VII. Olağanüstü Kongresi ile kabul etmiştir. Bu kongreyle birlikte geçmiş dönem faaliyetleri itibariyle yıpranmış olan eski aparatların isim ve kısmen de yapılarının da değiştirilmesi ile yeni stratejiyi hayata

---

[589] Hürriyet, **Hayalin Sonu**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2000/02/10/179666.asp. (24 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim)

[590] Nurdoğan Aydoğan, **Zafer Havasında Gerçekleşen Dönüşüm**, http://www.ozgurpolitika.com/2002/04/22/ alltop.html. (23 Nisan 2002 tarihli çevrim içi erişim) ve Justus Leicht, **Kurdish Nationalists Seek Supporting Role in Turkish State**, http://www.wsws.org/articles/2000/mar2000/pkk-m09.shtml. (6 Mayıs 2002 tarihli çevrim içi erişim).

[591] **PKK Olağanüstü VII. Kongre Kararları**.

[592] a.g.e.

[593] Bu kapsamda farklı tarihlerde Türkiye'de kurulan Demokratik Kurtuluş Partisi (PRD); İran'da kurulan Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK); Irak'ta kurulan Demokratik Çözüm Partisi (PÇDK) ve Suriye'de kurulan Demokratik Birlik Partisi (PYD) aşağıdaki ilgili alt bölümlerde ele alınacaktır.

geçirecek kurumlar da ihdas edilmiştir. Abdullah Öcalan'ın yaşamasının ve özgürlüğünün merkeze alındığı bir barış projesini de öngören bu stratejinin uygulanmasında örgütün her kademe kadrosunun yaşadığı ciddi sorunların aşılması ise yine örgütün temel taşı olan Öcalan ve Öcalan'ın dediklerinin dışına çıkmakta oldukça çekingen davranan örgüt önde gelenlerine bırakılmış[594] ancak; "önderliğin anlaşılamadığı ve yaşanan mevcut sıkıntıların da bundan kaynaklandığı" ajitasyonu ile de kadrolar yeni stratejiyi anlamak ve uygulamak için sürekli olarak motive edilmeye çalışılmıştır[595].

3.3.2. Sekizinci Kongre ve KADEK'in kurulması

PKK terör örgütünün, VI. Kongresi ile başlayan ve VII. Kongresi ile belirginleşerek devam eden; Abdullah Öcalan'ın, 1999 yılında yakalanmasının ardından geliştirdiği "Demokratik Cumhuriyet" stratejisi çerçevesinde şekillenmesi süreci, eski ve yeni anlayış arasındaki derin farklılıkların doğası gereği dinamik bir süreç olarak gelişmiştir. Nitekim; en azından 1984–1999 yılları arasındaki on beş sene boyunca şiddet ve zorun; temel hareket noktası, güç ve otoriteye kayıtsız şartsız itaatin ise temel değerlendirme kıstası olduğu ve amaca götüren her türlü yolun mubah kabul edildiği bir örgütlenme içerisinde ideolojik, kültürel, sosyolojik, hukuki, mantıki ve hatta cinsel bir biçimlendirilme sürecine maruz kılınmış örgüt elemanlarının, bir anda, örgüt içerisinde geçirdikleri hayatlarının hiçbir anında kendileri için slogandan öte bir anlam ifade etmemiş olan demokratik değerleri anlama, algılama ve bu değerler çerçevesinde hareket edebilmeleri ne zihinsel ne de pratik olarak mümkün değildir. Çoğunluğu bu tip bireylerden oluşan bir örgütün de bu süreci yapısal olarak içselleştirmesi kolay değildir.

---

[594] Şimşek, a.g.e., s. 40.

[595] Bu konudaki telkinlere örnek olarak bakınız: Serxwebun, **Propagandasız Örgütlenme, Örgütlenmeye Dönüşmeyen Propaganda Olmaz**, http://www.serxwebun.com/2002/07/hab07.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim); Serxwebun, **Aydınlanma ve Aydınlatma Çalışmaları: Tarihsel Bir Sürece Girerken Taktiğe Girerek Cevap Verelim**, http://www.serxwebun.com/2002/09/hab06.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim) ve Serxwebun, **Eğitim Kadroyu Yeniden Yaratma Eylemidir**, http://www.serxwebun.com/2002/07/hab06.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim). Örgüt elemanlarının bu konuda kendilerini suçlu hissetmeleri ve Öcalan'ı anlamak için verdikleri bağlılık ve çalışma sözlerine örnek için bakınız: Serxwebun, **Özgürlük Önderimize**, http://www.serxwebun.com/2003/03/hab11.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).

PKK sözde Başkanlık Konseyinin, örgütün VI. Kongre çalışmalarının devam ettiği süre içerisinde, Öcalan'ın bağımsızlık isteğinden ayrılıp Kürt kimliğinin tanınmasına dönük ilk mesajlarını "*psikolojik ve tıbbi açıdan iradesine müdahale edilmiştir"* demek suretiyle reddetmesi ve Öcalan'ın uyarıları ile yeni söylemi kabul etmeleri, yukarıda bahsolunan biçimlendirme neticesinde oluşan PKK'lı alt-kültürünün en açık bir örneğini oluşturmaktadır. Yeni söylemin, içinde barındırdığı bazı unsurlar sebebi ile bir takım örgüt elemanları tarafından "teslimiyetçilik" ve/veya "Kemalist çizgiye kayma" olarak nitelendirilerek reddedilmesi ve silahlı mücadelede ısrar talebi ile örgüt içerisinde yaşanan hizipleşmeler bu duruma başka bir örnektir.[596] Akyol'un Sekizinci Kongrenin henüz sona erdiği 5 Nisan 2002 tarihli yazısında "*PKK'nın kadroları fevkalade fanatiktik, kinle doludur. Dün izlediğim Med TV'de bu korkunç kini gördüm. Apo'nun mahkemedeki ılımlı konuşmasından da, HADEP'in yumuşak açıklamalarından da farklı, şoven, saldırgan bir dil... Belli ki kime sesleniyorlarsa ona göre konuşuyorlar! PKK silahı bıraksa da, eli kana bulaşmış, kin dolu kadrolarla siyasileşirse, varacağı yer yine terör olur*[597]" tespitleri de söz konusu zaman diliminde PKK militanlarının içinde bulundukları şartları en açık şekilde göstermektedir.

Bu çerçevede PKK terör örgütünün, "Demokratik Cumhuriyet Tezi" uyarınca yeniden şekillenmesi adım adım geliştirilmiştir. VI. Kongre'de bir şok ve Öcalan'ın ikazları ile şaşkınlık içerisinde benimsendiği beyan edilen yeni strateji, yine Öcalan'ın bir kongre toplanması talimatı[598] ile gerçekleştirilen VII. Kongrede kurumsal olarak kabul edilmiş ve bir takım yapısal değişikliklere gidilerek biraz daha şekillendirilmiştir. PKK'nın, Öcalan'ın 2001 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine sunduğu ve "Demokratik Cumhuriyet Tezi" olarak adlandırılan savunması çerçevesinde nihai şekillenmesi ise 4–10 Nisan 2002 tarihlerinde düzenlenen VIII. Kongre ile gerçekleşmiştir.

Genel itibariyle Yedinci Kongrede alınan kararlar ve çizilen çerçevenin bir tekrarının yapıldığı ve benzer olarak teorik çerçevesini Öcalan'ın yeni tezinin oluşturduğu Sekizinci Kongrede alınan en önemli karar, "*Kürt halkını yoktan var ederek ve siyasal*

---

[596] Güçlü ve Gündem, a.g.e. ve Tahiri, a.g.e.
[597] Taha Akyol, **Türkiye, İran ve PKK**, http://www.milliyet.com.tr/2002/04/05/yazar/akyol.html. (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).
[598] BBC, **Ocalan Proposes Weapons…**

sürece taşıyarak misyonunu yerine getirdiği" beyan edilen PKK'nın yerine, *yeni stratejinin daha geniş bir örgütlenme gerektirmesi sebebi ile Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresinin* (*Kongreya Azadi u Demokrasiya Kurdistan* – KADEK) kurulması[599] olmuştur.

Nitekim, kongre sonunda hazırlanan Sonuç Bildirisinde, Öcalan'ın yakalanmasından sonra gelişen sürecin bir değerlendirmesi yapılmış; PKK'nın bir değişim ve dönüşüm sürecinde bulunduğu belirtilmiş ve PKK, ulusal diriliş ve direniş süresi içerisinde Apocu hareketin sembolik ismi olarak tanımlanmış ve temel kalıcı ulusal kazanımların da halk kahramanlığı ile tanımlanabilecek yirmi dört yıl içerisinde kazanıldığı ifade edilmiştir. PKK tarihinde yaşanan eksiklik ve yetersizliklerin, Öcalan'ın yaklaşımında olduğu gibi, örgüt içi çeteleşmeye yüklendiği değerlendirmeler sonucunda PKK'nın tüm kazanım ve eksiklikleri ile görevini tamamlayarak Kürt Ulusal Direnişini meydana getirdiği ve tarihe mal olduğu belirtilmiştir. Buna bağlı olarak Apocu hareket içerisindeki gelişmeler ışığında PKK'nın faaliyetlerinin 4 Nisan 2002 tarihinden itibaren durdurulduğu, kendisini kurucu kongre olarak nitelendiren kongrenin, Apocu hareketin yeni stratejisi doğrultusunda gelişen ideolojik çizgisi, yeni programı ve tüzüğü ile bir koordinasyon ve eşgüdüm kurumu olarak Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresini kurduğu ilan edilmiştir[600].

Bununla birlikte "Önderlik Gerçeği ve Demokratik Uygarlık Çizgisi Üzerine" adı altında alınan Kongre kararlarının ilk bölümünde, bölge genelindeki sorunun çözümü için yapılan Abdullah Öcalan vurgusu da dikkat çekmektedir. *Demokratik uygarlık çizgisinin Kürtlerin yanı sıra, tüm Ortadoğu toplumları için taşıdığı yaşamsal önemin, bu çizgiyle birlikte yaratıcısı Başkan Apo'yu da doğru sahiplemeyi gerektirir* tespiti ile KADEK'in bu konudaki öncelikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

> 1- Başkan Apo'yu Kürt halkının ve Ortadoğu halklarının çağdaş önderliği olarak görür. Başkan Apo'nun yaşamına yönelik takınılacak tutumu savaş veya barış nedeni sayar.

---

[599] Özgür Politika, **KADEK'in Hedefi Demokratik Kurtuluş**, http://www.ozgurpolitika.com/2002/04/17/hab16b.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

[600] **PKK Sekizinci Kongre Sonuç Bildirgesi**. (İngilizce tam metin için bakınız: http://www.kurdistan.org/ Current-Updates/kadek.html (01 Nisan 2007 tarihli çevrim içi erişim).

2- Savunmalarda ortaya konulan demokratik uygarlık çizgisini demokratik kurtuluşa ulaşmanın manifestosu olarak kabul eder. Bütün çalışmalarını bu çizgiye göre düzenlerken, Başkan Apo'yu izlemeyi ve kararlılıkla uygulamayı esas alır.

3- Demokratik uygarlık çizgisini Kürtlerin yanı sıra Ortadoğu toplumlarına mal etmeyi ve onu çözüm gücü haline getirmeyi çalışmalarının merkezine koyar.

4- Önderlik gerçeğinin ve demokratik uygarlık çizgisinin bütün insanlığa tanıtılıp sahiplenilmesini görev bilir.

5- Diplomatik, siyasal ve diğer tüm sahalarda yürütülecek çalışmalarını Başkan Apo'ya özgürlük esasına dayalı olarak örgütler ve geliştirir.

6- Her alanda Önderliği savunma komitelerinin oluşturulmasını esas alır.

7- Başkan Apo'nun esaret koşullarına ilişkin bir uluslararası konferansın örgütlemesine gider.[601]

Belirtilen bu hususlar çerçevesinde Bila, PKK'nın Sekizinci Kongresinin, Abdullah Öcalan'ın, bölgedeki tüm Kürtler için liderliğinin tesciline yönelik olduğunu, ayrıca ilk amacının Öcalan'ın yaşamını garanti etmek ve dünya ve özellikle de Avrupa kamuoyuna bir siyasal mücadele mesajı vermek olduğunu belirtmiştir[602].

İsim değişikliği ile birlikte, kurumsal değişikliklere de gidilen, PKK Sekizinci Kongresinde ayrıca, Öcalan, genel başkanlığa seçilmiş[603] ve KADEK parti program ve tüzüğü de kabul edilmiştir. Öcalan'ın "Sümer Rahip Devletlerinden Demokratik Uygarlığa" ismi ile kitaplaştırılan AİHM savunmalarının tüm içeriğinin özetlenerek dâhil edildiği programda, "*bütün engellemelere, komplo ve provokasyonlara rağmen, artık Kürt sorununda demokratik çözüm sürecine girilmiştir. (...) mevcut sınırlar demokratik çözüm önünde bir engel değil, geçiş köprüsü olarak anlam bulur. Dolayısıyla demokratik çözümün kendisi, sınırlara dokunmadan, her parçanın bulunduğu ülkeyle demokratik birliği temelinde bütünlük sağlaması stratejisini esas alır.*[604]" denilerek Öcalan'ın "Demokratik Ülke, Özgür Anayurt", "Demokratik Ortadoğu, Birleşik Anayurt"[605] amacı benimsenmiştir. Nitekim, Kongre sonuç bildirgesinde de KADEK'in sözde Kürt sorununa getirdiği çözümün, egemen devletleri,

---

[601] Serxwebun, **Önderlik Gerçeği ve Demokratik Uygarlık Çizgisi Üzerine**, http://serxwebun.com/2002/05/hab12.html. (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).
[602] Bila, a.g.e., s. 112.
[603] Özgür Politika, **KADEK'in Hedefi Demokratik…**
[604] **KADEK Parti Programı** (C- Kürdistan Toplumunun Özgür Ve Demokratik Kılınması Bölümü).
[605] Öcalan, **Sümer Rahip Devleti**, Cilt 2, s. 188.

mevcut sınırları içerisinde ve bunları ortadan kaldırmayı hedeflemeden, dönüştürme üzerine kurulduğu ifade edilmiştir.[606]

KADEK'in "Kuruluş Kongresi" olarak adlandırılan bu kongrede, yeni bir strateji çerçevesinde yeniden yapılandırılan örgütün, araç ve talepleri de doğal olarak yeniden tanımlanmıştır. Nitekim, silahlı mücadele döneminin, görevini yerine getirerek misyonunu tamamladığı tespitinden hareketle ve yeni konsept doğrultusunda temel faaliyet tarzı olarak siyasal mücadele ön plana çıkartılmıştır.[607] Bu kapsamda, hazırlanan yeni programda, Yedinci Kongrede alınan, örgüt tabanını geniş bir kitleye yaymak amacıyla sivil itaatsizlik adı altında, Filistin türü intifada tarzında eylemliliği yaygınlaştırma kararının[608] kapsamının geliştirilerek uygulanmasını öngören görevlerden bazıları aşağıda verilmiştir:

> 1- Halklarımızın en geniş örgütlülüğünü yaratmak için sivil toplumu örgütleme ve geliştirme doğrultusunda kadın, gençlik, işçi, memur, köylü ve benzeri halk kesimlerinin demokratik kitlesel örgütlerini kurmak ve geliştirmek. Halkın meşru savunma örgütlerini yaratmak ve güçlendirmek.
> 2- Her ülkede demokrasiden yana olan tüm kesimlerin ve siyasal güçlerin içinde birleşeceği geniş demokrasi blokları oluşturmak.
> 3- Oligarşik, otokratik ve teokratik yapılara ve uzantılarına karşı meşru savunma çizgisinde kitlelerin demokratik siyasal serhildanını her alanda ve zengin eylem biçimleriyle geliştirmek. Sivil itaatsizliği her alanda yaygınlaştırmak.
> 4- Halklarımızı oligarşik, otokratik ve teokratik yapılara karşı mücadeleden alıkoyan veya teslimiyete götüren dogmatik, ütopik, kaderci, şoven ve ilkel milliyetçi anlayışlara karşı etkin bir ideolojik mücadele yürütmek. (…)[609]

Yeni ideolojik ve stratejik çizgisi doğrultusunda kadrolarına yukarıdaki görevleri yükleyen programda ayrıca, öz savunma pozisyonunun korunması ve geliştirilmesinin Kürt halkının bu programı hayata geçirebilmesinde kilit bir role sahip olduğu belirtilerek Yedinci Kongrede kurulan Halk Savunma Birliklerinin varlığının devam ettirildiği ifade edilmiştir. KADEK'in kuruluşunu Avrupa kamuoyuna açıklayan

---

[606] **PKK Sekizinci Kongre Sonuç Bildirgesi.**
[607] Bila, a.g.e., s. 110.
[608] İEM, a.g.e., s. 142.
[609] **KADEK Parti Programı** (E- Demokratik Kurtuluşun Görevleri Bölümü).

KADEK'in sözde Avrupa sözcüsü Rıza Erdoğan da basın açıklamasında silahlı güçlerle ile ilgili olarak sorulan sorulara "*Halk Savunma Birlikleri, demokrasi mücadelesine katkı sunacak eğitime tabi olmuştur. Birlikler meşru savunma konumunda kalacaklar. Kendilerine ve Kürt halkının haklarına saldırı geldiğinde, kendilerini savunabilecekler. Koşullar uygun olduğunda bu güçlere ihtiyaç kalmayacaktır. Kürt halkının hakları tanındığı, barışçıl serhildanı şiddetle bastırılmadığı sürece bu birlikler devreye girmeyecektir*" şeklinde cevap vererek PKK'nın silahlı aparatının, tüm demokratik söylem ve çizgiye rağmen, bir tehdit aracı olarak muhafaza edilmesine ve ihtiyaç duyulduğunda da eylem aracı olarak kullanılabileceğine açıklık getirmiştir.[610] Bununla birlikte programın görevler bölümünde Türkiye'den yerine getirmesi talep edilen hususlar ise aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

> 1- Kürt toplumunun her alandaki örgütlülüğünü ve yönetim gücünü geliştirerek, demokratik cumhuriyete etkin katılımını sağlamak.
> 2- Kürt kimliğinin anayasal düzeyde kabul edilmesi ve güvenceye alınması, Kürt dili ve kültürünün gelişimi için gereken özgür ortamın yaratılıp bunun yasal düzenlemeye kavuşturulması amacıyla çok yönlü mücadele etmek.
> 3- Kürtçe anadil eğitiminin yasal güvenceye kavuşturulması ve her alanda geliştirilmesi için çalışmak.
> 4- Kürtçe eğitimi ve her türlü basın, yayın, tarih, kültür ve sanat çalışmasını geliştirmek ve bu çalışmaları kurumlaştırmak. Bu temelde tüm ulusal güçleri ve imkanları seferber etmek.
> 5- Kürt tarihinin açığa çıkartılması için gereken çalışmaları yapmak ve tarihi eserleri koruyup güvenceye almak.
> 6- Mücadelemizin büyük ölçüde parçaladığı aşiretçi-feodal kalıntıları tamamen tasfiye etmek.
> 7- Olağanüstü Hal ve köy koruculuğu gibi Kürdistan'da geliştirilen özel savaş sistemini bütünüyle tasfiye etmek.
> 8- Savaşta tahrip olan ekonomik yapıyı halk yararına yeniden inşa etmek ve geliştirmek.
> 9- Savaş nedeniyle yerini terk etmiş olan halkın geri dönüşü için gereken imkan ve desteği sağlamak.[611]

Dikkat edildiğinde egemen ülkelerin sınırlarını değiştirmeden, demokratikleşme yoluyla sözde Kürt sorununu çözmeyi amaçladığı ve bir çatı örgüt olarak kurulduğu belirtilen

---

[610] Özgür Politika, **KADEK'in Hedefi Demokratik…**
[611] **KADEK Parti Programı** (E- Demokratik Kurtuluşun Görevleri Bölümü).

KADEK'in[612] programında yer alan yukarıdaki taleplerin Yedinci Kongrede belirtilen taleplerle büyük bir benzerlik arz ettiği görülecektir. Esasında KADEK programı; amaç, söylem, strateji, taktik, eylem tarzı ve talepler bağlamında Yedinci Kongrede alınan kararların genişletilerek düzenlenmiş bir halidir. İki kongre arasındaki tek fark, Sekizinci Kongrenin, PKK terör örgütüne, yeni söyleminin dışarıya karşı savunmasını meşrulaştırabileceği yeni bir isim, örgüt ve yapılanma getirmesidir.

Geliştirilen yeni söylemin gereklilikleri ve çerçevesiyle, eski örgütün pratik ve geçmişinin örtüşmediği gerçeği ışığında terör örgütü nitelemesini geride bırakma ve yeni söyleme meşruiyet kazandırma çabası olarak da nitelendirilebilecek bu zorunlu değişikliğin arkasında; Türkiye'nin Öcalan'ın yakalanması ve ABD'de meydana gelen 11 Eylül terör saldırılarından sonra PKK'yı dünya çapında terör örgütü listesine aldırma çalışmalarının hız kazanması,[613] PKK'nın terör örgütü niteliğini unutturmak ve terör listelerinin dışında kalma kaygısı[614] ve geliştirilen yeni strateji doğrultusunda destek beklenilen Batılı ülkelerin muhatap olabileceği yapılanma ihtiyacını karşılama çabası yatmaktadır.

Sekizinci Kongrede gerçekleştirilen isim ve yapılanma değişikliğinin sinyalleri her ne kadar Yedinci Kongrede silahlı mücadele ve cephe aparatlarında yapılan değişikliklerle verilmiş ve kamuoyuna yansımış olsa da[615]; PKK, saklamak istediği hususların ifşa olduğu hissi ile acele bir şekilde 29 Mart 2002 tarihinde isim değişikliği gibi bir kaygılarının bulunmadığını; örgüt içerisinde isim değişikliğinden daha öte, yeniden bir yapılanmanın planlandığını açıklamış[616] ve bu açıklaması ile de Sekizinci Kongrede

---

[612] **PKK Sekizinci Kongresi Sonuç Bildirgesi**.
[613] Bila, a.g.e., s. 111.
[614] Lawrence Cline, **From Ocalan to al-Qaeda: The Continuing Terrorist Threat in Turkey**, Studies in Conflict & Terrorism, Glenwood, Taylor & Francis, Issue 21, 2004, s. 321-335.
[615] Abdullah Öcalan, 15 Mart 2002 tarihinde Özgür Politika gazetesinde yayınlanan "Demokratik Türkiye Özgür Kürdistan" başlıklı beyanında; "*Biz önderlik ettik. Kürt ve Türk halkının kurtuluşu ortaktır. PKK'nin siyasallaşması demek, PKK'nin demokratik siyaset alanına taşınması demektir. Bu çözümü niye gerçekleştirmeyelim?* ***PKK rolünü mutlaka oynayacaktır. Adına ne denilirse denilsin***." demek suretiyle yapılacak isim değişikliğinin son haberini vermektedir. Özgür Politika, **Demokratik Türkiye Özgür Kürdistan**, http://www.ozgurpolitika.org/2002/03/15/hab07.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim). Basında yer alan bu tip haberlere örnek olarak bakınız: Hürriyet, **PKK İsmini Değiştirdi**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2002/03/25/104662.asp. (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).
[616] Kurdish Life, **A Cause by Any Other Name**, http://findarticles.com/p/articles/mi_m0SBM/is_42/ai_n13805808, (30 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

alınan kararların samimiyetten uzak ve sadece isim değişikliğinden ibaret olduğu eleştirilerini doğrular bir pozisyona girmiştir.

Daha önceki tüzüklerle aynı sistematik doğrultusunda hazırlanan yeni tüzük ile de örgüt yapılanmasına yeni bir açılım getirilememiş ve eski sistem sadece isim değişiklikleri yapılarak sürdürülmüştür[617]. Sonuç olarak, PKK'nın Sekizinci, KADEK'in I. Kongresi, örgütün, Öcalan'ın "Demokratik Cumhuriyet Tezi" stratejisi doğrultusunda şekillendiği, inandırıcılıktan yoksun da olsa, siyasal mücadeleyi esas alacağını açıkladığı ve nihai amaçlarını gerçekleştirmek için kendisini, dışarıya karşı savunmasında sözde Kürt halkının kültürel kimliğinin tanınması için mücadele eden demokratik bir örgüt olarak tanımladığı ve Yedinci Kongre içeriği ile olan benzerlik ve Öcalan'ın söylemlerinden farklı bir husus ortaya koymaması sebebi ile sadece isim değişikliği ile hatırlanan bir çalışma olmaktan ibaret kalmıştır.

3.3.3. Dokuzuncu Kongre ve Kongra-Gel'in kurulması

Abdullah Öcalan'ın, yakalanmasının akabinde, PKK'nın içine girdiği çıkmazdan kurtulmasını teminen geliştirmiş olduğu "Demokratik Cumhuriyet Tezi" çerçevesinde; değişim, kararlılık ve Öcalan çizgisinde birlik şiarıyla toplanan KADEK Kongresi ile örgüt içerisinde bir heyecan uyandırılması ve yeni açılımlar sağlayarak örgütün atalet durumundan kurtulması amaçlanmıştır. Ancak, gerek Kongrenin toplanma şartları, gerekse KADEK'in ilanından sonraki süreç Öcalan'ın beklediği şekilde seyretmemiştir.

---

[617] Kabul edilen KADEK Tüzüğünde örgüt yapısı; en yüksek karar organı olarak ***Genel Kurul***, iki genel kurul arasında en yüksek ideolojik ve politik organ olarak ***Kongre Başkanlığı***, başkana yardımcı olacak bir ***Genel Başkanlık Konseyi***, iki genel kurul arasında Genel Başkanlık ve Genel Başkanlık Konseyi ile birlikte en yüksek kongre karar ve yürütme organı ***Kongre Yönetim Kurulu*** olarak belirlenmiştir. **KADEK Tüzüğü** (Üçüncü Bölüm: Örgüt Yapısı, 9–12. maddeler). 1995 yılındaki V. Kongrede gerçekleştirilen tüzük değişikliğinden sonra örgüt yapısı ise şu şekilde geliştirilmiştir: Partinin en yüksek karar organı olarak ***Kongre***, İki kongre arasında en yüksek ideolojik ve politik organ olarak ***Parti Genel Başkanlığı***, başkana yardımcı olarak bir ***Genel Başkanlık Konseyi***, iki genel kongre arasında Genel Başkanlık ve Genel Başkanlık Konseyi ile birlikte en yüksek parti karar ve yürütme organı olarak ***Merkez Komite***. **PKK Tüzüğü** (III. Bölüm: Örgüt Yapısı, 9–12. maddeler). Dikkat edileceği üzere 1995 yılındaki örgütün temel yönetim mekanizmasının en önemli dört kurumu, 2002 yılındaki KADEK'in inşa sürecinde de sadece isimleri değiştirilmek suretiyle aynen muhafaza edilmiştir.

Nitekim, legal-illegal tüm sol örgütlerin, en önemli tartışma ve ayrışma konularından biri olan, merkeziyetçi, hiyerarşik, dar ve kapalı[618] Leninist örgütlenme modeli ve/veya bu modelin yanlış ve eksik uygulamaları sebebi ile Sovyet Rusya, Çin ve bazı Güney Amerika ülkelerindeki istisnalar haricinde, geniş halk kitlelerine, örgüt yapısı içerisinde doğrudan ulaşabilme sorunları[619] PKK somutundan sonra KADEK'te de ortaya çıkmış ve Öcalan da bu durumu aşağıdaki gibi eleştirmiştir:

> 2001 yılının sonu PKK'nin VIII. Kongresi'ne hazırlanma sürecidir. KADEK Kongresi'nin değişim, Önderlik çizgisinde birlik ve kararlaşma kongresi olması gerekirken bu sağlanamamıştır. Önderlik paradigması temelinde yeniden yapılanma tutucu, muhafazakar anlayışlar nedeniyle gelişememiştir. **Bu kongre de değişime teğet geçmiştir**. Program ve tüzükte bazı değişiklikler yapılsa da köklü bir zihniyet dönüşümüne yol açmamıştır. **Örgütsel sistem eskisi gibi kalmıştır**. İsmi KADEK olmuştur, ancak değişim adına eski bakış açısına göre yeniden biçimlendirme yaşanmıştır. (…) **Önderliğin öngördüğü değişim farklıydı**, **oysa ortaya çıkan sonuç, tabanı inisiyatifsiz kılan, karar gücü haline getirmeyen, katılımcılıktan uzak tutan, ben merkezci ve oldukça hiyerarşik bir yapılanma olmuştur.**[620]

Öcalan'ın savunmaları çevresinde geliştirilen programla bir nebze aşılmaya çalışılan tıkanıklığın tek sebebi örgütlenme alanında geliştirilemeyen atılım değildir. Hazırlanan programın hayata geçirilebilmesinde, programın örgüt mensuplarınca benimsenmesi ve bu yönde çalışmalarda bulunmalarının önemi ışığında; örgüt kadrosu içerisinde yeni stratejinin anlaşılamamasının getirdiği ne yapacağını bilemezlik ve buna bağlı olarak gelişen rehavet, çözülme ve bireysel arayışlara girme ile yeni stratejiyi çeşitli sebeplerle kabul etmeyen unsurların örgütten ayrılmaları ile yaşanan kargaşa, arzu edilen atılımın önündeki bir diğer engeldir. "PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları" ile başlayan ve en az

---

[618] A. Jdanov, **SBKP (B) 18. Kongresinde Tüzük Değişiklikleri**, İstanbul, Evrensel Basın Yayım, 1998, Çevirenler: Aynur Toraman ve Taylan Şahbaz, ss. 29, 32 ve 118.

[619] Bu sorun ile ilgili olarak Türkiye somutundaki örnekler kapsamında; Türkiye Devrimci Komünist Partisi'nde örgütlenme sorunu için bakınız: Ali Eldeniz (Derleyen), **Konferans Belgeleri**, İstanbul, Evrensel Basın Yayın, 1992, s. 44–52; Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist (Bolşevik)'teki örgütlenme sorunu için bakınız: **Bolşevik Partizan**, Sayı: 44, Ağustos 1988, s. 1–4. Dünya genelindeki tartışmalar için ayrıca bakınız: Congress of Communist International, **Theses on the Role of the Communist Party in the Proletarian Revolution**, http://www.sinistra.net/lib/upt/compro/lipe/lipedbibie.html (8 Ocak 2007 tarihli çevrim içi erişim) ve Ernest Mandel, **The Leninist Theory of Organization**, http://www.marxists.org/archive/mandel/196x/leninism/index.htm (11 Şubat 2005 tarihli çevrim içi erişim).

[620] Abdullah Öcalan, **PKK ile Başladık PKK ile Bitireceğiz**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=news&activearchive=200504, (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim). (Vurgular eklenmiştir).

altı bölünme ile devam bu hizipleşmeler[621] ve bunun kalan örgüt elemanları üzerindeki olumsuz etkileri aşağıdaki şekilde değerlendirilmiştir:

> Önderliğimizin yeni paradigması dar anlaşıldığı için, KADEK de dar kalmıştır. Bununla birlikte, kadro yapısında görülen kendini bırakmalar, bireysel arayışlara yönelmeler, düşünce ve yaşam anlayışında; nihilizm ve mücadelesizlik gibi yoğunca yaşanan sapmalar, ihanetçi işbirlikçi güruha uygun zemin yaratmıştır.[622]

Abdullah Öcalan'ın, yakalanmasının ardından yaptığı açıklamalarla baş gösteren, 2001 yılı başlarında derinleşen ve 2002–2003 yıllarının da kayıp süre olarak nitelendirilmesine[623] sebep olan bu hizipleşmelerin olumsuz etkileri sadece PKK terör örgütü bünyesinde görülmemiştir. Nitekim, "*Önderliğimizin VI. Konferans sürecinde gelen AİHM Savunmaları temel alınarak siyaset, örgüt, eylem düzenlenmesi yapma yerine, savunmalara adeta bir eğitim materyali gibi yaklaşılmıştır. Bu süreçte yapılan kongre ve konferanslarda alınan kararlar, yeni savunmalar temelinde değildir.* ***Bu tutum, Önderlikten kopuşu ifade etmektedir***. ***Artık bir örgütün bir de Önderliğin çizgisi vardır***"[624] değerlendirmesinde de görüldüğü üzere bu hizipleşmelerin örgüte getirdiği olumsuz etkilerinin yanında, doğrudan Öcalan'ın örgüt üzerindeki kontrolüne de olumsuz etkileri vardır ve "*2002 ve 2003 yılları oyalanma ve zamanı boşa harcama yıllarıdır. 2002 Eylül Genişletilmiş Yönetim Toplantısı'nda ihanetçi çeteci eğilim sınırlı olarak açığa çıkarılıp sorunlar kısmi olarak tartışılmasına rağmen bir sonuca gidilememiştir. KADEK ile hedeflenen değişimin gerçekleştirilmemesi üzerine Önderlik Atina Savunması'yla sürece tekrardan yön vermek istemiştir*"[625] tespiti ile KADEK'in de bu sorunları çözemediği görülmektedir.

Geniş halk kitlelerine ulaşacak bir örgütlenme içerisine girilememesi ve kadrolarda yaşanan yeni stratejiye adaptasyon ve bu stratejiyi kabul sorunu gibi örgüt içi sıkıntılar haricinde örgüt dışında yaşanan bazı gelişmeler de Öcalan ve PKK'nın yeni arayışlara girmesine sebep olmuştur. ABD'nin 2003 yılı Mart ayında Irak'ı işgali ve bu çerçevede

---

[621] İEM, a.g.e., s.383-387.
[622] Serxwebun, **Yeniden Yapılanmaya İlişkin**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=244. (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).
[623] Öcalan, **PKK ile Başladık…**
[624] a.g.e. (Vurgular eklenmiştir).
[625] a.g.e.

bölgede meydana gelen siyasal gelişmelere, özellikle Kuzey Irak'ta yıllarca rakip olarak mücadele edilen KDP ve KYB'nin kazandıkları mevkilere örgütün cevap vermesi, örgüt için hayati öneme sahip bir konuma gelmiştir. Özellikle Türkiye'nin dönem içerisinde Irak'ın kuzeyine ısrarla asker gönderme talepleri[626] ve Barzani etkisinin Türkiye'de gittikçe artması[627] örgütü endişelendirmiş ve bu siyasetin temel olarak KADEK'i tasfiye amacına sahip olduğu düşünülmüştür.[628]

Bununla birlikte, 2003 yılı itibariyle hala devam ettirildiği iddia edilen ve tasfiye konsepti olarak nitelendirilen[629]; PKK'nın terör örgütü olarak nitelendirilerek siyasal süreçten dışlanması politikası neticesinde, KADEK ile oluşturulmaya çalışılan "sözde Kürt sorununun çözümünde uluslararası aktörler tarafından muhatap kabul edilebilme" çabası da ABD'nin KADEK'i terör örgütleri listesine dâhil etmesi[630] ve AB'nin de aynı yönde karar alacağı söylentileri ile boşa çıkmıştır.

Yukarıda bahsolunan örgüt içi ve dışı sebeplerle birlikte 27 Ekim–6 Kasım 2003 tarihlerinde toplanan KADEK Olağanüstü II. Genel Kurulu'nda alınan kararla aşağıdaki amaçlar doğrultusunda KADEK örgütsel varlığına son vermiştir:

> 1 – Demokratik ekolojik sisteme denk düşecek yeni bir örgütsel yapılanmanın yolunu açmak,
> 2 – Kapsayıcı, demokratik, özgür katılıma imkan veren ve Leninist parti etkilerini aşan yeni bir yapılanmaya yol açmak,
> 3 – Bu temelde Kürt halkını temsil edebilecek, uluslararası kriterlere uygun, meşru, demokratik ve yasal siyaset yapabilen bir muhataplık durumunun gelişmesinin yolunu açmak,
> 4 – Egemen ulus-devletlerle Kürt sorununun barışçıl demokratik çözümünü gerçekleştirmek.[631]

---

[626] Fikret Bila, **Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları**, Ankara, Güncel Yayıncılık, Genişletilmiş II. Baskı, 2007, s. 175 ve Sedat Laçiner, **Irak Küresel Meydan Savaşı ve Türkiye**, Ankara, Roma Yayınları, 2005, s. 21.
[627] Serdar Bülent Yılmaz, **"Kürt Sorunu" Vahyin Şahitliği Temelinde Tartışılmalıdır**, içinde Özgür Düşünce ve Eğitim Hakları Derneği (Özgür-Der), **Kürt Sorunu ve Müslümanlar**, İstanbul–2006, Özgür-Der Yayınları, ss.92–110.
[628] Kongra-Gel, **Kongre Açılış Konuşması** içinde: KONGRA-GEL, "**Kongre-Gel Belgeleri**", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, s. 14.
[629] a.g.e., s. 16-17.
[630] U.S. State of Department, **Patterns of Global Terrorism 2002**, Washington, 2003, s. 112.
[631] Kongra-Gel, **KADEK'in Feshine İlişkin Karar** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 23.

KADEK'in, programında önemli demokratik açılımlar yapmış olmasına rağmen, bu değişimi iç örgüt yapısına ve işleyişine yeterince yansıtamaması, yine PKK yönetim ve kadro yapısının olduğu gibi KADEK'te varlığını devam ettirmesi, "KADEK'in PKK'nin devamı olduğu" tarzında tespitlerin gelişip karşıt argümanların oluşturulmasına zemin sunduğu ve bu durumun uluslararası politik açılımları, geçmişte oluşmuş "haksız" imajı yıkma çabalarını ve demokratikleşme sürecinin ortaya çıkardığı lehteki argümanları olumsuz etkileyen bir faktör olduğu[632] tespitleri ve yukarıdaki amaçlarla sona erdirilen KADEK'in yerine ise Kürdistan Halk Kongresi (*Kongra Gele Kurdistan* – Kongra-Gel) kurulmuştur[633].

Demokratik Kuruluş Kongresi olarak adlandırılan bu kongrede örgütsel, siyasal ve sosyal alanlarda kapsamlı demokratik açılımları ve bu temelde bir demokratik kuruluşu gerçekleştirmeyi hedefleyen Kongre-Gel[634], Öcalan'ın ilk defa 2003 yılında AİHM'e sunduğu "Özgür İnsan Savunması" başlıklı savunmasını hareket noktası alarak, KADEK'in "Demokratik Cumhuriyet Tezi" programının çeşitli sebeplere dayanan gözden geçirilmiş bir hali olan Öcalan'ın "Demokratik-Ekolojik Toplum" paradigmasını programı olarak belirlemiş ve söz konusu savunmada önerilen örgütlenme şemasına uygun olarak, daha geniş halk kitlelerine ulaşabilmeye imkân sağlayacağı düşünülen yeni bir örgütlenme modeli kurmuştur.

Bu kongrede örgütlenme ile ilgili olarak alınan radikal kararlarla birlikte en çok önem verilen konuların başında sosyal yaşamın, sözde mücadeleyi güçlendirecek, örgütsel ve siyasal açılımları destekleyecek tarzda yeniden düzenlenmesi gelmektedir[635]. Ancak, "Sosyal Yaşamı Yeniden Düzenleme Projesi" adı altında karara bağlanan bu alanla ilgili hususlar arasında; PKK'nın örgüt içi hizipleşmeleri tetikleyecek ve örgüt mensuplarının örgütten kaçmalarına sebep olacak kadar yozlaştırarak suiistimal ettiği konu başlıklarından birisi olan cinselliğin, eğitim konusu haline getirilmesi ve geleneksel aile yapısının demokratikleştirilmesi gibi PKK'nın kuruluşundan beri söylemde kalan hedefler ve amaçlardan başka bir tedbir bulunmamaktadır[636].

---

[632] a.g.e., s. 22.
[633] Kongra-Gel, **Kongra-Gel Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 230.
[634] Kongra-Gel, **Kongre Açılış Konuşması**, s. 6.
[635] a.g.e., s. 18.
[636] Kongra-Gel, **Sosyal Yaşamı Yeniden Düzenleme Projesi** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 151–159.

Kongrenin üzerinde önemle durduğu ve ileride gerçekleştirilmesi öngörülen sistemin alt yapısını temin edecek bir diğer gündem maddesi ise "başta beraber yaşadıkları halklar olmak üzere, diğer halklar ve egemen devletlerle olan ilişkilerdir."[637] Nitekim kongrede, "Hukuk Projesi" olarak kabul edilen karar altında, kurulacak adalet ve insan hakları komitesine, kuruluş kongresinde geliştirilen program ve diğer temel belgeler temelinde Kürt demokratikleşme yapı ve süreci ile diğer halk ve devletlerle olan ilişkileri şekillendirmesi planlanan "Kürtlerin Demokrasi Anayasası"nı geliştirme görevi verilmiş[638] ve kabul edilen "Demokratik Haklar Bildirgesi" ile de bu çalışmaların temeli atılmıştır.[639]

Kongrede görüşülen temel gündem maddelerinin incelemesinden sonra örgüt için temel hareket noktası olan programın incelemesine geçildiğinde; daha önceki programların tamamında olduğu üzere Kongre-Gel programında da uygarlığın gelişiminden kısaca bahsedildiği ve 20. yüzyılda uygarlığın geldiği noktanın demokratik uygarlık çağı olduğu tespitinin yapıldığı görülmektedir. Bu aşamadan sonra programda, yüzyılın ikinci yarısı ile birlikte başlayan Avrupa Birliği sürecinin, demokratik uygarlığın sağ kanadını oluşturduğu belirtilmiş ancak bu projenin de kapitalist uygarlığa bir anti-tez getirmeyip bunun bir parçası olduğundan hareketle; bu uygarlığın özümseyemediği ve onunla çelişen alanın Ortadoğu olması gerçeğinden kapitalist uygarlığa anti-tez olabilecek ve demokratik uygarlığın sol kanadını oluşturabilecek bir uygarlık yaratma potansiyelinin Ortadoğu tarihi ve kültür birikimi olduğu sonucuna ulaşılmış[640] ve bu noktada Demokratik Ortadoğu Birliği projesi gündeme getirilmiştir. Ortadoğu'da devam etmekte olan sorunlara yegâne çözüm teşkil edebilecek gerçekliğin, demokratik uygarlığın geliştirilmesi ve bununla birlikte genel bir özgür birlik tesisi olduğu tespitine dayanan ve halkların demokratik birliği anlamına gelen bu proje "Demokratik Ortadoğu Federasyonu" olarak tanımlanmıştır[641].

Programda, egemen ülkeler olan; Türkiye, Irak, İran ve Suriye sınırları içerisinde, her dört parçadaki Kürt sorununun ancak demokratik özgür birlik esaslarına uygun bir

---

[637] Kongra-Gel, **Kongre Açılış Konuşması**, s. 19.
[638] Kongra-Gel, **Hukuk Projesi** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 201.
[639] Kongra-Gel, **Kongra-Gel Kuruluş…**, s. 233.
[640] Kongra-Gel, **Parti Programı** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 85.
[641] a.g.e., s. 90.

şekilde çözümlenebileceğinin, Kürt demokrasi hareketinin, içinde yer aldığı devletleri yıkmak gibi bir amacının bulunmadığının ve bölücülük veya ayrımcılığı değil, tam tersine demokratik birliğe dayalı güçlü ülke ve devlet bütünlüğünün amaçladığının vurgulandığı bu projenin gerçekleşebilmesi ise her şeyden önce Kürtlerin var oluşu ve özgürce gelişmeleri suretiyle demokratik-ekolojik toplumun gelişmesine öncülük etmeleri gerektiği kaydedilmiştir.[642]

"Demokratik Ortadoğu Federasyonu" projesinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli genel ve öncelikli şartların belirtilmesinden sonra programda egemen ülkelerdeki sözde Kürt sorunun demokratik çözüm yolları sıralanmıştır. Türkiye'deki sözde sorunun çözülebilmesi için Abdullah Öcalan'ın özgürlüğünün sağlanmasının önkoşul olarak ileri sürüldüğü öneride ayrıca; anayasal vatandaşlık çerçevesinde Kürt kimliğinin anayasal güvence altına alınması, Türk kimlik, dil ve kültürüne tanınan hakların, Kürt kültür, dil ve kültürüne de tanınarak, her alanda özgürlüğün yaratılması, tüm yasal ve anayasal engellerin kaldırılarak siyasetin demokratikleştirilmesi ve yerel yönetimlerin güçlendirilerek demokratik bir işleyişe kavuşturulması gerektiği belirtilmiştir.[643]

İran'daki çözüm için; "*demokratik yasal ve anayasal düzenlemeler yaparak, düşünce, ifade, örgütlenme ve siyaset yapma özgürlüğü önündeki engeller kaldırılarak devletin ve toplumun demokratikleştirilmesi, buna dayalı olarak Kürtlerin ve İran'da yaşayan Fars, Beluci, Azeri, Arap, Türkmen ve diğer tüm halkların birlikte demokratik İran federasyonu yaratmaları*"[644]; Irak'taki çözüm için; "sözde *Güney-Kürdistan'da oluşan Kürt federe yapısının demokratikleştirilerek, Kürt sorununun demokratik çözümü temelinde Kürt, Ezidi ve Feili Kürtler, Arap, Türkmen, Asuri-Süryani-Keldani halkı, Şii ve diğer dini ve etnik grupların demokratik özgür birliği ve katılımlarına dayanan Demokratik Federal Irak*"ın[645] yaratılması ve son olarak Suriye'deki çözüm için ise; "*demokratik hak ve özgürlükler çerçevesinde anayasal temelde Kürt kimliğinin tanınması, vatandaşlık, anadilde eğitim, basın-yayın ve siyasi hakların gerçekleşmesi ve bunların yasal güvenceye kavuşturulması*"[646] öngörülmüş ve bu gelişmelerin

[642] a.g.e., s. 94.
[643] a.g.e., s. 95.
[644] a.g.e., s. 96.
[645] a.g.e., s. 96.
[646] a.g.e., s. 97.

sağlanmasından sonra Kürtlerin birlik sorununun aşağıdaki şekilde çözümleneceği ileri sürülmüştür:

> Kürtler komşu ülkelerde demokratik birlik ruhu içinde dostça yaklaşım geliştirirken, parçalar arası demokratik dayanışmayı esas alacaklardır. Bu da kendisini demokratik Ortadoğu birliğinde somutlaştırır. Bu çözümü ifade eden temel slogan; "Komşu Ülkelerle Demokratik Birlik, Demokratik Ortadoğu'dur! Demokratik Ortadoğu Demokratik Kürdistan'dır! Ya da "Demokratik Ülke Özgür Anayurt" sloganı stratejik birlik yaklaşımını ifade eder.[647]

Yukarıda bahsolunan program doğrultusunda; Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de Kürt sorununu demokratik birlik temelinde halkların hak eşitliği ve Demokratik Ortadoğu Birliği hedefine uygun olarak çözme amacındaki Kongra-Gel'in bu amaca ulaşmada kullanacağı araçlar ise sivil itaatsizlik ve demokratik *serhildan* eylemleri ile meşru savunma stratejisine dayanmaktadır.[648] Bununla beraber demokratik kuruluşun amaç ve görevleri kapsamında Kürt ulusal sorununu barışçıl-demokratik siyasal yöntemlerle çözmek alt başlığı altında sayılan maddelerin büyük bir çoğunluğunun da bir nevi Türkiye'den yerine getirmesi talep edilen hususlar olduğu görülmektedir:

> (…)
> E-Kürt ulusal sorununu barışçıl-demokratik siyasal yöntemlerle çözmek.
> Bunun için:
> 1. Kürt kimliğinin anayasal düzeyde kabulünü sağlayarak güvenceye almak.
> 2. Kürt toplumunun demokratik bilinç ve iradesini geliştirerek örgüt ve yönetim gücünü açığa çıkarmak ve cumhuriyetin demokratikleştirilmesi temelinde aktif katılımını sağlamak.
> 3. Kürtçe anadilde eğitiminin yasal güvenceye kavuşturulmasını sağlamak, her türlü basın-yayın, kültür, tarih ve sanat çalışmasını geliştirmek, kurumlaştırmak, bu temelde tüm ulusal güçleri ve imkanları seferber etmek.
> 4. Özel savaş sistemine ait köy koruculuğu, özel tim v.b oluşumların lağvedilmesi için mücadele etmek.
> 5. Savaş nedeniyle köylerini, evlerini ve topraklarını terk etmiş olan halkın kendi istediği yere dönüşü için mücadele etmek, imkan oluşturmak ve destek sağlamak.

---

[647] a.g.e., s. 97.
[648] a.g.e., s. 98.

6. Barış ve demokratik katılımın sağlanması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılarak çeşitli nedenlerle "yasa dışı" konuma gelmiş kişi ve grupların anayasal vatandaşlık statüsünde, sosyal ve siyasal yaşama katılımlarını gerçekleştirmek.
7. Faili meçhul cinayetlerin ve diğer katliamların aydınlatılıp sorumlularından hesap sorulması, mağdurlarına ise tazminat ödenmesi için çalışmak.
8. Kürdistan'ın parçaları arasında Kürt halkının bürokratik engellere takılmadan seyahat özgürlüğünün tanınması için mücadele etmek.
9. Kürdistan'da görev yapan memurların kamuda kolaylık olsun diye iki dil bilmelerinin esas alınmasını sağlamak.[649]

Program muhtevası ile söylem, amaç, strateji ve taktik konularda PKK yedi ve sekizinci kongreleri ile benzer özellikler taşıyan KONGRA-GEL kuruluş kongresinin örgüt adına getirdiği en önemli yenilik ise örgüt yapısında yapılan değişiklikte görülmektedir. Geniş halk kitlelerinin ortak program, amaç ve stratejiler altında birleştirilerek harekete geçirilmesi maksadı[650] ile reel sosyalist-Leninist örgütlenme ve parti anlayışının terk edildiği[651] bu kongrede, örgüt kendisini bir demokratik halk kongresi olarak yeniden yapılandırmıştır.

Ancak kongre sonuç bildirgesinde, daha önceki en yüksek karar organı olarak "kongre veya genel kurul"; en yüksek ideolojik ve politik organ olarak "parti genel başkanlığı veya kongre başkanlığı"; genel başkana veya başkana yardımcı olarak "genel başkanlık konseyi" ve en yüksek kongre karar ve yürütme organı olarak "merkez komite veya kongre yönetim kurulu"ndan oluşan dar kadro yapılanmasının terk edildiği ve örgütün tüm halkı kucaklayan bir halk örgütlenmesi olarak yeniden yapılandırıldığı vurgusuna rağmen; yukarıda sayılan dar kadro örgütlenmesine ek olarak sadece sözde demokratik-ekolojik ve cinsiyet devriminin teorik, felsefi ve stratejik belirleyicisi olarak "önderlik" kurumu ve bu devrimin gerçekleştirilmesi için farklı alanlarda çalışmalar yapması öngörülen çeşitli "komiteler" ihdas edilmiştir[652].

İhtiyaca göre kol ve birlik şeklinde alt örgütlenmelere gidilebilecek bu komiteler; Kürtlerin yaşadığı her ülkede izlenecek politikaların oluşmasına yardımcı olacak iç

[649] a.g.e., s. 101-102.
[650] Serxwebun, **Yeniden Yapılanmaya İlişkin**.
[651] Bila, "**Hangi PKK?**", s. 164.
[652] Kongra-Gel, **Kongra-Gel Tüzüğü** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 113–117.

siyasi komite, yurt dışı örgüt ve kurumların yürütme gücü olarak "*Kürt halkının özgürlük mücadelesini uluslararası alanda tanıtacak, başta komşu halklar olmak üzere tüm halklar ve devletlerle diplomasi çalışması yürütecek*" dış siyasi komite; sosyal komite, ekonomi, bilim-kültür ve sanat, basın-yayın, kadın, gençlik, ekoloji ve yerel yönetimler, adalet ve insan hakları komiteleri ve "*Kürdistan halkının temel hak ve özgürlüklerini, ulusal önderliğin yaşamını ve özgürlüğünü güvence altına almak için halkın temel hakları temelinde meşru savunmayı yönlendirecek*" halk savunma komitesinden oluşmaktadır[653].

Uluslararası alanda terör örgütü nitelemesinden kurtulmak amacına dönük olarak PKK ve KADEK eski üst düzey yönetim kadrolarında yer alanların, Abdullah Öcalan tarafından KONGRA-GEL üst düzey yönetimine girmemelerinin ve bunun yerine akıl ve beyin gücü olarak nitelendirilen "Bilim ve Sanat Komitesi" içerisinde yer almalarının telkin edilmesine rağmen[654] bu yeni organizasyon şemasına göre Öcalan, Onursal Genel Başkanlık veya önderlik makamına; DEP eski milletvekili Zübeyir Aydar Genel Başkanlığa; Osman Öcalan, Rıza Altun, Remzi Kartal, Abdullah Hicap, Rengin Muhammed ve Mizgin Şen ise genel başkan yardımcılıklarına; Murat Karayılan ve Fehman Hüseyin ise Halk Savunma Güçleri genel sorumluluğuna getirilmişlerdir.[655]

Yedinci Kongre ile birlikte PKK söylemi içerisinde yer almaya başlayan "demokratik ülke özgür anayurt" projesi çerçevesinde, Türkiye, İran, Irak ve Suriye içerisinde faaliyette bulunmak üzere kurulan ancak faaliyetleri örgütsel çerçevede eşgüdüm içerisinde olmaktan uzak ülke koordinasyonlarının durumlarına da bu kongre ile birlikte bir düzen getirme çalışmaları başlamıştır. Nitekim kongre toplanmadan önce bu doğrultuda yeni yapılanma süreçleri geçiren mezkûr yapılanmaların, "demokratik-ekolojik toplum koordinasyonları" ve KONGRA-GEL Yürütme Konseyine bağlı iç siyasi komiteler altında örgüt ile bağlantıları tesis edilmiştir.[656]

---

[653] a.g.e., s. 115-117.
[654] Öcalan, **PKK ile Başladık…**
[655] İEM, a.g.e., s. 154.
[656] a.g.e., s. 158.

Bölge genelindeki sözde Kürt sorununu, bu soruna, herhangi bir bağımsızlık, bölücülük veya ayrımcılık talebi olmaksızın, yaşanılan ülkelerin sınırları içerisinde demokratik birliğe dayalı özgür birlik esasları çerçevesinde yaklaşılmasını öngören demokratik-ekolojik toplum perspektifinde çözme amacına sahip olduğunu; bu amaca ulaşmak için siyasal mücadele stratejisini benimsediğini; bu doğrultuda demokratik siyasal *serhildanı* en temel faaliyet aracı olarak gördüğünü; bununla birlikte sözde meşru savunmanın bu amaçların gerçekleştirilebilmesinde taşıdığı önem ışığında, silahlı güçlerini dağıtmadan muhafaza etmesi gerektiğini iddia eden KONGRA-GEL terör örgütü, örgüt olarak soruna daha önce çözüm getirememesinin en temel sebeplerinden birisi olarak gördüğü örgütsel yapılanma sorunlarını da klasik reel sosyalist parti yapılanmasını terk edip halk kongresi şeklinde yapılanmak suretiyle ortadan kaldırdığını düşünmesine rağmen kuruluş kongresinde arzu ettiği gelişme ve ivmeyi yakalayamamış[657] hatta büyük bir bölünme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durumun temel nedenini örgüt, Abdullah Öcalan'ın çizdiği strateji ve taktiği özümseyip pratikleştiremeyen kadroların, henüz KONGRA-GEL'in kuruluş aşamasında, içine girmiş oldukları görüş ayrılıkları olarak göstermiştir.[658]

Abdullah Öcalan'ın PKK ve KADEK üst düzey yönetimlerinde yer alan kadroların KONGRA-GEL yönetim kadrolarında yer almamaları yönünde avukatları aracılığıyla göndermiş olduğu kesin talimatlara rağmen kongre çalışmaları sırasında özellikle başını Osman Öcalan ve Nizamettin Taş'ın çektiği reformcu kanat olarak adlandırılan grubun bu görüşe karşı çıkması ve yeni kongre yönetimine girerek örgüt üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışması[659] ile başlayan; buna karşı Cemil Bayık önderliğindeki sol muhafazakâr grubun da benzer bir yaklaşım sergilemesi ve sonuç olarak kuruluş kongresi tamamlandığında reformcu kanat içerisindeki Osman Öcalan Kongre-Gel Başkan Yardımcılığına, yine aynı gruptan Nizamettin Taş ve muhafazakâr gruptan Duran Kalkan, Murat Karayılan, Sakine Cansız, Nuriye Kespir, Gülüzar Tural ve Fatma Adır'ın da Yürütme Konseyi üyeliğine getirilmesi[660] ile gün yüzüne çıkan bu fikir

---

[657] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 360.
[658] **Kongra-Gel II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Sonuç Bildirgesi**, http://www.serxwebun.com /2004/06/hab11.html (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).
[659] İEM, a.g.e., s. 166.
[660] a.g.e., s. 154-156.

ayrılıkları, Kongra-Gel terör örgütünü tarihindeki en büyük sarsıntılarından birisini yaşamasına sebep olmuştur.

Kendisini, avukatları ile yaptığı görüşmelerde "*Abbas'a* (Duran Kalkan) *gidin söyleyin: Altı yıldır bana devletin yapmadığını yaptınız. Beni burada kudurttunuz. Sanırım bunlar şunu düşündüler: Bazıları benim burada direncimin kırılacağını, dayanamayacağımı, hatta öleceğimi düşündüler. Mevziiye yatmışlar, nefes nefese benim ölümümü beklemişler.*"[661] diyecek kadar sinirlendiren bu gruplaşmaları, Öcalan özünde kendisine karşı geliştirilen tepkiler olarak nitelendirmiştir.[662] Yaşanan bu gelişmeler karşısında önlem alınmaması durumunda örgütün keskin bir bölünmeye gideceğini, dahası örgüt üzerindeki denetimini yitireceğini gören Öcalan, AİHM'ne göndermiş olduğu 2004 tarihli savunmasında uzun uzun bu gelişmelere değinmiştir. Öncelikle örgüt kadroları üzerindeki tartışılmaz etkisine güvenerek, bu gruplaşmaların tasfiyecilik olduğunu belirten[663] Öcalan böylelikle terör örgütü kadrolarına bu durumu tasvip etmediği mesajını iletmiştir. Bununla birlikte yaşanan her gruplaşmanın kötü olarak nitelendirilemeyeceğini belirten[664] Öcalan ısrarla, kendisine karşı böyle bir yaklaşım içerisinde girmiş olanları bu davranışlarından vazgeçirmeye çalışmışsa da aksine karar almaları durumunda da bu kişilere karşı kuvvet örgütlemek zorunda kalacağını beyan etmek suretiyle de tehdit etmekten de geri durmamıştır.[665]

Sonuç olarak Öcalan'ın çağrısı ile[666] 16–26 Mayıs 2004 tarihleri arasında toplanan Kongra-Gel Olağanüstü II. Genel Kurulu toplantısında bu durum değerlendirilmiş ve gruplaşmalar, yenilenme adı altında sağ ve değerleri koruma adı altında dogmatik, tutucu sol tasfiyecilik olarak nitelendirilmiştir. Bununla birlikte Öcalan'ın özeleştiri vermeleri yönünde talimat verdiği[667] örgüt mensuplarından Cemil Bayık, Duran Kalkan, Osman Öcalan, Nizamettin Taş, Mustafa Karasu ve Kani Yılmaz genel kurul öncesinde hatalı olduklarını kabul edip özeleştirilerini vermişlerdir.[668] Ancak Kongre

---

[661] Şimşek, a.g.e., s. 183.
[662] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 362.
[663] a.g.e., s. 360.
[664] a.g.e., s. 377.
[665] a.g.e., s. 369 ve Şimşek, a.g.e., s. 148.
[666] **Kongra-Gel II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Sonuç Bildirgesi.**
[667] Şimşek, a.g.e., s. 149.
[668] İEM, a.g.e., s. 173 ve Şimşek, a.g.e., s. 182.

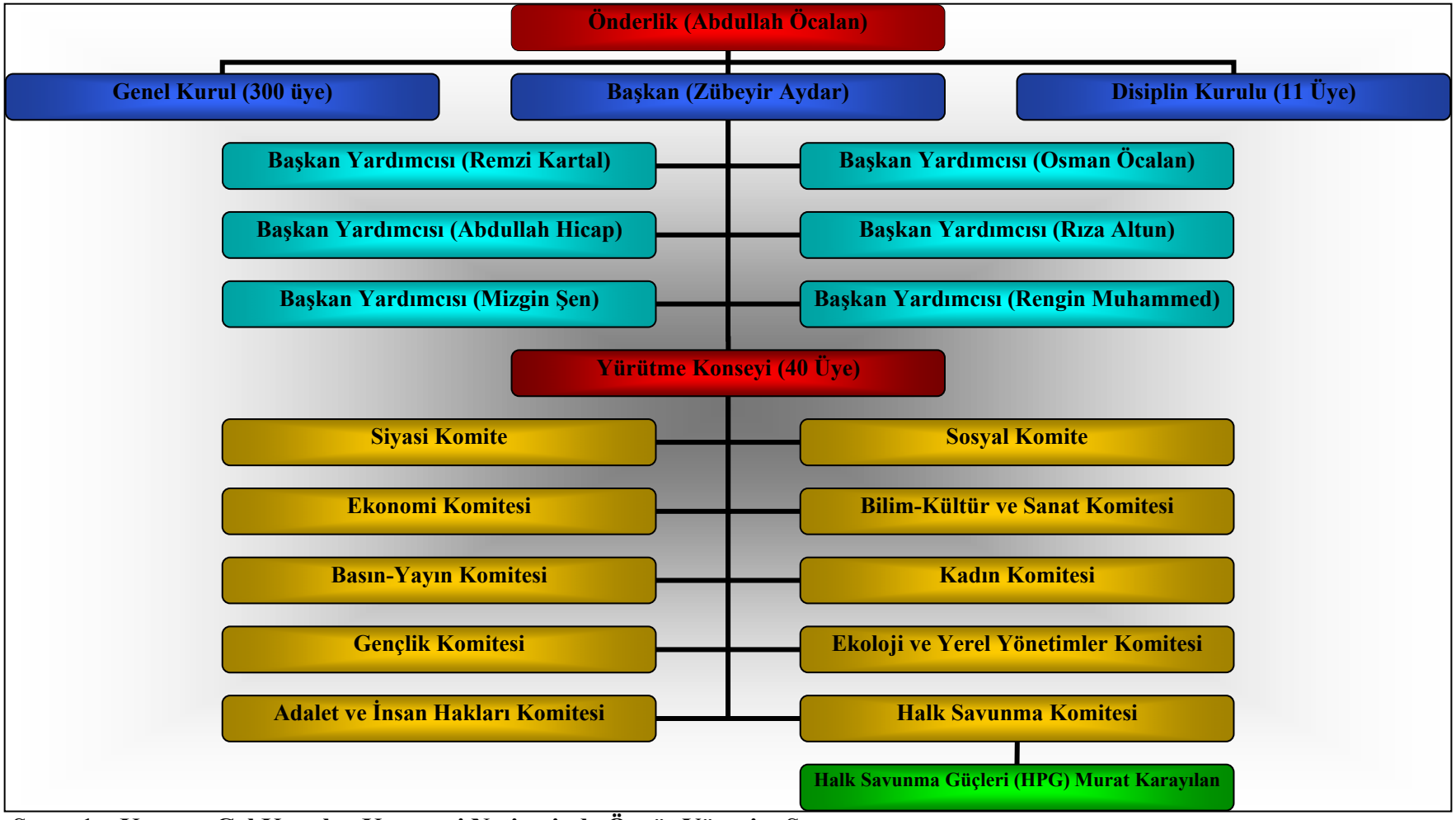

Şema 1 – Kongra-Gel Kuruluş Kongresi Neticesinde Örgüt Yönetim Şeması

çalışmalarının üçüncü gününde reformcu kanattan Hıdır Yalçın'ın bir kişiyi de yanına alarak örgütten kaçması, Hıdır Sarıkaya ve Rengin Muhammed'in genel kurul çalışmalarına hiç katılmamaları, kongreden sonra Osman Öcalan ve Nizamettin Taş önderliğindeki bazı reformcu kanat elemanlarının örgütten ayrılıp Musul'a geçerek, Celal Talabani önderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) güçlerine sığınmaları[669] soruna tam olarak bir çözüm getirilemediğini göstermiştir.

Örgüt içi sıkıntıların aşılamadığı bu genel kurul toplantısında, bu gelişmelerden ayrı olarak bir takım tüzük değişikliklerine gidilerek Yürütme Konseyi üye sayısı 40'tan 31'e düşürülmüş ve siyasi çalışmaları yürütmek için sekiz ayrı komite oluşturulmuştur. Ayrıca Irak, İran ve Suriye sahalarına ve bu ülkelerde kurulan ülke koordinasyonlarının örgütlenme ve siyasi çalışmalarına ilişkin bazı kararların[670] alınmasıyla da kuruluş kongresinde başlatılan ülke koordinasyonları eşgüdüm çalışmaları bir adım ileriye götürülmüştür. Kongra-Gel Olağanüstü II. Genel Kurulu'nun almış aldığı en önemli karar ise terör örgütünün 1 Eylül 1998 tarihinde ilan etmiş olduğu sözde tek taraflı ateşkesin 1 Haziran 2004 tarihi itibari ile sona erdirilmesi kararı olmuştur.[671]

3.3.4. Yeni PKK'nın İlanı

KONGRA-GEL terör örgütü sözde Genel Başkanı Zübeyir Aydar, II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısından sonra yapmış olduğu açıklamalarında her ne kadar örgüt içerisinde herhangi bir sorunun kalmadığını, herkesin önderlik çizgisinde birleştiğini belirtmişse de[672] Osman Öcalan önderliğindeki reformcu grubun örgütten ayrılmaları, KONGRA-GEL II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısını, "*çözüm üretme yeteneğinden yoksun, farklı eğilimlere tahammülü değil mahkumiyeti esas alan, demokratik değişim projesini budayan geriye dönük bir adım*"[673] olarak niteleyerek 2-5 Ağustos tarihleri

---

[669] İEM, a.g.e., s. 175.
[670] Kongra-Gel, **Kongra-Gel II. Olağanüstü Genel Kurul Belgeleri**, http://www.serxwebun.org/index php?content=readnews&readnewsmasterid=20. (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).
[671] Hürriyet, **PKK: Ateşkes Bitti**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2004/06/01/468011.asp. (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).
[672] İEM, a.g.e., s. 174-175.
[673] Yurtsever Demokratik Parti (PWD) Basın, **Demokratik Barış İnisiyatifi Bildirisi**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content2&pa=showpage&pid=6, (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

arasında gerçekleştirdikleri Demokratik Barış İnisiyatifi 1. Konferansında Yurtsever Demokratik Parti (*Partiya Welatparézén Demokratén Kürdistan*) adında bir örgüt kurma çalışmalarına başlama kararı almaları[674], bu örgütün 26 Ekim 2004 tarihinde[675] kurulması ve KONGRA-GEL'in almış olduğu 1 Haziran 2004 tarihinden itibaren ateşkes sürecinin sona erdirilmesi kararını benimsemeyerek reddettiklerini açıklamaları[676] terör örgütü içerisinde yaşanan ayrılıkların devam ettiğini göstermektedir.

Yaşanan bu hizipleşmelere karşı, örgütten ayrılan bazı militanların infaz kararının verilmesi[677] gibi örgüt için sıradan bazı uygulamalar pratiğe geçirilirken; bu ayrışmanın getirdiği tehlikelerin boyutu doğrultusunda, diğer sebeplerle birlikte, 1998 yılından itibaren sürdürüldüğü iddia edilen tek taraflı sözde ateşkesin sonlandırılıp silahlı mücadelenin tekrar ön plana getirilme kararı alınması[678] gibi uç tedbirlere de başvurulmuş ve örgütü toparlama yolunda sürdürülen bazı çalışmalara da hız verilmiştir.

Bu çalışmalar arasında, Abdullah Öcalan'ın 14 Ocak 2004 tarihinde avukatları ile yaptığı görüşmede[679] süreci başlatılan ve yine Öcalan'ın AİHM'e sunduğu 27 Nisan 2004 tarihli savunmasında şekillenen[680] "PKK Yeniden Yapılanma" çalışmaları önemli bir rol oynamaktadır. Örgüt içerisinde uzun zamandır PKK ismine dönüş yönünde

---

[674] PWD Basın, **Demokratik Barış İnisiyatifi 1. Konferansı Gerçekleşti**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content2&pa=showpage&pid=7, (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[675] PWD Basın, **PWD Kurucular Toplantısı Sonuç Bildirgesi**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=News&file=article&sid=38 (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[676] PWD Basın, **Demokratik Barış İnisiyatifi…**
[677] KONGRA-GEL Kuruluş Kongresinde Genel Başkan Yardımcılığına seçilen Mizgin Şen'in II. Olağanüstü Genel Kurul'a katılmamasının belli olmasının ardından Öcalan, 12 Mayıs 2004 tarihinde avukatları ile yaptığı görüşmede Mizgin Şen'in kafasına göre örgütten ayrılamayacağını belirtmiş ve "*Hesabını doğru versin. Yarın başka devletlerle çalışmayacağı ne malum? Bize zarar vermeyecek konuma gelsinler*" demek suretiyle de bir nevi ölüm emrini vermiştir. (Şimşek, a.g.e., s. 190-191). Nitekim Radikal gazetesi de 11 Eylül 2004 tarihli yayınında Alman *Der Tagesspiegel* gazetesine dayanarak verdiği haberde Öcalan'ın PKK'dan ayrılan elebaşların öldürülmesi talimatını verdiğini, Öcalan'ın öldürtmek istediği kişiler arasında PKK'nın eski Avrupa sorumlusu Kani Yılmaz ile örgütten ayrılan örgüt sözcüsü **Mizgin Şen**'in de bulunduğunu ve Mizgin Şen'den uzun bir süredir haber alınamadığını kaydetmiştir. Radikal, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=127664&tarih=11/09/2004, (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[678] İEM, a.g.e., s. 183.
[679] Şimşek, a.g.e., s. 146.
[680] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 252, 281 vd.

talepler bulunmasına rağmen[681], bu yönlü bir kararın verilmesi için bahse konu zaman diliminin seçilmesi ve hazırlık çalışmalarını gerçekleştirecek komite üyelerinin seçimi aşamalarında, Öcalan'ın örgüt içerisindeki hizipleşmelere çözüm getirme kaygılarının bulunduğu inkâr edilmez bir gerçektir. Salt hizipleşmelere son verme odaklı bir sürece indirgenmemesi gereken PKK yeniden inşa sürecinin, zamanın gelişen şartlarına göre daha geniş bir perspektiften incelenmesi ise terör örgütünün, daha doğrusu Abdullah Öcalan'ın, neden yeniden PKK'lılaşma kararı aldığını anlamak için faydalı olacaktır.

Nitekim, Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye getirilmesinin ardından yapmış olduğu açıklamalar ve gösterdiği tutuma bağlı olarak örgüt içinde muhtelif sıkıntılar baş göstermiştir. Bazı kadrolar böyle bir tutumu kabullenemeyip örgütten ayrılarak farklı arayışlara girmeyi tercih ederken, bazıları teslim olmuş, bazı radikal unsurlar ise daha yoğun terör saldırıları gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ancak Öcalan'ın sözde mücadele için yeni bir doğuş olarak nitelediği, bağımsızlık amacı gütmeyen ve siyasal mücadeleye dayanan "demokratik cumhuriyet tezi" ve stratejisi, bu şiddet yanlısı görüşlerin, arzu edilen seviyede hayata geçirilmesine engel olmuştur. Temel olarak uluslararası alandaki terör örgütü nitelemesinden kurtulmak amacına yönelik olarak atılan bazı adımlarla da bu stratejiye muhatap bulunmaya çalışılmışsa da yeni strateji içe dönük olarak yeni sorunlar doğurmuştur.

Örgüt içerisinde tam bir diktatör olan Öcalan'ın cezaevinde olması sebebi ile; kadın-erkek ilişkileri, liderin talimatları haricinde hareket etmek gibi örgüt içerisinde tabu olarak kabul edilen bazı kuralların çatlamaya başlaması, yeni stratejilerin anlaşılıp uygulamaya geçirilebilmesinde örgüt kadrolarında görülen yetersizlikler, bunun verdiği ne yapacağını bilemezlik ve çıkış arayışları gibi sorunlar, geçen yıllara rağmen mücadelede umut edilen noktaya gelinememesi ile birleşerek örgütteki Öcalan imajını yıpratmaya başlamış ve bu durum ilk bakışta kendi aralarında gözükse de esasında Öcalan'a rakip olabilecek bazı hizipleşmelerin gelişmesine sebep olmuştur. Sonuç olarak PKK terör örgütünü, en radikal unsurları haricinde, çözülüşe kadar götürecek bu hizipleşmelerin önüne geçilmesi, örgüt ve Öcalan için öncelikli olarak ele alınması gereken bir sorun haline gelmiştir.

---

[681] Şimşek, a.g.e., s. 146.

Eş zamanlı bir şekilde, yeni amaç ve strateji tanımlamalarına bağlı olarak örgüt dışına verilmeye çalışılan mesajlar, ABD'deki 11 Eylül terör saldırıları ile birlikte dünya kamuoyunda gelişen teröre bakış açısı ile boşa çıkarılmış ve isim değişiklikleri ile arzu edilen amaçlara da ulaşılamamıştır. 2003 yılında ABD'nin terörle mücadele adı altında Afganistan'dan sonra Irak'ı da işgal etmesi ve bu harekâta karşı Türkiye'nin, vermiş olduğu ilk olumlu sinyallerden sonraki duruşu neticesinde Irak'ın kuzeyindeki Kürt aşiretlerinin elde ettiği kazanımlar, dahası bu aşiretlerin zaman içerisinde Türkiye içerisinde bile etkinlik kurma çalışmaları da "Kürt halk önderi" olma iddiasındaki Öcalan'ı bu gelişmeleri göz önünde bulunduracak yeni önlemler almaya zorlamıştır.

Bu doğrultuda 1999 yılında dile getirdiği "demokratik cumhuriyet" tezi ile temellerini attığı yeni stratejisini, 2003 yılında daha teorik bir seviyeye çıkararak "demokratik-ekolojik toplum" paradigması haline getiren Abdullah Öcalan, 2004 yılı itibari ile "Bir Halkı Savunmak" adlı savunmasında bu stratejisini; örgütsel yapılanma sorunlarını da aşmak suretiyle "demokratik-ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum" sistemi olarak yeniden tanımlamıştır. KONGRA-GEL çatısı altında sürdürülen Irak, İran ve Suriye ülke koordinasyonlarının faaliyetleri aracılığıyla mezkûr ülkeler üzerinden Avrupa ve ABD'ye mesajlar veren Öcalan; 2004 tarihli savunmasında yaptığı kapsamlı PKK muhasebesi ve yeniden inşa sürecini başlatması ile de örgüt kadrolarına ve Türkiye'deki hedef kitlelere çeşitli mesajlar iletmektedir.

Örgütsel, ulusal, bölgesel ve uluslararası gelişmelere taraf olan aktörlere varlığını hatırlatmak amacıyla 1 Haziran 2004 tarihinden itibaren sözde tek taraflı ateşkesin kaldırılması kararı ile başlatılan bu çıkışın en önemli dayanağı ise terör örgütü mensupları ile birlikte birçokları için farklı anlam ve önem taşıyan "PKK" ismi olmuştur. Bu isim, örgüt kadroları ve örgütün geniş hedef kitlesi arasında, korkulacak, karşı çıkılamayacak bir gerçeklik olarak algılanmakta ve bu isme karşı hareket edilmesi durumunun tasfiyeci-ajan-hain ilan edilme yaptırımını beraberinde getireceğine kesin gözüyle bakılmaktadır. Öcalan'ın, yakalanmasının akabinde geliştirmiş olduğu stratejinin örgütsel olarak en kapsamlı bir şekilde hayata geçirildiği KADEK kuruluş kongresinde; "misyonunu tamamladı" gerekçesiyle terk edilen "PKK" ismine geri

dönülmesinin en önemli sebebi de bu mitleştirmedir. Nitekim "PKK" isminin bu gücüne güvenen Öcalan'ın, PKK'yı yeniden inşa etme kararının arkasında da temel olarak;

- En yenisinden en eskisine, en alt derecedekinden en üst düzey sorumlusuna kadar, tüm örgüt elemanlarını, kimsenin karşı çıkma cesareti gösteremeyeceği bir harç ile birleştirerek örgütü dağılma noktasına getiren hizipleşmeleri sona erdirme kaygısı,
- Bu arada yıpranan "Öcalan" imgesini, "PKK" ismi ile tekrar güçlendirme ve örgüt üzerindeki denetimini arttırma arzusu,
- KADEK ve KONGRA-GEL değişiklikleri ile terör örgütü nitelemesinden kurtulma çabasının, ters dönerek mevcut kazanımları da kaybetme noktasına getirmesi,
- Yeni yapılanma ve stratejilerin örgüt kadroları tarafından yeterince anlaşılamamasına bağlı olarak gelişen sıkıntıların sebep olduğu atalet ve rehavetin, oluşturulması beklenen yeni motivasyonla aşılabileceği düşüncesi, ve
- Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmelere tutarlı bir şekilde ancak güçlü bir çıkışla alternatif getirebilme umudu yatmaktadır.

Yukarıdaki mülahazalarla KONGRA-GEL II. Olağanüstü Genel Kurul çalışmaları sırasında oluşturulan[682] PKK Yeniden İnşa Komitesi, çalışmalarını 28 Mart–4 Nisan 2005 tarihleri arasında düzenlenen sözde PKK'yı Yeniden İnşa Etme Kongresi ile tamamlamıştır.[683] Abdullah Öcalan'ın "Bir Halkı Savunmak" adlı savunması çerçevesinde, KADEK ve KONGRA-GEL'in kendilerine atfedilen rolleri oynamada yetersiz kalmaları nedeniyle[684] PKK; demokratik-ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasıyla *devlet odaklı olmayan, iktidar ve savaşı yeni toplumsal dönüşümün merkezine koymayan, demokratik, özgür ve eşitlikçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, bu programdan çıkarı olan toplumsal kesimleri, ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere çevreci, feminist, kültürel geniş*

---

[682] Şimşek, a.g.e., s. 147.
[683] PKK, **PKK Yeniden İnşa Bildirgesi**, http://www.rojaciwan.com/modules.php?name=eBoard&file=viewthread&fid=2&tid=6003&orderdate=DESC. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[684] PKK, **Yeniden Yapılanmaya İlişkin**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=news&activearchive=200504. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

bir örgütlenmeye dayanan, meşru savunmayı ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal hareketin kurmay örgütü[685] biçiminde yeniden kurulmuştur.

Sözde Kürt toplumunun özgür ve demokratik dönüşümünü sağlamayı temin edecek genel örgütlenme biçimi olarak ise "demokratik konfederalizm" modeli öngörülmüş ve bu örgütlenmenin; genel halk kongresi, şehir ve kasabalarda halk meclisleri, mahalle ve köylerde komünler, kooperatifler, sivil toplum örgütleri, insan hakları ve belediye örgütlenmelerinden oluşması kararlaştırılmıştır.[686] Demokratik toplumun ideolojik, teorik ve yönetsel koordinatörü niteliğinde, bu oluşumu yönlendirecek ve öncülüğünü yapacak, demokratik siyaset odaklı bir parti olarak kurulduğu iddia edilen PKK'nın amacı ise şu şekilde belirlenmiştir:

> Demokratik, Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Toplum çizgisinde ve konfederatif esaslar üzerinde Kürt ulusunun birliğini ve öz demokratik yönetimini geliştirmek, Kürt ulusal sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirmek, Kürdistan üzerinde egemen devletlerin küçültülüp demokrasiye duyarlı hale getirilmesini sağlamak, çağdışı feodal kalıntıları tasfiye ederek Kürt toplumunun özgür ve demokratik dönüşümünü sağlamak, kadın özgürlüğü ve ekolojiye dayalı bir demokrasiyi geliştirerek temel insan haklarını korumak, bölge halklarıyla Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu hedefi temelinde ilişki ve dayanışma içinde olmak, küresel demokratik toplumun bir parçası olarak bilimsel-demokratik sosyalizm çizgisinde ilerlemek.[687]

En yüksek teorik-ideolojik organ olarak "parti önderliği"; parti en yüksek karar organı olarak iki yılda bir toplanması gereken "kongre"; iki kongre arasında en yüksek karar organı olarak biri kadın biri erkek olmak üzere iki kişiden oluşan "parti eş başkanlığı" ve 27 kişiden oluşan "parti meclisi" ile parti meclisinin kendi içinden seçeceği 10 kişiden oluşan "yürütme kurulu"; parti disiplin kurulu ve temel çalışma alanlarına ilişkin ihdas edilecek çeşitli kurullar şeklinde örgütlenen PKK'nın siyasal çizgisi ve stratejisi ise, parti tüzüğünde, Kürdistan Demokratik Konfederalizm (*Koma Komelén Kurdistan*) projesini hayata geçirmek olarak ilan edilmiştir.[688] Bu kapsamda

---

[685] a.g.e.
[686] a.g.e.
[687] PKK, **PKK Yeniden İnşa…**
[688] PKK, **PKK Tüzüğü** içinde: **PKK Program ve Tüzüğü**, ss. 76–79. http://www.pkk.org. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

kullanılacak araçlar ise Öcalan'ın savunmalarında çerçevesini çizdiği[689] meşru savunma temelinde tüm halk kesimlerinin demokratik siyasal eylemliliği olarak tespit edilmiştir.[690]

Örgütten ayrılarak Kuzey Irak'a geçen ve burada PWD adlı bir örgüt kuran Osman Öcalan ve yandaşlarının, ABD ile irtibatlı oldukları iddiası ile örgütü ABD'nin bölge üzerindeki politikalarının bir parçası haline getirmek istediklerinin, bunu da örgütün ideolojik özüne, kadına ve kadro çizgisine saldırarak gerçekleştirilmeye çalışıldığının[691] vurgulandığı inşa bildirgesinde ayrıca; "yenilmez bir efsane" olan PKK'nın yeniden ilanı ve öngördüğü demokratik konfederalizm sistemi ile yandaşlarının morallerini yükseltmeleri gerektiği; kendilerinin, PKK'nın ve demokratik konfederalizmin gücüne inanarak yükseltilecek mücadele azmi ile de uluslararası komplo ve dış güçlerin bölge üzerindeki egemenlik kurma politikalarının önüne geçilebileceği belirtilmiştir.[692]

Bununla birlikte 6 Mayıs tarihine kadar çeşitli eylemlerle kutlanılması belirtilen[693] yeniden inşa süreci, Türkiye kamuoyunda fazla ses getirmemiş[694] ve örgüte müzahir kitleler arasında bu ilan ile elde edilmeye çalışılan ivme ve motivasyon da; Nevruz kutlamalarında Mersin'de meydana gelen bayrak yakma girişimi[695] ve 6 Nisanda Trabzon'da[696], 12 Nisanda ise Sakarya'da[697] meydana gelen linç girişimlerinin

---

[689] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, ss. 337–338.
[690] PKK, **Parti Programı** içinde: **PKK Program ve Tüzüğü**, ss. 64–65. http://www.pkk.org. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[691] PKK, **PKK Yeniden İnşa…**
[692] a.g.e.
[693] Serxwebun, **PKK Apocu Ruh, Kemal Pir ve Beritan Çizgisinde Yeniden İnşa Edildi**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=245. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[694] Türkiye'de yayınlanan gazetelerden Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Radikal, Sabah, Vatan, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinden sadece Hürriyet ve Vatan gazeteleri bu konuyu haber yapmışlar, Zaman gazetesi ise örgüt ile ilgili bir haberinde gelişmeden bir cümle ile bahsetmiştir. Hürriyet ve Vatan'ın örgüt bağlantılı Mezopotamya Haber Ajansına dayandırarak verdikleri haber hakkında herhangi bir yorumda bulunulmamıştır. Hürriyet, **PKK İlk Adına Döndü**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/04/04/622724.asp; Vatan, **PKK Yeniden Kuruldu**, http://www.vatanim.com.tr/root.vatan?exec=haberdetay&tarih=04.04.2005&Newsid=50649&Categoryid=1. (Her iki adrese de 27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[695] Milliyet, **Mersin'de Provokatörler Yine Sahnede**, http://www.milliyet.com.tr/2005/03/21/siyaset/siy03.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[696] Milliyet, **Linç Etmek İstediler**, http://www.milliyet.com.tr/2005/04/07/guncel/agun.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[697] Milliyet, **Sakarya'ya Sıçradı**, http://www.milliyet.com.tr/2005/04/13/guncel/axgun01.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

kamuoyunda sebep olduğu yoğun gerginlik sebebi ile sözde demokratik eylemliliğe dönüşememiştir. 30 Nisan 2005 günü Kuşadası'nda meydana gelen ve bir polisin şehit olmasına ve dördünün de yaralanmasına sebep olan bombalı eylem[698] ise terör örgütü mensuplarının bu dönem içerisinde gerçekleştirildiği en büyük eylem olarak tespit edilmiştir.

3.3.5. KONGRA-GEL III. Genel Kurul Toplantısı ve Kürdistan Demokratik Konfederalizm Sözleşmesi

Esas olarak Abdullah Öcalan'ın, terör örgütünü denetimi altında tutma kaygısıyla başlattığı PKK'nın yeniden inşası süreci, dayanağını, yukarıda da bahsedildiği üzere, Öcalan'ın "Bir Halkı Savunmak" adlı savunmasından almaktadır. PKK'nın, yeniden inşa edilirken eski hatalarını tekrarlanmaması amacıyla derin bir eleştirisinin yapıldığı bu çalışmada ayrıca; "demokratik-ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasının" hayata geçirilmesi amacına uygun bir toplumsal örgütlenme yapısı da belirlenmiştir. Öcalan tarafından 20 Mart 2005 tarihinde "demokratik konfederalizm" çerçevesinde "Kürdistan Demokratik Konfederalizmi (*Koma Komalen Kurdistan*) ismi[699] ile duyurulması istenilen[700] bu sistem, özetle, ideolojik yönlendirici bir parti, halkın temel örgütlenme çatısı olarak bir halk kongresi, geniş bir sivil toplum örgütlenmesi ve tüm sistemin güvenliğinden sorumlu olarak sözde özerk meşru savunma birliklerinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda PKK Yeniden İnşa Kongresinde ele alınmayan yeni örgütlenme konusunun, belirlenen model çerçevesinde KONGRA-GEL'e bırakıldığı söylenebilir.

Nitekim KONGRA-GEL III. Genel Kurulu da 4–21 Mayıs 2005 tarihlerinde Kürdistan Demokratik Konfederalizminin kurucu meclisi nitelemesi ile toplanmıştır.[701] Kürdistan Demokratik Konfederalizmini kurmak, içeriğini doldurmak, bu kuruluşa zihniyet ve ruh

---

[698] Sabah, **Kuşadası'nda Bomba ve İhmal Ölüm Getirdi**, http://arsiv.sabah.com.tr/2005/05/01/gnd103.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[699] Komalenciwan, **09.03.2005 tarihli Görüşme Notları**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=News&file=article&sid=3742. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[700] Komalenciwan, **23.02.2005 tarihli Görüşme Notları**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=News&file=article&sid=3633. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[701] KONGRA-GEL, **Kongra-Gel 3. Genel Kurul Sonuç Bildirisi**.

vermek amaçlarıyla toplanan genel kurulda ayrıca KONGRA-GEL sisteminde gidilen bazı değişikliklere bağlı olarak; sözde yasama, yürütme ve yargının ayrıştırılması ve birbirini tamamlayacak bir sistem oluşturulması da gündem başlıkları olarak ele alınmıştır.[702] Lakin bu toplantıda alınan en önemli karar, KONGRA-GEL açılış kongresi kararlarından olan "Hukuk Projesi"ni[703] hayata geçirmek için ihdas edilen adalet ve insan hakları komitesinin, sözde Kürt demokratikleşme yapı ve süreci ile diğer halk ve devletlerle olan ilişkileri şekillendirmesi amacıyla başlattığı çalışmaların bir sonucu ve bu konudaki nihai belge olarak görülen "Kürtlerin Demokrasi Anayasası"nın bir ön aşaması olarak görülen Kürdistan Demokratik Konfederalizm Sözleşmesinin (*Koma Komalen Kurdistan* – (KKK) Sözleşmesi) kabul edilmesi olmuştur.[704] Bu sözleşmede sistem, "nitelik" bölümünde aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

> Koma Komalên Kürdistan demokratik ve konfederal bir sistemdir. Demokrasi, cinsiyet özgürlüğü ve ekolojiyi temel alır. Piramit tarzı bir örgütlenmedir. Burada söz, tartışma ve karar topluluklarındır. Tabandan gelişen demokratik seçeneği gerçekleştirmek esastır. İçte demokratik ulusu, dışta ise ulus üstülüğü esas alır. Her düzeyde katılımcılığı öngörür. Halk iradesini komün, ocak, meclis ve kongre ile ortaya koyar. Devlet olmayan örgütlenmiş siyasal ve toplumsal organizasyondur.[705]

Abdullah Öcalan'ın, AİHM'ne sunduğu ve yukarıda incelenen "Bir Halkı Savunmak" adlı savunmasında ortaya koyduğu ilkeler ışığında geliştirilen bu sistemin teorik incelemesi, sistemin; odağına devleti koymayan, iktidar ve güç kavramlarını çözümlemiş, kadro niteliği ve örgütlenme sorunlarını geliştirerek düzenlemiş, ulus kavramını fetişleştirmeyen, eylemliğini öncelikle demokratik eylem araçlarına dayandıran ve şiddet kullanımını zora dayalı bir stratejiye değil fakat sözde meşru gerekçelere dayandırmış bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Mevcut sistemin KKK Sözleşmesinde belirlenen ilkeleri ise aşağıdaki gibidir:

---

[702] Serxwebun, **Kürdistan Konfedaralizmi Yeni Bir Sürecin Başladığının İfadesidir**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=news&activearchive=200506. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[703] Kongra-Gel, **Hukuk Projesi** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 201.
[704] Özgür Politika, **Koma Komalen Kürdistan Sözleşmesi**, http://www.ozgurpolitika.org/2005/06/03/allkos.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[705] Serxwebun, **Koma Komalen Kürdistan Sözleşmesi**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=304 (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

a- Kürdistan toplumunun cinsiyet özgürlüğüne ve ekolojiye dayalı **demokratik örgütlülüğünü, demokratik konfederalizm esaslarına göre ve radikal demokrasi çizgisinde yaratmak.** Kürdistan demokrasisini komşu halklarla birlikte geliştirmek. Kürdistan toplumu içindeki her türlü gericiliğe karşı mücadele ederek, birey ve toplumunun ruhsal, düşünsel ve maddi gelişimini demokratik hak ve özgürlükler çerçevesinde gerçekleştirip ilerletmek. Toplum içinde yaş, cins, sınıf, ulus, etnisite, inanç farklılıklarına özgürlük alanı oluşturmak ve bu farklılıklardan kaynaklanan eşitsizlikleri ortadan kaldırmak.

b- **Kürdistan demokratik konfederalizmi bir devlet sistemi değil, halkın devlet olmayan ve sınırları esas almayan demokratik sistemi olduğundan**, başta kadınlar, gençler ve emekçiler olmak üzere halkın tüm kesimlerinin kendi demokratik örgütlenmesini yarattığı, politikayı doğrudan ve özgür eşit konfederasyon yurttaşlığı temelinde yerelde kendi özgür yurttaşlık meclislerinde, öz güç ve öz yeterlilik ilkesine göre yapmasını sağlamak.

c- Her düzeyde erkek egemenliğine ve yarattığı sisteme karşı **kadın özgürlüğünü ve eşitliğini esas almak** ve bunun gerçekleşmesi için mücadele etmek.

d- Toplum içi baskı ve sömürüden kaynaklanan doğa üzerindeki egemenlik ve sömürüyü ortadan kaldırarak birey ve toplumun doğayla oluşan dengesizliğini gidermek için çalışmak. **Ekolojik bilinç, örgütlenme ve mücadeleyi geliştirmek**.

e- Siyasetin demokratikleştirilmesi temelinde **Kürdistan üzerinde egemen olan devletleri köklü bir reforma yönelterek, küçülmelerini ve demokrasiye duyarlı hale gelmelerini sağlamak**.

f- Kürt sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirerek, Kürt kimliğinin her düzeyde kabulünü ve Kürt dilinin, edebiyatının, sanatının ve kültürünün gelişimini sağlamak. Tüm kültürlerin ve dillerin eşitliğini ve geliştirilmesini esas almak.

g- Metalaşma ve kara dayalı ekonomiden, kullanım değerine ve paylaşıma dayalı ekonomiye geçişi sağlamak.

h- Birey ve toplumsal hakları evrensel üç kuşak haklar temelinde sağlamak.

ı- Demokratik Konfederalizm Önderliğine, ülkeye, halka ve özgürlüklere yönelen saldırılara karşı **meşru savunma duruşu temelinde mücadele etmek**.

j- Kürt halkının demokratik konfederasyon ilkeleri temelinde birliğini esas almak, bölge halklarıyla eşitlik ve kardeşlik temelinde **Demokratik Ortadoğu Konfederasyonunu geliştirmek**, küresel emperyalizme karşı halkların Küresel Demokrasi Kongresinin yaratılması temelinde mücadele ederek sömürüsüz, baskısız, adil bir küresel sistem yaratmak.

k- Erkek egemen sistemin gençlik üzerindeki yozlaştırıcı ve kişiliksizleştirici etkilerine karşı her düzeyde mücadele ederek, özgür iradeli, dinamik ve donanımlı bir **gençlik**

yaratmak.[706]

Yukarıda niteliği ve amaçları kabilinden ilkeleri belirtilen Kürdistan Demokratik Konfederalizm söylemi, Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanması ile birlikte "demokratik cumhuriyet tezi", 2003 yılında KONGRA-GEL'in kurulması ile "demokratik-ekolojik toplum paradigması" ve son olarak 2005 yılında PKK'nın yeniden ilanı ile "demokratik-ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması" çerçevelerinde gelişen PKK terör örgütü ideoloji ve stratejisinin [2007 yılı Haziran ayına kadarki süreçte] ulaştığı nihai noktadır. Bununla birlikte bu söylemin, 1999 yılından itibaren geliştirilen yeni söylemlere uygun bir örgütlenme modeli problemini daha geniş bir perspektifte, geçmişte yaşanan sıkıntıları da göz önünde bulundurarak çözme kaygısına sahip olduğu da görülmektedir. Bu doğrultuda KKK sisteminin tam olarak ne ifade ettiği, Öcalan'ın değerlendirmelerinde "bünyenin kemik yapısı" olarak tanımlanan örgütlenmenin[707] önemi ışığında incelendiğinde daha net görülebilecektir.

Birinci PKK'lılaşma veya "Apoculuk"[708] döneminde yürütülen sözde mücadelenin başarıya ulaşamamasındaki en önemli etkenlerden birisi olarak görülen örgütlenme modelinden kaynaklanan sorunların, KONGRA-GEL kuruluş kongresi ile aşılmaya çalışıldığı ve geniş halk kitlelerinin ortak program, amaç ve stratejiler etrafında birleştirilerek harekete geçirilmesi amacıyla reel sosyalist-Leninist örgütlenme modelinin terk edildiği ve halk örgütlenmesine dayalı yeni bir örgütlenmeye gidildiği ancak düzenlenen bir ve ikinci kongrelerde yaşanan hizipleşmeler sebebi ile çalışmaların istenilen düzeyde gerçekleştirilemediği bilinmektedir. Dolayısıyla KKK sistemi ile getirilen örgütlenme sistemi, tamamen yeni bir model olmayıp, temelleri daha önceki kongrelerde atılmış modelin, güncellenip geliştirilmiş bir halidir. KKK sözleşmesinde belirlenen bu örgütlenmede modeli çerçevesinde ayrıca, sözde yasama, yürütme ve yargı organlarının rolleri de net olarak tanımlanmaya ve ülke koordinasyonlarının da örgütlenmeleri netleştirilmeye çalışılmıştır.

---

[706] a.g.e. (Vurgular eklenmiştir).
[707] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 316.
[708] Mustafa Karasu, **KKK sistemiyle yaratılmak istenen toplumsal örgütlenme nasıl olacak?** http://www.pekeke.net/tr/Degerlendirmeler/kkk_sistemi.html (16 Ocak 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Bu kapsamda eksiklikleri olduğu ön kabulüyle, piramit tarzı bir halk örgütlenmesi olduğu ileri sürülen KKK sisteminin genel organları; sözde halkın temsilcisi olarak "Kürdistan Demokratik Konfederasyonu Önderliği" (Abdullah Öcalan); en yüksek yasama organı olarak "Kürdistan Halk Kongresi" (KONGRA-GEL); en yüksek icra organı olarak Yürütme Konseyi ve sözde yargı organları olarak halk özgürlük mahkemeleri, disiplin kurulu niteliğindeki idari adalet divanı ve halk mahkemeleri ile son olarak seçim konularından sorumlu olmak üzere yüksek seçim kurulundan oluşmaktadır.

Sistemin en yüksek yasama organı olarak belirlenen ve 300 üyeden oluşan KONGRA-GEL'in yılda bir kez toplanması ve bir başkan ve dört başkan yardımcısından oluşan başkanlık divanı tarafından idare edilmesi öngörülmüştür. Genel kurulun toplu olmadığı zamanlarda alt komisyonları vasıtasıyla işlerlik kazanan sözde halk meclisi bünyesinde ayrıca, KONGRA-GEL üyeleri arasından seçilen ve 3 ila 11 kişiden müteşekkil Bilim ve Aydınlanma, Kültür, Basın, Siyasi, Sosyal, Dil ve Eğitim, Halk Sağlığı, Ekonomi ve Maliye, Ekoloji ve Yerel Yönetimler, Hukuk, Meşru Savunma alanlarına göre 11 daimi komisyon örgütlenmiştir. KKK sisteminin en büyük icra organı olarak ihdas edilen Yürütme Konseyi ise, iki yıllığına seçilen bir başkan ve 30 üyeden oluşmaktadır. Bu organa, KONGRA-GEL bünyesinde kurulan komisyonlar ile aynı isimleri taşıyan komiteler ile işlevsellik kazandırılmaya çalışılmıştır.

Sözde Kürdistan parçalarındaki örgütlenme ise; karar organı olarak "halk meclisi", icra organı olarak "demokratik ekolojik toplum koordinasyonu" ve disiplin kurulundan oluşmaktadır. Ayrıca Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu içerisinde yaşayan Kürtlerin örgütlenmesinin de alanın koşulları göz önünde bulundurularak, parça örgütlenmelerinde olduğu gibi sözde demokratik bir örgütlülük içerisinde geliştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Ülkelerin coğrafi ve etnik-kültürel özelliklerine göre ayrıştırılması suretiyle KKK sistemi içerisinde yer alacak eyaletlerin örgütlenmesi de; karar organı olarak "eyalet meclisleri", icra organı olarak "eyalet koordinasyonu" ve herhangi bir azınlık veya etnik-kültürel grubun kendi özgünlüğü içerisinde demokratik özgür örgütlülüğünü

geliştirerek kendi kendini yöneteceği, aynı zamanda eyalet konfederasyonuna katılacağı "azınlık ve kültürel konfederasyonlar" adlı yapılanmalarla düzenlenmiştir. Son olarak şehir, kasaba ve mahalle örgütlenmesi; "özgür yurttaş meclisleri" ve "şehir, kasaba ve mahalle koordinasyonlarından", köy ve sokak örgütlenmesi ise "komün" (ocak) ve "komün yürütme kurulundan" oluşmaktadır.[709]

KKK sözleşmesinde yukarıda sayılan yapılanmalar haricinde demokratik örgütlenme sistemi başlığı altında sistemin tamamlayıcısı olarak bazı yapılanmalara da yer, görev ve sorumluluklar verilmiştir. İdeolojik güç olarak nitelendirilen "PKK"; kadın konfederal örgütlenmesi olarak "Yüksek Kadınlar Birliği – *Koma Jinen Bilind* (KJB)"; gençlik konfederal örgütlenmesi olarak "Demokratik Gençlik Konfederalizmi", siyasi partiler, dernekler, sendikalar, birlikler ve son olarak da halkın temel savunma ve barış gücü olarak sözde özerk "Halk Savunma Güçleri" (HPG), KKK sisteminin tamamlayıcı parçalarını oluşturmaktadır.

1999 sonrasında gerçekleştirdiği çeşitli kongre ve konferanslarında Öcalan'ın söylemlerini peyderpey benimseyerek hayata geçiren PKK terör örgütü, kendisini nihai olarak, KONGRA-GEL III. Genel Kurul toplantısı ile birlikte bu söylemin öngördüğü örgütlenme modelini de geliştirmek suretiyle ideolojik, stratejik, taktik, eylem çeşitleri ve örgütlenme konularında Öcalan'ın arzu ettiği bir şekilde yeniden tanımlamıştır. Ancak bu tanımlama ne örgüt kadro ve kitlesi ne de diğer hedef kitleleri tarafından tam olarak anlaşılamamıştır. Özellikle yeni bir örgütlenme modeli getirmesi sebebi ile örgüt kadrolarına karşılaşılacak sorunların pratikleşme ile çözüleceği mesajlarının[710] verildiği bu yeni sistem, birçokları tarafından da "pankürdizm"[711] veya devlet yapılanması olarak algılanmıştır.[712] Bu doğrultuda gerçekleştirilen örgüt içi eğitimler ve basın-yayın organlarında yapılan açıklamalarla KKK sisteminin ne olduğunun anlatılması için yoğun bir çalışma dönemine girilmiştir.

---

[709] Serxwebun, "**Koma Komalen Kurdistan…**"
[710] Cemal Şerik, **KONGRA-GEL**, http://www.ozgurpolitika.org/2005/06/03/hab58.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[711] Komalenciwan, **04.05.2005 tarihli Görüşme Notları**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=News&file=article&sid=4296(12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[712] Komalenciwan, **30.11.2005 tarihli Görüşme Notları**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=News&file=article&sid=6869. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

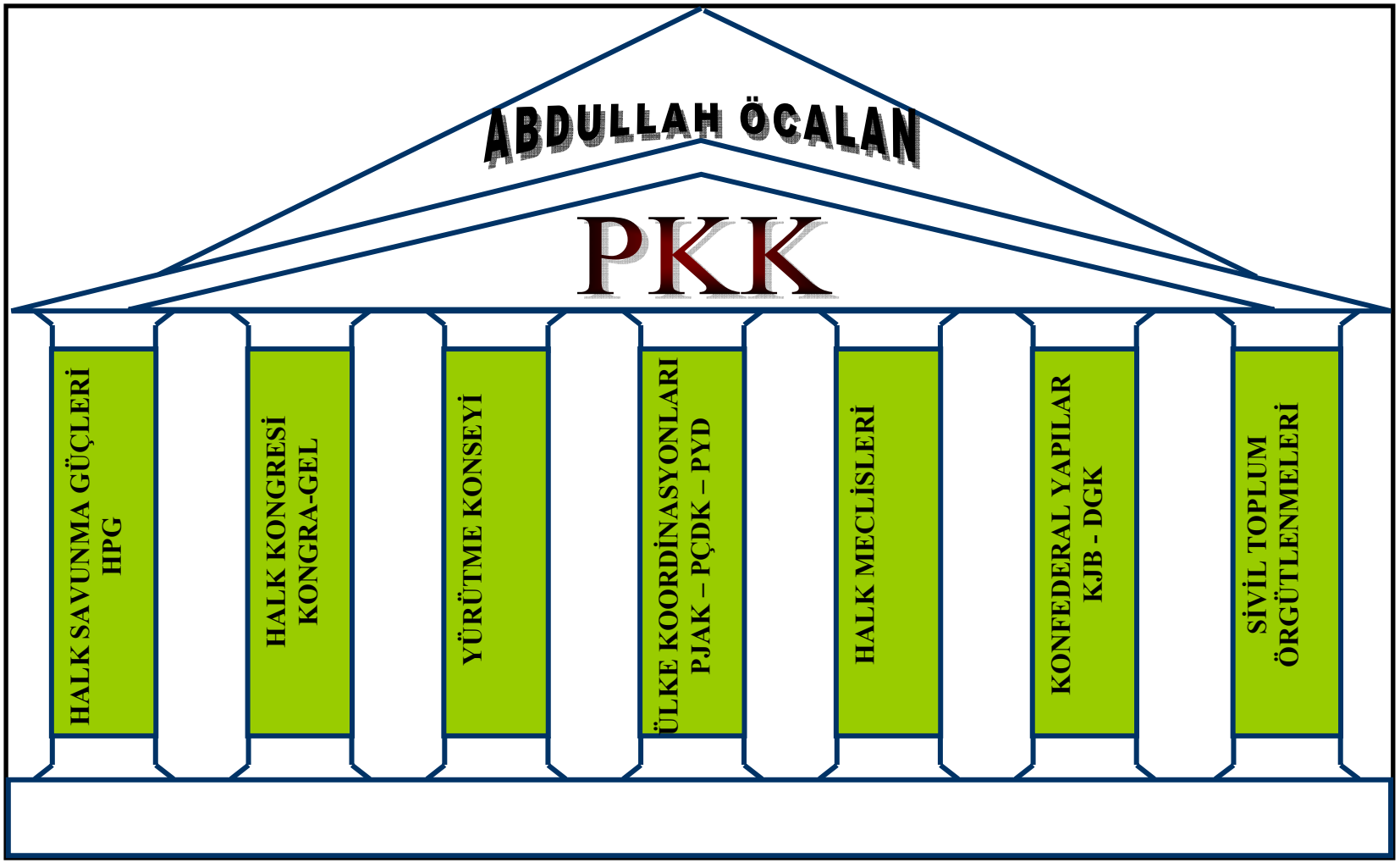

Şema 2 – Kürdistan Demokratik Konfederalizmi Sistemini oluşturan kurumlar

Yapılan bu eğitim çalışmaları ve açıklamalarda, ilan edilen sistemin; devleti ele geçirme, yıkma veya yeni bir devlet kurma değil fakat içerisinde yaşanılan devletlerin demokratik dönüşümlerini temin etme söylemi ile bağımsızlık amacı taşımadığı, benzer şekilde demokratik konfederalizmin bir devlet kurmayı değil fakat sözde Kürdistan'daki etnik, dinsel, sosyal, cins ve çevre örgütlerinin konfederal birlik yaratmalarını amaçladığı iddia edilmiştir.[713] Milliyetçiliğin değil halkların kardeşliğini ve Kürt, Türk, Arap, Fars ve Asurî halkları arasında Demokratik Konfederalizmin kurulmasını öngördüğü vurgulanan[714] sistemin, eski PKK'da yaşanan iktidar ve güç suiistimal ve sorunlarının çözülmesi amacına matuf olarak örgüt ve sistemin yönetim ve karar alma mekanizmalarının uğruna mücadele edildiği iddia edilen halkın katılımı ile oluşturulan komün, koordinasyon, meclis gibi yapılanmalara bırakılması ve örgüt politikalarının tabandan yukarıya doğru şekillendiği iddiası ile demokratik, çağdaş ve katılımcı özellikler taşıdığı ileri sürülmüştür.[715]

Bununla birlikte yukarıda yapılan tüm incelemelerden sonra KADEK, KONGRA-GEL, PKK'nın yeniden inşası ve KKK sisteminin ilanı sürecine etki eden özellikle örgüt içi ve uluslararası gelişmeler de dikkate alındığında, PKK terör örgütünün; halk iradesi, yönetime katılım, demokratiklik, özgürlükçülük, eşitlik, ekolojik bilinç gibi sınırlı örgüt tabanı ve daha geniş müzahir kitlesine nispeten yabancı kavramlarla bezenen bu sözleşme ile, liderinin yakalanmasının akabinde en önemli hayat kaynağı olan dış desteğini muhafaza etmeyi, hatta değişen şartlar çerçevesinde bu desteği arttırmayı ve böylelikle nihai amaçlarına ulaşmak adına önemli kazanımlar edinmeyi; en azından sürdürdüğü terör kampanyasını uluslararası alanda savunmayı mümkün kılabilecek gerekçeler sağlamayı amaçladığı görülmektedir. İkinci olarak, sözde Kürdistan üzerindeki egemen devletlerde kurulan ülke koordinasyonları ve bunların sürdürdükleri mücadeleler ile uluslararası alanda PKK'nın tüm Kürtlerin temsilcisi olduğu imajı verilmeye ve bölgede gelişen şartlara göre de yeni ittifak zeminleri oluşturulmaya çalışılmaktadır.

---

[713] Karasu, **KKK sistemiyle yaratılmak…**

[714] Mehmet Özgül, **Konfederalizm Kongresi ve Ortadoğu'nun Geleceği**, http://www.ozgurpolitika.org/2005/06/03/hab54.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[715] Muzaffer Ayata, **Kongra-Gel Kongresinin Özü**, http://www.ozgurpolitika.org/2005/06/03/hab53.html, (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

Ayrıca, kendisini "son Kürt isyanı" olarak gören PKK, kendisinden önceki isyanların öncü kurumlarının üst tabakalar olduğunu ve bunların yenilip teslim olması durumunda da ortaya çıkan hareketlerin bıçak gibi kesildiğini tespit etmiştir.[716] "Üst tabaka" olmanın aşiret ilişkileri veya dini mevkilere; lakin her halükarda "güce" dayandığı bölge şartlarında, "zor" ile gücü elde edip bölgedeki geniş halk kitleleri nezdinde üst tabaka sınıfına dâhil olan PKK, kendisinin de gücü elde etme aracı olan "zor ve şiddet" kullanımından mahrum kalması durumunda, diğer isyanların sonucu ile karşı karşıya kalacağı gerçeğini gördüğünden ve "üst tabaka" olarak kabul edilme dayanağını bir daha elde edemeyecek şekilde kaybettiği bilinci ile ilk PKK'lılaşma dönemi olarak adlandırılan; kuruluşundan Öcalan'ın yakalanmasına kadarki süreçte kendi kontrolündeki siyasi partiler aracılığıyla[717] temin edemediği geniş halk kitlelerinin örgütlenmesini artık bizatihi kendi yapısı altında gerçekleştirmeye çalışmakta ve böylelikle de "üst tabaka" mevkiinde kalma dayanağını da "zor ve şiddet kullanımından" "halkın örgütlenmesi ve rızasına" kaydırmaya çalışmaktadır. PKK'nın Türkiye haricindeki tabanının tartışmalı konumu ve Türkiye içerisinde arzu ettiği halk desteğini hiçbir zaman sağlayamadığı gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda; tüm bu geliştirilen sistemin, her ne kadar tüm bölgeyi kapsadığı iddia edilse de, Türkiye merkezli olduğu ve Türkiye içerisindeki sözde mücadeleyi geleceğe taşıyabilmek amacına sahip olduğu görülmektedir.

3.4. Yakalanma Sonrası Süreçte PKK Cephe Faaliyetleri

Abdullah Öcalan'ın yakalanması ile birlikte geliştirdiği söylem ve tezlerin, PKK terör örgütünün legalleştirilmesi amacına yönelik olduğu, Öcalan'ın avukatlarıyla yaptığı ve kamuoyuna yansıyan üçüncü görüşmesinde bizzat dile getirilmiştir. Nitekim "Türkiye ve Dünya Kamuoyuna" başlıklı, yakalanması akabindeki sürece ilişkin değerlendirmelerinde Öcalan; PKK'nın 1 Eylül 1998 tarihinde ilan edilen sözde ateşkesi sürdürmesini, Türk Devletinin barışı sağlamak için başta af olmak üzere tedbirler geliştirmesini, Demokratik Cumhuriyet sisteminin PKK tarafından barışçıl çözümün uygun zemini olarak görülmesini ve "*bu koşullar altında PKK'nin, kendini demokratik*

[716] Karasu, **KKK sistemiyle yaratılmak…**
[717] a.g.e.

sistem içinde ***yasallaşmaya*** *hazırlamasını*"[718] talep ederek PKK terör örgütünün gelecekteki faaliyet alanının genel çerçevesini çizmiştir.

Bu doğrultuda Öcalan'ın demokratik cumhuriyet tezinden "Kürdistan demokratik konfederalizmi sistemine" kadarki tüm siyasal söylemlerinde iki genel eylem türü üzerinde durulduğu görülmektedir:[719] Sözde meşru savunma çizgisine dayanan "*her düzeyde ve her zaman yaşamsal değerlere karşı haksızca yönelim oldukça; içinde bulunulan koşullar ne olursa olsun, yapılması gereken varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama hakkı ve kutsal eylemi"*[720] olarak görülen silahlı eylemler ve "*demokratik komünal güçlerin kendini var ediş biçimi* olarak görülen *demokratik duruşun*[721]*"* eylemi olarak sözde demokratik eylemler.

Öcalan'ın geliştirdiği ve PKK'nın benimseyerek parti programlarına eklediği söylemlerin asıl eylemselliğini oluşturduğu iddia edilen sözde demokratik eylemler "Kürdistan demokratik konfederalizm sözleşmesinde" ise aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

> Halkın her hareketliliği ve örgütlerin her faaliyeti bir eylemdir. Demokratik eylem, demokrasinin dilidir. Halkın temel talepleri göz ardı edildiğinde, demokrasinin bir çok kurum, kural ve amacı tahrip edildiğinde demokratik eylem zorunlu çözüm aracı olur. Bu koşullarda eyleme geçmeyi başaramayan bir halk veya örgüt demokratikleşemez. Eylemler, basitten karmaşığa doğru, gösteri, toplantı, yürüyüş, seçim, miting, protesto, grev, şartları doğduğunda yasal direnme ve ayaklanmalara kadar gider. Eylemliliği besleyen halkların örgütlü gücüdür. Sivil toplum eylemleri temelde yapıcıdır ve demokrasilerde pozitif eylem anlayışı esastır.[722]

---

[718] PWD Basın, **06.04.1999 tarihli Görüşme Notları**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=3 (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim). (Vurgular eklenmiştir).

[719] Öcalan, **Sümer Rahip Devleti**, s. 366–377; **KADEK Parti Programı** (E- Demokratik Kurtuluşun Görevleri bölümü); Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 377; Kongra-Gel, **Parti Programı** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 98; PKK, **Yeniden Yapılanmaya İlişkin**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=news&active archive=200504. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim) ve Serxwebun, **Koma Komalen Kurdistan Sözleşmesi**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=304 (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[720] Serxwebun, **Demokratik Eylem ve Meşru Savunmaya İlişkin**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=248, (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

[721] a.g.e.

[722] **Koma Komalen Kurdistan Sözleşmesi**.

Demokrasilerin eylem dili olarak görülen ve halkın her türlü hareketinin bu kapsam içerisinde değerlendirildiği demokratik eylem ve çözüm olanakları, Öcalan'ın "*gerektiğinde demokratik olmayan yasallığı demokratik hak ve özgürlüğe götürebilecek bir hukuk savaşçılığı*"[723] tanımlaması ile PKK'nın 1988 yılından itibaren takip ettiği stratejiye uygun olarak yasalara uygunluk bakımında "legal, yarı-legal ve illegal" özellikler taşıyabilmektedir. Ancak, yukarıdaki tanımlama gereği PKK terör örgütü, meri yasalara uygun bir şekilde gerçekleştirilen basın açıklaması, toplantı ve gösteri yürüyüşü gibi fazla etkiye sahip olmayan legal eylemlerden ziyade mevcut sistemi zorlayan, sonuçlarına göre ulusal ve uluslararası alanda Türkiye'ye karşı baskı aracı olarak kullanabileceği, çeşitli suç unsurları ihtiva eden yarı-legal ve/veya illegal eylemleri kullanmayı tercih etmektedir.

Öcalan'ın yakalanmasından önce olduğu gibi sonrasında da yurt içi ve yurt dışında sürdürülen ve sözde demokratik eylem olarak nitelendirilen cephe faaliyetleri, faaliyet çeşidi olarak ise üç ana kategoride ele alınabilir: Gösteri, toplantı, yürüyüş, miting, protesto, grev, imza kampanyaları, yasal direnme ve ayaklanma gibi kitlesel faaliyetler; dergi, gazete, kitap yayını ve internet imkânlarının kullanılması gibi basın-yayın faaliyetleri ve siyasi parti faaliyetleri.

Abdullah Öcalan'ın yeni söylemleri perspektifinde tanımlaması yapılan ve nitelikleri belirlenen PKK cephe faaliyetleri de bu sınıflandırma çerçevesinde ele alınacaktır. Bu kapsamda öncelikle, kitlesel faaliyetler başlığı adı altında gerçekleştirilen eylemler sayılarak bu eylemlere örnekler verilecek ve örgütün verdiği öneme ve meydana getirdiği etkilere binaen Öcalan ve örgüt militanlarınca siyasal *serhildan* olarak nitelendirilen, nispeten geniş katılımlı, sivil itaatsizlik benzeri eylemleri ele alınacaktır. Mevcut çalışmada kullanılan kaynakların da önemli bir bölümünü oluşturan örgüt menşeli yayınların kullanım amaç ve yöntemlerinin inceleneceği basın-yayın faaliyetleri ile ilgili kısa bölümden sonra ise son olarak PKK terör örgütünün siyasi partiler aracılığıyla yürütmüş olduğu faaliyetlere değinilecektir.

[723] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 337.

3.4.1. Kitlesel faaliyetler

Sözde Kürt sorununun demokratik çözümünü gerçekleştirmek, Kürt kimliğinin kabulü ile Kürt dili, edebiyatı, sanatı ve kültürünün geliştirilmesini sağlamak amacına yönelik olarak hayata geçirilen bu faaliyetler, KKK sözleşmesindeki demokratik eylem tanımlamasındaki gibi her türlü halk hareketliliğini ve iltisaklı yapılanmaların geniş kitlelere hitap eden faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu geniş çerçeve; yerel nitelikteki her türlü kampanya ve gösteriden, farklı hedef kitlelere yönelik olarak belli konularda düzenlenen toplantı, konferans ve paneller gibi üst düzey faaliyetlere ve geniş halk kitlelerinin katılımında gerçekleştirilerek uluslararası kamuoyunda gündem oluşturmaya varan imza kampanyaları ve bazen de aynı seviyedeki sokak gösterilerine kadar uzanmaktadır.

Öcalan'ın yakalanmasının şokunun atılması sonrasında kendilerine dikte edilen yeni söylemin eylem karakteri doğrultusunda PKK terör örgütü militanları ve sempatizanları da oldukça yoğun bir faaliyet içerisine girmişlerdir. Ulaşılmadık tek bir Kürt ailesinin bırakılmaması temelinde[724] herhangi bir gösteri, anma veya kampanya için her türlü fırsatı kullanan PKK militanlarının gerçekleştirdikleri bu tip eylemlerin planlama, yürütme ve değerlendirme safhaları, eylem çeşitleri, bu eylemleri planlayan ve bu eylemlere katılanların tüm bireysel ve sosyal durumları, bu eylemlerin kısa, orta ve uzun vadeli amaç ve sonuçları çok daha kapsamlı ve ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturmakta olup bu konulara, sınırları sebebiyle mevcut çalışmada girilmeyecektir. Lakin son dönemde bu alan faaliyetlerinin ne aşamada yürütüldüğüne dikkat çekebilmek amacıyla, rasgele seçilen "Kasım 2006 ayı" içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlere bazı örnekler verilmesinin yeterli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda 2006 yılı Kasım ayı içerisinde, PKK terör örgütünün legalleşme çalışmaları çizgisinde en önemli eylem aracı olarak gördüğü sözde demokratik eylem nitelemeli kitlesel veya kitlelere dönük faaliyetler kapsamında;

---

[724] Serxwebun, **YDK III. Kongresi Avrupa'da değişimin pratikleşme sürecini başlatmıştır**, http://www.serxwebun.com/2002/06/hab12.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişimi).

— 2 Kasım tarihinde, Ekim ayındaki yoğun yağışlar sebebi ile Diyarbakır'da meydana gelen sel olaylarında alınan tüm tedbirlere rağmen bir grubun Çınar Kaymakamlığı önünde gösteri düzenledikleri ve kaymakamlığın camlarını kırdıkları[725];

— Aynı tarihte, 2001 yılında kurulan Hak ve Özgürlükler Partisinin ay içerisinde yapacağı olağan kongresi için Kürtçe davetiye bastırdığı ve bu davetiyeleri bir önceki kongresinde olduğu gibi Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı ve Başbakana gönderdiği[726];

— 4 Kasım tarihinde, Öcalan'a verilen hücre cezasına ilişkin Adalet Bakanlığına dilekçe yazan ve dilekçede Öcalan için "sayın" ifadesi kullanan Ankara 2 Nolu F Tipi Cezaevindeki PKK'lı tutuklu ve hükümlüler hakkında açılan davanın, benzer konularda açılan davalar da göz önünde bulundurulduğunda devam eden gerginliği ve hassasiyeti arttırmak amacıyla örgüt iltisaklı basın-yayın kuruluşlarında haber yapıldığı[727];

— 6 Kasım tarihinde PKK iltisaklı Doğu Kürdistan İnsan Hakları Örgütünün (RMMK) İran'da bir süre önce başlattığı Kürtçe eğitim için imza kampanyasına katılım çağrısında bulunduğu[728];

— 13 Kasım tarihinde, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 2003 yılında başlatılan "Diyarbakır Edebiyat Günleri" adlı etkinliğin dördüncüsünün başladığı ve bu bağlamda bir de "Kürt Dili Konferansı" düzenlendiği[729];

— 15 Kasım tarihinde Erzincan'daki Dersim Kültür Derneği hakkında tüzüğünde anadilde dil kursu ibaresine yer verdiği için kapatılması istemiyle dava açılmasının ve bu doğrultuda yapılan gösterilerin örgüte müzahir haber ajanslarında geniş bir şekilde haber yapıldığı[730];

— 16 Kasım tarihinde, benzer bir şekilde İstanbul 10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından örgüt kaynaklı "Ülkede Özgür Gündem" gazetesinin yayınının 15 gün

---

[725] ANF, **Çınar'da Protestocular Dağıldı,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16345. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[726] ANF, **Hak-Par'dan Sezer ve Erdoğan'a Kürtçe Davetiye**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16363. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[727] ANF, **PKK'li Tutuklulara 'Sayın' Davası,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16428. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[728] ANF, **RMMK'den Dil Kampanyasına Destek Çağrısı,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16513. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[729] ANF, **Diyarbakır Edebiyat Günleri'nin Startı Verildi**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16819. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[730] ANF, **Kültür Derneğine Anadil Davası,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16917. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

süreyle durdurulması kararı üzerine geniş haberlere yer verildiği ve bu karara karşı çeşitli gösteriler düzenlendiği[731];

— 18 Kasım tarihinde, Diyarbakır Sur Belediyesi ile Kültür Dil Araştırma ve Geliştirme Derneği işbirliğiyle hazırlanan ilk Kürtçe İşletim Sistemi Ubuntu'nun tanıtım resepsiyonunun yapıldığı[732];

— 20 Kasım tarihinde, 1998 yılında Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasını protesto etmek amacıyla Moskova'da kendilerini yakan iki PKK'lı teröristin Moskova'da bir etkinlikle anıldıkları[733],

— Aynı tarihte, PKK'nın Avrupa'daki örgütlenmesini sağlayan önemli isimlerinden biri olan ve Ağustos ayında Hollanda polisi tarafından yakalanan[734] terörist Nedim Seven'in serbest bırakılması amacıyla Almanya Berlin'de faaliyet yürüten Navenda Kürt Derneği temsilcilerinin Hollanda Berlin Büyükelçilik yetkilileri ile görüştükleri[735];

— 25 Kasım tarihinde, Kürt Demokrasi Forumu ve Akademik Araştırmalar Derneği tarafından "Kürtler, Kürt Sorununa Nasıl Bakıyorlar"[736] isimli, toplumun farklı kesimlerinden katılımcıların iştirak ettikleri bir konferans düzenlendiği;

— 26 Kasım tarihinde, İnsan Hakları Ortak Platformu'nu oluşturan Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği (İHD), İnsan Hakları ve Mazlumlarla Dayanışma Derneği (Mazlumder) ve Uluslararası Af Örgütü (UAÖ) Batman şubeleri tarafından Batman'da "Düşünceye Özgürlük" kampanyası[737] adı altında bir organizasyona gidildiği;

— 27 Kasım tarihinde, PKK'nın kuruluş yıldönümü münasebetiyle Kürdistan İslam Toplumunun (CIK) Almanya Dortmund'da, yaptığı açıklamada "*PKK'nin Allah'ın buyurduğu haklı ve meşru davalardan bir dava için mücadele ettiğini*

---

[731] ANF, **Gündem'in Yayını İkinci Kez Durduruldu,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=16947. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[732] ANF, **Kürtçe Linux Diyarbakır'da Tanıtıldı,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17080. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[733] ANF, **Bedenini Ateşe Veren PKK'liler Anıldı,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17090. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[734] Radikal, **PKK'lı Nedim Seven Hollanda'da Yakalandı**, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=195185. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[735] ANF, **Kürt Derneği Yöneticileri Hollanda Elçiliğiyle Görüştü",** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17116. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[736] ANF, **Kürt Konferansında Farklı Görüşler Bir Araya Geldi**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17319. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

[737] ANF, **Batman'da Düşünceye Özgürlük Kampanyası**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17351. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

inanıyoruz. Müslüman Kürt halkının dilinin ve kültürünün yasaklandığı ve bir halk olarak hakkı ve hukuku hiçe sayıldığı inkar edildiği bir dönemde, PKK'nin zulümkar bir rejime yani devlete karşı savaştığını ve bunun da Kürt halkının özgür ve eşit hakları için olduğunu biliyoruz" demek suretiyle dini istismar üzerinden PKK propagandası yaptığı ve terör örgütü saflarına eleman kazandırma girişiminde bulunduğu[738]; ve

— 30 Kasım tarihinde Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf (TAKSAV) tarafından düzenlenen 11. Uluslararası Tiyatro Festivalinde Kürtçe bazı oyunlar sergilendiği[739] tespit edilmiştir.

PKK'nın kuruluş yıldönümü münasebetiyle örgütün farklı yapılanmalarının, örgüt elemanlarını motive etme ve daha geniş kitlelerde örgüte yönelik bir sempati uyandırma amacıyla yayınlamış oldukları mesajlara – ki bu mesajlar yılın her dönemi bir yıldönümü veya kutlama gerekçesiyle mütemadiyen yayınlanmaktadır – ve terör örgütü lideri Öcalan için "sayın" ifadesinin kullanılması ile ilgili haber ve gösterilere yer verilmemesine rağmen kitlelere yönelik cephe faaliyetlerinin ne kadar büyük bir yekûn tuttuğu ve PKK militanlarının bu alanda ne kadar geniş bir faaliyet içerisinde oldukları görülmektedir.

Yukarıdaki faaliyetlerden Türkiye içerisinde gerçekleştirilenlerin bir bölümü tamamen yasal çerçeveye uygun olarak düzenlenirken bir kısmı ise taşıdığı yarı legal ve illegal unsurlar sebebi ile Türkiye'deki mevcut sistemi zorlamaya yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Türkiye'deki sistemin zorlanması noktasında gerçekleştirilen en dikkat çekici eylemler ise örgüt ve Öcalan'ın siyasal *serhildan* tanımlaması ile örtüşen, geniş katılımlı ve etkileri daha büyük olan sivil itaatsizlik benzeri eylemlerdir. İlk olarak 20 Mart 1990 tarihinde, Mardin'de güvenlik güçleri ile çatışmaya giren PKK'lı teröristlerin cenaze törenleri sırasında Nusaybin ve Cizre'de meydana gelen gösteriler ile gündeme gelen[740] sivil itaatsizlik benzeri eylemlerine, PKK'nın 7. Kongresinde örgütün dağılmasını engellemek ve tabanını geniş bir kitleye yaymak amacıyla daha

---

[738] ANF, **CÎK: Kürt halkı PKK Mücadelesine Sahip Çıkmalı,** http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17392. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[739] ANF, **Ankara'da Kürtçe Oyunlar**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17493. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[740] EGM, **PKK Cilt 4**, s. 308.

fazla yöneldiği görülmektedir[741]. Değişen siyasal söylem sebebi ile üzerinde daha fazla durulan bu tip eylemler de imza kampanyalarından, toplu dilekçe vermeye ve kitlesel sokak gösterilerine kadar geniş bir yelpazede gerçekleştirilmiştir. Kürt kimliğinin kabulü, Abdullah Öcalan'ın sağlığı ve özgürlüğü ile terör örgütünün gövde gösterisi yapması üzerine kurulu bu eylemlerden dikkat çeken ve kamuoyunda yer bulanlara aşağıda yer verilmiştir:

Kimlik Bildirim ve Anadilde Eğitim Kampanyası: PKK bağlantılı yayın organlarından Özgür Politika gazetesinde, ilk olarak 2001 yılı Temmuz ayı içerisinde Avrupa'da başlatılan bu imza kampanyasının PKK 6. Konferansında alınan kararlar gereğince Türkiye'ye taşırılması gündeme getirilmiştir.[742] Kampanyanın, bahse konu zaman dilimi içerisinde Avrupa Birliği uyum yasa paketleri çerçevesinde ele alınacak Anayasa tartışmaları ile birlikte yürütülmesinin de uygun olacağı belirtildiği yazıda ayrıca Türkiye için demokratik bir anayasanın öncelikli şartının Kürt kimliği olduğu, Kürtlerin haklarına ancak demokratik bir anayasa ile kavuşabilecekleri, bu sebeple gerçekten demokrasi isteyen her toplumsal kesim ve kurumun Kürt kimlik kampanyasına sahip çıkmak zorunda olacağı hatta Kürdü gerçekten kardeş bilen her Türk vatandaşının "*Ben de Kürdüm*", "*Kürt kimliği, dili, kültürü anayasada güvenceye alınmalıdır*", "*Anadilde eğitim ve yayın hakkı koşulsuz sağlanmalıdır*" diye haykırması gerektiği belirtilmiştir.[743] Kürtçe Eğitim ve Öğrenimi için Kürt Öğrencileri Girişimi tarafından başlatılan "Anadilde Eğitim Kampanyası"[744] ile birleşen bu kampanya kapsamında ve "Ben Kürdüm" "Nüfus cüzdanıma, pasaportuma Kürt kimliğim yazılsın" "Kürtçe öğrenim görmek istiyorum" "Kürtçe TV, radyo istiyorum" "Anayasa'da her halkın kimlik, dil, kültür hakkı güvenceye bağlansın" sloganları çerçevesinde gerçekleştirilen eylemlerde başta İstanbul'daki üniversiteler olmak üzere üniversitelerde eğitim gören öğrenciler tarafından rektörlüklere *"Ben, ... Üniversitesi'nde öğrenim gören bir öğrenci olarak Türkiye'nin demokratikleşmesinin önünü açacağına inandığım bir adım atıyor ve üniversitemiz rektörlüğünden, Kürtçe*

---

[741] İEM, a.g.e., s. 142.
[742] Mehmet Özgül, **Türkiye'yi Yönetenler Demokratik Anayasa ve Kürt Kimliği**, http://www.ozgur politika.org/2001/09/07/hab22b.html. (01 Aralık 2006 tarihli önbellek erişimi).
[743] a.g.e.
[744] Ruşen Aslan, **Anadilde Eğitim Kampanyası Politika'da Toptancı Davranışın Getirdiği Yanılgılar**, http://www.rusen-arslan.com/politikada_toptanci.htm. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

dersinin seçmeli dersler kapsamında, üniversitemiz bünyesinde okutulmasını talep ediyorum"[745] içerikli ve milli eğitim müdürlüklerine benzer Kürtçe eğitim taleplerini içeren; bazı nüfus müdürlüklerine de X,W,Q gibi harfleri ihtiva eden sözde Kürtçe isimlerin yazdırılması talebi ile ilgili dilekçeler verilmiştir.[746] Diyarbakır'da da HADEP "Mahalle ile Kadın ve Gençlik Kollarında" yer alan kişiler tarafından mahalle muhtarlıkları, nüfus müdürlükleri ve çocuklarının okudukları okullara benzer içerikli dilekçeler verilmiştir.[747] Anadilde eğitim konusunda benzer kampanyalar daha küçük ölçeklerde zaman zaman tekrar edilmiş[748] ve sözde *serhildan* hamlesinin ilk hamlesi olarak gerçekleştirilen bu eylemler de PKK terör örgütü tarafından övülmüştür.[749]

"Ben Kürdüm ve PKK'lıyım" Kampanyası: Terör örgütünün, dünya kamuoyuna sözde Kürt halkının sözde yasal temsilcisi olduğu imajını vererek terör örgütleri listesine alınmasını ve terör örgütlerine uygulanan baskılardan kurtulmak amacıyla Avrupa'ya yönelik olarak 2001 yılında başlattığı[750] bu kampanya Almanya, Fransa ve İsviçre genelinde düzenlenmiştir. 4 bine yakın kişinin imzaladığı, "ulusal ve siyasal kimliğimi istiyorum" başlıklı resmi başvurular, "Ben Kürdüm", "Ben PKK'lıyım" yazılı pankartlar ve tişörtlerle Birleşmiş Milletler Merkez Bürosu Direktörlüğüne verilmiştir.[751] İtalya'da sürdürülen faaliyetlere ise 11 parlamenter ve 4 senatörün de katıldığı ve kampanyaya, sendikalar, film yapımcıları, insan hakları örgütlerinin de destek verdiği iddia edilmiştir.[752] Bu faaliyetler de kimlik bildirimi ve anadilde eğitim kampanyasında olduğu gibi terör örgütü tarafından takdirle karşılanmıştır.[753]

---

[745] PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları, **Anadilde Eğitim Kampanyası ve Gerçekler**, http://www.kizilbayrak.org/2002/sykb04/sayfa_16.html. (03 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[746] İEM, a.g.e., s. 145. Bu kapsamda İstanbul'da eylemler çerçevesinde üniversite rektörlüklerine 951, ilçe kaymakamlıkları ve milli eğitim müdürlüklerine 323 adet dilekçe verildiği tespit edilmiştir.
[747] Hürriyet, **Kürtçe Eğitime Mülki Takip**, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2002/01/24/79524.asp. (03 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[748] Örnek olarak, 2005 yılında Siirt ilinde Demokratik Halk Parti tarafından ana dilde eğitime sözde engelleme yapıldığı gerekçesiyle protesto amaçlı imza kampanyası için bakınız: http://www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2005/Temmuz/07/Haber_72182.aspx. (03 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[749] Serxwebun, **YDK III. Kongresi…**
[750] İEM, a.g.e., s. 145.
[751] Ali Özşerik, **Ben Kürdüm ve PKK'liyim**, http://www.ozgurpolitika.org/2001/06/19/hab31.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[752] Ali Özşerik, **İtalya'da Kimlik Gösterisi**, http://www.ozgurpolitika.com/2001/07/12/hab30.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[753] Serxwebun, **Kürt Halkı Siyasal Mücadeleye Başlangıç Yapmayı Başarmıştır**, http://serxwebun.com/2001/12/hab03.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

"Başkan Apo'yu" Savunma ve Sahiplenme Kampanyası: KADEK, sözde başkanlık konseyinin 8 Aralık 2002 tarihinde yaptığı açıklama ile iktidara yeni gelen AKP Hükümetini etkilemeye yönelik olarak 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Gününde başlayacak Öcalan'ın yakalanışının yıldönümün olan 15 Şubat 2003 tarihinde bitecek yeni bir kampanya başlatmıştır.[754] Sözde Kürt toplumunun bütün kesimlerinin mütevazı katılım sağladıkları; emekçiler, orta sınıflar, aydınlar, sanatçılar ve toplumun diğer kesimlerinin katkıda bulundukları; toplumun ezilen cinsi olarak tanımlanan kadının bir kez daha öncülükteki rolünü oynadığı, diğer taraftan yeni süreçlerin başlatılıp geliştirilmesinde özgün yeri bulunan gençliğin, bahse konu demokratik *serhildan* eylemliliğine damgasını vurduğu belirtilen bu kampanyanın, ayrıca sözde Kuzey Kürdistan, Türkiye metropolleri, Avrupa, Rusya, Balkanlar, Ortadoğu, Kafkasya, Güney Batı Kürdistan, Doğu Kürdistan, Güney Kürdistan gibi her yerde yaşayan sözde Kürt halkı tarafından da katılım sağlanması sebebi ile sözde ulusal nitelik kazanarak da önem arz ettiği belirtilmiştir.[755] Örgüte müzahir kitleler tarafından büyük bir övgü ile karşılanan[756] bu kampanya süresince yürüyüş, miting, açlık grevi, boykot, kepenk kapatma, kitle diplomasisi, sözde resmi diplomatik girişimler, ışık söndürme, imza toplama, ulusal ve uluslararası kurumları mektup, dosya ve dilekçe ile bilgilendirme, korsan gösteri, basın açıklamaları, molotoflama ve güvenlik kuvvetlerine karşı taşlı ve sopalı saldırı şeklinde eylemler gerçekleştirilmiştir.[757] Kampanyanın Avrupa ayağında örgütün Avrupa'daki iltisaklı kuruluşları olan Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu (KON-KURD) öncülüğünde, Danimarka Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KURD), Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu (YEKKOM), Avusturya Kürt Dernekleri Federasyonu (FEY-KOM), Fransa'da Kürt Dernekleri Federasyonu (FEYKA), İsviçre Kürt Dernekleri Federasyonu (FEKAR), Lefkoşa Kürdistan Komitesi gibi KON-KURD'a bağlı diğer yapılanmalar bulundukları ülkelerdeki hükümetlere, başbakanlara veya sekreterlerine, siyasi parti başkanlarına, parlamenterlere hazırladıkları dosyaları

---

[754] Özgür Politika, **KADEK'ten Demokratik Eylem Kampanyası**, http://www.ozgurpolitika.org /2002/12/09/hab11b.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[755] Özgür Politika, **Büyük Çıkışın Zamanı**, http://www.ozgurpolitika.org/2003/02/24/hab01.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[756] a.g.a.
[757] İEM, a.g.e., s. 146.

sunmuşlar ve Kürdistan Gençler Birliği (YCK) ve Özgür Kadın Partisi (PJA) gibi örgüt aparatı militanları da çeşitli eylemler gerçekleştirmişlerdir.[758]

Toplumsal Barış ve Demokratik Katılım için Genel Af Kampanyası: Türk Hükümetinin çıkardığı örgüt tarafından pişmanlık yasası olarak adlandırılan "Topluma Kazandırma Yasasına" karşı[759] DEHAP'ın 8 Haziran 2003 tarihinde yaptığı olağanüstü genel kurultayında kararlaştırılan[760] kampanya kapsamında DEHAP İstanbul İl Örgütü tarafından Taksim Hill Otel'de düzenlenen bir basın toplantısı düzenlenmiş, bu toplantıya Kürt Enstitüsü Başkanı Şefik Beyaz, 78'liler Vakfı Başkanı Celalettin Can, SODEV'den Erol Kızılelma ile Sosyalist Demokrasi Partisi (SDP) İl Başkanı Rıdvan Turan, Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) İl Başkanı Sinan Tutal, Emeğin Partisi (EMEP) İl yöneticisi Mustafa Nuri Gündağ'ın da aralarında bulunduğu bazı sivil toplum örgütü temsilcileri katılmış, ayrıca Diyarbakır ve Batman'da Batman Demokrasi Platformu ve Petrol-İş Sendikası Batman Şubesi tarafından organize edilen gösterilerde kadınların katılımında çıkarılan yasanın kapsamı protesto edilmiş, DEHAP Tarsus İlçe Teşkilatı ve Adıyaman İl Örgütü de İstanbul örgütüne benzer şekilde imza kampanyaları tertip etmişlerdir.[761] Kampanya 14 Temmuz itibari ile sona ermiştir.

Barış ve Demokratik Çözüm için Mücadele Kampanyası: Sözde barışı ve demokratikleşme sürecini tehlikeye soktuğu iddia edilen; KADEK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın ağırlaştırılmış olduğu iddia edilen tecrit koşullarında yaşamını tehdit eden sağlık sorunu, KADEK ve Halk Savunma Güçleri'ne dayatılan pişmanlık ve teslimiyet, sözde Kürt demokratik kurumları üzerinde artan sözde tehditlere karşı KADEK'in 20 Eylül 2003 tarihinde başlattığı[762] ve 27 Kasım tarihine[763] kadar süren bu kampanya süresince çeşitli korsan gösteri, Öcalan'ın posterinin taşınması, pankart

---

[758] Özgür Politika, **Kürtlerden Demokratik Eylem Serisi**, http://www.ozgurpolitika.org/2002/12/11/hab39.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[759] Özgür Politika, **Toplumsal Barış Bildirgeleri Muhatap Bulamadı**, http://www.ozgurpolitika.org/2004/08/04/hab53.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[760] Özgür Politika, **Amed ve Batman'da Kadınlar Eylemde**, http://www.ozgurpolitika.org/2003/06/19/hab13.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[761] a.g.a.
[762] Özgür Politika, **KADEK'ten Çözüm için Barış Kampanyası**, http://www.ozgurpolitika.org/2003/09/19/hab05.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[763] Özgür Politika, **Toplumsal Barış Bildirgeleri…**

açılması ve Öcalan lehine slogan atılması gibi eylemler gerçekleştirilmiştir.[764] Bu kampanya boyunca dile getirilen talepler ise aşağıdaki gibi özetlenebilir:

> "1- Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt halkının özgürleşmesi için milliyetçilikten uzak, halkların kardeşliğine dayalı, siyasi çözüm sunan KADEK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın özgürleştirilmesi, siyasal ve sosyal haklarının tanınması ve üzerindeki tecridin kaldırılması,
> 2- Tüm siyasi tutuklular için ayrımsız af çıkarılarak siyasal ve sosyal haklarının verilmesi. Bu sürece Halk Savunma Kuvvetleri (HPG) gerillalarının da dahil edilerek çatışma ortamının tümden ortadan kaldırılması,
> 3- Türkiye'de düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması,
> 4- Kürt kimliği, dili ve kültürünün anayasal güvenceye kavuşturularak, kendini ifade etmesi ve geliştirilmesi önündeki engellerin kaldırılması ve Kürtçe TV, radyo ve diğer yayınların hiçbir sınırlamaya tabi tutulmaması,
> 5- Köylerinden zorla göç ettirilenlerin köye dönüşlerinin sağlanması ve yakılan köylerin yeniden inşa edilmesi ve mağdurlara gerekli tazimatın ödenmesi ve
> 6- Faili meçhul cinayetlerin açığa çıkarılması ve zanlıların yargı önüne çıkartılması."[765]

"Başkan Abdullah Öcalan'ın Sağlığı Kürt Halkının Sağlığıdır": Öcalan'ın dört yıldan beri tek başına bir ada cezaevinde daracık bir odada izolasyona tabi tutulduğu, normal bir siyasi tutsağa tanınan ve Türk devlet yasalarında da varolan hiçbir hakkın Öcalan'a tanınmadığı, haftada bir yapılması gereken avukat ve aile görüşmelerinin dahi engellendiği ajitasyonu ile başlatılan ve uluslararası alanda Türkiye'yi baskı altına alma amacına matuf bu kampanya kapsamında talep edilen ilginç sayılabilecek talepler aşağıda belirtilmiştir:

> (1) Avrupa İşkenceyi İzleme Komitesi'nin (CPT) kendi sorumluluğunun gereği olarak zaman kaybetmeden İmralı'ya bir heyet göndermeli ve "Sayın" Öcalan'ın sağlığının kesin teşhisi için gerekiyorsa birkaç gün adada kalmalıdır.
> (2) Türkiye'nin, en başta bağımsız sağlık kuruluşları ve insan hakları kuruluşlarının "Sayın" Öcalan'ın yaşamını yerinde izlemesine imkan tanıması sağlanmalıdır.

---

[764] İEM, a.g.e., s. 146.
[765] İsviçre Kürt Dernekleri Federasyonu (FEKAR), **Demokratik Kamuoyuna! Kürt Sorununa Siyasal, Barışçıl ve Demokratik Çözüm,** http://www.fekar.ch/guncel.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

(3) "Sayın" Öcalan'ın sağlığına yönelik İmralı Cezaevi koşullarında kalıcı bir çözüm yaratılamaz. Onun için "Sayın" Öcalan'ın İmralı Adası dışında bir evde göz hapsinde kalmasına imkan sağlanmalıdır.

(4) "Sayın" Öcalan'a, insani ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için televizyon, radyo, bilgisayar, daktilo, gazete, dergi, kitap, buzdolabı, çamaşır makinesi ve benzeri ihtiyaçları için konan yasak kaldırılmalıdır.

(5) "Sayın" Öcalan'ın dış dünyayla ilişki, Avukatları ve ailesiyle görüşmelerine konan sınırlama kaldırılmalı, Türkçe dışındaki dillerle konuşma serbest bırakılmalı, ayrıca Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümüne katkı sunacak düşüncelerinin kamuoyuna sunulmasına kolaylık gösterilmelidir.[766]

Önderliğe Özgürlük Kampanyası: "KONGRA-GEL tarafından 2004 Mahalli İdareler Seçimi öncesinde 01 Şubat -01 Mayıs 2004 tarihleri arasında "Önderliğe Özgürlük" adı altında açıklanan bu kampanya doğrultusunda F ve D tipi ceza evine geçişi ve Öcalan'a yönelik sözde tecridi protesto etmek amacı ile basın açıklamaları, bu faaliyetler sonrasında korsan gösteri vb. eylemlilikler gerçekleştirilmiş, eylem ve etkinliklerin ağırlıklı olarak gündüz saatlerde organize edilerek, terörist başının görüşmesi öncesi her Salı günü yoğun bir şekilde, görüşme gerçekleşmemesi halinde her Çarşamba günü şiddet içerikli molotof atma, korsan gösteri, taşlı sopalı saldırı vb. eylemler gerçekleştirildiği tespit edilmiştir."[767]

"Abdullah Öcalan'ı Kürdistan'da Siyasi İrade Olarak Görüyor ve Kabul Ediyorum" Kampanyası: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesinin 12 Mayıs 2005 tarihinde Öcalan davasında vermiş olduğu kararı takiben, Öcalan'ın yeniden yargılanması ve bu yargılamanın kurulacak adil ve tarafsız bir mahkeme tarafından yapılması talebiyle Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu KON-KURD tarafından 8 Ağustos 2005 tarihinde başlatılan ve 1 Mayıs 2006 tarihinde sona eren bu kampanyada ayrıca Abdullah Öcalan'a özgürlük, sözde Kürt sorununa barışçıl çözüm, askeri harekâtların sonlandırılması, sözde Kürt halkının temel hak ve özgürlüklerinin anayasal güvence altına alınması, kalıcı barışın sağlanabilmesi için karşılık diyaloga

[766] FEKAR, **Başkan Abdullah Öcalan'ın Sağlığı Kürt Halkının Sağlığıdır**, http://www.fekar.ch/guncel.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[767] İEM, a.g.e., s. 146-147.

girilmesi de talep edilmiştir.[768] Abdullah Öcalan'ın bütün Kürtlerin lideri gibi gösterilemeye çalışıldığı bu kampanya sonrasında Avrupa'nın birçok yerinde gösteriler yapılmış, özellikle dernekler vasıtasıyla devlet birimlerine dosyalar iletilmiş ve kampanya neticesinde toplanan imzalar Avrupa Konseyine sunulmuştur.[769] Feleknas Uca, Jean Lambert, Luisa Morgantini ve Vittorio Agnoletto gibi bazı Avrupa Parlamentosu temsilcileri ise 12 Eylül tarihinde Brüksel'deki Avrupa Parlamentosu basın salonunda kampanya sonuçları ile ilgili bir basın toplantısı düzenlemişlerdir.[770] 6 Ekim 2006 tarihinde Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyelerine sunulan kampanya sonuçları[771] son olarak Türkiye'de dönemin DTP Genel Başkan Yardımcısı Aysel Tuğluk, DEHAP eski Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, DEP eski Milletvekili Selim Sadak, 78'liler Vakfı Başkanı Celalettin Can ve Avukat Eren Keskin'in de aralarında bulunduğu bir grup girişimci tarafından 20 Ekim tarihinde Ankara Dedeman Otelinde kamuoyuna sunulmuştur. Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Başbakandan da toplanan imzaları sunmak için randevu talep edilmişse de[772] ancak bu talepleri ilgili makamlar tarafından olumlu karşılanmamıştır.[773] Daha önce KKK'nın bütün kuruluşları ile destekleyeceğini duyurduğu[774] bu çalışmalar, KKK Yürütme Konseyi tarafından takdirle karşılanmış ve kampanyalar sırasında gerçekleştirilen eylemlerin kitleselleştirilerek devam ettirilmesi tavsiyelerinde bulunulmuştur.[775]

Kürtçe Konuşma Seferberliği: Sözde Kürdistan Ulusal Kongresinin (KNK) 8 Eylül 2006 tarihinde, KONGRA-GEL "Kürt Dili ve Eğitimi Komitesinin" 21 Haziranda aldığı

---

[768] KON-KURD, **Tüm Dostlarımıza Duyuru**, http://www.kon-kurd.org/turkce/index.php?f=archiv&act=show&id=4. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[769] Yeni Özgür Politika, **Dünyaya İrade Beyanı**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=2952. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[770] Yeni Özgür Politika, **AP'de Öcalan için Toplantı**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=7608. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[771] Yeni Özgür Politika, **İrade Beyanları AKPM'nde,** http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=8665. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[772] Yeni Özgür Politika, **İrade Beyanları Ankara'da**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=8801. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[773] Yeni Özgür Politika, **Ankara İmzalardan Kaçtı**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=9329. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)
[774] Duran Kalkan, **Kampanya Kürt Halkının Referandumudur,** http://www.rojame.com/modules.php?name=News&file=print&sid=1324. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)
[775] KKK Yürütme Konseyi Başkanlığı, **Söylenecek Söz Söylendi Şimdi Eylem Zamanı**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=321. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

kararlar doğrultusunda[776] başlattığı ve bundan sonra "Kürt Dil Bayramı" olarak kutlanması düşünülen 14 Mayıs 2007 tarihinde sonuçlanması planlanan bu kampanya, KNK Dil Komitesi Başkanı Rojan Hazım tarafından "İnat ve Israrla Kürtçe Konuşun" sloganı ile kamuoyuna duyurulmuştur. Kürtçenin sadece sloganlarda kullanılmasının yeterli olmayacağının, Türkçenin kullanılması ile bir otoasimilasyon uygulandığının, her Kürdün önce kendisini sonra çevresini bu konuda ikna edip aydınlatması gerektiğinin belirtildiği açıklamalarda Kürtçeyi kullanmayan sözde Kürt kurum ve örgütlerin teşhir edileceği de vurgulanmıştır.[777]

2005 Şemdinli Olayları: 1 Ocak-9 Kasım 2005 tarihleri arasında Hakkâri ili, Şemdinli ve Yüksekova ilçelerinde 13 askerin şehit olmasına bir kişinin ölümüne, 31 asker, 7 polis ve 32 kişinin de yaralanmasına sebep olan 22 terör saldırısından[778] sonra 9 Kasım 2005 günü Şemdinli'de bir kitapçının bombalanması sonucu bir kişinin hayatını kaybetmesi ve altı kişinin yaralanması; daha önce ilçede meydana gelen bombalamalar sebebi ile hâlihazırda gergin olan kent halkının, saldırıdan aralarında PKK'nın yoğunlaşmaya başlayan mayın saldırıları ile ilgili istihbarat toplayan[779] iki askeri şahıs ve bir itirafçının da bulunduğu bazı kişileri sorumlu tutmasına sebep olmuştur. Linç edilmek istenen bu kişiler güvenlik güçlerinin almış olduğu tedbirlerle kurtarılmış ancak bu sırada açılan ateş neticesinde bir kişi hayatını kaybetmiş ve on kişi de yaralanmıştır.[780] Daha sonraki gelişmeleri itibariyle Türkiye yakın siyasi tarihinde önemli bir yer kaplayan bu olayların nasıl geliştiğine, sorumlularının kim olduğuna veya sonuçlarına, sınırları sebebi ile bu çalışmada değinilmeyecek olup olayların PKK terör örgütü tarafından nasıl ajite ettiği ve nihai amaçlarına ulaşmada kullandığı araçlarını nasıl yürüttüğüne dikkat çekilmeye çalışılacaktır.

---

[776] Yeni Özgür Politika, **Kürtçe'ye Sahip Çıkın**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=4169. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[777] Yeni Özgür Politika, **KNK'den Dil Kampanyası**, http://www.yeniozgurpolitika.com/?bolum=haber&hid=7381. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[778] TBMM İnsan Hakları Komisyonu, **Hakkari Şemdinli İnceleme Raporu**, http://www.tihv.org.tr/data/Ra_2006_Turkiye_Insan_Haklari_Raporu/011_EK_SemdinliRapor.pdf (22 Ocak 2007 tarihli önbellek erişimi).
[779] Van Cumhuriyet Başsavcılığı, **2006/32 Esas ve 2006/31 Karar Nolu İddianame**, Şüpheli Ali Kaya'nın ifadesi.
[780] Hürriyet, **Şemdinli Gergin**, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=3505417&tarih=2005-11-10. (17 Kasım 2005 tarihli çevrim içi erişim).

Nitekim, PKK terör örgütü tarafından siyasal *serhildan* olarak nitelendirilen sivil itaatsizlik benzeri eylemlerinin bazı temel araçları bu olaylar sırasında sıklıkla kullanılmıştır. Bu kapsamda daha olayların başında kent halkının bir kısmının ilçe kaymakamı ve emniyet müdürünü saldırganlara karşı korumaya çalışmasına rağmen[781];

— PKK militanlarının yönlendirmeleri ile "Başkan Apo", "Kürdistan, PKK burada, Kürdistan burada", "buradan asker ve polis gitsin" sloganlarıyla geniş katılımlı gösteriler gerçekleştirilmiş,

— Güvenlik güçlerine karşı saldırılarda bulunulmuş, bir polis noktası yıkılmış ve olayların büyümesine sebep vermemek amacıyla polisin çekilmesi neticesinde polis noktası işgal edilmiş ve buraya "PKK-APO Kontrol Noktası", "PKK, Apo, Serok Apo" sloganları yazılmış, kentteki elektrik direkleri ve telleri sökülerek yol ortasında barikatlar kurulmuş,

— Kaymakamlık Konutu, Halk Eğitim ve İlçe Tarım Müdürlüğü önündeki bayraklar çalınmış ve yırtılmış,

— Şemdinli Lisesi önündeki Atatürk büstü tahrip edilmiş,

— Kamu binaları ve araçlarına taşlı saldırılarda bulunulmuş ve bazı dükkânlar ateşe verilmiş,

— Olaylarda hayatını kaybeden kişilerin cenazeleri 300 kişilik bir konvoy ile ilçeye getirilerek cenaze töreni bir gösteriye dönüştürülmüş ve

— Olayların gelişmesi ile birlikte kepenklerini kapatan esnaf[782] ise işyerlerini ancak altı gün sonra açmış ve aynı tarihte öğrenciler de eğitimlerine başlamıştır.[783]

Yukarıdaki eylemlerde PKK terör örgütünün, yaşanabilecek her türlü olayı kullanmak suretiyle insanları kendi amaçları doğrultusunda nasıl ajite ettiği açıkça görülmektedir. Bununla birlikte terör örgütü ile bağlantılı ulusal veya uluslararası legal kuruluşların, bu olayları uluslararası alanda Türkiye'ye baskı uygulamak için de kullanması, gerçekleştirilen eylemlerin etkilerini de arttırmaktadır. Bu kapsamda Diyarbakır

---

[781] TBMM İnsan Hakları Komisyonu, **Hakkari Şemdinli İnceleme…** İlçe Emniyet Müdürü Tacettin Aslan ile yapılan görüşme notu bölümü.

[782] İnsan Hakları Derneği, **Şemdinli Olayları İnceleme Raporu**, http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=6&ArsivAnaID=29506. (22 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[783] Aytekin Gezici, **Derin Devlet Bagajdan Çıktı – Şemdinli**, İstanbul, Akis Kitap, 2006, s. 27–37 ve TBMM İnsan Hakları Komisyonu, **Hakkari Şemdinli İnceleme…**

Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir, yaşanan olayları "Şemdinli'den çıkan sesi Ankara ve Brüksel duymalı" demek suretiyle olaydan üç gün sonra Avrupa gündemine taşımıştır. Aynı gün yeni kurulan Demokratik Toplum Partisi Eşbaşkanı Ahmet Türk ise Avrupa Birliğini Şemdinli'ye davet etmiştir.[784]

2006 Diyarbakır Olayları: 2005 yılında Şemdinli'de yaşanan sivil itaatsizlik benzeri eylemlerin bir benzeri 2006 yılı Mart ayı içerisinde Diyarbakır'da meydana gelmiştir. 25 Mart 2006 tarihinde güvenlik güçlerinin Bingöl ili Solhan İlçesi, Diyarbakır ili ve Muş ili Şenyayla bölgesiyle kesiştiği Asmakaya Köyü Meydan mezrası bölgesinde PKK terör örgütüne karşı yapmış oldukları harekâtta, 14 terörist ölü geçirilmiştir.[785] Teröristlerin cenaze törenleri esnasında; Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, İstanbul, İzmir, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Van, Batman ve Şırnak illerinde, başta PKK terör örgütünün Danimarka merkezli ROJ TV adlı televizyon kanalı olmak üzere, örgüt militan veya legal uzantı temsilcilerinin kışkırtmalarıyla örgüte bağlı kitleler tarafından korsan gösteri, molotof kokteyli atma, güvenlik güçleri, kamu binaları, sivil ve resmi araçlara yönelik taşlı-sopalı saldırı tarzı gibi çeşitli boyutlara varan kitlesel eylemler gerçekleştirilmiştir.[786] Bu olayların en geniş şekilde ölü teröristler arasındaki Diyarbakır doğumlu olan Bülent Tanışık, Muzaffer Pehlivan, Fatih Çetin ile Mahmut Güler'in[787] Diyarbakır'daki cenaze törenleri ve sonrasında gerçekleştiği ve bu ilde artan tansiyonun diğer illere sıçradığı kamuoyuna yansımıştır.

PKK terör örgütünün aktif sivil itaatsizlik benzeri eylemleri nasıl organize ettiğinin, örgütün legal veya illegal iltisaklı yapılanmaların bu organizasyonlardaki yerinin ne olduğunun, basın-yayın araçlarının nasıl kışkırtıcı bir şekilde kullanılabildiğinin ve çocuk ve kadınların nasıl terör örgütünce istismar edildiğinin en bariz bir şekilde gözler önüne serildiği Diyarbakır olayları bu sebeplerle farklı bir önem arz etmektedir.

---

[784] Gezici, a.g.e., s. 45.
[785] Hürriyet, **Muş'ta Operasyon**, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4144681&tarih=2006-03-25 (8 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[786] Emrah Köksal, **Korku ve Güvenlik Diyalektiğinde Diyarbakır Olayları**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri Yönetimi Doktora Programı, Yayınlanmamış Makale, Ankara-2006, s. 3.
[787] MAZLUMDER, **28-31 Mart 2006 Tarihlerinde Diyarbakır'da Yaşanan Şiddet Olaylarını Araştırma-İnceleme Raporu**, Diyarbakır-2006, s. 2.

Kitlesel eylemler tertip etmek için en küçük fırsatları bile değerlendiren terör örgütünün, daha önceki yıllarda nispeten geniş katılım sağladığı; 15 Şubat Öcalan'ın yakalanış yıldönümü, 8 Mart Dünya Kadınlar günü ve 21 Mart Nevruz kutlamaları sırasındaki eylem ve etkinliklerin, 2006 yılında Diyarbakır ilinde istenilen seviyede gerçekleştirememesi örgüt içerisinde bir takım huzursuzluklara sebep olmuştur.[788] Nitekim bu rahatsızlığın aşılması için sözde kahramanlık haftasının başlangıcı olarak kabul edilen 28 Marta tekabül edebilecek şekilde Diyarbakır ilinde cenazeler üzerinden yapılabilecek kışkırtmalar ve bunun, özelde Diyarbakır halkına genelde ise Türkiye ve dünya kamuoyuna verilecek mesajlar ve kamu görevlileri tarafından sebep olunması arzu edilen olumsuzluklar üzerinden yeni ajitasyon imkanları elde etmek suretiyle kazanıma dönüştürülmesi PKK terör örgütü için bir imkân doğurmuştur.

Bu doğrultuda örgütün Danimarka merkezli ROJ-TV adlı televizyonunun 26 Mayıs günü yayınladığı "*Türk ordu güçlerince Bingöl ve Muş bölgesinde HPG gerillalarımıza yönelik havadan ve karadan kapsamlı bir operasyon gerçekleştirilmiştir. Operasyonda 14 gerilla yaşamını yitirmiştir. Gerillaların ailelerine ve Kürt halkına başsağlığı dileyerek, halkımızı her zaman olduğu gibi şehitlerini sahiplenerek bu durum karşısında sessiz kalmamaya çağırıyoruz. Bizim de HPG olarak direnişimizi yükselterek, bunu cevapsız bırakmayacağımızı belirtiyoruz*" haberi[789] ile başlatılan kışkırtmalar 27 Mart günü cenazeler hakkında bilgi verilip, kepenklerin kapatılması isteğinin ifade edildiği "Amed İnisiyatifi" ibareli bildirilerin ildeki dükkânlara dağıtılması[790] ve ROJ TV'nin aynı günlü "*Türk ordusunun Muş'ta katlettiği gerillaların aileleri naaşları almak üzere bugün Malatya'ya akın etti. Batman, Diyarbakır ve ilçelerinde 'Demokratik Halk inisiyatifi' imzasıyla bildiriler dağıtılarak cenaze törenlerine katılım çağrısı yapıldı. Bildirilerde 28 Mart günü tam da tarihimizdeki kahramanlık haftasına yakışır bir şekilde şehitlerimize sahip çıkmak amacıyla tüm halkımıza o gün kepenk kapatma, işe gitmeme, cenaze törenine kitlesel bir şekilde katılma çağrısında bulunuyoruz*"[791] haberi ile devam etmiştir. Sonuç olarak kepenklerin kapatıldığı 28 Mart günü teröristlerin defin işlemleri bittikten sonra göstericiler sloganlar eşliğinde yürümeye başlamış ve şehir

[788] Köksal, a.g.e.
[789] Hürriyet, **Direnişimizi Yükselteceğiz**, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4187305&tarih=2006-04-02. (8 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[790] MAZLUMDER, a.g.e., s. 2.
[791] Hürriyet, **Direnişimizi Yükselteceğiz**.

merkezinde güvenlik güçlerinin bu şahıslara müdahalesi ile başlayan ve Türkiye kamuoyunda endişe uyandıran olaylarda göstericiler polise ve binalara Molotof kokteyli atmış, Ofis semtindeki açık işyerlerini, Emniyet Müdürlüğü binası, banka şubeleri ve siyasi parti başkanlıklarını taşlamışlar ve bazı araçları da ateşe vermişlerdir.[792]

Yapılan gösterilerde kamu görevlileri ile en önde çocuklar karşı karşıya getirilmeye gayret edilmiştir. Ayrıca kadın ve yaşlıların da aynı şekilde ön saflarda bulunmasının sağlandığı gösteriler sınırlı sayıdaki profesyonel ajan militanlar tarafından son derece hazırlıklı ve antrenmanlı bir şekilde yönlendirilmiş ve toplum ve onun güvenliğinden sorumlu Devlet karşı karşıya getirilmeye çalışılmıştır.[793] Üç gün boyunca süren olaylarda Diyarbakır Valiliğinin 3 Nisan 2006 tarihli tespitlerine göre toplam dokuz kişi hayatını kaybetmiş, 199'u güvenlik görevlisi 161'i sivil olmak üzere de toplam 360 kişi yaralanmış, gözaltına alınan 566 kişiden 354'ü çıkartıldıkları adli mercilerce tutuklanmış, 320 işyerinde zarar tespiti yapılmış ve olaylara katıldığı tahmin edilen 2500–3000 kişinin %80'ni çocukların oluşturduğu görülmüştür.[794]

Örgüt elemanlarının kamu hizmetlerinin yetersizliği ve bölgenin geri bırakılmışlığı gibi sloganlarına tezat bir şekilde ilk hedef olarak bu hizmet binalarını talan etmeleri ve iş çevrelerine gözdağı vermeleri[795] kamuoyunda da geniş yankı bulmuş ve özellikle ROJ TV'nin olayların gelişmesinde oynadığı role binaen örgütün televizyon kanalını kapatmayan Danimarka'ya karşı tepki gösterilmiştir.[796]

Örgütün bölge insanını yalnızlığa mahkûm ederek kendi maniple alanına mahkûm etme çabası olarak[797] değerlendirilen bu eylemlerde Demokratik Toplum Partisinin (DTP) bazı üst düzey yetkililerinin kışkırtıcı davranışları da olayların diğer illere taşmasına sebep olmuştur. Nitekim, DTP Siirt İl Başkanı Murat Avcı'nın 28 Mart 2006 tarihi akşam haberlerinde Roj TV'yle yapmış olduğu telefon bağlantısında "*Camide şehitler*

---

[792] Hürriyet, **Diyarbakır'da İzinsiz Gösteriler Sürüyor**, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4163104&tarih=2006-03-28. (8 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[793] Bal, **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele…,** s. 236.
[794] MAZLUMDER, a.g.e., s. 3-4.
[795] Bal, **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele…,** s. 237.
[796] Hürriyet, **ROJ TV Provokasyonu**, http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4164440&tarih=2006-03-29. (8 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[797] Bal, **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele…**, s. 244.

için düzenlenen cenaze töreninden sonra 2 genç arkadaşımıza ateş açıldığını öğrendik. Bizler gerek gelen şehit cenazesine halkın, gerekse de bugün bu olaya tepki olarak yarın, Siirt'te halkımız kepenkleri indirerek tepkilerini ifade edecekler, öğrenciler okula gitmeyerek tepkilerini ifade edecekler. Tüm duyarlı insanlarımızı yarın kepenk kapatmaya yine partiye sahip çıkarak, tepkisini ortaya koymaya davet ediyoruz" şeklinde yaptığı çağrı ile olaylar Siirt iline de sıçramış ve bu ilde 1500 kişinin katılımında gerçekleştirilen olaylarda teröristlerin cesetlerini taşıyan ambulansa Öcalan posterleri ve PKK flamaları asılmış, Emniyet Müdürlüğü binasına taşlı sopalı saldırılarda bulunulmuştur.[798]

Bununla birlikte terör örgütlerinin insanların güvenlik duygularında oluşturmaya çalıştığı kırılganlık ve buradan hareketle Devletin kendilerini koruyamayacağı düşüncesini hâkim kılma amacının farkında olan güvenlik güçleri, karşılarına bilinçli olarak çocukların getirilmeye çalışıldığını gördükten sonra, birbirinden farklı özellikler taşıyan terör eylemleri ile sivil itaatsizlik eylemlerine karşı aynı önlem veya ceza uygulanmasının daha ağır sonuçlar doğuracağını[799] da göz önünde bulundurarak, uzmanlar tarafından da ilk uygulamalardan birisi olarak nitelendirilecek şekilde göstericiler (çocuklar) karşısında düşük profil sergilemek ve yumuşak güç kullanmak suretiyle[800] olayların daha fazla büyümesine engel olmuş, daha da önemli bir şekilde terör örgütüne gelecekte başta bölge halkı olmak üzere ulusal ve uluslararası alanda istismar edebileceği yeni mazeretler edinmesinin önüne geçmiştir.

Sonuç itibariyle PKK terör örgütünün, geliştirilen yeni söyleme uygun bir şekilde, 1999 yılından itibaren kitlelere yönelik ajitasyon ve eylemselliğini yoğunlaştırdığı, gerçekleştirilen eylemlerin Türkiye'deki mevcut sistemi dönüşüme zorlamak amacıyla daha ziyade yarı-legal ve illegal niteliklere sahip olduğu, bu eylemlerin bir çoğunun Abdullah Öcalan'ın sağlığı ve özgürlüğü merkezli olduğu, bununla birlikte sözde Kürt kültürel haklarının kazanılmasına yönelik ve örgüte güç, motivasyon ve yeni kazanımlar sağlayabilecek kitlesel sokak gösterilerine de başvurulduğu görülmektedir. Ayrıca

---

[798] Hürriyet, **ROJ TV Provokasyonu**.
[799] Ahmet Taşkın, **Terörizm ve Sivil İtaatsizlik**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 6, Sayı 1-2, 2004, ss. 119–140.
[800] Bal, **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele…**, s. 242.

örgütün, bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde dayandığı en önemli unsurlarının; siyasi partiler, dernek, federasyon ve diğer sivil toplum örgütleri gibi terör örgütü iltisaklı ulusal ve uluslararası legal uzantılar olduğu, bununla birlikte özellikle aktif sivil itaatsizlik benzeri eylemlerde özel eğitilmiş kışkırtıcı militanların kilit rol oynadığı tespit edilmiştir.

3.4.2. Basın-yayın faaliyetleri

PKK terör örgütünün farklı hedef kitleleri ajite etme amacına yönelik olarak gerçekleştirdiği cephe faaliyetleri arasında, kitlelerin harekete geçirilmesini öngören sivil itaatsizlik benzeri eylemler haricinde, kullanılan araçlar bakımından ön plana çıkan bir diğer taktiği basın-yayın araçlarının yoğun kullanımıdır. Örgütün, kuruluş dönemlerinde, benzer sol devrimci terör örgütlerinin genel uygulamalarının aksine gecikmeli olarak başlattığı basın yayın faaliyetlerinin, terör örgütü için en önemli özelliğinin sıradan milliyetçilik kapsamında propaganda faaliyeti yürütmek olduğuna yukarıda değinilmişti. Bununla birlikte gelişen imkân ve teknolojiler çerçevesinde kullanım alanları da gelişen ve çoğalan basın-yayın faaliyetleri, örgütün propaganda amacına ek olarak örgüt içi haberleşme, eğitim ve maddi kaynak temin etmek amaçlarına da hizmet eder hale gelmiştir.

Özellikle 1988 yılından itibaren sıklıkla kullanılmaya başlanan bu araçlar, örgütün amaçlarına ulaşabilmesinde propagandanın taşıdığı büyük önem ve basın-yayın araçlarının propaganda araçları arasındaki tartışılmaz yeri ışığında zamanla örgütün vazgeçilmez faaliyet alanlarından birisi olmuştur. Ayrıca Abdullah Öcalan'ın yakalanması, yargılaması ve mahkûmiyeti dönemlerinde, Öcalan'ın örgüt üzerinde denetimini sağlama ve kadrolarına varlığını hatırlatma noktasında kullanabildiği yegâne ve terk edilemez yeteneği de basın-yayın araçları olmuştur.

Nitekim, yakalanmasının öncesinde eylem talimatları verdiği örgütün televizyon kanalında[801], yakalanmasından hemen sonra terör örgütü mensuplarının dünyanın çeşitli

[801] İnanç ve Polat, a.g.e., s. 7-10.

yerlerinde gerçekleştirdikleri eylemlere karşı itidal çağrısı yapmasından[802], ilerleyen zamanlarda avukatları ile yaptığı görüşmelerin örgüte müzahir haber ajansları ve/veya yapılanmaların internet siteleri üzerinde yayınlanmasına[803] ve yeni söylemlerinin kitaplaştırılıp dağıtılmasına[804] kadar geniş bir yelpazede bu araçlardan istifade eden Öcalan, böylelikle örgüt üzerindeki denetim ve kontrolünü de devam ettirebilme imkanına kavuşmuştur.

Öcalan'ın örgüt üzerindeki denetimini sağlayabilmesi kadar, örgütün varlığını devam ettirebilmesi ve amaçlarına ulaşmada yol alabilmesi adına bu faaliyetlerin hayati önemi, nihai kurumsal değişiklik olan KKK sistemine geçişten sonra örgüt kadrolarının medya kullanımı üzerinde yapmış oldukları çalışmalardaki "*Medya eşittir bilinç ve bilgi akımının denetimi demektir. Günümüzde yürütülen tüm savaşların açık ya da örtülü olsun, politik, ideolojik ya da askeri açıdan olsun* [medyaya] *bir öncü neferi gibi rol biçilmesi bu nedenledir*"[805] tespitinde ortaya çıkmaktadır. Silahlı propaganda döneminin geride bırakılmasından sonra örgüt yönetim kadrosunda hâkim olan bu bakış açısı ile yürütülen basın-yayın faaliyetlerinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesi için de özellikle örgütün gerçekleştirmiş olduğu kongre ve konferanslarda bazı önlemler alınmıştır.

Bu kapsamda örgütün 2–23 Ocak 2000 tarihlerinde gerçekleştirdiği Olağanüstü 7. Kongresinde araştırma ve edebiyat çalışmalarının kurumlaştırılması kararı alınmış, başlangıçta iç içe yürütülen çalışmalar ihtiyaçlar ortaya çıktıkça ayrıştırılmış ve araştırma alanında tarih, toplum, sivil toplum, medya ve diğer temel alanlarda birimler

---

802 PWD Basın, **19.03.1999 tarihli Görüşme Notları**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=3 (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

803 Öcalan'ın avukatlarıyla yapmış olduğu görüşmelere 2005 Ekim yayında faaliyetleri durdurulan örgüt haber ajansı olarak faaliyet gösteren Mezopotamya Haber Ajansı'nda ve daha sonra yayına başlayan Fırat Haber Ajansında haberleştirilerek yer verilmektedir. Örnek için bakınız: Mezopotamya Haber Ajansı (MHA), **Öcalan'dan Talabani'ye Konfederalizm Çağrısı**, http://www.mhanews.com/modules.php?name=News&file=article&sid=14663 (17 Haziran 2005 tarihli çevrimiçi erişim) ve ANF, **Öcalan: Katliam ve Tehcir Planlıyorlar**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=17275. (1 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim). Bununla birlikte örgüt gençlik ve kadın kolları gibi alt yapılanmalarının sitelerinde de bu görüşme notları düzenli bir şekilde yer almaktadır. Komalenciwan, **Görüşme Notları**, http://www.komalenciwan.com/modules.php?name=Gorusmenotlari. (30 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

804 Örnek olarak bakınız: Abdullah Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, Çetin Yayınları, İstanbul–2004.

805 Serxwebun, **Medya Bilinç ve Bilgi Akımının Denetimidir**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=314. (1 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

oluşturulmuş ve çalışmaları akademik seviyede gerçekleştirebilmek, örgütlemek ve kitlelere ulaştırabilmek için Demokratik Aydın Birliği (*Yekitiya Roşengeriya Demokratik* – (YRD)) isimli bir yapılanmaya gidilmiştir.[806] 1 Haziran 2001 günü gerçekleştirilen 1. Basın-Yayın Konferansı ile çalışmalarını şekillendiren YRD, her ne kadar daha çok sözde edebiyat çalışmaları üzerinde yoğunlaştıysa da basın yayın faaliyetlerini koordine eder duruma gelmiş ve bu idare, "*Demokratik Aydınlanma Birliğimiz teorik çalışma yürütecek Stratejik Araştırma koluyla, yine edebi çalışmaları yürütecek Edebiyat Okulu'yla,* ***bütün propaganda ve ajitasyon çalışmalarını yürütecek basın-yayın koluyla****, yani değişik alanlarda çok farklı dillerde basın-yayın organları ve haber ajansı sistemiyle yeterli bir örgütlülük düzeyine ulaştırılmalıdır*"[807] hedefi ile KADEK 1. Kongresinden sonra da devam etmiştir.[808]

Bununla birlikte KONGRA-GEL kuruluş kongresinde; "*Bilişim ve iletişim, enformasyon çağı olarak da tanımlanan XXI. yüzyılda medyanın önemi ve yükselişi giderek artmaktadır. Medyanın işlevi günümüzde seçkinler arasındaki iletişim aracı olmaktan çıkıp, kitle iletişimine dönüşmüştür. Medya artık yasama, yargı ve yürütmeden başka dördüncü güç olarak tanımlanmakta, hatta hepsini etkileme gücüyle çoğu zaman ilk sırada yer almaktadır. Güncel siyaset yapmada, ideolojik ve siyasi mücadelede medya, en önemli güç haline gelmiş durumdadır. Başarılı örgütlenmeler, sonuç alan eylemler yeterli ve doğru enformasyon çalışmasının gücüne bağlı olmaktadır. Geniş kitleleri ilgilendiren her türlü girişim önce medyada başlatılmaktadır. Hatta artık savaşlar bile önce medyada kazanılmakta ya da kaybedilmektedir*"[809] ön tespiti ile ele alınan basın-yayın faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde önemli yetersizlikler yaşandığı ve bu konudaki tüm çabalara rağmen istenilen sonucun alınamadığı değerlendirmesinde bulunulmuştur.[810]

---

[806] Nurdoğan Aydoğan, **Tarih Yazan Kalemler**, http://www.ozgurpolitika.com/2003/09/28/hab58. html. (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).

[807] PKK, **Dönüşüm Sürecinde Yürütülen Pratik Faaliyetler ve Yeniden Yapılanmanın Tamamlanması II - 8. Kongreye Sunulan Politik-Pratik Çalışma Raporundan,** http://www.serxwebun.com/2002/06/hab13.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).

[808] PKK, **Dönüşüm Sürecinde Yürütülen Pratik Faaliyetler ve Yeniden Yapılanmanın Tamamlanması III - 8. Kongreye Sunulan Politik-Pratik Çalışma Raporundan,** http://www.serxwebun.com/2002/07/hab08.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim); İEM, a.g.e., s. 159 ve Aydoğan, **Tarih Yazan Kalemler**.

[809] KONGRA-GEL, **Basın-Yayın ve Enformasyon Çalışmalarına İlişkin Proje** içinde: **Kongre-Gel Belgeleri**, s. 183.

[810] a.g.e., s. 184.

Sözde Kürt özgürlük mücadelesinin ideolojik kimliğini kitlelere taşırabilmek, egemenlerin kitleler üzerindeki ideolojik hegemonyasını kırmak ve Kürtlerin dünya insanlık ailesi içinde onurlu bir yer almasını sağlamak amacıyla geliştirilecek siyasi mücadelenin etkisi ve gücünün, en başta güçlü bir enformasyon çalışmasının yürütülmesine bağlı olduğu kaydedilen kongre çalışmalarında; çalışma sistemi ve yaklaşımlardan kaynaklanan engellerin ortadan kaldırılması, her alanın özgünlüğüne ve ihtiyaçlarına göre sonuç alıcı, işlevsel bir örgütlülüğün yaratılması amacıyla ayrıca YRD ile eşgüdüm halinde çalışacak bir Basın-Yayın ve Enformasyon Komitesi oluşturulması kararlaştırılmıştır.[811] Tüm yayın organları ve kuruluşlarının, bulundukları alanlarda yasal statüde faaliyet göstermelerinin esas alınması önceliğinin getirildiği bu kongrede, ayrıca her saha yönetimi; basın-yayın, araştırma-inceleme, edebiyat, ajans, dağıtım, internet alanlarında kendi kadrolarını örgütlemekle görevlendirilmiş ve bu faaliyetlerin temel kaynağı olan ajans faaliyetlerine özel önem verilmesi ve var olan sözde ulusal televizyonların yanı sıra Irak ve Türkiye sahasında yeni televizyon kanalları açılması yönünde çalışmalarda bulunulması talimatı verilmiştir.[812] Bu doğrultuda yeni sürecin yayın ilkeleri ve politikalarından dikkat çeken hususlara aşağıda yer verilmiştir:

> 1- Kürdistan Özgürlük Mücadelesinin birikimleri ve Kürt sorununu tüm yanlarıyla iç ve dış kamuoyuna tanıtarak, dost ve müttefik çevrelerin genişletilmesini ve demokratik birlik esprisine uygun olarak çözüme götürülmesini hedefler. Bu amaçla tüm basın-yayın kurumlarımız;
> a) Gerilla mücadelesinin ortaya çıkardığı birikimi ve mevcut çalışmaları işler ve kamuoyuna taşırır.
> b) Kürt demokratik mücadelesinin ideolojik, sosyal, siyasal, kültürel, diplomatik vb. tüm çalışmalarının tanıtım ve propagandasını gerçekleştirir.
> c) Ulusal önderimiz Abdullah Öcalan'ın başta Demokratik Uygarlık Manifestosu olmak üzere, görüş ve demeçlerini yaratıcı çalışmalarla iç ve dış kamuoyuna taşırır. Manevi kişiliği, mücadele, halk ve süreç üzerindeki emek, çaba ve rolünü, yaşam, sağlık koşulları ve özgürlüğünü sürekli gündemde tutar. (…)
> 2- Tüm parçalardaki Kürt halkının ve bölgedeki diğer halkların özgür birlik temelinde örgütlülüğünü ve aydınlanmasını geliştirmeyi hedefler. Bu amaçla;
> a) Ortadoğu'nun sosyal, kültürel, tarihsel vb. zenginliklerini işler. (…)

[811] a.g.e., s. 185.
[812] a.g.e., s. 185-186.

d) Ortadoğu aydınlanmasının en temel çalışması olması gereken edebiyat, sinema ve tiyatro çalışmalarına imkan ve zemin sağlar. Bu konuda çaba harcayan aydın ve yazarlarla destek ve dayanışma içinde olur. (…)

4- Devlet dışındaki alternatif medya girişimleri, uluslararası basın-yayın kuruluşları ve örgütleriyle destek ve dayanışma içinde olur. (…)

6- Yayın politikasını Kürt Özgürlük İradesi'nin çeşitli güçlere yönelik politik yaklaşımlarını dikkate alarak yürütür. (…)

9- Yayınlarında mücadele alanlarındaki mekan ve zamandan *kaynaklanan* öncelik ve vurgu farklılıklarına dikkat eder. (…)[813]

Bu ilke ve kıstaslar içerisinde sürdürülen basın-yayın faaliyetleri 2005 yılında yeniden kurulan PKK bünyesinde, "Bilim Sanat Kurulu" içerisinde örgütlenmiş[814] olup bu alandaki çalışmalar propaganda ajitasyon çalışması olarak tanımlanmıştır.[815] Mevcut ideolojik yayın organlarının sözde önderlik paradigması doğrultusunda bir yayın politikasına ve örgütlülüğüne kavuşturulması gerektiğinin belirtildiği PKK yeniden yapılanma kongresinde basın-yayına ilişkin kararlar ise şu şekilde belirlenmiştir:

1- Tüm propaganda ve ajitasyon çalışmalarını Önderlik çizgisine uygun kapsam, içerik ve üslupla yürütür.

2- Güncel ve dönemsel yayın politikalarını parti çizgisine uygun olarak geliştirir.

3- Parti çizgisini kadro ve kitlelere götürecek ideolojik yayın organlarını ihtiyaç olan her alanda ve dilde çıkarır, kitle yayın organlarını ise yönlendirip destekler.

4- Basın yayın örgütü olan YRD'nin örgütlendirilip güçlendirilmesi için gereken eğitim, kadro, malzeme vb desteği verir.

5- Basın yayın organlarımızda Önderlik gerçeğinin, şehitlerimizin, gerillanın, mücadele birikimimizin ve halk gerçekliğinin yeterli bir biçimde yansıtılabilmesi için çalışır.

6- Tabandan en geniş kitlelere ulaşacak, Kürt ve komşu halklardan tüm demokratik güçlerin ve uluslararası dostlarımızın birliğini sağlayıp, onların sesi olacak bir basın yayın çalışmasını hedefler.[816]

KONGRA-GEL ve KKK Yürütme Konseyine bağlı birer basın komitesinin ihdas edildiği KKK sözleşmesinde de yukarıdaki kararlar aynen benimsenmiştir.[817] Bununla

---

[813] a.g.e., s. 187-188.
[814] PKK, **Parti Tüzüğü** içinde: **PKK Program ve Tüzüğü**, s. 78.
[815] PKK, **Yeniden Yapılanma Kongresi Kararları**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=271. (1 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[816] a.g.a.

birlikte PKK yeniden inşa kongresinde alınan, basın yayın örgütü olan YRD'nin örgütlendirilmesi kararına binaen Kürdistan Demokratik Aydınlanma Birliği (YRD), 4–14 Haziran 2005 tarihlerinde düzenlediği 3. Konferansında kendisini yeniden yapılandırarak Demokratik Basın Birliği (*Yekitiya Ragihandina Demokratik*-YRD) adını almış ve ayrıca "Kürt dili ve kültürünün" geliştirilmesi ile "özgür basın kadrosu" yetiştirmek amacıyla "Gurbetelli Ersöz Basın Okulu"nun açılmasının kararlaştırılmasıyla[818] da PKK terör örgütü bünyesinde, KKK sözleşmesinde kabul edilen ilkeler ışığında yürütülecek basın-yayın faaliyetlerinden sorumlu örgütlenme çalışmaları da tamamlanmıştır.

Bu doğrultuda PKK terör örgütünün hali hazırda yurt dışı kaynaklı "Fırat Haber Ajansı"[819] ve Türkiye kaynaklı "Dicle Haber Ajansı" isimli ajanslarının bulunduğu; uydu yayını yapan "Kürdistan", "Roj", "Kurd Sat", "Rojhilat", "Gün" ve "MMC" gibi dokuz adet televizyonu[820] ve başta "*Denge* Mezopotamya" ve "Radyo *Serhildan*" olmak üzere onlarca radyosu; Türkiye veya yurtdışında yayınlanan ve önde gelenleri "Yeni Özgür Politika", "Ülkede Özgür Gündem", "*Azadiya Welat*", "*Xebat*", "*Agiri*" isimli gazeteleri ve "*Serxwebun*", "Özgür Halk", "*Ciwanen Azad*", "*Komunar*" isimli dergileri olarak sıralanabilecek onlarca gazete ve dergisinin ve "*Rojame*", "*Dozame*", "*Komalenciwan*" ve "*Rojaciwan*" gibi internet üzerinden yayın yapan haber sitelerinin bulunduğu; ayrıca başta PKK, HPG, KONGRA-GEL, PAJK ve PJAK olmak üzere örgüt ve alt yapılanmalarının internet sitelerinden benzer şekilde propaganda yapıldığı tespit edilmiştir.

Dünyada değil sadece terör örgütlerinin, hiçbir sistem karşıtı hareketin sahip olmadığı medya araçlarına sahip olmanın bilincinde olduğunu ikrar eden[821] PKK terör örgütünün, bu araçlarla ulaşmayı planladığı amaçlar ise şu şekilde sıralanabilir:

---

[817] Serxwebun, **Koma Komalen Kurdistan Sözleşmesi**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews& readnewsmasterid=304 (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[818] MHA, **YRD 3. Konferansında Kendisini Yeniden Yapılandırdı**, http://www.mhanews.com/modules.php?name=News&file=article&sid=16990. (9 Eylül 2005 tarihli çevrimiçi erişim).
[819] Yurt dışı kaynaklı bu faaliyet daha önce Almanya mahreçli olmak üzere Ekim 2005 tarihinde kadar Mezopotamya Haber Ajansı tarafından yerine getirilmiştir. Dicle Haber Ajansı ise 4 Nisan 2002'de faaliyetine başlamıştır.
[820] Rojaciwan, **108 Yıl Sonra Yeni Özgür Politika!** http://www.rojaciwan.com/haber-20791.html. (11 Mayıs 2007 tarihli önbellek erişimi).
[821] Serxwebun, **Medya Bilinç ve…**

- Her şeyden önce en geniş hedef kitlesi bünyesinde bir "Kürtlük bilinci" uyandırmak suretiyle bir "Kürt ulusu" yaratmak;
- Bölgeden bölgeye farklılık arz eden "Kürtçede" standartlaşma sağlamak;
- Kendisini meşrulaştırmak, yaygınlaştırmak ve tanıtmak;
- Örgüt propagandası yapmak ve geniş halk kitlelerini ajite etmek;
- Geniş kitlelere dönük olarak yürütülen sosyal, sanatsal ve kültürel alan faaliyetlerini kamuya yaymak;
- Örgüte karşı gelişebilecek olumsuzlukları çarpıtmak suretiyle örgüt varlık ve amaçlarını savunmak;
- Kara para aklamak, örgüte maddi destek sağlamak;
- Sözde mücadeleyi iç ve dış kamuoyuna tanıtarak, dost ve müttefik elde etmek, başta Türkiye olmak üzere faaliyet gösterilen diğer ülkeleri uluslararası alanda baskı altına almak;
- Geliştirilen yeni toplum paradigması çerçevesinde kitlelerin bilinçlendirilmesini ve örgütlenmesini temin etmek;
- Kitlesel veya bireysel eylemleri kışkırtmak, başlatmak veya yönlendirmek;
- Örgüte yeni elemanlar kazandırmak;
- Abdullah Öcalan'ın örgüt üzerindeki denetimine imkân vermek;
- Örgüt militanları arasında iletişimi sağlamak;
- Basın özgürlüğü ilkesinden hareketle elde edilen çeşitli imtiyazlarla örgütün illegal faaliyetlerini daha rahat gerçekleştirmek, binalarında gerektiğinde sığınma imkânı sunmak[822] ve
- Yönlendirmelerle örgüt içinde motivasyon; örgüt dışında ise güvensizlik ve korku hissi uyandırmak.

3.4.3. Yurt dışı faaliyetleri

PKK terör örgütünün legalleşme çalışmaları kapsamındaki temel faaliyet alanlarından olan ve yukarıda kapsam, çeşit ve amaçlarının incelendiği basın-yayın faaliyetlerinin birçoğu her ne kadar yurt dışı merkezli olarak gerçekleştirilmekte ise de mevcut başlık

[822] Laçiner, **MED-TV'nin Etki…**

altında incelenecek faaliyetler, salt yer odaklı bir sınıflandırma ile değil daha ziyade gerçekleştirilen faaliyetlerin hedef aldıkları kamuoyu bağlamında ele alınacaktır.

PKK terör örgütünün amaçladığı nihai hedeflerine ulaşma noktasında yurt dışı faaliyetlerinin sahip olduğu hayati önem, İkinci Bölümde dile getirilmiştir. Öncelikle bir zorunluluk, daha sonra silahlı mücadele stratejisinin bir parçası ve zamanla da silahlı mücadelede yaşanan başarısızlıklarla beraber, silahlı mücadele stratejisinden bağımsızlaşarak, genel mücadele çerçevesinde terör örgütünün temel faaliyet alanlarından birisi olan bu çalışmalar; lider-baskın bir örgüt olan PKK için kurucusu Abdullah Öcalan'ın yakalanması ve yakalanışının akabinde göstermelik de olsa geliştirmiş olduğu yeni söylem ve stratejiler çerçevesinde bu hayati önemini arttırarak devam ettirmiştir.

1999 öncesinde Haut'un belirttiği gibi Türkiye'deki silahlı mücadeleyi güçlendirmek ve Türkiye'den gelen göçmen ve mültecilerin kontrolünü sağlamak[823], Fernandez'in ifade ettiği gibi Avrupa içerisinde kurmuş veya kurdurmuş olduğu dernekler ve kurumlar ve bu kurumların faaliyetleri aracılığıyla sözde Kürt sorununun uluslararasılaştırılmasını temin etmek[824] ve Türkiye'yi uluslararası alanda baskı altına alarak yalnızlaştırmak amaçları[825] ile yürütülen yurt dışı faaliyetlerin, 1999 sonrasında bu amaçlarla birlikte PKK'nın terör örgütü nitelemesinden kurtarılması ile Türkiye ve Avrupa ülkelerinde yasal zeminde faaliyette bulunabilmesine yönelik olarak yürütüldüğü söylenebilir.

Bu kapsamda İkinci Bölümde faaliyetlerinden bahsedilen Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu – KONKURD ve bağlı federasyon ve alt yapılanmaları, Öcalan'ın yakalanmasından sonra da faaliyetlerini arttırarak devam ettirmiştir. Daha ziyade kültürel, mesleki ve sportif alanda faaliyet gösteren bu yapılanmalar ayrıca odağında örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın serbest bırakılması, sağlık durumu gibi amaçları bulunan çeşitli geniş katılımlı toplantı, basın açıklaması, gösteri yürüyüşü, protesto, panel ve seminerler de düzenleyerek özelde faaliyette bulundukları ülke ve genelde

---

[823] Haut, a.g.e., s. 22.
[824] Fernandez, a.g.m.
[825] Sedat Laçiner, **Terör Örgütlerinin Temel Stratejileri ve Devletlerin Düştüğü Temel Hatalar**, http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=748&type=3 (14 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Avrupa kamuoyunda propaganda faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bu faaliyetlerin yürütülmesinde ise Avrupa ülkelerindeki kültürel derneklerden insan hakları kuruluşlarına ve ülke parlamenterlerinden Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyelerine kadar birçok kişi, kurum ve kuruluştan destek alınmıştır. PKK terör örgütü ve paravan kurumlarının her türlü bahane ve imkânı kullanarak gerçekleştirmiş olduğu bazı faaliyetlere aşağıda yer verilmiştir:

- Avrupa Parlamentosu nezdinde Öcalan için basın toplantısı düzenlenmesi[826],
- İsveç Parlamentosundan; Yeşiller, Sol Parti, Sosyal Demokrat Parti, Liberal Parti ve Hıristiyan Demokrat Parti'den toplam 41 milletvekilinin 11 Mart 2003 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine hitaben sözde Irak Kürdistan'ın Türkiye tarafından işgalinin önlenmesine yönelik, açık itham ve suçlamalarla dolu bir mektup göndermeleri,[827]
- 2006 yılı Nevruz kutlamaları sırasında Avrupa Kalkınma Komisyonu Başkanı'nın[828] ve Belçika milletvekili Celine Delforge'in[829] Öcalan'ın serbest bırakılması için açıklamalarda bulunması,
- Yunanistan'ın başkenti Atina'da toplanan Avrupa Sosyal Forumunda Öcalan durumu ile ilgili bir seminer düzenlenmesi[830],
- İngiliz Parlamentosu önünde Öcalan için stant açılması[831],
- Almanya Frankfurt'ta Öcalan'ın dev posterlerinin yanı sıra KKK ve PKK bayraklarının açıldığı ve bölücü örgüt ve lideri lehinde sloganlar atıldığı Özgürlük ve Çözüm Yürüyüşü adlı geniş katılımlı bir gösteri düzenlenmesi[832],
- Fransa Kürt Kültür Derneği tarafından Marsilya'da[833] ve Paris'te Ahmet Kaya Kürt Kültür Merkezinde, Belçika MED Kültür Derneği tarafından Brüksel,

---

[826] Devrim Aslan, **AP'de Öcalan için Basın Toplantısı**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name= News&file=article&sid=14162. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[827] Kılıçkap, a.g.e., s. 566-568.
[828] ANF, **AP Kalkınma Komisyonu Başkanı: Öcalan Serbest Bırakılsın**, http://www.firatnews.eu/ modules .php?name= News&file=article&sid=6340. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[829] ANF, **Delforge: Türk Devleti Öcalan'ı Tanısın**, http://www.firatnews.eu/modules. php?name=News&file=article&sid=6714. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[830] ANF, **ASF'de Öcalan Semineri**, http://www.firatnews.eu/modules. php?name=News&file=article&sid=6340. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[831] ANF, **İngiliz Parlamentosunun Önünde Öcalan için Stand Açıldı**, http://www.firatnews.eu/ modules.php?name=News&file=article&sid=6407. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[832] ANF, **Frankfurt'ta 70 bin kişi Öcalan'a Özgürlük İstedi – II**, http://www.firatnews.eu/modules. php?name=News&file=article&sid=6195. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Liege ve Anvers'te[834], bazı Rus generallerin katılımında Moskova'da[835] Öcalan'ın doğum günü münasebeti ile kutlamalar düzenlenmesi ve resepsiyonlar verilmesi,

- Savaşa Karşı Koalisyon'un İngiltere'de gerçekleştirdiği 2006 yılı kongresinde FED-BİR'in "Kürt sorunun demokratik ve barışçıl çözümü, askeri operasyonların durdurulması ve Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a özgürlük kampanyaları" adlı önergeler hazırlaması ve bu önergelerin kabul edilmesi[836].

Her geçen yıl bağlı kurum ve kuruluşlarının sayısını artan KON-KURD, 2006 yılı itibariyle 230 dernek, 137 birlik ve 35 kadar diğer kuruluşla faaliyetlerini sürdürmektedir.[837] Terör örgütünün legalleşmesini temin edebilmek için propaganda ve yeni eleman temini gibi başlıca faaliyetlerinin yanında KON-KURD, mali açıdan da PKK terör örgütünün en önemli araçlarından birisidir. KON-KURD'un PKK terör örgütüne maddi katkısı ile ilgili olarak Eren'in emniyet birimlerine dayanarak 2006 yılında İnterpol nezdinde düzenlenen bir toplantıya binaen verdiği bilgiler oldukça önemlidir:

> İnterpol'e üye ülkelerin temsilcilerinin katılımıyla Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'da gerçekleştirilen bir toplantıda söz alan Avusturya görevlisi, ülkelerinde tahmini olarak 4.000 PKK sempatizanın bulunduğunu, KON-KURD çatısı altında toplanan organizasyonların para toplamak amacıyla düzenledikleri etkinliklerde; 2005–2006 yılları arasında 3,5 milyon Euro kadar paranın toplanarak PKK/KONGRA-GEL terör örgütüne transferinin yapıldığının tahmin edildiğini;
> Fransa yetkilisi ise, terör örgütünün 1999 yılından bu yana topladığı paranın azaldığını, ancak yine de yıllık 2–3 milyon Euro civarında olduğunu tahmin ettiklerini ve Kürt kökenli şahıslardan kişi başına 30 Euro toplandığının tespit edildiğini ve

---

833 ANF, **Öcalan'ın Doğum Günü Etkinlikleri Devam Ediyor**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=7048. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

834 ANF, **Belçika'da Öcalan'ın Doğum Günü Kutlandı**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=7043. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

835 ANF, **Öcalan'ın Doğum Günü Resepsiyonuna Rus Generallerden İlgi**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=7091. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

836 ANF, **Savaş Karşıtları Kongresinde Öcalan Önergesi**, http://www.firatnews.eu/modules.php?name=News&file=article&sid=10256. (29 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

837 Seyit Ahmet Eren, "**İntihar Eylemleriyle Mücadelede Türk Polisinin Tecrübeleri**", İntihar Eylemleriyle Mücadele Kursu – III, Terörle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi, Ankara, 19-23 Şubat 2007.

> Terör örgütünün faaliyetlerinin yoğun olarak görüldüğü Almanya'da ise, Alman katılımcı 2003–2004 yılları arasında toplanan paranın 15 Milyon Euro olduğu ve bu paranın çok iyi bir organizasyonla terör örgütüne aktarıldığını belirtmiştir.[838]

Yukarıda ifade edilen miktarlar göz önünde bulundurulduğunda, kuruldukları ülkelerin mevzuatlarına uygun bir şekilde faaliyet yürüttüğü iddia edilen bu paravan kurumların PKK terör örgütü için sahip oldukları önemin boyutları açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte terör örgütünün Avrupa kamuoyuna yönelik olarak faaliyette bulunduğu ve bununla birlikte maddi gelir elde etme ve toplanan paraları örgüte aktarma adına kullandığı paravan kuruluşlar KON-KURD ve bağlı kuruluşları ile sınırlı değildir. Zira terör örgütü, bu amaçlarla 8 Ekim 2000 tarihinde Paris'te düzenlenen "I. Kürt Ekonomi Kongresi"nde[839] alınan kararlar doğrultusunda, 23 Eylül 2001 tarihinde sözde Kürt sermayesini bir çatı altında toplama gerekçesiyle Almanya merkezli olarak faaliyet gösterecek uluslararası Kürt İşverenler Birliği (*Yekitiya Karsazen Kurd a Natnetewi* – KARSAZ) adı altında bir kurumlaşmaya gitmiştir.[840] Avrupa'da yaşayan PKK yandaşı işadamlarına ait küçük/büyük işyerlerinin bir araya getirilmesi, doğrudan terör örgütünün kontrolündeki veya yandaşlarına ait işyerlerinin gelirlerinin aylık olarak denetlenmesi ve kontrol altında tutulması, kara para aklanması gibi yöntemlerle, örgüte finans kaynağı sağlayarak büyük çaplı örgütsel harcamaların karşılanması amacıyla, bünyesinde yaklaşık 1000 adet işyerinin kayıtlı olduğu tahmin edilen[841] bu birlik, inşaat, mimarlık, mühendislik, tekstil-hazır giyim, gıda-içecek, et ürünleri, sanayi, oto alım-satımı, turizm, telekomünikasyon, emlak, sigorta ve bankacılık gibi çeşitli meslek grupları ve hizmet alanlarını kapsayan 14 komisyon aracılığıyla faaliyetlerini devam ettirmektedir.[842]

Ayrıca terör örgütünün, terörist faaliyetlerini kamufle ederek teşekkül ettirdiği kuruluşlar arasında, insani yardım iddialarıyla öne çıkarttığı, ancak asıl amacı, terör örgütünün silahlı yapılanmasının ihtiyacı olan silah, patlayıcı ve tıbbi malzemelerin temin edilmesi olan ve bu amaca dönük faaliyet gösterdiği bilinen Kürt Kızılayı (*Hevya*

---

[838] a.g.t.
[839] İEM, a.g.e., s. 339.
[840] Demirel, a.g.e., s. 382.
[841] Eren, a.g.t.
[842] Demirel, a.g.e., s. 382.

Sor a Kürd) da Fransa, İngiltere, İsviçre, Belçika, Danimarka, Yunanistan ve Hollanda'da faaliyetlerini sürdürmektedir.[843]

Propaganda yapmak, maddi kaynak sağlamak ve yeni eleman temin etmek için paravan kuruluşlar aracılığıyla faaliyetlerini sürdüren terör örgütünün, 1990'lı yılların başından itibaren Türkiye'yi uluslararası arenada baskı altına almak için özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) nezdinde oldukça yoğun bir faaliyet içerisine girdiği de bilinmektedir. AİHM, 1999 yılına kadar içerisinde PKK propagandası yapıldığı tespit edilen toplam 13 başvuruyu karara bağlamıştır. Bu sayı 2006 yılı sonuna kadar ise toplam 179'a çıkmıştır. Ayrıca Türkiye haricinde, Avrupa Konseyi üyesi diğer ülkeler aleyhine de benzer içeriğe sahip iki başvuruda bulunulmuş ve bunlar da 1999 sonrasında karara bağlanmıştır.[844] Türkiye aleyhine açılan ve AİHM'de 2006 yılı sonuna kadar karara bağlanan 179 karardan;

- 144 tanesinde en az bir maddeden ihlal kararı,
- 26 tanesinde dostane çözüm kararı,
- 5 tanesinde herhangi bir ihlal olmadığı kararı,[845]
- 2 tanesinde iç hukuk yollarının tüketilmediği kararı[846],
- 1 tanesinde kişi yönünden kabul edilemezlik kararı[847], ve
- 1 tanesinde de incelemeye gerek olmadığı kararı[848] verilmiştir.

---

[843] Eren, a.g.t.

[844] Başvuru sahibinin sınır dışı edilmesi durumunda kötü muamele yasağının ihlal edileceği tespitinde bulunulan karar için bakınız: AİHM, ***Abdurrahim İncedursun v. Hollanda***, 33124/96, 22 Haziran 1999 ve kişi güvenliği ve özgürlüğü ihlali iddiası ile yapılan ancak herhangi bir ihlal bulunmadığına hükmedilen karar için bakınız: AİHM, ***Erdem v. Almanya***, 38321/97, 5 Temmuz 2001.

[845] AİHM, ***Gündem v. Türkiye***, 22275/93, 25 Mayıs 1998; Ömer Yılmaz (Çeviren), ***Matyar v. Türkiye***, içinde Eryılmaz ve Çiçekli (Ed.ler), **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi**, Ankara, Temmuz 2002, Cilt 1 Sayı 2, ss. 94–140; Fikret TİREN (Çeviren), ***Sabuktekin v. Türkiye***, içinde Eryılmaz ve Çiçekli (Ed.ler), **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi**, Ankara, Temmuz 2002, Cilt 1 Sayı 2, ss. 141–178; Ali Dikici (Çeviren), ***Çaçan v. Türkiye***, içinde Eryılmaz ve Çiçekli (Ed.ler), **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi**, Ankara, Ocak 2005, Cilt 3 Sayı 12, ss. 94–108; ve AİHM, ***Erikan Bulut v. Türkiye***, 51480/99, 2 Mart 2006.

[846] AİHM, ***Aytekin v. Türkiye***, 22880/93, 23 Eylül 1998 ve AİHM, ***Sıddık Aslan ve Diğerleri v. Türkiye***, 75307/01, 18 Ekim 2005.

[847] AİHM, ***Biç v. Türkiye***, 55955/00, 2 Şubat 2006.

[848] Ömer Yılmaz (Çeviren), ***Issa ve Diğerleri v. Türkiye***, içinde Eryılmaz ve Çiçekli, **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi**, Ankara, Ocak 2005, Cilt 3 Sayı 12, ss. 315–336. Türkiye'nin 19 Mart – 19 Nisan 1995 tarihleri arasında Irak'ın kuzeyine düzenlemiş olduğu sınır ötesi harekâtta hayatını kaybettiği iddia edilen yedi çoban ile ilgili olan bu kararda, başvuru konusu olayların Türkiye'nin sorumluluk alanına girmemesi sebebi ile incelemeye gerek olmadığı kararı verilmiştir.

Sözleşme/Protokol Madde	Hak/Yasak	Başvuru Sayısı	İddia
Sözleşme Madde 2	Yaşama Hakkı	62	Yaşama hakkı ihlali
			Yaşama hakkını korumada yetersizlik
			Yaşamı korumada gerekli önlemlerin alınmaması
			Orantısız güç kullanımı
			Operasyon planlamada yetersizlik
			Etkili ve yeterli soruşturma düzenlememe
			Gözaltında kayıp
			Kayıp kişi iddiası
			Gözaltında ölüm
			Faili meçhul cinayet
Sözleşme Madde 3	İşkence, İnsanlık Dışı ve Kötü Muamele Yasağı	55	İşkence iddiası
			Kötü muamele iddiası
			Köy boşaltılması
			Toplumsal olaylarda gereksiz güç kullanılması
			İddialar hakkında soruşturma düzenlenmemesi
Sözleşme Madde 5	Kişi Güvenliği ve Özgürlüğü Hakkı	46	Gözaltı süresinin uzunluğu
			Yakalamanın haksızlığı
			Avukatların yakalanmasının yasal olmaması
			İfade alınması sırasında avukat bulundurulmaması
			Hemen yetkili bir hakim karşısına çıkartılmama
			Tutukluluk süresinin uzunluğu
Sözleşme Madde 6	Adil Yargılanma Hakkı	40	Devlet Güvenlik Mahkemelerinin adil ve bağımsız olmaması
			Yargılama süresinin uzunluğu
			Temyiz aşamasına müdahil olamama
Sözleşme Madde 7	Cezaların Yasallığı	3	
Sözleşme Madde 8	Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması Hakkı	22	Jinekolojik inceleme yapılması
			Köy boşaltılması
Sözleşme Madde 10	İfade Özgürlüğü	22	Anlatım ve beyan özgürlüğü
			Basın özgürlüğü
Sözleşme Madde 11	Dernek Kurma ve Toplantı Özgürlüğü	1	Siyasi Parti Kapatma
1 No.lu Protokol 1. Madde	Mülkiyet Hakkı	20	Köy boşaltılması
3 No.lu Protokol 3. Madde	Serbest seçim Hakkı	1	Milletvekilliğinin Düşürülmesi

Tablo 3: AİHM'de PKK propagandası içeren kararların Sözleşme maddelerine ve ileri sürülen iddialara göre değerlendirilmesi

Yapılan başvurularda ileri sürülen iddialar incelendiğinde ise aşağıdaki tabloda görüleceği üzere yaşama hakkı ve kötü muamele yasağının düzenlendiği Sözleşmenin 2 ve 3. maddeleri ile ilgili iddiaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Verilen ihlal kararları neticesinde AİHM, Türkiye'nin, başvuru sahiplerine 5.286.565 Euro, 1.927.527 İngiliz Sterlini, 1.713.800 Fransız Frankı, 174.415 Amerikan Doları ve 13.283.450 Türk Lirası[849] ödemesine karar verirken dostane çözüm tekliflerinde de Türkiye, başvuru sahiplerine 1.020.000 Fransız Frankı, 470.000 Euro ve 145.000 Amerikan Doları ödemeyi taahhüt etmiştir.

Türkiye'nin sergilemiş olduğu bazı yanlış politika ve uygulamalar ve bunlar üzerinde ısrar edilmesiyle de seviyesi artan bu faaliyetler, özellikle Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye için önemli engellerden birisi olmuştur. Bununla birlikte 1999 sonrası dönemde artarak devam eden bu faaliyetlerin yürütülmesinde Londra merkezli Kürt İnsan Hakları Projesi (KİHP) adlı kuruluş, örgüte önemli katkılar sağlamıştır. Türkiye'nin güneydoğusundan AİHM'e yapılacak başvuruları hazırlamak ve takip etmek amacıyla bir hukuk grubu kurulmasının yanında ve belki bundan daha önemli olacak bir şekilde KİHP, AİHM'in Türkiye ile ilgili olarak almış olduğu ihlal kararlarının geniş kitlelere dağıtımını yapmaya devam etmiştir. Zaman zaman "zafer nidaları"[850] eşliğinde yapılan bu basın bildirileri, sadece AİHM başvuruları ile sınırlı kalmamıştır.

Nitekim Türkiye'nin yürütmekte olduğu ancak PKK terör örgütünün silahlı varlığını devam ettirebilmesi için gerçekleştirilmesine karşı çıktığı bazı projeler, KİHP tarafından hazırlanan raporlar ve düzenlenen kampanyalarla birer insanlık suçu imiş gibi sürekli Avrupa kamuoyuna servis edilmiştir. Mardin ve Şırnak il sınırları arasında Dargeçit ilçesinin 15 km. doğusunda ve Dicle Nehri üzerinde yer alacak Ilısu Barajı, bu projeler arasında PKK terör örgütünün gerçekleştirilmesine karşı çıktığı ve KİHP'inin bu yönde

---

[849] 4.283.450 TL 1996 yılında ve 9.000.000 TL 2000 yılında olmak üzere toplam iki kararda hükmedilen miktar.

[850] Ankara'da ölü bulunan avukat Yusuf Ekinci'nin eşi adına yapılan *Ekinci v. Türkiye*, başvurusu ile ilgili olarak 17 Temmuz 2002 tarihli basın açıklaması için bakınız: KHRP, **Kurdish Woman Emerges Victorious in Case against Turkey Over Husband's Murder**, http://www.khrp.org/news/pr2002/17-07-02.htm ve Mezopotamya Kültür Merkezi Başkanı olan Nuray Şen'in eşinin kaybolması ile ilgili olarak yapılan *Nuray Şen v. Türkiye* davasının 6 Nisan 2004 tarihli basın bildirisi için bakınız: KHRP, **KHRP victory in Kurdish 'disappearance' case at European Court of Human Rights**, http://www.khrp.org/news/pr2004/06-04-04.htm. (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Avrupa kamuoyunda en çok faaliyette bulunduğu projedir. Dünyanın en büyük su projelerinden birisi olmakla birlikte çalışmalarına 1954 yılında başlanılan ve bölgenin kalkındırılmasına yönelik Güneydoğu Anadolu Projesinin en önemli parçalarından birisi olan ve 2006 yılından itibaren yedi yıl içerisinde tamamlanması planlanan bu projenin, henüz inşası sırasında 15.000 ve inşadan sonra 22.000 kişiye iş imkânı sağlaması; başta Diyarbakır, Batman, Mardin, Siirt ve Şırnak illeri olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesinin tamamının kalkınmasına katkıda bulunacağı belirtilmiştir.[851]

Bununla birlikte KİHP, projeye tarihi Hasankeyf kasabasının sular altında kalacağı, böylelikle de bir kültürel soykırımın gerçekleştirileceği gerekçesiyle karşı çıkmakta ve çeşitli kampanyalar düzenlemiştir.[852] Resmi kurumların ısrarla Hasankeyf'in sular altında kalmayacağı yönünde açıklamalar yapmasına[853], sadece Hasankeyf'in tarihi mirasının korunması için projede 25.000.000 Euro kaynak tahsis edilmesine[854], projenin Türkiye genelinden önce bölge insanın refah ve yaşam standartlarını arttıracağı ve bölge insanın özellikle ekonomik sorunlarına önemli bir seviyede çözüm getireceği gerçeğine rağmen bölge halkının insan haklarından azami derecede yararlanması söylemi ile faaliyette bulunduğunu iddia eden bir kurumun dünya çapındaki bu projeye karşı çıkmasını anlayabilmek ilk bakışta çok mümkün görünmemektedir. Bu tutum ancak, projenin, PKK terör örgütünün propaganda malzemesi yaparak bölge halkını amaçları doğrultusunda ajite edebildiği; bölgenin ekonomik yoksunluk, güvenlik ve alt yapı eksikliklerini ortadan kaldırabilme kapasitesine sahip olması ile birlikte tamamlanması durumunda daha yakın ve etkili bir şekilde PKK'nın geçiş yolları ve lojistik desteğinin kesilmesine, örgütün kullandığı birçok mağaranın sular altında kalmasına ve böylelikle de hareket kabiliyeti ile barınma imkânlarının kısıtlanmasına sebep olması[855] gerçeği ile açıklanabilir.

Türkiye ekonomisi ve istikrarı için oldukça önemli olan ancak KİHP'inin gerçekleştirilmemesi için faaliyette bulunduğu ve aralıklarla gelişmeleri basın

---

[851] Devlet Su İşleri (DSİ), **Ilısu Projesi**, http://www.dsi.gov.tr/ilisu_projesi.pdf.
[852] KHRP, **Hasankeyf ve Ilısu Barajı Raporu**, http://www.khrp.org/documents/turkish/ilisu.pdf.
[853] Güneydoğu Anadolu Belediyeler Birliği, **DSİ: Ilısu Barajı Hasankeyf'i Sular Altına Gömmeyecek**, http://hasankeyf.itgo.com/ilisu.html. (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[854] DSİ, a.g.e.
[855] Zaman, **PKK'nın Yolu Kesilir Diye Ilısu Barajını İstemiyor**, http://www.zaman.com.tr/webapp-tr/haber.do?haberno=577445. (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

bildirileri[856] ile kamuoyu ve dağıtım listelerine duyurduğu projeler sadece Ilısu Barajı projesi ile sınırlı kalmamış; uluslararası enerji politikalarında uzun süre önemli bir mücadele alanı oluşturan Bakü-Ceyhan Petrol Boru Hattı projesi de bu faaliyetlerden nasibini almıştır.[857]

PKK terör örgütünün Avrupa kamuoyunda Türkiye'yi baskı altına almak amacıyla yürüttüğü faaliyetler, bizatihi iltisaklı olunan kurum ve kurumların kampanyaları ile yürütüldüğü gibi; bu kurumların aracı olduğu veya bu kurumların irtibatlı olduğu Avrupalılar aracılığıyla başlatılan inisiyatifler şeklinde de ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda PKK'nın, daha ziyade ikinci tür girişimler ile başlattığı Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) nezdindeki faaliyetleri 1999 sonrasında da sürdürülmüştür. Bu girişimler arasında, terör örgütünün nihai amaçlarına ulaşmada araç olarak kullandığı konular ile birlikte örgütün varlığını devam ettirebilmesinde doğrudan önem taşıyan faaliyetler de bulunmaktadır. Türkiye'nin sözde Kürt sorununu ancak siyasal diyalog ile çözebileceği iddiasında olan ve Türkiye'ye Kürt toplumunun temsilcileri ile görüşmelere başlamasının tavsiye edildiği ancak AKPM'de görüşülmeyen karar önergesi[858]; PKK'nın silah bırakmasının üzerinden bir seneden fazla bir zaman geçmesine rağmen Türkiye'nin hâlâ yerlerinden edilen Kürtlerin evlerine dönmelerine izin vermemesinin eleştirildiği ve yine AKPM'de görüşülmeyen karar önergesi[859]; Türk Silahlı Kuvvetlerinin gerçekleştirmiş olduğu operasyonlarda sözde yeni köy ve mezra boşaltmaları ile ilgili olan aynı zamanda PKK terörünün kınandığı Türkiye'deki yerlerinden edilen Kürtlerin insanlık durumu başlıklı bir tavsiye

---

[856] KİHP'nin Ilısu Projesi ile ilgili olarak gerçekleştirmiş olduğu kampanya ve bunların basın bildirilerine örnekler için bakınız: KHRP, **"Support for the Ilisu Dam is support for a human rights disaster in the making" claims Kurdish Human Rights Project**, http://www.khrp.org/news/pr1999/ilisudec14-99.htm ve KHRP, **Reemergence of discredited Ilisu Dam project: Turkish dams violate EU standards and human rights**, http://www.khrp.org/news/pr2005/06-04-05.htm. (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[857] KİHP'nin Bakü-Ceyhan Petrol Boru Hattı ile ilgili olarak gerçekleştirmiş olduğu kampanya ve bunların basın bildirileri için bakınız: KHRP, **Controversial BP pipeline Delayed—Campaigners insist human rights and environment must be considered first**, http://www.khrp.org/news/pr2002/16-12-02.htm ve KHRP, **Baku-Ceyhan Project Violates Turkey's EU Accession Agreement**, http://www.khrp.org/news/pr2003/08-07-03.htm. (8 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[858] AKPM, **Political solution to the Kurdish question in Turkey,** Karar Önergesi, No. 8574, 6 Ekim 2000, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc99/edoc8574.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[859] AKPM, **Emergency humanitarian aid for the displaced Kurdish population of Turkey,** Karar Önergesi No.8723, 15 Nisan 2000, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc00/edoc8723.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

kararı[860]; temelde anadilleri Kürtçe ile etnik bir grup olarak tanımlanan ve Türkiye'deki Kürtlerin bir azınlık olarak ele alındığı Kürtlerin kültürel durumu başlıklı bir karar[861] ve yukarıda mahiyeti ve karşı çıkanların gerekçelerinin anlatıldığı Ilısu Barajı'nın inşasının durdurulmasını ve Kürtçenin okullarda okutulmasını tavsiye eden Kürt Kültürel Mirası adlı Mecliste görüşülmeyen bir karar önergesi[862] bu faaliyetler arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte 10 Mayıs 1999 tarih ve 8415 sayılı, Mecliste görüşülmeyen "Sayın Öcalan'ın Sağlık Durumu" başlıklı karar önergesi Ilısu Barajı konulu önerge ile birlikte 1999 yılından sonra AKPM gündemine taşınan en dikkat çekici konu olmuştur. AKPM içerisindeki gruplardan Sosyalist Grup, Avrupa Halkları Partisi Grubu, Demokratik Avrupa Grubu, Liberal Demokratik Reformcular Grubu, Avrupa Birleşik Sol Grubuna mensup veya herhangi bir gruba bağlı olmayan Almanya, Andora, Avusturya, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İspanya, İsviçre, İtalya, Polonya, Portekiz ve Yunanistan'dan 32 ülke vekilinin imzalarının bulunduğu önergede; Kürt kimliğinin siyasal reddinin Ortadoğu'daki çatışmanın devam etmesine sebep olduğu ve barış ve istikrarı tehdit ettiği, Kürt sorununun bölgedeki tüm ülkeler ve aynı zamanda Avrupa'daki yankıları ile uluslararası bir boyut kazandığı belirtilmiş ve "Sayın Öcalan'a" uluslararası hukuk standartlarında adil bir yargılanma imkânı verilmesi talep edilmiş, Türkiye, uluslararası heyetler ve Kızıl Haç'ın duruşmada hazır bulunmasına imkân sağlamaya çağrılmış ve Türk Hükümetinden Kürt toplumunun temsilcileri ile siyasal bir çözüm için müzakerelerde bulunması istenmiştir.[863]

Görüldüğü üzere PKK terör örgütü, Türkiye'yi uluslararası alanda, özellikle de Avrupa kamuoyunda baskı altına almak için özellikle iltisaklı sivil toplum örgütleri aracılığıyla gerçekleştirdiği faaliyetler ile yetinmemiş ve daha resmi ve ciddi bir düzey olan AİHM

---

[860] AKPM, **Humanitarian situation of the displaced Kurdish population in Turkey**, Tavsiye Kararı 1563 (2002), http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta02/erec1563.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[861] AKPM, **The cultural situation of the Kurds,** Karar 1519 (2006), 4 Ekim 2006, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta06/eres1519.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[862] AKPM, **Kurdish cultural heritage,** Karar Önergesi, No. 8975, 5 Şubat 2001, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc01/edoc8975.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[863] AKPM, **State of health of Mr Abdullah Öcalan,** Karar Önergesi, No. 8415, 10 Mayıs 1999, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc99/edoc8415.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

ve AKPM nezdinde de önemli girişimlerde bulunmuştur. Genel itibariyle Avrupa ülkelerinin birçoğunda kısmi bir hoşgörü ile karşılanan bu faaliyetlere bakış açısı, 11 Eylül 2001 tarihinde Amerika Birleşik Devletlerinde meydana gelen terör saldırıları ile dünya kamuoyundaki tutum ile birlikte değişmeye başlamış[864] ve bu değişim nihayet Avrupa Birliği'nin (AB) 2 Mayıs 2002 tarih ve 2002/334/EC sayılı kararı[865] (*decision*) ile PKK'nın ilk defa resmi olarak AB terör örgütü listesine dâhil edilmesi ile sonuç vermiştir. AB Konseyi'nin 28 Aralık 2001 tarihli ve üye ülkeleri tamamen bağlayıcı 2580/2001 sayılı Tüzüğünün[866] (*regulation*) 2 (3)'üncü maddesine dayanılarak alınan bu karar, PKK'nın adını 10 Nisan 2002 tarihinde KADEK olarak değiştirmesinin hemen akabinde alınmış olup KADEK'in terör örgütleri listesine dâhil edilmediği 18 Haziran 2002 tarih ve 2002/460/EC[867] sayılı kararda da muhafaza edilmiştir. Önce 2 Mayıs sonrasında da 18 Haziran 2002 tarihli Konsey kararlarında terör örgütleri listesi içerisine dâhil edilmeyen KADEK'in bu listeye dâhil edilmesi, Türkiye'nin yoğun girişimleri ve Türk kamuoyundaki büyük tepkilere rağmen ancak 2 Nisan 2004 tarih ve 2004/306/EC[868] sayılı karar ile mümkün olmuştur. KADEK'in feshedilmesinden sonra alınan bu kararda 6 Kasım 2003 tarihinde kurulan KONGRA-GEL de terör örgütleri listesi içerisinde yer almıştır.

Gecikmeli ve somut sonuçlar doğurmaktan uzak da olsalar alınan bu kararlar, PKK terör örgütünü, özellikle legalleşme faaliyetleri bağlamında önemli sıkıntılara sokmuştur. Nitekim Öcalan, yakalanmasından sonra ısrarla PKK'nın bağımsızlık hedeflerinden vazgeçtiğini, bunun PKK'nın en önemli hatalarından birisi olduğunu dile getirmiştir.[869] Bu doğrultuda örgütün söylemi ve amaçları yeniden belirlenmiş ve terörün terk edildiği yönünde yoğun bir propaganda faaliyetine girişilmiştir. Ancak AB'nin almış olduğu bu kararlarla birlikte; Avrupa ve Türkiye'de legalleşme amacına yönelik olarak gerçekleştirilen tüm söylem, isim ve yapılanma değişiklikleri ve propaganda boşa çıkmıştır. Nisan 2004'te yaşanan bu gelişmelere cevaben PKK, yukarıda ilgili bölümlerde de incelenen diğer sebeplerle birlikte, 1 Haziran 2004 tarihinden itibaren tek

---

[864] Sedat Laçiner, **İngiltere'de Yeni Terörizm Yasası: Londra PKK ve DHKP/C'yi Yasaklıyor mu?**, Stratejik Analiz, Cilt 2 Sayı 15, Temmuz 2001, ss. 98-108.
[865] OJ L 116, 3.5.2002, s. 33.
[866] OJ L 344, 28.12.2001, s. 70–75.
[867] OJ L 160, 18.6.2002, s. 26–27.
[868] OJ L 99, 3.4.2004, s. 28–29.
[869] Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 275-277.

taraflı sözde ateşkesini sona erdirdiğini duyurmuş[870] ve yeniden girişmiş olduğu silahlı mücadelesinde bölge halkı ve kamuoyundan arzu ettiği desteği alamadığı için de tekrar bir nevi simgeleşen "PKK" ismine dönmüştür. Bununla birlikte örgüt, AB'nin aldığı bu kararların yakın ve somut sonuçlarının nasıl şekillenebileceğini de iyi bir şekilde tahlil etmiş ve bu kararların iptali için Avrupa Adalet Divanı nezdinde harekete geçmiştir.

PKK'nın, AB tarafından tescil edilen terör örgütü nitelemesinden kurtarılması amacıyla 31 Temmuz 2002 günü PKK adına Osman Öcalan ve KNK adına Şerif Vanlı, AB Konseyi aleyhine Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesine başvurmuşlardır.[871] Başvuru sahipleri Mahkemeden; 2 Mayıs 2002 tarih ve 2002/334/EC sayılı Konsey kararı ve 17 Haziran 2002 tarihli PKK tanımlaması yapan ek kararın geçersiz olduğuna ve 2580/2001 sayılı Tüzüğün (*regulation*) başvuru sahipleri için uygulanmasının yasal olmadığına karar vermesini talep etmişlerdir. Bu iddialarına destek olarak ise aşağıdaki gerekçeleri ileri sürmüşlerdir:

- Konsey, var olmayan yani şu an veya gelecekte terör gerçekleştirmesi mümkün olmayan bir örgüt için yasak koymuştur. Ya da bu [talep] reddedilir ve PKK, varlığını devam ettiren bir örgüt olarak kabul edilirse, Konsey, Tüzük kapsamında ele alınan, bir örgütün hali hazırda terör gerçekleştiriyor olması gerekliliğine tamamen aykırı hareket etmiş olacaktır. Zira, PKK, Temmuz 1999 tarihinden itibaren Kürt bağımsızlığı taleplerinden vazgeçmiştir ve barışçıl ve siyasal araçlarla tanınma aramaktadır,
- Uluslararası kabul gören kendini kaderini tayin, kültürel, sivil ve siyasal hakların ihlali,
- İfade ve toplantı özgürlüğü ihlali,
- Topluluk hukukunun orantılılık, kesinlik, eşitlik ve adil yargılanma hakkı prensiplerine aykırılık,
- Konseyin, PKK'yı terör örgütleri listesine dâhil etmesinin yukarıda sayılan kriterler muvacehesinde yapılmış makul bir başvuruya değil sadece Türkiye'nin siyasi baskısına dayanması sebebi ile gücün suiistimali.[872]

---

[870] Komalenciwan, **PKK Ateşkesi Sorguluyor**.
[871] OJ C 233, 28.9.2002, s.32.
[872] a.g.e.

İlk Derece Mahkemesi ise 15 Şubat 2005 tarihinde yapmış olduğu duruşmada, Osman Öcalan'ın PKK adına müracaatta bulunduğu, PKK'nın Nisan 2004 tarihinde dağıldığı ve bir gerçek kişinin var olmayan bir tüzel kişiyi temsil etmesinin mümkün olamayacağı tespitleriyle PKK adına yapılan başvuruyu reddetmiştir.[873] KNK adına yapılan başvuru da bu kararların KNK ile ilgili olmaması sebebi ile reddedilmiştir.[874] İlk Derece Mahkemesinin almış olduğu bu karar 18 Mayıs 2005 tarihinde Osman Öcalan ve Şerif Vanlı tarafından temyiz edilmiştir.[875] Yapılan temyiz başvurusu Avrupa Adalet Divanı (Mahkeme) tarafından 18 Ocak 2007 tarihinde ele alınmış ve Osman Öcalan'ın PKK adına yapmış olduğu itiraz haklı bulunurken Şerif Vanlı'nın KNK adına yapmış olduğu itiraz reddedilmiştir.[876] Mahkeme, Osman Öcalan'ın başvurusu ile ilgili olarak; İlk Derece Mahkemesinin PKK'nın varlığının devam edip etmediği konusunda yapmış olduğu yorumun ve varlığı sona eren bir tüzel kişiliğin geçerli bir temsilci atayamayacağından hareketle Osman Öcalan'ın PKK'yı temsil edemeyeceği tespitinin yerinde olmadığı sonucuna ulaşmış[877] ve başvuruyu esastan görüşülmek üzere İlk Derece Mahkemesine geri göndermiştir.[878] Bu başvuru ile ilgili incelemeler ilgili dairede devam etmektedir.

PKK ve KNK'nın birlikte yaptıkları yukarıdaki başvuru haricinde KNK ayrıca, AB Konseyi aleyhine Avrupa Adalet Divanı nezdinde ayrı bir başvuruda daha bulunmuştur.[879] Üyelerinden birisi olan PKK'nın terör örgütü listesi içerisine alınmasının kendi itibar, isim ve güvenirliğini zedelendiğinden hareketle KNK, İlk Derece Mahkemesinden, PKK'yı terör örgütü listesine dâhil eden 2002/334/EC sayılı kararın kısmi feshini talep etmiş ancak İlk Derece Mahkemesi, bir önceki başvuru ile ilgili kararında olduğu gibi ihtilaf konusu kararın KNK ile ilgili olmadığı gerekçesi ile 15 Şubat 2005 günü bu başvuruyu da reddetmiştir.[880] Bu tip benzer bir başvuru, son olarak KONGRA-GEL'in, KADEK ile beraber 2 Nisan 2004 tarih ve 2004/306/EC

---

[873] European Court of Justice and Court of First Instance (CVRIA), **Order of Court of First Instance of the European Communities, T-229/02 Kurdistan Workers' Party (PKK) and Kurdistan National Congress (KNK) v. Council of European Union**, 15 Şubat 2005, par. 41.
[874] a.g.k., par. 58.
[875] OJ C 243, 01.10.2005, s.2.
[876] OJ C 56, 10.03.2007, s.5-6.
[877] PKK ve KNK v. AB Konseyi, par. 53.
[878] OJ C 56, 10.03.2007, s.5-6.
[879] OJ C 247, 12.10.2002, s. 13.
[880] OJ C, 143, 11.6.2005, s. 34.

sayılı karar ile AB terör örgütleri listesine dahil edilmesi üzerine KONGRA-GEL adına Zübeyr Aydar ve diğer on kişi tarafından 25 Haziran 2004 tarihinde yapılmıştır.[881] KONGRA-GEL'i, PKK'nın bir diğer ismi olarak niteleyen 2004/306/EC sayılı karar ve 2580/2001 sayılı Tüzüğün kısmi feshinin talep edildiği başvurunun incelemesi hâlihazırda İlk Derece Mahkemesinde devam etmektedir.

PKK'nın, geleceğe dönük siyasal alan faaliyetlerini ve legalleşme çalışmalarını önemli ölçüde etkileyen AB'nin mevcut resmi "terör örgütü nitelemesinden" kurtulabilmek için göstermiş olduğu çabalar esasında PKK'nın siyasal alan faaliyetlerinden beklentilerinin de bir göstergesi niteliğindedir. Nitekim 1993 yılında tek taraflı olarak ilan edilen ilk sözde ateşkes ile birlikte silahlı mücadele alanında içerisine girilen çıkmazlardan kurtulabilmek, zaman kazanabilmek ve tekrar toparlanabilmek amacıyla yoğunlaştırılan siyasal alan faaliyetleri, özellikle örgütün 1996 yılından itibaren silahlı mücadele ile ulaşamayacağını gördüğü amaçlarına ulaşmak için tek çıkar yol olarak ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda bir önceki bölüm ve yukarıda anlatılan silsile içerisinde de siyasal alan faaliyetleri ve bu faaliyetler içerisinde sahip olduğu geniş çerçeve ve çeşitli baskı araçları sebebi ile yurt dışı ve hususiyetle de Avrupa kamuoyunun desteğini almaya dönük faaliyetler, örgütün en önemli etkinlik aracı haline gelmiştir.

3.4.4. Siyasi parti faaliyetleri

1998 yılında Abdullah Öcalan'ın Suriye'den çıkartılması amacına dönük olarak girişimlere başlayan ve askeri müdahale imasına gelen açıklamalarda bulunan Türkiye'nin çabalarının 15 Şubat 1999 tarihinde Abdullah Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye getirilmesi ile kesin sonuç vermesinden sonra PKK, içerisine girmiş olduğu çıkmazdan kurtulmanın tek yolunu siyasal alan faaliyetlerini arttırmak olduğunu görmüştür. Bu kapsamda yurtdışında, iltisaklı kuruluşları aracılığıyla faaliyette bulunulan ülke ve Avrupa kamuoyunun desteğini almaya yönelik faaliyetlerini arttıran PKK, yurt içinde de geniş katılımlı sivil itaatsizlik nevinden kitlesel faaliyetler düzenleyerek yurtdışına dönük faaliyetlerinde suiistimal edebileceği konular elde

[881] OJ C, 262, 23.10.2004, s. 28.

etmeye çalışmıştır. Bununla birlikte örgütün, Türkiye içerisindeki siyasal alan faaliyetlerinin bir diğer önemli konu başlığını da siyasi parti faaliyetleri oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda Öcalan'ın Suriye'den çıkarılması ve 15 Şubat 1999 tarihinde Türk güvenlik güçlerince yakalanmasına kadar geçen süreçte PKK, gerçekleştirdiği her türlü silahlı eylem haricinde, elinde bulundurduğu tüm legal araçları da kullanma yoluna gitmiştir. Abdullah Öcalan'ın 11 Kasım 1998 tarihinde Roma'da sahte pasaport kullanmak suçundan yakalanmasından önce olayların gidişatını takip etme kararı alan legal uzantılar bu gelişmeden sonra, Öcalan'a Avrupa ülkelerinde siyasi sığınma hakkı verilmesini temin etmek ve Türkiye'ye iadesini önlemek için ülke içerisinde HADEP önderliğinde parti binalarında açlık grevleri başlatmış, basın açıklamaları yapmış ve çeşitli kitlesel protesto ve gösteriler organize etmişlerdir.[882]

11 Kasım'da Roma'da yakalanan Öcalan'ın durumunu protesto etmek amacıyla düzenlenen faaliyetlerde HADEP parti temsilcilerinin organizatör olarak aktif bir şekilde yer almaları, parti binalarının gerçekleştirilen eylemler için toplanma ve kimi zaman saklanma yeri olarak kullanılmaları üzerine Ankara 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesi kararı ile HADEP'in tüm il ve ilçe binaları güvenlik birimlerince aranmış[883] ve faaliyetleri yönlendirdiği tespit edilen yaklaşık 3000 parti yöneticisi ve üyesi gözaltına alınmıştır[884]. Ancak yapılan bu tip operasyonlar ilerleyen zamanlarda uluslararası alanda partililer tarafından PKK, Öcalan ve HADEP propagandası için malzeme olarak kullanılmıştır[885].

Bu gelişmeler üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı 29 Ocak 1999 tarihinde HADEP'in kapatılması istemi ile Anayasa Mahkemesine dava açmıştır[886]. Öcalan'ın yakalanarak Türkiye'ye getirildiği 15 Şubat 1999 tarihine kadar ve devam eden süreçte de HADEP, benzer şekilde faaliyet göstermeye devam etmiştir. Bununla birlikte 16

---

[882] EGM, **PKK Cilt 7**, s. 207, 217.
[883] Gül, a.g.m.
[884] Kevin McKiernan, **Turkey's War on the Kurds**, Bulletin of the Atomic Scientists; Mar/Apr 99, Vol. 55 Issue 2, s. 26-38.
[885] Bu kapsamdaki örnekler için bakınız: AİHM, ***Öner ve Diğerleri v. Türkiye***, 64684/01, 25 Ekim 2005 ve AİHM, ***Sincar ve Diğerleri v. Türkiye***, 46281/99, 02 Şubat 2006.
[886] McKiernan, a.g.m.

Nisan 1999 tarihinde yapılması kararlaştırılan milletvekili erken seçimleri öncesinde Anayasa Mahkemesi HADEP'in kapatılması ile ilgili davayı 3 Şubat 1999 tarihinde görüşmeye başlamış ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş'ın 25 Şubat 1999 tarihli HADEP'in seçimlere katılmasını engellemek üzere bu partinin faaliyetlerine ihtiyati tedbir konulması talebini de reddetmiştir[887].

Öcalan'ın yakalanması ile büyük ölçüde değişen ve şekillenen yeni seçim atmosferi; PKK terör örgütüne, bölge halkı üzerinde ilk olarak zor, baskı ve terörle, ilerleyen zamanlarda ise terör eylemlerinin yanı sıra yoğun iç ve dış propaganda ve bilinçli bir şekilde sürdürdüğü ulus inşa etme projesi ile kendi amaçlarının gerektirdiği bir seviyede geliştirmeye çalıştığı ancak başarılı olamadığı ayrılıkçı milliyetçilik duygularını, Öcalan'ın şahsında "sözde bir milletin" mağdur ve mahkûm edildiği söylemi ile tekrar canlandırma imkânı vermiştir. Bu bağlamda 1999 milletvekili genel seçimleri, PKK'nın misyonunun bundan sonra alacağı şekil için oldukça önemli bir dönüm noktası haline gelmiştir.

Ancak PKK'nın yıllardır arzu ettiği bir "Kürt-Türk çatışması" ve ayrımının ortaya çıkması için en elverişli dönem olan bu süreçte, HADEP'in 1999 seçimlerinde almış olduğu oylar, Türkiye içerisinde bu durumun ancak suni gündem maddeleri ile gerçekleştirilebileceğinin en açık göstergesi olmuştur. Nitekim yıllarca bir kahraman, peygamber ve hatta tanrı nitelendirilmesi[888] yapılan Öcalan'ın yakalanmasına ve yapılan tüm yönlendirici propagandaya rağmen HADEP, bu seçimlerde, 1995 seçimlerinde aldığı oy oranına yakın, %4,7'lik bir oy oranı yakalayarak seçim barajının bir kez daha altında kalmış ve beklentilerinin aksine oylarını ancak 310.573 arttırarak toplamda 1.482.196 oya ulaşmıştır. Bununla birlikte HADEP ve devamı niteliğindeki partilerin milletvekili genel seçimlerinde aldığı oyların il bazında yapılan değerlendirmelerinde, bu partilerin ilk defa 1999 seçimlerinde il bazında bir önceki seçimlere göre oy kaybı yaşadığı görülmüştür. Ankara, Kahramanmaraş, Adıyaman,

---

[887] Bila, **Hangi PKK?**, s. 89.

[888] Birçok örnek arasından bakınız: Çürükkaya, a.g.e., s. 11 ve 113 ve Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 6 vd. Bu bağlamda Öcalan'ın kendisini nasıl nitelendirdiği de oldukça anlamlıdır: "*İsa tavrının daha zor olanını iki bin yıl sonra üstlenmek zorunda kaldım. Demirci Kawa rolünü de üstlendim. Hz. İbrahim'in kutsallığını da çağdaşlaştırdım*."Öcalan, **Bir Halkı Savunmak**, s. 242.

Hatay, Gaziantep, Tunceli ve Malatya HADEP'in en çok oy düşüşü yaşadığı iller olmuştur.

1995 yılında aldığı oy oranını istediği düzeyde arttıramayan HADEP, milletvekili seçimleri ile eş zamanlı olarak yapılan mahalli idareler seçimlerinde ise; 1 Büyükşehir, 6 il belediyesi olmak üzere toplam 37 belediye başkanlığı kazanmıştır. HADEP'in belediye başkanlıklarını kazandığı Ağrı, Diyarbakır, Bingöl, Siirt, Van ve Batman'da daha önce Fazilet Partili belediye başkanlarının olması[889] dikkate değer bir husustur. Bununla birlikte HADEP'in, meclise vekil gönderememesi gerçeğine rağmen bir önceki seçim döneminde ortaya çıkan siyasal coğrafyanın benzer bir şekilde 1999 seçimlerinde de oluştuğu görülmüştür. Ancak bu durum bir sol kitle partisi olma iddiasındaki HADEP'in, sistem karşıtı bir parti olarak algılanmasını engelleyememiştir[890].

İL	OY SAYISI	ORAN	İL	OY SAYISI	ORAN
İstanbul	199388	4,00%	Konya	21883	2,40%
İzmir	78552	4,40%	Kocaeli	19295	3,10%
Adana	62418	7,40%	Bursa	19174	1,70%
Mersin	61679	8,80%	Antalya	18604	2,50%
Ankara	31306	1,60%	Hatay	14907	2,60%
Manisa	25083	3,60%	Toplam	458426	

Tablo 4– 1999 Seçimlerinde HADEP'in Batı illerinden aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo.

İL	OY SAYISI	ORAN	İL	OY SAYISI	ORAN
Diyarbakır	186808	45,90%	Şırnak	20752	24,10%
Van	87307	35,70%	Siirt	18319	22,10%
Şanlıurfa	69900	16,60%	Iğdır	18226	29,70%
Batman	60804	43,40%	Adıyaman	17055	7,50%
Mardin	55538	25,30%	Bitlis	13107	13,70%
Ağrı	48559	33,70%	Elazığ	12027	4,90%
Muş	37020	31,80%	Bingöl	10681	12,90%
Hakkari	28101	46,10%	Malatya	7438	2,30%
Gaziantep	27238	5,50%	Kahramanmaraş	7300	1,80%
Kars	21617	17,50%	Tunceli	5290	13,40%
Erzurum	20865	6,20%	Ardahan	4706	7,80%
Toplam	643757		**Genel Toplam**	778658	

[889] **1999 Seçim Analizi**, http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri1999.php#39 (17 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[890] Özlem Gölgelioğlu, "**3 Kasım 2002 Seçimlerinde Seçmen Davranışının Analizi**", Türk Harb-İş Dergisi, Şubat 2007, Sayı 225, ss. 29-34.

Tablo 5– 1999 Seçimlerinde HADEP'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde aldığı oy sayısı ve oranlarını gösterir tablo. (HADEP'in Tablo 3 ve 4'teki 34 il dışında aldığı toplam oy sayısı: 245.112'dir)

Öcalan'ın Kenya'da yakalanıp Türkiye'ye getirilmesinin hemen ardından düzenlenen 1999 milletvekili seçimlerinde beklediği oy oranını yakalayamayan HADEP, mahalli idareler seçimlerinde elde edilen belediye başkanlıklarını bir nevi başarı olarak lanse etmek suretiyle[891] bu başarısızlığını kapatmaya ve Öcalan'ın söylem değişiklikleri ile birlikte de yeni çizilen çerçeveye uygun bir şekilde hareket etmeye gayret etmiştir. Özellikle Ağustos 1999'da Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in HADEP'li belediye başkanlarını Çankaya Köşkünde kabul etmesinin[892] ardından HADEP, barış ve kardeşlik söylemlerini arttırmış[893] ancak Öcalan'ın avukatlığını[894] ve PKK'nın sözcülüğünü[895] yapmaktan da geri durmamıştır. Bu dönemde Öcalan'ın avukatlarından ikisinin Eylül 1999'da gerçekleştirilen HADEP 1. Olağanüstü Kongresinde parti yönetimine alınmaları ise HADEP-PKK ilişkisinin en önemli göstergelerinden birisi olmuştur.[896]

HADEP'in, Öcalan'ın geliştirmiş olduğu "Demokratik Cumhuriyet Tezi" çerçevesinde söylemlerini devam ettirdiği 2001 yılının ikinci yarısından itibaren "*İmralı'nın dayatmalarını reddeden bir çözüm yolu*"[897] söylemi ile eski DYP milletvekili Abdülmelik Fırat'ın öncülüğünde HADEP dışındaki bir takım Kürtçü çevre ve gruplar da yeni yapılanma çalışmaları içerisine girmişlerdir. Ancak HADEP'i ırkçılıkla

---

[891] Hürriyet, **HADEP: Bizden korkmayın**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-75627. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[892] Hürriyet, **HADEP'e Baba nasihati**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-95531. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[893] Hürriyet, **Artık kardeş kanı dursun**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-95158. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[894] Hürriyet, **HADEP: Öcalan'ın çağrısı fırsat**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-95848. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[895] Hürriyet, **HADEP: İdam kalksın**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-117172 ve Hürriyet, **HADEP: Kan çıkar**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=-125413. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[896] Hürriyet, **Apo'nun avukatları HADEP yönetiminde**, http://arama.hurriyet.com.tr/ arsivnews.aspx?id=-103420: (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim). Kongre sonucunda HADEP Merkez Yönetim Kurulu Genel Sekreterliğine Öcalan'ın avukatlarından Mahmut Şakar, Genel Başkan Yardımcılığına ise Niyazi Bulgan getirilmiştir.
[897] Hürriyet, **Bir yeni oluşum da Kürtlerden**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=4001. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

suçlayan bu yeni yapılanma çalışmaları sonuç alıcı bir nitelikte sürdürülememiştir.[898] Bununla birlikte mevcut sorunu çözme kapasitesine sahip herhangi bir politika gerçekleştirebilmekten yoksun HADEP, kamuoyunda daha çok, bu tip söylem, proje ve politikaları ile değil fakat ortamı gerginleştirici ve tansiyonu yükseltici faaliyetleri ile yer almıştır. Nitekim 1 Eylül Dünya Barış Günü münasebetiyle başta başkent Ankara olmak üzere Diyarbakır, Batman, İstanbul, İzmir, Siirt, Elazığ ve Malatya'da gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesine izin verilmeyen miting ve gösterilerde göstericiler ile güvenlik güçleri arasında çeşitli seviyelerde çatışmalar yaşanmış ve miting düzenlenmesine izin verilmeyen Ankara'da 700 gösterici gözaltına alınırken İstanbul'da göstericiler, polisin dağılın çağrısına taşlı sopalı karşılık vermiş ve gerçekleştirilen müdahalede polisten kaçan bir HADEP'li yüksekten düşerek hayatını kaybetmiş [899] ve cenaze töreni de benzer olaylara tanıklık etmiştir.[900]

HADEP'in bu tip provokatif faaliyetler gerçekleştirmesi esasında Öcalan ve örgüt gibi ne yapacağını ve yeni şartlar içerisinde nasıl bir duruş sergilemesi gerektiğini bilememesinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, silahlı kadroların mecburen ülke sınırları dışarısına çıkartıldığı bir dönemde, içerisine girilen eylemsizlik halinin örgüt kadroları ve parti taraftarları üzerinde oluşturabileceği olumsuz etkilerin giderilmesi amacıyla yoğun katılımın sağlanmaya çalışıldığı ve yukarıda örnekleri ile bahsedilen kitlesel eylemler PKK ve HADEP'in en önemli faaliyette bulunma aracı olmuştur. Bu faaliyetler arasında yer alan ve 2001 yılı Temmuz ayında Özgür Politika gazetesi tarafından Avrupa'da başlatılan "Kimlik Bildirim ve Anadilde Eğitim Kampanyası" 2002 yılı başından itibaren HADEP'in önderliğinde Türkiye'ye taşırılmış ve kamuoyunda büyük tepki ile karşılanmıştır.[901] Bu kampanya, kamuoyundaki tepkiler ile birlikte Devlet organları nezdinde de yankı bulmuş ve dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, HADEP'in kapatılması istemi ile Anayasa Mahkemesi nezdinde açılmış olan dava ile ilgili olarak Mahkemeye yapmış olduğu sözlü

---

[898] Hürriyet, **HADEP'e rakip geliyor**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=4191. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[899] Hürriyet, **Ankara'da 700 HADEP'li gözaltında**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=13376. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[900] Hürriyet, **HADEP'linin cenaze töreninde çatışma**, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=13568. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[901] Emin Çölaşan, **Birileri Düğmeye Basınca**, Hürriyet, 19 Ocak 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=49195 ve Emin Çölaşan, **HADEP-PKK**, Hürriyet, 27 Ocak 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=50900. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

açıklamalarında HADEP'in son dönem faaliyetlerine de yer vererek HADEP'in temelli kapatılması talebini yenilemiştir.[902]

HADEP'in kapatılması davası ile ilgili olarak son aşamaya gelinmesi üzerine, parti yetkilileri böyle bir karar alınmasının "*demokratikleşme yolundaki Türkiye'nin geleceğini karanlığa götürecektir, artık sorunlu davranma zamanı gelmiştir*"[903] şeklinde mümkün olduğunca ılımlı açıklamalar yaparak partinin kapatılmasını engellemeye çalışmışlardır. Aynı zamanda Türkiye'nin bu yönde bir karar almaması için özellikle Avrupa nezdindeki faaliyetlerini arttırmışlardır.[904] Ancak 1 Mart Dünya Kadınlar günü münasebetiyle başta Mersin olmak üzere birçok ilde meydana gelen şiddet olayları ve bu olaylarda güvenlik güçlerinin özellikle çocuk ve kadınlarla karşı karşıya getirilme gayretleri mevcut gerilim ve HADEP'e karşı olan güvensizliği daha da arttırmıştır.[905]

HADEP'in kapatılması ile ilgili yasal sürecin sona yaklaştığı bir dönemde PKK da legalleşme çalışmaları kapsamında kendisini lağvedip 4 Nisan 2002 tarihinde KADEK'i kurulduğunu ilan ederek bu alandaki en önemli hamlelerinden birisini gerçekleştirmiş ve kendisine göre terör örgütü nitelemesinden kurtulmuştur. Ancak, Türkiye'de iktidarda olan koalisyonun ortaklarından Milliyetçi Hareket Partisi'nin lideri Devlet Bahçeli'nin, birçokları tarafından anlaşılmaz[906] bir şekilde, partisinin taban desteğini bile büyük ölçüde kaybettiği bu dönemde, 7 Temmuz 2002 günü, erken seçim talebinde bulunması Türkiye'yi erken seçim hazırlıklarına sokmuştur. Bu durum ise HADEP'lilerin 24 Eylül 1997 tarihinde kurulan DEHAP'a geçiş sürecini hızlandırmıştır.[907]

---

[902] Hürriyet, **Başsavcı: HADEP temelli kapatılmalı**, 18 Ocak 2002, http://arama.hurriyet.com. tr/arsivnews.aspx?id=49077. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[903] Hürriyet, **HADEP'i kapatmak Türkiye'nin geleceğini tıkar**, 9 Şubat 2002, http://arama.hurriyet. com.tr/arsivnews.aspx?id=53595. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[904] Hürriyet, **AP: HADEP'i kapatmayın**, 29 Şubat 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews. aspx?id= 56974 ve Hürriyet, **AP Heyeti: HADEP'in kapatılması iyi olmaz**, 10 Mayıs 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=71012. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[905] Hürriyet, **İntifada kuşkusu**, 23 Mart 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=61336. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[906] Ömer Lütfi Topal, **Bahçeli ile AK Parti Arasında Bağlantı Var mı?**, http://www.iyibilgi.com/ haber.php?haber_id=33166 (1 Eylül 2007 tarihli çevrimiçi erişim)
[907] Hürriyet, **Bozlak dışındaki HADEP yöneticileri DEHAP'ta**, 5 Eylül 2002, http://arama.hurriyet.com. tr/ arsivnews.aspx?id=95778. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Geniş katılımlı bir ittifak sağlayabilme temelinde seçim hazırlıklarını sürdüren HADEP, bu doğrultuda Murat Karayalçın'ın Mayıs ayında kurduğu Sosyal Demokrat Halk Partisi (SHP), Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP), Emeğin Partisi (EMEP) ve Sosyalist Demokrasi Partisi (SDP) ile görüşmelere başlamış ve dahası bu yönde Öcalan'ın talimatları ile de Saadet Partisi[908] ile de ittifak kurabileceklerinin sinyalini vermiştir. Ancak, Ankara DGM Savcılığı tarafından KADEK hakkında açılan davanın iddianamesinde KADEK'in, legal uzantısı olarak gösterilen HADEP aracılığıyla siyasi muhatap bulmaya çalıştığının iddia edilmesi[909] ve bu iddianın kamuoyunda geniş bir şekilde yer alması ve Öcalan'ın, Karayalçın'ın DEHAP'ın başına geçme talebine binaen SHP ile ittifak kurulmasına gerek olmadığını belirtmesi[910] ve diğer sebeplerle birlikte, HADEP, ancak EMEP ve SDP ile DEHAP çatısı altında ittifak kurabilmiştir.[911]

2002 seçimlerinin Öcalan'ın yakalanmasından sonra gerçekleştirilen demokrasi vurgulu söylem değişikliğinin HADEP ve PKK'nın temel hedef kitlesi arasında ne kadar etkili olduğunun, benimsendiğinin veya yeterli görüldüğünün değerlendirilmesini sağlayacağı düşünüldüğünde HADEP'in yukarıdaki seçim ittifakı ile birlikte seçimler öncesindeki durumu incelendiğinde;

1- Seçimler öncesinde "Kimlik Bildirim ve Anadilde Eğitim Kampanyası" ve "Ben Kürdüm ve PKK'lıyım" Kampanyası" gibi oy kitlesi üzerinde önemli bir aidiyet, birlik, beraberlik, dayanışma ve motivasyon sağlayabilecek geniş katılımlı kitlesel eylemler gerçekleştirildiği; örgüte ve HADEP'e müzahir kitlelerin gündeminde sürekli sıcak tutulan ve Türkiye kamuoyunda da yankı getiren bu eylemlerin, PKK'nın meşrulaştırılması amacına dönük olduğu kadar içinde barındırdığı banal milliyetçilik unsurları ile de hedef kitlesi üzerinde "dışarıya ve ötekine" karşı ayrıştırıcı bir etki yarattığı ve bu kişiler arasında ortak hareket edebilme kapasitesini arttırdığı;

---

[908] Şimşek, a.g.e, s. 110 ve Hürriyet, **HADEP'ten SP ile ittifaka yeşil ışık**, 23 Ağustos 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/ arsivnews.aspx?id=93190. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[909] Hürriyet, **DGM, HADEP için uyardı KADEK'e de dava açtı**, 6 Ağustos 2002, http://arama. hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=89481. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[910] Şimşek, a.g.e., s. 115.
[911] Hürriyet, **HADEP, EMEP ve SDP, DEHAP çatısında seçime gidiyor**, 5 Eylül 2002, http://arama. hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=95756. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

2- HADEP'in kapatılması için Anayasa Mahkemesi nezdinde açılan davanın son aşamalarına geldiği ve partinin kamuoyunda daha fazla yer bulduğu; HADEP'in bu süreci, partinin barış ve demokrasi yolundaki tüm çabalarına rağmen, kendisinin ve temsil etme iddiasındaki kitlelerin mağdur edildiği şeklinde istismar ettiği ve bu mağduriyet üzerinden de hedef kitlesini motive etme ve kendisine daha önce oy vermemiş ancak sorunun çözümünü isteyen diğer seçmen kitlelerine de ulaşabilme imkânına kavuştuğu;
3- PKK'nın, silahlı mücadeleyi terk ettiği söylemini desteklemek, terör örgütü nitelemesinden kurtulmak ve legalleşme çabalarını daha ileriye taşımak amacıyla yeni geliştirilen söylem çerçevesinde kendisini lağvedip KADEK'i kurması ile seçmen kitlesi üzerinde meydana gelen olumlu havanın, 2004 Nisan'ında düzenlenmesi gereken seçimlerin erkene alınması ile sandığa daha çok yansıyabilme durumuna geldiği;
4- HADEP'in, 1999 yerel seçimlerinde kazandığı belediye başkanlıklarının imkânlarını genel seçimler için seferber ettiği ve oy alınamayan veya beklenenden daha az oy alınan bölgelere belediye hizmetlerinin daha yoğun bir şekilde götürülmesi ile bu bölge seçmenlerine daha somut bir şekilde ulaşabilme imkânı kazandığı görülmektedir.

Ancak HADEP, diğerleri ile birlikte, yukarıda sayılan etkenlerle seçimler öncesinde yakalamış olduğu ivmeyi sandığa istediği düzeyde yansıtamamış ve 3 Kasım günü yapılan seçimlerde, bir önceki seçimlere göre, toplam oy sayısını 478.464 ve oy oranını da %32 arttırmasına rağmen Türkiye genelinde almış olduğu toplam 1.960.660 oy ve %6,2'lik oy oranı ile ülke barajı altında kalarak Meclise girememiştir. Aldığı oy oranı ile toplam 13 ilde birinci, iki ilde ikinci ve üç ilde de üçüncü parti olma başarısını gösteren HADEP; bir ilde yüzde 50'nin üzerinde oy alırken, dört ilde yüzde 40–50 arasında, altı ilde yüzde 30–40 arasında, iki ilde yüzde 20–30 arasında ve dört ilde de yüzde onun üzerinde oy almıştır.

287.953 oy ve %5,5 oy oranı ile İstanbul en çok oy alınan il olurken, 236.689 oy ve %56,1 oy oranı ile Diyarbakır ikinci ve 105.520 oy ve %40,9 oy oranı ile Van da en çok

oy alınan üçüncü il olmuştur. Bununla birlikte 1999 seçimlerinde dokuz ilde[912] yaşanan oy sayısı ve on bir ilde yaşanan oy oranı kayıpları 2002 seçimlerinde görülmemiş ve parti bütün illerde, 1999 ve 1995 seçimlerinde almış olduğu oylarını arttırırken 1999 seçimlerine göre sadece Hakkâri'de almış olduğu oy oranında %1'lik ve 1995 seçimlerine göre de yine Hakkâri'de %9,1'lik ve Ankara'da %0,1'lik bir oy oranı kaybı yaşamıştır. HADEP'in, DEHAP çatısı altında EMEP ve SDP ile birlikte girmiş olduğu 2002 seçimlerinde almış olduğu oy sayısı ve oranları ile bunların 1995 ve 1999 seçimleri ile karşılaştırmalarını gösteren tablo ve grafik aşağıda verilmiştir.

DEHAP çatısı altında Emek-Barış-Demokrasi Bloğu adı ve toplumsal değişim, sosyal adalet, halk iradesi ve kalıcı iç barış sloganları[913] ile girilen 2002 seçimlerinden daha önceki seçimlerle karşılaştırıldığında almış olduğu oy sayısı ve oranı itibariyle nispeten başarılı olarak ayrılmış olan HADEP, Öcalan'ın yüzde onluk barajın aşılacağı öngörüsünün aksine[914] ülke barajını aşamamış olması sebebi ile bir nevi hayal kırıklığı yaşamış ve il teşkilatlarına seçim çalışmaları ile ilgili olarak birer değerlendirme yapma talimatı vermiştir.[915] Hazırlanan raporlar üzerinden yapılan değerlendirmeler ve parti meclisi ile merkez yönetim kurulu toplantıları neticesinde ise barajın aşılamamasının nedenleri arasında, seçim kararının erken alınması ve listelerin istenildiği gibi düzenlenememesinin yanı sıra "Türklerin partiyi tanımaması" da sayılmış ve HADEP'in kurulduğu günden bu yana "Kürtlerin partisi" imajıyla anıldığı ve bu imajdan kurtulması gerektiği kaydedilirken seçimde de özellikle, "Kürtlerin" yoğun olarak yaşadığı bölgelerden oy alındığının altı çizilmiş ve partinin tüm illeri kucaklayacak bir örgüt yapısına kavuşturulması gerektiği belirtilmiştir.[916] Bu yöndeki çalışmaları ile birlikte HADEP ve DEHAP 2003 yılı başlarında daha çok, olumsuz hava şartları sebebi

---

[912] 1999 seçimlerinde HADEP, 1995 seçimlerine göre Tunceli, Siirt, Adana, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Kahramanmaraş, Hatay ve Ankara'da çeşitli seviyelerde oy kaybetmiştir. Bu iller arasında Ankara, 15376 oy kaybı ile ilk sırada gelmektedir. Bununla birlikte yine 1995 seçimlerine göre HADEP, Şırnak, Tunceli, Diyarbakır, Siirt, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Kahramanmaraş, Hatay, Ankara ve Hakkari'de oy oranı kaybı yaşamıştır. Oy oranı bakımından en çok kayıp yaşanan il ise %8,1 ile Hakkâri olmuştur. (Veriler Devlet İstatistik Enstitüsü, **Milletvekili Genel Seçimi 2002** CD'sinden derlenmiştir).

[913] **Demokratik Halk Partisi 2002 Seçim Bildirgesi**. http://www.bbc.co.uk/turkish/progs/dehap_prog.doc adresinden ulaşılabilir. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[914] Şimşek, a.g.e., s. 113-114.

[915] Hürriyet, **DEHAP, seçim sonuçlarının mesajını arıyor**, 13 Kasım 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=109336. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[916] Hürriyet, **HADEP imajını değiştirecek**, 28 Kasım 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=112323. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

ile avukatları ile görüşemeyen Öcalan'ın tutukluluk koşulları ve AİHM nezdinde yapmış olduğu başvuru üzerine yoğunlaşmışlar ve faaliyetlerini bu yönde devam ettirmişlerdir.

Sıra No	İL	Oy Sayısı 2002	Oy Oranı 2002	Oy Sayısı 1999	Oy Oranı 1999	Oy Sayısı 1995	Oy Oranı 1995
1	Diyarbakır	236689	56,1%	186808	45,9%	152803	46,3%
2	Batman	70027	47,1%	60804	43,4%	43987	37,2%
3	Şırnak	47567	45,9%	20752	24,1%	17130	25,9%
4	Hakkari	33881	45,1%	28101	46,1%	27951	54,2%
5	Van	105520	40,9%	87307	35,7%	61006	28,0%
6	Mardin	89113	39,6%	55538	25,3%	37233	22,0%
7	Muş	49302	38,1%	37020	31,8%	18434	16,7%
8	Ağrı	51947	35,1%	48559	33,7%	23037	17,9%
9	Iğdır	20199	32,7%	18226	29,7%	10863	21,6%
10	Tunceli	13470	32,5%	5290	13,4%	6109	16,9%
11	Siirt	26980	32,2%	18319	22,1%	18745	26,6%
12	Bitlis	30352	29,6%	13107	13,7%	8054	10,0%
13	Kars	23659	19,6%	21617	17,5%	7772	6,8%
14	Bingöl	19709	22,2%	10681	12,9%	5526	7,1%
15	Şanlıurfa	83600	19,3%	69900	16,6%	48265	13,7%
16	Ardahan	9142	15,9%	4706	7,8%	3761	6,5%
17	Adıyaman	25666	12,0%	17055	7,5%	18672	9,5%
18	Erzurum	33291	9,8%	20865	6,2%	19134	5,9%
19	Mersin	64844	9,5%	61679	8,8%	48329	7,9%
20	Adana	79397	9,3%	62418	7,4%	63277	6,7%
21	Gaziantep	38737	8,0%	27238	5,5%	28115	6,7%
22	Elazığ	17387	7,1%	12027	4,9%	8970	3,9%
23	İstanbul	287953	5,5%	199388	4,0%	151737	3,6%
24	İzmir	97067	5,2%	78552	4,4%	58863	3,7%
25	Malatya	13344	4,2%	7438	2,3%	8283	2,9%
26	Kocaeli	25500	3,9%	19295	3,1%	14526	2,6%
27	Manisa	28296	3,9%	25083	3,6%	15603	2,3%
28	Hatay	18767	3,4%	14907	2,6%	16513	3,2%
29	Kahramanmaraş	12830	3,2%	7300	1,8%	9813	2,7%
30	Konya	27941	3,1%	21883	2,4%	20329	2,5%
31	Antalya	20971	2,8%	18604	2,5%	11701	1,9%
32	Ankara	52689	2,4%	31306	1,6%	46682	2,5%
33	Bursa	23689	2,1%	19174	1,7%	13667	1,4%
34	Diğer İller	181134	9,2%	151249	10,2%	126733	10,8%
Türkiye Geneli		1960660	6,2%	1482196	4,7%	1171623	4,2%

Birinci Parti	İkinci Parti	Üçüncü Parti	Dört veya altı

Tablo 6– 2002 Seçimlerinde DEHAP'ın en çok oy aldığı illerde oy oranlarının önceki seçimlerle karşılaştırmasını gösterir tablo

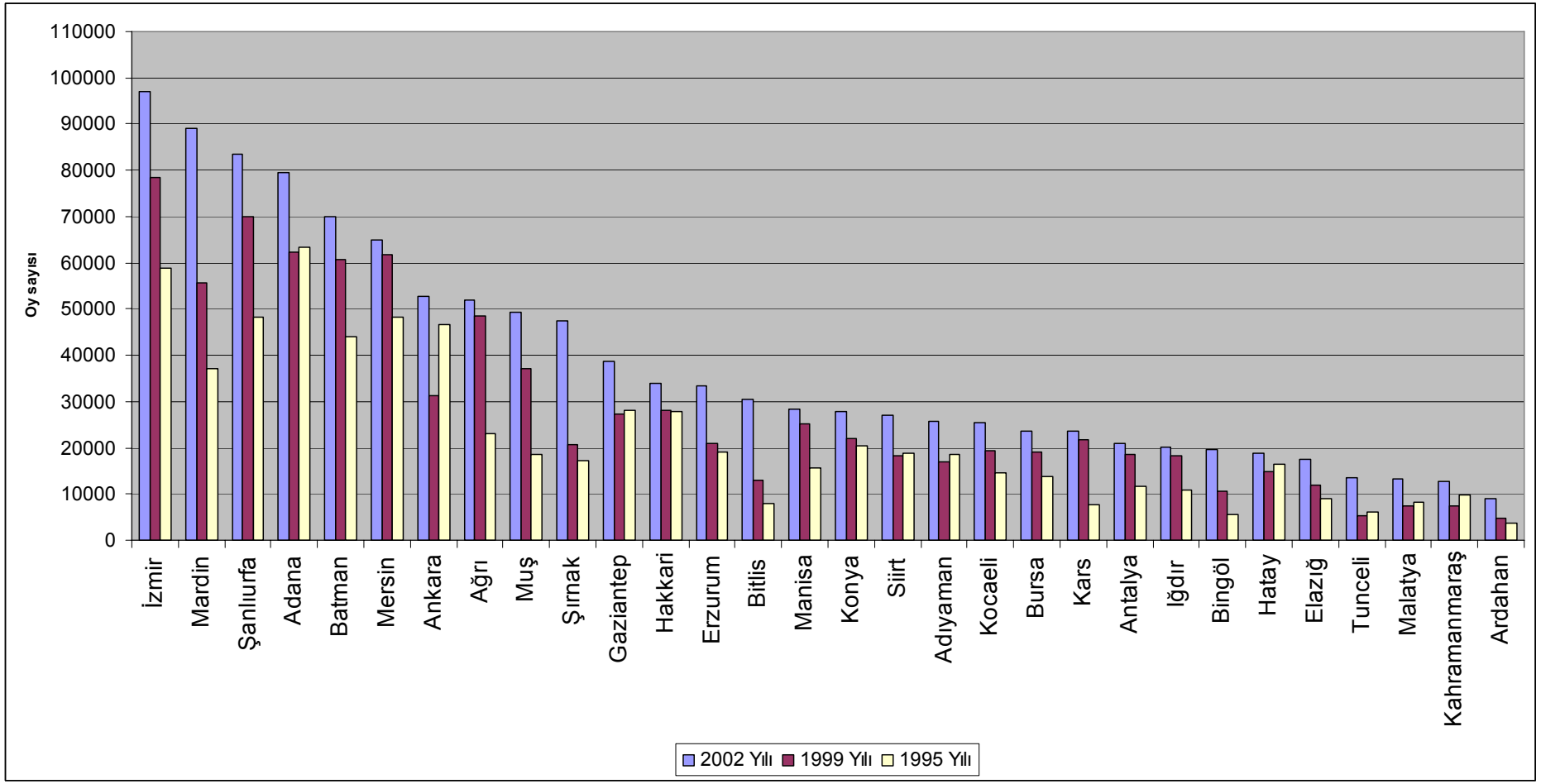

Grafik 2- 2002 Seçimlerinde DEHAP'ın bazı illerde aldığı oy sayılarının önceki seçimlerle karşılaştırmalı grafiği.

Bununla birlikte Avrupa Birliği üyeliği yolunda 2002 yılından itibaren Türkiye'de önemli yasal düzenlemelere gidilmiştir. Avrupa Birliği uyum yasa paketleri olarak adlandırılan bu düzenlemeler içerisinde 9 Ağustos 2002 tarih ve 24841 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun (Üçüncü Uyum Paketi) çerçevesinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327. maddesine yapılan bir ekleme ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince Sözleşmenin veya eki protokollerinin ihlalinin saptandığı başvurularda, ihlalin, niteliği ve ağırlığı bakımından Sözleşmenin 41. maddesine göre hükmedilmiş olan tazminatla giderilemeyecek sonuçlar doğurduğunun anlaşılması durumunda başvuru sahiplerine yargılamanın iadesini isteme hakkı verilmiştir.[917] AİHM içtihatlarının doğrudan Türk hukuk sistemine yansıtılmasını mümkün kılacak ve insan hakları ihlallerine ilişkin tashih imkânlarını güçlendirecek[918] bu düzenleme, ihtiva ettiği prosedürler ve yargılamanın iadesi için getirilen şartların ağır olması sebebi ile 4 Şubat 2003 tarih ve 25014 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 4793 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda (Beşinci Uyum Paketi) tekrar ele alınmıştır. Bu noktada Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 327. maddesinde yapılan ikinci bir değişiklikle AİHM kararları ışığında yargılamanın iadesine gidebilme konusundaki hakkın kapsamı genişletilmiş ve yargılamanın iadesine ilişkin prosedür kolaylaştırılmıştır.[919]

Yapılan bu yasal değişikliklerin konu ile ilgili en önemli yansıması, söz konusu kanun değişikliğinin Resmi Gazetede yayınlandığı gün kapatılan Demokrasi Partisinin cezaevindeki eski milletvekilleri Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın avukatları aracılığıyla yeniden yargılama talebinde bulunmaları ve bu taleplerinin Ankara 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından kabul edilmesi olmuştur.[920]

---

[917] Avrupa Birliği Genel Sekterliği (ABGS), **Avrupa Birliği Uyum Yasa Paketleri**, Ankara, 2004, Dışişleri Bakanlığı Yayınları, s. 22-23.
[918] a.g.e., s. 67.
[919] a.g.e., s. 76.
[920] Hürriyet, **Eski DEP'lilerin Tahliye Talebine Ret**, 28 Mart 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=136703. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Bu arada AİHM, 12 Mart 2003 tarihinde Öcalan davasını karara bağlamıştır. Öcalan'ın avukatları, Sözleşmenin evlenme özgürlüğüne ilişkin 12. maddesi dışında, bütün maddelerinin ihlal edildiğini iddia ettikleri halde[921] AİHM, beklentilerin aksine; oy birliğiyle, başvuru sahibinin yakalanmasının hemen sonra hâkim karşısına çıkarılmadığı için AİHS'in 5/3. maddesinin; bire karşı altı oyla, başvuru sahibinin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanmaması sebebi ile AİHS'in 6/1. maddesinin; oybirliğiyle, başvuru sahibinin adil yargılanmaması sebebiyle AİHS'in 6/3 (b) ve (c) bentleri ile birlikte ele alındığında AİHS'in 6/1. maddesinin ve bire karşı altı oyla, adil olmayan bir yargılamayı takiben başvuru sahibine ölüm cezası verilmesi ile ilgili olarak AİHS'in 3. maddesinin ihlal edildiğine ve mahkeme masrafları olarak başvuru sahibinin avukatlarına 100.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.[922]

Bu karardan bir gün sonra Anayasa Mahkemesi, 13 Mart 2003 günü yapmış olduğu oturumunda HADEP'in, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmaya ve PKK terör örgütüne yardım ve destek sağlamaya yönelik eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin sabit olduğuna kanaat getirerek Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleriyle, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 101. maddesinin (b) bendine göre kapatılması gerektiği sonucuna varmıştır.[923] Aynı gün Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu da "demokratik cumhuriyet, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırı eylemlerin odağı haline geldiği" gerekçesiyle DEHAP'ın temelli kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesine dava açmıştır.[924] Kanadoğlu, DEHAP'ın kapatılması amacıyla Nisan ayının sonunda ayrıca partinin "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne aykırı eylemlerin odağı haline geldiği" gerekçesiyle ikinci bir dava daha açmıştır.[925]

---

[921] Şeref Ünal, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Öcalan Davası,** Ankara, Ufuk Üniversitesi Yayınları, 2005, s. 3.
[922] Bekir Sözen (Çeviren), ***Öcalan v. Türkiye***, içinde Eryılmaz ve Çiçekli (Ed.ler), **Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi**, Ankara, Nisan 2003, Cilt 2 Sayı 5, ss. 292–371.
[923] Anayasa Mahkemesi, **Halkın Demokrasi Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı** http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K2003/K2003-01.HTM. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[924] Hürriyet, **DEHAP'a Kapatma Davası**, 13 Mart 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=133448. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[925] Hürriyet, **DEHAP'a İkinci Kapatma Davası**, 30 Nisan 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=143573. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Kitle eylemleri organizasyonu[926], PKK için çeşitli çağrılar[927], Öcalan sloganlarının atıldığı ve İstiklal Marşının okunmadığı olağanüstü genel kurul toplantısı[928] ve kamuoyunda gerginlik yaratmaya dönük diğer faaliyetler[929] ile geçen 2003 yılından sonra DEHAP, 2004 yılına Mart ayında yapılacak mahalli idareler seçimlerine geniş bir ittifak şemsiyesi altında girilmesi yönünde çabalarla başlamıştır. Bu doğrultuda SHP, ÖDP, EMEP, Özgür Toplum Partisi (ÖTP) ve SDP ile irtibata geçilmiş ve "demokratik güç birliği" adı ile bir ittifak kurulması çalışmalarına başlanmıştır.[930]

Seçim sürecinde Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığına kimin aday olacağı konusunda yaşanan bazı sıkıntılar[931], örgüt içerisinde Osman Öcalan ve Cemil Bayık arasında yaşanan anlaşmazlıkların DEHAP içerisinde de yankı bulduğunu göstermiş ve bu durum kamuoyunda PKK-DEHAP ilişkisinin bir kez daha sorgulanmasına sebep olmuştur.[932] Nitekim Abdullah Öcalan, bu belediye başkanlığı için hâlihazırdaki Belediye Başkanı Feridun Çelik'i aday olarak göstermiş[933] ve Osman Öcalan da bu yönde Feridun Çelik'in adaylığının desteklenmesi için partililere çağrıda bulunmuşken, Cemil Bayık ve Murat Karayılan'ın önderliğindeki muhafazakâr grup, Çelik'in "demokratik güç birliği" ittifakını benimsemediğini ileri sürmüşlerdir. DEHAP da muhafazakâr kanadın etkisinde kalarak Diyarbakır Belediye Başkanlığı için Osman Baydemir'i aday göstermiştir. Bunun üzerine Feridun Çelik, seçimlere bağımsız girme kararı alsa da seçimlerden önce adaylıktan çekilmiştir.[934]

---

[926] Hürriyet, **DEHAP'tan Genel Af için 1 Milyon İmza**, 2 Temmuz 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=156800 ve Hürriyet, **DEHAP'tan Kürtçe isim eylemi**, 28 Ekim 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=179783. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[927] Hürriyet, **DEHAP, PKK/KADEK'e Af İstedi**, 20 Mayıs 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=147940. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[928] Hürriyet, **DEHAP Kongresi Yapılıyor**, 8 Haziran 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=151956 ve Hürriyet, **Yine 'Biji Apo'**, 9 Haziran 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=152015. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[929] Hürriyet, **Gemlik'te Öcalan Gerginliği**, 12 Kasım 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=183116 ve Hürriyet, **Gemlik Savaşı**, 13 Kasım 2003, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=183197. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[930] Hürriyet, **Sol İttifakın Liderlerinden Güçbirliği Kararı**, 29 Ocak 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=199197. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[931] Hürriyet, **PKK'yı Böldüler**, 1 Mart 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=206148
[932] Mehmet Ali Birand, **PKK, Elini DEHAP'tan Çekmedikçe**, 4 Mart 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=206942. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[933] Şimşek, a.g.e., s. 153.
[934] Hürriyet, **DEHAP'lı Çelik Adaylıktan Çekildi**, 5 Mart 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=207446. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Parti içinde yaşanan bu sıkıntılar, 48 ilin 32'sinde SHP, 5'inde ÖDP, 10'unda EMEP, Uşak'ta ise hem EMEP, hem ÖDP çatısı altında girilen[935] 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçimlerinde partinin aldığı oyları da etkilemiştir. Bu seçimlerde DEHAP, bir büyükşehir, dört il, 29 ilçe ve 34 belde belediye başkanlığını kazanmışsa da 1999 seçimlerinde kazanılan Van ve Ağrı belediye başkanlıklarını kaybetmiş, aldığı 1.129.049 oy ile 2002 Milletvekili Seçimlerinde göre oy sayısı 831.611 düşürmüş ve oy oranı da %1,5 düşüş ile %4,7'ye gerilemiştir.[936] Özellikle alınan oy sayısı bakımından 2004 yerel seçimlerinde büyük bir başarısızlık yaşayan DEHAP da bu başarısızlığını hem Demokratik Güçbirliğinin almış olduğu oy oranı ile hem de kazanılan belediye başkanlıkları sayısı itibariyle hedeflenen başarının yakalanamadığını belirtmek sureti ile kabul etmiştir.[937]

Bununla birlikte dönem içerisinde Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı adayı konusunda DEHAP içerisinde yaşanan anlaşmazlıklar daha büyük boyutlarda, yukarıda PKK'nın sözde kongrelerinin ele alındığı bölümde daha geniş bir şekilde incelendiği üzere, PKK'nın dağ kadroları arasında da yaşanmış ve bu sıkıntılar PKK'yı bölünme aşamasına getirmiştir. Örgütün dağılmasının önüne geçebilmek amacı ile Öcalan'ın bulduğu çıkış noktası ise dışarıya karşı ayrıştırıcı içe dönük olarak ise birleştirici ve motive edici silahlı eylemlere eski şiddetinde tekrar dönmek olmuş ve avukatları ile yaptığı görüşmelerde açıkça bu yönde tehditler savurmuştur.[938] Bu söylemler çerçevesinde PKK'nın 1 Haziran 2004 tarihinden itibaren tek taraflı sözde ateşkesini sona erdirdiğini açıklaması[939] ve eylemlerine tekrar başlaması ise HEP'in kurulmasından itibaren, PKK/HEP ve devamı niteliğindeki partiler arasındaki en önemli açmaz olarak gündeme gelen ve Türk kamuoyunda da HEP ve devamı niteliğindeki

---

[935] Evrensel, **Karayalçın: Güçbirliği Seçim İttifakıydı**, 18 Nisan 2004, http://www.evrensel.net/04/04/18/politika.html#2. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[936] TÜİK, **28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçiminde Siyasi Partilerin ve Bağımsızların Aldıkları Oy Sayısı ve Oranı**, http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=195. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[937] Hürriyet, **DEHAP Yenilgiyi Kabul Etti**, 29 Mart 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=213555. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

[938] Şimşek, a.g.e., s. 169. Öcalan 24 Mart 2004 tarihli görüşmesinde avukatlarına şu şekilde seslenmektedir: "*Türkiye için söylüyorum, bir iki ay içerisinde –azami süre mayıs sonudur- Türkiye, PKK olayına çözüm getirmelidir. Çözüm olmazsa ne olur. Sayıları artar gelirler. Beş bin kadar gelir, bu da savaş demektir. Engelleyemiyor, tutamıyor dersiniz.* ***Çünkü örgüt gidiyor****. Savaş doğallığında gelişir. Bu adımı başlatmayalım istiyoruz. Bu çerçevede, basınla, hükümet çevreleriyle etkili bir diyalog kurun. "****Öcalan uyarıyor****" deyin.*" (Vurgular eklenmiştir).

[939] Komalenciwan, **PKK Ateşkesi Sorguluyor**.

partilere güvensizlik duyulmasına sebep olan olayların tekrarlanması sonucunu doğurmuştur.

Zira, Yargıtay 9. Ceza Dairesi, eski milletvekilleri Leyla Zana ve arkadaşlarının 4 Şubat 2003 tarihinde yapmış oldukları yeniden yargılama talepleri üzerine Ankara 1. No'lu Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 1994 yılında verilen 15'er yıl ağır hapis cezasını yeniden yargılama sonunda tasdik eden kararını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatları çerçevesinde DEP'lilerin tutuklu kaldıkları süreyi ve yargılamanın geldiği aşamayı da dikkate alarak bozmuş ve 9 Haziran 2004 günü, 8 Temmuz tarihli duruşmayı beklemeksizin, tahliye kararı almıştır.[940] Dahası bu karar, anadilde yayın yapılabilmesini düzenleyen Beşinci Uyum Paketinde yer alan düzenlemelere dayanarak Türkiye radyo ve televizyonlarında Kürtçe yayının başladığı gün[941] alınmıştır. PKK'nın, yıllardır sözde uğruna savaştığı iddia edilen ancak gerçekte sadece istismar ettiği bazı hakların yasal düzenlemelerden sonra uygulamada da hayata geçirildiği bir dönemde, örgüt içinde yaşanan tüm sıkıntılara rağmen, silahlı mücadelesini tekrar başlatması da PKK'nın amaçları ve varlık sebebi konusunda oldukça manidar olmuştur. DEHAP'ın bu gelişmelerin hemen akabinde 11 Haziran[942] ve 5 Eylül 2004[943] tarihlerinde yapmış olduğu silahı bırakın çağrılarını cevapsız bırakan PKK bu doğrultuda DEHAP'ı bir kez daha Türk kamuoyunda mahkum etmiştir.

Bununla birlikte DEP'li eski milletvekillerinin cezaevinden çıkmaları DEHAP ve ÖTP'de memnuniyetle karşılanmış ve ÖTP derhal kendisini feshederken DEHAP da altı aylık bir süreç içerisinde fesih kararı almıştır.[944] Bu arada Leyla Zana ve arkadaşları, başlangıçta "yasal engelimiz var" diyerek tereddüt geçirdikleri ancak Öcalan'ın dayatması ile kabul etmek zorunda kaldıkları[945] Özgür Yurttaş Hareketi adı altında yeni bir çalışma yürütme gayreti içerisine girmişlerdir. Bu hareketin talimatları bizzat

---

[940] Hürriyet, **Jet Tahliye**, 10 Haziran 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=232415. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[941] a.g.a.
[942] Hürriyet, **DEHAP'tan PKK'ya Ateşkesi Bozmayın Çağrısı**, 12 Haziran 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=233092. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[943] Hürriyet, **DEHAP'tan PKK'ya Silahı Bırakın Çağrısı**, 6 Eylül 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=255210. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[944] Hürriyet, **ÖTP ve DEHAP'tan Fesih Kararı**, 11 Temmuz 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=240277. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[945] Derya Sazak, **Ümit Fırat: PKK, Kürt Sorununu Çözülemez Hale Getirdi**, http://www.gelawej.org/modules.php?name=News&file=article&sid=1363. (6 Nisan 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Abdullah Öcalan tarafından[946] 14 ve 28 Nisan 2004 tarihlerinde avukatları ile yapmış olduğu görüşmelerde verilmiştir.[947] Barış ve kardeşlik söylemleri[948] ile örülen bu hareket çerçevesinde, bu söylemlerini desteklemek maksadıyla DEP'li eski vekiller, tahliyelerinden bir hafta sonra DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan ile birlikte PKK'lı teröristler tarafından şehit edilen bir erin ailesine taziye ziyaretinde bulunmuşlardır.[949] Ancak Zana ve arkadaşlarının Öcalan'ın talimatıyla başlattıkları bu süreç devam ederken, örgüt ve parti içerisindeki bir takım radikal unsurlar da provokatif faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir ve dört belediye başkanının, 2004 yılı Ağustos ayında yapılan operasyonlar neticesinde ölü olarak ele geçirilen ve 28 Temmuz günü Diyarbakır'da bir bekçinin şehit edilmesinden sorumlu olan teröristlerin ailelerine taziye ziyaretinde bulunmaları bu dönem içerisinde kamuoyunda tepki çeken faaliyetlerdendir.[950]

Özgür Yurttaş Hareketi adı altında başlayan, zaman içerisinde Demokratik Toplum Hareketi adını alan Zana ve arkadaşlarının çalışmaları 2004 Aralık ayı itibariyle partileşme çalışmalarına dönmüş bu yöndeki ilk toplantı 24 Aralık günü Diyarbakır'da gerçekleştirilmiştir.[951] DEHAP eski Genel Başkanı Mehmet Abbasoğlu, HADEP eski Genel Başkanı Murat Bozlak, ÖTP eski Genel Başkanı Ahmet Turan Demir, DEHAP Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, kapatılan HEP'in Genel Başkanı Feridun Yazar, kapatılan DEP eski milletvekilleri Leyla Zana, Orhan Doğan, Selim Sadak, Hatip Dicle, Ahmet Türk, avukatlar Aysel Tuğluk ve Doğan Erbaş, Senanik Öner ve Diyarbakır Bağlar Beldesi Belediye eski Başkanı Cebbar Laygara'nın katıldığı bu ilk toplantı ile somut olarak başlayan yeni parti çalışmaları, 9 Kasım 2005 günü İçişlerine Bakanlığına verilen kuruluş dilekçesi ile Demokratik Toplum Partisi (DTP) adı ile sonuç vermiştir. Parti Eşbaşkanı sıfatıyla "*DTP 70 milyonun partisidir. 70 milyonu kucaklamaya hazırdır. Toplumlar arasında diyaloğun, kardeşliğin gelişmesi için çaba göstereceğiz.*

---

[946] Neşe Düzel, **Enver Sezgin: İmralı'da PKK'yı Yeniden Kurdu**, 11 Temmuz 2005, http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=158356. (6 Nisan 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[947] Şimşek, a.g.e., s. 177 ve 181.
[948] Hürriyet, **Zana: Barış için Kan Değil Ter Dökmek Gerekiyor**, 13 Haziran 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=233275. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[949] Hürriyet, **Eski DEP'liler Şehit Ailesini Ziyaret Ettiler**, 17 Haziran 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=234289. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[950] Emin Çölaşan, **Bunlar Kimin Başkanı**, 11 Ağustos 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=248381. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[951] Hürriyet, **Zana, İlk Parti Kurma Çalılmasını Diyarbakır'da Yaptı**, 25 Aralık 2004, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=284033. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Birlikte yaşamayı hedefliyoruz. Birlikte yaşamayı da birlikte aşacağız."[952] şeklinde ilk açıklamalarını yapan Ahmet Türk ile birlikte Aysel Tuğluk da Zana, Doğan, Dicle ve Sadak'ın yasaklı olması sebebi ile partinin eşbaşkanlığına getirilmiştir. Kurulan yeni partinin bazı temel ilkeleri 25-26 Aralık 2004 tarihlerinde Diyarbakır'da gerçekleştirilen toplantıda aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- AB sürecini desteklemek.
- Kürt sorununun coğrafi bütünlük içinde barışçıl ve demokratik çözümünü hedeflemek.
- Türkiye'nin sorunlarını en az bu sorun kadar önemsemek.
- Toplumsal sorunların zor ve şiddet yoluyla çözümüne karşı çıkmak ve her koşulda barışı savunmak.
- Yeni, demokratik ve evrensel bir anayasa ile Kürtler de dahil olmak üzere tüm etnik farklılıkların Türkiyelilik üst kimliği altında tanımlanmasını sağlamak.
- Demokratikleşmenin önündeki engelleri kaldırmak.[953]

Bazı Kürtçü kesimler tarafından büyük bir heyecanla karşılanan ve sözde sorunun çözümü için güçlü bir alternatif olarak sunulan[954] bu hareket, bazı kesimler tarafından "Kürtlerin Türkiye Cumhuriyetine entegrasyon projesi" olarak da algılanmıştır.[955] Kendisini önceleyen partiler gibi halktan kopuk[956] ve AB yanlısı olmak ve gereksiz bir Türkiyelileşme iddiasında bulunmakla[957] da itham edilen bu hareket zıt bir şekilde söyleminde Türkiye'nin tamamına sahip çıkma iddiasında bulunmasına rağmen bir "Kürt hareketi" olarak ortaya çıktığı[958], hareketin sadece yönetimde bir vitrin değişikliği

---

[952] Yeni Özgür Politika, **DTP 1. Olağan Kongresine Hazırlanıyor**, 10 Kasım 2005, http://www.yeni ozgurpolitika.org/index.html?bolum=haber&hid=4003. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[953] **DTH Genel Yaklaşım ve İlkeleri**, http://www.bianet.org/2004/12/29/51671.htm. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[954] Ersen Öngel, **DTH Çözümüyle Geliyor**, http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID= 5&ArsivAnaID=29009. (29 MAyıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[955] Vildan Tanrıkulu, **Demokratik Toplum Hareketi, Kürtleri TC'ye Siyasal Entegrasyon Projesidir**, http://www.kurdinfo.com/cozum/vil11.htm. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[956] Nizamettin Taş, **Nasıl Bir Parti**, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content1&pa= showpage&pid=50. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[957] Nizamettin Taş, **Kürt Özgrülük Mücadelesinin En Büyük Zaafı Ulusal Stratejiden Yoksun Olmasıdır**, http://www.demanu.com.tr/arsiv/09_06_2005_105sy/niv_nizamettin_tas.htm. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[958] Zaman, **Orhan Doğan: Hiçbir Türk Aydınını Arkamıza Alamadık**, 2 Mayıs 2005, http://www. zaman.com.tr/?bl=roportaj&trh=20050502&hn=169037. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

getirebileceği[959] ancak bu hareketin de kendisinden önce yaşanan örneklerde olduğu marjinal kalmaya mahkum olduğu ve Kürt halkından ve uluslararası topluluktan destek alamayacağı[960] yönünde eleştirilere de maruz kalmıştır. Bununla beraber harekete en büyük destek, doğal olarak, başlatıcısı olan PKK'dan gelmiştir. Bu doğrultuda PKK'nın bazı yayın organları ve internet sitelerinde DTH'nin tepeden örgütlendirilmeyen, halka dayalı ve halkla birlikte siyaset yapmayı esas alan bir hareket olduğu ve böyle bir hareketin başlangıcının dahi yepyeni bir heyecan yaratması gerektiği[961] ve kendisinden önce kurulan bütün partilerin kazanımlarını ve mücadeleci özlerini koruyacağı ancak geçmişin tekrarı olmayarak geçmişten dersler çıkararak sonuç alacağı[962] ifade edilmiştir. Bununla beraber KONGRA-GEL de DTH'nin bir siyasal boşluğu dolduracağı ve çözüm için belirleyici olacağı yönünde görüş belirtmiştir.[963]

DTP'nin kuruluş aşamasında yaşanan bazı olaylar ise DTP'nin misyonunun ve kendisini önceleyen partilerden farklı bir hava yakalayıp yakalayamayacağının değerlendirilmesi için önemli ipuçları vermiştir. Bu doğrultuda DTH ve DEHAP tarafından, 2005 yılı Nevruz kutlamalarında 20 Mart günü Mersin'de Türk bayrağının yakılması olayını[964] kınayan açıklamalar ve sağduyu çağrıları[965] yapılması kamuoyunda olumlu bir şekilde karşılanmıştır. Ancak DTP ve DEHAP, takip eden süreçte Mersin'de yaşanan bayrak yakma olayına tepki olarak Trabzon[966] ve Sakarya'da[967] yaşanan olaylarla tırmanan gerginliği arttıracağı ve esasında Mersin, Trabzon ve Sakarya'da yaşanan olaylar ile aynı amaçlara hizmet edeceği aşikar olan girişimlerde bulunmaktan da geri durmayarak bayrak yakma olayına gösterdikleri tepkinin samimiyetinin

---

[959] Ümit Fırat ve Kemal Parlak, **Hareket Yeni Değil**, http://turkish.rizgari.com/modules.php?name=News&file=article&sid=89. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[960] PWD, **Kürt Halkına ve Siyasal Güçlerine** http://www.welatparez.com/articles/2004/11/2004-11-08.php. 2005. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[961] Serxwebun, **Kürt Demokratik Siyaseti ve Demokratik Toplum Hareketi**, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=117. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[962] Rojaciwan, **DTH Nedir**, http://www.rojaciwan.com/modules.php?name=News&file=printpdf&sid=3124. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[963] Komalenciwan, **Kongra-Gel: DTH Çözümde Belirleyici Olacak**, http://www.komalenciwan.com/haber-2375.html. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[964] Hürriyet, **Nevruz'da Öcalan Gösterisi**, 20 Mart 2005, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/03/20/616197.asp. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[965] Hürriyet, **Zana: Bayrak Ortak Değerimizdir**, 22 Mart 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=305702 ve Hürriyet, **DEHAP: Türk Bayrağı Kürtlerin de Bayrağıdır**, 22 Mart 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=305771. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[966] Hürriyet, **Tehlikeli Tırmanış**, 6 Nisan 2005, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/04/06/623695.asp.
[967] Hürriyet, **Adapazarı'nda Linç Girişimi**, 12 Nisan 2005, http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2005/04/12/626536.asp. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

sorgulanmasına sebep olmuşlardır. Nitekim DTP'ye katılma kararı alan DEHAP'lıların Gemlik'te Abdullah Öcalan lehine gösteri yapmak istemeleri[968] üzerine Gemlik'e giderken düşman işgalinden kurtuluşunun 83. yıldönümünün kutlandığı Bozüyük'te otobüs camlarına Abdullah Öcalan posterleri açmaları ile başlayan ve ilçe halkının konvoyun önünü kesmesi ile devam eden olaylarda 144 kişi yaralanmıştır.[969] Düzenlenmesine izin verilmeyen gösteriden önce de Gemlik'e gitmek üzere toplanılan yerleşim merkezlerinde göstericiler tarafından yoğun şiddet eylemleri gerçekleştirilmiştir.[970] Yaşanan bu olaylar ise kamuoyunda yavaş yavaş küllenmeye yüz tutmuş tahammülsüzlük ve kutuplaşmanın tekrar yükselmesine sebep olmuştur.

Lakin DTP'nin ne olduğu ve nasıl hareket edeceğinin anlaşılmasında yaşanan hiçbir olay, DTP'nin kuruluş sürecine katılmayan, şiddet karşıtı, eski HADEP'li Hikmet Fidan'ın öldürülmesi ve DTP'lilerin bu cinayete göstermiş oldukları tepki kadar belirleyici olmamıştır. HADEP'in kapatılması ile siyasi faaliyetlerine ara veren Fidan, eski DEP milletvekillerinin bırakılması üzerine, bu kişilerin Öcalan güdümlü yeni bir oluşum içine gireceklerini tahmin ederek İzmir'deki 50 arkadaşıyla bu kişilerin inisiyatifine bırakılmayacak, geniş katılımlı demokratik bir oluşumun koşullarının tartışıldığı iki toplantı tertip etmiştir.[971] DTH'nin İzmir'de gerçekleştirdiği bir toplantıda "*Demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü mücadelesi verecek ama bunu iç yapısında tanımayacak bir hareketten sonuç alınacağına inanmıyoruz*"[972] demek sureti ile PKK ve partililerin tepkisini çeken Fidan bu toplantıdan sonra, oğlunun ifadeleriyle Zübeyir Aydar ve Murat Karayılan'dan[973], tehditler almaya başlamış ve 6 Temmuz günü Diyarbakır'da başına sıkılan tek bir kurşunla infaz edilmiştir.[974] Yapılan

---

[968] Hürriyet, **Gemlik'te Apo Gerginliği**, 4 Eylül 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=347384. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[969] Hürriyet, **Bozüyük'te Linç Girişimi**, 5 Eylül 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=347564. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[970] Hürriyet, **Gemlik Olmadı Varoşları Yaktılar**, 5 Eylül 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=347563. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[971] Hürriyet, **Hikmet Fidan**, 24 Temmuz 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=336926. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[972] a.g.a.
[973] Hürriyet, **Fidan'ın Oğlu: Cinayetten Öcalan'ın Haberi Vardı**, 29 Aralık 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=3717238. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[974] Hürriyet, **Eski DEHAP'lı Yönetici Tek Kurşunla Öldürüldü**, 7 Temmuz 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=332918. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

soruşturma neticesinde tutuklanan üç katil zanlısının PKK ile bağlantıları güvenlik güçlerince tespit edilmiştir.[975]

Cinayet, Türkiye kamuoyunda geniş şekilde yankı bulmuş ve PKK'nın Kürtçü siyaset üzerindeki etkisi tartışma konusu olmuştur.[976] Üst düzey PKK'lılardan Mustafa Karasu'nun "*Kürtler kimin cenazesine sahip çıkacağını bilir, hainlerin cenazesine sahip çıkılmaz*"[977] açıklaması ile üstü kapalı olarak da PKK tarafından üstlenilen cinayete Leyla Zana ve arkadaşlarının göstereceği tepki merakla beklenmiş ancak Zana ve arkadaşlarının, cinayeti kınadıklarını bildirseler[978] de genel itibariyle sesiz kalmaları[979], tüm kesimlerden aydınların katıldığı cinayeti kınayan bildiriye imza atmamaları ve Fidan'ın cenaze törenine katılmamaları[980] ile PKK ve Öcalan'dan bağımsız hareket edemeyeceklerini göstermişlerdir. PKK'lı teröristlerin cenazelerine her fırsatta ambulans tedarik eden Diyarbakır Belediyesinin "aracın deposu delik" bahanesi ile Fidan'ın cenazesine araç tahsis etmemesi[981] de DTH ve DEHAP'ın cinayetine nasıl yaklaştığının bir başka göstergesi olmuştur.

Esasında, arkasında, PKK'nın siyasi partiler aracılığıyla legalleşme faaliyetlerine başladığı ilk aşamadan itibaren muhafazasına azami dikkat gösterdiği ve İkinci Bölümde de ifade edilen, "siyasal söylem alanındaki tekelini bir başka unsura bırakmama düşüncesi ve bu alanda yaşanacak gelişmeleri tamamen kendi denetimi altında tutabilme kaygısı"nın yattığı Fidan cinayetine DTH ve DEHAP'lıların bu şekilde yaklaşması da anormal karşılanmamalıdır.

---

[975] Hürriyet, **Emniyet: Hikmet Fidan'ı PKK Öldürttü**, 28 Ekim 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=3454091. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[976] Bu tepkilerin derlenmiş bir çalışması için bakınız: Haşim Söylemez, **Kürt Siyaseti PKK'yı Aşamıyor**, Aksiyon, Sayı: 575, 12 Aralık 2005, http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=23001. (5 Mart 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[977] Haşim Söylemez, **PKK'nın Derdi Kürtler Değil**, Aksiyon, Sayı: 556, 1 Ağustos 2005, http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=22251. (5 Mart 2006 tarihli çevrimiçi erişim).
[978] Hürriyet, **Sorumlu Değiliz Fidan'ın İnfazını Kınıyoruz**, 9 Temmuz 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=333446. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[979] Soli Özel, **Kapan**, 17 Temmuz 2005, http://arsiv.sabah.com.tr/2005/07/17/yaz1009-60-111.html. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[980] Hürriyet, **Hikmet Fidan**.
[981] a.g.a.

Bu gelişmelerin haricinde 18 Kasım 2005 tarihinde kendisini feshedip[982] DTP'ye katılıncaya kadar DEHAP ve devam eden süreçte de DTP, Fidan cinayetinin gölgesini üzerinde taşıyarak, kendisini önceleyen partilerden önemli bir fark yaratamadan, mevcut sıkıntıya sebep olan ekonomik, sosyal, kültürel ve diğer etkenlere herhangi bir somut çözüm önerisi getiremeden ve Öcalan güdümünde, çoğu zaman da hamasi söylemlerle faaliyetlerine devam etmiştir. Her ne kadar Türkiye kamuoyunda, DTP'nin daha kuruluş aşamasındaki Öcalan etkisi görmezden gelinerek, DTP ile PKK'nın ayrıştırılması[983] konusu zaman zaman gündeme getirilmişse de mevcut durumun muhafaza edilerek sürdürülmesi, Fırat'ın bahsettiği üzere[984], derdi Kürtler olmayan PKK'nın amaçlarına daha uygun görülmüş ve PKK'nın kontrolündeki Kürtçü siyasi partiler mevcut sıkıntılara çözüm getiremedikleri gibi çözümün önünde de önemli bir engel olarak Türk siyasi tarihi içerisindeki yerlerini almışlardır.

---

[982] Hürriyet, **DEHAP Tarih Oldu**, 19 Kasım 2005, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=3541608. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[983] Mehmet Ali Birand, **DTP'yi PKK'dan Koparabilir miyiz**, 19 Temmuz 2006, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=4775885. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).
[984] Söylemez, **PKK'nın Derdi Kürtler...**

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Türkiye, 21. yüzyıl siyaset bilimi, sosyal bilimler ve uluslararası ilişkiler çalışma ve uygulamalarına damgasını vuran terör ve terörizm gerçekliklerini kırk yılı aşkın bir süredir tecrübe etmiş bir ülkedir. Uzun yıllar farklı ideoloji, dünya görüşü ve inanç sistemini kaynak alan değişik tip terör hareketleri ile mücadele eden Türkiye'nin ayrılıkçı etnik terör ve terörizm ile tanışması ise 1984 yılında gerçekleştirdiği eylemler ile PKK terör örgütü aracılığıyla olmuştur. Bu tarihten itibaren PKK, gerçekleştirmiş olduğu terör eylemleri ile Türkiye'nin ulusal güvenliğinin en önemli gündem maddesi haline gelmiştir. 2007 yılı Ekim ayı itibariyle hâlâ Türkiye'nin en önemli gündem maddesi olmaya devam eden örgüt; PKK (Kürdistan İşçi Partisi) adı altında 1978 yılından itibaren yirmi dokuz yıl ve 1978 yılı öncesindeki faaliyetleri ile de muhtelif isimler altında otuz iki yıldır etnik ayrılıkçı terör hareketini zaman zaman şiddeti artan bir seviyede kimi zaman da daha yumuşak söylem ve faaliyetlerle devam ettirmiş ve ettirmektedir.

Diğerleri ile birlikte, sebep olduğu otuz beş binden fazla can kaybı ve milyarlarca dolarlık maddi zarar ile etnik ayrılıkçılık temelinde hareket eden dünyadaki en ciddi terör hareketlerinden birisi olan PKK terörünün, nasıl bu kadar uzun bir süre başladığı günden itibaren arzu ettiği nihai amaçlarına ulaşamadığı, bununla birlikte varlığını da tüketmediği soruları da belki PKK terörü üzerinde yapılan çalışmalarda siyasetçi, bürokrat ve akademisyenlerin sordukları veya sormaları gereken en önemli sorulardan ikisi haline gelmiştir. Bu doğrultuda otuz yılı aşan bu terör hareketinin yüzeysel bir incelemesi dâhi silahlı eylemlerin PKK için sahip olduğu hayatî değeri anlamak için yeterli olacaktır. Nitekim PKK, varlığını her şeyden önce silahlı eylemleri ile duyuran ve devam ettiren bir örgüttür ve 2007 yılı yazı itibariyle arttırdığı terör eylemlerinden de anlaşılacağı gibi örgütün en önemli dayanağı hâlâ silahlı eylemleridir.

Silahlı eylemlerin mevcudiyetini devam ettirebilmesindeki yerinin farkında olarak PKK da temel olarak faaliyetlerini yürüttüğü bölgenin sahip olduğu başta ekonomik olmak üzere diğer sıkıntılarını, bununla birlikte toplumsal yapısı, arazi şartları, hava koşulları, sınır özellikleri gibi diğer tüm özelliklerini lehine kullanmış ve bu kazanımlarını,

içerisine Irak, İran ve Suriye'nin de dâhil olduğu daha geniş bir bölgede yaşanan uluslararası gelişme ve değişimlerin ortaya çıkarttığı şartlar ve başta Batılı ülkeler olmak üzere diğer ülkelerin birçoğunun bu terör hareketi karşısındaki, PKK lehine olarak kabul edilebilecek duruşları[985] ile birleştirerek Türkiye'nin karşısına dünyadaki silahlı eylem gücü en yüksek terör örgütlerinden birisini çıkartmıştır. Ne var ki, PKK, sahip olduğu diğer tüm imkânlarla birlikte en önemli dayanağı olan ve yukarıda bahsedilen seviyedeki silahlı gücü ile terör eylemlerine başladığı günden itibaren otuz yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen nihai amaçlarını gerçekleştirememiştir ve bu amaçlarını gelecekte gerçekleştirebilmekten de uzak görünmektedir.

PKK terörünün, öngördüğü amaçlara ulaşamamasının en önemli sebebi ise tüm olumsuzluklara ve bazı eksik ve yanlış politikalara rağmen Türk güvenlik güçlerinin bu terör hareketine karşı teknik güvenlik alanında göstermiş oldukları başarılı mücadeledir. Özellikle terör örgütü için hayati öneme sahip olan Irak'ın kuzeyinde Dublin Süreci sonrasında yaşanan bölgesel çatışmalarda büyük kayıp veren PKK terör örgütüne karşı 1995 yılı ve sonrasında gerçekleştirilen sınır ötesi harekatlar belli bir noktaya kadar teröristle mücadelede Türkiye'nin somut sonuçlar elde etmesine imkan sağlamıştır. Ancak, nasıl sahip olduğu tüm olumlu imkânlar PKK'yı nihai amaçlarına ulaştıramadıysa, etnik ayrılıkçılık temeline dayanan dünyadaki en ciddi terör hareketlerinden birisi olan PKK'nın otuz yılı aşkın bir süredir neden amaçlarına ulaşamadığının sorusunun cevabı olan teknik güvenlik alanında elde edilen bu başarılar da otuz yılı aşkın bir süredir Türkiye'nin PKK terörüne kesin bir çözüm getirmesini sağlayamamıştır.

Mevcut durumun bu şartlar içerisinde devam etmesi noktasında, uzun zamandır bir organize suç şebekesi halini de almış PKK terör örgütü için saflarına yeni elemanlar katabildiği sürece herhangi bir sakınca görünmemektedir. Türkiye için ise her gün yeni acılar anlamına gelen bu durum, elbette ki kabul edilebilir bir seviye değildir. Bununla birlikte terör örgütü ve Türkiye şartları kendi lehlerine değiştirmek için de faaliyetlerini yoğun bir şekilde sürdürmektedir. Ancak PKK terör örgütünün varlığını temel olarak silahlı eylemlerine dayandırdığı ve Türkiye'nin bunun karşısında PKK ile mücadeleyi

[985] Hale, a.g.e., s. 244.

silahlı mücadeleye indirgediği[986] bir ortamda, iki mücadele stratejisi arasındaki fark; PKK'nın henüz kuruluşundan beri silahlı eylemleri ile siyasal bir hareket oluşturmaya çalışması ve siyasal alana yönelik faaliyetlerini, bu faaliyetlere ayrı bir önem vererek yürütmesine rağmen, Kara Kuvvetleri Komutanı İlker Başbuğ'un da ifade ettiği gibi[987] Türkiye'nin bu alanda, silahlı mücadele alanında elde ettiği kazanımlarını destekleyecek, herhangi bir somut politika üret(e)mediği, belki de üretmesi gerektiğini gör(e)mediği veya bunları bir türlü geliştirip uygulamaya sok(a)madığı gerçeğidir.

Bu tespitten hareketle Türkiye'nin PKK terör örgütü karşısında teknik güvenlik alanında kazandığı başarıları, terör örgütünün en önemli diğer faaliyet alanı olan siyasal alanda da tekrarlayarak otuz yılı aşkın bir süredir devam etmekte olan etnik ayrılıkçı PKK terörünü her veçhiyle asgari düzeye indirip sona erdirebilmesi için mevcut çalışmanın da amacı; PKK terör örgütünün silahlı eylemleri ile ulaşamadığı amaçlarını gerçekleştirme yolunda siyasal alanda arttırarak sürdürdüğü faaliyetlerinin bir resmini çekmek ve Türk siyasetçi, bürokrat ve akademisyenlerinin bu alanda yapacakları daha sonraki çalışmalara bir kaynak sağlamak olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda çalışmanın ilk bölümünde zamanın şartları içerisinde PKK terör örgütünün kuruluşu ve 1980 askeri müdahalesinden önce gerçekleştirdiği eylemler incelenmiş ve kurucu belgeler ışığında bir PKK tanımlaması yapılarak PKK terör örgütünün siyasal alan faaliyetlerinin değerlendirilmesinde herhangi bir eksikliğe meydan verilmemeye ve kuruluşundan itibaren geçirdiği ideolojik, stratejik ve taktik eylem ve söylem değişikliklerinin değerlendirilebilmesi imkânına ulaşılmaya çalışılmıştır. Söz konusu dönem içerisinde Abdullah Öcalan'ın "*Kürdistan'ın sömürge olduğu ve bağımsız bir Kürdistan'ın neden düşünülemeyeceği*" sorgusu ile temelleri atılan ve kuruluş döneminde parti, cephe, ordu örgüt yapılanması içerisinde Marksist-Leninist ideolojiye sahip, nihai hedefi olan "Bağımsız Birleşik Kürdistan'ı" kurmak için uzun süreli halk savaşı stratejisini benimsemiş, etnik ayrılıkçı bir terör örgütü olarak tanımlanan PKK terör örgütünün, bu dönemde Marksist yaklaşımlı, etnik ayrımcılığı ön

---

[986] Kışlalı, a.g.e., s. 10.
[987] Hürriyet, **Acı Gerçek**, 6 Ekim 2007, http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=7431921 (8 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

plana çıkaran, şiddet kullanımını en önemli araç olarak gören ve diğer her türlü çözüm önerisini kesin olarak reddeden bir düşünce sistemine sahip olduğu görülmüştür.

PKK terör örgütünün, kurucu belgeleri ışığında kendisini nasıl tanımladığının tespit edilmesinden sonra ise örgütün siyasal alan faaliyetlerini doğrudan etkileyen ve yönlendiren ideolojisinin unsurlarının ve bunların örgüte ve örgüt aracılığıyla da farklı hedef kitlelerine yansımalarının belirlenmesi gereğinden hareketle, her ideolojinin esasında bir amacı da kodladığı vurgulanarak, örgütün ideolojik dönüşümü tarihsel bir değerlendirmeye tabi tutulmuş ve sonuç olarak PKK terör örgütünün, örgütün temellerinin atılmasından lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasına kadar geçen süreçte üç önemli ideolojik aşama geçirdiği tespit edilmiştir.

Bu üç dönem; örgütün temellerinin atıldığı 1972 ve Kürdistan Devrimin Yolu-Manifesto eserinin hazırlandığı 1978 yılına kadarki zaman zarfında Devrimci Marksist-Leninist ideoloji; Deniz Gezmiş ve Mahir Çayan liderliğindeki önde gelen devrimci mücadele örneklerinin ülkede devrimi gerçekleştirmede yetersiz kaldıkları düşüncesi ve Maocu mücadele tarzının kabulü ile şekillenen 1978–1989 yılları arasında din ve muhafazakârlık karşıtı, ayrılıkçı Marksist-Leninist ideoloji ve Marksist-Leninist söylemin, uzun süreli halk savaşı stratejisi içerisinde harekete geçirilmesi öngörülen halk üzerindeki olumsuz etkilerinin aşılması maksadıyla geliştirilen, muhafazakârlık karşıtı söylemlerin yumuşatıldığı ve dini hassasiyetlerin suiistimalini içeren faydacı ve ayrılıkçı Marksist-Leninist ideoloji dönemleridir. Bu birbirinden çok da farklı olmayan üç ideolojik dönemde değişmeyen nihai amaç ise "Bağımsız ve Demokratik Kürdistan"ın kurulması olmuştur.

Sovyetler Birliğinin çöküşü ve Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra örgüt, faydacı düşünce yapısı ve etnik ayrılıkçı niteliği sebepleriyle ideolojik anlamda herhangi bir değişikliğe gitme ihtiyacı hissetmemiş ancak Öcalan'ın yapmış olduğu AİHM savunmaları çerçevesinde 1999 yılından itibaren kendisine "demokratik sosyalizmi" rehber edindiğini belirtmiştir. Bununla birlikte Öcalan'ın yakalanmasından sonra bu alanda yaşanan en önemli gelişme örgütün amaçlarına dönük söylemlerinde yaşanmıştır.

Nitekim PKK, liderinin yakalanmasının ardından öncelikle, Öcalan'ın, temelinde büyük ulusal sorunların demokratik sistemler haricinde çözülmesinin mümkün olmadığı tespitinin yattığı, Türk-Kürt kardeşliğine vurgu yapılan, Türkiye'nin etnik milliyetçilik anlayışından ayrılıp ülke milliyetçiliğini kabul ederek ulus tanımlamasını "Türk ulusu" olarak değil "Türkiye ulusu" olarak yapmasını ve Kürtlerin de bir nevi kurucu unsur olarak mevcut ulusal sınırlar dâhilinde Türkiye içerisinde yer almalarının temin edilmesini öngören "demokratik cumhuriyet" tezi çerçevesinde nihai amacının; federasyon veya otonomi gibi *safsataları* reddederek, "Demokratik Ülke, Özgür Anayurt" sloganı doğrultusunda "Kürt sorununu" devletlerin mevcut sınırları içinde demokratik gayretlerle bir takım sosyal ve kültürel hakların elde edilmesi suretiyle demokratik ve özgür birlik temelinde çözmek olduğunu iddia etmiştir. Türkiye vurguları ile yapılan bu amaç tanımlaması küçük değişikliklerle ancak benzer bir şekilde Irak, İran ve Suriye için de muhafaza edilmiştir.

Ancak PKK'nın VII. Kongresi ile benimsediği Öcalan'ın bu yeni söylemine ve bu söylemin öngördüğü araç ve amaçlara örgüt içi ve dışından gelen tepkiler, Üçüncü Bölümde belirtilen diğer sebeplerle birlikte, Öcalan'ı, "demokratik cumhuriyet" tezini daha soyut bir seviyeye çıkartmak sureti ile güncelleme mecburiyetinde bırakmıştır. Öcalan'ın uzun uzun devlet, güç ve iktidar kavramlarını sorguladığı, "devlet" aygıtını reddederek yerine alternatif olarak demokrasiyi önerdiği, demokrasiyi ise devletsizlik hali olarak tanımladığı bu yeni söyleminin kapsamlı incelemesi, bu söylemin bir önceki tezini savunulabilir kılma amacına yönelik olarak geliştirildiği düşüncesinin doğmasına sebep olmuştur.[988] Bununla birlikte Öcalan, PKK terör örgütünü; parti kavramı, iktidar anlayışı, amaca yönelik demokratik bir program oluşturma gereği, parti kadrolarının niteliği ve ulus algılaması noktalarında toplam beş başlık altında bir özeleştiriye tabi tutmuştur. Öcalan yapmış olduğu değerlendirmeler neticesinde;

- PKK'nın, ilk hatasını daha kuruluş aşamasında devlet odaklı bir partileşmeye giderek yaptığı;

[988] Bila, **Hangi PKK?**, s. 232.

- Devlet odaklı bir yapılanma olmanın getirdiği doğal sonucun, PKK'yı "güç" ve "iktidar"la tanıştırdığı, ve PKK'nın savaş kültürüne dayanan bu iktidar ile toplumu her düzeyde biçimlendirmeye ve eylemselliğe kaydığı;
- PKK terör örgütünün programının da devlet odaklı olduğundan özgürlük ve eşitlik amaçlarını gerçekleştirebilecek demokratik unsurlardan yoksun kaldığı;
- Örgütünün kadrolarının, *bilimsel insani eğitimden geçmemiş* olduklarından iktidar olmayı ve güce sahip olmayı içselleştiremedikleri, bunun sonucu olarak da çok tehlikeli birer "despotik" tip olarak insanlık dışı eylemlere giriştikleri ve
- PKK'nın, ulus tanımını fetişleştirerek asıl olanın özgür ve eşit olmayı temin edecek demokratiklik olduğunu göz ardı ettiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Partileşme-iktidarlaşma-devletleşme-uluslaşma ve bunun için de savaşma hatasına düşen PKK terör örgütünün yeni stratejisinin de bu hataları göz önünde bulundurmak suretiyle geliştirilmesi gerektiğini belirten Öcalan, PKK terör örgütünü; bilimsel sosyalizmin rehberliğinde, özelde Türkiye'nin genelde bölge ülkelerinin demokratikleşmesi sürecine katkıda bulunarak hem Kürtlerin hem de ülke halklarının demokratik bir hayata kavuşmasını sağlamak amacıyla; devlet odaklı olmayan, iktidar ve savaşı toplumsal dönüşümün merkezine koymayan, demokratik, özgür ve eşitçi topluma doğru dönüşmeyi esas alan bir programla, parti, kadro-kitle ve ordu yapılanması çerçevesinde, bu programdan çıkarı olan tüm toplumsal kesimleri ortak bir stratejiye bağlayan, başta sivil toplum örgütlenmesi olmak üzere – çevreci, feminist, kültürel – geniş bir örgütlenmeye ve eylem biçimlerine dayanan, bununla birlikte meşru savunmayı da ihmal etmeyen bir taktiği esas alan toplumsal bir hareket olarak tanımlamıştır. Bu noktada PKK terör örgütü de KONGRA-GEL'in kuruluş kongresi olan IX. Kongresinde amacını; sözde Kürt sorununu, herhangi bir bağımsızlık, bölücülük veya ayrımcılık talebi olmaksızın bu soruna, yaşanılan ülkelerin sınırları içerisinde demokratik birliğe dayalı özgür birlik esasları çerçevesinde yaklaşılmasını öngören demokratik-ekolojik toplum perspektifinde ve "Kürdistan Demokratik Konfederalizmi Sistemi" içerisinde çözmek olarak belirlemiştir.

2004 yılında örgüt resmi belgelerinde ifade edilen bu amaç üzerinde örgüt tarafından 2007 yılı Ekim ayı itibariyle herhangi bir güncelleme yapılmamıştır. PKK terör

örgütünün zaman içerisinde değişim gösteren bu amaçlarının inandırıcılık değerlendirmesinden önce ise PKK terör örgütünün kuruluşundan itibaren benimsemiş olduğu ideoloji ve amaçlarının terör örgütünün faaliyetlerini nasıl şekillendirdiği ve bu amaçlarına ulaşmak için siyasal alanda hangi faaliyetleri yürüttüğünün incelenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda, Kürdistan Devriminin Yolu adlı çalışmada da belirtildiği üzere sözde Kürt sorununun çözümü için bağımsız devlet anlayışından başka diğer tüm çözüm önerilerini reddeden PKK, ilk silahlı saldırılarını bölgede faaliyet gösteren diğer Kürtçü örgütlere karşı gerçekleştirmiştir.[989] Halka dönük herhangi bir propaganda faaliyetinin gerçekleştirilmediği bu dönemde – az veya çok – farklı kesimler tarafından bilinen ve desteklenen bu örgütlere karşı gerçekleştirilen saldırılar, 1978 yılına kadar resmi olarak ilanını gerçekleştirmeyen PKK'nın, sözde Kürt sorunu konusunda kendisinden başka hiçbir yapılanmanın söz sahibi olmasını istemediğinin ve gerektiğinde söylem ve amaçlarını, "zor" ile sözde sorunun taraflarına dayatma cihetine gidebileceğinin ilk göstergesi olmuştur. Nitekim 1984 yılı itibariyle Türkiye içerisinde başlattığı terör hareketi için silahlı mücadele stratejisi olarak halk desteğinin sağlanmasını ön plana alan ve nihai olarak başarıya ulaşması, geniş halk kitlelerinin siyasal olarak harekete geçirilmesi ile mümkün olan uzun süreli halk savaşı stratejisini seçen PKK terör örgütü, faaliyetlerine başladığı dönemde benimsemiş olduğu ideoloji ve amaçlarının, İkinci Bölümün ilgili alt başlığında belirtildiği üzere, adına hareket ettiğini iddia ettiği halk kitlesi tarafından benimsenmediğini görerek bu ideoloji ve amaçlarını, 1980 askeri müdahalesi öncesinde diğer Kürtçü örgütler karşısında yaptığı gibi "zor" ile halka dayatma yolunu seçmiştir. Bu durum PKK'nın ilk dönem silahlı faaliyetlerine, "eylem ile propaganda" anlayışından da hareketle, her şeyden önce kitlelerin siyasal olarak bilinçlendirilmesi payesi vermesi sonucunu doğurmuştur.

Silahlı faaliyetlerine ve doğal olarak da halka yönelik dayatmacı terör eylemlerine, halkın siyasal eğitim aracı anlamı yükleyen PKK, bu tespitten sonra bölge halkı üzerinde yoğun terör saldırılarına başlamıştır. Bu tehdidi bölgede daha yakın olarak hisseden halk kesimleri önce korkusundan ve bir nevi mecburiyetten, sonrasında ise

[989] Dennis Pluchinsky, **Ethnic Terrorism: Themes and Variations**; içinde Tan, a.g.e., ss. 40-55.

diğer sebepler ile birlikte Öcalan'ın "*her ölü düşmanlığa, her düşmanlık savaşa ve savaşın gelişimi bizim güçlenmemize sebep olacak ... yirmi militan öldüğünde yirmi Kürt ailesi kazanılmış; yirmi asker öldürüldüğünde yirmi Türk ailesi düşman edilmiş olacaktır*"[990] açıklamasında yer alan etkenlerle yavaş yavaş örgütü destekler hale gelmiştir.

Öyle ki PKK terör örgütü de bölge halkına yönelik katliam niteliğindeki eylemlerini, bölge halkını siyasal amaçları çerçevesinde ilk defa geniş katılımlı bir şekilde harekete geçirdiği 1990 Mart ayına kadar sürdürmüştür. Silopi, Cizre ve Nusaybin'de teröristlerin organizasyonunda gerçekleştirilen bu ilk halk hareketi ile birlikte halka yönelik silahlı eylemler PKK için halkın siyasal eğitim aracı olma görevini tamamlamıştır. Nitekim bu tarihten sonra silahlı eylemlerin hedefi giderek artan bir seviyede bölge halkından ziyade güvenlik güçleri olmuştur. PKK'nın arzu ettiği seviyede bir "siyasal bilinç" seviyesine ulaştırılan bölge halkına yönelik PKK propagandası da ağırlıklı olarak, terör örgütünün örgütlenme modelinde de öngörülen ve cephe birimi olarak adlandırılan, siyasi kanadı tarafından şiddet içermeyen yöntemlerle yürütülmeye devam etmiştir.

Bölge halkının desteğinin – belli bir seviyeye kadar – yine bölge insanına reva görülen büyük acılarla[991] da olsa sağlanması, PKK terör örgütüne, varlığını devam ettirebilmesi için gerekli bir diğer önemli dayanak noktası olan yurt dışı desteğin sağlamasında da önemli avantajlar sağlamıştır. Zira bu aşamadan sonra PKK, özellikle Avrupa kamuoyuna yönelik olarak yapmış olduğu ajitasyon çalışmalarını somut örneklerle destekleyebilme imkanına kavuşmuştur. Bölge halkının kısmi desteğinin sağlanması PKK'ya aynı şekilde Türk kamuoyuna yönelik olarak yürüttüğü propaganda faaliyetleri için de önemli bir araç kazandırmıştır. Bu noktadan sonra PKK terör örgütünün genel olarak siyasal alan faaliyetleri incelendiğinde, bu faaliyetlerin, öncelikle müzahir kitlesine daha sonra yurt dışında faaliyette bulunulan ülke ve uluslararası kamuoyuna ve son olarak da Türk kamuoyuna yönelik olarak yürütüldüğü görülmektedir.

---

[990] Günay, a.g.e., s. 28.

[991] Bu yöndeki PKK eylemlerine örnekler ve bu eylemler ile 2007 yılı genel seçimlerinden sonra yaşanan gelişmelerin manidar bir şekilde değerlendirildiği bir çalışma için bakınız: İhsan Bal, **PKK-Öcalan Gölgesinde DTP'nin Çıkmazları**, http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?type=1&id=772 (20 Ağustos 2007 tarihli çevrim içi erişim).

Daha özele inildiğinde, yurt içi ve yurt dışı müzahir kitlesine yönelik PKK siyasi faaliyetlerinin, ulaşılmadık tek bir Kürt ailesinin bırakılmaması temelinde[992] geniş halk kitlelerinin yaşanan her türlü olayın kullanılması suretiyle sürdürülmekte olan mücadeleye dikkatlerinin çekilmesi, desteklerinin sağlanması, ilerleyen aşamalarda bir araya getirilmesi ve harekete geçirilmesi amacına matuf olduğu ve bu doğrultuda kitlelere ulaşabilmek ve siyasal söylemini güçlendirmek amacıyla örgütün kullandığı en önemli propaganda araçlarının ajitasyon malzemesi olarak kullanılabilecek her olayı; protestolar, açlık grevleri, toplantılar, gösteriler ve benzeri faaliyetlerle kamuoyuna taşıyarak kullanma; kepenk indirme, kontak kapatma, okula gitmeme/göndermeme gibi sivil itaatsizlik benzeri eylemler, bildiri dağıtma, bülten, dergi, gazete yayını gibi basın-yayın faaliyetleri olduğu tespit edilmiştir.

Bu araçlar arasında özellikle yurt dışında sıklıkla gerçekleştirilen protesto, açlık grevi, toplantı, gösteri ve benzeri faaliyetler daha ziyade dar müzahir kitlenin aktif tutulması, bu faaliyetlerin gerçekleştirildiği ülke gündemlerinde yer bulunması ve genel olarak örgüt propagandası yapılması ve güçlendirilmesi amaçlarına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda Öcalan'ın yakalanmasından önce olduğu gibi yakalanma sonrasında da – geliştirilen yeni söyleme de uygun bir şekilde – kitlelere yönelik ajitasyon ve eylemselliğin yoğunlaştığı, Türkiye'de gerçekleştirilen eylemlerin mevcut sistemi dönüşüme zorlamak amacıyla daha ziyade yarı-legal ve illegal niteliklere sahip olduğu, bu eylemlerin bir çoğunun Abdullah Öcalan'ın sağlığı ve özgürlüğü merkezli olduğu, aynı şekilde sözde Kürt kültürel haklarının kazanılmasına yönelik ve örgüte güç, motivasyon ve yeni kazanımlar sağlayabilecek kitlesel sokak gösterilerine de başvurulduğu görülmüştür.

Bununla birlikte gerçekleştirilen sivil itaatsizlik benzeri eylemlerle de örgüt, bölge halkının Devlet otoritesini kabul etmediği ve Devlet'in kendisine baskıda bulunduğu izlenimi vermeye çalışırken; batı illerinde bulunan Kürt kökenli Türk vatandaşlarını da harekete geçirmek suretiyle yapılacak eylemlerle Devlet düzeninin zafiyete uğratılması, ayrıca bu faaliyetlerin uluslararası kamuoyuna *intifada*[993] örneklemesi ile sunulması ile

---

[992] Serxwebun, **YDK III. Kongresi Avrupa'da değişimin pratikleşme sürecini başlatmıştır**, http://www.serxwebun.com/2002/06/hab12.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişimi).
[993] Hale, a.g.e., s. 200.

de uluslararası kamuoyunda terörist örgüt imajından kurtularak "savaşan taraf" statüsüne sahip olabilmeyi ve kendisini Kürt halkının gerçek temsilcisi olduğu imajını verebilmeyi amaçlamıştır.

Son olarak PKK terör örgütünün müzahir hedef kitlesine yönelik yürüttüğü faaliyetlerinde kullandığı en önemli araç olan basın-yayın faaliyetleri ile ulaşmak istediği amaçlar ise özetle şu şekilde sıralanabilir:

- Her şeyden önce en geniş hedef kitlesi bünyesinde bir "Kürtlük bilinci" uyandırmak suretiyle bir "Kürt ulusu" yaratmak;
- Bölgeden bölgeye farklılık arz eden "Kürtçede" standartlaşma sağlamak;
- Kendisini meşrulaştırmak, yaygınlaştırmak ve tanıtmak;
- Örgüt propagandası yapmak ve geniş halk kitlelerini ajite etmek;
- Örgüte karşı gelişebilecek olumsuzlukları çarpıtmak suretiyle örgüt varlık ve amaçlarını savunmak;
- Kara para aklamak, örgüte maddi destek sağlamak;
- Sözde mücadeleyi iç ve dış kamuoyuna tanıtarak, dost ve müttefik elde etmek, başta Türkiye olmak üzere faaliyet gösterilen diğer ülkeleri uluslararası alanda baskı altına almak;
- Geliştirilen yeni toplum paradigması çerçevesinde kitlelerin bilinçlendirilmesini ve örgütlenmesini temin etmek;
- Kitlesel veya bireysel eylemleri kışkırtmak, başlatmak veya yönlendirmek;
- Örgüte yeni elemanlar kazandırmak;
- Abdullah Öcalan'ın örgüt üzerindeki denetimine imkân vermek;
- Örgüt militanları arasında iletişimi sağlamak;
- Yönlendirmelerle örgüt içinde motivasyon; örgüt dışında ise güvensizlik ve korku hissi uyandırmak.

PKK terör örgütü, müzahir hedef kitlesi haricinde cephe faaliyetlerini yoğun olarak yürüttüğü bir diğer hedef kitlesi olan faaliyette bulunulan ülke ve uluslararası kamuoyuna yönelik faaliyetlerini ise öncelikle uluslararası desteğin kazanılmasının, benimsemiş olduğu silahlı mücadele stratejisinin olmazsa olmaz bir unsuru oluşu ve

1980 askeri müdahalesinin ortaya çıkardığı zorunlulukları göz önünde bulundurarak başlatmıştır. Özellikle silahlı mücadelenin geliştirebilmesi ve sürdürebilmesi için ihtiyaç duyulan, Türkiye'ye komşu ülkelerden sağlanan barınma, eğitim ve sığınma desteği ayrı olmak üzere örgüt bu alandaki faaliyetlerini aşağıdaki amaçlarla gerçekleştirmiştir:

- Türkiye'deki silahlı mücadelesini güçlendirmek,
- Özellikle Avrupa'daki Kürt toplumunu kontrol etmek ve yönlendirerek siyasal faaliyetlerini geliştirmek,
- Sadece Türkiye'deki değil tüm Kürtlerin temsilcisi olduğu imajını vermek,
- Maddi kaynak ve yeni eleman temini sağlamak,
- Uluslararası alanda Türkiye'yi baskı altına almak ve yalnızlaştırmak,
- Sözde Kürt sorununu uluslararasılaştırmak,
- Terör örgütü nitelemesinden kurtulmak
- Meşru ve siyasi taraf statüsü elde etmek.

Terör örgütünün bu amaçlarını gerçekleştirmek için kullandığı araçlar ise kurmuş olduğu mesleki, kültürel ve sportif dernek ve federasyonlardan bu federasyonların birleşmesi ile kurulan Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonuna, faaliyette bulunulan ülkelerde irtibat kurulan yabancılar, bu şahısların özel bağlantıları ve çalıştıkları kurumlardan bizzat örgütün kurulmasını desteklediği sivil toplum örgütlerine, yine sağlanan bağlantılarla ulusal meclis üyelerinden Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyeleri ve Başkanına[994], Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden Avrupa Adalet Divanı ve Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesine kadar uzanan çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır.

Terör örgütü, bu faaliyetlerinin Türkiye üzerindeki etkilerinin farkında olarak ve özellikle Avrupalı bazı ülkelerin kendi menfaatlerine zarar vermedikçe topraklarında PKK faaliyetlerine göz yummasının da etkisi ile Türkiye'nin Avrupa Birliği tam üyelik müzakerelerini yürüttüğü bir dönemde bu faaliyetlerini yoğunlaştırarak sürdürmektedir. Bu kapsamda PKK'nın, geleceğe dönük siyasal alan faaliyetlerini ve legalleşme çalışmalarını önemli ölçüde etkileyen AB'nin mevcut resmi "terör örgütü

[994] NATO Center of Excellence Defense against Terrorism, **A Breaking Point with Europe in the Fight against Terrorism?**, COE-DAT Newsletter, Vol. 1, Issue. 2, June 2007, s. 3-4.

nitelemesinden" kurtulabilmek için, diğerleri ile birlikte, Avrupa Adalet Divanı nezdinde göstermiş olduğu yoğun çabaların, bu faaliyetlerin örgüt için ifade ettiği hayati değeri göstermeye yeterli olduğu düşünülmektedir.

Siyasal alan faaliyetleri kapsamında terör örgütünün temel üç hedef kitlesinden sonuncusu olan Türk kamuoyuna yönelik faaliyetler ise örgütün müzahir hedef kitlesi ve yurt dışı kamuoyuna yönelik olarak yürütülen faaliyetlerin amaç ve araçları ile birlikte, özel olarak legal siyasi partiler aracılığıyla Türkiye içerisinde meşrulaşma ve legalleşme amacına dönük olarak yürütülmeye çalışılmıştır. Bu alanda sözde Kürt sorunu ile ilgili olarak kendisinden başka hiçbir yapılanmanın söz sahibi olmasını istemeyen Öcalan ve PKK'nın temel hareket noktası, özellikle siyasal söylem alanındaki tekelini bir başka unsura bırakmama düşüncesi ve bu alanda yaşanacak gelişmeleri tamamen kendi denetimi altında tutabilmek kaygısı olmuştur. Nitekim 1990 yılında kurulan Halkın Emek Partisi ile başlayan siyasi partiler nezdindeki faaliyetler de sürekli olarak bu hareket noktası temelinde yürütülmüştür.

PKK, HEP ve devamı niteliğindeki siyasi partiler aracılığıyla, bu faaliyetlere katılmasındaki temel hareket noktasının da bir sonucu olarak, sözde Kürt sorunu konusundaki söylem tekelini sürekli elinde tutmuştur. Bu bağlamda ülkedeki siyasi atmosfer ve dengeler sebebiyle bölge sorunlarının diğer siyasi partiler tarafından olması gerektiği ele alın(a)maması, Türk kamuoyu cephesinden bu sorunlar ile ilgili propaganda alanının tamamen PKK güdümündeki siyasi partilere bırakılması sonucunu doğurmuştur. PKK güdümünde olmayan, şiddet ve terörü reddederek ister Türkiye'nin üniter yapısı içerisinde ortak bir çözüm arayışına, isterse federasyondan ayrılıkçılığa uzanan çözüm önerilerine dayanan Kürtçü hareket ve arayışlar ise, en son Hikmet Fidan örneğinde olduğu gibi, PKK tarafından baskı ve zor kullanılarak etkisiz hale getirilmiştir. Nitekim 1990 yılından itibaren geçen on yedi sene göz önünde bulundurulduğunda, PKK güdümlü siyasi partiler haricinde sözde Kürt sorunu ile ilgili olarak hiçbir sol veya Kürtçü siyasi partinin Türk siyasetinde ses getiremediği veya bu imkana kavuşamadığı gözlemlenmiştir.

Kendi güdümündeki siyasi partiler aracılığıyla sözde Kürt sorunu konusundaki söylem tekelini koruyan PKK, bu partiler aracılığıyla ayrıca söylem ve propagandasını legal olarak yayma, yurt içi ve yurt dışında en geniş halk kitlelerine ulaşabilme ve yürüttüğü yurt dışı ilişkilerinde resmi makamların herhangi bir sıkıntı hissetmeksizin ilişki kurabileceği muhatap edinme imkanlarına kavuşmuştur. Her ne kadar siyasi partiler aracılığıyla yürütülen faaliyetler neticesinde bu partilerin girmiş oldukları milletvekili genel ve mahalli idareler seçimlerinde aldıkları oylar itibariyle siyasal bir coğrafya oluşması sağlanmışsa[995] da özellikle 1997 yılından sonra "Türkiyelileşme" söylemini daha fazla gündeme getiren bu partiler, arzu ettikleri destek seviyesine ulaşamamışlar ve Türkiyelilik söylemlerini inandırıcı bir şekilde yürütememişlerdir. Bununla birlikte Öcalan'ın siyasi partiler aracılığıyla faaliyet yürütme konusundaki ilk değerlendirmeleri ve hareket noktaları ile PKK terör örgütünün bahse konu siyasi partilerin faaliyetlerinin sürdüdürüldüğü bazı belli dönemlerdeki uygulamaları, Öcalan ve PKK'nın siyasi partiler aracılığıyla Türk siyasi hayatı içerisinde sözde Kürt sorununa bir çözüm getirme kaygısı taşımadıklarını, bilakis böyle bir çözümün karşısında olduklarını göstermiştir.

Nitekim DEP'in parlamentoda temsil edildiği 1993 yılında örgüt, ilan ettiği sözde ateşkesten sonra silahsız 33 erin öldürülmesi ile başlayan eylemlerini arttırmış ve bu gelişmeler DEP tarafından yürütülen siyasal faaliyetleri olumsuz etkilediği şeklinde eleştirilmiştir. Ancak bu gerçeğe rağmen hem PKK hem de DEP içerisindeki bir takım radikal unsurlar, DEP'in Türk siyasal hayatında tutunma çabalarını sabote edecek eylem ve faaliyetlerini devam ettirmiştir. Bu sürtüşme DEP milletvekili Mehmet Sincar'ın öldürülmesinden sonra PKK'nın meclisten çekilin talimatlarına rağmen DEP'lilerin meclisten çekilmemeleri ile artmış ve PKK'nın artan eylemleri ve bir takım DEP'lilerin yapmış oldukları tahrik edici açıklamalarla DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve yargılanma süreçleri başlatılmıştır. 2007 milletvekili genel seçimlerine kadar bir daha TBMM'ye vekil gönderemeyen PKK güdümündeki siyasi partiler, bu döneme kadar faaliyetlerini en temel söylem alanları olan sözde Kürt sorununu çözmeye dönük olarak herhangi bir somut, gerçekçi veya yapıcı politika geliştiremeden sürdürmüştür.

---

[995] Bila, **Hangi PKK?,** s. 65.

2007 yılına gelindiğinde ise, bizzat Öcalan'ın talimatları ile DEP eski milletvekilleri tarafından kurulan DTP'nin faaliyetlerinin de tıpkı DEP örneğinde yaşandığı gibi PKK'nın yoğun terör eylemleri ve DTP içindeki bir takım radikal unsurlar tarafından sabote edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Esasında zaten Öcalan'ın talimatları ile kurulan ve faaliyetlerini sürdüren DTP'nin, kendisinden önceki partilerde olduğu gibi, mevcut sıkıntılara bir çözüm getirebilme imkanı bulunmamaktadır. Ancak 2007 seçimleri sonrasında PKK'nın artan eylemleri ve bir takım DTP'lilerin provokatif açıklamaları neticesinde DTP'nin de DEP gibi kapatılması ve milletvekilliklerinin vekilliklerinin düşürülmesi, PKK'ya özellikle müzahir kitlesi ve Avrupa'ya dönük olarak yeni ve güçlü propaganda malzemesi sağlayacağı gibi sözde Kürt sorununun siyasal söylemi üzerindeki PKK tekelinin de güçlenerek artmasına sebep olacaktır. Bununla birlikte bu durumun muhtemel sonuçlarından birisi de özellikle uluslararası camiaya yönelik olarak yapılacak "mevcut sıkıntıların siyasal ve demokratik yollardan çözümünün imkansızlığı" ajitasyonu ile 2008 baharından itibaren PKK'nın, ayrılıkçı terör eylemlerini Irak, İran ve Suriye'yi de içeren daha geniş bir bölgede yaşanan gelişmeler paralelinde yükseltmesi olacaktır.

Tüm bu faaliyetlerin genel bir değerlendirmesi yapıldığında; PKK terör örgütünün, adına hareket ettiğini ileri sürdüğü halk kitlesi tarafından paylaşılmayan bir ideoloji ve amaçlar ile başladığı ayrılıkçı terör hareketindeki siyasal alan faaliyetlerinin temelini zor ile de olsa halk desteğini temin etmek amacı ile bölge halkına yönelik gerçekleştirilen katliam niteliğindeki terör eylemlerinin oluşturduğu görülmektedir. Halkın korku, baskı ve zor ile daha önce organize edilmesi durumunda kitlesel gösterilere katılacak seviyeye kadar siyasal olarak bilinçlendirilmesi aşamasından sonra ise terör örgütü bu alandaki faaliyetlerini, öncelikle müzahir kitlesine daha sonra yurt dışında faaliyette bulunulan ülke ve uluslararası kamuoyuna ve son olarak da Türk kamuoyuna yönelik olarak sürdürmüş ve sürdürmektedir. Yukarıda özetlenen çeşitli araçlarla bu hedef kitlelere yönelik olarak sürdürülen faaliyetler neticesinde ise örgütün, müzahir kitlesi arasında kısmi de olsa bir "Kürtlük" bilinci oluşturduğu, özellikle Türkiye'nin komşuları ve Avrupa başta olmak üzere yurt dışında önemli mevzi, imkan ve destekler edindiği ve Türkiye'de sözde Kürt sorunun siyasal söylemi üzerinde

tekelini sürdürerek/sürdürmeye çalışarak mevcut sıkıntıların kendi arzu ettiği yönde gerçekleşmediği sürece çözümsüzlüğünü sağladığını söylemek mümkündür.

PKK terör örgütünün bu faaliyetleri ile hedeflediği amaç ise lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra değiştirdiği söylemler çerçevesinde "demokratik cumhuriyet" tezi veya "demokratik ekolojik cinsiyet özgürlükçü toplum paradigması" çerçevesinde Türkiye'nin mevcut sınırları içerisinde kültürel ve siyasal haklar kazanmak değil fakat, terör örgütünün faaliyette bulunduğu bölgeler göz önünde bulundurulduğunda; güneyde Şanlıurfa-Hakkâri düzleminden kuzeyde Kars'a, buradan Erzurum'un güneyinden Tunceli'yi içine alacak şekilde batıda Sivas'a ve tekrar güneye inilirken de mümkün olduğunca geniş bir bölgeyi içerecek ve şartların biraz daha zorlanması ile Mersin ve/veya Hatay'dan Akdeniz'e çıkış imkânını da kapsayacak bir bölgeyi Türkiye Cumhuriyeti Devletinden ayırarak müstakil bir "Bağımsız Kürt Devleti" kurmak ve yine mümkün olursa bu bölgeyi, Suriye'nin kuzeyi ve kuzey doğusu, Irak'ın kuzeyi ve İran'ın kuzey batı bölgelerini içerecek şekilde kurulması hayal edilen "Bağımsız Birleşik Kürdistan Devleti"nin bir parçası haline getirebilmektir.

Türk güvenlik birimlerince de paylaşılan bu tespitin güncel en bariz dayanağı, AB üyelik sürecinde kültürel, ekonomik ve siyasal alanda Türkiye'nin birçok reforma imza attığı ve bizzat Abdullah Öcalan'ın talimatları ile kurulan DTP'nin 14 yıl sonra ilk defa tekrar TBMM çatısı altına girdiği bir dönemde ve özellikle de 2007 genel seçimlerinden sonra tüm bu kazanımları ortadan kaldıracak ve DTP'nin de tıpkı DEP'in maruz kaldığı gibi "siyasal bir linçe" tabi kılınması sonucunu doğuracak seviyede terör eylemlerinin artması yatmaktadır. Zira Türkiye'nin mevcut siyasal havası, PKK tarafından, yıllardır suiistimal ettiği sorunlara Türkiye'nin hâlihazırdaki ulusal sınırları ve millet tanımlaması içerisinde çözüm getirebilme kapasitesine sahip olarak görülmektedir. Tüm siyasal alan faaliyetlerini kendi arzuladığı ayrılıkçı nihai amaçları çerçevesinde gerçekleştiren örgüt, bu amaçlarının bir daha gerçekleştirilemeyecek şekilde sona ermesi anlamına gelecek şekilde sorunun, Türkiye'nin mevcut sınırları ve millet tanımlaması içerisinde çözümlenmesindense, kendisi için hiçbir sıkıntı oluşturmayan çözümsüzlüğü tercih etmekte ve nihai ayrılıkçı amaçlarını gerçekleştirebilme yolunda daha fazla şiddet, terör ve acı ile bu tercihine uygun hareket etmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKYOL, M. (2006) *Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek, Yanlış Neydi? Bundan Sonra Nereye?* İstanbul: Doğan Kitap

Aşiretler Raporu (1998) İstanbul: Kaynak Yayınları

Avrupa Birliği Genel Sekterliği (2004), *Avrupa Birliği Uyum Yasa Paketleri*, Ankara: Dışişleri Bakanlığı Yayınları

BAL, İ. (ed) (2006) *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler*, Ankara: USAK Yayınları

___, (2006) *Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri*, Ankara: USAK Yayınları

BARKEY, J. H. ve FULLER, G. (1998) *Turkey's Kurdish Question*, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers Inc.

BILLIG, M. (1995) *Banal Nationalism*, Londra: SAGE Publications

BİLA, F. (2004) *Satranç Tahtasındaki Yeni Hamleler Hangi PKK?* Ankara: Ümit Yayıncılık

___, (2007) *Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları*, Ankara: Güncel Yayıncılık, Genişletilmiş II. Baskı

BÖLÜGİRAY, N. (1992) *Özal Döneminde Bölücü Terör Kürtçülük (1983–1991)*, Ankara:Tekin Yayınevi

___, (1996) *Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir*, Ankara: Tekin Yayınevi

BYMAN, D. (2005) *Deadly Connections: States that Sponsor Terrorism*, New York: Cambridge University Press

CEMAL, H. (2006) *Kürtler*, İstanbul: Doğan Kitap, 17. Baskı

Congress of Communist International, (2005) *Theses on the Role of the Communist Party in the Proletarian Revolution*, http://www.sinistra.net/lib/upt/compro/lipe/lipedbibie.html (8 Ocak 2007 tarihli çevrim içi erişim)

COWLING, P. M. (1993) *Turkey's Strategic Position at the Crossroads of World Affairs*, Pennsylvania: Strategic Studies Institute

ÇAY, A. (1994) *Her Yönüyle Kürt Dosyası*, İstanbul: Turan Kültür Vakfı Yayınları, 2. Baskı

ÇEŞME, A. (2005) *Kansız Mücadelenin Kanlı Yüzü: Psikolojik Harekat ve PKK*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık

ÇÜRÜKKAYA, S. (2005) *Aponun Ayetleri Beyrut Günlüğü*, İstanbul: Doz Yayınları, 2. Baskı

DEMİREL E. (2005) *Geçmişten Günümüze PKK ve Ayaklanmalar*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık

DENKER, S. (1997) *Uluslararası Terör, Türkiye ve PKK*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları

DERSHOWİTZ, A. M. (2002) *Why Terrorism Works Understanding the Threat, Responding to the Challange*, New Haven: Yale University Press

DÜZGÖREN, K. (1994) *Kürt Çıkmazı*, Ankara: V Yayınları

ELDENİZ, A. (Der) (1992) *Konferans Belgeleri*, İstanbul: Evrensel Basın Yayın

Emniyet Genel Müdürlüğü, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 1. Cilt 1973–1979 (Hizmete Özel Yayın)*, Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 2. Cilt 1979–1984 (Hizmete Özel Yayın)*, Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 3. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın),* Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 4. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın)*, Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 5. Cilt 1990–1994 (Hizmete Özel Yayın)*, Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 6. Cilt 1994–1996 (Hizmete Özel Yayın),* Ankara: İDB Yayınları

___, (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *PKK, 7. Cilt 1997–1999 (Hizmete Özel Yayın)*, Ankara: İDB Yayınları

ESENDİR, H. (2006) *Terör Kıskacında Türkiye Oligarşi mi? Demokrasi mi?* İstanbul: Timaş Yayınları

GEORGE, A. (Ed) (1991) *Western State Terrorism*, Oxford: Polity Press

GEZİCİ, A. (2006) *Derin Devlet Bagajdan Çıktı – Şemdinli*, İstanbul: Akis Kitap

GRIFFITH, S.B. (2000) *Mao Tse-tung: On Guerilla Warfare*, Champain IL: University of Illinois Press (aktaran Doğan)

GÜNAY, T. (2005) *Şemdin Sakık'tan Mektuplar*, Yayın Yeri Belirtilmemiş: Marduk

HALE, W. (2002) *Turkish Foreign Policy 1774–2000*, Londra: Frank Cass

Hezen Parastine Gel, (2005) *Silahlı Mücadele Tarihimiz ve Komuta Sorunları*, http://www.hpg-online.com/tr/kitap/silahli_mucadele_tarihi.pdf (12.12.2005 tarihli çevrimiçi erişim)

HUDSON, A. R. vd. (2000) *Who Becomes a Terrorist and Why*, Connecticut: The Lyons Press

İNANÇ, Ü. ve POLAT, C. (Yay. Haz.) (1999) *İmralı'da Neler Oluyor? APO, PKK ve Saklanan Gerçekler*, Ankara: Güvenlik ve Yargı Muhabirleri Derneği Yayınları

İstanbul Emniyet Müdürlüğü, (2004) *PKK/KONGRA-GEL (Hizmete Özel Yayın)* İstanbul

JDANOV, A. (1998) *SBKP (B) 18. Kongresinde Tüzük Değişiklikleri*, (çev. Aynur Toraman ve Taylan Şahbaz) İstanbul: Evrensel Basın Yayım

KATZ, M. S. (2004) *At Any Cost: National Liberation Terrorism*, Minneapolis-Minnesota: Lerner Publications Company

KILIÇKAP, T. B. (2005) *Vikinglerden Teröre ve Teröristlere İsveç*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık

KIŞLALI, M. A. (1996) *Güneydoğu Düşük Yoğunluklu Çatışma*, Ankara: Ümit

Yayıncılık

KOCA, H. (1998) *Yakın Tarihten Günümüze Hükümetlerin Doğu-Güneydoğu Anadolu Politikaları*, Konya: Mikro Yayınları

KONGRA-GEL, (2003) *Kongre-Gel Belgeleri*, Basım Yeri Belirtilmemiş: Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, II. Baskı

KRAMER, H. (2000) *A Changing Turkey: the Challange to Europe and the United States*, Washington: Brookings Institution Press

KUTSCHERA, C. (2001) *Kürt Ulusal Hareketi*, (çev: Fikret Başkaya) İstanbul: Avesta Yayınları.

LAÇİNER, S. vd. (2004) *Türkiyeli Avrupa: Türkiye'nin Üyeliğinin AB'ye Olası Etkileri*, İstanbul: Hayat Yayınları

___, (2005) *Irak Küresel Meydan Savaşı ve Türkiye*, Ankara: Roma Yayınları

LAQUER, W. (1976) *Terrorism*, Londra: Weidenfeld and Nicolson

MANAZ, A. (2006) *Türkiye'ye Yönelik Terör Odakları*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2. Baskı

MANDEL, E. (2000) *The Leninist Theory of Organization*, http://www.marxists.org/archive/mandel/196x/leninism/index.htm (11 Şubat 2005 tarihli çevrim içi erişim).

MANGO, A. (2005) *Turkey and the War on Terror For Forty Years We Fought Alone*, New York: Routledge,

MİROĞLU O. (2005) *Çapraz Ateşte İki Halk Türkler ve Kürtler Yeni Jeopolitika ve*

Nasyonalizm, Ankara: Beybun Yayıncılık

MUMCU, M (1999), *Kürt Dosyası*, Ankara: um:ag Vakfı Yayınları, 21. Baskı

NACHMANI, A. (2003) *Turkey: Facing a New Millenium: Coping with Intertwined Conflicts*, Manchester: Manchester University Press, 2003

O'NEIL, B. E. (1990) *Insurgency & Terrorism: Inside Modern Revolutionary Warfare*, Virginia: Brassey's Inc. Dulles

ÖCALAN, Ö. (1989) *Parti Önderliğinin Ocak Çözümlemeleri*, Şam: Yayınevi Belirtilmemiş, (aktaran Töreli)

___, (1992) *Kürdistan Devriminin Yolu*, Köln: Yayın Evi Belirtilmemiş, 4. Baskı

___, (1993) *Kürdistan'da Zorun Rolü-Ulusal Kurtuluş Savaşı, Ulusal Kurtuluş Siyaseti*, Köln: Weşanen Serxwebun, 2. Baskı

___, (1993) *IV. Kongre'ye Sunulan Politik Rapor*, İstanbul: Yayınevi Belirtilmemiş (aktaran Özcan)

___, (1994), *1992-Nisan Çözümlemeleri*, İstanbul: Yayınevi Belirtilmemiş (aktaran Emniyet Genel Müdürlüğü, *PKK Cilt 5*)

___, (1998) *Devrimin Dili ve Eylemi*, Köln: Yayın Evi Belirtilmemiş

___, (2001) *Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa Cilt II*, Köln: Mezopotamya Yayınları

___, (2004) *Bir Halkı Savunmak*, İstanbul: Çetin Yayınları

___, (2005) *Özgür İnsan Savunması*, http://www.abdullah-ocalan. com/savunmalar/2/turkce1.htm (13 Temmuz 2005 tarihli çevrim içi erişim).

ÖZCAN, N. A. (1999) *PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi,* Ankara: ASAM Yayınları

ÖZDAĞ, Ü. (1999) *Türkiye, Kuzey Irak ve PKK*, Ankara: ASAM Yayınları

___, (2005) *Türkiye'de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK*, Ankara: Üç Ok Yayınları

___, (2007) *Türk Ordusunun PKK Operasyonları*, Ankara: Pegasus Yayınları

Özgür Düşünce ve Eğitim Hakları Derneği (2006) *Kürt Sorunu ve Müslümanlar*, İstanbul: Özgür-Der Yayınları.

ÖZKAN, T. (2000) *Operasyon*, İstanbul: Doğan Kitap

___, (2004) *CIA Kürtleri Kürt Devleti'nin Gizli Tarihi*, İstanbul: Alfa Yayınları

___, (2005) *Abdullah Öcalan Neden Verildi? Nasıl Yakalandı? Ne Olacak?* İstanbul: Alfa Yayınları

ÖZTÜRK, S. (2002) *Devletin Derinliklerinde*, Ankara: Ümit Yayıncılık

___, (2005) *Kırmızı Klasör*, İstanbul: Bir Harf Yayınları, 2. Baskı

Paris Kriminoloji Enstitüsü, (1998) *Yozlaşmış İki Gerilla Tiplemesi Kürdistan İşçi Partisi & Tamil Eelam Özgürlük Kaplanları*, (çev. Yaşar Gözel), Ankara: TEMÜH Yayınları

PİRİM, O ve ÖRTÜLÜ, S. (2000) *PKK'nın Yirmi Yıllık Öyküsü*, İstanbul: Boyut Kitapları, 4. Baskı

POLAND, J. M. (2005) *Understanding Terrorism Groups, Strategies and Responses*, New Jersey: Pearson-Prentice Hall, 2. Baskı

RUBIN, B. ve KİRİŞÇİ, K. (Ed.) (2001) *Turkey in World Politics: An Emerging Multiregional Power*, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers

SAKIK, Ş. (2005) *APO***,** Ankara: Şark Yayınları

SANCAK, C. (1991) *Doğu Yakasının Hikayesi Körfez Kürtler ve Sonrası*, Ankara: Nüans Yayınları

STOHL, M. (Ed) (1998) *The Politics of Terrorism***,** New York: Marcel Dekker Inc.

ŞAFAK, M. (1999) *Kürdistan'da Önderliksel Gelişme ve Uluslararası Komplo*, İstanbul: Mem Yayınları.

ŞAHİN, A. G. (Yayın Tarihi Belirtilmemiş) *Terörle Mücadele ve Polis***,** Ankara: İDB Yayınları

ŞEHİRLİ, A. (2000) *Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri*, İstanbul: Burak Yayınevi

ŞENOCAK, H. E. (2006) *Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları***,** Ankara: *Platin Yayınları*

ŞİMŞEK, E. (2006) *Abdullah Öcalan'ın Avukatlarına Verdiği Talimatlar, İmralı PKK'nın Yeni Karargahı mı?* İstanbul: Neden Kitap

TEZCAN, D. vd. (2002) *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu*, Ankara: Seçkin Yayınları

TAN, A.H.T. (2006) *The Politics of Terrorism: A Survey*, Londra: Routledge

TSE-TUNG, M. (2000) *On Guerrilla Warfare*, Yayın Yeri Belirtilmemiş: Maoist Documentation Project

___, (2004) *On Protracted War*, Yayın Yeri Belirtilmemiş: Maoist Documentation Project

Türk Dil Kurumu, (1988) *Türkçe Sözlük Cilt 1*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Uluslararası Af Örgütü (1989) *Türkiye Raporları*, İstanbul: Alan Yayıncılık

U.S. State of Department, (2003) *Patterns of Global Terrorism 2002* Washington: Yayın Evi Belirtilmemiş

ÜNAL, Ş. (2005) *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Öcalan Davası*, Ankara: Ufuk Üniversitesi Yayınları

van BRUNIESSEN, M. (2005) *Kürdistan Üzerine Yazılar*, İstanbul: İletişim Yayınları, 5. Baskı

WARDLAW, G. (1989) *Political Terrorism: Theory, Tactics and Counter-Measures*, Cambridge: Cambridge University Press

WILKINSON, P. (2006) *Terrorism versus Democracy The Liberal State Response*, New York: Routledge, 2. Baskı

YAVUZ, T. (1998) *İkinci Dünya Savaşından Körfez Savaşına ABD'nin Kürt Kartı*, İstanbul: Milliyet Yayınları, 3. Baskı

YETKİN, M. (2004) *Kürt Kapanı Şam'dan İmralı'ya Öcalan*, İstanbul: Remzi Kitabevi

ZANA, M. (2004) *Diyarbakır 5 No'lu*, Diyarbakır: Avesta Yayınları

Makaleler

ASLAN, R. (2002) "Anadilde Eğitim Kampanyası Politika'da Toptancı Davranışın Getirdiği Yanılgılar", http://www.rusen-arslan.com/politikada_toptanci.htm. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2006) "Kürt Legal Hareketinin Tarihsel Gelişimi", http://www.gelawej.org/ modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=26 (14 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

BAL, İdris. (2002) "Terrorism, Liberal State and International Co-operation", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1–2, Polis Akademisi Yayınları, Ocak-Haziran 2002, Ankara, ss. 47–64.

BAL, İhsan. (2000) "Terörle Pro-aktif Mücadele ve Hizbullah Örneği", *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 2 Sayı 5–6, Polis Akademisi Yayınları, Sonbahar-Kış 1999–2000, Ankara, ss. 53–69.

___, (2004) "Küresel Terörle Mücadelede Türkiye-AB Eksenli Güvenlik Politikaları: Yeni Bir Alternatif Olabilir mi?" Sedat Laçiner vd., *Türkiyeli Avrupa: Türkiye'nin Üyeliğinin AB'ye Olası Etkileri,* İstanbul, Hayat Yayınları, ss. 203–255.

___, (2006) "Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?" İhsan Bal (ed), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler,* USAK Yayınları, Ankara, 2006, ss. 7–23.

CENGİZ, S. (2003) "Kürt Hareketinin Geçmişine Kısa Bir Bakış (Politikaları, Program ve Stratejisi)", http://home.arcor.de/mazlumkaya/s-cengiz/kurthareketi.htm. (11 Aralık 2005 tarihli çevrimiçi erişim)

CLINE, L. (2004) "From Ocalan to al-Qaeda: The Continuing Terrorist Threat in

Turkey", *Studies in Conflict & Terrorism*, Taylor & Francis, Issue 21, 2004, s. 321–335

CRISIS, N. B. (1996) "Development in Managing Terrorism in Turkey", http://www.sam.gov.tr/perceptions/Volume1/Dec1996-Feb1997/ DEVELOPMENTINMANAGINGTERRORISMINTURKEY.pdf (20 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

DUNVALL, R.D. ve STOHL, M. (1988) "Governance by Terror", Michael Stohl (Ed), *The Politics of Terrorism*, New York, Marcel Dekker Inc, 1988, ss. 231-272.

DÜZGÖREN, K. (1996) "Türkiye Kürtleri ve Kuzey Irak", *Avrasya Dosyası*, Cilt 3 Sayı 1, İlkbahar 1996, ASAM Yayınları, Ankara, ss. 289–302.

FERNANDEZ, L. (2006) "La Trayectoria del Terrorismo Separatista en Turquía", *UNISCI Discussion Papers*, No. 11, Madrid, ss. 121–137.

GERSON, A. (1991) "Legitimizing International Terrorism", Barry Rubin (Ed.), *Terrorism and Politics*, New York, St. Martin's Press, 1991, ss. 51–65.

GÖLGELİOĞLU, Ö. (2007) "3 Kasım 2002 Seçimlerinde Seçmen Davranışının Analizi", *Türk Harb-İş Dergisi*, Şubat 2007, Sayı 225, ss. 29–34.

GUNTER, M. (2000) "The Continuing Kurdish Problem in Turkey after Ocalan's Capture", *Third World Quarterly*, Carfax Publishing, Vol. 21, No.5, 2000, ss. 849-869.

GÜÇLÜ, İ. ve GÜNDEM, N. "Yeniden Özgür Gündem'in İtirafları ve Tarihi/Siyasal Körlük Üzerine Bazı Düşünceler", http://www.kurdistan.nu/dk-yazilar/guclu_ gundem.htm (24 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim)

HALE, W. ve AVCI, G. (2001) "Turkey and European Union: The Long Road to Membership", Barry Rubin ve Kemal Kirişçi (Ed.), *Turkey in World Politics: An Emerging Multiregional Power*, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2001, ss. 31–49.

HAUT, F. (1992) "ASALA, PKK" N°22 des Notes & Etudes, *Terrorisme & Violence Politique*, Sayı 5, Centre de Recherche sur les Menaces Criminelles Contemporaines Yayınları, ss. 3–23.

Kurdish Life, "A Cause by Any Other Name", http://findarticles.com/p/articles/ mi_m0SBM/is_ 42/ai_n13805808, (30 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

KUTSCHERA, C. "Mad Dreams of Independence: The Kurds of Turkey and the PKK", http://www.xs4all.nl/~tank/kurdish/htdocs/lib/dream.html. (01.05.2006 tarihli çevrimiçi erişim)

KÜLEBİ, A. (2007) "PKK'nin Batılı Ortakları", http://www.tusam.net/makaleler.asp? id=933&sayfa=4. (1 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

LAÇİNER, S. (2001) "İngiltere'de Yeni Terörizm Yasası: Londra PKK ve DHKP/C'yi Yasaklıyor mu?", *Stratejik Analiz*, Cilt 2 Sayı 15, ASAM Yayınları, Ankara, ss. 98–108.

___, (2002) "MED-TV'nin Etki ve İşlevleri", *Stratejik Analiz*, Cilt: 3, Sayı: 27, ASAM Yayınları, Ankara, ss. 119–132.

___, (2002) "Ayrılıkçı Televizyon Yayıncılığı" ve Uluslararası Bağlantıları: MED-TV Örnek Olayı", *Avrasya Dosyası*, Cilt: 8, No: 2, Yaz 2002, ASAM Yayınları, Ankara, ss. 329–371.

___, (2007) "Terör Örgütlerinin Temel Stratejileri ve Devletlerin Düştüğü Temel Hatalar", http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=748&type=3

(14 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2007) "Hangi PKK, Hangi DTP?", http://www.turkishweekly.net/turkce/yazarlar.php?type=3& id=305, (25 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

LEICHT, J. (2000) "Kurdish Nationalists Seek Supporting Role in Turkish State", http://www.wsws.org/articles/2000/mar2000/pkk-m09.shtml. (6 Mayıs 2002 tarihli çevrim içi erişim).

MCKIERNAN, K. (1999) "Turkey's War on the Kurds", *Bulletin of the Atomic Scientists*; Mar/Apr 99, Vol. 55 Issue 2, s. 26-38.

MOCKAİTİS, T. (2006) "Counter-Terrorism", Andrew T.H. Tan (Ed), *The Politics of Terrorism: A Survey*, Londra, Routledge, 2006, ss. 103-112.

ÖZDAĞ, Ü. (1998) "Türk-Amerikan Politikaları Çatışıyor", http://www.milliyet.com.tr /1998/10/06/entel /ent.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

PELLETIERE, S. (1993) "Turkey and the United States in the Middle East: The Kurdish Connection", Marianne P. Cowling (der), *Turkey's Strategic Position at the Crossroads of World Affairs*, Strategic Studies Institute, Pennsylvania, 1993, ss. 39-69.

PLUCHINSKY, D. (2006) "Ethnic Terrorism: Themes and Variations", Andrew T.H. Tan (Ed), *The Politics of Terrorism: A Survey*, Londra, Routledge, 2006, ss. 40-55.

RAPOPORT, C. D. (2006) "Modern Terror: History and Special Features", Andrew T.H. Tan (Ed), *The Politics of Terrorism: A Survey*, Londra, Routledge, 2006, ss. 3-25.

STOHL, M. (1988) “Responding to Terrorist Threat: Fashions and the Fundamentals”, Michael Stohl (Ed), *The Politics of Terrorism*, New York, Marcel Dekker Inc, 1988, ss. 579–600.

TAHİRİ, H. (2005) “The PKK/KONGRA-GEL: A Political and Ideological Confusion” http://www.kurdmedia.com/reports.asp?id=2540. (11 Nisan 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

TANRIKULU, V. (2005) “Demokratik Toplum Hareketi, Kürtleri TC’ye Siyasal Entegrasyon Projesidir", http://www.kurdinfo.com/cozum/vil11.htm. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

TAŞKIN, A. “Terörizm ve Sivil İtaatsizlik”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1–2, Polis Akademisi Yayınları, 2004, ss. 119–140.

TORSTI, P. (2004) “History, Culture and Banal Nationalism in post-War Bosnia”, *South Eastern European Politics*, Cilt 5, No. 2-3, ss. 142-157.

USLU, N. (2003) “The Russian, Caucasian and Central Asian Aspects of Turkish Foreign Policy in the Post Cold War Period”, *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, Cilt 2, No.3&4, Son-Kış, Ankara, 2003, ss. 164–187.

UZGEL, İ. (2001) “The Balkans: Turkey’s Stabilizing Role”, Barry Rubin ve Kemal Kirişçi (Ed.), *Turkey in World Politics: An Emerging Multiregional Power*, Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers, 2001, ss. 49–71.

YILMAZ, Ö. (2006) “İspanya’nın Terörle Mücadele Tecrübesi: Medeniyetler İttifakı Olabilir mi?” İhsan Bal (ed), *Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler,* USAK Yayınları, Ankara, 2006, ss. 119–158.

YUMUL, A. ve ÖZKIRIMLI, U. (2000) "Reproducing the Nation: "Banal Nationalism in the Turkish Press", *Media, Culture and Society*, SAGE Publications, Cilt 22, Londra, ss. 787-804.

Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

BAL, İ. (1999) *Prevention of Terrorism in Liberal Democracies: A Case Study of Turkey*, Leicester: University of Leicester, Scarman Centre for the Study of Public Order, Yayınlanmamış Doktora Tezi

DOĞAN, O. (2005) *Shadow Wars: An Analysis of Counterinsurgency Warfare*, California: Naval Postgraduate Institute, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

KONUR, N. Ç. (2002) *Conceptualizing Transnational Terrorism and the Emergence of Non-State Security Actor: al-Qaeda*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

SARI, B. (2002) *Transnational Terrorism under Structural Realism*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

SELVİ, İ. (2003) *Countering State Supported Terrorism: The PKK and Turkish Foreign Policy Towards the Middle East*, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi

TÖRELİ, T. (2002) *PKK Terör Örgütü Tarihsel ve Siyasal Gelişim Süreci Bakımından İncelenmesi 1978–1998,* Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi

Tebliğler

EREN, S. A. (2007) "İntihar Eylemleriyle Mücadelede Türk Polisinin Tecrübeleri", *İntihar Eylemleriyle Mücadele Kursu – III*, Terörle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi, Ankara, 19–23 Şubat 2007.

ÖZDAĞ, Ü. (2003) "Leadership and Strategic Analysis", *Scenarios for the Iraqi Crisis Konferansı*, Bahçehir Üniversitesi http://www.bahcesehir.edu.tr/hlo/ bulletin2003aw/ news005.php (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

YILMAZ, S. B. (2006) ""Kürt Sorunu" Vahyin Şahitliği Temelinde Tartışılmalıdır" Özgür Düşünce ve Eğitim Hakları Derneği (der), *Kürt Sorunu ve Müslümanlar*, İstanbul–2006, Özgür-Der Yayınları, ss.92–110.

Süreli Yayınlar

AKYOL, T. (2002) "Türkiye, İran ve PKK", http://www.milliyet.com.tr/ 2002/04/05/yazar/akyol.html. (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

AYATA, M. (2005) "Kongra-Gel Kongresinin Özü", http://www.ozgurpolitika. org/2005/06/03/ hab53.html, (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

AYDOĞAN, N. (2002) "Zafer Havasında Gerçekleşen Dönüşüm", http://www.ozgurpolitika.com/2002/04/22/ alltop.html. (23 Nisan 2002 tarihli çevrim içi erişim)

___, (2003) "Tarih Yazan Kalemler", http://www.ozgurpolitika.com/2003/09/28/hab58. html. (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim)

BİLGİN, M. S. (2000) "Kalbin Beyni Seçimini Yaptı ya Siz?" http://www.ozgurpolitika.org/2000/09/28/ hab38.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

BİRAND, M. A. (2004) "PKK, Elini DEHAP'tan Çekmedikçe", http://arama.hurriyet. com.tr/arsivnews.aspx?id=206942. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2006) "DTP'yi PKK'dan Koparabilir miyiz", http://arama.hurriyet.com. tr/arsivnews.aspx?id=4775885. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Bolşevik Partizan, Sayı: 44, Ağustos 1988.

British Broadcating Company (http://news.bbc.co.uk adresinden muhtelif tarihli erişimler).

CERRAHOĞLU, N. (1997) "Benim için Ölüm Yok", http://www.milliyet.com.tr/ 1997/05/18/yazar/cerrah.html. (19 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Cumhuriyet, (2003) *Cumhuriyet Gazetesi Fotoğraflarıyla Cumhuriyetin 80 Yılı*, 15. Fasikül

ÇÖLAŞAN, E. (2002) "Birileri Düğmeye Basınca", http://arama.hurriyet.com.tr/ arsivnews.aspx?id=49195 (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2002) "HADEP-PKK", Hürriyet, 27 Ocak 2002, http://arama.hurriyet.com.tr/ arsivnews.aspx?id=50900. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2004) "Bunlar Kimin Başkanı", http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx ?id=248381. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

DONAT, Y. (2007) " Güneydoğu'da "Siyaset Zor Zanaat", http://www.sabah.com.tr/2007/01/06/yaz27-50-116.html. (06 Ocak 2007 tarihli çevrim içi erişim).

DÜNDAR, C. (2000) "Ölüm Koridoru", http://www.candundar.com.tr/ index.php?Did=2319. (19 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

DÜZEL, N. (2005) "Enver Sezgin: İmralı'da PKK'yı Yeniden Kurdu", http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=158356. (6 Nisan 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Evrensel Gazetesi (www.evrensel.net adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Fırat Haber Ajansı (www.firatnews.eu adresinden muhtelif tarihli erişimler)

GÜL, B. (2000) "Artık Çözüm Üretilmeli", http://www.yeniozgurpolitika.org/ bolum=haber&hid=14062. (25 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

HEPER, D. (1998) "Irakla ABD Arasında Sıkışan Türkiye", http://www.milliyet.com.tr /1998/12/23/yazar/ heper.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Hürriyet Gazetesi (www.hurriyet.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Mezopotamya Haber Ajansı (www.mhanews.com adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Milliyet Gazetesi (www.milliyet.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler).

ÖZGÜL, M. (2001) "Türkiye'yi Yönetenler Demokratik Anayasa ve Kürt Kimliği", http://www.ozgur politika.org/2001/09/07/hab22b.html. (01 Aralık 2006 tarihli önbellek erişimi).

___, (2005) "Konfederalizm Kongresi ve Ortadoğu'nun Geleceği", http://www.ozgurpolitika. org/2005/06/03/hab54.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

Özgür Gündem Gazetesi (www.ozgurgundem.net adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Özgür Politika Gazetesi (www.ozgurpolitika.com ve www.ozgurpolitika.org adreslerinden muhtelif tarihli erişimler)

ÖZŞERİK, A. (2001) "Ben Kürdüm ve PKK'liyim", http://www.ozgurpolitika. org/2001/06/19/hab31.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Radikal Gazetesi (www.radikal.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Sabah Gazetesi (www.sabah.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler)

SÖYLEMEZ, H. (2005) "PKK'nın Derdi Kürtler Değil", Aksiyon, Sayı: 556, 1 Ağustos 2005, http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=22251. (5 Mart 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, "Kürt Siyaseti PKK'yı Aşamıyor", Aksiyon, Sayı: 575,

http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=23001. (5 Mart 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

ŞERİK, C. (2005) "KONGRA-GEL", http://www.ozgurpolitika.org/2005/06/03/hab58.html. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

ÜNAL, H. (2001) "AİHM'in Kıbrıs Kararı", http://arsiv.zaman.com.tr/2001/05/17/yazarlar/HasanUNAL.htm. (19 Nisan 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

Vatan Gazetesi (www.vatanim.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Yeni Özgür Politika Gazetesi (www.yeniozgurpolitika.org adresinden muhtelif tarihli erişimler)

YÜCE, M. C. (1997) "Ankara Sürecinin Fiyaskosu", http://www.ozgurpolitika.com/1997/mayis/0518dc.htm (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Zaman Gazetesi (www.zaman.com.tr adresinden muhtelif tarihli erişimler)

Örgüt Belgeleri

KALKAN, D. (2004) "Kampanya Kürt Halkının Referandumudur" http://www.rojame.com/modules. php?name=News&file=print&sid=1324. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) "PKK Sadece Bir Eylem Hareketi Değil, Tersine Daha Çok Bir Düşünce Hareketidir", http://www.pekeke.net/Komunar/SAYI-1/roportaj_ozel.html. (20 Şubat 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

KARASU, M. (2005) "KKK sistemiyle yaratılmak istenen toplumsal örgütlenme nasıl olacak?" http://www.pekeke.net/tr/Degerlendirmeler/kkk_sistemi.html (16 Ocak 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Koma Komalen Kurdistan, (2005) "Koma Komalen Kurdistan Sözleşmesi" http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews& readnewsmasterid=304 (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) "Söylenecek Söz Söylendi Şimdi Eylem Zamanı", http://www. serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=321. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Kongra Gele Kurdistan (2003), "KADEK'in Feshine İlişkin Karar" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss.14-15.

___, (2003) "Parti Programı" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 75-106.

___, (2003) "Kongra-Gel Tüzüğü" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri

Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 107-119.

___, (2003) "Kongre Açılış Konuşması" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 5-21.

___, (2003) "Kongra-Gel Kuruluş Kongresi Sonuç Bildirgesi" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 229-234.

___, (2003) "Sosyal Yaşamı Yeniden Düzenleme Projesi" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 151-160.

___, (2003) "Hukuk Projesi" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 197-204.

___, (2003) "Basın-Yayın ve Enformasyon Çalışmalarına İlişkin Proje" KONGRA-GEL, *Kongre-Gel Belgeler*", Basım Yeri Belirtilmemiş, Mazlum Doğan Kadro Okulu Yayınları, 2003, II. Baskı, ss. 183-189.

___, (2004) "Kongra-Gel II. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Sonuç Bildirgesi" http://www.serxwebun.com /2004/06/hab11.html (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).

___, (2004) "Kongra-Gel II. Olağanüstü Genel Kurul Belgeleri" http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=20 (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).

___, (2005) "Kongra-Gel 3. Genel Kurul Sonuç Bildirisi"

http://www.rojaciwan.com/haber-4518.html (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).

ÖCALAN, A. (2005) "PKK ile Başladık PKK ile Bitireceğiz", http://www.serxwebun.org/index.php? content=news&activearchive=200504, (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).

Partiya Karkaren Kürdistan (1979) "PKK Bülteni", Sayı 3

___, (1981) "PKK I. Konferansına Sunulan Politik Rapor". (aktaran Emniyet Genel Müdürlüğü, *PKK Cilt 2)*

___, (1995) "PKK 5'nci Kongre Kararları", Şam. (aktaran Özcan)

___, (1999) PKK, VI. Kongre Gerçeğimiz Önderliğimize, Partimize ve Halkımıza Yönelen Uluslararası Komploya Karşı Bir Zafer Yanıtıdır (PKK VI. Kongre sonuç Bildirisi). http://www.serxwebun.com/1999/03/h16.html. (20 Mayıs 2000 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1999) Yekitiya Demokratik a Gele Kurd (YDK) Kuruluş Bildirgesi, http://www.serxwebun.com/2000/05/hab07.html (6 Haziran 2000 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2000) PKK Olağanüstü VII. Kongre Kararları, http://www.serxwebun.com/2000/09/hab12.html (13 Ocak 2001 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2000) Peace Project, http://www.ofkparis.org/english/pkk-peace.htm. (23 Nisan 2002 çevrim içi erişim).

___, (2002) PKK Sekizinci Kongre Sonuç Bildirgesi

http://www.serxwebun.com/2002/04/hab11.html (10 Haziran 2006 tarihli ön bellek erişim)

___, (2002) "Dönüşüm Sürecinde Yürütülen Pratik Faaliyetler ve Yeniden Yapılanmanın Tamamlanması II - 8. Kongreye Sunulan Politik-Pratik Çalışma Raporundan", http://www.serxwebun.com/2002/06/hab13.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2002) "Dönüşüm Sürecinde Yürütülen Pratik Faaliyetler ve Yeniden Yapılanmanın Tamamlanması III - 8. Kongreye Sunulan Politik-Pratik Çalışma Raporundan", http://www.serxwebun.com/2002/07/hab08.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) "PKK Yeniden İnşa Bildirgesi" http://www.rojaciwan.com/modules.php?name=eBoard&file= viewthread&fid=2&tid=6003&orderdate=DESC. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) "Yeniden Yapılanmaya İlişkin" http://www.serxwebun.org/index. php?content=news&active archive=200504. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) "PKK Tüzüğü" http://www.pkk.org. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) "PKK Programı" http://www.pkk.org. (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) "PKK Apocu Ruh, Kemal Pir ve Beritan Çizgisinde Yeniden İnşa Edildi" http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=245. (5 Mayıs 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) "Yeniden Yapılanma Kongresi Kararları" http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=271. (1 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Partiya Welatparezen Demokraten Kurdistan, (2004) "Demokratik Barış İnisiyatifi Bildirisi" http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content2&pa=showpage&pid=6, (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2004) "PWD Kurucular Toplantısı Sonuç Bildirgesi" http://www.pwdnerin.com/modules .php?name=News&file=article&sid=38 (18 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2004) "Kürt Halkına ve Siyasal Güçlerine" http://www.welatparez.com/articles/2004/11/2004-11-08.php. 2005. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

PKK-Devrimci Çizgi Savaşçıları, "Anadilde Eğitim Kampanyası ve Gerçekler", http://www.kizil bayrak.org/2002/sykb04/sayfa_16.html. (03 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Rojaciwan, (2005) "DTH Nedir", http://www.rojaciwan.com/modules.php?name=News&file= printpdf&sid=3124. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Serxwebun, (2001) "Kürt Halkı Siyasal Mücadeleye Başlangıç Yapmayı Başarmıştır", http://serxwebun. com/2001/12/hab03.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2002) "Propagandasız Örgütlenme, Örgütlenmeye Dönüşmeyen Propaganda Olmaz", http://www.serxwebun.com/2002/07/hab07.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2002) “Aydınlanma ve Aydınlatma Çalışmaları: Tarihsel Bir Sürece Girerken Taktiğe Girerek Cevap Verelim”, http://www.serxwebun.com/2002/09/hab06.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2002) “Eğitim Kadroyu Yeniden Yaratma Eylemidir”, http://www.serxwebun.com/2002/07/hab06.html, (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2002) “Önderlik Gerçeği ve Demokratik Uygarlık Çizgisi Üzerine”, http://serxwebun.com/ 2002/05/hab12.html. (22 Aralık 2002 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2002) “YDK III. Kongresi Avrupa'da değişimin pratikleşme sürecini başlatmıştır”, http://www.serxwebun.com/2002/06/hab12.html. (01 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişimi).

___, (2003) “Özgürlük Önderimize”, http://www.serxwebun.com/2003/03/hab11.html, (14 Haziran 2004 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) “Yeniden Yapılanmaya İlişkin”, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=244. (10 Haziran 2006 tarihli çevrim içi erişim).

___, (2005) “Kürdistan Konfedaralizmi Yeni Bir Sürecin Başladığının İfadesidir”, http://www.serxwebun.org/index.php?content=news&activearchive=200506. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) “Demokratik Eylem ve Meşru Savunmaya İlişkin”, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=248, (27 Temmuz 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) “Medya Bilinç ve Bilgi Akımının Denetimidir”, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=314. (1 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2005) “Kürt Demokratik Siyaseti ve Demokratik Toplum Hareketi”, http://www.serxwebun.org/index.php?content=readnews&readnewsmasterid=117. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Mahkeme Karar ve Tutanakları

Anayasa Mahkemesi (1993) "Halkın Emek Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı", http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1993/K1993-01.htm (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1994) "Demokrasi Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı", http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/K1994/K1994-02.htm. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2003) "Halkın Demokrasi Partisi Siyasi Parti Kapatma Kararı", http://www.anayasa.gov.tr/eskisite/KARARLAR/SPK/ K2003/K2003-01.HTM. (17 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (1995) "*McCann ve Diğerleri v. Birleşik Krallık*", 18984/91, 27 Eylül 1995, www.echr.coe.int

___, (1996) "*Akdıvar ve Diğerleri v. Türkiye*", 21893/93, 16 Eylül 1996, www.echr.coe.int

___, (1997) "*Zana v. Türkiye"*, 18954/91, 25 Kasım 1997, www.echr.coe.int

___, (1998) "*Gündem v. Türkiye*", 22275/93, 25 Mayıs 1998, www.echr.coe.int

___, (1998) "*Aytekin v. Türkiye*", 22880/93, 23 Eylül 1998, www.echr.coe.int

___, (1999) "*Abdurrahim İncedursun v. Hollanda*", 33124/96, 22 Haziran 1999, www.echr.coe.int

___, (2001) "*Erdem v. Almanya*", 38321/97, 5 Temmuz 2001, www.echr.coe.int

___, (2001) "*McKerr v. Birleşik Krallık*", 28883/95, 4 Nisan 2001, www.echr.coe.int

___, (2002) "*Matyar v. Türkiye*", 23423/94, 21 Şubat 2002, çeviren: Ömer Yılmaz, *Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi*, Ankara, Temmuz 2002, Cilt 1 Sayı 2, ss. 94–140.

___, (2002) "*Sabuktekin v. Türkiye*", çeviren: Fikret Tiren, *Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi*, Ankara, Polis Akademisi Yayınları, 2002, Cilt 1, Sayı 2, ss. 141–178.

___, (2003), "*Öcalan v. Türkiye*", çeviren: Bekir Sözen, *Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi*, Ankara, Nisan 2003, Cilt 2 Sayı 5, ss. 292–371.

___, (2005) *Sıddık Aslan ve Diğerleri v. Türkiye*, 75307/01, 18 Ekim 2005, www.echr.coe.int

___, (2005) "*Öner ve Diğerleri v. Türkiye*", 64684/01, 25 Ekim 2005, www.echr.coe.int

___, (2005), "*Çaçan v. Türkiye*, çeviren: Ali Dikici, *Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi*, Ankara, Ocak 2005, Cilt 3 Sayı 12, ss. 94–108.

___, (2005), *Issa ve Diğerleri v. Türkiye*, çeviren: Ömer Yılmaz, *Polis Akademisi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Dergisi*, Ankara, Ocak 2005, Cilt 3 Sayı 12, ss. 315–336.

___, (2006) "*Sincar ve Diğerleri v. Türkiye*", 46281/99, 02 Şubat 2006, www.echr.coe.int

___, (2006) "*Erikan Bulut v. Türkiye*", 51480/99, 2 Mart 2006, www.echr.coe.int

___, (2006) "*Biç v. Türkiye*", 55955/00, 2 Şubat 2006, www.echr.coe.int

Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemesi (2007), T-229/02 *Kurdistan Workers' Party (PKK) and Kurdistan National Congress (KNK) v. Council of European Union*, 15 Şubat 2005, www.curia.europa.eu

Van Cumhuriyet Başsavcılığı, (2006) 2006/32 Esas ve 2006/31 Karar Nolu İddianame.

Diğer Kaynaklar

1999 Seçim Analizi (2000), http://www.yerelnet.org.tr/secimler/secim_analizleri 1999.php#39 (17 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

Almanak Türkiye (1994) , http://www.geocities.com/almanakturkiye/1994.htm (12 Aralık 2005 tarihli çevrim içi erişim)

Ask Oxford, http://www.askoxford.com

Avrupa Birliği Resmi Gazetesi (2001), OJ L 344, 28.12.2001.

___, (2002) OJ L 116, 03.05.2002.

___, (2002) OJ L 160, 18.06.2002.

___, (2002) OJ C 233, 28.09.2002.

___, (2002) OJ C 247, 12.10.2002.

___, (2004) OJ L 99, 03.04.2004.

___, (2004) OJ C, 262, 23.10.2004.

___, (2005) OJ C, 143, 11.6.2005.

___, (2005) OJ C 243, 01.10.2005.

___, (2007) OJ C 56, 10.03.2007.

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (1992), *28 Nisan 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6604.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1992) *16 Ekim 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6712.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1992) *28 Nisan 1992 tarihli İlke Kararı Önergesi*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc92/edoc6712.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1993) *Kürdistan hakkında 230 sayılı Yazılı Bildiri, Belge. 6946*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc93/edoc6946.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1994) *13 Nisan 1994 tarihli Tavsiye Kararı*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/ adoptedtext/ta94/eres1030.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1995) *6 Nisan 1995 tarihli Tavsiye Kararı Önergesi*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/ workingdocs/doc95/edoc7276.htm ve

___, (1996) *9 Şubat 1996 tarihli İlke Kararı Önergesi*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/workingdocs/ doc96/edoc7487.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1998) *25 Haziran 1998 tarihli oturum kararı*, http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta98/edir545.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (1999) *10 Mayıs 1999 tarihli Karar Önergesi, No. 8415*, http://assembly.coe.int/

main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc99/edoc8415.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2000) *15 Nisan 2000 tarihli Karar Önergesi No.8723*, http://assembly.coe.int/ main.asp?Link=/documents/ workingdocs/doc00/edoc8723.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2000) *6 Ekim 2000 tarihli Karar Önergesi*, *No. 8574*, http://assembly.coe.int/ main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc99/edoc8574.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2001) *5 Şubat 2001 tarihli Karar Önergesi, No. 8975*, http://assembly.coe.int/ main.asp?Link=/documents/workingdocs/doc01/edoc8975.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2002) *29 Mayıs 2002 tarihli Tavsiye Kararı No. 1563*, http://assembly.coe.int/ main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta02/erec1563.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

___, (2006) *4 Ekim 2006 tarihli Karar No. 1519*, http://assembly.coe.int/main.asp? Link=/documents/adoptedtext/ta06/eres1519.htm. (24 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

BAL, İ. (2001) *Devlet Güvenliği ve Haberalma Ders Notları*, Ankara, Polis Akademisi

Cambridge Dictionaries Online, http://dictionary.cambridge.org

Demokratik Halk Partisi, *Demokratik Halk Partisi 2002 Seçim Bildirgesi*

Demokratik Toplum Hareketi, *DTH Genel Yaklaşım ve İlkeleri*

Devlet İstatistik Enstitüsü, *1990 Yılı Nüfus Sayımı*, http://www.die.gov.tr/nufus/

02012002T4.jpg. (25 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

___, *1997 Genel Nüfus Tespitine Göre İl ve İlçelerin Şehir ve Köy Nüfusları Şırnak*, http://www.die.gov.tr/nufus_sayimi/sirnak.gif. (25 Mart 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

___, *Milletvekili Genel Seçimi 2002,* CD

Devlet Su İşleri, *Ilısu Projesi*, http://www.dsi.gov.tr/ilisu_projesi.pdf (18 Temmuz 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

İnsan Hakları Derneği (2001), *1986–2001 İHD Etkinlikleri*, http://www.ihd.org.tr/ihd/15yil2.html. (19 Aralık 2006 tarihli çevrim içi erişim).

___, (2006) *Şemdinli Olayları İnceleme Raporu*, http://www.savaskarsitlari.org/arsiv.asp?ArsivTipID=6&ArsivAnaID=29506. (22 Ocak 2007 tarihli çevrimiçi erişim).

Komalenciwan, (2006) *09.03.2005 tarihli Görüşme Notları,* http://www.komalenciwan.com/ modules.php?name=News&file=article&sid=3742. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2006) *23.02.2005 tarihli Görüşme Notları*, http://www.komalenciwan.com/ modules.php?name=News&file=article&sid=3633. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2006) *04.05.2005 tarihli Görüşme Notları*, http://www.komalenciwan.com/ modules.php?name=News&file=article&sid=4296(12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2006) *30.11.2005 tarihli Görüşme Notları*, http://www.komalenciwan.com/

modules.php?name=News&file=article&sid=6869. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

KÖKSAL, E. (2006) *Korku ve Güvenlik Diyalektiğinde Diyarbakır Olayları*, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Stratejileri Yönetimi Doktora Programı, Yayınlanmamış Makale, Ankara

Kurdish Library, (1997) *HADEP Parti Programı*, http://www.kurdishlibrary.org/ Kurdish_Library/SvenskaKB/Organisations_SWE/HADEP_Program_ Tur.html. (30 Haziran 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

Kürdistan Demokrasi Partisi, (1995) *Kurdish Peace Talks in Dublin Made Little Progress due to PUK Obstruction and Regression From the Initial Agreement of Principles*, 16 Eylül 1995 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/ old/press/pres19.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (1997) *Third Round of Peace Talks Ends on Positive Note*, 15 Ocak 1997 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/press /pres4.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (1997) *PKK Setback in Iraqi Kurdistan*, 20 Haziran 1997 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/press/pres22.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (1997) *PUK/PKK Joint Wide Offensive Action Against KDP Positions*, 17 Temmuz 1997 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/ press/pres24.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (1997) *Internal Kurdish Conflict in Iraqi Kurdistan the Latest Military Conflict and Future Prospects*, Kasım 1997 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/press/pres45.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (1998) *KDP Leader Massoud Barzani and PUK Leader Jalal Talabani Agree on Reconciliation in Washington*, 18 Eylül 1998 tarihli Basın Açıklaması, http://www.kdp.pp.se/old/press/pres18_9.html (12 Nisan 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

MAZLUMDER, (2006) *28–31 Mart 2006 Tarihlerinde Diyarbakır'da Yaşanan Şiddet Olaylarını Araştırma-İnceleme Raporu*, Diyarbakır

Observatoire Franco-Kurde (1997), *The People's Party of Work*, http://www.ofkparis.org/english/hadep-historique.htm, (15 Aralık 2005 tarihli çevrimiçi erişim).

Partiya Welatparezen Demokraten Kurdistan, (2005) *17.03.1999 tarihli Görüşme Notları*, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=1 (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) *19.03.1999 tarihli Görüşme Notları,* http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=2. (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) *06.04.1999 tarihli Görüşme Notları*, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content7&pa=showpage&pid=3 (12 Aralık 2006 tarihli çevrimiçi erişim)

TAŞ, N. (2005) *Nasıl Bir Parti*, http://www.pwdnerin.com/modules.php?name=Content1&pa=showpage&pid=50. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2005) *Kürt Özgrülük Mücadelesinin En Büyük Zaafı Ulusal Stratejiden Yoksun Olmasıdır*, http://www.demanu.com.tr/arsiv/09_06_2005_105sy/niv_nizamettin_tas.htm. (29 Mayıs 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

TBMM İnsan Hakları Komisyonu, (2006) *Hakkari Şemdinli İnceleme Raporu*,

http://www.tihv.org.tr/ ata/Ra_2006_Turkiye_Insan_Haklari_Raporu/011_EK_ SemdinliRapor.pdf (22 Ocak 2007 tarihli önbellek erişimi)

Türkiye İstatistik Kurumu, (2007) *İlçelere Göre Şehir ve Köy Nüfusu, Yıllık Nüfus Artışı, Yüzölçümü ve Nüfus Yoğunluğu* http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo. do?istab_id=220 ulaşılabilir. (1 Ekim 2007 tarihli çevrimiçi erişim)

___, (2007) *28 Mart 2004 Mahalli İdareler Seçiminde Siyasi Partilerin ve Bağımsızların Aldıkları Oy Sayısı ve Oranı*, http://www.tuik.gov.tr/ PreIstatistikTablo.do?istab_id=195. (10 Şubat 2007 tarihli çevrimiçi erişim)